

ព្រះ
ច្រៀតបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បង្ហាត់បង្រៀន បង្ហាត់បង្រៀន
បញ្ចូលភាគ
២៤

បោះពុម្ពលើកទី២



ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស ២៥០៤

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិច ទ័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯក ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

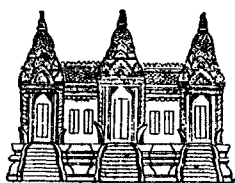
កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិក
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បាន់ណា។

www.5000-years.org

ព្រះ
វ្រឹកបិដកបាលី
និង

សេចក្តីប្រាប់គាសាខ្មែរ
សូត្របិដក
បង្ហាញបរិកាយ បង្ហាញបណ្ណាសក
បញ្ចបតាគ

២៤



បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥០៤

បរិព្វាជកវគ្គោ

បឋមំ បូរ្យវិបាកោត្តសុត្តំ^(១)

[១] ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា វេសា-

លីយំ វិហរតិ មហាវនេ ក្យដាតារសាលាយំ ។ តេន
ខោ បន សមយេន វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជកោ ឯក-
បុណ្ណវិកេ បរិព្វាជកាវមេ បដិវសតិ ។ អថខោ កកវា
បុព្វសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាធាយ វេសាលី
បិណ្ណាយ ចាវិសិ ។ អថខោ កកវតោ ឯតទហោសិ
អតិប្បតោ ខោ តាវ វេសាលីយំ បិណ្ណាយ ចរិតំ យន្ទ្រ-
ធាហំ យេន ឯកបុណ្ណវិកោ បរិព្វាជកាវមោ យេន
វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជកោ តេនុបសង្កមេយ្យន្តិ ។ អថខោ
កកវា យេន ឯកបុណ្ណវិកោ បរិព្វាជកាវមោ យេន
វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជកោ តេនុបសង្កមិ ។ អន្តសា ខោ
វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជកោ កកវន្តំ ទ្វារតោ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា^(២)

១ ខ. តេវិវច្ឆតោត្តសុត្តន្តិ បាវេ ទិស្សតិ ។ សោ អន្តិកថាយម្បិ ន្យទិសោយេវ ។

២ ខ. ប ទិស្វា ។

បរិព្វាណកវិគ្គ

ប្បវត្តន៍វិបាកោតសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ គង់នៅក្នុងក្បួនតាវសាលា នាមហាវ័ន ទៀបក្រុងវេសា-
លី ។ សម័យនោះ វច្ឆតោត្តបរិព្វាណក អាស្រ័យនៅក្នុងអារាម
របស់បរិព្វាណក ដែលមានដើមស្វាយសម្បជ័យ ។ គ្រានោះ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ស្តេច
ចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មានព្រះភាគ បានទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-
បាតក្នុងក្រុងវេសាលី នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត
នឿយចូលទៅរកបរិព្វាណក ឈ្មោះវច្ឆតោត្ត ឯអារាមរបស់បរិព្វាណកដែល
មានដើមស្វាយសម្បជ័យសិន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ស្តេច
ចូលទៅរកវច្ឆតោត្តបរិព្វាណក ឯអារាមរបស់បរិព្វាណក ដែលមានដើម
ស្វាយសម្បជ័យហើយ ។ វច្ឆតោត្តបរិព្វាណក បានឃើញព្រះ
មានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ បានក្រាប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវន្តំ ឯតទលោច ឯតុ ខោ កន្លេ ភក្កវា ស្វាគតំ^(១)
 កន្លេ ភក្កវតោ ចិវស្សំ ខោ កន្លេ ភក្កវា សមំ បរិយា-
 យមកាសិ យទិទំ សធាគមនាយ ឯសីទតុ កន្លេ
 ភក្កវា សទមាសនំ បញ្ញត្តន្តំ ។ ឯសីទិ ភក្កវា
 បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ វច្ឆតោត្ថាបិ ខោ បរិព្វាជតោ
 អញ្ញតរំ ធិចំ អាសនំ កហេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។

(២) ឯកមន្តំ ឯសីន្នោ ខោ វច្ឆតោត្ថា បរិព្វា-
 ជតោ ភក្កវន្តំ ឯតទលោច សុតមេតំ^(២) កន្លេ សម-
 ណោ តោតមោ សព្វញ្ញ សព្វទស្សវី អបរិសេសំ
 ញ្ញាណទស្សនំ បដិជាធាតិ ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ
 ច សុត្តស្ស ច ជាតវស្ស ច សតតំ សមិតំ
 ញ្ញាណទស្សនំ បច្ចបដ្ឋិតន្តំ យេ តេ កន្លេ
 ឯវមាហំសុ សមណោ តោតមោ សព្វញ្ញ
 សព្វទស្សវី អបរិសេសំ ញ្ញាណទស្សនំ បដិជាធាតិ

១ ឧ សាធចំ ។ ២ ឧ. សុតំ មេតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចមកជាការប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គខានធ្វើ
 ដំណើរមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់ នេះអាសនៈ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលស្រេចហើយ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ ។
 ចំណែកឯវច្ឆន្តោត្តបរិព្វាជក ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។

[២] លុះវច្ឆន្តោត្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាប
 ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងនេះខ្ញុំព្រះ
 អង្គបានស្តាប់មកថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ព្រះអង្គ
 ជ្រាបនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទេស្យនេះ ឥតមានសេសសល់
 ថា កាលតថាគតដើរក្តី បិតនៅក្តី លក់ក្តី ភ្នាក់ក្តី ញាណទេស្យនេះ
 រមែងតាំងប្រាកដឡើងជារឿយ ។ មិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជន
 ទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជា
 សព្វញ្ញ ព្រះអង្គជ្រាបនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទេស្យនេះ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ ចូឡវគ្គគោត្តសុត្តេ អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុនំ

ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស
 ច សតតំ សមិតំ ញាណទស្សនំ បច្ចុប្បត្តន្តំ
 កត្វ តេ កន្ថេ កកវតោ វុត្តវទិយោ ន ច កកវុត្តំ
 អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុន្តំ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេន្តំ
 ន ច កោចិ សហធម្មតោ វាទានុវាទោ ការយំ ហំនំ
 អាកច្ចតីតិ ។ យេ តេ វច្ឆ ឯវមាហំសុ សមណោ
 តោតមោ សព្វញ្ញ សព្វទស្សនំ អបរិសេសំ ញាណ-
 ទស្សនំ បដិជាធាតុ ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច
 សុត្តស្ស ច ជាករស្ស ច សតតំ សមិតំ ញាណ-
 ទស្សនំ បច្ចុប្បត្តន្តំ ន មេ តេ វុត្តវទិយោ អញ្ញា-
 ចិក្ខុន្តំ ច បន មន្តេ^(១) អសតា អក្ខតេនាតិ ។

បរិព្វាណវគ្គ ចូឡវគ្គតោត្តសូត្រ ការពោលបង្ហាត់ដោយពាក្យមិនពិត

ឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគតដើរក្ដី បិតនៅក្ដី លក់ក្ដី ក្រាក់ក្ដី
 ញាណទស្សនៈរមែងតាំងនៅប្រាកដជារឿយៗ មិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ជនទាំងនោះ តើឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាមពាក្យដែលព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់ហើយធន មិនឈ្មោះថា ពោលបង្ហាត់ព្រះមានព្រះ
 ភាគដោយពាក្យមិនពិតធន ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញាទូរហេតុ (ព្រះ
 សព្វញ្ញញ្ញាណ) តាមហេតុ (ពាក្យដែលមហាជននាំគ្នាប្តេជ្ញាយ៉ាងនោះ)
 ធន មួយទៀត វេទានុវេទ (ពាក្យរបស់ព្រះអង្គនឹងពាក្យដែលអនុលោម
 តាមវេទរបស់ព្រះអង្គ) ណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ (តាម
 ហេតុដែលគេពោល) នឹងមិនមកកាន់ឋានដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀល
 ទេឬ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ជនទាំងឡាយណាពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
 គោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ព្រះអង្គជ្រាបទូរធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញាទូរ
 ញាណទស្សនៈឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគតដើរក្ដី បិតនៅក្ដី
 លក់ក្ដី ក្រាក់ក្ដី ញាណទស្សនៈរមែងតាំងប្រាកដឡើងជារឿយៗ មិនដាច់
 ជនទាំងឡាយនោះ មិនមែនពោលតាមពាក្យរបស់តថាគតទេ អ្នកទាំង
 នោះ ឈ្មោះថាពោលបង្ហាត់តថាគតដោយពាក្យមិនពិតទេតើ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

(៣) កថំ ព្យាករមាណោ បន មយំ ភន្តេ វុត្ថវា-

និធានោ ចេវ ភកវតោ អស្សម ន ច ភកវន្តំ អក្ខតេន
 អញ្ញាចិត្តេយ្យម ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យម ន
 ច កោចិ សហធម្មតោ វាណានុវាណោ ការយ្ហំ ហំនំ
 អាគច្ឆេយ្យតិ ។ តេវដ្ឋោ សមណោ តោតមោតិ ទោ
 វច្ឆ ព្យាករមាណោ វុត្ថវាទំ ចេវ មេ អស្ស ន ច មំ
 អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យ
 ន ច កោចិ សហធម្មតោ វាណានុវាណោ ការយ្ហំ ហំនំ
 អាគច្ឆេយ្យ ។ អហំ ហំ វច្ឆ យាវនេវ អាគម្ពាមិ
 អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ សេយ្យបីទំ
 ឯកម្បំ ជាតំ ទ្រេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ ។
 អហំ ហំ វច្ឆ យាវនេវ អាគម្ពាមិ និព្វេន ចក្កុណ
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមានុសកេន សត្តេ បស្សមិ

លុត្តនបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្ទានុកថៈ

[៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះយើងខ្ញុំ កាលប្តេជ្ញាដូចម្តេច
 ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាមពាក្យ របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ជាអ្នក
 មិនពោលបង្ហាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាជា
 អ្នកពោលប្តេជ្ញាខ្លះហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទនុវត្តណាមួយ
 ដែលប្រកបដោយហេតុ នឹងមិនមកកាន់ឋានៈដែលអ្នកប្រាជ្ញ គប្បី
 តិះដៀលបាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះ
 សមណគោតមទ្រង់បាននូវវិជ្ជា ៣ ដូច្នេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាម
 ពាក្យរបស់គាត់ផង មិនឈ្មោះថាពោលបង្ហាច់គាត់ ដោយពាក្យ
 មិនពិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញាខ្លះហេតុតាមហេតុផង មួយ
 ទៀត វាទនុវត្តណាមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏មិនមកកាន់
 ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើគាត់
 ចង់រំលឹក (ទៅរកជាតិ) ត្រឹមណា គាត់គិតរំលឹកបាននូវបុព្វនិវាស
 ជាច្រើនត្រឹមណោះ ការរំលឹកបាននោះដូចម្តេច គឺរំលឹកបាន ១ ជាតិ
 ខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ គាត់គិតរំលឹកបាននូវបុព្វនិវាស ជាច្រើន
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុក្ខដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើ
 គាត់គិតចង់ (ឃើញពួកសត្វ) ត្រឹមណា ដោយទិព្វចក្ខុវិស្សន្ទ កន្លង
 នូវចក្ខុ ជាប់របស់មនុស្សធម្មតា គាត់គិតឃើញច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ ព្វវគ្គតោត្ថសូត្រ គិហិសញ្ញាជនំ

ចរមាណេ ឧបបជ្ជមាណេ ហីណេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ
 ទុព្វណ្ណោ សុគតេ ទុគតេ ។ មេ ។ យថាកម្មបកេ
 សត្តេ បដាធាមិ ។ អហំ ហិ វុច្ឆ អាសវំនំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារមិ ។ តេវជ្ជោ
 សមណោ តោតមោតិ ទោ វុច្ឆ ព្យាករមាណោ វុត្តវនំ
 ចេវ មេ អស្ស ធន ច មំ អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ
 ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យ ធន ច កោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វាទានុវាទោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យាតិ ។

(២) ឃី វុត្តេ វុច្ឆតោត្តោ បរិព្វាជកោ ភក្កវន្តំ
 ឃីតទរោច អត្ថំ នុ ទោ គោ តោតម កោចិ គីហិ
 គីហិសញ្ញាជនំ^(១) អប្បហាយ កាយស ភេទា

បរិព្វាជិកាវគ្គ ចូឡវច្ឆន្តោក្ខន្ធសូត្រ ធិហិសញ្ញោជនៈ

ដែលកំពុងប្បត ដែលកំពុងកើតឡើង ជាសត្វថោកថយនឹងទុក្ខមមាន
 សម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ត្រឹមណោះ
 ។ បេ ។ តថាគតដ៏ធំច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះតថាគត បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 ចេតនាវិមុត្តិ (អរហត្តផលសមាធិ) នូវបញ្ញាវិមុត្តិ (អរហត្តផលបញ្ញា)
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏
 ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
 បុគ្គលកាលពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់បាននូវវិជ្ជា ៣ ដូច្នេះ
 ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាមពាក្យរបស់តថាគតដ៏ធំ មិនឈ្មោះថា ពោល
 បង្ហាច់តថាគតដោយពាក្យមិនពិតដ៏ធំ ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវ
 ហេតុតាមហេតុដ៏ធំ មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយ
 ហេតុ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីគិតជឿលបាន ។

(៤) លុះត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆន្តោក្ខន្ធបរិព្វាជកបានក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលនីមួយ
 ដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវធិហិសញ្ញោជនៈ (សេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 សង្ខារនឹងបរិការរបស់គ្រហស្ថ ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ន្ធ) លុះដល់វេលាខ្លួន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។ នត្ថំ ខោ វច្ឆ កោចិ គិហ៍
 គិហ៍សញ្ញោជនំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេនា
 ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។ អត្ថំ បន ភោ តោតម កោចិ
 គិហ៍ គិហ៍សញ្ញោជនំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេនា
 សត្វបតោតិ ។ ន ខោ វច្ឆ ឯកំយេវ សតំ ន ទ្វេ
 សតានំ ន តីណិ សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច
 សតានំ អថខោ គិយ្យេវ យេ គិហ៍ គិហ៍សញ្ញោជនំ
 អប្បហាយ កាយស្ស ភេនា សត្វបតោតិ ។ អត្ថំ
 នុ ខោ ភោ តោតម កោចិ អាជីវកោ កាយស្ស
 ភេនា ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។ នត្ថំ ខោ វច្ឆ កោចិ
 អាជីវកោ កាយស្ស ភេនា ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។
 អត្ថំ បន ភោ តោតម កោចិ អាជីវកោ
 កាយស្ស ភេនា សត្វបតោតិ ។ ឥតោ ខោ
 សោ វច្ឆ ឯកនុវតោ កប្បេ យមហំ អនុស្សរមិ
 ធាគិជាធាមិ កក្កំ អាជីវកំ សត្វបតំ អញ្ញត្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទៅហើយ វេមង្គធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មានខ្វះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
បុគ្គលនីមួយៗដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវតិហិសញ្ញាជនៈ លុះ
រំលាងខន្ធទៅហើយ វេមង្គធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលនីមួយៗដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះ
បង់នូវតិហិសញ្ញាជនៈ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌
មានខ្វះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលជាគ្រហស្ថ
មិនបានលះបង់នូវតិហិសញ្ញាជនៈទេ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ ចូល
ទៅកាន់ឋានសួគ៌ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០,
៥០០ នាក់ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលនីមួយៗដែលជាអាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ
វេមង្គធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មានខ្វះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយ
ដែលជាអាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ វេមង្គធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន
មិនមានសោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលនីមួយៗដែលជា
អាជីវក លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មានដែរឬ ។
ម្នាលវច្ឆៈ រាប់អំពីកទ្ទកប្បនេះឡើងទៅ ៩១ កប្ប គឺថាគតនីករក
មិនឃើញ នូវអាជីវកណាមួយ ដែលចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ វៀរ

បរិព្វាណកវត្ថុស្ស ចូឡវច្ឆរោត្តសុត្តំ សុញ្ញក្ការណំ

ឯកេន សោ ចាបិ^(១) កម្មវាទំ តិរិយវាទំតិ ។
 ឯវំ សន្តោ ភោ តោតម សុត្តំ អន្តំ តិត្តាយតនំ
 អន្តមសោ សទ្ធិបកេនាតិ ។ ឯវំ^(២) វច្ឆ សុត្តំ
 អន្តំ តិត្តាយតនំ អន្តមសោ សទ្ធិបកេនាបីតិ ។
 វេទមវោច កកវា អត្តមនោ វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាណោ
 កកវតោ ភាសិតំ អភិនន្តិតិ ។

ចូឡវច្ឆរោត្តសុត្តំ បឋមំ(៣) និដ្ឋិតំ ។

១ ខ. ពាសិ ។ ២ ខ. សន្តបនេបីតិ ។ ឯវំ សន្តោ ។ ៣ ខ. ម. ពេវច្ឆរោត្តសុត្តំ បឋមំ ។

បរិព្វាណវគ្គ ចូឡវច្ឆតោត្តសូត្រ ការទ្រង់ព្យាករណ៍លទ្ធិរបស់តិរិយថាសូន្យ

ដែលតែបុគ្គលមួយពួក ដែលជាកម្មវាទី (អ្នកដែលពោលថាបុណ្យបាប
ជាប់របស់អ្នកធ្វើ) នឹងភិរិយវាទី (អ្នកពោលថាបុណ្យបាប ដែលអ្នក
ធ្វើ ឈ្មោះថាបានធ្វើហើយ) ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលបើ
ហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ លទ្ធិរបស់តិរិយឯណោះ ដោយហោចទៅ
ឈ្មោះថាសូន្យ ចាកគុណដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ
យ៉ាងហ្នឹងហើយ លទ្ធិរបស់តិរិយឯណោះ ដោយហោចទៅ ឈ្មោះថា
សូន្យចាកគុណដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ វច្ឆតោត្តបរិព្វាណវគ្គ ក៏មានចិត្តរីករាយ
ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
ប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចូឡវច្ឆតោត្តសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ អភិបូគោត្តលតំ

[៥] ឯវេទេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
សាវត្ថយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាវមេ ។ អថទោ វច្ឆតោត្ថោ បរិញ្ញាជកោ យេន
កកវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមត្វា កកវតា សន្និ
សម្មោទិ សម្មោទន័យំ កតំ សាវណ័យំ វិតិសាវេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៦] ឯកមន្តំ និសីទោ ទោ វច្ឆតោត្ថោ បរិញ្ញាជកោ
កកវន្តំ ឯតទិវេច តត្ថំ ទោ កោតោតម សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ ឯវិនិដ្ឋំ កវំ
តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវិនិដ្ឋំ សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ ។ តី បន កោ^(១)
តោតម អសស្សតោ លោកោ ឥនមេវ សន្និ មោយ-
មញ្ញន្តំ ឯវិនិដ្ឋំ កវំ តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ

អធិប្បតោត្តសូត្រ ទី ២

[៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងអារាមឈ្មោះជេតវ័ន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះវច្ឆុគោត្ត ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យរក់ទាក់
សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៦] វច្ឆុគោត្តបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទូល
សួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់វច្ឆុ៖ តថាគត មិនឃើញ
យ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
សេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់វច្ឆុ៖ តថាគត មិនឃើញ

បរិពាណិជ្ជកម្មស្យ អត្ថវិញ្ញាណត្ថសូត្រ ទសទិដ្ឋិគតំ

ឃុំទិដ្ឋិ អសស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញាណំ ។ កំណុំ ខោ ភោ តោតម អន្តរា
 លោកោ ឃុំទិដ្ឋិ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃុំទិដ្ឋិ ករំ
 តោតមោតិ ។ ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃុំទិដ្ឋិ អន្តរា លោ-
 កោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ។ កំ បន ភោ
 តោតម អន្តរា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ
 ឃុំទិដ្ឋិ ករំ តោតមោតិ ។ ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃុំទិដ្ឋិ
 អន្តរា លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ។ កំណុំ
 ខោ ភោ តោតម តំ ជីវំ តំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោយ-
 មញ្ញាណំ ឃុំទិដ្ឋិ ករំ តោតមោតិ ។ ន ខោ អហំ វច្ឆ
 ឃុំទិដ្ឋិ តំ ជីវំ តំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ។
 កំ បន ភោ តោតម អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវីរំ ឥទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃុំទិដ្ឋិ ករំ តោតមោតិ ។ ន ខោ
 អហំ វច្ឆ ឃុំទិដ្ឋិ អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ

បរិព្វាធិការវត្ត អត្ថវិច្ឆ័យតាតសូត្រ ទី១០ ប្រការ

យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតមិនឃើញយ៉ាង
នេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតមិនឃើញយ៉ាង
នេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
មោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជា
ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគត
មិនឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យ
ពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ
នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
គឺថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មោឃមញ្ញំ ។ ក៏ ទោ ភោ តោតម ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ
 ឃ្លាំងដ៏ ករំ តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃ្លាំងដ៏
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃ-
 មញ្ញំ ។ ក៏ បន ភោ តោតម ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ ឃ្លាំងដ៏ ករំ
 តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃ្លាំងដ៏ ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ ។
 ក៏ ទោ ភោ តោតម ហោតិ ច ន ច ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ
 ឃ្លាំងដ៏ ករំ តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃ្លាំងដ៏
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ ។ ក៏ បន ភោ
 តោតម នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោឃមញ្ញំ ឃ្លាំងដ៏ ករំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។
 ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាង
 នេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះ
 ថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ
 អំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ អត្ថវច្ឆកោត្តសូត្រ ទសទង្គិគតំ

តោតមោតិ ។ ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃីទិដ្ឋំ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ។

[៧] កិណ្ឌ ខោ ភោ តោតម សស្សតោ លោកោ
 ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោតមោតិ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃីទិដ្ឋំ
 សស្សតោ លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ វិទេ-
 សិ ។ កី បន ភោ តោតម អសស្សតោ លោកោ
 ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោតមោតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធា ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃីទិដ្ឋំ អសស្សតោ
 លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ វិទេសិ ។
 កិណ្ឌ ខោ ភោ តោតម អន្តរា លោកោ ឥទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោតមោតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធា ន ខោ អហំ វច្ឆ ឃីទិដ្ឋំ អន្តរា
 លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាណំ វិទេសិ ។

បរិព្វាដកវត្ថុ អត្ថវច្ឆន្ទៈពោត្តសូត្រ ទំដ្ឋ ១០ ប្រការ

ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតមិនឃើញយ៉ាង
នេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើត
ទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះទេ ។

[៧] វច្ឆន្ទៈគោត្តបរិព្វាដក ក្រាបទូលថា កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះ
ថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ
ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង
នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូល
សួរព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគត
មិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះ
អង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតមិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

តិ បទ ភោ ភោតម អនន្តរំ លោកោ ឥទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ ឃីន្ទិដ្ឋ ករំ ភោតមោតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធា ន ខោ អហំ វុច្ឆ ឃីន្ទិដ្ឋ អនន្តរំ
 លោកោ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ វិទេសំ ។ កំណ្ហ
 ខោ ភោ ភោតម តំ ជីវំ តំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញត្ថំ ឃីន្ទិដ្ឋ ករំ ភោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ន ខោ អហំ វុច្ឆ ឃីន្ទិដ្ឋ តំ ជីវំ តំ សវីរំ
 ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ វិទេសំ ។ តិ បទ
 ភោ ភោតម អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញត្ថំ ឃីន្ទិដ្ឋ ករំ ភោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ន ខោ អហំ វុច្ឆ ឃីន្ទិដ្ឋ អញ្ចំ
 ជីវំ អញ្ចំ សវីរំ ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ
 វិទេសំ ។ កំណ្ហ ខោ ភោ ភោតម មោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ
 ឃីន្ទិដ្ឋ ករំ ភោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះ
 ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់
 វច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជា
 ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះ
 អង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញ
 យ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិនមានសេច-
 ក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈ
 ទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះឬ

បរិព្វាណកវគ្គសូត្រ អត្ថវដ្តតោត្តសូត្រ ទសទិដ្ឋធម៌

ន ខោ អហំ វុច្ច ឃីទិដ្ឋំ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោយមញ្ញាណំ វិទេសិ ។ តិ
 បន ភោ តោតម ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សុច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោតមោតិ
 ឥតិ ចុដ្ឋោ សមាធនោ ន ខោ អហំ វុច្ច ឃីទិដ្ឋំ ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោយមញ្ញាណំ
 វិទេសិ ។ តិ ន ខោ ភោ តោតម ហោតិ ច ន
 ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ
 មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោតមោតិ ឥតិ ចុដ្ឋោ
 សមាធនោ ន ខោ អហំ វុច្ច ឃីទិដ្ឋំ ហោតិ ច
 ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ
 មោយមញ្ញាណំ វិទេសិ ។ តិ បន ភោ តោតម
 ធនេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សុច្ចំ មោយមញ្ញាណំ ឃីទិដ្ឋំ ករំ តោត-
 មោតិ ឥតិ ចុដ្ឋោ សមាធនោ ន ខោ អហំ វុច្ច

បរិព្វាណកថា អត្ថវចនត្ថាប្បកថា ទី១០ ប្រការ

ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាង
មុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
មោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ
អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
ដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា
សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
ខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិន
មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត
ខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នេះ
ទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃជាមោឃៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតមិន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯវិទិដ្ឋំ ឈេ យោតិ ន ន យោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សុច្ចំ មោយមញ្ញាន្តំ វិទេសំ ។
 តេ បន កំ កោតមោ អាទិនំ សម្មស្សហនោ
 ឯវិ ឥហនិ សព្វសោ ទិដ្ឋិតតានិ អនុបកតោតិ ។

(៨) សស្សតោ លោកោតិ ខោ វច្ឆ ទិដ្ឋិតមេតិ
 ទិដ្ឋិតហនំ ទិដ្ឋិតត្ថាហេ(១) ទិដ្ឋិតស្វតំ ទិដ្ឋិតវិច្ឆន្តិ
 ទិដ្ឋិតសញ្ញាជនំ សទ្ធកំ សវិយាតំ សទ្ធាយាសំ
 សបរិទ្បហំ ន និព្វិនាយ ន វិភតាយ ន និរោធាយ
 ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្មោធាយ ន
 និព្វានាយ សំវត្ថតិ ។ អសស្សតោ លោកោតិ
 ខោ វច្ឆ ។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ខោ វច្ឆ
 ។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។
 តំ ជីវំ តំ សវ័ន្តំ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។ អញ្ញំ ជីវំ

១ ឧ. ទិដ្ឋិតត្ថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខរំពឹងមរណៈទៅ កើតទៀត ក៏មិនមែន
មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
ដូច្នេះទេ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ឃើញច្បាស់នូវទោសដូចម្តេច
បានជាមិនប្រកាន់នូវទិដ្ឋតាំងនេះ ដោយប្រការតាំងពួងយ៉ាងនេះ ។

(៨) ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកទៀងដូច្នេះឯង ជាសេច-
ក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្ងាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជា
សេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រូងចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញឃ្លូងឃ្លាន ជាសេចក្តី
ឃើញដែលប្រកបសត្វទុក្ខប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក
ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិន
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិន
ដើម្បីសេចក្តីរលត់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់
មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តី
ឃើញថាលោកមិនទៀងដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញ
ថាលោកមានទីបំផុតដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាលោក
មិនមានទីបំផុតដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថានោះជីវិត
នោះសរីរៈ ដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាជីវិតដទៃ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ អដ្ឋវគ្គតោត្ថសុត្តេ ទិដ្ឋិក្ខុយនាទិព្យាបរណំ

អត្ថា សរីរន្តំ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។ ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។ ហោតិ ច ន ច
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ខោ វច្ឆ ។ បេ ។
 នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 ខោ វច្ឆ ទិដ្ឋិកតមេតំ ទិដ្ឋិកហនំ ទិដ្ឋិកន្តារោ
 ទិដ្ឋិស្វកំ ទិដ្ឋិវច្ឆន្តំ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ សទ្ធកំ
 សរីរោតំ សឧបាយាសំ សបរិទ្យាបំ ន និព្វិនាយ
 ន វិភាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្មោធាយ ន និព្វានាយ សំវត្ថតិ ។
 ឥមំ ខោ អហំ វច្ឆ អាទិនំ សម្មស្សមាធ�ោ ឯវំ
 ឥមាជំ សព្វសោ ទិដ្ឋិកតាជំ អនុបកតោតិ ។ អត្ថ
 បន គោតោ គោតមស្ស កក្កំ ទិដ្ឋិកតន្តំ ។ ទិដ្ឋិកតន្តំ
 ខោ វច្ឆ អបន្តតមេតំ តថាគតស្ស ទិដ្ឋិញ្ចាតំ^(១) វច្ឆ

១ ម. ទិដ្ឋិញ្ចាតំ ។

បរិព្វាណវគ្គ អត្ថវចនតោស្តត្រ ការទ្រង់សំដែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាតដើម
សរីរៈដទៃដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខ
អំពីមរណៈទៅកើតទៀត ដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញ
ថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅមិនកើតទៀតដូច្នេះ ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត
ខ្លះដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពី
មរណៈទៅកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះឯង
ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រ-
យាល ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រូងចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឃ្វេង
ឃ្វេង ជាសេចក្តីឃើញដែលប្រកបសត្វទុកប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយ
សេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាស
ចាកគម្រោក មិនដើម្បីសេចក្តីរំលត់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បី
សេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន ។
ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតឃើញច្បាស់នូវពិសេសដូច្នេះឯង ទើបបានជាមិនប្រកាន់
នូវទិដ្ឋភាពនេះ ដោយប្រការទាំងឡាយនេះ ។ ចុះសេចក្តីឃើញបន្តិច
បន្តិចរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញ
ដូច្នេះឯង គឺថាគតបាននាំចេញហើយ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះសេចក្តីឃើញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបរិយាយសកំ

តតាភតេន ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ
 ឥតិ រូបស្ស អត្តន្តមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ
 សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្តន្តមោ ឥតិ សញ្ញា
 ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្តន្តមោ
 ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ ឥតិ
 សង្ខារំ អត្តន្តមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស
 សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្តន្តមោតិ តស្មា
 តតាភតោ សព្វមញ្ញតានំ សព្វមត្តតានំ (១) សញ្ញា-
 ហង្គារមមង្គារមាណុសយានំ ខយា វិរាតា និរោធា
 វាតា បដិទិស្សត្តា អនុបាដា វិមុត្តោតិ វិនាមីតិ ។

[៧] ឯវិ វិមុត្តចិត្តោ បន កោ កោតម ភិក្ខុ
 កុហំ ឧប្បជ្ឈតីតិ (២) ។ ឧប្បជ្ឈតីតិ ខោ វច្ឆ ន
 ឧបេតិ ។ តេនហិ កោ កោតម ន ឧប្បជ្ឈ-
 តីតិ ។ ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ខោ វច្ឆ ន ឧបេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោកសកៈ

នេះ គឺថាគតឃើញហើយថា រូបដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃ
 រូបដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃរូបដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជា
 គ្រឿងកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវេទនាដូច្នេះ
 សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿង
 រលត់ទៅនៃសញ្ញាដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើត
 ឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំង
 ឡាយដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ
 ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 គឺថាគតពោលថា គឺថាគតរួចស្រឡះហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ព្រោះ
 អស់ទៅ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ទៅ ព្រោះលះបង់
 ព្រោះរលាស់ចោល នូវសេចក្តីមើលងាយទាំងពួង នូវសេចក្តីបន្ទាប
 បន្ថោកទាំងពួង នឹងអហត្តរ មមត្តរមាននុស័យទាំងពួង^(១) ។

[៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះ
 ហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងជីវិត ។ ម្នាលវិច្ឆ័យ ពាក្យថា កើតទៀត
 ដូច្នេះមិនគួរទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែមិនកើត
 ទៀតទេឬ ។ ម្នាលវិច្ឆ័យ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នេះ ក៏មិនគួរ ។

១ បានដល់ ទិដ្ឋ ភណ្ណ នឹងមាន៖ ទាំង ៣ ។ អដ្ឋកថា ។

បរិព្វាណវគ្គសប្ប អត្ថប្បកាសសុត្តន្ត វិមុត្តយុត្តា

តេជហំ ភោ តោតម ឧប្បជ្ជតិ ច ន ច ឧប្បជ្ជ-
 តីតិ ។ ឧប្បជ្ជតិ ច ន ច ឧប្បជ្ជតីតិ ខោ វច្ឆ ន
 ឧបេតិ ។ តេជហំ ភោ តោតម នេវ ឧប្បជ្ជតិ ន
 ន ឧប្បជ្ជតីតិ ។ នេវ ឧប្បជ្ជតិ ន ន ឧប្បជ្ជតីតិ
 ខោ វច្ឆ ន ឧបេតិ ។

[១០] ឯវំ វិមុត្តចិត្តោ បន ភោ តោតម ភិក្ខុ
 កុហំ ឧប្បជ្ជតីតិ សីតិ ចុដ្ឋោ សមាណោ ឧប្បជ្ជតីតិ
 វច្ឆ (១) ន ឧបេតីតិ វនេសិ ។ តេជហំ ភោ តោតម
 ន ឧប្បជ្ជតីតិ សីតិ ចុដ្ឋោ សមាណោ ន ឧប្បជ្ជតីតិ
 ខោ វច្ឆ ន ឧបេតីតិ វនេសិ ។ តេជហំ ភោ
 តោតម ឧប្បជ្ជតិ ច ន ច ឧប្បជ្ជតីតិ សីតិ ចុដ្ឋោ
 សមាណោ ឧប្បជ្ជតិ ច ន ច ឧប្បជ្ជតីតិ ខោ វច្ឆ
 ន ឧបេតីតិ វនេសិ ។ តេជហំ ភោ តោតម

បរិច្ចាគវត្ថុ អង្គវិជ្ជាសូត្រ សូអភិវុទ្ធិ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត
 ខ្លះដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ
 ដូច្នេះក៏មិនគួរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះឬក៏មិនគួរ ។

(១០) កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទីណា
 ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថាកើតទៀតដូច្នេះមិនគួរទេ ។ កាល
 ខ្ញុំទូលសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែមិនកើត
 ទៀតទេឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នេះ
 ក៏មិនគួរ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា
 ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះដូច្នេះក៏មិនគួរ ។
 កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ឥតិ បុរោ សមាធនោ
 នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ចោ វច្ឆ ន ឧបេ-
 តីតិ វិនេសិ ។ ឯត្តាហំ កោ កោតម អញ្ញាលាមា-
 តានំ ឯត្ត សម្មាសមាសាទានំ ។ យាថ មេ ឯសា
 កោតោ កោតមស្ស បុរិមេន កថាសស្មារមេន អហុ
 បសាទមត្តា សាថ មេ ឯត្តហំ អន្តរហិតាតិ ។

[១១] អលត្តា តេ វច្ឆ អញ្ញាលាយ អលំ
 សម្មាសាយ ឥន្ទ្រកេ ហយំ^(១) វច្ឆ ធម្មោ ទុទ្ទសោ
 ទុរុទ្ទតោនោ សន្តោ បណីតោ អតត្តាវចកេ និបុ-
 ណោ បណីតវេទនីយោ សោ តយា ទុដ្ឋានោ
 អញ្ញនិដ្ឋិតេន អញ្ញត្តនិដ្ឋិតេន អញ្ញាវចិតេន
 អញ្ញត្តយោគេន^(២) អញ្ញត្តាចរិយកេន^(៣) តេនហិ
 វច្ឆ និយេវត្ត បដិប្បច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ឧមេយ្យ
 តថា នំ ឡាភយេយ្យសំ នំ តី មត្តាសំ វច្ឆ

១ ម. ហយំ ។ ២ ឧ. ម. អញ្ញត្តយោគេន ។ ៣ ម. អញ្ញត្ត រាចរិយកេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រៈ

កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ
 ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នេះក៏មិនគួរ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីមិនដឹងក្នុងដំណើរនេះ
 ដល់នូវសេចក្តីឆ្លើងឆ្លាំង ក្នុងដំណើរនេះ ។ វាចាណាមេស្រីខ្ញុំដែលជា
 វាចាអាចញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើតមាន ដោយពាក្យចរចាមុនរបស់ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ វាចានោះរបស់ខ្ញុំក៏បាត់អស់ទៅ ។

[១១] ម្ចាស់វច្ឆៈ គួរតែអ្នកមិនដឹង គួរតែអ្នកឆ្លើងឆ្លាំង ម្ចាស់វច្ឆៈ
 ព្រោះធម៌នេះជាធម៌ដ៏ជ្រៅ ជាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ ជា
 ធម៌ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជា
 ទីត្រាចម្រុះនៃវត្ថុក្នុងបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ធម៌
 នោះខ្លួនអ្នកដែលមានទិដ្ឋផងដែរ មានសេចក្តីពេញចិត្តផងដែរ មានសេចក្តីគាប់
 ចិត្តផងដែរ មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងទីផងដែរ មានអាចារ្យក្នុងទីផងដែរ រមែងដឹង
 បានដោយកម្រ ម្ចាស់វច្ឆៈ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរអ្នកក្នុងដំណើរនេះវិញ ដំណើរនោះគួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នកគប្បីដោះស្រាយនូវ
 ដំណើរនោះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះដូចម្តេច

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស អគ្គិវច្ឆតោត្ថសុត្តេ អគ្គជិលនំពុតប្បញ្ញា

សថេ តេ បុរតោ អគ្គិ ជលេយ្យ ជានេយ្យាសិ ភ្នំ
អយំ មេ បុរតោ អគ្គិ ជលតីតិ ។ សថេ មេ
កោ កោតម បុរតោ អគ្គិ ជលេយ្យ ជានេយ្យាហំ
អយំ មេ បុរតោ អគ្គិ ជលតីតិ ។ សថេ បន
តំ វច្ឆ ឃំ បុច្ឆេយ្យ យោ តេ អយំ បុរតោ អគ្គិ
ជលតិ អយំ អគ្គិ កី បដិច្ច ជលតីតិ ឃំ បុច្ឆោ
ភ្នំ វច្ឆ កំណំ ព្យាករេយ្យាសីតិ ។ សថេ មំ កោ កោ-
តម ឃំ បុច្ឆេយ្យ យោ តេ អយំ បុរតោ អគ្គិ ជលតិ
អយំ អគ្គិ កី បដិច្ច ជលតីតិ ឃំ បុច្ឆោ អហំ
កោ កោតម ឃំ ព្យាករេយ្យំ យោ មេ^(១) បុរតោ
អគ្គិ ជលតិ អយំ អគ្គិ តិណាកដ្ឋតានាមំ បដិច្ច
ជលតីតិ ។ សថេ វច្ឆ បុរតោ សោ អគ្គិ និព្វាយេយ្យ
ជានេយ្យាសិ ភ្នំ អយំ មេ បុរតោ អគ្គិ និព្វតោតិ ។
សថេ មេ កោ កោតម បុរតោ សោ អគ្គិ និព្វាយេយ្យ
ជានេយ្យាហំ អយំ មេ បុរតោ អគ្គិ និព្វតោតិ ។

បរិបាសករគួរ អង្គវិទ្យាគេតសូត្រ សូមពិការនេះទំលាក់ចោល

បើភ្លើងនេះក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក អ្នកគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះនេះក្នុងទីចំពោះ
 មុខអាត្មាអញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើភ្លើងនេះក្នុងទីចំពោះ
 មុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះនេះ ក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ ។ ម្ចាស់
 វង្សៈ បើគេសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណា នេះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើង
 នេះនេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ម្ចាស់វង្សៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះ
 ស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះថា
 ភ្លើងណា នេះក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនេះនេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ភ្លើងណា នេះក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ភ្លើងនេះនេះឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវ
 កំញាមគឺស្មៅនឹងទស ។ ម្ចាស់វង្សៈ បើភ្លើងនោះរលត់ទៅក្នុងទីចំពោះ
 មុខ (អ្នក) អ្នកគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើភ្លើងនោះរលត់ទៅក្នុងទីចំពោះ
 មុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយ ក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

សុតេ បដេ តំ វច្ឆេ ឯវំ បុត្តោយ្យ យោ តេ អយំ
 បុរតោ អត្ថំ ឯព្វតោ សោ អត្ថំ តតោ កតមំ
 មិសំ កតោ បុរតមំ វា បច្ឆមំ វា ឧត្តរំ វា
 ទត្ថុណំ វតិ ឯវំ បុត្តោ តំ វច្ឆេ តំ វច្ឆេ
 ព្យាករយ្យាសីតំ ។ ន ឧបេតិ កោ កោតម យញ្ញា
 សោ កោ កោតម អត្ថំ តំណាកដ្ឋថាធានំ បដិច្ច
 ជលតិ^(១) តស្ស ច បរិយាធានា អញ្ញាស្ស ច
 អនុបហារា អនាហារោ ឯព្វតោត្វេ សុត្ថំ កច្ឆតីតំ ។

[១២] ឯវំមេវ ចោ វច្ឆេ យេន រូបេន តថាគតំ
 បញ្ចាបយមាធា បញ្ចាបេយ្យ តំ រូបំ តថាគតស្ស
 បហំនំ ឧច្ឆន្ទម្វលំ តាលាវត្ថុកតំ អនភាវដ្ឋតំ^(២) អាយតំ
 អនុប្បាទធម៌ រូបសង្ខារីមុតោ ចោ វច្ឆេ តថាគតោ ក-
 ត្តិកោ អប្បបេយ្យោ ឧប្បវិយោតាធូោ ។ សេយ្យថាបិ
 មហាសបុត្តោ ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈ-
 តីតំ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច ឧប្បជ្ឈតីតំ
 ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតំ

១ ឧ. អជលី ។ ២ ឧ. អនភាវតតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលវច្ឆៈ ចុះបើគេសួរយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណា ដែលរលត់ហើយក៏ដឹង
 ចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនោះទៅអំពីទីនេះទៅហើយ ទៅកាន់ទិសណា ខាង
 កើតឬខាងលិច ខាងឆ្នើមឬខាងត្បូង ម្នាលវច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះក៏
 អ្នកឆ្លើយប្រាប់ស្រាយដូចម្តេច ។ បត់ត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹង
 ដោះស្រាយបានទេ បត់ត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដ្បិតថាភ្លើងនោះ នេះ
 ព្រោះអាស្រ័យនូវកំញាមគីស្មៅនឹងទសណា ដល់នូវកិរិយាបាបថា រលត់
 ទៅមិនមានអាហារដូច្នេះ ព្រោះអស់ទៅនៃកំញាមគីស្មៅនឹងទសនោះផង
 ព្រោះមិនមានកិរិយាទាំងចូលទៅជិតនូវវត្ថុដទៃផង ។

[១២] ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលបញ្ចក្ខន្ធនូវសត្វ គប្បីបញ្ចក្ខ
 ដោយរូបណា រូបនោះគឺជាគត លះបង់ហើយ កាត់ឬសចោលហើយ
 ធ្វើឲ្យដូចជាគោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាមួយមានកិរិយា
 មិនកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ គឺជាគតរួចស្រឡះហើយ
 ចាកចំណែកនៃរូប ជាអ្នកជ្រៅ (ដោយគុណ) មានប្រមាណមិនបាន
 ដែលបុគ្គលស្លាប់ស្ទើរបានដោយកម្រយ៉ាងនេះឯង ។ ដូចមហាសមុទ្រ
 នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀតទេក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ
 មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ អត្ថវច្ឆេត្តសូត្រ ឧប្បសោទ៍

ន ឧបេតិ ។ យាយ វេទនាយ តថាគតំ បញ្ចាប-
 យមាលោ បញ្ចាបេយ្យ សា វេទនា តថាគតស្ស
 បហំនា ឧច្ឆិទ្ធម្ភលា តាលាវតតេតា អនការ្ម័ត្តតា
 អាយតី អនុប្បាបធម្មា វេទនាសម្មាវិមុត្តោ ខោ វិច្ឆ
 តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យេ ទុប្បវិយោតាឡោ ។
 សេយ្យថាមិ បហាសមុទ្ធោ ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ន
 ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច ឧប្បជ្ឈតីតំ
 ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ។
 យាយ សញ្ញាយ តថាគតំ បញ្ចាបយមាលោ បញ្ចា-
 បេយ្យ សា សញ្ញា តថាគតស្ស បហំនា ឧច្ឆិទ្ធម្ភលា តា-
 លាវតតេតា អនការ្ម័ត្តតា អាយតី អនុប្បាបធម្មា សញ្ញា
 សម្មាវិមុត្តោ ខោ វិច្ឆ តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យេ
 ទុប្បវិយោតាឡោ ។ សេយ្យថាមិ បហាសមុទ្ធោ ឧប្បជ្ឈ-
 តីតំ ន ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច

បរិព្វាណកថា អត្ថវច្ឆន្តកថាសូត្រ ការលះបង់នូវវត្ថុ

ក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ចក្ខន្ធនូវសត្វ គប្បីបញ្ចត្តដោយវេទនាណា
 វេទនានោះ គឺជាគតលះបង់ហើយ កាត់បូសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូច
 ជាគោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវេទនាមានកិរិយាមិន
 កើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ គឺជាគតរួចស្រឡះហើយ ចាក
 ចំណែកនៃវេទនា ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្លាប់
 ស្ទើរបានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ
 ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថា
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាល
 បញ្ចក្ខន្ធនូវសត្វ គប្បីបញ្ចត្តដោយសញ្ញាណា សញ្ញានោះគឺជាគតលះ
 បង់ហើយ កាត់បូសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាគោតកំបុតកហើយ ដល់
 នូវកិរិយាមិនមាន ជាសញ្ញាមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាល
 វច្ឆៈ គឺជាគតរួចស្រឡះហើយចាកចំណែកនៃសញ្ញា ជាអ្នកជ្រៅមាន
 ប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្លាប់ស្ទើរបានដោយកម្រ ។ ដូចមហា-
 សមុទ្រ នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន ច ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន
 ន ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ។ យេហិ សង្ខារេហិ
 តថាគតំ បញ្ចាបយមាលោ បញ្ចាបេយ្យេ តេ សង្ខារ
 តថាគតស្ស បហំនា ឧច្ឆន្ទមូលា តាលាវត្ថុកតា
 អនភាវ្យតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា សង្ខារសង្ខារីមុត្តោ
 ចោ វច្ឆ តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យេ ឧប្បវិយោ-
 តាឡោ ។ សេយ្យថាបិ មហាសមុទ្ធោ ឧប្បជ្ឈតីតំ ន
 ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច
 ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតំ
 ន ឧបេតិ ។ យេន វិញ្ញាណេន តថាគតំ
 បញ្ចាបយមាលោ បញ្ចាបេយ្យេ តំ វិញ្ញាណំ តថាគតស្ស
 បហំនំ ឧច្ឆន្ទមូលំ តាលាវត្ថុកតំ អនភាវ្យតំ
 អាយតី អនុប្បាទធម្មំ វិញ្ញាណសង្ខារីមុត្តោ ចោ វច្ឆ
 តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យេ ឧប្បវិយោតាឡោ ។
 សេយ្យថាបិ មហាសមុទ្ធោ ឧប្បជ្ឈតីតំ ន ឧបេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើត
 ទៀតក៏មិនមែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ចត្តនវស្វត្ថ គប្បីបញ្ចត្តដោយ
 សង្ខារទាំងឡាយណា សង្ខារទាំងឡាយនោះ គឺថាគតលះបង់ហើយ
 កាត់បួសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាភ្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិន
 មាន ជាសង្ខារមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគត
 រួចស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសង្ខារ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិន
 បាន ដែលបុគ្គលស្លាបស្នង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹង
 ថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិន
 កើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន ថា មិនកើតទៀតក៏មិន
 មែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ចត្តនវស្វត្ថ គប្បីបញ្ចត្តដោយវិញ្ញាណ
 ណា វិញ្ញាណនោះ គឺថាគត លះបង់ហើយ កាត់បួសចោលហើយ
 ធ្វើឲ្យដូចជាភ្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវិញ្ញាណមាន
 កិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ គឺថាគតរួចស្រឡះហើយ
 ចាកចំណែកនៃវិញ្ញាណ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គល
 ស្លាបស្នង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថាកើតទៀតក៏មិនគួរ

បរិព្វាជិតវគ្គសូត្រ អត្ថបទប្រែកត្តសូត្រ ធម្មទេសនាបស្ចឹម

ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច ឧប្បជ្ឈតីតិ
 ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន
 ឧបេតីតិ ។

[១៣] ឃុំ វុត្តេ វុត្តតោត្តោ បរិព្វាជិតោ កកវន្តំ
 ឯតទេវេន សេយ្យថាបិ ភោ តោតម តាមស្ស វា
 ឯតមស្ស វា អភិទ្ធវេ មហាសាលុក្ខោ តស្ស
 អនិច្ចតា សាខាបលាសំ បលុដ្ឋេយ្យ តចបប្បដិកោ
 បលុដ្ឋេយ្យំ ដេក្ក បលុដ្ឋេយ្យ សោ អបរេន សម-
 យេន អបកតសាខាបលាសោ អបកតត្ថចបប្បដិកោ
 អបកតដេក្កតោ សុទ្ធេ សារេ^(១) បតិដ្ឋិតោ ឃុំមេវ^(២)
 ភោតោ តោតមស្ស ចាវចនំ អបកតសាខាបលាសំ
 អបកតត្ថចបប្បដិកំ អបកតដេក្កតំ សុទ្ធេ^(៣) សារេ
 បតិដ្ឋិតំ អភិក្កន្តំ ភោ តោតម អភិក្កន្តំ
 ភោ តោតម សេយ្យថាបិ ភោ តោតម

១ ឧ. សុទ្ធេ អស្ស សារេ ។ ២ ឧ. ឃុំមេវ ធីទំ ។ ៣ ឧ. សុទ្ធំ ។

បរិព្វាជកវត្ត អត្ថិវច្ឆន្តោត្តសូត្រ ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា

ថា មិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ

ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ ។

(១៣) លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆន្តោត្ត-

បរិព្វាជក ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ

គោតមដ៏ចម្រើន ដើមរំពង់ក្នុង (ដុះនៅ) ក្នុងទីជិតនៃស្រុកក្តី និងមក្តី មែក

នឹងស្លឹកនៃដើមរំពង់ក្នុងនោះ ក៏វិនាសទៅដោយការមិនទៀង សំបកនឹង

ក្រមរទាំងឡាយក៏វិនាសទៅ ស្រាយក៏វិនាសទៅ សម័យខាងក្រោយ

មក ដើមរំពង់ក្នុងនោះ ក៏ប្រាសចាកមែកនឹងស្លឹក ប្រាសចាកសំបកនឹង

ក្រមរ ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅតែខ្លឹមដ៏ស្អាត យ៉ាងណាមិញ ឯ

ពាក្យជាប្រធាន (ធម្មវិន័យ) របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏ប្រាសចាកមែក

នឹងស្លឹក ប្រាសចាកសំបកនឹងក្រមរ ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅ

ចំពោះខ្លឹមដ៏ស្អាតយ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពេរណាស់

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពេរណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

និក្ខុដ្ឋិតំ វា ឧត្តរជ្ជេយ្យំ បដិវដ្ឋន្តំ វា វិវេរេយ្យំ
 មុឡស្ស វា មត្តំ អាចិន្ត្រេយ្យំ អន្ធការេ វា
 តេលច្ឆជ្ជានំ ជារេយ្យំ ចត្វុមន្តោ រូបានំ និក្ខុដ្ឋិតំ
 ឃីវេមេវ គោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ចម្រោ
 បតាសិកោ ឯសាហំ ភក្កវដ្ឋំ គោតមំ សរណំ
 កថាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧបាសកំ មំ ករំ
 គោតមោ ជារេតុ អដ្ឋតត្ថេ ចាណុបេតិ សរណវ្មតន្តំ ។

អត្ថវច្ឆកោតសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ
យ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលផ្សារឡើងនូវវត្ថុដែលផ្គាប់ ឬបើកនូវវត្ថុដែលកំបាំង
ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេច្រាល
ប្រទីបកងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក(ភ្នំ) រមែងបានឃើញ
ប្រទាំងឡាយដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះគោតមមានព្រះភាគ
ព្រមទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាទុបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ស្មើ
ដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ ។

ចប់ អដ្ឋវគ្គគោតសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ មហាវិបាកោតសុត្តំ

[១២] ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ ភកា

រាជគមោ វិហារតិ វេទ្យវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។

អថខោ វច្ឆតោត្តោ បរិញ្ញាជកោ យេន ភកា

តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា សន្និំ សម្មោទិ

សម្មោទន្តិយំ កថំ សារណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ

និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ វច្ឆតោត្តោ

បរិញ្ញាជកោ ភកវន្តំ ឯតទរោច ទីយវត្ថាហំ ភោតា

តោតមេន សហកថំ សាធុ មេ ភវំ តោតមោ

សន្និត្តេន កុសលាកុសលំ ទេសេត្ថតិ ។

សន្និត្តេនបិ ខោ តេ អហំ វច្ឆ កុសលាកុសលំ

ទេសេយ្យំ វិត្វារេនបិ ខោ តេ អហំ វច្ឆ

កុសលាកុសលំ ទេសេយ្យំ អបិច តេ អហំ

វច្ឆ សន្និត្តេន កុសលាកុសលំ ទេសេស្សាមិ

មហាវិចិត្រគោត្តសូត្រ ទី ៣

[១៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តវេល្លវ៉ាន ជាកបទនិក្ខមស្ថាន ទៀបក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ លំដាប់នោះ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក បានចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរក់ទាក់សំណេះ
សំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យ
គួររលឹកហើយ ក៏អធិយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក លុះ
អធិយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
ថា ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់និយាយជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស់កាលជា
យូរអង្វែងមកហើយ សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
សំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយសេចក្តីសង្ខេបចុះ ។
ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយ
សេចក្តីសង្ខេបបាន ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌នឹង
អកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីពិស្តារក៏បាន ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះ
តថាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ខេប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គណ្ឌសកំ

តំ សុណាហំ សាដុត្តំ មនសីករោហំ ភាសីស្សា.
មីតិ ។ ឯវំ កោតិ ខេ វច្ឆតោត្ថោ បរិព្វាជិតោ
ភកវតោ បច្ឆស្សេសី ។

[១៥] ភកវា ឯតទកោត លោកោ ខេ វច្ឆ
អត្តសលំ អលោកោ ខេ វច្ឆ (១) ត្តសលំ ឆោសោ
ខេ វច្ឆ អត្តសលំ អឆោសោ ខេ វច្ឆ (២) ត្តសលំ
មោហោ ខេ វច្ឆ អត្តសលំ អមោហោ ខេ វច្ឆ (៣)
ត្តសលំ ឥតិ ខេ វច្ឆ ឥមេ តយោ ធម្មា
អត្តសលា តយោ ធម្មា ត្តសលា ។ ចាណាតិ.
ចាតោ ខេ វច្ឆ អត្តសលំ ចាណាតិចាតា វេមណី
ត្តសលំ អទិន្នាធានំ ខេ វច្ឆ អត្តសលំ អទិន្នា-
ធានា វេមណី ត្តសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ ខេ
វច្ឆ អត្តសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ វេមណី ត្តសលំ
មុសាវាឆោ ខេ វច្ឆ អត្តសលំ មុសាវាឆោ វេមណី
ត្តសលំ វិសុណា វាចា ខេ វច្ឆ អត្តសលំ វិសុ-
ណាយ វាចាយ វេមណី ត្តសលំ វេសា វាចា ខេ
វច្ឆ អត្តសលំ វេសាយ វាចាយ វេមណី ត្តសលំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចូរអកុសល ចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។

វច្ឆន្តោក្ខបរិញ្ញាជក ក៏បានទទួលព្រះពុទ្ធវិនិកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៥) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់វច្ឆៈ លោកៈ
ជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ អលោកៈជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ ទោសៈជា
អកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ អទោសៈជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ មោហៈជាអកុសល
ម្ចាស់វច្ឆៈ អមោហៈជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជា
អកុសល ៣ ជាអកុសល ៣ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ បាណា-
តិបាត ជាអកុសល ការវៀរចាកបាណាតិបាត ជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ
អទិមាទាន ជាអកុសល ការវៀរចាកអទិមាទាន ជាអកុសល ម្ចាស់វច្ឆៈ
កាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអកុសល ការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអកុសល
ម្ចាស់វច្ឆៈ មុសាវាទ ជាអកុសល ការវៀរចាកមុសាវាទ ជាអកុសល ម្ចាស់
វច្ឆៈ បិសុណាវាចា ជាអកុសល ការវៀរចាកបិសុណាវាចា ជាអកុសល
ម្ចាស់វច្ឆៈ ផុស្រាវាចា ជាអកុសល ការវៀរចាកផុស្រាវាចា ជាអកុសល

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាវិច្ឆិកោត្តសុត្តេ ទស ធម្មា

សម្មប្បណាមោ ខោ វច្ឆ អកុសលំ សម្មប្បណាមា
 វេរមណី កុសលំ អភិជ្ឈា ខោ វច្ឆ អកុសលំ
 អនភិជ្ឈា កុសលំ ព្យាបាទោ ខោ វច្ឆ អកុសលំ
 អព្យាបាទោ កុសលំ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ខោ វច្ឆ អកុសលំ
 សម្មាទិដ្ឋិ កុសលំ ឥតិ ខោ វច្ឆ ឥមេ ទស
 ធម្មា អកុសលា ទស ធម្មា កុសលា ។ យតោ
 ខោ វច្ឆ ភិក្ខុនោ តណ្ហា បហំនា ហោតិ ឧច្ឆន្ទមូលា
 តាលាវុត្តកតា អនភាវុត្តតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា
 ហោតិ សោ (១) ភិក្ខុ អរហំ វិណាសរោ វិសិគវា
 កតករណីយោ ឌុហិតការោ អនុបត្តសទតោ
 បរិត្តណីកវសោ ជនោ សម្មទតោ វិមុត្តោតិ ។

បរិបាសនាវគ្គ មហាវច្ឆតោនុស្សត្រ ធម៌ ១០ ប្រការ

ម្នាលវច្ឆៈ សម្មប្បឈាបៈ ជាអកុសល ការរៀនចាកសម្មប្បឈាបៈ ជាអកុសល
 ម្នាលវច្ឆៈ អភិជ្ឈា ជាអកុសល អនភិជ្ឈា ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ព្យាបាទ
 ជាអកុសល ការមិនព្យាបាទ ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអកុសល
 សម្មាទិដ្ឋិ ជាអកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល ១០ ជា
 កុសល ១០ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលវច្ឆៈ កាលបើភិក្ខុបានលះ
 បង្គំតណ្ហា បានផ្តាច់ផ្តួលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើត
 ទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចជាដើមគ្នាតដែលគេតាស់ក្របែលរំលើង ឲ្យ
 លែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ
 ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា
 ជាព្រះអរហន្តវិណាស្រត មានព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ មាន
 កិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការងារដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនដល់សព្វគ្រប់ហើយ មានសំយោជន៍ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកត
 អស់ហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ជាអ្នកមានចិត្តផុតស្រឡះ
 ចាកកិលេស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១២] តិដ្ឋតុ ភវំ កោតមោ អត្ថំ បន កោតោ
 កោតមស្ស ឯតតិក្កុ^(១) សាវកោ អាសវំនំ ខយា
 អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ឆម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតីតំ ។
 ន ខោ វច្ឆ ឯតំយេវ សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន
 តីណំ សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច
 សតានំ អថខោ វច្ឆ ភិយ្យោ^(២) វ យេ ភិក្កុ មម
 សាវកោ អាសវំនំ ខយា អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ឆម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតីតំ ។ តិដ្ឋតុ ភវំ កោតមោ
 តិដ្ឋន្តុ ភិក្កុ អត្ថំ បន កោតោ កោតមស្ស
 ឯតតិក្កុន្តិយំ សាវកោ អាសវំនំ ខយា អនាសរំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ឆម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហរតីតំ ។ ន ខោ
 វច្ឆ ឯតំយេវ សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន តីណំ
 សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច សតានំ

១ ឧ. ម. ឯកភិក្ខុ ។ ២ ឧ. ម. អថខោ ភិយ្យោ ភិគី ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

[១៦] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើក
 ទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានភាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 ភាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមាន
 ត្រឹមតែ ១០០,២០០,៣០០,៤០០,៥០០ ទេ ម្ចាស់វច្ឆៈ តាមពិត មាន
 ច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់គោតម ធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានភាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 ភាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកទុកចុះ
 ទាំងពួកភិក្ខុលើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដ៏មិនមានភា-
 សវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួន
 ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ មានដែរឬ
 ទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០,២០០,៣០០,៤០០,៥០០ ទេ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាវគ្គបិដកសូត្រ ឧបាសកបុព្វ

អថខោ ភិយ្យោ វ យា ភិក្ខុនិយោ មម
សាវកា អាសវនំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវម្ពត្តិ
បញ្ញាវម្ពត្តិ និដេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
ឧបសម្មជ្ជំ វិហារន្តតិ ។

[១៧] តិដ្ឋតុ ភវំ កោតមោ តិដ្ឋន្ទ ភិក្ខុ
តិដ្ឋន្ទ ភិក្ខុនិយោ អត្ថំ បន កោតោ កោតមស្សំ
ឧបាសកោបិ សាវកោ តិហំ ឌុំនាតវសនោ
សព្វាបារិយោ បញ្ចន្ទំ ឌុំនាតិយានំ សញ្ញាជនានំ
បរិត្តយា ឌុំបទាតិកោ តត្ថ បរិនិព្វាយំ អនាវត្តិធម្មោ
តស្មា លោកាតិ ។ ន ខោ វច្ឆ ឯកំយេវ សត្តំ
ន ឌ្វេ សតានំ ន តិណិ សតានំ ន ចត្តាវ
សតានំ ន បញ្ច សតានំ អថខោ ភិយ្យោ វ យេ
ឧបាសកា មម សាវកា តិហំ ឌុំនាតវសនោ
សព្វាបារិយោ បញ្ចន្ទំ ឌុំនាតិយានំ សញ្ញាជ-
នានំ បរិត្តយា ឌុំបទាតិកោ តត្ថ បរិនិព្វាយំនោ
អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកាតិ ។ តិដ្ឋតុ ភវំ
កោតមោ តិដ្ឋន្ទ ភិក្ខុ តិដ្ឋន្ទ ភិក្ខុនិយោ តិដ្ឋន្ទ

១៧. ម. ព្រហ្មចារី ។

បរិព្វាធិការវត្ត មហាវជ្ជតោត្តសូត្រ ការប្បវេណីឧបាសក

តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុដែលជាសាវ័ក
របស់តថាគត បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែល
មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាជ័យតួម
ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

(១៧) ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកទុកចុះ ទាំងពួកភិក្ខុភិក្ខុនីក៏លើក
ទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គល ជាឧបបាតិកៈកំណើត
នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ព្រោះ
អស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម៥ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវិច្ឆ័យៈ
មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០, ទេ តាមពិត
មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសក ជា
សាវ័ករបស់តថាគត ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គល ជាឧប-
បាតិកៈកំណើតនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់អំពីលោកនោះជា
ធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈដែលជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

ឧបាសកា ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ
អត្ថំ បន ភោតោ តោតមស្ស ឯកុបាសកោបិ
សាវកោ ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា កាមភោតិ សាស-
នករោ ឌុំវនប្បដិករោ វិណ្ឌាវិចិត្តោ វិភតកម្មិ-
កោថា វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរវ្យាប្បយោ សត្វ សាសនេ
វិហារតីតិ ។ ន ខោ វច្ឆ ឯកយេវ សតំ ន
ទ្វេ សតានំ ន តីណិ សតានំ ន ចត្តារិ សតានំ
ន បញ្ច សតានំ អថខោ ភិយ្យោ វ យេ ឧបាសកា
មម សាវកា ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា កាមភោ-
តិនោ សាសនករោ ឌុំវនប្បដិករោ វិណ្ឌាវិចិត្តោ
វិភតកម្មិកោថា វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរវ្យាប្បយោ សត្វ
សាសនេ វិហារតីតិ ។ វិជ្ជតុ ករំ តោតមោ វិជ្ជតុ វិកតុ
វិជ្ជតុ វិកតុនិយោ វិជ្ជតុ ឧបាសកា ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា
សព្វហ្មចារិយោ វិជ្ជតុ ឧបាសកា ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា
កាមភោតិនោ អត្ថំ បន ភោតោ តោតមស្ស ឯកុ-
បាសកាបិ សាវកា ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គលក៏
 លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគតាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឧវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តី
 ពោលថាអ្វីៗ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្លឺវិភា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹម
 តែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើន
 លើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ជាសាវ័ករបស់
 គោតម ស្ងៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគតាម តែជាអ្នកជឿតាមពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅ ធ្វើតាមឧវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីពោល
 ថាអ្វីៗ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្លឺវិភា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនីក៏
 លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូ-
 ចារីបុគ្គលក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកពាក់ស
 នៅបរិភោគតាមក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែល
 ជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីនិ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាវគ្គតោត្តសូត្រ ឧបាសិកបុព្វ

បញ្ចន្ធិ ឡិវម្បាតិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុយា
 ឡិបថាតិកា តត្ថ បរិជិញ្ញាយនី អនាវត្តិធម្មា តស្មា
 លោកាតិ ។ ន ខោ វច្ឆ ឯកំយេវ សតំ ន
 ទ្វេ សតានិ ន តីណិ សតានិ ន ចត្តារិ សតានិ
 ន បញ្ច សតានិ អថ ខោ ភិយ្យេវ វ យា ឧបាសិកា
 មម សាវិកា តិហី ឡិនាតវសនា សព្វហ្មចារិនិយោ
 បញ្ចន្ធិ ឡិវម្បាតិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុយា
 ឡិបថាតិកា តត្ថ បរិជិញ្ញាយនិយោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា
 លោកាតិ ។ តិដ្ឋត្ថ ករំ តោតមោ តិដ្ឋន្ត ភិក្ខុ តិដ្ឋន្ត
 ភិក្ខុនិយោ តិដ្ឋន្ត ឧបាសកា តិហី ឡិនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិនោ តិដ្ឋន្ត ឧបាសកា តិហី ឡិនាតវសនា
 កាមភោគិនោ តិដ្ឋន្ត ឧបាសិកា តិហី ឡិនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិនិយោ អត្ថំ បន ភោតោ តោតមស្ស
 ឯតុបាសិកាមិ សាវិកា តិហី ឡិនាតវសនា កាម-
 ភោគិនី សាសនករា ឡិវាធម្មជីករា តិណ្ហាវចិ-
 តិញ្ចា វិភតកមីកថា វេសារជ្ជប្បត្តា អបរាប្បច្ចយា

បរិព្វាធិវគ្គ មហាវិច្ឆិកោត្តសូត្រ ការសូត្រអំពីឧបាសិកា

ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះ
 ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកខាងក្រោម ៥
 មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០,
 ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ គ្រហស្ថ
 ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិការបស់តថាគត ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្ម-
 ចារិនី ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោក
 នោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនីក៏លើកទុកចុះ ពួក
 គ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីបុគ្គលក៏លើក
 ទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគ
 តាមក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសិកាស្ងៀកពាក់ស ជាស-
 ព្វហ្មចារីក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសាវិកា
 របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគតាម ជាអ្នកធ្វើតាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកធ្វើតាមទុក្ខទេ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
 សេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្ញៀវ មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

សត្វ សាសនេ វិហរន្តិតំ ។ ន ខោ វច្ឆ ឯកំយេវ
 សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន តីណំ សតានំ ន ចត្តារិ
 សតានំ ន បញ្ច សតានំ អថខោ ភិយ្យោ វ យោ
 ឧបាសិកា មម សាវិកា ភិហំ ឌុំនាតវសនា
 កាមភោគិនិយោ សាសនករា ឌុំវាទប្បដិករា
 តិណ្ហវិចិត្តា វិភត្តកម្មិកថា វេសារជ្ជប្បត្តា អប-
 រម្បច្ចយា សត្វ សាសនេ វិហរន្តិតំ ។

(១៨) សចេ ហិ ភោ តោតម ឥមំ ឆម្ពំ ភវិយេវ
 តោតមោ អារាធកោ អភវិស្ស នោ ច ខោ ភិក្ខុ
 អារាធកា អភវិសុ ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិច្ចរំ អ-
 ភវិស្ស តេនទ្កេន យស្មា ច ខោ ភោ តោតម ឥមំ
 ឆម្ពំ ភវិញ្ចេវ តោតមោ អារាធកោ ភិក្ខុ ច អារាធកា
 ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិច្ចរំ តេនទ្កេន ។ សចេ ហិ
 ភោ តោតម ឥមំ ឆម្ពំ ភវិញ្ចេវ តោតមោ អារាធកោ
 អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អារាធកា អភវិស្សិសុ
 នោ ច ខោ ភិក្ខុនិយោ អារាធកា អភវិសុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមាន
 ត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មាន
 ច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិកា
 របស់តថាគត ស្ទៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឧវាទ ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
 សេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្ញៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ
 កងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។

(១៨) វច្ឆតោត្ថបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ តែមួយអង្គ
 ឯង ចំណែកខាងពួកភិក្ខុ មិនបានបំពេញ (ធម៌នេះ) ផងទេ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ទាំង
 ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ (ធម៌នេះ) ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នេះ បរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ តែមួយព្រះអង្គឯង
 ចំណែកខាងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញដែរ តែពួកភិក្ខុនីមិនបានបំពេញផងទេ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ ធម្មាណគរា

ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិបូរំ អភវិស្សំ តេនទ្រ័ន
 យស្មា ច ខោ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវព្យោវ
 តោតមោ អារាធកោ ភិក្ខុ ច អារាធកា ភិក្ខុនិយោ
 ច អារាធកា ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិបូរំ តេនទ្រ័ន ។

(១៩) សចេ ហំ ភោ តោតមំ ឥមំ ធម្មំ
 ភវព្យោវ តោតមោ អារាធកោ អភវិស្សំ ភិក្ខុ ច
 អារាធកា អភវិស្សំសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកា
 អភវិស្សំសុ នោ ច ខោ ឧបាសកា ភិហំ
 ឱនាតវសនា សព្វព្រហ្មចារិនោ អារាធកា អភវិស្សុ
 ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិបូរំ អភវិស្សំ តេនទ្រ័ន យស្មា
 ច ខោ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវព្យោវ តោតមោ
 អារាធកោ ភិក្ខុ ច អារាធកា ភិក្ខុនិយោ ច
 អារាធកា ឧបាសកា ច ភិហំ ឱនាតវសនា
 សព្វព្រហ្មចារិនោ អារាធកា ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិបូរំ

បរិព្វាណកថា មហាវច្ឆតោន្តសូត្រ ការបានបំពេញធម៌

កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ក៏នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គ
 នោះ បតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញ
 ធម៌នេះ ទាំងពួកកិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកកិក្ខុនីក៏បានបំពេញ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។

[១៩] បតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន

នឹងបានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកកិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកកិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាទុបាសកស្សៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារី
 បុគ្គល មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិន
 បានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកកិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកកិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាទុបាសកស្សៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារី
 បុគ្គល ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេនេត្ថេន ។ សុចេ ហិ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ
 ភវព្យោ តោតមោ អារាធកោ អភវិស្សំ ភិក្ខុ ច
 អារាធកា អភវិស្សំសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកា
 អភវិស្សំសុ ឧចាសកា ច ភិហំ ឌីនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិយោ អារាធកា អភវិស្សំសុ នោ ច
 ខោ ឧចាសកា ភិហំ ឌីនាតវសនា កាមភោតិយោ
 អារាធកា អភវិសុ ឃ៌មិនំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិប្បរិ
 អភវិស្សំ តេនេត្ថេន យស្មា ច ខោ ភោ តោតម
 ឥមំ ធម្មំ ភវព្យោ តោតមោ អារាធកោ ភិក្ខុ ច
 អារាធកា ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកា ឧចាសកា
 ច ភិហំ ឌីនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ អារាធកា
 ឧចាសកា ច ភិហំ ឌីនាតវសនា កាមភោតិយោ
 អារាធកា ឃ៌មិនំ ព្រហ្មចរិយំ បរិប្បរិ តេនេត្ថេន ។
 សុចេ ហិ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវព្យោ
 តោតមោ អារាធកោ អភវិស្សំ ភិក្ខុ ច អារាធកា
 អភវិស្សំសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាធកា អភវិស្សំសុ
 ឧចាសកា ច ភិហំ ឌីនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាឧបាសកស្វៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារី-
 បុគ្គលក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្វៀកដណ្តប់ស នៅបរិ-
 ភោគកាមមិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិន
 បានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្វៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គលក៏
 បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្វៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌
 ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្វៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គល

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស មហាវិថីតោត្តសុត្តេ ធម្មាណកថា

អារាធិកា អភិវស្សីសុ ឧទាសកា ច ភិហី ឌីនាត-
 វសនា កាមភោគិនោ អារាធិកា អភិវស្សីសុ នោ ច
 ខោ ឧទាសកា ភិហី ឌីនាតវសនា សព្វហ្មចារិធិយោ
 អារាធិកា អភិវស្ស ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិប្បិ
 អភិវស្ស តេនផ្ដេន យស្មា ច ខោ ភោ តោតម
 ឥមំ ធម្មំ ភវព្ភោ តោតមោ អារាធិកា ភិក្ខុ ច
 អារាធិកា ភិក្ខុធិយោ ច អារាធិកា ឧទាសកា
 ច ភិហី ឌីនាតវសនា សព្វហ្មចារិនោ អារាធិកា
 ឧទាសកា ច ភិហី ឌីនាតវសនា កាមភោគិនោ
 អារាធិកា ឧទាសកា ច ភិហី ឌីនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិធិយោ អារាធិកា ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិប្បិ
 តេនផ្ដេន ។ សចេ ហិ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវព្ភោ
 តោតមោ អារាធិកា អភិវស្ស ភិក្ខុ ច អារាធិកា
 អភិវស្សីសុ ភិក្ខុធិយោ ច អារាធិកា អភិវស្សីសុ

បរិព្វាធិការត្ថ មហាវិច្ឆ័យត្ថសូត្រ ការបានបំពេញធម៌

ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ

កាម ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជា

សព្វហូចារឹមនិមន្តបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹង

មិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បតិគ្រព្រះគោតមដ៏បំរើនៃ លុះតែព្រះគោ-

តមដ៏បំរើនៃ ក៏បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន

បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារឹមគ្រួស

ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ

កាម ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជា

សព្វហូចារឹមក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើប

បរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បតិគ្រព្រះគោតមដ៏បំរើនៃ ប្រសិនបើព្រះ

គោតមដ៏បំរើនៃ បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បំពេញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គក្កសកំ

ឧបាសកា ច ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា សព្វហ្មចារិនោ
 អារាជកា អភវិស្សំសុ ឧបាសកា ច ភិហ្មំ ឌុំនាត-
 វសនា កាមភោគិនោ អារាជកា អភវិស្សំសុ
 ឧបាសកា ច ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា សព្វហ្មចារិនិយោ
 អារាជកា អភវិស្សំសុ នោ ច ខោ ឧបាសកា ភិហ្មំ
 ឌុំនាតវសនា កាមភោគិនិយោ អារាជកា អភវិសុ
 ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិច្ចរំ អភវិស្សំ តេនផ្ដេន យស្មា
 ច ខោ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវព្យោ តោតមោ
 អារាជកោ ភិក្ខុ ច អារាជកា ភិក្ខុនិយោ ច
 អារាជកា ឧបាសកា ច ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិនោ អារាជកា ឧបាសកា ច ភិហ្មំ
 ឌុំនាតវសនា កាមភោគិនោ អារាជកា ឧបាសកា
 ច ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា សព្វហ្មចារិនិយោ អារាជកា
 ឧបាសកា ច ភិហ្មំ ឌុំនាតវសនា កាមភោគិនិយោ
 អារាជកា ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិច្ចរំ តេនផ្ដេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មថាវីបុគ្គល ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាមក៏បាន
 បំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មថាវីនី
 ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកនៅ
 បរិភោគកាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 មិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ក៏បំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បំពេញ
 ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មថាវីបុគ្គល ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏
 បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មថាវីនី
 ក៏បានបំពេញទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ
 កាមក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌
 ដោយអង្គនោះបាន ។

បរិព្វាណវគ្គ មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា

(២០) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចទន្លេគង្គា តែងមានទំនាប
 ទៅរកសមុទ្រ មានទីជ្រាលទៅរកសមុទ្រ មានទីទេរទៅរកសមុទ្រ ទល់
 នឹងសមុទ្រទើបឈប់នៅ (យ៉ាងណា) បរិស័ទរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នេះ ព្រមទាំងគ្រហស្ថនឹងបញ្ចជិត តែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន
 មានទីជ្រាលទៅរកព្រះនិព្វាន មានទីទេរទៅរកព្រះនិព្វាន ដរាបទល់
 នឹងព្រះនិព្វានទើបឈប់បង្គង់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ឥរោណាស៍ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥរោណាស៍ ធម៌
 ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ
 ដូចជាបុគ្គលផ្សារឡើងនូវវត្ថុដែលគេផ្គាប់ចុះ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំង
 ទុក ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សដែលវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោតដូច
 គេប្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សមានភ្នែកភ្លឺ រមែង
 ឃើញរូបទាំងឡាយក៏ដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតម
 មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ
 ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីបាននូវបញ្ចវដ្តនឹងទុបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលណាដែលធ្លាប់ជាអន្យត្តិយមកអំពីមុនហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥមស្មី ធម្មវិនយេ អាកាម្យតិ បព្វជ្ជិ អាកាម្យតិ
 ឧបសម្មនំ សោ ចត្តារោ មាសេ បរិវេសតិ ចតុន្ទ្រំ
 មាសានំ អច្ចយេន អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចជេន្តំ
 ឧបសម្មានេន្តំ ភិក្ខុភារិយ អបិច ខេត្ត^(១) បុគ្គល-
 វេមត្តតា វិនិតាតិ ។ សចេ ភន្តេ អញ្ញតិតិយបញ្ចា
 ឥមស្មី ធម្មវិនយេ អាកាម្យន្តា បព្វជ្ជិ អាកាម្យន្តា
 ឧបសម្មនំ ចត្តារោ មាសេ បរិវេសន្តំ ចតុន្ទ្រំ មាសានំ
 អច្ចយេន អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចជេន្តំ ឧបសម្មានេន្តំ
 ភិក្ខុភារិយ អហំ ចត្តារិ វស្សានំ បរិវេសស្សាមិ
 ចតុន្ទ្រំ វស្សានំ អច្ចយេន អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចជេន្តំ
 ឧបសម្មានេន្តំ ភិក្ខុភារិយោតិ ។ អលត្ថ ខោ
 វច្ឆកោត្តោ បរិព្វាជកោ ភក្កវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជិ
 អលត្ថ ឧបសម្មនំ ។

[២១] អច្ឆរូបសម្មន្នោ ខោ បណាយស្មា
 វច្ឆកោត្តោ អទ្ធិមាសូបសម្មន្នោ យេន ភក្កវា
 តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា ភក្កវន្តំ អភិវនេត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាស
អស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ
ក៏ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីជាកិក្ខុភាព មួយទៀត ភាពផ្សេងគ្នានៃ
បុគ្គល (ការដែលនៅបរិវាសឬមិនត្រូវនៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ គថា-
គតដឹងច្បាស់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកជនដែល
ធ្លាប់ជាអនុភិក្ខុមកអំពីមុនហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុង
ធម្មវិន័យនេះ ត្រូវតែនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែទៅ
ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បី
ជាកិក្ខុភាពបាន ឱ្យព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ
សូមឲ្យពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បី
ជាកិក្ខុភាពចុះ ។ វច្ឆតោត្ថបរិព្វាជក ក៏បានឲ្យបព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា
ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

(២១) ត្រាភាលវច្ឆតោត្ថមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរ
ប៉ុន្មាន គឺបានឧបសម្បទាកន្លះខែ (ប៉ុណ្ណោះ) ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ

បរិព្វាធិការវគ្គស្ស មហាវច្ឆោត្តសុត្តេ ពិទ្ធានុកាលោ

ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ រា-
 យស្មា វច្ឆកោត្តោ កកវន្តំ ឯតទរោច យាវតកំ កន្តេ
 សេត្តេន ញាណោន សេក្ខាយ វិជ្ជាយ បត្តតំ
 អនុប្បត្តំ មយា^(១) ឧត្តរី មេ^(២) កកវា ធម្មំ
 ទេសេត្វតិ ។ តេនហិ តំ វច្ឆ ទ្វេ ធម្មេ ឧត្តរី
 កាវេហិ សមថេត្វា វិបស្សនេត្វា ឥមេ ខោ តេ វច្ឆ ទ្វេ
 ធម្មា ឧត្តរី កាវិតា សមថោ ច វិបស្សនា ច
 អនេកធាតុប្បដិវេធាយ សិវត្តិស្សន្តំ ។

[២២] សោ តំ វច្ឆ យាវទេវ អាកន្ធិស្សសិ
 អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធិំ បច្ឆនុកវេយ្យំ ឯកោបិ ហុត្វា
 តហុធាបិ អស្សំ តហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ អស្សំ
 អារិភារំ តិរោភារំ តិរោកុឌ្ឌំ តិរោចាការំ តិរោបព្វតំ
 អសជ្ជមាណោ កច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ អាកាសេ
 បវេយិយំ ឧម្ពជ្ជនិម្ពជ្ជំ កវេយ្យំ សេយ្យថាបិ ឧទកេ
 ឧទកេបិ អភិជ្ជមាណោ កច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ
 បវេយិយំ អាកាសេបិ បល្លង្កេន សន្តមេយ្យំ

១ ឧ. ម. អនុប្បត្តំ តំ មយា ។ ២ ម. ឧត្តរី ច មេ ។

បរិបទពិភព មហាវិចិត្រសូត្រ អានុកាពនៃបូជ្ជ

អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វិចិត្រភាគមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សាមញ្ញផល មានប្រមាណប៉ុន្មាន ដែលបុគ្គលគប្បីដល់ ដោយញាណជាបរិសេសបុគ្គល ដោយវិជ្ជាជាបរិសេសបុគ្គល គឺអនាគាមិមគ្គ ឱ្យព្រះអង្គដល់ហើយដោយលំដាប់ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សង្វែងនូវធម៌ឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅ (ដើម្បីអរហត្តផល) ដល់ឱ្យព្រះអង្គ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះអ្នកចូរចម្រើនធម៌ ២ ប្រការគឺ សមថៈនឹងវិបស្សនាឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅចុះ ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំង ២ ប្រការនេះ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដែលអ្នកចម្រើនឲ្យខ្ពស់ឡើងហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគ្រាស់ដឹងនូវធាតុច្រើនប្រការ ។

(២២) ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីបាននូវបូជ្ជច្រើនប្រការ គឺថាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ដើរទៅមិនជាប់ចំពាក់នឹងទីវេលា ទីខាងក្រៅ ទីខាងក្រៅដង្ហាន់ ទីខាងក្រៅកំពែង នឹងទីខាងក្រៅភ្នំ ដូចជាដើរទៅក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការងារឡើងឬមុជចុះក្នុងផែនដី ដូចជាងើបឡើងឬមុជចុះក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ហាក់ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាកាសទាំងក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សេយ្យថាបិ បត្តិ សត្តុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវិមហិទ្ធិកេ ឯវិមហានុភាវេ ចាលីនា បរិមសេយ្យំ
 បរិមជ្ឈេយ្យំ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន
 សិវត្តេយ្យន្តិ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកព្វតំ
 ចាបុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៣] សោ ភិ វុច្ឆ យាវនេវ អាកម្មិស្សសិ
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមានុស-
 កាយ ឧកោ សន្នេ សុណេយ្យំ សេយ្យបីទំ (១)
 ទិព្វេ ច មាណសកេ ច (២) យេ ទ្វារេ សន្តិកេ
 ចាតិ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកព្វតំ ចាបុណិស្សសិ
 សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៤] សោ ភិ វុច្ឆ យាវនេវ អាកម្មិស្សសិ
 បរសត្តានំ បរមុត្តរានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បដានេយ្យំ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បដានេយ្យំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្លាបក៏បាន អាត្មាអញគប្បីស្លាបអង្កែល
 ចាប់ពាល់ (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានបួងច្រើន
 មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះដោយដែក៏បាន ឬអាត្មាអញគប្បីប្រព្រឹត្តទៅ
 ទាំងកាយ ហេតុដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន ។ កាលបើមានហេតុ
 អ្នកនឹងសម្រេចវិធីជាគ្រឿងសំដែងបួង ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា
 ក្នុងសមថៈ នឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

(២៣) ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីព្យា
 សំឡេងទាំងពីរ ដោយសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធ ដូចជាទិព្វ កន្លងបង់ទូរ
 សោតធាតុជាបេសមនុស្សធម្មតា សំឡេងទាំងពីរនោះគឺអ្វីខ្លះ គឺសំឡេង
 ទិព្វ ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី ។
 កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វស្រោត ជាគុណសម្បត្តិដែល
 ត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

(២៤) ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីកំណត់
 ដឹងទូរចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្ត
 (របស់សត្វដទៃ) ដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាវដ្ឋនោក្កសុត្តេ បរិច្ឆេទិវិជ្ជា

វីតោកំ វា ចិត្តំ វីតោកំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ សនោសំ
 វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ វីតនោសំ វា
 ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ សមោហំ វា ចិត្តំ
 សមោហំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ វីតមោហំ វា ចិត្តំ
 វីតមោហំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ សង្ខតំ វា ចិត្តំ សង្ខតំ
 ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ វិក្ខតំ វា ចិត្តំ វិក្ខតំ ចិត្តន្តំ
 បដានេយ្យំ មហក្កតំ វា ចិត្តំ មហក្កតំ ចិត្តន្តំ បដា-
 នេយ្យំ អមហក្កតំ វា ចិត្តំ អមហក្កតំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ
 សទ្កតំ វា ចិត្តំ សទ្កតំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ អនុតំ
 វា ចិត្តំ អនុតំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ សមាហតំ វា
 ចិត្តំ សមាហតំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ អសមាហតំ វា
 ចិត្តំ អសមាហតំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ
 វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដានេយ្យំ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ
 ចិត្តន្តំ បដានេយ្យន្តំ ។ តត្រ តត្រេ សក្ខិកព្វតំ
 ចាប្បណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

បរិបាណវត្ត មហាវច្ឆេត្តសូត្រ បរិច្ចរិដ្ឋា

ចិត្តដែលប្រាសចាកកតៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាកកតៈ ចិត្តដែលប្រកប
ដោយទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាស
ចាកទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
មោហៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាក
មោហៈក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលមានការម្នាក់ម្នួល
ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានការម្នាក់ម្នួល ចិត្តដែលរាយមាយ ក៏ដឹងច្បាស់
ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈគឺ
រូបាវចរៈនឹងអរូបាវចរចិត្ត ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្ត
មិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសឡត្តរៈគឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា
ចិត្តជាសឡត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជា
អនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងនៅ
ស៊ប់ដោយសមាធិ ចិត្តដែលមិនតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ក៏ដឹងថាចិត្ត
មិនតាំងនៅស៊ប់ដោយសមាធិ ចិត្តដែលរួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា
ចិត្តរួចចាកកិលេស ចិត្តដែលមិនបានរួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្ត
មិនបានរួចចាកកិលេសដូច្នេះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេច
បរិច្ចរិដ្ឋា ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនា
នោះ ។ ជាប្រាកដ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដក្កបទំ

[២៥] សោ ភំ វច្ឆ យាវនេវ អាកាម្មិកស្មសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេយ្យំ សេយ្យថំទិ
ឯកម្មំ ជាតិ ទ្វេបំ ជាតិយោ តិស្សបំ ជាតិយោ
ចតុស្សបំ ជាតិយោ បញ្ចបំ ជាតិយោ ធិសបំ ជាតិយោ
វិសម្មំ ជាតិយោ តិសម្មំ ជាតិយោ ចត្តាធិសម្មំ
ជាតិយោ បញ្ញាសម្មំ ជាតិយោ ជាតិសតម្មំ
ជាតិសហស្សម្មំ ជាតិសតសហស្សម្មំ អនេកេបំ
សំវដ្តកប្បេ អនេកេបំ វិវដ្តកប្បេ អនេកេបំ សំវដ្តវិ-
វដ្តកប្បេ អមុត្រាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ
ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខញ្ញដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ
សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទហទី តត្រាចាសី
ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខ-
ទុក្ខញ្ញដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២៥) ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីលើក
 ឃើញនូវបុព្វេនិវាស គឺលំដាប់ខ្លួនដែលសត្វនៅអាស្រ័យខាងដើមជាច្រើន
 ប្រការ លើកខ្លួននោះដូចម្តេចខ្លះ គឺលើកបាន ១ជាតិ ២ជាតិ ៣ជាតិ
 ៤ជាតិ ៥ជាតិ ១០ជាតិ ២០ជាតិ ៣០ជាតិ ៤០ជាតិ ៥០ជាតិ
 ១០០ជាតិ ១.០០០ជាតិ ១០០.០០០ជាតិ លើកនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើន
 ក៏បាន វិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន សំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថាអាត្មា
 អញបានទៅកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាង
 នេះ មានសម្បវយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាព
 នោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះ លុះអាត្មាអញបានកើតក្នុងទីនោះ
 ហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បវយ៉ាង
 នេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់
 អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបាន

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស មហាវច្ឆតោត្ថសុត្តេ ចុត្តបបាតវិជ្ជា

ឥឡបបន្នោតិ ឥតិ សាគារំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេយ្យន្តំ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកព្វតំ
 ចាបុណ្ញស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

(២៦) សោ ភំ វច្ឆ យាវនេវ អាកុដ្ឋិស្សសិ
 ទិព្វេន ចត្តុបាវិសុទ្ធនេ អតិក្កន្ធមាណុសកេន សត្តេ
 បស្សេយ្យំ ចវមានេ ឧបបជ្ឈមានេ ហីនេ បណ្ឌិតេ
 សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុក្ខតេ យថាភម្មបកេ
 សត្តេ បដានេយ្យំ ឥមេ វត គោន្តោ សត្តា
 កាយទុច្ចរិតេន សមន្មាគតា វចទុច្ចរិតេន សមន្មាគតា
 មនោទុច្ចរិតេន សមន្មាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ កាយស្ស
 គេនា បរម្មណា អចាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ ធម៌យំ
 ឧបបន្នា ឥមេ វា បន គោន្តោ សត្តា កាយសុ-
 ចរិតេន សមន្មាគតា វចសុចរិតេន សមន្មាគតា
 មនោសុចរិតេន សមន្មាគតា អរិយានំ អនុប-
 វាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ

បរិព្វាណវគ្គ មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ ចុត្តបបទធម្មវគ្គ

មកកើតក្នុងទីនេះ អាត្មាអញគប្បីរលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាសជាច្រើន
ប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុក្ខស ដោយប្រការដូច្នេះ ។ កាល
បើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចញាណជាគ្រឿងដឹងនូវខន្ធដែលអាស្រ័យ
នៅហើយក្នុងកាលមុន ជាគុណសម្បត្តិត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនា
នោះ។ ជាប្រាកដ ។

(២៦) ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមាន
ចក្ខុដូចជាទិព្វ កន្លងហួសចក្ខុជាប់របស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វ
ដែលច្បុតដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មាន
សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ អាត្មាអញគប្បីដឹងច្បាស់នូវពួក
សត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វទាំងនេះប្រកបដោយ
កាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នក
តិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយបុគ្គល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តី
យល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះរំលាំងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតវិញនា ប្រេត អសុរកាយនឹងនរក អើហ្ន៎ ចំណែក
ខាងពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុច-
រិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនបានតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយៈ
ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា សុគតំ សន្តំ លោកំ

ឧបបន្នាតំ ។ ឥតំ និព្វេន ចក្កោ វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធ-

មាទុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចរមារេ ឧបបដ្ឋមារេ

ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណេ ឧត្តរណ្ណេ សុគតេ ធុគតេ

យថាកម្មបកេ សត្តេ បដានេយ្យន្តំ ។ តត្រ តត្រេវ

សត្តិកព្វតំ ចាបុណិស្សសំ សតំ សតំ អាយតនេ ។

(២៧) សោ ភំ វច្ឆ យាវនេវ អាកម្ពិស្សសំ

អាសវំ ឡយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ

និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្កកត្វា ឧបសម្ពដ្ឋ

វិហរេយ្យន្តំ ។ តត្រ តត្រេវ សត្តិកព្វតំ ចាបុ-

ណិស្សសំ សតំ សតំ អាយតនេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រៈ

លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏បានទៅកើតក្នុងសុគតិ សុគតិ
 ទៅលោក ។ អាត្មាអញគប្បីមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជា
 របស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វ
 ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ
 គតិអាក្រក់ អាត្មាអញគប្បីដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វ-
 ចក្ខុញ្ញាណ ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនា
 នោះ ។ ជាប្រាកដ ។

[២៧] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះក្ស័យ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ ។ កាលបើមានហេតុ
 អ្នកនឹងសម្រេចនូវញាណ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈ ជាគុណសម្បត្តិ
 ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាវគ្គោត្តសូត្រ ពក្កវគ្គសូត្រ ធម៌

(២៨) អថេចា អាយស្មា វច្ឆតោត្ថោ ភក្កវតោ
 កាសិទ្ធំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា បទិត្វិណំ កត្វា បក្កាមិ ។
 អថេចា អាយស្មា វច្ឆតោត្ថោ ឯកោ វ្យាបកដ្ឋោ
 អប្បមត្តោ អាតាប័ បហិតត្តោ វិហារន្តោ នចិរស្ស្រ
 យស្សត្ថាយ តុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតា-
 រិយំ បព្វជន្តំ តទន្ធតុរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហាសិ
 ទីណា ជាតិ វុសិទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ វត្តតាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។ អព្ពត្តោ ចោ
 បនាយស្មា វច្ឆតោត្ថោ អវហតិ អហោសិ ។

(២៩) តេន ចោ បន សមយេន សម្ពបុលា
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ទិស្សនាយ កច្ឆន្តំ ។ អន្ធមា ចោ
 អាយស្មា វច្ឆតោត្ថោ តេ ភិក្ខុ ធូរតោ វ កច្ឆន្តោ
 ទិស្វាន យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសន្តិបិ ឧបសន្តិ-

បរិព្វាធិការ មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ ការទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

(២៨) គ្រានោះ ព្រះវច្ឆតោត្ថមានអាយុ គ្រេកអររីករាយចំពោះ ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ គ្រាកាលដែលព្រះ វច្ឆតោត្ថមានអាយុ ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ក៏ជាអ្នកមិនមានប្រមាទ ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន មិនយូរ ប៉ុន្មានក៏បានដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ដែលពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់គុណវិសេសណា ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះ ដោយ បញ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ទើបដឹង ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែល គួរធ្វើក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ ។ បណ្តា ពួកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះវច្ឆតោត្ថមានអាយុ ក៏បានជាព្រះអរហន្ត មួយអង្គដែរ ។

(២៩) សម័យនោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នាំគ្នាទៅគាល់ព្រះមាន ព្រះភាគ ។ វច្ឆតោត្ថមានអាយុ បានឃើញពួកភិក្ខុទាំងនោះ កំពុងដើរ ទៅពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មិត្តា តេ ភិក្ខុ ឯតទិវេច ហន្ត តាហំ បន តុមេ
 អាយស្មន្តោ កង្ខជាតិ ។ កកវន្តំ ទោ មយំ មាវុសោ
 ទស្សនាយ កង្ខាមាតិ ។ តេនហាយស្មន្តោ មម
 វចនេន កកវតោ ចានេ សិរសា វន្តថ វច្ឆតោតោ
 កន្តេ ភិក្ខុ កកវតោ ចានេ សិរសា វន្តតិ ឯវញ្ច
 វនេតិ បរិចិណ្ណោ មេ កកវំ បរិចិណ្ណោ មេ
 សុគតោតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយ-
 ស្មន្តោ វច្ឆតោតស្ស បច្ឆស្សោស្សំ ។ អថទោ តេ ភិក្ខុ
 យេន កកវំ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ
 អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
 ទោ តេ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតទិវេច អាយស្មា កន្តេ
 វច្ឆតោតោ កកវតោ ចានេ សិរសា វន្តតិ ឯវញ្ច វនេតិ
 បរិចិណ្ណោ មេ កកវំ បរិចិណ្ណោ មេ សុគតោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ នាំគ្នាទៅក្នុងទី
 ណា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏ប្រាប់ថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងនឹងនាំគ្នា
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ វច្ឆតោភិក្ខុក៏បានផ្ដាំថា បពិត្រលោក
 ទាំងឡាយមានអាយុ បើដូច្នោះសូមលោកទាំងឡាយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
 ព្រះបាទព្រះមានព្រះភាគ ដោយភ្លឺ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវច្ឆតោភិក្ខុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ព្រះ
 មានព្រះភាគដោយភ្លឺ វច្ឆតោភិក្ខុក៏ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគតខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើ
 ហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានទទួលពាក្យវច្ឆតោភិក្ខុមានអាយុ
 ថា អើអាវុសោ ។ ទើបពួកភិក្ខុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន វច្ឆតោភិក្ខុមានអាយុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយភ្លឺ ហើយក្រាបទូលយ៉ាងនេះទៀតថា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគតខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ។

បរិព្វាណកវន្តស្ស មហាវច្ឆោត្តសុត្តំ វច្ឆោត្តប្បសំសា

បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ វច្ឆកោត្តោ ភិក្ខុ ចេតសា ចេតោ
 បរិច្ច វិទិតោ តេវិជ្ជោ វច្ឆកោត្តោ ភិក្ខុ មហិជ្ជិតោ
 មហានុភាវេតិ ។ ទេវតាបិ មេ ឯតមត្ថំ អាវេចេសុំ
 តេវិជ្ជោ ភន្តេ វច្ឆកោត្តោ ភិក្ខុ មហិជ្ជិតោ
 មហានុភាវេតិ ។ ឥន្ទមវោច ភកវា អត្ថមនា តេ
 ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិន្នន្តិ ។

មហាវច្ឆោត្តសុត្តំ គតិយំ និដ្ឋិតំ ។

បរិញ្ញាដិកវត្ត មហាវច្ឆោត្តសូត្រ ការទ្រង់សរសើរវច្ឆោត្តភិក្ខុ

ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីមុនមិញ តថាគត
 បានកំណត់ដឹងចិត្តវច្ឆោត្តភិក្ខុ ដោយចិត្តរបស់តថាគតថា វច្ឆោត្តភិក្ខុ
 បានត្រូវវិជ្ជា ជាអ្នកមានបូជ្ជច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ ទាំងពួក
 ទេវតាក៏បានប្រាប់សេចក្តីនេះ ដល់តថាគតទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 វច្ឆោត្តភិក្ខុបានត្រូវវិជ្ជា ជាអ្នកមានបូជ្ជច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំង
 នោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាវច្ឆោត្តសូត្រ ទី ៣ ។

បុត្តត្ថំ ទី១៧សុត្តំ

(៣០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កវា

រាជគហោ វិហារតិ តិជ្ឈេត្តនេ សូត្រាខតាយំ (១) ។

អថ ខោ ទីយនខោ បរិព្វាជកោ យេន ភក្កវា

តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ

សម្មោទនីយំ កមំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯក.

មន្តំ អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ វិគោ ខោ ទីយនខោ

បរិព្វាជកោ ភក្កវន្តំ ឯតទលោច អហត្ថា កោ តោតម

ឯវិវាទំ ឯវិទិដ្ឋំ សត្វំ មេ ន ឧមត្តតិ ។ យេវិ

ខោ តេ ឯសា អត្ថវេស្សន ទិដ្ឋំ សត្វំ មេ

ន ឧមត្តតិ ឯសាបិ តេ ទិដ្ឋំ ន ឧមត្តតិ

ទី១១ សូត្រ ទី ៤

[៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅ ក្នុងគុហាល្មោះសូករាតា នាភ្នំគីដ្ឋក្យដ ជិត

ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះទីយនៈ (ជាអគ្គិ-

វេស្សនេសាត្ត) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏

ពោលពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់

ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីដ៏

សមគួរ ។ ទីយនៈបរិព្វាជក លុះឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាប

បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ

ព្រះអង្គមានវង្សយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរ

ដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញមិនពេញចិត្តទាំងអស់) ។ ព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឃើញណាស់អ្នកថា

របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ សេចក្តីឃើញនេះមិនគួរដល់អ្នកទេ ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ ទី១១៧ ឯកោសំ វិទុទិដ្ឋិ

ឯសា ចេ មេ ភោ តោតម ទិដ្ឋិ ខមេយ្យ តំបិស្ស (១)

តាទិសមេវ តំបិស្ស (២) តាទិសមេវតិ ។ អតោ ខោ

តេ អត្ថវេស្សន តហ្វ ហិ តហ្វតរា លោកស្មី យេ

ឯវមាហំសុ តំបិស្ស តាទិសមេវ តំបិស្ស តាទិស-

មេវតិ តេ តញ្ចេវ ទិដ្ឋិ នប្បជហន្តិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ

ឧបាទិយន្តិ ។ អតោ ខោ តេ អត្ថវេស្សន តន្ទ

ហិ តន្ទតរា លោកស្មី យេ ឯវមាហំសុ តំបិស្ស

តាទិសមេវ តំបិស្ស តាទិសមេវតិ តេ តញ្ចេវ ទិដ្ឋិ

បជហន្តិ អញ្ញា ទិដ្ឋិ ន ឧបាទិយន្តិ ។

(៣០) សន្តិ អត្ថវេស្សន (៣) ឯកេ សមណាព្រាហ្ម-

ណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ខមត្តតិ ។ សន្តិ

អត្ថវេស្សន ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ

ឯវំទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ន ខមត្តតិ ។ សន្តិ អត្ថវេស្សន

ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ

បរិព្វាធិការត្ថ ទីយេនវស្សត្រ វាវៈនិងទិដ្ឋិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើសេចក្តីឃើញនេះ គួរដល់ខ្ញុំសោត
ទោះនរណាៗក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះ
ឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណាដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ទោះ
នរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង
ពួកជននោះក្នុងលោក មានច្រើនជាងនេះទៅទៀត តែពួកជននោះមិន
លះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញ ហើយគេប្រកាន់មាំចំពោះទិដ្ឋិដទៃទៅទៀត ។
ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា ទោះនរណាៗ
ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ពួកជន
នោះក្នុងលោក មានតិចតួចជាងនេះណាស់ តែពួកជននោះគេលះបង់ទិដ្ឋិ
នោះចេញបាន ទាំងមិនប្រកាន់ទិដ្ឋិដទៃទៅទៀតផង ។

(៣១) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈ
យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មា
អញពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរ
ដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញមិនពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន ។ ម្នាលអគ្គិ-
វេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯកុច្ចំ មេ ខមត៌តិ ឯកុច្ចំ មេ ន ខមត៌តិ ។ តត្រ
អត្ថវេស្សន យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឃឹវំវាទិនោ
ឃឹវំទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ខមត៌តិ តេសមយំ ទិដ្ឋិ
សភកាយ^(១) សន្និកេ សំយោគាយ សន្និកេ អភិ-
នន្ទនាយ សន្និកេ អន្លោសានាយ សន្និកេ ឧបាទា-
នាយ សន្និកេតិ ។ តត្រ អត្ថវេស្សន យេ តេ
សមណាប្រាហ្មណា ឃឹវំវាទិនោ ឃឹវំទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ន
ខមត៌តិ តេសមយំ ទិដ្ឋិ អសាភកាយ សន្និកេ
អសំយោគាយ សន្និកេ អនកំនន្ទនាយ សន្និកេ អ-
នន្លោសានាយ សន្និកេ អនុបាទានាយ សន្និកេតិ ។
ឃឹវំ វុត្ថេ ទីយនទោ បរិព្វាជកោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច
ឧត្តំសេតិ^(២) មេ ភវំ តោតមោ ទិដ្ឋិតតំ សម្មត្តំសេតិ^(៣)
មេ ភវំ តោតមោ ទិដ្ឋិតតន្តំ ។ តត្រ អត្ថវេស្សន

១ ឧ. ម. សាភកាយ ។ ២ ឧ. ឧត្តំសេតិ ។ ៣ ឧ. សម្មត្តំសេតិ ។ ម. សម្មត្តំសេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នេះថា របស់ខ្លះគួរ ដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរ ដល់អាត្មាអញ
 (អាត្មាអញពេញចិត្តខ្លះ មិនពេញចិត្តខ្លះ) ក៏មាន ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវេទនៈយ៉ាងនេះ
 មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍នោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិត នៃហេតុដែលប្រកប
 ដោយរាគៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃតម្រេក ក្នុងទិដ្ឋិតនៃ
 សេចក្តីឯបំប៉ន ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុង
 ទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវេទនៈយ៉ាងនេះ មាន
 ទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរ ដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិត នៃហេតុមិនមែនរាគៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិតនៃហេតុមិនមែនជាសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក
 ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីមិនឯបំប៉ន ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ ។ កាល
 ដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទីយន្តបរិញ្ញាជក បានក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកតម្កើង
 នូវសេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់លើកតម្កើងនូវ
 សេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ

បរិព្វាធិការក្នុងស្ម ទ័យធម៌សុត្តេ ទុដ្ឋិយ្យហានំ

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឃរិវាទិនោ ឃរិទិដ្ឋិនោ
 ឃកក្ខំ មេ ឧមតិ ឃកក្ខំ មេ ន ឧមតិ យា ហិ
 តេសំ(១) ឧមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ សភាកាយ សន្តិកេ
 សំយោកាយ សន្តិកេ អភិនន្ទនាយ សន្តិកេ
 អន្លោសានាយ សន្តិកេ ឧទានានាយ សន្តិកេ
 យា ហិ តេសំ ន ឧមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ អសាភាកាយ
 សន្តិកេ អសំយោកាយ សន្តិកេ អនភិនន្ទនាយ
 សន្តិកេ អន្លោសានាយ សន្តិកេ អនុទានានាយ
 សន្តិកេតិ(២) ។

(៣២) តត្រ អត្ថវេស្សន(៣) យេ តេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា ឃរិវាទិនោ ឃរិទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ឧមតិ
 តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ យា ខោ
 មេ អយំ ទិដ្ឋិ សត្វំ មេ ឧមតិ ឥមញ្ញោ អហំ
 ទិដ្ឋិ ជាមសា បរាមស្ស អភិធិវិស្ស វេហវេយ្យំ
 ឥនមេវ សត្វំ មោយមញ្ញតិ ទ្វិហិ មេ អស្ស
 វិគ្គហោ យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា

១ ឧ. យា ហិ ខោ តេសំ ។ ២ ឧ. ម. សន្តិកេ ។ ៣ ឧ. ម. តត្រត្ថ-
 វេស្សនាទិ ទិស្សនិ ។

បរិព្វាជកវត្ថុ ទី១១សូត្រ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់
 ខ្លួនគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លួនមិនគួរដល់អាត្មាអញ ក៏ទិដ្ឋិណាដែលគួរ
 ដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិតនៃហេតុដែល
 ប្រកបដោយរាគៈ ក្នុងទីជិតនៃសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃតម្រេក ក្នុងទីជិត
 នៃសេចក្តីដប្បិក្ត ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ មួយយ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិ
 ណាដែលមិនគួរដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះរមែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងទីជិតនៃហេតុមិនមែនជារាគៈ ក្នុងទីជិតនៃហេតុ មិនមែនជាសំយោគៈ
 ក្នុងទីជិតនៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីមិនដប្បិក្ត ក្នុង
 ទីជិតនៃសេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ ។

(៣២) ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំង
 អស់គួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញាបន្ន តែងពិចារណាយើងក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាង
 នេះថា សេចក្តីឃើញរបស់អាត្មាអញណាថា របស់ទាំងអស់គួរដល់
 អាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ ស្លាប់អង្គុលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយ
 និយាយតាមកំឡាំងចិត្តដោយម្តងមាំថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃ
 ជាមោឃៈ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដក្កសកំ

ឯវិវាទំ ឯវិទិដ្ឋំ សត្វំ មេ ន ខមត័តិ យោ ហាយំ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវិវាទំ ឯវិទិដ្ឋំ
 ឯកត្ថំ មេ ខមត័តិ ឯកត្ថំ មេ ន ខមត័តិ
 ឥមេហិ មេ (១) អស្សន្ធិហិ វិគ្គហោ ។ ឥតិ វិគ្គហោ
 សតិ វិវាទោ វិវាទេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហោសា ។ ឥតិ សោ វិគ្គហញ្ច វិវាទញ្ច វិយាតញ្ច
 វិហោសញ្ច អត្ថនិ សម្មស្សមាទោ តញ្ចេវ ទិដ្ឋិ
 បដិហតិ អញ្ញញ្ច ទិដ្ឋិ ន ឧទាទិយតិ ។ ឯវមេ-
 តាសំ ទិដ្ឋិនំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋិនំ
 បដិទេស្សត្តោ ហោតិ ។ តត្រ អត្ថវេស្សន យេ តេ
 សមណាព្រាហ្មណា ឯវិវាទិនោ ឯវិទិដ្ឋិនោ សត្វំ មេ ន
 ខមត័តិ តត្រ (២) វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្តៈ

ពួក គឺ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក ១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមាន
 វារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់
 ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញពួក ១ អាត្មាអញនឹងប្រកាន់ខ្ជុំសថាកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង ។ កាលបើប្រកាន់ខ្ជុំសយ៉ាងនេះមានហើយ
 ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគំគុន
 គ្នាក៏មាន កាលសេចក្តីគំគុនគ្នាមានហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគ្នាក៏មាន ។
 កាលវិញ្ញាបន្ននោះ ឆ័តារណាឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជុំស សេច-
 ក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគំគុនគ្នា នឹងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជាទោស
 មាន) ក្នុងខ្លួនដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់ទិដ្ឋនោះចេញផង មិន
 បានប្រកាន់ទិដ្ឋឯទៀតផង ។ ការលះបង់នូវទិដ្ឋទាំងនេះ តែងមានដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋទាំងនោះ តែងមានដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋអម្បាលនោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់
 មិនគួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញាបន្ន តែងឆ័តារណាឃើញក្នុងទិដ្ឋនោះយ៉ាង

បរិព្វាធិការក្នុងស្ន វិយាស្ថាន ទំនៀមទម្លាប់

យា ទោ មេ អយំ ទិដ្ឋិ សត្វំ មេ ន ឧមត្តតិ
 ឥមេត្ថោ អហំ ទិដ្ឋិ ជាមសា បរាមស្ស អភិវេស្ស
 កេហវេយ្យំ ឥទេមេ សត្វំ មោយបត្តាន្តិ ទ្ធិហិ មេ
 អស្ស វិក្កហោ យោ ចាយំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា ឃីវរិក្ខំ ឃីវរិក្ខំ សត្វំ មេ ឧមត្តតិ យោ ចាយំ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឃីវរិក្ខំ ឃីវរិក្ខំ
 ឯកេត្តំ មេ ឧមត្ត ឯកេត្តំ មេ ន ឧមត្តតិ ឥមេហិ
 មេ ទ្ធិហិ អស្ស វិក្កហោ ។ ឥតិ វិក្កហោ សតិ
 វិវាទោ វិវាទេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហោសា ។ ឥតិ សោ វិក្កហោ វិវាទោ វិយាតោ
 វិហោសោ អត្ថនិ សម្បស្សមាណោ តត្ថោ ទិដ្ឋិ
 បដហតិ អត្ថោ ទិដ្ឋិ ន ឧទាទិយតិ ។
 ឯវេមតាសំ ទិដ្ឋនំ បរាមនំ ហោតិ ឯវេមតាសំ
 ទិដ្ឋនំ បដិវេស្សតោ ហោតិ ។ តត្ថ អត្ថវេស្សន

បរិព្វាធិការ ទី១៧ សូត្រ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិ

នេះថា សេចក្តីយល់របស់ភក្តាអញណាថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់
 ភក្តាអញ ប្រសិនបើភក្តាអញស្ថាបអង្គលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយ
 និយាយតាមកំណើនចិត្តដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃ
 ជាមោឃៈ ភក្តាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរ
 ពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវេទយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់គួរដល់ភក្តាអញពួក ១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវេទ
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគួរដល់ភក្តាអញ របស់
 ខ្លះមិនគួរដល់ភក្តាអញពួក ១ ភក្តាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ចាកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង ។ កាលបើប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះមានហើយ
 ការទាស់ទែងគាត់មាន កាលការទាស់ទែងគាត់មានហើយ សេចក្តី
 គំគុនគាត់មាន កាលសេចក្តីគំគុនគាត់មានហើយ ការបៀតបៀនគា-
 ត់មាន ។ កាលវិញប្រសិនបើ ពិចារណាលើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់
 ខ្ជាប់ សេចក្តីទាស់ទែងគាត់ សេចក្តីគំគុនគាត់ នឹងសេចក្តីបៀតបៀនគា-
 (ថាជាគោលមាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិ
 នោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង ។ ការលះបង់ទិដ្ឋិទាំងនេះ
 តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំងនេះតែងមាន
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណោ ឃីវិកំទិដ្ឋោ ឃីវិទិដ្ឋំនោ
 ឃីកក្ខំ មេ ខមតិ ឃីកក្ខំ មេ ន ខមតិ តត្រ វិញ្ញា
 បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ យោ ចោ មេ អយំ ទិដ្ឋ
 ឃីកក្ខំ មេ ខមតិ ឃីកក្ខំ មេ ន ខមតិ ឥមញ្ញោ
 អយំ ទិដ្ឋំ ថាមសា បរាមស្ស អភិធម៌ស្ស វេហវេយ្យំ
 ឥទមេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តិ ទ្ធិហិ មេ អស្ស វិគ្គហោ
 យោ តាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ឃីវិកំទិ
 ឃីវិទិដ្ឋំ សត្វំ មេ ខមតិ យោ តាយំ សមណោ
 វា ប្រាហ្មណោ វា ឃីវិកំទិ ឃីវិទិដ្ឋំ សត្វំ មេ ន
 ខមតិ ឥមេហិ មេ អស្ស ទ្ធិហិ វិគ្គហោ ។ ឥតិ វិគ្គហោ
 សតិ វិវាដោ វិវាដេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហាសា ។ ឥតិ សោ វិគ្គហញ្ច វិវាទញ្ច វិយាទញ្ច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវេទ យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញ វិញ្ញាបនសត្រៃ
 ពិចារណាឃើញក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញរបស់អាត្មាអញ
 ណាថា របស់ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញ ប្រសិន
 បើអាត្មាអញ ស្ថាបអង្គលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡាំង
 ចិត្តដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញ
 ក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជុសចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍
 ដែលមានវេទយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មា
 អញពួក ១ សមណព្រាហ្មណ៍មានវេទយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក ១ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជុស
 ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ កាលបើ
 ប្រកាន់ខ្ជុសយ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលបើការ
 ទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគំនុំគុំក៏មាន កាលបើសេចក្តីគំនុំគុំមាន
 ហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគ្នាក៏មាន ។ កាលវិញ្ញាបនសនោះពិចារណា
 ឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគំនុំគុំគ្នា

បរិញ្ញាដកវគ្គស្ស ទី១៣១ សុត្តន្ត កាយនុបស្សនា

វិហោសត្តា អត្តនំ សម្មស្សហនោ តញ្ចេវ មិដ្ឋំ
 បដហតិ អញ្ញា ទិដ្ឋំ ន ឧបាទិយតិ ។
 ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋំនំ បហានំ ហោតិ ឯវមេតាសំ
 ទិដ្ឋំនំ បដិន្ទស្សត្តោ ហោតិ ។

[៣៣] អយំ ខោ បន អត្តវេស្សន កាយោ
 រូបំ ចាតុមហាក្ខតិកោ មាតាបេត្តកសម្ពរោ ឌីទន-
 កុមាស្វបថយោ អនិច្ចតាទនបរិមន្ធនកេទនវិទ្ធិសន-
 ធម្មោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ កណ្ណតោ
 សល្លតោ អយតោ អាពាធតោ បរតោ បណោកតោ
 សុញ្ញតោ អនត្តតោ សមនុបស្សិតញ្ចោ ។ តស្ស័មិ
 កាយំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ កណ្ណតោ
 សល្លតោ អយតោ អាពាធតោ បរតោ បណោកតោ
 សុញ្ញតោ អនត្តតោ សមនុបស្សតោ យោ កាយស្មី
 កាយច្នៃតោ កាយសំនេហោ (១) កាយន្ទយតា សា
 បហាយតិ ។

១ ឧ.ម. កាយស្មេហោ ។

បរិព្វាណវគ្គ វិជយទេស្តត្រ ការពិចារណានូវរាងកាយ

នឹងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជាទោស មាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង ។
ការលះបង់នូវទិដ្ឋិតាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ ចោលនូវទិដ្ឋិតាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៣៣) ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ក៏ឯកាយនេះមានរូបជាទីប្រជុំនៃមហា- ក្ខត្តតាំង៤ (ដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់) កើតមកអំពីមាតាបិតា ចំរើនឡើង ដោយបាយនឹងនំកុម្មាស មានការមិនទៀង មានការគក់ច្របាច់ ការដុស ខាត់មន្ទិលក្នុងស្អុយ ការបែកធ្លាយនឹងការរាត់រាយទៅជាធម្មតា បុគ្គលគួរ ពិចារណាលើញព្យាស ដោយសភាពជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាពេក ថាបីដូចជាបួស ថាបីដូចជាកូនស្រី ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជារបស់ អ្នកដទៃ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ ។ កាលបុគ្គល នោះពិចារណាលើញព្យាសនូវកាយនេះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជា ពេក ថាបីដូចជាបួស ថាបីដូចជាកូនស្រី ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជា របស់អ្នកដទៃ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ សេចក្តី ប្រាថ្នាក្នុងកាយ នឹងសេចក្តីអាល័យកាយ តាំងកិលេសដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកាយណា កិលេសតណ្ហានោះ គេក៏លះបង់បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៣២] តិស្សោ ខោ ភមា អភ្នំវេស្សន វេទនា
សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា ។
យស្មី អភ្នំវេស្សន សមយេ សុខំ វេទនំ វេទេតិ
នេវ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ ន អ-
ទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ សុខំយេវ តស្មី សមយេ
វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មី អភ្នំវេស្សន សមយេ ទុក្ខំ
វេទនំ វេទេតិ នេវ តស្មី សមយេ សុខំ វេទនំ
វេទេតិ ន អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ ទុក្ខំយេវ
តស្មី សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មី អភ្នំវេស្សន
សមយេ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទេតិ នេវ តស្មី
សមយេ សុខំ វេទនំ វេទេតិ ន ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ
អទុក្ខមសុខំយេវ តស្មី សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។
សុខា^(១) អភ្នំវេស្សន អនិច្ចា^(២) សុត្ថតា បដិច្ច-
សម្បជ្ជា ខយធម្មា វ័យធម្មា វិរាគធម្មា និរោធ-
ធម្មា ។ ទុក្ខាបិ ខោ អភ្នំវេស្សន អនិច្ចា សុត្ថតា
បដិច្ចសម្បជ្ជា ខយធម្មា វ័យធម្មា វិរាគធម្មា

១ ខ. ម. សុខា បំ ខោ ។ ២ ខ. ម. វេទនា អនិច្ចា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[៣២] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការគឺ សុខ-

វេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ

សម័យណា បុគ្គលទទួលសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា

មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ ក្នុងសម័យនោះ ទទួលចំពោះតែសុខវេទ-

នា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យ

នោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះ

ទទួលចំពោះតែទុក្ខវេទនា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គល

ទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខវេទនា មិន

ទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះតែអទុក្ខមសុខវេទនា ។

ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សុខវេទនាជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារគាត់

តែងកើតឡើងហើយ មានកិរិយាអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មាន

កិរិយាក្លាយទៅទាំងមានកិរិយាលត់ទៅវិញជាធម្មតា។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ

ទុក្ខវេទនា ក៏ជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារគាត់តែងកើត

ឡើងហើយ តែងអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ

បរិព្វាណវគ្គស្ស ទី១១សុត្តន្ត តិវេទនាវិញ្ញាណ

និរោធនិម្មា ។ អនុត្តមសុខាយិ ទោ អត្ថិវេស្សន
 វេទនា អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ឧយនិម្មា
 វេស្សន វិរាគនិម្មា និរោធនិម្មា ។ ឯវំ បស្សំ អត្ថិ-
 វេស្សន សុតវា អរិយស្សវកោ សុខាយិ វេទនា-
 យ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខាយិ វេទនាយ និព្វិន្ទតិ អនុត្តម-
 សុខាយិ វេទនាយ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទ វិវដ្តតិ វិរាតា
 វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ទីលា
 ជាតិ វុសតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ
 សុត្តាយាតិ បជាជាតិ ។ ឯវំ វិមុត្តចិត្តោ ទោ
 អត្ថិវេស្សន ភិក្ខុ ន កេនចិ សំវេទតិ ន កេនចិ
 វិវេទតិ យញ្ច ទោ^(១) លោកេ វុត្តំ តេន វេហាតិ
 អបរាមសន្តិ ។

បរិព្វាធិពត្ត ទី១១សូត្រ ការនឿយណាយក្នុងវេទនា

ទាំងមានកិរិយាលត់ទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សូម្បីអទុក្ខមសុខ
 វេទនាក៏ជាបស់មិនឡើង ជាបស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើងហើយ
 តែងអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅនឹងរលត់ទៅជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អរិយសាវ័កអ្នកបានស្តាប់ហើយ កាល
 ឃើញយ៉ាងនេះ វមែននឿយណាយចាកសុខវេទនាផង នឿយណាយ
 ចាកទុក្ខវេទនាផង នឿយណាយចាកអទុក្ខមសុខវេទនាផង កាលបើ
 នឿយណាយហើយ វមែនប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក
 ចិត្តវមែនរួចចាកកិលេស កាលចិត្តរួចចាកកិលេសហើយ ញ្ញាណក៏កើត
 ឡើងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើបានធ្វើរួចស្រេចហើយ
 កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ភិក្ខុដែលមាន
 ចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះ វមែនមិននិយាយផ្សំនឹងអ្នកណា ។ មិននិយាយ
 ទំទឹងទាស់នឹងអ្នកណា ។ វាចាណាដែលគេនិយាយហើយ ក្នុងលោក
 ក៏ពោលទៅតាមវាចានោះ តែមិនបានស្តាប់អង្វែល (ដោយទិដ្ឋិ) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៣៥] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា
 សារីបុត្តោ ភក្កតោ បិដ្ឋតោ និសិន្នោ ភក្កន្តំ វិជ័យ-
 មាណោ^(១) ។ អថខោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស
 ឯតទហោសិ តេសំ តេសំ តិវ លោ ភក្កវា ធម្មានំ
 អភិញ្ញា បហានមាហ តេសំ តេសំ តិវ លោ
 សុតតោ ធម្មានំ អភិញ្ញា បដិទិស្សត្តមាហាតិ ។ ឥតិ
 ហំទំ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បដិសញ្ញត្តតោ
 អនុចាទាយ អាសវេហំ ចិត្តំ វិមុត្តិ ។ ទីយនទស្ស
 បរិព្វាជកស្ស វិរជំ វិតមលំ ធម្មចត្តំ ទុទទានិ
 យំ តត្ថា សមុទយធម្មំ សព្វនំ និរោធខម្ពនំ ។

[៣៦] អថខោ ទីយនខោ បរិព្វាជកោ ទិដ្ឋ-
 ធម្មោ បត្តធម្មោ វិទិតធម្មោ បរិយោតាឡធម្មោ តិណ្ណា-
 វិចិត្តោ វិភតកមិកថោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អប-
 រវ្យច្ឆយោ សត្ត សាសនេ ភក្កន្តំ ឯតទរោច

១ ឧ. ម. បិដ្ឋតោ បិដកោ ហោតំ ភក្កន្តំ វិជ័យតោតិ ទិស្សត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៣៥) សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ គង់ខាងព្រះ
 ប្រស្តាន្តនៃព្រះមានព្រះភាគ បក់ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ ក្នុង
 លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ការលះបង់នូវពួកធម៌នោះ ។
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដល់យើងទាំងឡាយ បានឮថាព្រះសុគតទ្រង់
 ត្រាស់ការរលាស់ចោលនូវពួកធម៌នោះ ។ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដល់
 យើងទាំងឡាយ ។ កាលព្រះសារីបុត្រមានអាយុ កំពុងពិចារណា
 ហេតុនេះ ស្រាប់តែចិត្តលោភក៏ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
 មិនប្រកាន់មាំដោយប្រការដូច្នេះ ។ ធម្មចក្កដែលប្រាសចាកធូលី ប្រាស
 ចាកមន្ទិលបានកើតឡើងហើយ ដល់ទីយន្តបរិព្វាជកថា ធម្មជាតិ
 អ្វីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រមែង
 រលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។

(៣៦) គ្រានោះ ទីយន្តបរិព្វាជក បានឃើញធម៌ហើយ បាន
 ដល់ធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងធម៌ហើយ
 ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ជាហេតុ
 ពោលថាអ្វី ។ ដល់នូវសេចក្តីភ្លឺវិភា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសា-
 សនារបស់ព្រះសាស្តា បានក្រាបបង្គំមូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ

បរិព្វាដកវគ្គស្ស ទ័យនេសុត្តេ ឧបាសកក្កទេសនា

អភិក្កន្ធនំ ភោ ភោតម អភិក្កន្ធនំ ភោ ភោតម
 សេយ្យថាថិ ភោ ភោតម និក្កន្ធនំ វា ឧក្កន្ធយ្យ
 បដិច្ចន្ធនំ វា វិវេយ្យ មុឡ្ហស្ស វា មត្តំ អាចិត្តេយ្យ
 អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋេតំ ជារេយ្យ ចត្តមន្តោ
 រូបានិ និក្កន្ធនំ ឯវេមេវ ភោតា ភោតមេន អនេក-
 បរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ កក្កន្ធនំ
 សរណំ កក្កាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្កុសង្ឃញ្ញំ ឧបាសកំ
 មំ ករំ ភោតមោ ជារេតុ អជ្ជតក្កេ ចាណុបេតំ
 សរណាដ្ឋតន្តំ ។

ទ័យនេសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

បរិព្វាណកថា ទី១១ សូត្រ ការសំដែងខ្លួនជាឧបាសក

ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន តិរេកេណាស៍ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 តិរេកេណាស៍ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចជាគេផ្សារបស់
 ដែលផ្គាប់ ឬបើកបង្ហាញវត្ថុដែលបិទបាំងទុក ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្ស
 វង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទីប ច្រាលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត
 ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក(ភ្លឺ) មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន
 ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិក្ខុសង្ឃ
 ផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនជ្រាប នូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជា
 ឧបាសក ដល់សរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីវិថីនេះ
 តទៅ ។

ចប់ ទី១១ សូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចម៍ មាគណ្ឌិយស្ថិតិ

[៣៧] ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា កុរុស្ក
 វិហារតិ កម្មាសងម្មំ នាម (១) កុរុនំ និគមោ ភារទ្វា-
 ជគោត្តស្ស ព្រាហ្មណស្ស អក្សតារេ តិណសន្ត-
 រកេ ។ អថោ ភគវា បុព្វសមយំ និវាសេត្វា
 បត្តចីវរមាណយ កម្មាសងម្មំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។
 កម្មាសងម្មេ (២) បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកតំ
 បិណ្ឌាចាតប្បជិត្តន្តោ យេន អញ្ញាតរោ វនសណ្ណា
 តេនុបសង្កមិ និវាហិកាយ តំ វនសណ្ណំ
 អជ្ឈោតាហេត្វា អញ្ញាតរស្មី រុក្ខមូលេ និវាហិកា
 និសីទិ ។

[៣៨] អថោ មាគណ្ឌិយោ (៣) បរិត្វាជគោ
 ជង្គ្រិហារំ (៤) អនុចង្កមមាណោ អនុវិចារមាណោ យេន
 ភារទ្វាជគោត្តស្ស ព្រាហ្មណស្ស អក្សតារំ តេនុប-
 សង្កមិ ។ អន្តសា ថោ មាគណ្ឌិយោ បរិត្វាជគោ
 ភារទ្វាជគោត្តស្ស ព្រាហ្មណស្ស អក្សតារេ តិណ-
 សន្តរកំ ទិស្វាន ភារទ្វាជគោត្តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទរោច

១ ឧ. ម. កម្មាសងម្មតាម ។ ២ ម. កម្មាសងម្មំ ។ ៣ ឧ. មាគន្ធិយោ ។ ៤ ម.
 ជង្គ្រិហារំ ។

មាតិកាយសូត្រ ទី ៥

(៣៧) ឯបុរាណសាស្ត្រនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគស្តេចគង់លើកម្រាលស្មៅ ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើងរបស់ព្រាហ្មណ៍
ឈ្មោះការទ្វាដគោត្ត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគម របស់ពួកជនកុរ ក្នុងដែនកុរ ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ហើយ
ស្តេចចូលទៅកាន់កម្មាសធម្មនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វបុរាណសម័យ ។
លុះចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ស្តេចតម្រង់ចូលទៅកាន់ដងព្រែមួយ ទ្រង់អាស្រ័យដង
ព្រែនោះ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយគង់ទៀបគល់ឈើមួយដើម
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

(៣៨) គ្រានោះ មាតិកាយបរិព្វាដក កំពុងចង្រ្កមគ្រាច់ដើរ
ទៅមក ដើម្បីសម្រាកកំឡាំងស្ទឹង ក៏ចូលទៅកាន់រោង សម្រាប់បូជា
ភ្លើងរបស់ការទ្វាដគោត្តព្រាហ្មណ៍ ។ មាតិកាយបរិព្វាដក បានឃើញ
កម្រាលស្មៅក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការព្វាដកគោត្តព្រាហ្មណ៍
លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយនឹងការទ្វាដគោត្តព្រាហ្មណ៍យ៉ាងនេះថា

បញ្ចាដកវត្ថុស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ភគវតោ កំគ្គិសទោ

តតិស្ស ឈរិយំ សម្ម ភោតោ ភារទ្ធជាជិស្ស ភក្សតាម

តិណសន្តរកោ បញ្ចត្តោ សមណសេយ្យ ធូរិបំ

មញ្ញោតិ ។ អត្ថំ ភោ មាគណ្ឌិយ សមណោ តោតមេ

សក្យបុត្តោ សក្យគុលា បព្វជិតោ តំ ខោ បន

កវន្តំ តោតមំ ឯវំ កល្យាណោ តតិសន្នោ អន្តកតោ

ឥតិបំ សោ ភគវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាធរណា-

សម្មន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ

សត្តា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភគវតិ តស្សេសា ភោតោ

តោតមស្ស សេយ្យា បញ្ចត្តាតិ ។ ទុទ្ធិដ្ឋំ វត

ភោ ភារទ្ធជាជិ អន្តសាម យេ បយំ តស្ស ភោតោ

តោតមស្ស ភូមហនស្ស^(១) សេយ្យំ អន្តសាមាតិ ។

១ ឧ. ខ. ព្រះហស្ត ។

បរិព្វាណិកាវត្ថុ មាតិកាសូត្រ កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ

នៃសម្មាញ្ញ^១ កម្រាលស្មៅថ្មីនេះដែលការទ្វាដេតាត្ថងត្រាលទុកក្នុងរោង
 សម្រាប់បូជាភ្លើង បម្រុងអ្នកណា ទំនងគួរជាទីសប្បាយរបស់សមណៈ
 ទេវីនី ។ ម្ចាស់មាតិកាវត្ថុនេះដ៏ចម្រើន មានសមណៈជាគោតមគោត្ត ជា
 សក្យបុត្រចេញចាកសក្យត្រកូលបួស កិត្តិសព្ទដ៏ល្អនៃព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នោះ ពួកខ្មោយសុសសាយទៅ យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់
 ដឹងនូវព្រាហ្មធម៌ទាំងពួង ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនឹងក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រះអង្គមានព្រះដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវ
 ត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិតុណ មិនមានបុគ្គលណាមួយ
 ស្មើ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃ
 ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គ
 លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ខ្ញុំក្រាលសេយ្យានេះ បម្រុងព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន អង្គនោះ ។ ម្ចាស់ការទ្វាដេតា ពួកយើងបានឃើញទី
 សេយ្យារបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជាអ្នកកំចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនចោល
 ចេញនោះ ឈ្មោះថាបានឃើញនូវហេតុដែលគេមិនគួរឃើញទេ (១) តើ ។

១ លទ្ធិពួកព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកណាឃើញទីកន្លែងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ អ្នកនោះឈ្មោះថា
 អភិព្វ បានជាគេពោលថា ឃើញហេតុដែលគេមិនគួរឃើញនូវព្រះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

រត្នុស្មេត្តំ មាគណ្ណិយ វាចំ រត្នុស្មេត្តំ មាគណ្ណិយ
 វាចំ ពហ្វ ហិ តស្សេ(១) គោតោ តោតមស្ស
 ខត្តិយបណ្ណិតាបិ ព្រាហ្មណបណ្ណិតាបិ កហបតិ-
 បណ្ណិតាបិ សមណបណ្ណិតាបិ អភិច្ឆសន្នា វិដីតា
 អរិយេ ញាយេ នម្មេ តុសលេតិ ។ សម្មា ចេបិ
 មយំ ការទ្វាជ តំ កវន្តំ តោតមំ បស្សេយ្យម
 សម្មាចិ នំ វទេយ្យម ភូនហនោ(២) សមណោ
 តោតមោតិ តំ តិស្ស ហេតុ ឯវញ្ញំ នោ សុត្តេ
 ឌីចរតិ ។ សចេ តំ គោតោ មាគណ្ណិយស្ស
 អកុ អាហេចេស្សាមិ តស្ស សមណស្ស(៣)
 តោតមស្សាតិ ។ អប្បោស្សុក្កោ កវំ ការទ្វាជោ
 វុត្តោ ច នំ វទេយ្យតិ ។

១ ឧ. តស្ស ។ ២ ឧ. ម. ភូនហ ។ ៣ ឧ. អាហេចេយ្យមេតំ សមណស្ស ។
 ម. អាហេចេយ្យមិ តំ សមណស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកឯងត្រូវរក្សាសំដីនេះ^(១) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកឯង
ត្រូវរក្សាទូរវាចានេះ^(២) ដ្បិតពួកខត្តិយបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត គហ-
បតិបណ្ឌិត នឹងពួកសមណបណ្ឌិតជាច្រើន បាននាំគ្នាជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះ
សមណគោតមអង្គនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំក្នុងធម៌ជាកុសល ជាគ្រឿង
ចេញទៅដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលការទ្វាដៈ ប្រសិនបើយើងគប្បីឃើញ ព្រះ
គោតមដ៏ចំរើនអង្គនោះ ក្នុងទីចំពោះព្រះកក្ក្រសោត យើងគប្បីនិយាយ
នឹងលោកក្នុងទីចំពោះព្រះកក្ក្រសោត ព្រះសមណគោតមកំចាត់បង់នូវសេចក្តី
ចំរើនដូច្នេះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់
យើងយ៉ាងនេះ ។ ប្រសិនបើសេចក្តីនោះ មិនទទឹងទាស់ដល់មាគណ្ឌិយៈ
ទេ ខ្ញុំនឹងក្រាបទូលចំពោះព្រះសមណគោតមអង្គនោះ ។ ការទ្វាដៈដ៏
ចំរើន គប្បីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ខ្ញុំនិយាយផ្ដើមរួចហើយ ត្រូវ
និយាយនឹងព្រះគោតមនោះទៀតចុះ ។

១ ត្រូវរក្សាសំដីនេះ ត្រូវរក្សាវាចានេះ បានសេចក្តីថា កុំនិយាយ ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មាគណ្ឌិយសូត្រ អក្សតារូបសង្គមនំ

(៣៩) អស្មេដ្ឋាសិ ខោ ភកកំ ទិញាយ សោតតា-
តុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាណុសកាយ ភារទ្វាជ-
តោត្ថស្ស ព្រាហ្មណស្ស មាគណ្ឌិយេន បរិព្វាជកេន
សុទ្ធិំ ឥមំ កថាសល្លាបំ ។ អថខោ ភកកំ សាយល្លា-
សមយំ បដិសល្លាទា វុដ្ឋិតោ យេន ភារទ្វាជតោត្ថស្ស
ព្រាហ្មណស្ស អក្សតារំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
និសីទិ បញ្ញត្តេ^(១) តិណសន្តរកេ ។ អថខោ ភារទ្វា-
ជតោត្ថោ ព្រាហ្មណោ យេន ភកកំ តេនុបសង្កមំ
ឧបសង្កមិត្វា ភកកតា សុទ្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯតមន្តំ និសីទិ ។
ឯតមន្តំ និសីទិ ខោ ភារទ្វាជតោត្ថំ ព្រាហ្មណំ ភកកំ
ឯតទរោច អហុ បន តេ ភារទ្វាជ មាគណ្ឌិយេន
បរិព្វាជកេន សុទ្ធិំ ឥមំយេវ តិណសន្តរកំ
អារត្ត កោចិទេវ កថាសល្លាចោតិ ។ ឯវំ វុត្ថេ

បរិព្វាដកវត្ថុ មាតណ្ឌិយសូត្រ ស្តេចចូលទៅកាន់រោងភ្លើង

(៣៩) ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ការទ្វាដព្រាហ្មណ៍
 ដែលកំពុងនិយាយចរចាជាមួយនឹងមាតណ្ឌិយបរិព្វាដក ដោយព្រះសោត-
 ធាតុដ៏ជាទិព្វបរិសុទ្ធ កន្លងហួសសោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីទីសម្លឹង (ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយណ្ឌ-
 សម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការទ្វាដគោត្ត-
 ព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើកម្រាលស្មៅ ដែលការ-
 ទ្វាដគោត្តព្រាហ្មណ៍ក្រាលថ្វាយ ។ គ្រានោះ ការទ្វាដគោត្តព្រាហ្មណ៍
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យ
 សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងការទ្វាដគោត្តព្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ការទ្វាដៈ ចុះពាក្យចរចាដែលអ្នក
 បាននិយាយជាមួយនឹងមាតណ្ឌិយបរិព្វាដក ប្រារព្ធរឿងកម្រាលស្មៅនេះ
 ចុះសម្រុងគ្នាដូចម្តេចទៅ ។ កាលព្រះទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ការទ្វាជគោត្តោ ព្រាហ្មណោ សិរីត្តោ លោមហដ្ឋជាតោ
 កកវន្តំ ឯតទលោច ឯតទេវ ទោ បន មយំ គោតោ
 តោតមស្ស អាហេចេតុកាមា អថ ច បន ករិ
 តោតមោ អនក្ខាតំយេវ អក្ខាសីតិ^(១) ។ អយព្វ
 ហិទំ កកវតោ ការទ្វាជគោត្តន ព្រាហ្មណោ សន្និ
 អន្តរកថា វិប្បកតា ហោតិ ។ អថទោ^(២) មា.
 កណ្ហិយោ បរិព្វាជគោ ជដ្ឋាវិហារិ អនុចដ្ឋមមាទោ
 អនុវិចរមាទោ យេន ការទ្វាជគោត្តស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 អក្យការិ យេន កកវ តេនុបសដ្ឋមិ ឧបសដ្ឋមិត្វា
 កកវតា សន្និ សម្មោទិ សម្មោទន្តិយំ កថំ
 សារណីយំ វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(២០) ឯកមន្តំ និសីទំ ទោ មាកណ្ហិយំ
 បរិព្វាជកំ កកវ ឯតទលោច ចក្កំ^(៣) ទោ មាកណ្ហិយ
 រូបារាមំ រូបរតំ រូបសម្មទិទំ តំ តថាកតស្ស ទន្តំ កុត្ត
 រក្ខតំ សិរីតំ តស្ស ច សិរីរាយ ធម្មំ ទេសេតិ

១ ឧ. អនក្ខាតំយេវ អកាសីតិ ។ ២ ឧ. អថ ។ ឧ. ម. ចក្កំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ការទ្វាដេតោត្តព្រាហ្មណ៍ ភ្នាក់ព្រើត កើតសេចក្តីព្រើរោម ហើយបាន
ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា យើងខ្ញុំព្រះអង្គបម្រើនឹងក្រាប
ទូលពាក្យនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ដែរ ស្រាប់តែព្រះគោតម
ជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់សួរ នូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាន់ក្រាបទូល ។ ក៏
ឯពាក្យជាចន្លោះនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែចរចាជាមួយ
នឹងការទ្វាដេតោត្តព្រាហ្មណ៍ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។ គ្រានោះ
មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក កំពុងដើរចង្រ្កឹមត្រាច់ទៅមក ដើម្បីនឹងសម្រាក
ស្នង ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ឯរោងសម្រាប់បូជាភ្លើងរបស់
ការទ្វាដេតោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបទូលរក
ទាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
គួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៤០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក
ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ចក្ខុតែង
មានរូបជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរូប ត្រេកអរក្នុងរូប ចក្ខុនោះ
ព្រះតថាគត បានទូន្មាន គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ
មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុនោះ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មានល្អាយសុត្តេ ចក្ខុយន្តាទិកថា

ឥន្ទ្រេត ឯតំ មាគណ្ណិយ សន្ធាយ ភាសិតំ ក្នុងហនោ
សមណោ កោតមោតិ ។ ឯតទេវ បន មេ កោ
កោតម សន្ធាយ ភាសិតំ ក្នុងហនោ សមណោ
កោតមោតិ តំ ក៏ស្ស ហេតុ ឯវញ្ញំ ឆោ សុត្តេ
ឡិចរតីតិ ។ សោតំ ចោ មាគណ្ណិយ សន្ធារមំ ។ បេ ។
យានំ ចោ មាគណ្ណិយ កន្ធារមំ... ឯវញ្ញំ ចោ
មាគណ្ណិយ រសារាមា រសរតា រសសម្មទិតា សា
តថាគតស្ស ទន្ធា កុត្តា រត្តិតា សិវុតា តស្ស ច
សិវរាយ ធម្មំ ទេសេតិ ឥន្ទ្រេត ឯតំ ចោ មាគណ្ណិយ
សន្ធាយ ភាសិតំ ក្នុងហនោ សមណោ កោតមោតិ ។
ឯតទេវ ចោ បន មេ កោ កោតម សន្ធាយ ភាសិតំ
ក្នុងហនោ សមណោ កោតមោតិ តំ ក៏ស្ស ហេតុ
ឯវញ្ញំ ឆោ សុត្តេ ឡិចរតីតិ ។ កាយោ ចោ មាគណ្ណិយ
ដោជញ្ញារមោ ។ បេ ។ មនោ ចោ មាគណ្ណិយ

បរិព្វាធិការ មាគណ្ឌិយសូត្រ ពោលអំពីអាយតនៈមានអាយតនៈតិចតួចជាដើម

ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងពោលថា ព្រះសមណគោតម
ជាអ្នកកំចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះទេតើ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលថា ព្រះសមណ-
គោតមជាអ្នកកំចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះមែនហើយ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើងយ៉ាង
នេះ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ត្រចៀក មានសំឡេងជាទីរីករាយ ។ បេ ។

ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ច្រមុះ មានក្លិនជាទីរីករាយ... ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ
អណ្តាតមានរសជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរស មានរសជាទីត្រេកត្រអាល
អណ្តាតនោះ ព្រះតថាគតបានទូន្មានគ្រប់គ្រងរក្សា សង្រួមរួចហើយ
មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមអណ្តាតនោះ

ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងពោលថា ព្រះសមណគោតមជា
អ្នកកំចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះទេតើ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលថា សមណគោតមជាអ្នក
កំចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះមែនហើយ សេចក្តី
នោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើងយ៉ាងនេះ ។

ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាយមានផោដ្ឋព្វជាទីរីករាយ ។ បេ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ ធម្មសម្មទិតោ សោ តថាគតស្ស
 ទន្តោ គុត្តោ រត្និតោ សិវតោ តស្ស ច សិវរាយ
 ធម្មំ ទេសេតិ ឥន្ទ្រេ តេ ឯតំ មាគណ្ណិយ សន្ធាយ
 ភាសិតំ ក្នុងហនោ សមណោ តោតមោតិ ។ ឯតទេវ
 ខោ បទ មេ ភោ តោតម សន្ធាយ ភាសិតំ
 ក្នុងហនោ សមណោ តោតមោតិ តំ តិស្ស
 ហេតុ ឯវញ្ញំ នោ សុត្តេ ឡិចរតីតិ ។

[៤០] តំ កី មញ្ញាសិ មាគណ្ណិយ ឥន្ទេកោ
 ចក្កុវិញ្ញាយេហិ រូបេហិ វរិចារិតបុញ្ញោ អស្ស ឥន្ទេហិ
 កន្តេហិ មនាមេហិ បិយរូបេហិ កាម្មបសញ្ញិតេហិ
 រជនីយេហិ សោ អបរេន សមយេន រូចានិយេវ សមុទ-
 យញ្ច អដ្ឋង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទិន្ទញ្ច និស្សរណញ្ច
 យថាភូតំ វិទិតា រូបតណ្ហំ បហាយ រូបវិទ្យាហំ
 បដិវិនោទេត្វា វិគតបិចាសោ អដ្ឋតំ រូបសន្តចិត្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថានៈ

ចិត្តមានធម្មារម្មណ៍ជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ ត្រេកត្រអាល
 ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ចិត្តនោះព្រះគថាគត បានទូន្មានគ្រប់គ្រងរក្សាសង្គ្រមរួច
 ហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះគថាគតបានសំដែងធម៌ ដើម្បីសង្គ្រមចិត្ត
 នោះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកពោលថា ព្រះសមណគោតម
 ជាអ្នកកំចាត់បង់នូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះទេតើ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលថា ព្រះសមណគោតមជា
 អ្នកកំចាត់បង់នូវសេចក្តីចំរើនដូច្នេះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះមែនហើយ សេចក្តី
 នោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រង់គ្នានឹងសូត្ររបស់យើងនេះ ។

[៤១] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គល
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្លាប់ឲ្យគេបំរើដោយរូបទាំងឡាយ ដែលគួរដឹង
 ច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីតាប់ចិត្ត ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរ
 ស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរជាទីត្រេកអរ លុះគ្រោះក្រោយមក បុគ្គល
 នោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង
 នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង
 សុទ្ធតែសម្រាប់រូបទាំងឡាយ តាមដោយសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់
 នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប បន្ទាប់នឹងនូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងរូប ជា
 អ្នកប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅក្នុងសន្តាន

បរិព្វាណវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ រូបាយតតាទំពថា

វិហារេយ្យ ឥមស្ស បន តេ មាគណ្ឌិយ កិមស្ស

វចនីយន្តំ ។ ន កិញ្ចំ ភោ ភោតម ។ នំ កិ

មញ្ញសិ មាគណ្ឌិយ ឥនេកោច្ឆា សោតវិញ្ញេយ្យហិ

សន្នេហិ ។ បេ ។ យានវិញ្ញេយ្យហិ គន្ធនហិ...

ជិវិតវិញ្ញេយ្យហិ រសេហិ... កាយវិញ្ញេយ្យហិ

ដោជ្ជព្វហិ បរិចារិតបុព្វោ អស្ស ឥដ្ឋហិ កន្ធនហិ

មនាបេហិ មិយរូបេហិ កាម្មបសញ្ញិតេហិ វចនីយេហិ

សោ អបរេន សមយេន ដោជ្ជព្វានិយេវ សមុទយេត្ថា

អដ្ឋង្គមញ្ញំ អស្សាទញ្ញំ អាទិនវញ្ញំ និសរណញ្ញំ

យថាភូតំ វិទិត្វា ដោជ្ជព្វតណ្ហំ បហាយ ដោជ្ជព្វ-

បរិទ្យាហំ បដិវិនោទេត្វា វិភតបិចាសោ អដ្ឋតំ វ្រប-

សន្តចិត្តោ វិហារេយ្យ ឥមស្ស បន តេ មាគណ្ឌិយ

កិមស្ស វចនីយន្តំ ។ ន កិញ្ចំ ភោ ភោតម ។

បរិព្វាណវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រ ពោលអំពីអាយតនៈមានរូបាយតនៈជាដើម

សម្រាន្តនៅ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯងគប្បីចាំឲ្យបុគ្គលនេះដូចម្តេច ។

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ

អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ (ធ្លាប់ឲ្យគេ

បម្រើ) ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយគ្រចៀក ។ បេ ។

ដោយក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ដោយរសទាំងឡាយ

ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ... ធ្លាប់ឲ្យគេបម្រើដោយដោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ

ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មាន

សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ លុះគ្រាត្រាយ

មក បុគ្គលនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តី

វិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់

ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់ដោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិតហើយ

ក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងដោដ្ឋព្វៈ បន្ទាប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ

ក្នុងដោដ្ឋព្វៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅ

ក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯងគប្បីចាំឲ្យបុគ្គល

នេះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥតមានថាអ្វីកើតទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៤២) អហំ ខោ បន មាគណ្ហិយ បុព្វ
 អាគារិយក្ខតោ សមាធា បញ្ចហំ កាមគុណេហិ
 សមប្បតោ សមន្តក្ខតោ បរិចារេសី ចក្កវិញ្ញាយ្យេហិ
 រូបេហិ ឥន្ទ្រេហិ កន្ត្តេហិ មនាបេហិ បិយរូបេហិ កា-
 ម្មបសញ្ញិតេហិ វជនីយេហិ សោតវិញ្ញាយ្យេហិ សន្តេហិ
 ។ បេ ។ យានវិញ្ញាយ្យេហិ កន្ត្តេហិ... ជិត្តវិញ្ញាយ្យេហិ
 វសេហិ... កាយវិញ្ញាយ្យេហិ ដោដ្ឋព្វេហិ ឥន្ទ្រេហិ
 កន្ត្តេហិ មនាបេហិ បិយរូបេហិ កាម្មបសញ្ញិតេហិ
 វជនីយេហិ ។ តស្ស មយ្ហំ មាគណ្ហិយ តយោ
 ចាសាទា អហេសុំ ឯកោ វស្សីកោ ឯកោ
 ហេមន្តិកោ ឯកោ តិម្ហិកោ ។ សោ ខោ អហំ
 មាគណ្ហិយ វស្សីកេ ចាសាទេ ចត្តារោ មាសេ និប្ប-
 វិសេហិ តុរិយេហិ បរិចារិយមាធា ន ហេដ្ឋាចាសាទំ
 ឱរេហាមិ ។ សោ អបវេន សមយេន
 កាមាជិយេវ សមុទយញ្ច អដ្ឋង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច
 អាទិនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភ្នតំ វិនិត្តា
 កាមតណ្ហំ បហាយ កាមបរិច្ឆាហំ បដិវិនោទេត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៤២) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ គថាគតនោះជាគ្រហស្ថ
 ក៏ធ្លាប់ឆ្កែឆ្កន់ មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺរូបដែល
 គប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួររីករាយ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយ
 ត្រចៀក ។ បេ ។ ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយ
 អណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេក
 អរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមគួរជាទីរីក
 រាយ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ គថាគតនោះមានប្រាសាទ ៣ ខ្នង ប្រាសាទ
 មួយ សម្រាប់នៅក្នុងផ្នូរភ្លើង ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នូររាង
 ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នូរក្តៅ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ គថាគតនោះ
 ឲ្យគេបម្រើដោយតន្ត្រីដែលឥតបុរស លើប្រាសាទសម្រាប់នៅក្នុងផ្នូរ
 ភ្លើងអស់ ៤ ខែ មិនដែលចុះមកខាងក្រោមសោះ ។ លុះគ្រាក្រោយ
 មក គថាគតនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តី
 វិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌សម្រាប់រលាស់
 ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ហើយក៏លះ
 បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាម បន្ទាបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាម

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មាគណ្ឌិយសូត្រ ទិព្វកម្មបរម

វិភត្តបិចារសោ អដ្ឋត្ថំ វ្យាសន្តបិត្តោ វិហារាមិ ។ សោ
អញ្ញា សុត្ថំ បស្សាមិ កាមេសុ អវីតវាកេ កាម-
តណ្ហាហិ ឧជ្ឈមាធនេ កាមបរិទ្បាហេន បរិធម្មមាធនេ
កាមេ បដិសេវន្តេ សោ តេសំ ន បិហេមិ ន តត្ថ
អភិរមាមិ តំ តិស្សំ ហេតុ យា ចាយំ^(១) មាគណ្ឌិយ
វតី អញ្ញាត្រេ កាមេហិ អញ្ញាត្រ អតុសលេហិ
ធម្មេហិ តាយ វតីយា វមមាធនោ ហំនស្ស ន បិហេមិ
ន តត្ថ អភិរមាមិ ។

[២៣] សេយ្យថាមិ មាគណ្ឌិយ គហបតិ វា
គហបតិបុត្តោ វា អន្ធា មហន្តរោ មហាកោតា
បញ្ចាហិ កាមគុណេហិ សមប្បតោ សមន្តីគតោ
បរិចារេយ្យ ធម្មវិញ្ញេយ្យេហិ វ្យាបេហិ ឥដ្ឋេហិ កន្តេហិ
មនាមេហិ បិយវ្យាបេហិ កាម្មបសញ្ញាតេហិ វជនីយេ-
ហិ សោតវិញ្ញេយ្យេហិ សន្តេហិ ។ មេ ។ យាធន-
វិញ្ញេយ្យេហិ គន្ធមេហិ ។ មេ ។ ជីវិតវិញ្ញេយ្យេហិ វសេហិ
។ មេ ។ កាយវិញ្ញេយ្យេហិ ដោដ្ឋព្វេហិ ឥដ្ឋេហិ

បរិព្វាធិការត្ថ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដូចកាមជាទិព្វ

ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកយូន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តាន
 សម្រាន្តនៅ ។ តថាគតនោះឃើញសត្វតាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់
 ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមតាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមកំពុង
 ទំពាស៊ី ជាអ្នកក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុង
 សេពនូវកាមតាំងឡាយ តថាគតនោះមិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីក
 រាយក្នុងការសេពកាមនោះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ
 ព្រោះថាកាលបុគ្គលត្រេកអរដោយសេចក្តីត្រេកអរ វៀរវៃលង់ចាកកាម
 តាំងឡាយ វៀរវៃលង់ចាកអកុសលធម៌តាំងឡាយ ក៏ទៅជាអ្នកថោកថយ
 ព្រោះហេតុដូច្នោះ តថាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយក្នុងការសេពកាម
 នោះឡើយ ។

(៤៣) ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ដូចជាគហបតី ឬគហបតីបុត្រ ដែលមាន
 ទ្រព្យច្រើនស្តុកស្តម្ភ មានសម្បត្តិច្រើន ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើ
 ដោយកាមគុណតាំង ៥ គឺដោយរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ ។ បេ ។
 ដោយក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយយានៈ ។ បេ ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹង
 ដោយជីវ្ហា ។ បេ ។ ដោយផោដ្ឋពៈដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាឡេហិ មនាមេហិ បិយ្យមេហិ កាម្មបសញ្ញាតេហិ
 រជនីយេហិ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា សុគតី សុត្តំ លោកំ ឧបបដ្ឋេយ្យ
 ទេវាទំ តាវត្ថីសាទំ សហព្យតំ ។ សោ តត្ថ
 នន្ទនេ វិនេ អច្ចរាសង្ឃបរិវុតោ ទិព្វេហិ បញ្ចហិ
 កាមគុណេហិ សមប្បុតោ សមង្គត្វតោ បរិចារយេយ្យ ។
 សោ បស្សេយ្យ កហបតី វា កហបតិបុត្តំ វា បញ្ចហិ
 កាមគុណេហិ សមប្បុតំ សមង្គត្វតំ បរិចារិយមាទំ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ មាគណ្ឌិយ អបិ នុ សោ
 ទេវបុត្តោ នន្ទនេ វិនេ អច្ចរាសង្ឃបរិវុតោ ទិព្វេហិ
 បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បុតោ សមង្គត្វតោ
 បរិចារិយមាទោ អមុស្ស កហបតិស្ស វា កហបតិ-
 បុត្តស្ស វា បិហេយ្យ មាទុសកាទំ វា បញ្ចន្ទ
 កាមគុណាទំ មាទុសកេហិ វា កាមេហិ អា-
 វដ្ឋេយ្យតំ ។ នោ ហេតិ កោ កោតម តំ កស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាមគួរជាទីរករាយ ។ គហបតីនោះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះទំលាយរាង
 កាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកាន់ទៅលោកគឺឋានសួគ៌ជា
 សុគតិ ជាមួយនឹងពួកទៅតាជាន់តាវត្តិន្យ ។ ទៅបុត្រនោះមានពួកស្រី
 អប្បវេហហមរោមរោមក្នុងស្នូននន្ទ័ន ក្នុងទៅលោកនោះស្តាប់ស្តល់មូល
 មិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ។ ទៅបុត្រនោះគប្បីឃើញ
 នូវគហបតីឬគហបតីបុត្រ ដែលកំពុងស្តាប់ស្តល់មូលមិត្ត បម្រើដោយ
 កាមគុណទាំង ៥ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច
 ចុះទៅបុត្រនោះ មានពួកស្រីអប្បវេហហមរោមរោមក្នុងស្នូននន្ទ័នស្តាប់
 ស្តល់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ហើយមក
 ប្រាថ្នាគហបតីឬគហបតីបុត្រឯណោះ ហើយវិលត្រឡប់មករកកាមគុណ
 ទាំង ៥ ជាបរសមុទ្យស្ស ដោយកាមជាបរសមុទ្យវិញដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនត្រឡប់មកវិញទេ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី

បរិព្វាជិតវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ទិព្វកម្មបរា

ហេតុ ហានុសកេហិ ភោ តោតម កាមេហិ
 ទិព្វកាមា^(១) អភិក្កន្តតរា ច បណ៌តតរា ចាតិ ។
 ឯវមេវ ខោ អហំ ហានុណ្ហិយ បុព្វេ អាតារិយក្ខតោ
 សមាធា បញ្ចហិ កាមតុណ្ហហិ សមប្បតោ
 សមដ្ឋិត្តោ បរិចារេសី ធម្មាវិញ្ញាយេហិ រូបេហិ
 ឥន្ទ្រេហិ កន្ត្តេហិ មនាបេហិ បិយរូបេហិ កាម្ហ-
 បសញ្ញិតេហិ វជជីយេហិ សោតវិញ្ញាយេហិ សន្នេហិ
 ។ បេ ។ យានវិញ្ញាយេហិ គន្ធនេហិ ។ បេ ។
 ជិវិតវិញ្ញាយេហិ វសេហិ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាយេហិ
 ដោដ្ឋព្វេហិ ឥន្ទ្រេហិ កន្ត្តេហិ មនាបេហិ បិយរូបេហិ
 កាម្ហបសញ្ញិតេហិ វជជីយេហិ ។ សោ អបរេន
 សមយេន កាមាជិយេវ សមុទយញ្ច អដ្ឋដ្ឋមញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច ធិស្សវណាញ្ច យថាក្ខតំ
 វិទិត្វា កាមតណ្ហំ បហាយ កាមបរិឡាហំ
 បជិវិនោទេត្វា វិភតបិចារសោ អជ្ឈតំ រូបសន្តបិតោ
 វិហារមិ ។ សោ អហំ អញ្ចេ សត្តេ បស្សាមិ

បរិពាណិជ្ជ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដូចតាមធាតុ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះតាមដ៏ជាទិព្វ កន្លងហួសប្រសើរផុតតាម
 ជាបសមុទ្រស្យ ។ យ៉ាងនេះមែនហើយ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ កាលពីដើម
 គឺថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ធ្លាប់ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយតាម-
 គុណទាំង៥ គឺដោយរូបដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរ
 ជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ ។ បេ ។ ដោយ
 ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយយានៈ ។ បេ ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹងដោយដង្ហុំ
 ។ បេ ។ ដោយផោដ្ឋព្វដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់
 ចិត្ត ជាទីត្រេកអរ មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរជាទី
 រីករាយ ។ លុះគ្រាស្រាយមក គឺថាគតនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យ
 កើតផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌
 ជាគ្រឿងរលាស់ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់តាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តី
 ពិតហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងតាម បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រ-
 ហាយក្នុងតាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅ
 ក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ។ គឺថាគតនោះឃើញនូវសត្វទាំងឡាយឯទៀត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

កាមេសុ អវីតរកេ កាមតណ្ហាហិ ខុដ្ឋមាទេ
 កាមបរិទ្បាហោន បរិឌុយ្ហមាទេ កាមេ បដិសេវន្តេ
 សោ តេសំ ន បិហេមិ ន តត្ថ អភិរមាមិ តំ
 កិស្ស ហេតុ យា ចាយំ មាគណ្ហិយ រតិ អញ្ច-
 ត្រេវ កាមេហិ អញ្ចត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 អបិ និព្វំ សុខំ សមធិត្តយ្ហ តិដ្ឋតិ តាយ រតិយា
 រមមាទោ ហំនស្ស ន បិហេមិ ន តត្ថ អភិរមាមិ ។

(២២) សេយ្យថាមិ មាគណ្ហិយ កុដ្ឋំ បុរិសោ
 អរុកតោ បក្កកតោ កិមីហិ ខុដ្ឋមាទោ នទេហិ
 វណ្ណមុខានិ វិប្បតច្ឆមាទោ អម្ពរកាសុយា កាយំ
 បរិតាបេយ្យ តស្ស មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា
 ភិសក្កំ សលូកតិ ឧបដ្ឋបេយ្យំ តស្ស សោ ភិសក្កោ
 សលូកតោ កេសដ្ឋំ កេវេយ្យ សោ កេសដ្ឋំ^(១) អាគម្ម
 កុដ្ឋេហិ បរិមុច្ឆេយ្យ អរោកោ អស្ស សុខំ សេវី
 សយំវសំ យេនកាមង្គមោ ។ សោ អញ្ចំ កុដ្ឋំ
 បុរិសំ បស្សេយ្យ អរុកតំ បក្កកតំ កិមីហិ ខុដ្ឋមាទំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដក្កសកៈ

មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយទាំងឡាយ ដែលកាយតណ្ហាកំពុងទំពា-
ស៊ី ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពកាម
គឺជាគតនោះ មិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេពកាមនោះ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថាកាលបុគ្គលគ្រេកអរ
ដោយសេចក្តីគ្រេកអរ វៀរលែងចាកកាម វៀរលែងចាកអកុសលធម៌
ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះ
ហេតុដូច្នោះ) គឺជាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយក្នុងការសេពកាម
នោះឡើយ ។

(២២) ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចជាបុរសយូងមានខ្លួនដំបៅ មាន
ខ្លួនហើមស្គុល ដងវែកទាំងឡាយកំពុងដេញក្តីស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រ-
ចកទាំងឡាយ ឆ្អើរកាយដោយរងើកភ្លើង ពួកមិត្តភាពាភិបាលនឹងញាតិ
សាលាហិត របស់បុរសយូងនោះ គប្បីឲ្យពេទ្យអ្នកវះចូលទៅថែរក្សា
ពេទ្យវះនោះក៏បានធ្វើថ្នាំដល់បុរសនោះ បុរសនោះក៏បានជាស្បើយរោគ
យូង ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំ (នោះ) ជាបុគ្គលឥតរោគ សុខសប្បាយ
នៅជាសេរីភាពបាន នៅតាមទំនើងខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណា
បានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសយូងនោះ បានឃើញបុរសយូងដំបៅ
ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្គុល ដងវែកទាំងឡាយកំពុងដេញក្តីស៊ី

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មាគណ្ឌិយសូត្រ បឋមកុដ្ឋោបមា

នខេហិ វណមុខានិ វិប្បត្តច្ចហនំ អន្តរកាសុយា
 បរិតាបេន្តំ^(១) ។ នំ កី មញ្ញាសិ មាគណ្ឌិយ អបិ នុ
 សោ បុរិសោ អមុស្ស កុដ្ឋិស្ស បុរិសស្ស បិហោយ្យ
 អន្តរកាសុយា វា ភេសន្តី បដិសេវនាយ វាតិ ។ នោ
 ហេតំ ភោ តោតម នំ កិស្ស ហេតុ ហេតេ ហិ
 ភោ តោតម សតិ ភេសន្តេន ករណីយំ ហោតិ
 ហេតេ អសតិ ភេសន្តេន ករណីយំ ន ហោតីតិ ។
 ឯវមេវ ខោ អហំ មាគណ្ឌិយ បុព្វេ អាតារិយក្ខតោ
 សមាធ�ោ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បតោ
 សមន្តីក្ខតោ បរិចារេសី ចក្កវិញ្ញោយ្យេហិ រូបេហិ វដ្ឋេហិ
 កន្តេហិ មនាបេហិ បិយ្យបេហិ កាម្មបសញ្ញតេហិ
 វជ្ជិយេហិ សោតវិញ្ញោយ្យេហិ សន្តេហិ ។ បេ ។
 ឃានវិញ្ញោយ្យេហិ កន្តេហិ ។ បេ ។ ជីវ្ហវិញ្ញោយ្យេហិ
 រសេហិ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញោយ្យេហិ ដោដ្ឋត្វេហិ វដ្ឋេហិ

បរិពាណិជ្ជ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសកើតឃ្លង់ទី ១

ខ្មារមុខដំឡៅដោយក្រចកទាំងឡាយ កំពុងឆ្អែកកាយលើរន្ទើកភ្លើង ។

ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ: អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរសនោះ ប្រាថ្នា

បុរសយូរឯណោះ ដែលកំពុងឆ្អែកកាយលើរន្ទើកភ្លើង ឬកំពុងផឹកថ្នាំដែរឬ

ទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនប្រាថ្នាទេ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុ

អ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះកាលបើរោគមានហើយ កិច្ចដែល

ត្រូវការដោយថ្នាំក៏ត្រូវមាន កាលបើរោគមិនមានហើយ កិច្ចដែលត្រូវការ

ដោយថ្នាំក៏មិនត្រូវមាន ។ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ: យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ កាល

ពីដើម តថាគតនោះនៅជាគ្រហស្ថនៅឡើយ ធ្លាប់ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្តឲ្យ

គេបម្រើដោយកាមគុណ ទាំង៥ គឺដោយរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយ

ចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់

ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បី

ដឹងដោយសោត: ។ បេ ។ ដោយក្លិនទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយឃាន:

។ បេ ។ ដោយរសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយដង្ហក់ ។ បេ ។

ដោយផោដ្ឋព្វ ទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កន្តេហំ មនាបេហំ បិយ្យបេហំ កាម្មបសញ្ញាតេហំ
 រជនីយេហំ ។ សោ អបរេន សមយេន កាមានីយេវ
 សមុទយេញ្ច អដ្ឋង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច
 និស្សរណញ្ច យថាភ្នំ វិទិត្យា កាមតណ្ហំ បហាយ
 កាមបវិធយោហំ បដិវិនោទេត្វា វិភតបិថាសោ អជ្ឈន្តំ
 វ្យបសន្តចិត្តោ វិហារមិ ។ សោ អញ្ចេ សត្តេ ប-
 ស្សាមិ កាមេស្ស អវិភរកេ កាមតណ្ហាហំ ខដ្ឋមាទេ
 កាមបវិធយោហន បវិធយមាទេ កាមេ បដិសេវន្តេ
 សោ តេសំ ន បិហេមិ ន តត្ថ អភិវមាមិ នំ កំស្ស
 ហេតុ យោ ចាយំ មាតណ្ហាយ វតិ អញ្ញត្រេវ កាមេហំ
 អញ្ញត្រ អកុសលេហំ ធម្មេហំ អបិ ទិត្វំ សុខំ
 សមនិក្ខយេ តិដ្ឋតិ តាយ វតិយា រមមាទោ ហំនស្ស
 ន បិហេមិ ន តត្ថ អភិវមាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម
គួរជាទីរីករាយ ។ លុះគ្រាគ្រោយមក តថាគតនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែល
នាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីរីករាយផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោស
ផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់តាមទាំងឡាយ
តាមសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងតាមចេញ បន្ទោ-
បង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងតាមចេញ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន
មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ។ តថាគតនោះឃើញនូវសត្វ
ទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងតាមទាំងឡាយ ដែល
សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងតាមទាំងឡាយ កំពុងទំពាស៊ី កំពុងអន្ទះអន្ទែងដោយ
សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះតាម កំពុងសេពតាម តថាគតនោះទើបមិន
ប្រាថ្នាពួកដទៃនោះ មិនរីករាយក្នុងការសេពតាមនោះឡើយ សេចក្តីនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថាកាលបុគ្គលត្រេកអរ ដោយ
សេចក្តីត្រេកអរ វៀរលែងចាកតាមទាំងឡាយ វៀរលែងចាកអកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏ទៅជាអ្នក
ថោកថយ (ព្រោះហេតុដូច្នោះ) តថាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិនត្រេកអរក្នុង
ការសេពតាមនោះឡើយ ។

បរិព្វាណកវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ទុតិយកុដ្ឋោបមា

(៤៥) សេយ្យថាបិ មាគណ្ឌិយ កុដ្ឋំ បុរិសោ
អរុកត្តោ បក្កកត្តោ តិមីហិ ខជ្ជមាណោ នខេហិ
វណមុខានិបិ (១) វិប្បត្តច្ចមាណោ អង្ការកាសុយា
បរិតាបេយ្យ (២) តស្ស មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលាហិតា
ភិសក្កំ សល្លកត្តំ ឧប្បជ្ឈបេយ្យំ តស្ស សោ
ភិសក្កោ សល្លកត្តោ ភេសជ្ជំ ករេយ្យ សោ
ភេសជ្ជំ អាគម្ម កុដ្ឋេហិ បរិមុច្ឆេយ្យ អរោកោ អស្ស
សុខំ សេវី សយីវសី យេនកាមដ្ឋំមោ ។ តមេនំ
ទ្វេ ពលវន្តោ បុរិសា ជាធាតាហាសុ កហេត្វា
អង្ការកាសុយា (៣) ឧបកឡេយ្យំ ។ តំ ភិ
មញ្ញាសិ មាគណ្ឌិយ អបិ ទុ សោ បុរិសោ ឥតិ ជិតិ
ចេវ កាយំ សន្នាបេយ្យតិ ។ ឯវំ កោ កោតម
តំ ភិស្ស ហេតុ អសុ ហិ កោ កោតម អត្ថ
ទុក្ខសម្មស្សោ ចេវ មហាភិកាចោ ច មហាបរិឡាហោ
ចាតិ ។ តំ ភិ មញ្ញាសិ មាគណ្ឌិយ ឥនានិ
ចេវ (៤) ទុ ខោ សោ អត្ថ ទុក្ខសម្មស្សោ ចេវ

១ ខ. វណមុខានិ ។ ២ ខ. ម. កាយំ បរិពាបេយ្យ ។ ៣ ខ. អង្ការកាសុ ។
៤ ខ. ម. ឥតិចេវ ។

បរិព្វាធិការ មាតិកាទី១២ សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសកើតយូង ទី ២

(២៥) ម្ចាស់មាតិកាទី១២ ដូចបុរសយូងមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួន
 ហើមស្គុល ពួកផងកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្លាមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ
 ឆ្អើរកាយលើរងើកភ្លើង ពួកមិត្តភាពមានទ្រង់ញាតិសាលាហិត របស់បុរស
 យូងនោះ បានឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យវះនោះក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ
 បុរសនោះក៏បានជាស្រឡះស្បើយចាករោគយូង ព្រោះបានអាស្រ័យថ្នាំ
 (នោះ) ជាមនុស្សឥតរោគ មានសេចក្តីសុខជាសេរីភាព នៅតាមទំនើង
 ខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសពីរនាក់មានកំឡាំង
 គប្បីចាប់បុរសនោះ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ។ អ្នកយកទៅឆ្អើរលើគំនរ
 រងើកភ្លើង ។ ម្ចាស់មាតិកាទី១២ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរស
 យូងនោះ បន្ទុះកាយតាមទៅដូច្នេះផង ដូច្នេះផងដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថាភ្លើងមានសម្បស្សជាទុក្ខផង ក្តៅ
 ក្រហាយខ្លាំងផង ពេលរលខ្លាំងពន់ពេកណាស់ផង ។ ម្ចាស់មាតិកា-
 យៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះភ្លើងនោះមានសម្បស្សជាទុក្ខផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មហាភិគ្គោ ច មហាបរិឡាហោ ច ឧទាហុ បុព្វេបិ
សោ អត្ថំ ទុក្ខសម្មស្សោ ថេវ មហាភិគ្គោ ច
មហាបរិឡាហោ ចាតិ ។ ឥទានំ ថេវ ភោ កោតម
សោ អត្ថំ ទុក្ខសម្មស្សោ ថេវ មហាភិគ្គោ
ច មហាបរិឡាហោ ច បុព្វេបិ សោ អត្ថំ ទុ-
ក្ខសម្មស្សោ ថេវ មហាភិគ្គោ ច មហាបរិឡាហោ
ច អសុ ច^(១) ភោ កោតម កុដ្ឋំ បុរិសោ អរុតត្តោ
បក្កកត្តោ កឹមីហិ ខន្ធមាណោ នខេហិ វណ្ណមុខានំ
វិប្បត្តន្ធមាណោ ឧបហតិជ្រៃយោ ទុក្ខសម្មស្សោយេវ
អត្ថស្មី សុខមិតិ វិបរីតសញ្ញំ បច្ចលត្តាតិ ។ ឯវមេវ
ទោ មាគណ្ណាយ អតីតម្បិ អន្ធានំ កាមា ទុ-
ក្ខសម្មស្សោ ថេវ មហាភិគ្គោ ច មហាបរិឡាហោ ^(២)
ច អនាគតម្បិ អន្ធានំ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ
ថេវ មហាភិគ្គោ ច មហាបរិឡាហោ ច ឯ-
តវហិមិ បច្ចប្បន្នំ អន្ធានំ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ

១ ឧ. អសុ ហិ ច ។ ២ ម. កាមោ ទុក្ខសម្មស្សោ ថេវ បហាភិគ្គោ ច
មហាបរិឡាហោ ចាតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង ពេលរាលខ្លាំងផង តែក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ ឬក៏កាលពីដើមមក ភ្លើងនោះមានសម្ផស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង តាំងពេលរាលខ្លាំងដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ភ្លើងនោះក៏មានសម្ផស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ពេលរាលខ្លាំងដែរ ពីដើមសោត ភ្លើងនោះក៏មានសម្ផស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង តាំងពេលរាលខ្លាំងដូចគ្នា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចំណែកខាងបុរសយូរឯណោះ ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្គល ដង្ហែតាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្មារមុខដំបៅដោយក្រចកតាំងឡាយ មានឥន្ទ្រិយដែលពេគនោះកំបាត់ បង់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស ក្នុងភ្លើងដែលមានសម្ផស្សជាទុក្ខ (នោះ) ថាជាសុខស្រួលវិញ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែន ហើយ ក្នុងអតីតកាលយូរអង្វែងមកហើយ កាមតាំងឡាយមានសម្ផស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង ពេលរាលខ្លាំងផង ក្នុងអនាគតទៅមុខ កាមតាំងឡាយមានសម្ផស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយផង ពេលរាលខ្លាំងផង ក្នុងបច្ចុប្បន្នឥឡូវនេះសោត កាមតាំងឡាយក៏មានសម្ផស្សជាទុក្ខ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មាគណ្ឌិយសូត្រ គតិយកុដ្ឋោបមា

ថេវ មហាភិក្ខាវា ច មហាបរិទ្ឋោហា ច ឥមេ
ច មាគណ្ឌិយ សត្តា កាមេសុ អវីតភកា កាម-
តណ្ហាហិ ខជ្ជមាណា កាមបរិទ្ឋោហោន បរិទ្ឋយ្ហមាណា
ឧបហតិជ្ឈិយា ទុក្ខសម្មស្សេសុយេវ^(១) កាមេសុ
សុខមិតិ វិបវីតសត្តា បច្ចុលតិ ។

[២៦] សេយ្យថាបិ មាគណ្ឌិយ កុដ្ឋី បុរិសោ
អរុកតោ បក្កកតោ តិមីហិ ខជ្ជមាណោ នខេហិ
វណមុខានិ វិប្បតច្ឆមាណោ អង្ការកាសុយា កាយំ
បរិតាបេតិ យថា យថា ហិ^(២) មាគណ្ឌិយ អសុ
កុដ្ឋី បុរិសោ អរុកតោ បក្កកតោ តិមីហិ
ខជ្ជមាណោ នខេហិ វណមុខានិ វិប្បតច្ឆមាណោ
អង្ការកាសុយា កាយំ បរិតាបេតិ តថា តថា
តស្សេវ^(៣) តានិ វណមុខានិ អសុចិត្តានិ ថេវ
ហោន្តិ ទុក្ខន្ទត្តានិ ច បូតិកត្តានិ ច ហោតិ
ថេវ កាចិ សាតមត្តា អស្សាធមត្តា យទិដិ
វណមុខានិ កណ្តាវណហេតុ^(៤) ឯវមេវ ខោ មាគណ្ឌិយ
សត្តា កាមេសុ អវីតភកា កាមតណ្ហាហិ ខជ្ជមាណា

១ ខ ទុក្ខសម្មស្សេសេវ ។ ម. ទុក្ខសម្មស្សេសុថេវ ។ ២ ខ. ហេ ។ ៣ ខ. តថា
ភវិស្ស ។ ៤ ខ. អ. វណមុខានំ កណ្តាវណហេតុ ។

បរិព្វាណវគ្គ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសកើតឃ្លង់ ទី ៣

ក្តៅក្រហាយខ្លាំងទាំងពេលរាល់ខ្លាំងដូច្នោះដែរ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ចំណែក
ពួកសត្វទាំងនេះ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែល
កាមតណ្ហាកំពុងទំពាស្តី ពេលរាល់ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះ
កាម មានឥទ្ធិពលត្រូវកាមកំចាត់បង់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលមានសម្បស្សជាទុក្ខ ថាជាសុខវិញ ។

(៤៦) ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ដូចបុរសយូនដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួន
ហើមស្អុល ដង្ហែទាំងឡាយកំពុងដេញក្តី ស្មារមុខដំបៅដោយក្រចក
ទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្អើរកាយលើគំនររងើកភ្លើង ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ដូចជា
បុរសយូនដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្អុល ដង្ហែទាំងឡាយកំពុង
ដេញក្តី ស្មារមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្អើរកាយលើរងើក
ភ្លើង យ៉ាងណាមិញ មុខដំបៅអម្បាលនោះរបស់បុរសនោះឯង ក៏រង
រឹតតែមិនស្អាតផង រីឯរឹតតែមានក្លិនអាក្រក់ផង រីឯរឹតតែស្អុយផង តែ
ថាសេចក្តីត្រេកត្រពាល នឹងសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួចនៅតែមាន ព្រោះ
ហេតុដំបៅដែលខ្លួនស្មារត្រូវមុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ (សេចក្តីនេះដូចម្តេច
មិញ) ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ពួកសត្វដែលមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយកំពុងទំពាស្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយទ្យ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាមបរិទ្បោហោន បរិធម្មមាណា កាមេ បដិសេវន្តិ
 យថា យថា^(១) មាគណ្ណិយ សត្តា កាមេសុ អវីតវតា
 កាមតណ្ហាហិ ខដ្ឋមាណា កាមបរិទ្បោហោន បរិធម្ម-
 មាណា កាមេ បដិសេវន្តិ តថា តថា តេសំ សត្តានំ
 កាមតណ្ហា ថេវ បវុទ្ធនំ កាមបរិទ្បោហោន បរិធម្មន្តិ
 ថេវ ហោតិ ថេវ កាចិ សាតមត្តា អស្សាទមត្តា
 យទិទំ បញ្ច កាមគុណោ បដិច្ច ។

[២៧] តំ កី មញ្ញសិ មាគណ្ណិយ អបិ នុ
 តេ ទិដ្ឋោ វា សុតោ វា វាជា វា វាជមហាមត្តោ
 វា បញ្ចហិ កាមគុណោហិ សមប្បតោ សមន្តិ-
 ត្ថតោ បរិចារិយមាណោ កាមតណ្ហំ អប្បហាយ
 កាមបរិទ្បាហំ អប្បជិវិលោទេត្វា វិតតបិទាសោ
 អជ្ឈតំ វុបសន្តចិត្តោ វិហាសិ វា វិហាតិ វា
 វិហាស្សតិ វាតិ ។ នោ ហិទំ កោ កោតម ។
 សាធុ មាគណ្ណិយ មយាបិ ទោ ឯតំ មាគណ្ណិយ

១ ឧ. ម. យថា យថា ទោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កំពុងរោលរលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម សេពនូវកាមទាំង
 ឡាយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សត្វទាំងឡាយមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុង
 កាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយកំពុងទំពាស្តី
 កំពុងរោលរលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម សេពនូវកាមទាំង
 ឡាយ យ៉ាងណាមិញ កាមតណ្ហារបស់សត្វទាំងឡាយនោះ ក៏ចំរើន
 ឡើង សត្វទាំងនោះ ក៏ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្រហាយព្រោះកាម
 តែថាសេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួច ក៏នៅមាន ព្រោះ
 អាស្រ័យនូវកាមគុណទាំង ៥ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៤៧) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នក
 ធ្លាប់បានឃើញ ធ្លាប់បានឮព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្យ ដែលកំពុងស្តាប់
 ស្តាប់មូលមិត្តឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ មិនទាន់លះបង់នូវកាម-
 តណ្ហា មិនទាន់បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសម្រាន្តនៅហើយផង
 កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រាន្តនៅផង ខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮទេ ។ ត្រូវ
 ហើយមាគណ្ឌិយៈ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សេចក្តីនេះសូម្បីតថាគតសោត ក៏

បរិព្វាជិកាវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ កាមគណ្ឌ

ឆេវំ ទិដ្ឋំ ន សុតំ វាជំ វា វាជមហាមត្តោ វា
 បញ្ចហំ កាមតុណ្ហហំ សមប្បត្តោ សមដ្ឋិត្តោ
 បរិចារិយមាណោ កាមតណ្ហំ អប្បហាយ កាម-
 បរិទ្យាហំ អប្បដិវិនោទេត្វា វិភត្តបិចាសោ អជ្ឈតំ
 វ្យុបសន្តចិត្តោ វិហាសំ វា វិហារតិ វា វិហារិស្សតិ
 វា ។ អថខោ មាគណ្ឌិយ យេ ហិ កេចិ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វិភត្តបិចាសោ អជ្ឈតំ
 វ្យុបសន្តចិត្តោ វិហាសុ វា វិហារន្តិ វា វិហារិស្សន្តិ
 វា សព្វេ តេ កាមាជិយេវ សមុទយេត្តា
 អដ្ឋមេត្តា អស្សាទេត្តា អាទីនេវេត្តា និស្សរណេត្តា
 យថាភូតំ វិទិត្វា កាមតណ្ហំ បហាយ កាមបរិទ្យាហំ
 បដិវិនោទេត្វា វិភត្តបិចាសោ អជ្ឈតំ វ្យុបសន្តចិត្តោ
 វិហាសុ វា វិហារន្តិ វា វិហារិស្សន្តិ វាតិ ។

បរិព្វាណវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រ កាមតណ្ហា

មិនធ្លាប់បានឃើញ បានឮថា ព្រះរាជាបុរាជមហាមាគ្យ ដែលកំពុង
 ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្តឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ មិនទាន់លះបង់កាម-
 តណ្ហា មិនទាន់បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង
 ដែរ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង លុះតែ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ជាបច្ច្យាសនូវហេតុកើតឡើងផង
 នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជា
 គ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ កាមសេចក្តី
 ពិត ទើបលះបង់នូវកាមតណ្ហា បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះ
 កាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេច
 សម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេច
 សម្រាន្តនៅផងបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គក្កសកំ

[២៨] អថខោ កកវា តាយំ វេលាយំ ឥមំ

ឧទានំ ឧទានេសិ

អាហេត្យបរមា លាភា^(១) និព្វានំ បរមំ សុខំ

អដ្ឋង្គិកោ ច មត្តានំ ខេមំ អមតតាមិនង្គំ ។

ឯវំ វុត្តេ មាគណ្ណិយោ បរិព្វាជកោ កកវង្គំ ឯតទវេច

អច្ឆរិយំ ភោ តោតម អត្ថំ ភោ តោតម យោវ

សុភាសិតញ្ចំ ភោតា តោតមេន អាហេត្យបរមា

លាភា^(២) និព្វានំ បរមំ សុខង្គំ មយាបិ ខោ

ឯតំ^(៣) ភោ តោតម សុតំ បុព្វកានំ បរិព្វាជកានំ

អាចរិយប្បចរិយានំ ភាសមាធានំ អាហេត្យបរមា

លាភា និព្វានំ បរមំ សុខង្គំ តយំទំ ភោ តោតម

សមេត្តិ ។ យំ បន តេ^(៤) មាគណ្ណិយ សុតំ

១-២ អាហេត្យ បរមា លាភា ពាយោ ទិស្សតិ ។ ឥទ្ធអ្និកថាយម្បិ ឯវមេវ ។
៣ ម. មយាបតំ ។ ៤ ឧ. យំ បន តេ ឯតំ ។ ម. យំ បន តេ តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៤៨) ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បន្លឺនូវទុក្ខន

នេះ ក្នុងពេលនោះថា

លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត
ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ មគ្គដែលប្រកបដោយ
អង្គ ៨ ដ៏ក្សេមក្សាន្តទាំងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដើរទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ ។

កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិ-
យបរិព្វាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនធ្លាប់កើត
មានទេ ពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ត្រាស់ហើយដោយប្រពៃថា លាភ
ទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វានជាសេចក្តី
សុខដ៏ទុក្ខម បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសោតក៏ធ្លាប់
បានស្តាប់មកអំពីពួកបរិព្វាជកជាន់ដើម ដែលជាអាចារ្យជាប្រធានលើអា-
ចារ្យពោលថា លាភទាំងឡាយមានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះ
និព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ទុក្ខមដូច្នេះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យ
នេះសមគ្នាហើយ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ក៏ពាក្យណាដែលអ្នកធ្លាប់បាន

បរិព្វាដកវត្តស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ជិច្ចន្តបមា

បុព្វកាណំ បរិព្វាជកាណំ អាចរិយប្បាចរិយាណំ ភាស-
 មាណាណំ អាហេត្យបរមា លាភា និព្វាណំ បរមំ សុខន្តិ
 កតមន្តំ អាហេត្យំ កតមន្តំ និព្វានន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ
 មាគណ្ឌិយោ បរិព្វាជកោ សកានេវ សុខំ កត្តានិ
 ចាលីនា អនោមជ្ជតិ ឥន្ទន្តំ ភោ កោតម អាហេត្យំ
 ឥន្ទន្តំ និព្វាណំ អហំ (១) ភោ កោតម ឯតរហិ
 អហេតោ សុខំ ន មំ តិញ្ច (២) អាពាធភ័តិ ។

(២៩) សេយ្យថាថិ មាគណ្ឌិយ ជច្ចន្តោ បុរិសោ
 សោ ន បស្សេយ្យ កណ្ឌសុក្កានិ រូចានិ ន
 បស្សេយ្យ ដលកានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ បីតកានិ
 រូចានិ ន បស្សេយ្យ លាហិតកានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ
 មញ្ជេដ្ឋិកានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ សមវិសមំ ន
 បស្សេយ្យ តាវករូចានិ ន បស្សេយ្យ ចន្ទិមសុរិយេ ។
 សោ សុណេយ្យ ចក្កមតោ ភាសមាណស្ស
 ធរកំ វត ភោ ឌីនាតិ វត្ថំ អភិរូបំ និម្មលំ
 សុចិន្តំ ។ សោ ឌីនាតបរិយេសនំ ចរេយ្យ តមេនំ

បរិព្វាណិកា មាគណ្ឌិយសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសខ្វាក់ពិការណ៍

ស្តាប់មកអំពីពួកបរិព្វាណិកាជាន់ដើម ដែលជាអាចារ្យជាប្រធានលើអាចារ្យ
 ពោលថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះ
 និព្វាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ទុក្ខមដ្ឋចេះ ពាក្យថា ការមិនមានរោគ នោះ
 តើដូចម្តេច ពាក្យថា ព្រះនិព្វាននោះ តើដូចម្តេច ។ បានឮថា កាល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិព្វាណិក ក៏
 ស្តាប់ខ្លួនរបស់ខ្លួនដោយដៃឯងហើយទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នេះឈ្មោះថា ការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឥតរោគ បានសេចក្តីសុខ
 ឥតមានអ្វីមកបៀតបៀនខ្ញុំឡើយ ។

[២៩] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពិការណ៍ បុរសនោះមិន
 ធ្លាប់បានឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនឹងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញ
 រូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហឡិ
 បាទ មិនឃើញទិស្នើនឹងមិនស្នើ មិនឃើញរូបផ្កាយ មិនឃើញព្រះ
 ចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យ ។ បុរសខ្វាក់ពិការណ៍នោះ ឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺ
 និយាយថា អ្នកដ៏ចម្រើន យីអើ សំពត់សស្អាត លុបរស្មី ឥត
 មានមន្ទិលទេ ។ បុរសខ្វាក់ពិការណ៍នោះ ក៏ដើរស្វែងរកសំពត់ស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អញ្ញាតោ (១) បុរិសោ តេលមសិកតេន សាហុឡ្ហចីវរេន
 វោញ្ចយ្យ ឥន្ទោ អម្ពោ បុរិស ឡំនាតំ វត្ថំ អភិរូបំ
 ធិម្ហលំ សុចិដ្ឋំ ។ សោ តំ បដិគ្គណ្ហោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ចារុបេយ្យ ចារុបេត្វា អត្តមនោ អត្តមនវាចំ ធិច្ឆារេយ្យ
 ធនេកំ វត កោ ឡំនាតំ វត្ថំ អភិរូបំ ធិម្ហលំ
 សុចិដ្ឋំ ។ តំ កំ មញ្ញាសំ មាគណ្ហាយ អបំ នុ សោ
 ជច្ចនោ បុរិសោ ជាធនោ បស្សនោ អម្ពំ តេល-
 មសិកតំ សាហុឡ្ហចីវំ បដិគ្គណ្ហោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ចារុបេយ្យ ចារុបេត្វា អត្តមនោ អត្តមនវាចំ ធិច្ឆារេយ្យ
 ធនេកំ វត កោ ឡំនាតំ វត្ថំ អភិរូបំ ធិម្ហលំ សុចិដ្ឋំ
 ឡំនាហុ ចក្កមតោ សុទ្ធាយាតិ ។ អជាធនោ ហិ កោ
 តោតម អបស្សនោ អស្ស សោ (២) ជច្ចនោ បុរិសោ
 អម្ពំ តេលមសិកតំ សាហុឡ្ហចីវំ បដិគ្គណ្ហោយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុរសម្នាក់យកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបញ្ឆោតបុរសនោះថា នែបុរសដ៏ចំរើន
នេះឯងសំពត់សស្កាត ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នកឯង ។ បុរសខ្វាក់
ពិតណែនោះ ក៏ទទួលយកសំពត់នោះ លុះទទួលហើយយកទៅដណ្តប់
លុះដណ្តប់ហើយ ក៏បញ្ឆោញវាជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ
សំពត់សស្កាត លុបរិស្មទេ ឥតមានមន្ទិលមែន ។ ម្នាលមាត់ណ្ហិយៈ
អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសខ្វាក់ពិតណែនោះ តើដឹង
ឃើញឬទេ បានជាទទួលសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ
ជ្រលក់ម្រែង លាយប្រេងឯណោះ លុះទទួលហើយ យកមកដណ្តប់
ដណ្តប់ហើយ បញ្ឆោញវាជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់
សស្កាត លុបរិស្មទេ ឥតមានមន្ទិលមែន ឬក៏ដោយជឿតាមបុរស
មានក្អែកភ្លឺទេ ។ បត់ត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនបានដឹងមិនបានឃើញ
ទេ បុរសខ្វាក់ពិតណែនោះ ទទួលសំពត់សាច់ក្រាស់ដែលធ្វើ
ដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែង លាយប្រេងឯណោះ លុះ

បរិព្វាដិវត្តស្ស មាណស្វាយសុត្តេ បុព្វដំណា

បដិគ្គហេត្វា ចារុបេយ្យ ចារុបេត្វា អត្តមនោ អត្តមន-
 វាចំ និព្វានេយ្យ ធរតំ វត កោ ឡំនាតំ វត្ថំ អភិវបំ
 និម្មលំ សុចន្តំ ឧទាហុ(១) ចត្តមតោ សន្ធាយាតិ ។
 ឯវមេវ ខោ មាគណ្ឌិយ អញ្ញាតិតិយា បរិព្វាជកា
 អន្ធា អចត្តកា អដានន្តា អាហេត្យំ អបស្សន្តា
 និព្វានំ អថ ច បនិមំ តាមំ ភាសន្តំ អាហេត្យបរមា
 លាភា និព្វានំ បរមំ សុខន្តំ ។ បុព្វតេហេសា មា-
 គណ្ឌិយ អរហន្តេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធមហំ តាថា ភាសិតា
 អាហេត្យបរមា លាភា និព្វានំ បរមំ សុខំ
 អដ្ឋង្គិកោ ច មត្តានំ ខេមំ អមតតាមិនន្តំ
 ឯសា(២) ឯតរហំ អនុប្បព្វេន បុថុជ្ជនតាថា ។
 អយំ ខោ(៣) មាគណ្ឌិយ កាយោ រោគក្ខតោ
 គណ្ឌក្ខតោ សល្លក្ខតោ អយក្ខតោ អាណនក្ខតោ

១ ឧ. ម. ទោហុសោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សា ។ ៣ ឧ. ម. អយំ ខោ
 បន ។

បរិព្វាធិការគ្គ មាតិកាសម្រាប់បុគ្គលិក

ទទួលបានហើយក៏ស្ងៀមស្ងៀម លុះដល់ហើយ បញ្ចេញវាជាគ្រឿង
 រីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល
 មែន ដោយដើរតាមបុគ្គលមានក្នុង (សេចក្តីនេះយ៉ាងណា) ម្ចាស់
 មាតិកាសម្រាប់បុគ្គលិក ជាអនុវត្តិយ សុទ្ធតែជាមនុស្សទ្រង់ ឥត
 មានចក្ខុ មិនដឹងនូវការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន ប៉ុន្តែ
 នាំគ្នាពោលគាថានេះថា លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏
 ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជាសុខដ៏ឥតម ។ ម្ចាស់មាតិកាសម្រាប់បុគ្គលិក គាថា
 នេះ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាន់ដើម បានពោលហើយថា
 លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏ប្រសើរបំផុត
 ព្រះនិព្វាន ជាសុខដ៏ឥតម មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ក្សេម
 ក្សាន្តជាងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដំណើរ ទៅកាន់ព្រះ
 និព្វាន ឈ្មោះអមតៈ
 ឥឡូវនេះ គាថានេះ ជាគាថាសម្រាប់បុគ្គលិកតាមលំដាប់ ។ ម្ចាស់
 មាតិកាសម្រាប់បុគ្គលិក កាយនេះជារោគ ជាបូស ជាកូនសរ ជាទុក្ខ ជាអាពាធ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សោ ភំ ឥមំ កាយំ រោគក្ខតំ កណ្ណក្ខតំ សល្លក្ខតំ
អយក្ខតំ អាពាធក្ខតំ ឥន្ទ្រំ ភោ កោតម អាពេក្យំ
ឥន្ទ្រំ ឯព្វាន្ទ្រំ វិនេសំ ។ តំ ហំ តេ មាគណ្ណិយ
អរិយំ ចតុំ នត្ថំ យេន ភំ អរិយេន ចតុត្ថា
អាពេក្យំ ជានេយ្យាសិ ឯព្វានំ បស្សេយ្យាសីតិ ។

[៥០] ឯវំ បសុន្នោ អហំ ភោតោ កោតមស្ស
បហោតិ មេ កំ កោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ
យថាហំ អាពេក្យំ ជានេយ្យំ ឯព្វានំ បស្សេយ្យន្តំ ។
សេយ្យថាបិ មាគណ្ណិយ ជតុន្នោ បុរិសោ(១) ន
បស្សេយ្យ កណ្ណាសុត្តានំ រូបានំ ន បស្សេយ្យ
ដលកានំ រូបានំ ន បស្សេយ្យ បីតកានំ រូបានំ
ន បស្សេយ្យ លោហិតកានំ រូបានំ ន បស្សេយ្យ
មញ្ជេដ្ឋកានំ រូបានំ ន បស្សេយ្យ សមវិសមំ ន
បស្សេយ្យ តារករូបានំ ន បស្សេយ្យ ចន្ទិមសុរិយេ ។
តស្ស បិត្តាមច្ឆា ញាតិសាលោហិតា ភិក្ខុក្ខំ
សល្លក្ខតំ ឧបដ្ឋបេយ្យំ តស្ស សោ ភិក្ខុក្ខោ
សល្លក្ខតោ ភេសន្តិ កេវេយ្យ សោ តំ ភេសន្តិ អាគម្ម

១ ឧ. អ. បុរិសោ សោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដ្ឋានសក្កៈ

អ្នកពោលនូវកាយដែលជាពេគ ជាបួស ជាកូនស្រី ជាទុក្ខ ជាអាពាធ
 នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នេះឈ្មោះថាការមិនមានពេគ នេះ
 ឈ្មោះថាព្រះនិព្វានដូច្នេះវិញ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកត្រូវដឹងនូវការមិន
 មានពេគ ត្រូវឃើញនូវព្រះនិព្វានដោយចក្ខុ^(១) ដ៏ប្រសើរណា ចក្ខុដ៏
 ប្រសើរនោះ របស់អ្នកមិនមានទេ ។

(៥០) យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដឹង នូវការមិនមានពេគ យល់នូវព្រះនិព្វាន
 ដោយទុប្បាយណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ដោយទុប្បាយ
 នោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរស
 នោះមិនឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនឹងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញ
 រូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ
 មិនឃើញទិស្នីនឹងមិនស្នី មិនឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ មិនឃើញ
 ព្រះចន្ទនឹងព្រះភាទិត្យទាំងឡាយទេ ។ មិត្រអាមាត្យញាតិសាលោហិត
 របស់បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យអ្នកវះកំ
 បានផ្សំថ្នាំឲ្យបុរសនោះ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ បានអាស្រ័យថ្នាំនោះ

១ សំដៅយករឹបស្សនាញាណ រឹងមត្តញាណ ។ អដ្ឋកថា ។

បរិព្វាជកវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ មាគណ្ឌិយារាជនា

ន ចក្ខុនិ ឧប្បាទេយ្យ ន^(១) ចក្ខុនិ វិសោទេយ្យ ។
 តំ ភី មញ្ញាសិ មាគណ្ឌិយ ននុ សោ វេជ្ជោ
 យាវនេវ ភីលមថស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។
 ឯវំ ភោ តោតម ។ ឯវមេវ ចោ មាគណ្ឌិយ
 អហព្យោ តេ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ឥទ្ធិន្តំ អាហេត្យំ
 ឥទ្ធិន្តំ និព្វានន្តំ សោ ភំ អាហេត្យំ ន ជាទេយ្យាសិ
 និព្វានំ ន បស្សេយ្យាសិ សោ មមស្ស ភីលមថោ
 សា មមស្ស វិហោសាតិ ។

[២៦] ឯវំ បសន្នោ អហំ ភោតោ តោតមស្ស
 បហោតិ មេ ភំ តោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ
 យថាហំ អាហេត្យំ និព្វានំ បស្សេយ្យន្តំ ។ សេយ្យ-
 ថាបិ មាគណ្ឌិយ ជច្ចន្ទោ បុរិសោ សោ ន បស្សេយ្យ
 កណ្តាសុក្កានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ នីលកានិ រូចានិ
 ន បស្សេយ្យ បីតកានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ លោហិ-
 តកានិ រូចានិ ន បស្សេយ្យ មញ្ជេដ្ឋកានិ រូចានិ

បរិព្វាធិការ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីអារាធនាធិមាតិកាសូត្រ

ហើយ ក៏មិនញ៉ាំងចក្ខុទាំងពីរ ឲ្យកើតឡើង មិនញ៉ាំងចក្ខុទាំងពីរ
 ឲ្យភ្លឺឡើងវិញបាន ។ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ
 ដូចម្តេច ក្រែងពេទ្យនោះគ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាកកាយនឹង
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងមែន
 ហើយ ។ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ បើគឺថាគតនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នកថា
 នេះជាការមិនមានរោគ នេះជាព្រះនិព្វានដូច្នេះ អ្នកក៏មិនដឹងនូវ
 ការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន សេចក្តីលំបាកនោះក៏នឹង
 មានដល់គឺថាគត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់នោះ ក៏នឹងមានដល់គឺថាគត
 មានទុបមេយ្យដូចពេទ្យវះដូច្នោះឯង ។

[៥១] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាចំពោះព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីឃើញនូវការមិនមានរោគ នឹងព្រះនិព្វានដោយ
 ទុបាយណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ដោយទុបាយនោះ
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ម្ចាស់មាតិកាសូត្រ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរស
 ខ្វាក់នោះ មិនឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនឹងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិន
 ឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

ន បស្សេយ្យ សមវិសមំ ន បស្សេយ្យ
 តាវក្ក្យានិ ន បស្សេយ្យ ចន្ទិមសុរិយេ ។ សោ
 សុណេយ្យ ចក្កមតោ ភាសមានស្ស ឆេតំ វត
 កោ ឡំនាតំ វត្ថំ អភិរូបំ និម្មលំ សុចន្ទំ ។ សោ
 ឡំនាតបរិយេសនំ ចរេយ្យ តមេនំ អញ្ញតោ បុរិសោ
 តេលមសិកតេន សាហុឡ្យបរិវេន វិញ្ញេយ្យ ឥន្ទន្ត
 អម្ពោ បុរិស ឡំនាតំ វត្ថំ អភិរូបំ និម្មលំ សុចន្ទំ ។
 សោ តំ បដិក្កុណ្ណេយ្យ បដិក្កុហេត្វា ចារុមេយ្យ តស្ស
 មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា ភិក្ខុក្កំ សល្លកត្តំ
 ឧបដ្ឋមេយ្យ តស្ស សោ ភិក្ខុក្កោ សល្លកត្តោ ភេសជ្ជំ
 ករេយ្យ ឧទ្ធិវិវេចនំ អនោវិវេចនំ អញ្ជនំ បច្ចញ្ជនំ
 នត្ថកម្មំ ។ សោ តំ ភេសជ្ជំ អាភម្ម ចក្កនិ ឧប្បាទេយ្យ
 ចក្កនិ វិសោធមេយ្យ តស្ស សហ ចក្កប្បាទា យោ
 អសុតស្មី^(១) តេលមសិកតេ សាហុឡ្យបរិវេន នន្ទរកោ
 សោ បហិយេថ តញ្ជនំ^(២) បុរិសំ អមិត្តតោបិ
 នហេយ្យ បច្ចត្តតតោបិ នហេយ្យ អបិច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវេណ្ណសកៈ

ហង្សបាទ មិនឃើញទីស្មើនឹងមិនស្មើ មិនឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ
មិនឃើញព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យទាំងឡាយ ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើត
នោះឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា យីអើ សំពត់សស្អាតល្អបរិសុទ្ធអត
មានមន្ទិលទេ ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ដើរទៅស្វែងរកសំពត់ស
បុរសម្នាក់យកសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
ដោយម្រងលាយប្រេង មកបញ្ឆោតបុរសនោះថា នៃបុរសដ៏ចំរើន នេះ
ឯងជាសំពត់សល្អបរិសុទ្ធ អត់មានមន្ទិល របស់អ្នក ។ បុរសខ្វាក់ពីកំ-
ណើតនោះ ក៏ទទួលសំពត់នោះ យកមកស្លៀកដណ្តប់ មិត្រអាមាត្យ
ញាតិសាលាហិតរបស់បុរសនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យអ្នកវះនោះ
ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ គឺថ្នាំធ្វើឲ្យភ្នែក ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តក់ ថ្នាំលាង នឹងថ្នាំ
ហិត ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ លុះបានអាស្រ័យថ្នាំនោះហើយ ក៏
បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យកើតឡើង បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យភ្លឺឡើងវិញ បានសេចក្តីពេញ
ចិត្តណា ក្នុងសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
ដោយម្រងលាយប្រេងឯណោះ បុរសនោះក៏លះបង់ក្នុងពេលដែលបាន
ជាភ្នែកភ្លឺឡើងវិញ បុរសដែលមានភ្នែកភ្លឺនោះ ក៏ទុកបុរសដែលបញ្ឆោត
នោះ ដោយភាពមិនមែនជាមិត្រផង ដោយភាពជាសឹកសត្រូវផង ឬក៏

បរិព្វជីវិតវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ មាគណ្ឌិយាភគតា

វិវាតា កោរោបេតតំ មនោយ្យ ទីយវត្ថំ វត កោ អហំ
 ឥមំនា បុរិសេន តេលមសិកតេន សាហុឡ្ហចីវេន និក-
 តោ វត្ថុតោ បលុទ្ធោ^(១) ឥនន្ត អម្ពោ បុរិស ឱនាតំ វត្ថុ
 អភិវុទ្ធិំ និម្មលំ សុចិដ្ឋំ ឯវមេវ ចោ មាគណ្ឌិយ អហាព្វោវ
 តេ នម្មំ នេសេយ្យំ ឥនន្តំ អាហេត្យំ ឥនន្តំ និព្វានន្តំ ។
 សោ វុំ អាហេត្យំ ជានេយ្យាសិ និព្វានំ បស្សេយ្យាសិ
 តស្ស តេ សហ ចក្កប្បនា យោ បញ្ចស្វទានា-
 នក្កន្ធនុស្ក ធន្ធិកតោ សោ បហីយេថ អមិច តេ ឯវ-
 មស្ស ទីយវត្ថំ វត កោ អហំ ឥមំនា ចិត្តេន និកតោ
 វត្ថុតោ បលុទ្ធោ^(២) អហាព្វា^(៣) វុទ្ធិយេវ ឧទានិយមាណោ
 ឧទានិយំ វេទនិយេវ ឧទានិយមាណោ ឧទានិយំ
 សញ្ញិយេវ ឧទានិយមាណោ ឧទានិយំ សង្ខារិយេវ^(៤)
 ឧទានិយមាណោ ឧទានិយំ វិញ្ញាណិយេវ ឧទានិយមា-
 នោ ឧទានិយំ តស្ស មេ ឧទានានុប្បត្តយា កកោ

១ ២ ឧ. បលទ្ធោ ។ ៣ ឧ. អហំ ហិ ។ ៤ ឧ. សង្ខារិយេវ ។

បរិព្វាណវគ្គ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីអាណត្តិនៃមាតិកាសូត្របរិព្វាណ

គប្បីសំគាល់ថាត្រូវសម្លាប់ចោលក៏សឹងតែបាន ដោយគិតថា ឧប្បាសន៍
 អាត្មាអញត្រូវបុរសនេះ យកសំពត់ក្រាស់ដែលធ្វើដោយរោមចៀមទៅ
 ជ្រលក់ដោយម្រងលាយប្រេង មកបោកបញ្ឆោតប្រលោម អស់កាល
 យូរហើយថា នៃបុរសដ៏ចំរើន នេះសំពត់សស្អាតល្អបរិសុទ្ធ ឥតមាន
 មន្ទិល របស់អ្នក (សេចក្តីនេះ យ៉ាងណាមិញ) ម្ចាស់មាតិកាសូត្រនេះ
 គិតថាគិតបើនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នកថា នេះជាការមិនមានរោគ នេះជា
 ព្រះនិព្វាន ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ អ្នកគប្បីដឹងការមិនមានរោគ ឃើញ
 នូវព្រះនិព្វាន ឆន្ទរាគណា ក្នុងឧបាទានកូនចំនួន ៥ ឆន្ទរាគនោះ អ្នក
 លះបង់ក្នុងពេលដែលចក្ខុកើតឡើងដល់អ្នក មួយទៀត អ្នកត្រូវមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧប្បាសន៍ ចិត្តនេះបោកបញ្ឆោតប្រលោមអាត្មាអញ
 អស់កាលយូរមកហើយ បានជាអាត្មាអញកាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់
 ចំពោះរូបហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវេទនាហ្នឹងឯង
 កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសញ្ញាហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់
 ក៏ប្រកាន់ចំពោះសង្ខារហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះ
 វិញ្ញាណហ្នឹងឯង ភក្តីកើតឡើងដល់អាត្មាអញនោះ ព្រោះមានឧបាទាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កវច្ឆយា ជាតិ ជាតិច្ឆយា ជរាមរណំ
 សោកចរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសា សម្ពាទ្ធ ឃុ-
 មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតីតិ ។

[៥២] ឃុំ បសន្នោ អហំ តោតោ តោតមស្ស
 បហោតិ មេ កវំ តោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ យថាហំ
 ឥមម្ហា អាសនា អនន្តោ វុដ្ឋហោយ្យន្តិ ។ តេនហិ តុំ
 មាគណ្ហិយ សប្បវិសេ កដេយ្យាសិ យតោ ទោ តុំ
 មាគណ្ហិយ សប្បវិសេ កដេស្សសិ តតោ តុំ មាគណ្ហិយ
 សទ្ធម្មំ សោស្សសិ យតោ ទោ តុំ មាគណ្ហិយ សទ្ធម្មំ
 សោស្សសិ តតោ តុំ មាគណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
 បដិបដ្ឋិស្សសិ យតោ ទោ តុំ មាគណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
 បដិបដ្ឋិស្សសិ តតោ តុំ មាគណ្ហិយ សាមីយេវ
 ញស្សសិ សាមី ទត្ថិស្សសិ^(១) ឥមេ រោតា កណ្ហា
 សល្លា ឥន រោតា កណ្ហា សល្លា អបរិសេសា វិរុជ្ឈន្តិ
 តស្ស មេ ឧបាទាននិរោធិ កវិនិរោធិ កវិនិរោធិ

១ ឧ. វត្ថុសំ ។ ម. វត្ថុស្សសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើងព្រោះមានកតជាបច្ច័យ ដរាបវេទនា សេចក្តី
សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្សនឹងសេចក្តីខ្លាចផ្សាចិត្ត កើតឡើង
ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ ការដែលកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែង
កើតឡើងដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៥២) ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើនយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គលែងខ្ញាក់ គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈនេះបាន យ៉ាងណា សូម
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ម្នាល
មាគ្គណ្ឌិយៈ បើដូច្នោះចូរអ្នកសេពគប់នឹងពួកសប្បុរស ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ
កាលណាអ្នកសេពគប់នឹងពួកសប្បុរសហើយ ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ កាល
នោះអ្នកនឹងបានស្តាប់នូវព្រះសទ្ធម្ម ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នក
ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងបាន
ប្រតិបត្តិរូបធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកប្រតិបត្តិ
រូបធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ហើយ ម្នាលមាគ្គណ្ឌិយៈ កាលនោះអ្នកនឹងដឹង
ដោយខ្លួនឯង ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងថា នេះជារោគ នេះជាបូស
នេះជាកូនសរ រោគបូសនឹងកូនសរ រមែងរលត់ទៅឥតមានសេសសល់
ក្នុងទីនេះ ការរលត់ទៅនៃកតរបស់អាត្មាអញនោះ ព្រោះរលត់ទុំបាទាន

បរិព្វាណីកវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ធម្មទេសនាបសំសា

ជាតិនិរោធា ជាតិនិរោធា ជវាមរណំ សោកបរិ-

ទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា ជីវុជ្ឈន្តំ ឯវមេតស្ស

កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។

[៥៣] ឯវំ វុត្តេ មាគណ្ឌិយោ បរិព្វាជកោ ភក្កវន្តំ

ឯតទរោច អភិក្កន្តំ ភោ តោតម អភិក្កន្តំ ភោ

តោតម សេយ្យថាបិ ភោ តោតម ជីក្កជ្ឈន្តំ វា

ទុក្ខជ្ឈេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុឡ្ហស្ស វា មន្តិ

អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បជ្ឈោតំ ជារេយ្យ

ចក្កមន្តោ រូបានំ ទុក្ខន្តិតំ ឯវមេវ ភោតា តោតមេន

អនេកបរិយាយេន នម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភក្កវន្តំ

តោតមំ សរណំ កុដ្ឋាមិ នម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច

លកេយ្យហំ ភោតោ តោតមស្ស សន្តិកេ បព្វជ្ឈំ

លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តំ ។ យោ ចោ មាគណ្ឌិយ

បរិព្វាណវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រ កាលពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា

ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ដរាបណាៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស នឹងសេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្ត រលត់ទៅ
ព្រោះរលត់ជាតិ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយ
ប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៥.៣) កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយ-
បរិព្វាណវគ្គ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ឥរោហិត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥរោហិត
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រកាសហើយ
ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេផ្សារបស់
ដែលផ្តាច់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលបិទបាំងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវដល់
មនុស្សភ្លេងទិស ពុំទោះសោត ដូចជាព្រលប្រទីបបំភ្លឺកងទីងងឹត
ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ រមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយ
ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុ-
សង្ឃផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបានបញ្ចេញ គួរបានទប់សម្បទាក្នុង
សំណាក់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ បុគ្គលណាធ្លាប់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អញ្ញត្ថត្ថយបុព្វា សមស្មី ធម្មវិនយេ អាកង្ខតំ បព្វជំ
 អាកង្ខតំ ឧបសម្មទំ សោ ចត្តារោ មាសេ បរិវេសតំ
 ចតុជំ មាសាជំ អច្ចយេន អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ
 ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុភារាយ អបិច មេត្ត បុគ្គលវេមត្តតា
 វិនិតាតិ ។ សចេ កន្លេ អញ្ញត្ថត្ថយបុព្វា សមស្មី
 ធម្មវិនយេ អាកង្ខតំ បព្វជំ អាកង្ខតំ ឧបសម្មទំ
 ចត្តារោ មាសេ បរិវេសន្តំ ចតុជំ មាសាជំ អច្ចយេន
 អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ អហំ
 ចត្តារិ វេស្សានំ បរិវេសេស្សាមិ ចតុជំ វេស្សានំ អច្ចយេន
 អារទ្ធិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុ-
 ភារាយាតិ ។ អលត្ថ ខោ មាគណ្ណិយោ បរិព្វាជកោ
 ភគវតោ សន្តិកេ បព្វជំ អលត្ថ ឧបសម្មទំ ។
 អច្ឆរេបសម្មន្នោ ខោ បណាយស្មា មាគណ្ណិយោ ឯកោ
 វ្យាគក្កោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតតោ វិហារោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាអន្យត្តិយមកត្តិមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែហើយ ពួក
 ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីភាពជាភិក្ខុ
 បាន មួយទៀត បែបភាពរបស់បុគ្គលផ្សេងគ្នា (ការដែលនៅបរិវាសឬមិន
 នៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ គឺជាគតដឹងច្បាស់ហើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីចំរើន ប្រសិនបើបុគ្គលធ្លាប់ជាអន្យត្តិយមកត្តិមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា
 ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤ ខែសិន លុះ
 កន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧប-
 សម្បទាបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំ
 ហើយ សូមឲ្យភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា
 ដើម្បីភាពជាភិក្ខុចុះ ។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវ
 ឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះមាគណ្ឌិយមាន
 កាយ ឧបសម្បទាហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង
 ជាអ្នកមិនប្រមាទព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន

បញ្ចិវិកាវគ្គស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ មាគណ្ឌិយោ អរហត្តប្បញ្ញោ

នចិវស្សេវ យស្សត្ថាយ តុលបុត្តា សម្មទេវ អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ
 ទិដ្ឋេវ នម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហាសិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតិ
 ករណីយំ នាបរំ វត្ថុតាយាតិ អពញាសិ ។
 អពាតរោ ខោ បនាយស្មា មាគណ្ឌិយោ អរហត្ត
 អហោសតិ ។

មាគណ្ឌិយសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

បរិបាកផលិត មាតិកាស្បែក មាតិកាស្បែកក្នុងសម្រេចព្រះអរហន្ត

មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវដោយខ្លួនឯង
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននៃគុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ដ៏ជាវិបស្សនៈនៃព្រហ្មចរិយៈ ដែល
ត្រូវកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះដោយប្រពៃ ហើយបួសក្នុងភោគនៃបុគ្គលមិន
មានផ្ទះដើម្បីសេចក្តីត្រូវការហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ បានដឹងច្បាស់ថា
ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើបាន
ធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃដើម្បីកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មាតិកាស្បែក មានរយៈ ក៏បានជាព្រះអរហន្ត
មួយអង្គដែរ ។

ចប់ មាតិកាស្បែក ទី ៥ ។

ឆ្នាំ សន្តកសុត្តិ

[៥៤] ឯវម្មេ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
កោសម្ព័យំ វិហាវតំ យោសិតាវាមេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន សន្តកោ បរិព្វាជកោ បិលត្តុកុហាយំ
បដិសតិ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សុទ្ធំ
បញ្ចមត្តេហិ បរិព្វាជកសតេហិ ។ អថខោ អាយស្មា
អានន្នោ សាយល្ហាសមយំ បដិសន្ធានា វុដ្ឋិតោ
ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាយាមាវុសោ យេន ទេវកជ-
សោត្តោ តេនុបសង្កម្មិស្សាម កុហានស្សនាយាតិ ។
ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អានន្ធស្ស
បច្ឆស្សនំ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្នោ
សម្ពហុលេហិ ភិក្ខុហិ សុទ្ធំ យេន ទេវកជសោត្តោ
តេនុបសង្កម្មិ ។ តេន ខោ បន សមយេន សន្តកោ
បរិព្វាជកោ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សុទ្ធំ
និសិន្នោ ហោតិ ឧត្តានិយា ឧត្តាសន្តមហាសន្តាយ (១)
អនេកវិហិតំ វិញ្ញាណកម្មំ កថេន្តិយា សេយ្យបីទំ រាជ-
កម្មំ ចោរកម្មំ មហាមត្តកម្មំ សេនាកម្មំ កយកម្មំ

សន្និកស្សត្រី ទី ៦

(៥៤) ឡូបានស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងយោសីតាម ដ៏ត្រង់ត្រួតសម្បើម ។ សម័យនោះ
ឯង មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះសន្តកៈ អាស្រ័យនៅក្នុងបិលកុត្តហា^(១) ជា
មួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះ
អានន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងសាយល្អាសម័យ ហើយ
បបួលភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយមក យើងនឹងចូលទៅ
ឯត្រពាំងឈ្មោះទេវកដៈ (ត្រពាំងទឹកដែលភ្លៀងច្រោះ) ដើម្បីមើល
គុហា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលថេរវេច របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ
ថា ករុណា អាវុសា ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅ
ឯត្រពាំងទេវកដៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ។ ចូរជាពេលនោះ
សន្តកបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែល
កំពុងនិយាយគិរច្ឆានកថា ច្រើនបែបច្រើនស្តាន ដោយសំឡេងហិរ
សំឡេងខ្លាំង ទ្រហឹងអធិកធិនី និយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ
និយាយអំពីមហាមាត្យ និយាយអំពីសេនាទាហាន និយាយអំពីភិក្ខុ

១ គុហានេះ មានដើមឈើប្រ ដុះនៅក្បែរមាត់ទ្វារ បានជាឈ្មោះថា បិលកុត្តហា ។
អដ្ឋកថា ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ សន្តកសុត្តេ តិរច្ឆានកថា

យុទ្ធកម្មំ អន្ធកម្មំ ចានកម្មំ^(១) សយនកម្មំ មាលា-
 កម្មំ កន្ធកម្មំ ញាតិកម្មំ យានកម្មំ តាមកម្មំ
 ធិកមកម្មំ ធិករកម្មំ ជនបទកម្មំ ឥន្ទ្រិកម្មំ ស្វរកម្មំ
 វិសិខាកម្មំ កុម្មជ្ជានកម្មំ កុម្មជានាសិកម្មំ^(២) បុព្វ-
 បេតកម្មំ ធានត្ថកម្មំ លោកត្តាយិកំ សម្មទត្តា-
 យិកំ ឥតិកកកម្មំ ឥតិ វា ។ អន្ធសា ខោ
 សន្ធកោ បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ទ្វិរតោ វ
 អាគច្ឆន្តំ ធិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ឋបេសិ
 អប្បសម្ពា កោនោ ហោន្តំ មា កោនោ សន្ធមកិក្ខ
 អយំ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកោ អាគច្ឆត
 សមណោ អានន្តោ យាវតា ខោ បន សមណស្ស
 តោតមស្ស សាវកោ កោសម្ពុយំ បដិវសន្តិ

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ វត្តកថន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. កុម្មទាសិកថន្តិ ទិស្សតិ ។

បរិពាណិជ្ជ សន្តកសូត្រ គិរិញ្ញាបិដក

(នឹងសត្វសាហាវជាដើម) និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបាយ
 និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយ
 អំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក
 និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីក្រុង និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពី
 ស្រី និយាយអំពីមនុស្សភ្ញៀវក្លា និយាយអំពីច្រករហក និយាយអំពីទី
 កំពង់ទឹក និយាយអំពីកុម្មុទាសី និយាយអំពីញាតិ ដែលស្លាប់ទៅ
 កាន់បរលោក និយាយអំពីរឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយ
 អំពីលោក (លទ្ធិកុហកក្នុងលោក) និយាយអំពីសមុទ្រ និយាយអំពីកវៈ
 នឹងអកវៈ(១) ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ដូច្នេះខ្លះៗ ។ សន្តកបរិពាណិជ្ជក
 ក៏បានឃើញព្រះអានន្ត មានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះ
 ឃើញហើយក៏បញ្ឈប់បរិសទ្ធិរបស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរ
 និយាយតិចៗ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ (ដ្បិត) សមណៈ
 ឈ្មោះអានន្តនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមកឥឡូវនេះ ក៏ពួក
 សាវ័កណាមករបស់ព្រះសមណគោតម ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងកាសិប្បី

១ ភវៈ គឺសស្សតទិដ្ឋិ អកវៈ គឺឧច្ឆេទទិដ្ឋិ មួយយ៉ាងទៀត ភវៈគឺសេចក្តីចំរើន អកវៈគឺ
 សេចក្តីសាបសូន្យ ឬ ភវៈ គឺសេចក្តីសុខក្នុងកាយ អកវៈ គឺសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើខ្លួនឲ្យសំបាក
 ឥតប្រយោជន៍ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អយន្តេសំ (១) អញ្ញាតោ សមណោ អានន្តោ
 អប្បសន្នតាមា ទោ បន តេ អាយស្មន្តោ អប្ប-
 សន្នវិនិតា អប្បសន្នស្ស វណ្ណាវិនិតោ អប្បេវ នាម
 អប្បសន្នំ បរិសំ វិនិត្យា ឧបសន្នមិតតំ មញ្ញោយ្យាតិ ។
 អថទោ តេ បរិព្វាជកា តុណ្ហី អហេសំ ។ អថទោ
 អាយស្មា អានន្តោ យេន ភវំ សន្នតោ បរិព្វាជកោ
 តេនុបសន្នមិ ។ អថទោ បន សន្នតោ (២)
 បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទកោច ឯតុ
 ទោ ភវំ អានន្តោ ស្វាកតំ (៣) កោតោ អានន្តស្ស
 ចរិស្សំ ទោ ភវំ អានន្តោ ឥមំ បរិយាយមកាសិ
 យទិទំ ឥនាគមនាយ និសីទតុ ភវំ អានន្តោ ឥទមា-
 សនំ បញ្ញាតន្តំ ។ និសីទិ ទោ អាយស្មា អានន្តោ
 បញ្ញាតេ អាសនេ ។ សន្នតោបិ ទោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញាតំ និចិ អាសនំ កហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បណ្ណាសាវ័កទាំងនោះ មានន្ទនេះឯង លោកជាសមណៈមួយអង្គដែរ
 ឯពួកលោកមានអាយុទាំងនោះ ចូលចិត្តតែសំឡេងតិច ។ និយាយសរ-
 សើរតែសំឡេងតិច ។ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងតិច បានទូន្មាន
 ហើយ ធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះអានន្ទជ្រាបច្បាស់ថា បរិស័ទមានសំឡេង
 តិចហើយសំគាល់ថាគួរនិមន្តចូលមក ។ គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជកទាំង
 នោះក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។ ពេលនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តចូល
 ទៅត្រង់កន្លែងដែលសន្តកបរិព្វាជកនៅ ។ គ្រានោះ សន្តកបរិព្វាជក
 និយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចូរ
 និមន្តមកចុះ ព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន និមន្តមកស្រួលហើយ ព្រះអានន្ទដ៏ចំ-
 រើន ខានធ្វើដំណើរដើម្បីមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ សូមព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចំរើននិមន្តតង់ចុះ នេះអាសនៈដែលយើងក្រាលទុក ។ ព្រះអានន្ទ
 មានអាយុ ក៏គង់លើអាសនៈដែលពួកបរិព្វាជកក្រាលទុក ។ ចំណែក
 សន្តកបរិព្វាជក កាន់យកអាសនៈទាបមួយ អង្គយកក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

បរិព្វាធិការក្នុងស្នូតសុត្តន្ត ធម្មបិដក

(៥៥) ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ខោ សន្តកំ

បរិព្វាធិការំ អាយស្មា អាណន្តោ ឯតទិវេច កាយ

នុត្ត សន្តក ឯតវហំ កថាយ សន្តិសិទ្ធា កា ច

បន វេ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ តិដ្ឋតេសា កោ

អាណន្ត កថា យាយ មយំ ឯតវហំ កថាយ

សន្តិសិទ្ធា នេសា កោតោ អាណន្តស្ស កថា នុល្លកា

កវិស្សតិ បច្ឆាបិ សវនាយ សាធុ វត កវន្តិយេវ

អាណន្តំ បដិភាតុ សកេ អាចរិយកេ ធម្ម-

កថាតិ ។ តេនហិ សន្តក សុណាហិ សាធុកំ

មនសិករេហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កោតិ ខោ

សន្តកោ បរិព្វាធិកោ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស

បច្ឆស្សេសិ ។ អាយស្មា អាណន្តោ ឯតទិវេច

ចត្តារោមេ សន្តក តេន កុកវតា ជាតតា បស្សតា

អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អប្រហូចរិយវសា អត្តាតា

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ ធម្មិកថា

(៥៥) លុះសន្តកបរិព្វាណក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះអានន្ទ

មានអាយុ បានសួរដូច្នេះថា ម្ចាស់សន្តកៈ ចុះអម្បាញ់មិញ ពួកអ្នក
អង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយអំពីរឿងរ៉ាវដូចម្តេច ចុះពាក្យជាចន្លោះ (អំពី
គុណធម៌) ដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកនិយាយមិនទាន់ចប់ ។ សន្តកបរិព្វា-
ណក តបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលពួកយើងអង្គុយប្រជុំគ្នា
និយាយក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ចូរលើកទុកសិនចុះ ព្រោះពាក្យនេះ ព្រះ
អានន្ទដ៏ចម្រើន មិនបានជាសល់ក្រេវទេ ចាំស្តាប់ក្នុងកាលខាងក្រោយក៏
បាន សូមឲ្យតែព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន សំដែងធម្មិកថាក្នុងលទ្ធិអាចារ្យរបស់
ខ្លួនឲ្យបាន ។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្ចាស់សន្តកៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំស្តាប់
ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ អាត្មានឹងសំដែង ។ សន្តកបរិព្វា-
ណក ទទួលតបថេរវារៈរបស់ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះករុណាលោក
ដ៏ចម្រើន ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្ចាស់សន្តកៈ
ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
ច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវេសៈ គឺការមិនប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមទិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ចត្តារិ ច អនុស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ អត្តាតានិ
 យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ^(១) ព្រហ្មចរិយំ ន
 វសេយ្យ វសន្តោ ច អារាធម្មតិ^(២) ញាយំ ធម្មំ
 កុសលន្តំ ។ កតមេ បន តេ^(៣) អានន្ទ តេន
 ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 ចត្តារោ អព្រហ្មចរិយវាសា អត្តាតា យត្ថ វិញ្ញា
 បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
 ច អារាធម្មតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

[៥៦] ឥធិ សន្តក ឯកោច្ឆោ សត្តា ឯវិវាទិ
 ហោតិ ឯវិទិដ្ឋំ នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យិដ្ឋំ នត្ថំ ហុតិ
 នត្ថំ សុកដទុក្កជាតំ កម្មានំ ដលំ វិចារកោ នត្ថំ
 អយំ លោកោ នត្ថំ បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ
 បិតា នត្ថំ សត្តា ឱបចាតិកា នត្ថំ លោកេ សមណ-

១ ម. សំសត្តំ ។ ២ ឱ វសន្តោ វា ៣ អារាធម្មតិ ឃាបិ ទិស្សន្តិ ។ ៤. ឱ.
 ម. តេ កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ធម៌ ៤ ប្រការនេះផង បានសំដែងអនុស្សាសិតព្រហ្មចរិយៈ គឺព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌មិនមានទំនងស្រួល ៤ ប្រការផង ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិន
 បានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ សន្មតបរិព្វាជកស្ករ
 ថា បពិត្រព្រះអាទន្ទ ចុះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ ៤
 ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយ
 ដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលដែល
 ខ្លួនគប្បីដឹងនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(៥៦) ព្រះអាទន្ទឆ្លើយតបថា ម្ចាស់សន្មតៈ ក្នុងលោកនេះ មាន
 គ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គល
 ឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាធម៌មិនមានផល ការបូជារូបមិនមានផល
 ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិន
 មាន លោកខាងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុសឬត្រូវចំពោះមាតា ក៏មិន
 មានផល (នៃបុណ្យបាប) ការប្រតិបត្តិខុសឬត្រូវចំពោះបិតា មិនមាន
 ផល (នៃបុណ្យបាប) សត្វជាតិបុគ្គលិកកំណើតមិនមាន ពួកសមណៈនឹង

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ វិទុទ្ធំភិថា

ព្រាហ្មណ៍ សម្មគតា សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច
 លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
 បវេទេន្តំ ចាតុម្មហាក្ខតិកោ អយំ បុរិសោ យនា
 កាលំ ករោតិ បឋវី បឋវីកាយំ អនុបេតិ អនុ-
 បគច្ឆតិ អាចោ អាចោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ
 តេជោ តេជោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ វាយោ
 វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ អាកាសំ
 ឥន្ទ្រិយានំ សង្កម្កន្តំ អាសង្កបញ្ចមា បុរិសា មតំ
 អាទាយ គច្ឆន្តំ យាវ អាឡហនា(១) បនាទិ
 បញ្ញាយន្តំ កាចោតកានំ អដ្ឋនំ កវន្តំ កស្មន្តា
 ហុតិយោ ធនប្បញ្ញតំ យទិទំ នានំ តេសំ តុច្ឆ
 មុសា វិលាចោ យេកេចិ អត្ថកវាទំ វទន្តំ ពាលេ
 ច បណ្ឌិតេ ច(២) កាយស្ស កេនា ឧច្ឆន្តន្តំ វិនស្សន្តំ
 ន ហោន្តំ បរម្មរណាតិ ។

១ ឧ. យាវាឡហនា ។ ម. យាវ អាឡហនា ។ ២ អន្តិកថាយំ បទ ពាលោ ច
 បណ្ឌិតោ ចាតិ ទិស្សតិ ។

បរិព្វាធិការវត្ត សន្តកសូត្រ ពោលអំពីវារៈទាំងទិដ្ឋិ

ព្រាហ្មណ៍ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវ
 លោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ជាក់របស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែង
 បាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះកើតអំពីមហាក្សត្ររូប ៤ លុះ
 ធ្វើមរណកាលក្នុងវេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុងក៏ប្រក្លាយទៅជាបឋវីធាតុ
 ខាងក្រៅ អាបោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រក្លាយទៅជាអាបោធាតុខាងក្រៅ
 តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រក្លាយទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុ
 ខាងក្នុង ក៏ប្រក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏
 អវណ្ណតត្រសែតទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤ នាក់) មានវត្រជាគំរប់ ៥
 វែងឈកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើងគឺគុណនឹងទោស ក៏ប្រាកដ
 នៅកំណត់ត្រឹមទីឈាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែផ្ទាំងដែលមានសម្បុរ
 (ប្រវែង) ដូចជាស្លាប់នៃសត្វព្រាហ្ម ឯគ្រឿងសក្ការបូជាមានវែងជាទីបំផុត
 ទាននេះ ពួកមនុស្សពាលកំឡៅ បញ្ញត្តិទុកមកទេ ជនទាំងឡាយណា
 ពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើម មានផល ពាក្យរបស់ជនទាំង
 នោះជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែកឆ្ងាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅហើយ វេទន៍ដាច់ស្ងួន វិទាសបាត់បង់ មិនកើតវិញ
 ទៀតឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៥៧) តត្រ សន្ទក វិញ្ញា បុរិសោ ឥត
 បដិសត្ថាភូតិ អយំ ចោ ករំ សត្វា ឃរំវាដ
 ឃរំទិដ្ឋំ នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យដ្ឋំ នត្ថំ ហុតំ នត្ថំ
 សុកដទុក្ខជាតំ កម្មាតំ ផលំ វិចារោ នត្ថំ អយំ
 លោកោ នត្ថំ បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ
 បិតា នត្ថំ សត្វា ឱបទាតិកា នត្ថំ លោកេ សម-
 ណាព្រាហ្មណា សម្មគតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមញ្ច
 លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
 បវេទន្តំ ចាតុម្មហាភូតិកោ អយំ បុរិសោ យទា
 កាលំ ករេតិ បឋវី បឋវីកាយំ អនុបេតិ
 អនុបកច្ឆតិ អាចោ អាចោកាយំ អនុបេតិ អនុប-
 កច្ឆតិ តេជោ តេជោកាយំ អនុបេតិ អនុបកច្ឆតិ
 វាយោ វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបកច្ឆតិ អា-
 កាសំ ឥន្ទ្រិយាតំ សង្កម្ពតំ វាសន្តិបញ្ចមា បុរិសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៥៧) ម្នាលសន្និកៈ វិញ្ញាបុរស វេមនីពិចារណាក្នុងដំណើរ
 រោះដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល
 ការបូជាក្នុងមិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់
 មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស
 ឬត្រូវ ចំពោះមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតា
 មិនមានផល សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន ពួកសមណៈនឹង
 ព្រាហ្មណ៍ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 នេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ជារបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែង
 បាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះកើតអំពីមហាភូតរូប ៤ លុះធ្វើ
 មរណកាលទៅ វេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាបឋវី
 ធាតុខាងក្រៅ អាប្មាធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាអាប្មាធាតុខាងក្រៅ
 តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុ
 ខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
 ក៏អវណ្ណតត្រសែតទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤ នាក់) មានគ្រូជាគំរប់ ៥

បរិព្វាធិការគុស្យ សន្តកសុត្តេ បឋមាប្រយុច្ចិយវិសោ

មតំ អាទាយ កច្ចង្គិ យាវ អាឡហនា បទានិ
 បព្វាយន្តិ កាចោតកានិ អដ្ឋន្តិ កវន្តិ កស្មនា
 ហុតិយោ ធនប្បពាតិ យនិទំ ទានំ តេសំ តុច្ចំ
 មុសា វិលាទោ យេកេចិ អត្ថកវនិ វន្តន្តិ ពាលេ
 ច បណ្ឌិតេ ច កាយស្ស ភេទា ឧច្ច័ដ្ឋន្តិ វិនស្សន្តិ
 ន ហោន្តិ បរម្មណាតិ ។ សចេ ឥមស្ស ភោតោ
 សត្តនោ សច្ចំ វចនំ អកតេន មេ ឯត្ថ កតិ
 អវសិតេន មេ ឯត្ថ វសិតំ ឧភោចិ មយំ ឯត្ថ
 សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា យោ បាហំ ន វទាមិ
 ឧភោចិ កាយស្ស ភេទា ឧច្ច័ដ្ឋិស្សាម វិនស្សិស្សាម
 ន កវិស្សាម បរម្មណាតិ ។ អតិរេតិ ទោ បនិមស្ស
 ភោតោ សត្តនោ នក្ខយំ មុណ្ឌិយំ ឧក្កជិតប្បទានំ

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ អប្រហូចវិយាសៈ ទី ១

សែនយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើងគឺគុណនឹងទោស ក៏ប្រាកដ
 នៅកំណត់ត្រឹមទីឈាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែឆ្អឹង ដែលមានសម្បុរ
 (ប្រផែន) ដូចជាស្លាប់នៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿងសក្ការបូជា មានផែនជាទី
 បំផុត ទាននេះពួកមនុស្សពាលកំឡៅ បញ្ចក្ខុទុកមកទេ ជនទាំងឡាយ
 ណាពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើមមានផល ពាក្យរបស់ជនទាំង
 នោះ ជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែក
 ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅហើយ រមែងដាច់សូន្យវិនាសបាត់បង់ មិនកើត
 វិញឡើយ ។ ថាបើពាក្យ របស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យពិតមែន
 សមណកម្មដែលអាត្មាអញបានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មា
 អញមិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុង
 សម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់
 ជាមនុស្សស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នោះ ប៉ុន្តែអាត្មា
 អញ ត្រាន់តែមិននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ លុះបែកធ្លាយរាង
 កាយស្លាប់ទៅហើយ នឹងដាច់សូន្យវិនាស មិនកើតវិញឡើយ ។ ក៏
 គ្រូដ៏ចំរើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការត្រងោលព្យាយាមអង្គុយប្រហោង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កេសមស្សុលោចនំ យោហំ បុត្តសម្ពាធសយំ
អដ្ឋាវសន្តោ កាសិកចន្ទំ បច្ចុទុកោន្តោ មាលា-
កន្ទវិលេចនំ ជារោន្តោ ជាត្រូវបដិស្ឋានិយន្តោ
ឥមំនា កោតា សត្តារា សមសមគតិកោ ភវិស្សាមិ
អភិសម្បាយំ សោហំ ភី ជានន្តោ ភី បស្សន្តោ
ឥមស្មី សត្តវំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ សោ អព្រហ្ម-
ចរិយវាសោ អយន្តំ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា ព្រហ្មចរិយា
និព្វិន្ទំ បត្តមតិ ។ អយំ ខោ សន្ទក តេន
កកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
បថមោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អក្ខាតោ យត្ថ វិតា
បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
ច ឆារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

(៥៨) បុន ចបរិ សន្ទក ឥនេកោថោ សត្តា
ឯវិវាទី ហោតិ ឯវិទិដ្ឋី ករតោ កាយតោ ជិន្ទតោ
នេនាបយតោ បចតោ បចាបយតោ^(១) សោចតោ

១១. ម. ពាយតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រព្រឹត្តឯកសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា យ៉ាងគឺនិលើសលុប ចំណែកអាត្មា
អញដែលពាស្រ័យនឹងទីដេក ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែល
បានអំពីដែនកាសិនីនឹងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
លាបផ្សេងៗ គ្រេកអរចំពោះមាសនឹងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើ ។
គ្មាននឹងគ្រប់ដំបើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាល
ដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការ
ប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ
លុះដឹងច្បាស់ ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថាអព្រហ្មចរិយ-
ភវៈទី ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបន
លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត
ក៏មិនបានគ្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៥៨) ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ
តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬ ប្រើគេ
ឲ្យធ្វើ កាត់(អវយវៈមានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់
បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោយសោក

បរិព្វាជិកាវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ បរមោប្បាយវាសោ

សោចាបយតោ កំលមតោ កំលមាបយតោ ដន្ទតោ
 ដន្ទាបយតោ បាលាមតិចាតាបយតោ^(១) អនិច្ចំ អនិ-
 យតោ សន្និ ដិដ្ឋតោ ឯល្លោមំ ហរតោ ឯកាតារិកំ
 ករេតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋតោ បរទារំ កច្ឆតោ មុសា
 កលាតោ ករតោ ន ករិយតិ ចាបំ ខុរបរិយន្តេន
 ចេមំ ចត្តេន យោ ឥមិស្សា បរិយា ចាលោ ឯកំ^(២)
 មិសខលំ ឯកំ^(៣) មិសបុញ្ញំ ករេយ្យ នត្ថំ តតោ
 ឯនាជំ ចាបំ នត្ថំ ចាបស្ស អាគមោ នត្ថំ លាញេមិ^(៤)
 កង្កាយ តិរំ កច្ឆេយ្យ បាជន្តោ យាតេន្តោ ដិដ្ឋន្តោ
 ឆេនាបេន្តោ បចេន្តោ ចាឆេន្តោ^(៥) នត្ថំ តតោឯនាជំ
 ចាបំ នត្ថំ ចាបស្ស អាគមោ ឧត្តរញ្ចាមិ
 កង្កាយ តិរំ កច្ឆេយ្យ ឧជន្តោ ទាបេន្តោ យជន្តោ

១ ខ. សោចយតោ កំលមយតោ ដន្ទតោ ដន្ទាបយតោ បាលាមតិមាបយតោតិ បាវា
 ទិស្សត្ថិ ។ ២-៣ ខ. ឯក ។ ៤ ម. ទក្ខណំ ចេមិ ។ ៥ ម. បចាបេន្តោ ។

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ១

ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើឲ្យគេសោយសោក ធ្វើគេឲ្យលំបាក ប្តូរប្រើអ្នកដទៃ
ឲ្យធ្វើគេឲ្យលំបាក បំភ័យ ប្តូរប្រើគេឲ្យបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ប្តូរប្រើគេ
ឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទីត (នៃផ្ទះ) ឬនូវ
ពួកអ្នកស្រុក ឬនូវយកទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដណ្តើម
យកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ
(យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះថាធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា
យកគ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដ៏មុតដូចជាកាំបិតកោរ មកធ្វើសត្វទាំងឡាយ
លើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរនៃសាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ
បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផល ទោះ
បីបុគ្គលធ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ប្តូរប្រើ
អ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ប្តូរប្រើ
គេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ប្តូរប្រើគេឲ្យបៀតបៀន បាបដែលមានអំពើ
នោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាប ក៏មិនឲ្យផល ទោះបីបុគ្គលធ្លង
ទៅកាន់ត្រើយខាងឆ្វេងនៃទន្លេគង្គាហើយឲ្យទាន ប្តូរប្រើគេឲ្យ ។ ឬជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យជាបេន្តោ នត្ថំ តតោនិទានំ បុញ្ញំ នត្ថំ បុញ្ញស្ស
អាគមោ នានេន ទមេន សញ្ញមេន^(១) សច្ចវដ្ឋេន
នត្ថំ បុញ្ញំ នត្ថំ បុញ្ញស្ស អាគមោតិ ។

[២៩] តត្រ សន្នក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញក្ខតិ អយំ ខោ ករំ សត្តា ឯវិវាទំ ឯវិទិដ្ឋំ
ករតោ កាយតោ និព្វតោ នេនាបយតោ បចតោ
បទាបយតោ សោចតោ សោទាបយតោ កិលមតោ
កិលមាបយតោ ដន្ធតោ ដន្ធាបយតោ ចាលាមតិ-
ចាតាបយតោ អទិន្នំ អាទិយតោ សន្នំ និព្វតោ
និល្លោមំ ហរតោ ឯកាតារិកំ ករោតោ បរិបន្តេ
តិដ្ឋតោ បរទារំ កច្ឆតោ មុសា កលាតោ ករតោ
ន ករិយតិ ចាបំ ខុរាបរិយន្តេន ចេបិ ចក្កេន
យោ ឥមិស្សា បមរិយា ចាលោ ឯកំ មិសខលំ
ឯកំ មិសបុញ្ញំ ករយ្យ នត្ថំ តតោនិទានំ ចាបំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឬប្រើគេឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យ
មិនឲ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសលដោយឲ្យទាន ដោយទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ
ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមាន
អំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនឲ្យផលឡើយ ។

(៥៩) ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ
ដូច្នេះថា គ្រឿងចម្អិននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយៈមានដៃជាដើម)
របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេឲ្យបៀតបៀន
ធ្វើគេឲ្យសោយសោក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យសោយសោក ធ្វើគេឲ្យ
លំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើឲ្យគេលំបាក បំភ័យគេ ឬប្រើគេឲ្យបំភ័យ
សម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ
កាត់នូវទី- ត (នៃផ្ទះ) ឬនូវពួកអ្នកស្រុក ឬនូវយកទ្រព្យតែផ្ទះ ១
ឈរចាំក្បែរផ្ទះ (ដើម្បីដំណើមយកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ
និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះថាធ្វើបាបឡើយ
មួយទៀត បើអ្នកណាយកគ្រឿងចក្រ មានខ្នងកង់ដឹមតដូចជាកាំបិតការ
មកធ្វើសត្វចាំឡាយលើផែនដីនេះឲ្យមានគំនរនៃសាច់តែមួយ ឲ្យមាន
ពំនូកនៃសាច់តែមួយ បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ សុត្តន្តសូត្រ ខុត្តយានប្រាសាទ

នត្ថំ ចាបស្សំ អាគមោ នត្ថំ ណាញេបិ កង្កាយ ភីរំ
 កច្ឆេយ្យ ហនន្តោ យានន្តោ ធិន្តន្តោ ធនាបេន្តោ
 បច្ឆេន្តោ ចាបេន្តោ នត្ថំ តតោនិទានំ ចាបំ នត្ថំ ចាបស្សំ
 អាគមោ ឧត្តរញ្ជេបិ^(១) កង្កាយ ភីរំ កច្ឆេយ្យ ធនន្តោ
 ធនាបេន្តោ យនន្តោ យនាបេន្តោ នត្ថំ តតោនិទានំ បុញ្ញំ
 នត្ថំ បុញ្ញស្សំ អាគមោ នាននន ធមនន សញ្ញមន
 សច្ចវដ្ឋនន នត្ថំ បុញ្ញំ នត្ថំ បុញ្ញស្សំ អាគមោតិ ។
 សច្ច ឥមស្សំ ភោតោ សត្តនោ សច្ចំ វចនំ អកតេន
 មេ ឯត្ថ កតំ អវសិតេន មេ ឯត្ថ វសិតំ ឧកោបិ
 មយំ ឯត្ថ សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា យោ ចាហំ
 ន វទាមិ ឧភិទ្ធិ កុរុតិ^(២) ន ករិយតិ ចាបន្តំ ។
 អតិរេកំ ទោ បនិមស្សំ ភោតោ សត្តនោ នត្តយំ
 មុណ្ឌិយំ ឧក្កដិកប្បនាមំ កេសមស្សំលោចនំ

១ ម. ឧត្តរំ លេបិ ។ ម. ២ កតំ ។

បរិព្វាណិកវគ្គ សន្តកសូត្រ អប្រហូចិយវាសៈ ទី ២

បាបកមិនឲ្យផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលធ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេ
គង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់ (នូវអវយវៈមាន
ដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេឲ្យ
បៀតបៀន បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបាបកមិនឲ្យ
ផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលធ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងឆ្វេងនៃទន្លេគង្គា ហើយ
ឲ្យទាន ឬប្រើគេឲ្យឲ្យ ឬជាឬប្រើគេឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះជា
ហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយ
ឲ្យទាន ដោយទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយពោល
ពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យ
មិនមានផលឡើយ ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន
សមណកម្មដែលអត្តាអញ បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាមិន
បានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអត្តាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនេះ
ក៏ទុកដូចជាអត្តាអញ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្ស
ស្មើៗគ្នា ដល់នូវភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នេះ ប៉ុន្តែអត្តាអញគ្រាន់
តែមិនបាននិយាយថា យើងទាំងពីរនាក់ កាលធ្វើបាប ក៏ឈ្មោះថា
មិនធ្វើ ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការគ្រងផាល ព្យាយាម
អង្គុយប្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា យ៉ាងគឺលើសលុប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

យោហំ បុត្តសមាធិសយនំ អដ្ឋាវសន្តោ កាសិក-
 ចន្ទនំ បច្ឆនុកោន្តោ មាលាកន្ធិលេបនំ ជារន្តោ
 ជាត្រុបរជ័តំ សាទិយន្តោ ឥមំនា ភោតា សត្តារា
 សមសមគតិកោ ភវិស្សាមិ អភិសម្បាយំ សោហំ
 កី ជាជន្តោ កី បស្សន្តោ ឥមស្មី សត្វិ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរិស្សាមិ សោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អយន្តំ ឥតំ វិទិត្យា
 តស្មា ព្រហ្មចរិយា និត្តិជ្ជំ បក្កមតិ ។ អយំ ខោ
 សន្ទក តេន ភកវតា ជាជនតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អក្ខាតោ
 យត្ថ វិញ្ញំ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ
 វសន្តោ ច នារាធមយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

(៦០) បុន ចបរិ សន្ទក ឥនេតន្តោ សត្តា
 ឃីវាទី ហោតិ ឃីវិទីដ្ឋំ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បច្ឆយោ
 សត្តានំ សន្តិលេសាយ អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា
 សន្តិលេស្សន្តំ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បច្ឆយោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា វិសុទ្ធិន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើ
 ប្រាស់សំពត់ដែលបានមក អំពីដែនកាសិនីនឹងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ដាក់កម្រង
 នឹងគ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាសនឹងប្រាក់ គង់
 ជាអ្នកមានគតិស្មើៗ គ្នានឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មា
 អញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំ-
 ណាក៏គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែនជាភិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នោះហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯង ឈ្មោះថា
 អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ២ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
 នោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំ
 ឲ្យវិញ្ញាបនស័កលន៍ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាតាម
 ប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦០) ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូ
 ខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យ
 សត្វទាំងឡាយសៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងសៅហ្មង
 ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធ
 មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងបរិសុទ្ធ ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ឥតិយាប្រយោជិយវាសោ

នត្ថំ ពលំ នត្ថំ វិរិយំ នត្ថំ បុរិសថាមោ នត្ថំ
 បុរិសបរក្កមោ សព្វេ សត្តា សព្វេ ចាណា សព្វេ
 ក្ខតា សព្វេ ជីវា អវសា អវលា អវិរិយា
 ឈិយតិសង្កតិការបរិណាតា ធរស្យវាភិជាតិសុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទេន្តិតំ ។

[៦០] តត្រ សន្តក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិ-

សញ្ញក្ខតិ អយំ ទោ ភវំ សត្តា ឯវិវាទំ ឯវិនិច្ឆ័យ
 នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បច្ចយោ សត្តានំ សង្កិលេសាយ
 អហេតុ អប្បច្ចយោ សត្តា សង្កិលេស្សន្តំ នត្ថំ
 ហេតុ នត្ថំ បច្ចយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ
 អប្បច្ចយោ សត្តា វិសុទ្ធិន្តំ នត្ថំ ពលំ នត្ថំ វិរិយំ
 នត្ថំ បុរិសថាមោ នត្ថំ បុរិសបរក្កមោ សព្វេ
 សត្តា សព្វេ ចាណា សព្វេ ក្ខតា សព្វេ ជីវា

បរិព្វាណកថា សុត្តន្តបិដក អប្បបរមបិដក ទី ៣

កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន ការ
 ប្រឹងប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានសត្វឧដ្ឋតាជាដើម)
 បុណៈ^(១) ទាំងអស់ កូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រាមស្មិតជាដើម)
 ដីវៈគឺធាតុជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យា-
 យាម (ក្នុងការធ្វើឲ្យសៅហ្មងបុរសុទ្ធ) ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយ
 និយតិនឹងសង្គតិ នឹងសភាវៈ^(២) តាំងនៅក្នុងអតិជាតិទាំង ៦ ហើយ
 វេមង្គរសុខនឹងទុក្ខ ។

[៦១] ម្ចាស់សន្ទុកៈ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណា ក្នុងដំណើរ
 នោះដូច្នេះថា គ្រឿងចំរើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង មិនមានឡើយ
 សត្វទាំងឡាយ វេមង្គរសៅហ្មង ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុ
 បច្ច័យ នាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ
 វេមង្គរបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាម
 ក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន សេចក្តីប្រឹងប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន
 សត្វទាំងអស់ (មានឧដ្ឋតាជាដើម) បុណៈទាំងអស់ កូតទាំង
 អស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រាមស្មិតជាដើម) ដីវៈគឺធាតុជាតិទាំងអស់

១-២ ចូរមើលត្រង់សាមញ្ញកថាសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី ១៤ ទំព័រ ៣៣១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អវសា អពលា អវិរិយា និយតិសង្កតិភាវបរិណតា
 ធលោកិកជានិស្ស សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តតិ ។ សចេ
 តមស្ស ភោតោ សត្តនោ សង្ខំ វចនំ អភតេន មេ
 ឯត្ថ កតំ អវិសតេន មេ ឯត្ថ វិសតំ ឧភោចំ មយំ
 ឯត្ថ សមសមា សាមញ្ញំ បតា យោ ចាហំ ន វនាមិ
 ឧភោ អហេតុ អប្បច្ចយា វិសុជ្ឈិស្សាមាតិ ។
 អតិវេកំ ចោ បទិមស្ស ភោតោ សត្តនោ នត្តិយំ
 មុណ្ឌិយំ ឧក្កដិកច្ចដានំ កេសមស្សលោចនំ យោ-
 ហំ បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកចន្តនំ
 បច្ចនុភោន្តោ មាលាភន្ធវិលេចនំ ជារេន្តោ ជាត្រូបរជតិ
 សាទិយន្តោ ឥមំនា ភោតោ សត្តារា សមសមកតិកោ
 កវិស្សាបំ អភិសម្បារយំ សោហំ កំ ជានន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុងការធ្វើឲ្យសៅ
 ហ្មឺងឬបរិសុទ្ធ) ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយនិយត្តិ និងសង្កតិ និង
 សភាវៈតាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយវេទន៍ទទួលសុខនឹងទុក្ខ ។ បើ
 ពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែលអាត្មាអញ
 បានធ្វើហើយក្នុងសម័យ⁺នេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបានធ្វើ ព្រហ្មច-
 រិយធម៌ដែលអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យ⁺នេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មា
 អញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ជាមនុស្សស្មើគ្នា ផលនៃភាព
 ស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌⁺នេះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញគ្រាន់តែមិននិយាយថា យើង
 ទាំងពីរនាក់នឹងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះ
 ប្រព្រឹត្តអាត្រាត ការត្រឡប់ ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដក
 សក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កាយាំងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញដែលអា-
 ស្រ័យនៅនឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកអំពី
 ដែនកាសីនឹងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប
 ផ្សេងៗ គ្រែកអរចំពោះមាសនឹងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើ ។ គ្នា
 នឹងគ្រូដ៏ចម្រើននេះក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី

បរិព្វាធិការត្ថស្ស សន្តកសុត្តេ តតិយាព្រហ្មចរិយវាសោ

ក៏ បស្សន្តោ ឥមស្មី សន្តវិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ
 សោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អយន្តិ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា
 ព្រហ្មចរិយា ធិត្ថន្ធវ បក្កមតិ ។ អយំ ខោ
 សន្ធក តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ឥតិយោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អក្ខតោ
 យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វិសេយ្យ
 វសន្តោ ច នារាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

[៦២] បុន ចបរិ សន្ធក ឥនេកតោ សន្តា
 ឃរិវាទី ហោតិ ឃរិទិដ្ឋី សត្តិមេ កាយា អកជា
 អកជវិជា អនិម្មតា អនិម្មតា វិញ្ញា ក្ខដដ្ឋា
 ឃសិកដ្ឋាយដ្ឋិតា^(១) តេ ន ឥញ្ជន្តិ ន វិបរិណាមេន្តិ
 នាញមញ្ញំ^(២) ព្យាញនេន្តិ នាលំ អញមញ្ញាស្ស សុខាយ
 វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា កតមេ សត្ត បឋវីកា-
 យោ អាចោកាយោ តេជោកាយោ វាយោកាយោ

១ ភ្នំសិរីយដ្ឋិតាគិបិ បាហោ ។ ២ ឧ. ន វិបរិណមន្តិ ន អញមញ្ញំ ។ ម. ន
 វិបរិណមន្តិ ន អញមញ្ញំ ។

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ អព្រហ្មចរិយវាសៈ ទី ៣

ឃើញអ្វី ទើបមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្ត
 នោះ មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹង
 ដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញ
 ទៅ ។ ម្ចាស់សន្តកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ៣ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦២) ម្ចាស់សន្តកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ
 តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ
 គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយបូជ្ជៈបាន
 គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពការ (គ្មានពូជតទៅទៀត) តាំងនៅដូច
 ជាកំលូកភ្នំ បិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់
 ញាវ មិនប្រប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឱ្យបាន
 សុខឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង ៧ តើដូច
 ម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី ១ ពួកធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួកធាតុខ្យល់ ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកាសកំ

សុខេ ទុក្ខោ ជីវេ សត្វមេ (១) ឥមេ សត្វ កាយា
អកតជា អកតជីវជា អនិម្មតា អនិម្មតា វិញ្ញា
គ្រដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋតា តេ ន ឥញ្ជន្តំ ន
វិបវិណាមេន្តំ នាពាមញ្ញំ ព្យាពាមេន្តំ នាលំ អញ្ញ-
មញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា
តត្ថំ នត្ថំ ហន្តា វា យាតេតា វា សោតា វា សាវេតា
វា វិញាតា វា វិញាបេតា វា យោចិ តិណ្ណោន សត្តេន
សីសំ និន្ទតិ ន កោចិ កញ្ចំ ជីវិតា វេរោបេតិ
សត្តន្តំ ត្រេ កាយានមន្តវេន សត្តំ វិវមនុប្បតតិ ។
ចុទ្ធស្ក ទោ បនិមាជំ យោនិប្បមុខសតសហស្សនំ
សដ្ឋញ្ច (២) សតានិ ន ច សតានិ បញ្ច ច កម្មនោ
សតានិ បញ្ច ច កម្មានិ តិណ្ឌំ ច កម្មានិ កម្មេ ច
អឡកម្មេ ច ទ្ធដ្ឋប្បដិបទា ទ្ធដ្ឋន្តរកប្បា នឡាភិជា-
តិយោ អដ្ឋ បុរិសភូមិយោ ឯក្ខនបញ្ញាស អាជីវសតេ

១ ម. ឯវី ។ ២. សត្តិមេ ។ ២ ឧ. ម. យោនិបមុខសតសហស្សនំ សដ្ឋិ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ជីវិត ១ គ្រប់ជា ៧ កាយគឺពួកទាំង ៧
នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយបូជ្ជ
បាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពការ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិត
នៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល
មិនបៀតបៀតគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬទាំង
សុខទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់
ក្តី ស្លាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្លាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញ៉ាំងគេឲ្យដឹង
ច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជាបុគ្គលកាត់សីសៈដោយ
សស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថាគ្មានអ្នកណា ផ្តាច់ផ្តល់អ្នកណា ឲ្យចាកជីវិត
បាន ឯសស្រ្តាវុធគ្រាន់តែចូលតាមចន្លោះនៃកាយទាំង៧ ប៉ុណ្ណោះឯង ។
ឯកំណើតដែលជាប្រធាន^(១) មានចំនួន១លាន៤សែន ៦ពាន់ ៦រយទាំង
នេះក្តី កម្មទាំង៥រយក្តី កម្មទាំង៥ក្តី កម្មទាំង៣ក្តី កម្មគឺកាយកម្មនឹង
វិចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាលគឺមនោកម្មក្តី បដិបទ្ធាទាំង ៥២ ក្តី អន្តរកប្ប^(២)
ទាំង៦២ក្តី អភិជាតិ^(៣) ទាំង៦ បុរិសភូមិ^(៤) ទាំង៨ ពួកអាជីវកទាំង ១៤៧

១.២-៣-៤ ចូរមើលគ្រង់សាមញ្ញផលសូត្រក្នុងសៀវភៅទី ១៤ ទំព័រ ១៣២ ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ចតុត្ថាប្រយោជន៍សោ

ឯក្ខន្ធបញ្ញាស បរិព្វាជកសតេ ឯក្ខន្ធបញ្ញាស នាគា-
 វាសសតេ វីសេ ឥន្ទ្រិយសតេ តីសេ ជិវយសតេ ធន្តីស
 រដោជានុយោ សត្ត សញ្ញកញ្ញា សត្ត អសញ្ញកញ្ញា
 សត្ត ធិកន្ទកញ្ញា សត្ត ទេវា សត្ត មាណសា សត្ត
 បិសាចា សត្ត សរា សត្ត បុរុដា^(១) សត្ត ចាសាណា^(២)
 សត្ត បថាតា សត្ត បថាតសតានិ សត្ត សុបិដា
 សត្ត សុបិដសតានិ ច្ចុឡាសីតិ មហាកប្បិទោ
 សតសហស្សានិ យានិ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ ច
 សន្ធាវិត្តា សិសវិត្តា ទុក្ខស្សន្និ ករិស្សន្និ ។ តត្ថ
 ធន្តិ ឥមំនាហំ សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា
 ប្រាហ្មចរិយេន វា អប្បវចក្កំ វា កម្មំ បរិចារេ-
 ស្សាមិ បវចក្កំ វា កម្មំ ធុស្ស ធុស្ស ព្យន្និ^(៣)
 ករិស្សាមីតិ ហេវំ ធន្តិ នោណាមិតេ^(៤) សុខទុក្ខេ
 បរិយន្តកតេ សិសារេ ធន្តិ ហាយនវឌ្ឍនេ

១ ម. សុដុដិ ។ ២. ឧ. សត្ត បាសាណាតិ ឧ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ព្យន្និ ។
 ៤ ឧ. ម. ទោណមិតេ ។

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ អព្រហ្មចរិយវិសៈ ទី ៤

ពួកបរិព្វាណ៧៧៧ លំនៅនៃនាគទាំង ១៤៧ ឥន្ទ្រិយទាំង ១២០
 នរកទាំង ១៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មានខ្នងដៃខ្នងជើងជាដើម)
 ទាំង ៣៦ ពួកគភីនៃសត្វដែលមានសញ្ញា^(១) ទាំង ៧ ពួកគភីនៃ (ធូញ-
 ជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង ៧ ពួកគភីនៃជាតិដែលដុះអំពូជ^(២) (មាន
 អំពៅជាដើម) ទាំង ៧ ពួកទេវតាទាំង ៧ ពួកមនុស្សទាំង ៧ ពួកបិសាច
 ទាំង ៧ ស្រះទាំង ៧ រោងក្នុងទាំង ៧ ថ្មទាំង ៧ ជ្រោះធំទាំង ៧ ជ្រោះ
 តូចទាំង ៧០០ ស្តុបនិងទាំង ៧ ស្តុបនៃតូចទាំង ៧០០ ជនពាលក្តី ជន
 ជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាច់វង្គត់ទៅ (ក្នុងវដ្តសង្សារ) អស់ចំនួន ៨
 លានច្បូមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ បុគ្គលកំណត់
 ទុកថា អាត្មាអញនឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់ផង អាត្មាអញ
 បានពាល់ត្រូវរឿយ ។ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង
 ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈ
 នេះក្តី ក្នុងកប្បទាំងឡាយនោះមិនមានទេ សេចក្តីសុខទុក្ខដែលធ្វើឲ្យមាន
 ទីបំផុតដូចគេវាលរបស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយចោលៈ មិនមានក្នុងសង្សារ-
 វដ្តដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសង្សាររបស់ជន
 ជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចំរើន (នៃសង្សាររបស់ជនពាល) មិនមានទេ

១ ពូរមើលត្រង់សាមញ្ញាធិលសូត្រក្នុងសៀវភៅទី ១៤ ទំព័រ ១៣២ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នត្ថំ ឧត្តរំសាវកំសេ ។ សេយ្យជាបំ ឆាម សុត្តុតុឡេ
 ទិត្តេ និព្វេនិយមានមេវ បលេតិ ឯវមេវ ពាលេ
 ច បណ្ឌិតេ ច សង្ខារិក្ខា សំសរិក្ខា ទុក្ខសង្ខន្តំ
 ករិស្សន្តិតំ ។

(៦៣) តត្រ ក្កស្កក វិញ បុរិសោ ឥតិ
 បដិសក្កាត្តតិ អយំ ខោ កំ សត្វា ឯវំវិទំ
 ឯវំវិទ្គំ សត្តមេ កាយា អកកជា អកកជវិជា
 អនិម្មតា អនិម្មតា វញ្ញា ក្ខន្ធដា ឯសិកដ្ឋា-
 យិដ្ឋតា តេ ន ឥញ្ញន្តំ ន វិបរិណាមេន្តំ ឆាញ-
 មញ្ញំ ព្យាពាធន្តំ ជាលំ អញ្ញមញ្ញស្ស សុខាយ
 វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា កតមេ សត្ត
 បឋវីកាយោ អាចោកាយោ តេជោកាយោ វាយោ-
 កាយោ សុខេ ទុក្ខេ ជីវេ សត្តមេ ឥមេ សត្ត
 កាយា អកកជា អកកជវិជា អនិម្មតា អនិម្មតា
 វញ្ញា ក្ខន្ធដា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋតា តេ ន ឥញ្ញន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សេចក្តីលូតលាស់ឡើងនឹងសេចក្តីរេចរិលចុះមិនមានឡើយ ។ ដូចម្ហូរ
នៃអម្បះ ដែលគេបោះចោលទៅ តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់
អម្បះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែល
អន្ទោលទៅ ត្រាច់ផ្កាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹង
ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នេះឯង ។

(៦៣) ម្នាលសទ្ធាៈ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ
ដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ថា កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាន
នរណានិម្មិតដោយប្លង់បាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំង
នៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិតនៅមាំដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ មិន
ញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នា
ឲ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង ៧
តើដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី ១ ពួកធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួក
ធាតុខ្យល់ ១ សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ជីវិត ១ គ្រប់ជា ៧ កាយ
គឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិត
ដោយប្លង់បាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំងនៅដូចជា
កំពូលភ្នំ បិតនៅមាំដូចសសរគោល កាយទាំងនេះ មិនញាប់ញ័រ មិន

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ចតុត្តាប្រយូរិយវិសោ

ន វិបរិណាមេន្តំ នាញមញ្ញំ ព្យាញាធន្តំ នាលំ
អញមញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ វា សុខ-
ទុក្ខាយ វា តត្ថ នត្ថំ ហន្តា វា យាតេតា វា
សោតា វា សាវេតា វា វិញ្ញាតា វា វិញ្ញាបេតា វា
យោបិ តិណ្ណាន សត្តន សីសំ និន្ទតិ ន កោចិ
កត្តំ ជីវិតា វេរោបេតិ សត្តន្នំ ត្រូវ កាយាន-
មន្តវេន សត្តំ វិវរមនុប្បតតិ ។ ចុទ្ធស ខោ បដិមាដិ
យោនិប្បមុខសតសហស្សានិ សដ្ឋិត្តា សតានិ ន
ច សតានិ បញ្ច ច កម្មនោ សតានិ បញ្ច
ច កម្មានិ តីណិ ច កម្មានិ កម្មេ ច
អឡកម្មេ ច ទ្ធិដ្ឋិប្បដិបទា ទ្ធិដ្ឋន្តរកប្បា នឡាភិ-
ជាតិយោ អដ្ឋ បុរិសក្ខមិយោ ឯក្ខនបញ្ញាស
អាជីវសតេ ឯក្ខនបញ្ញាស បរិញ្ញាជកសតេ ឯក្ខ-
នបញ្ញាស នាតាវាសសតេ វីសេ វេទ្រិយស-
តេ តីសេ និរយសតេ នត្តិស រដោនាតុយោ
សត្ត សញ្ញកញ្ញា សត្ត អសញ្ញកញ្ញា សត្ត
និក្ខន្ធកញ្ញា សត្ត ទេវា សត្ត មាណសា

បរិពាណិជ្ជកម្ម សន្តកស្សត្រ អព្រហ្មចរិយាសៈ ទី ៤

ប្រែប្រួល មិនបៀបៀតគ្នានឹងគ្នា មិនកាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬ
បានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី
ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្លាប់ក្តី ដឹងច្បាស់
ខ្លួនឯងក្តី ញ៉ាំងគេឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានកងកាយទាំងនោះទេ ទុកជា
បុគ្គលកាត់សីសៈ ដោយសស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថាគ្មានអ្នកណាផ្តាច់ផ្តល់
អ្នកណាឲ្យចាកជីវិតបានទេ សស្រ្តាវុធ គ្រាន់តែចូលទៅតាមចន្លោះនៃ
កាយទាំង ៧ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ កំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន
១ លាន ៤ វិសេន ៦ ពាន់ ៦ រយទាំងនេះក្តី កម្មទាំង ៥ រយក្តី កម្មទាំង៥ក្តី
កម្មទាំង ៣ ក្តី កម្មគឺកាយកម្មនឹងវិចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាលគឺបរោកម្មក្តី
បដិបទាទាំង ៦២ ក្តី អន្តរកប្បទាំង ៦២ ក្តី អភិជាតិទាំង ៦ ក្តី បុរិសភូមិ
ទាំង ៨ ក្តី ពួកអាជីវិកទាំង ១៤៧ ពួកបរិព្វាជកទាំង ១៤៧ លំនៅនៃនាគ
ទាំង ១៤៧ ឥន្ទ្រិយទាំង ១២០ នរកទាំង ១៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយ
ធូលី (មានខ្នងដៃខ្នងជើងជាដើម) ទាំង ៣៦ ពួកគតិនៃសត្វដែលមាន
សញ្ញាទាំង ៧ ពួកគតិនៃ (ធូពាជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង ៧ ពួក
គតិនៃជាតិដែលដុះអំពីថ្មាំងទាំង ៧ ពួកទេវតាទាំង ៧ ពួកមនុស្សទាំង ៧

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សត្ត បិសាចា សត្ត សភ សត្ត បុរិសា សត្ត
 បាសាណា សត្ត បចាតា សត្ត បចាតសតានិ
 សត្ត សុបិណា សត្ត សុបិណសតានិ ចូឡាសីតិ
 មហាកប្បនោ សតសហស្សានិ យានិ ពាលេ ច
 បណ្ឌិតេ ច សន្ធាវិគ្គា សំសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ
 ករិស្សន្តិ ។ តត្ថ នត្ថ ឥមិនាហំ សីលេន វា
 វត្ថេន វា តបេន វា ព្រហ្មវិយេន វា អបរិបក្កំ វា
 កម្មំ បរិចារេស្សាមិ បរិបក្កំ វា កម្មំ ធុស្ស ធុស្ស
 ព្យន្តិករិស្សាមីតិ ហេវំ នត្ថិ ទោណមិតេ សុខទុក្ខេ
 បរិយន្តកតេ សំសារេ នត្ថិ ហាយនវុឡេន នត្ថិ
 ទុក្ខំសាវកំសេ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុត្តុឡេ ខិត្ត
 និព្វេនិយមានមេវ បលេតិ ឯវមេវ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ
 ច សន្ធាវិគ្គា សំសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ ករិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពួកបិសាចទាំង ៧ ស្រះទាំង ៧ រោងភ្នំទាំង ៧ ថ្មទាំង ៧ ជ្រោះធំ
 ទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិនធំទាំង ៧ សុបិនតូចទាំង ៧០០ ជន
 ពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាចរង្គាត់ទៅ (ក្នុងវង្សសង្សារ)
 អស់កាលចំនួន ៨ លានច្បូងមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។
 បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញ នឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់
 ផង អាត្មាអញបានពាល់ត្រូវរឿយ ។ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។
 ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្ថុនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី
 ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងកប្បទាំងឡាយនោះ មិនមានទេ សេចក្តី
 សុខទុក្ខដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុត ដូចគេរាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយ
 ចោលៈ មិនមានក្នុងសំសារវដ្តដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តី
 សាបសូន្យ (នៃសង្សាររបស់ជនជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចំរើន (នៃ
 សង្សាររបស់ជនពាល) មិនមានទេ សេចក្តីលូតលាស់ឡើងនឹងសេចក្តី
 រេចរិលចុះ មិនមានឡើយ ។ ដូចរម្ងន់អម្បោះដែលគេបោះចោលទៅ
 តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អម្បោះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជន
 ពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាចរង្គាត់ទៅ (ក្នុង
 សង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នោះឯង ។

បរិពាណិជ្ជកម្ម សង្កាសុត្តន្ត ចតុត្តារព្រហ្មចរិយវាសោ

សុច បន សមស្ស កោតោ សត្តុនោ សច្ចំ វចនំ
អកតេន មេ ឯត្ថ កតំ អវុសិតេន មេ ឯត្ថ វុសិតំ
ឧកោចិ មយំ ឯត្ថ សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា
យោ ចាហំ ន វនាមិ ឧកោ សន្ធាវិត្តា សំសរិត្តា
ទុក្ខស្សន្តំ កវិស្សាមាទិ ។ អតិវេកំ ខេ(១)
បនិមស្ស កោតោ សត្តុនោ នត្តិយំ មុណ្ឌិយំ
ឧក្កនិកប្បធានំ កេសមស្សលោចនំ យោហំ
បុត្តសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកចន្ទនំ
បច្ចុទ្ធកោន្តោ មាលាកន្ធវិលេបនំ ជារេន្តោ ជាត្របរជតំ
សាទិយន្តោ វសិណំ កោតោ សត្តារា សមសមកតិកោ
កវិស្សាមិ អភិសម្បរាយំ សោហំ កី ជានន្តោ កី
បស្សន្តោ សមស្មី សត្តវិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ
សោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អយន្តិ សតិ វិនិត្តា

១ ម. អតិវេកំ ខេ ។

បរិព្វាធិការត្ថ សន្តកសូត្រ អព្រហ្មចរិយវិស័្វ ២

បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែលអាត្មា
អញបានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានធ្វើ
ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូច
ជាអាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សស្មើ ៗ គ្នា
ដល់នូវការស្នើតាមសមណធម៌នេះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញគ្រាន់តែមិននិយាយ
ថា យើងទាំងពីរនាក់នឹងអន្ទោលទៅ គ្រាចរណ៍តទៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត)
ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការ
ត្រដោល ព្យាយាមអង្គុយច្របោង ប្រព្រឹត្តដកសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា
យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញ ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេក
ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកអំពីដែនកាសី នឹងខ្លឹម
ចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ត្រេកអរ
ចំពោះមាសនឹងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើគ្នានឹងគ្រូដ៏ចម្រើននេះ ក្នុង
លោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើប
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែន
ជាភិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តស្មា ព្រហ្មចរិយា និព្វិន្ទ បក្កមតិ ។ អយំ
 ទោ សន្នតិ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចតុត្ថោ អព្រហ្មចរិយវសោ
 អក្ខតោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ឆារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ ឥមេ ទោ សន្នតិ តេន ភកវតា ជានតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចតុត្ថោ អព្រហ្មច-
 រិយវសោ អក្ខតា យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ
 ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ឆារាធម្មេ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តិ ។

[៦៤] អច្ឆរិយំ ភោ អាណន្ទ អត្ថតំ ភោ អាណន្ទ
 យាវត្ថំ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ចតុត្ថោ អព្រហ្មចរិយវសោ វ សមាធា
 អព្រហ្មចរិយវសាតិ អក្ខតា យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ
 សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្ទានុកថៈ

ឡើយណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ
 នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ៤ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អ-
 រហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់
 ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន
 គប្បីដឹងឡើយ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ៤
 ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 វិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាល
 ប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦៤) សន្ទុកបរិព្វាជកគបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុ
 នេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្លែកណាស់
 ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ ទាំង ៤ ប្រការ
 នេះថា ជាអព្រហ្មចរិយវាសៈ ដោយពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញា-
 បុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ បឋមប្រញូចរិយំ

នារាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ កតមាធិ បទ តាធិ
 ភោ អាទន្ទ តេន ភកវតា ជាធិតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារិ អនស្សាសិកាធិ ព្រហ្មចរិយាធិ
 អក្ខាតាធិ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច នារាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលន្តំ ។

(៦៥) ឥធិ សន្តក ឯកថោ សត្តា សព្វញ្ញ
 សព្វនស្សរិ អបរិសេសំ ញាណទស្សនំ បដិជាធាតុ
 ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស
 ច សតតំ សមិតំ ញាណទស្សនំ បច្ចបដ្ឋិតន្តំ ។
 សោ សុព្វាម្បិ អការិ បរិសតិ បិណ្ឌាម្បិ ន លកតិ
 កុក្ករោបិ ឱសតិ ចណ្ឌោនបិ ហត្ថិនា សមាគច្ឆតិ
 ចណ្ឌោនបិ អស្សេន សមាគច្ឆតិ ចណ្ឌោនបិ កោណោន
 សមាគច្ឆតិ ឥត្ថិយាបិ បុរិសស្សបិ នាមម្បិ កោត្តម្បិ
 បុច្ឆតិ តាមស្សបិ និកមស្សបិ នាមម្បិ មក្ខម្បិ
 បុជ្ជតិ ។ សោ កិមិទន្តំ បុដ្ឋោ សមាធា សុព្វា

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ ព្រហ្មចរិយធម៌ ទី ១

ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អានន្តដ៏ចម្រើន ចុះព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការ
 ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបនស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ
 ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ ដែលខ្លួនគប្បីដឹង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(៦៥) ព្រះអានន្តតបថា ម្ចាស់សន្តកៈ ភ្នំលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ
 ដឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញាឲ្យញាណទស្សនៈមិនមានសេសសល់ថា
 អាត្មាអញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ
 រមែងតំកល់ស៊ប់ជាប់ជានិច្ច ។ គ្រូនោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ក៏មាន
 មិនបានដុំបាយក៏មាន ឆ្អែទាំក៏មាន ចូបប្រទះនឹងដំរីកាចក៏មាន ចូប
 ប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ចូបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាមនឹងគោត្រ
 របស់ស្រី ឬបុរសក៏មាន សួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនគរក៏មាន ។
 គ្រូនោះកាលបើមានគេសួរថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថាផ្ទះស្ងាត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មេ អតារំ បរិសិតតំ អហោសិ តេន ចារិសី បិណ្ឌំ
 មេ អលទ្ធីតំ^(១) អហោសិ តេនាលទ្ធិ កុក្ករេន ធិ-
 សិតតំ អហោសិ តេនម្ហិ ធន្នោ ចណ្ណោន ហត្ថនា
 សមាគន្ធីតំ អហោសិ តេន សមាគមី ចណ្ណោន
 អស្សេន សមាគន្ធីតំ អហោសិ តេន សមាគមី
 ចណ្ណោន តោណោន សមាគន្ធីតំ អហោសិ តេន
 សមាគមី ឥត្ថយាបិ បុរិសស្សបិ ឆាមម្បិ តោតម្បិ
 បុច្ឆិតតំ អហោសិ តេន បុច្ឆិ តាមស្សបិ និកមស្សបិ
 ឆាមម្បិ មក្កម្បិ បុច្ឆិតតំ អហោសិ តេន បុច្ឆិតំ ។
 តត្រ សន្ទក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញាត្តតិ អយំ
 ទោ ករំ សត្តា សព្វញ្ញ សព្វនិស្សវី អបរិសេសំ
 ញ្ញាណនិស្សន្នំ បដិជាតាតិ ចរតោ ច មេ
 តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស ច សតតិ
 សមិតំ ញ្ញាណនិស្សន្នំ បច្ចុប្បដ្ឋិតន្តំ ។ សោ
 សុតាម្បិ អតារំ បរិសិតិ បិណ្ឌម្បិ ន លកតិ
 កុក្ករេបិ ធិសតិ ចណ្ណោន ហត្ថនា សមាគន្ធីតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដែលគួរឱ្យចូលទៅបាន ឱ្យចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយ
 ដែលឱ្យមិនគួរបាន ឱ្យមិនបានដុំបាយនោះហើយ តែដែលគួរទាំឱ្យបាន
 តែនោះក៏ទាំឱ្យហើយ ឱ្យគួរចូលនឹងដំរីកាច ឱ្យចូលនឹងដំរីកាចនោះហើយ
 ឱ្យគួរចូលនឹងសេះកាច ឱ្យចូលនឹងសេះកាចនោះហើយ ឱ្យគួរចូលនឹងគោ
 កាច ឱ្យចូលនឹងគោកាចនោះហើយ ឱ្យគួរសួរនាមនឹងគោត្របស់ស្រី
 ឬប្រុស ឱ្យសួរនាមនឹងគោត្របស់ស្រីឬប្រុសនោះហើយ ឱ្យគួរសួរ
 ឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនិគម ឱ្យសួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនិគមនោះ
 រួចហើយ ។ ម្នាលសន្តកៈ វិញ្ញាបនស វេមន៍ពិចារណាក្នុងដំណើរនោះថា
 គ្រឿងចំរើននេះដឹងសព្វឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ មិនមាន
 សេសសល់ថា អាត្មាអញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី
 ញាណទស្សនៈ វេមន៍តំកល់ស៊ីបំផាបំផានិច្ច ។ គ្រូនោះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ស្ងាត់ក៏មាន មិនបានដុំបាយក៏មាន តែ្នក៏មាន ចូលប្រទះនឹងដំរីកាច

បរិព្វាជិកាវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ បឋមប្រញូចរិយំ

ចណ្ណោនបិ អស្សេន សមាគន្ធព្វតិ ចណ្ណោនបិ តោណោន
 សមាគន្ធព្វតិ ឥត្ថយាបិ បុរិសស្សបិ ឆាមម្បំ តោត្ថម្បំ
 បុច្ឆតិ តាមស្សបិ និកមស្សបិ ឆាមម្បំ មគ្គម្បំ
 បុច្ឆតិ ។ សោ កិមិន្ទិន្ទិ បុដ្ឋោ សមាឆោ សុញ្ញំ
 អតារ បរិស័តតំ អហោសិ តេន ចារិសី បិណ្ឌំ
 មេ អលទ្ធិតំ អហោសិ តេនាលទ្ធិ កុក្ករេន
 ទិស័តតំ អហោសិ តេនម្ហិ ទដ្ឋោ ចណ្ណោន ហត្ថិឆា
 សមាគន្ធព្វតំ អហោសិ តេន សមាគមី ចណ្ណោន
 អស្សេន សមាគន្ធព្វតំ អហោសិ តេន សមាគមី
 ចណ្ណោន តោណោន សមាគន្ធព្វតំ អហោសិ តេន
 សមាគមី ឥត្ថយាបិ បុរិសស្សបិ ឆាមម្បំ តោត្ថម្បំ
 បុច្ឆតតំ អហោសិ តេន បុច្ឆី តាមស្សបិ និ-
 កមស្សបិ ឆាមម្បំ មគ្គម្បំ បុច្ឆតតំ អហោសិ
 តេន បុច្ឆិន្ទិ ។ សោ អនស្សាសិកំ ឥទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយន្តិ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា ព្រហ្មចរិយា និព្វិដ្ឋ

បរិព្វាណកវត្ត សាស្ត្រាសូត្រ ព្រហ្មចរិយធម៌ ទី ១

ក៏មាន ចូរប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ចូរប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរ
នាមនឹងគោត្ររបស់ស្រីប្អូនប្រសក៏មាន សួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកប្អូនគមក
មាន ។ គ្រូនោះកាលឃើញមានគេសួរថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេ
ថា ផ្ទះស្លាត់ដែលខ្ញុំគួរចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្លាត់នោះហើយ
ដំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដំបាយនោះហើយ ឆ្កែដែល
គួរទាំខ្ញុំបាន ឆ្កែនោះក៏ទាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរចូបនឹងដំរីកាច ខ្ញុំក៏ចូបនឹងដំរី
កាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចូបនឹងសេះកាច ខ្ញុំក៏ចូបនឹងសេះកាចនោះហើយ
ខ្ញុំគួរចូបនឹងគោកាច ខ្ញុំក៏ចូបនឹងគោកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួររកនាម
នឹងគោត្ររបស់ស្រីប្អូនប្រស ខ្ញុំក៏សួរនាមនឹងគោត្ររបស់ស្រីប្អូនប្រសនោះ
ហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកប្អូនគម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃ
ស្រុកប្អូនគមនោះរួចហើយ ។ បុរសនោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈ
នេះមិនមានទំនងស្រលះដូច្នេះហើយ ក៏នឿយ ណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

បក្កមតិ ។ ឥទ្ធិ ខោ សន្ទក តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បឋម
 អនុស្សវិកា ព្រហ្មចរិយំ អក្ខាតិ យត្ថ វិញ្ញា
 បុរិសោ សសន្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសនោ
 ច ឆារាធម្មេយ្យ ញាយំ ធម្មំ តុសលំ ។

[២២] បុន ចបរំ សន្ទក ឥនេកខោ សត្វា
 អនុស្សវិកោ ហោតិ អនុស្សវសខោ ។ សោ
 អនុស្សវេន ឥតិហិតិហាបរម្បរាយ បិដកសម្បដាយ
 ធម្មំ ទេសេតិ ។ អនុស្សវិកស្ស ខោ បន សន្ទក
 សត្វនោ អនុស្សវសច្ចស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ ទុស្ស
 តម្បិ ហោតិ តថាបិ ហោតិ អញ្ញតថាបិ ហោតិ ។
 តត្រ សន្ទក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 អយំ ខោ ករំ សត្វា អនុស្សវិកោ អនុស្សវសខោ ។
 សោ អនុស្សវេន ឥតិហិតិហាបរម្បរាយ បិដកសម្ប-
 ដាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។ អនុស្សវិកស្ស ខោ
 បន សត្វនោ អនុស្សវសច្ចស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ
 ទុស្សតម្បិ ហោតិ តថាបិ ហោតិ អញ្ញតថាបិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថាអនស្សាសិក-
 ព្រហ្មចរិយ ទី ១ ដែលព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបនស
 លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិន
 បានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦៦) ម្ចាស់សន្ទុកៈ ប្រការ ១ ទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ
 ជាអ្នកព្មត ។ គ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលព្មត ។ ថាជាពាក្យពិត ។
 គ្រូនោះឯង តែងសំដែងធម៌តាមពាក្យដែលព្មត ។ តាមពាក្យបរម្យកថា
 ដូច្នេះ ។ តាមក្បួនតម្រា ។ ម្ចាស់សន្ទុកៈ ឯគ្រូជាអ្នកព្មត ។ គ្នាមក
 ប្រកាន់យកពាក្យដែលព្មត ។ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងឮពាក្យល្អខ្លះ
 ឮពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ ។ ម្ចាស់សន្ទុកៈ វិញ្ញាបនស
 រមែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នេះថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះជាអ្នកព្មត ។ គ្នាមក
 ប្រកាន់យកពាក្យដែលព្មតថាជាពាក្យពិត ។ គ្រូនោះឯង តែងសំដែង
 ធម៌តាមពាក្យដែលព្មត ។ តាមពាក្យបរម្យកថាដូច្នេះ ។ តាមក្បួនតម្រា ។
 ឯគ្រូជាអ្នកព្មត ។ គ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលព្មត ។ ថាជាពាក្យពិត
 (នោះ) រមែងឮពាក្យល្អខ្លះ ឮពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ឥតិយប្រញូចរិយំ

សោ អនុស្សាសិតំ ឥទំ ប្រញូចរិយន្តំ ឥតិ វិទិត្វា
 តស្មា ប្រញូចរិយា និត្តំ បក្កមតិ ។ ឥទំ ខោ
 សន្នត តេន កកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយំ អនុស្សាសិតំ ប្រញូចរិយំ
 អក្កាវតំ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ប្រញូចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច នាវាធមយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 តុសលំ ។

[២៧] បុន ចបរិ សន្នត ឥនេកន្តោ សត្តា
 តក្កំ ហោតិ វីមសី ។ សោ តក្កបរិយាហិតំ
 វីមសានុចរិតំ សយំបដិភានំ ធម្មំ នេសេតិ ។
 តក្កិស្ស ខោ បន សន្នត សត្តនោ វីមសិស្ស
 សុតក្កិតម្បិ ហោតិ ទុតក្កិតម្បិ ហោតិ តថាបិ
 ហោតិ អញ្ញថាបិ ហោតិ ។ តត្រ សន្នត វិញ្ញា
 បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ អយំ ខោ ករិ សត្តា

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ ព្រហ្មចរិយធម៌ ទី ៣

បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថាព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលដូច្នេះ ហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

ម្ចាស់សន្តកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈទី ២ ដែលព្រះ ភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលមិនប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹង កុសលធម៌ដែលខ្លួនប្បវិធីឡើយ ។

(៦៧) ម្ចាស់សន្តកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មាន គ្រូខ្លះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ គ្រូនោះ តែង សំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្តាប់ ស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ម្ចាស់ សន្តកៈ ក៏គ្រូអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះពិចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះ ហេតុល្អក៏មាន ត្រិះរិះហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន ។

ម្ចាស់សន្តកៈ វិញ្ញាបុរសរមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះដូច្នេះថា គ្រូដ៏

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ឌសកំ

តត្ថិ វីមំសី ។ សោ តត្ថា ចរិយា ហតិ វីមំសានុចរិតំ
 សយំបដិកានំ ធម្មំ នេសេតិ ។ តត្ថិស្ស ទោ បន
 សត្តនោ វីមំសីស្ស សុតត្ថិតម្បិ ហោតិ ទុតត្ថិតម្បិ
 ហោតិ តថាបិ ហោតិ អញ្ញាថាបិ ហោតិ ។ សោ
 អនស្សាសិកំ ឥទំ ព្រហ្មចរិយន្តំ ឥតិ វិទិត្វា តស្មា
 ព្រហ្មចរិយា និព្វិន្ទ បក្កមតិ ។ ឥទំ ទោ សន្ទក
 តេន កកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទេន តតិយំ អនស្សាសិកំ ព្រហ្មចរិយំ អក្ខា-
 តំ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វិសេយ្យ វិសន្តោ ច នាវាធមយ្យ ញាយំ
 ធម្មំ កុសលំ ។

(៦៨) បុន ចបរិ សន្ទក ឥនេកតោ សត្តា
 មន្តោ មោមុហោ ។ សោ មន្តតា មោមុហតា តថា
 តថា បញ្ចំ បុដ្ឋោ សមាធា វាចាវិក្កេបំ អាបជ្ជតិ
 អមរាវិក្កេបំ ឯវន្តិបិ មេ នោ តថាតិបិ មេ នោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចំរើននេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះពិចារណាជាប្រក្រតី ។ គ្រូនោះ
 តែងសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួន
 ស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌កើតមាន ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។
 ក៏គ្រូជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះពិចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះហេតុលក្ខ
 មាន ត្រិះរិះហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន ។ បុរស
 នោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលដូច្នេះហើយ
 ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាល
 សន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនុស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈទី៣ ដែលព្រះភគវន្ត
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បាន
 សំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦៨) ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ
 ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួន
 មានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រស្នា
 ដូច្នោះ ។ ហើយ ក៏ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួនថា
 ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន

បរិព្វាណវគ្គប្ប សទ្ធកសុត្តេ ចតុត្ថប្រហូចរិយំ

អត្តាថាតិប្ប មេ នោ នោតិប្ប មេ នោ
 នោតិប្ប មេ នោតិ ។ តត្រ សន្ទក វិញ្ញា បុរិសោ
 ឥតិ បដិសញ្ញាត្តតិ អយំ ខោ កវំ សត្តា មន្តោ
 មោមុហោ ។ សោ មន្តតា មោមុហតា តថា តថា
 បញ្ចំ បុដ្ឋោ សមាណោ វាចាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ
 អមរវិក្ខេបំ ឯវន្តិប្ប មេ នោ តថាតិប្ប មេ នោ
 អត្តាថាតិប្ប មេ នោ នោតិប្ប មេ នោ នោ នោតិប្ប
 មេ នោតិ ។ សោ អនស្សាសិកំ ឥទ្ធិ ព្រហ្មចរិយន្តិ
 ឥតិ វិទិត្តា តស្មា ព្រហ្មចរិយោ និព្វិជ្ជ បក្កមតិ ។
 ឥទ្ធិ ខោ សន្ទក តេន កកវតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សមាសមុទ្ទេន ចតុត្ថំ អនស្សាសិកំ
 ព្រហ្មចរិយំ អត្តាតំ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តិ
 ព្រហ្មចរិយំ ន វិសេយ្យ វិសន្តោ ច នាវនេយ្យ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តិ ។ ឥមាទំ ខោ សន្ទក

បរិបាសនាវិញ្ញាណសុត្តន្តបិដក ព្រហ្មចរិយធម៌ទី ៤

ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំ
 យល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ វិញ្ញាបុរស តែង
 ពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នេះថា គ្រឿងចំរើននេះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា
 ទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុ
 តែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រសាដូច្នេះ ។ ហើយ ក៏
 ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិនឱ្យស្លាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញ
 ថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាមិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ
 មិនមានទំនងស្រួលទេដូច្នេះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនុស្សាសិកៈ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ទី ៤ ដែលព្រះភក្ត្រវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបុរស លែង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ចត្តារិ អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ
 អក្ខតានិ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច អារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ
 តុសលន្តំ ។

[២៩] អច្ឆរិយំ កោ អានន្ទ អត្ថនំ កោ អានន្ទ
 យាវត្ថំនិ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារិ អនស្សាសិកានេវ ព្រហ្មចរិយានិ
 អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានីតិ អក្ខតានិ យត្ថ វិញ្ញា
 បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច
 អារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ តុសលំ ។ សោ បន កោ
 អានន្ទ សត្តា តីរិកំ តិមក្ខាយំ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ
 សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច អារាធម្មេ
 ញាយំ ធម្មំ តុសលន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការ ដែលព្រះភគវន្តអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបន្ន លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
 ដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែល
 ខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៦៧) សន្តកបរិព្វាជក គបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុ
 នេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់
 ព្រោះថា ព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការនេះ ថា
 ជាអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបន្ន លែង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏
 ចំរើន ចុះគ្រូនោះនិយាយដូចម្តេច ពោលដូចម្តេច ទើបជាហេតុនាំឲ្យ
 វិញ្ញាបន្ន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបានដោយស៊ីបចិត្ត កាលបើប្រព្រឹត្ត
 ហើយ ក៏មែនត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។

បរិព្វាធិការវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ពុទ្ធកុណាបថា

[៧០] ឥធិ សន្តក តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ

អរហំ សម្មាសម្ពុទោ វិជ្ជាចរណាសម្បន្នោ សុគតោ

លោកវិច្ឆ អនុត្តរោ បុរិសទម្ពសារថិ សត្តា នេវ

មនុស្សានំ ពុទ្ធា ភកកា ។ បេ ។ សោ ឥមេ បញ្ញា

ជីវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ

ទុព្វលក្ខណោ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ

ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ ប័តិសុខំ បឋមំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ យស្មី ខោ បទ(១)

សន្តក សត្វា សារកោ ឯវុបំ ឱឡារវិសេសំ អធិកច្ឆតិ

តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ វិសេយ្យ

វិសន្តោ ច អារាធម្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ បុទ

បរិព្វាជិកាវត្ថុ សន្តកសូត្រ ពុទ្ធកុណាបា

[៧០] ព្រះគោនន្ទមានថេរវាចាថា ម្ចាស់សន្តកៈ ព្រះគឺជាគតិកេត
ឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសីកសត្រូវពោលគឺកិលេស ព្រះ
អង្គត្រាស់ដឹងនូវញោយ្យធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អយាងទៅកាន់សុន្ទរ-
ស្ថាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិ-
គុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរ
ទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យនៃទៅតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គ
ត្រាស់ដឹងនូវចតុក្ការិយសច្ច ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គ
មានដំណើរទៅកាន់ត្រៃកតខ្នាក់ចាលហើយ ។ បេ ។ ព្រះអង្គបានលះ
បង់នូវវេរណធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យ
មានកំឡាំងឡើង ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់
ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ
នឹងវិចារៈ មានបីតំណក់សុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ។ ម្ចាស់សន្តកៈ ចំណែក
ខាងសាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាង
នេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយ
ស៊ប់ចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ចបរំ សន្នត ភិក្ខុ វិតក្កវិចារាណំ វ្យាសមា
 ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
 យស្មី ទោ បន សន្នត សត្វិ សាវកោ ឯវ-
 ្យាបំ ឡឡារវិសេសំ អនិកច្ឆតិ តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ
 សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច អា-
 រាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ បុន ចបរំ សន្នត
 ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ បន សន្នត
 សត្វិ សាវកោ ឯវ្យាបំ ឡឡារវិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។
 បុន ចបរំ សន្នត ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាណ
 ទុក្ខស្ស ច បហាណ ។ បេ ។ ចតុតិ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ បន សន្នត
 សត្វិ អរិយស្សាវកោ ឯវ្យាបំ ឡឡារវិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាជេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត កិក្ខុ
 ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនឹងវិចារៈបានហើយ ។ បេ ។ កិច្ចលត្តិយដ្ឋាន ។

ម្នាលសន្ទុកៈ សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបន្នគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 បានដោយសិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេក
 អរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត
 កិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។ កិច្ចលត្តិយដ្ឋាន ។ ម្នាលសន្ទុកៈ
 សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាង
 នេះក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបន្ន គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយ
 សិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹង
 កុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត កិក្ខុ
 ព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង ។ បេ ។ ចូលចិត្តដ្ឋាន ។

ម្នាលសន្ទុកៈ អរិយសាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបន្ន គប្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប្បចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ ។ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។

បរិព្វជនវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ភិស្សោ វិជ្ជា

[៧០] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោទានេ អនង្គណោ វិគត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ វិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំណាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្មំ ជាតិ
 ទ្វេបំ ជាតិយា ។ បេ ។ ឥតិ សាគារំ សឧទ្ទេសំ
 អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ យស្មី ខោ
 បន សន្តក សត្តវិ សាវកោ ឯវ្យុបំ ឌីឡ្យវិសេសំ
 អធិគច្ឆតិ តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 វសេយ្យ វសន្តោ ច អារាធយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោទានេ អនង្គណោ វិគត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ វិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចតុប-
 ចាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំណាមេតិ ។ សោ

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ វិជ្ជា ៣ ប្រការ

(៧១) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមាន
 ទីទួលគំភិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីន ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍
 យ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្កាន់ចិត្តទៅរកបុព្វេនិពសានុសូត្រញាណ គឺ
 ប្រាជ្ញារលឹកឃើញនូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងភពមុន ។ ភិក្ខុនោះ
 រមែងរលឹកនូវខន្ធដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ
 គឺរលឹកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវជាតិ
 ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ
 ព្រមទាំងទុក្ខសង្ខារដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលសន្តកៈ សាវ័ក រមែង
 ត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំ-
 ណាកំត្រណា វិញ្ញាបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្តក្នុង
 សំណាកំត្រនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ភិក្ខុនោះកាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិន
 មានទីទួលគំភិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីន ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍
 យ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្កាន់ចិត្តទៅរកបូគូបបាតញាណ គឺប្រាជ្ញាជា
 គ្រឿងដឹងនូវចុតិនឹងបដិសន្ធិនៃពួកសត្វ (ទិព្វចក្ខុញាណ) ។ ភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

និព្វេន ចត្តនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ
 បស្សតិ ចរិមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណ្ឌិតេ
 សុវណ្ណេ ទិព្វលោកេ ភូតតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។
 យថាកម្មបកេ សត្តេ បជាជានតិ ។ យស្មី ខោ
 បន សន្និកា សត្តវិ សាវកោ ឯវុបំ ឡិទ្ធាវិសេសំ
 អនិកច្ឆតិ តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ
 វិសេយ្យ វិសន្តោ ច អារាធយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ
 បរិសុទ្ធេ បរិយោធាតេ អនត្តលោ វិភត្តបត្តិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កច្ចង្គិយេ បិតេ អាណេញ្ចប្បត្តេ អាសវំនំ
 មយត្តាណាយ ចិត្តំ អភិជន្នាមេតិ ។ សោ ឥទិ
 ទុក្ខនំ យថាក្ខតំ បជាជានតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 យថាក្ខតំ បជាជានតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បជាជានតិ អយំ ទុក្ខនិរោធភាមិនំ
 បដិបទានតិ យថាក្ខតំ បជាជានតិ ។ បេ ។
 អយំ អាសវនិរោធភាមិនំ បដិបទានតិ យថាក្ខតំ
 បជាជានតិ ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោធនសក្ក

មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា រមែង
 ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្បុតដែលកើតឡើង នេះទាប នឹងខ្ពង់ខ្ពស់ មាន
 វណ្ណៈល្អ មានវណ្ណៈអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ តែង
 ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលសន្និកៈ
 សាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ
 ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប
 ចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតំកល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិន
 មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរ
 ដល់ការវិនិច្ឆ័យ ជាចិត្តនឹងធីត ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ
 រមែងបង្ហាត់ចិត្តទៅរកអាសវក្ខយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹង នូវធម៌ជាគ្រឿង
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានជា
 គ្រឿងរលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ បញ្ចដ្ឋានាដ្ឋិច្ចរណំ

កោ ហសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ

ហោតិ ជំណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ

នាបរិ ឥត្តតាយាតិ បដានាតិ ។ យស្មី ខោ បន

សន្តក សត្វិ សាវកោ ឯវុច្ចំ ឌីឡាវិសេសំ អនិក្ខតិ

តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វិសេយ្យ

វិសន្តោ ច អាវាធមយ្យ ញាយំ ធម្មំ តុសលន្តំ ។

(៧២) យោ បន សោ ភោ អាទន្ទ ភិក្ខុ

អរហំ ជំណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ

ឌីហិតភារោ អនុប្បត្តសទន្តោ បរិក្ខិណាភវិសញ្ញោជនោ

សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ បរិក្ខញ្ញេយ្យ សោ កាមេតិ ។

យោ សោ សន្តក ភិក្ខុ អរហំ ជំណាសវោ

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ ការមិនប្រព្រឹត្តិស្មើសន្តវហេតុ ៥ ប្រការ

ហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកភវៈសវៈផង
 ចិត្តផុតចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តក៏កុះនោះផុតស្រឡះហើយ សេចក្តី
 ដឹងក៏កើតឡើងដល់ក៏កុះនោះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយ ក៏កុះ
 នោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌
 អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ ម្នាលសន្តកៈ សាវ័ករមែនត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស
 ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញូបុរសគប្បី
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយស៊ប់ចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។

(៧២) សន្តកបរិព្វាណវគ្គថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក៏កុះ
 ណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់
 គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ
 បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿង
 ជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ)
 ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ តើក៏កុះនោះនៅបរិវេណកាមទាំងឡាយដែរឬ ។
 ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលសន្តកៈ ក៏កុះណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វុសិតវា កតករណីយោ ឌុហិតភារោ អនុប្បត្តស-
 នត្ថោ បរិត្តិណាភវសញ្ញោជនោ សមុទញ្ញា វិមុត្តោ
 អកញ្ចោ សោ បញ្ច ហំនាធិ អជ្ឈាចរិតំ អកញ្ចោ
 ឌីណាសវោ ភិក្ខុ សញ្ញាច្ច ចាលោ ជីវិតា វោរោបេតិ
 អកញ្ចោ ឌីណាសវោ ភិក្ខុ អនិច្ចំ ថេយ្យសង្ខតំ
 អាទាតំ អកញ្ចោ ឌីណាសវោ ភិក្ខុ មេដ្ឋនំ
 ធម្មំ បដិសេវិតំ អកញ្ចោ ឌីណាសវោ ភិក្ខុ
 សម្មជាធម្មសា ភាសិតំ អកញ្ចោ ឌីណាសវោ ភិក្ខុ
 សង្ខតំការតំ កាមេ បរិត្តាតំ សេយ្យជាបិ បុព្វេ
 អាតារិយក្ខតោ ។ យោ សោ សន្មត ភិក្ខុ អរហំ
 ឌីណាសវោ វុសិតវា កតករណីយោ ឌុហិតភារោ
 អនុប្បត្តសនត្ថោ បរិត្តិណាភវសញ្ញោជនោ សមុទញ្ញា
 វិមុត្តោ អកញ្ចោ សោ ឥនាធិ បញ្ច ហំនាធិ
 អជ្ឈាចរិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួច
ហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយ
លំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងកតាអស់ហើយ មានចិត្ត
ផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
ប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុ ៥ យ៉ាងឡើយ គឺភិក្ខុជាព្រះវិណាស្រព មិនដែល
ក្លែងធ្វើសត្វឲ្យដាច់ចាកជីវិត ១ ភិក្ខុជាព្រះវិណាស្រព មិនដែលកាន់យក
ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ពោលគឺការលួច ១ ភិក្ខុជាព្រះវិណាស្រព
មិនដែលសេពមេប៉ុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាព្រះវិណាស្រព មិនដែលពោល
កុហកទាំងដឹងសេចក្តីច្បាស់ ១ ភិក្ខុជាព្រះវិណាស្រព មិនដែលធ្វើនូវ
ការសន្សំទុក (នូវវត្ថុទាំងឡាយមានល្អជាដើម) បរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ
ដូចកាលដែលខ្លួននៅជាគ្រហស្ថ ក្នុងកាលពីដើម ១ ។ ម្នាលសន្តកៈ
ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះ
ការៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ
មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ក្នុងកតាអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ
(ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
ប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ ហត្ថបទដ្ឋកថា

(៧៣) យោ បន សោ ភោ អាណន្ទ ភិក្ខុ អរហំ
 ខីណាសវេ វុសិតវា កតករណីយោ ឌុហិតភារោ
 អនុប្បត្តសទតោ បរិក្ខណកវសញ្ញាជនោ សមទញ្ញ
 វិមុត្តោ តស្ស ចរតោ ច តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច
 ជាករស្ស ច សតតំ សមិតំ ញាណទស្សនំ បច្ចបដ្ឋិតំ
 ខីណា មេ អាសវាតិ ។ តេនហិ សន្តក ឧបមន្ត
 កវស្សមិ ឧបមាយបិដេកច្ចេវិត្តា បុរិសា ភាសិតស្ស
 អត្ថំ អាជានន្តំ ។ សេយ្យថាបិ សន្តក បុរិសស្ស
 ហត្ថទានា និដ្ឋា តស្ស ចរតោ ចេវ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាករស្ស ច សតតំ សមិតំ និដ្ឋាវ ហត្ថទានា
 អបិច ខោ បន បច្ចវេក្ខមាណោ ជានាតិ និដ្ឋា មេ
 ហត្ថទានាតិ វិមេវ ខោ សន្តក យោ សោ
 ភិក្ខុ អរហំ ខីណាសវេ វុសិតវា កតករណីយោ

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសកំបុតដៃធំ

(៧៣) សន្តកបរិព្វាណសូត្រថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុ
 ណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌
 គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះការៈ
 ហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌
 ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងកតាអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ
 ទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភើភិក្ខុនោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី
 ដេកលក់ក្តី ក្រាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតែងតែកល់នៅជាប់ជានិច្ចថា
 អាសវៈទាំងឡាយរបស់អញអស់ហើយដូច្នេះឬទេ ។ ព្រះអានន្តតបថា
 ម្ចាស់សន្តកៈ បើដូច្នោះ អាត្មានឹងធ្វើពាក្យទុបមាឲ្យអ្នក (ស្តាប់) ដ្បិតវិញ្ញា-
 បុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងយល់សេចក្តីនៃកាសិកបានដោយពាក្យ
 ទុបមា ។ ម្ចាស់សន្តកៈ មានបុរសម្នាក់កំបុតដៃ កំបុតជើង បុរសនោះ
 កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្រាក់ឡើងក្តី ដៃនឹងជើងនៅតែកំបុត
 ជាប់ជានិច្ចដដែល តែកាលបើបុរសនោះពិចារណាទើបដឹងថា អាត្មា
 អញកំបុតដៃ កំបុតជើង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សន្តកៈ
 មានទុបមេយ្យដូចជាភិក្ខុ ដែលជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រ-
 ព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

ឌុំហិតកាកោ អនុប្បត្តសទតោ បរិត្តិណាភវសញ្ញោជនោ
 សម្មទតោ វិមុត្តោ តស្ស ចរតោ ចេវ តិដ្ឋតោ ច
 សុត្តស្ស ច ជាគរស្ស ច សតតំ សមិតំ
 ជីណាវ អាសវំ អបិច ខោ បន បច្ចវេត្តមាណោ
 ជាឆាតិ ជីណា មេ អាសវំតិ ។

[៧២] ភីវ(១) តហុកា បន កោ អាទន្ទ ឥមស្មី
 ធម្មវិនយេ និយ្យតារោតិ ។ ន ខោ សន្ទក
 ឯកំយេវ សតំ ន ទ្វេ សតានំ ន តីណំ សតានំ
 ន ចត្តារិ សតានំ ន បញ្ច សតានំ អថខោ
 ភិយ្យេវ យេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ និយ្យតារោតិ ។
 អច្ឆវយំ កោ អាទន្ទ អត្ថតំ កោ អាទន្ទ
 ន ច នាម សងម្ភោក្ខិសនា ភវិស្សតិ ន
 បរធម្មវម្ពនា អាយតនេវ ធម្មទេសនា តាវ តហុកា
 ច និយ្យតារោ បញ្ញាយិស្សន្តិ ឥមេ បនាជីវកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តសកៈ

បានដាក់ការចុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់
 ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត
 ស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រវត្ត ក៏ក្នុងនោះកាល
 ដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី អាសវៈទាំងឡាយ ក៏នៅតែ
 អស់ជាប់ជានិច្ចដូចដើម តែកាលបើក្នុងនោះពិចារណាទើបដឹងថា អាសវៈ
 ទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ។

(៧៤) សន្ទកបរិវាជកស្ករថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះពួក
 បុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនប៉ុន្មាននាក់ទៅ ។
 ព្រះអានន្តតបថា ម្ចាស់សន្ទកៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ នាក់ ២០០ នាក់
 ៣០០ នាក់ ៤០០ នាក់ ឬ ៥០០ នាក់ទេ តាមដែលពិតនោះ ពួក
 បុគ្គលដែលជាអ្នកស្រោចស្រង់សត្វក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនណាស់ ។
 សន្ទកបរិវាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្លែកណាស់ ព្រោះថាការលើក
 តំកើងធម៌របស់ខ្លួនមិនមាន ការបន្តបង្កប់ធម៌របស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមាន
 មានតែការសំដែងធម៌ សំដៅយកព្រះអរហត្តតែម្យ៉ាង ទាំងបុគ្គលអ្នក
 ស្រោចស្រង់សត្វក៏មានច្រើនប្រាកដពិត ចម្លែកអ្វីតែខាងពួកអាជីវិក ជា

បរិព្វាណវគ្គសូ សន្តកសុត្តេ សុត្តបរិយោសានំ

បុត្តមតាយ បុត្តា អត្តានិព្វោវ ឧត្តិសេន្តំ បរេ
ច វម្ពេន្តំ តយោ ចេវ ឱយ្យតារោ បញ្ញាបេន្តំ
សេយ្យជីនំ នន្ទំ វជ្ជំ កតំ សន្និច្ចំ មគ្គលី
តោសាលន្តំ ។ អថខោ សន្នុកោ បរិព្វាជកោ
សតិំ បរិសំ អាមន្តេសំ ចរន្តុ កោន្តោ សមណោ
តោតមេ ព្រហ្មចរិយវសោ ននាជំ សុត្តរំ អម្ពេហិ
លាភសក្ការសិលោកេ បរិចជ្ជិតុន្តំ ។ ឥតិ ហំនិ
សន្នុកោ បរិព្វាជកោ សតិំ បរិសំ ឧយ្យោជេសិ
កកវតិ ព្រហ្មចរិយេតិ ។

សន្តកសុត្តំ ធម្មំ និដ្ឋិតំ ។

បរិព្វាជកវត្ថុ សន្មតសូត្រ ទីបំផុតនៃសូត្រ

កូននៃស្រីស្លាប់កូន^(១)នេះ តែងលើកតំកើងខ្លួនឯងផង បន្ទះបង្គាប់អ្នក
 ដទៃផង ទាំងបញ្ចាតបុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វថាមានតែ ៣ នាក់គត់ គឺ
 គ្រូឈ្មោះនន្ទវច្ឆៈ ១ កិសសន្តិច្ឆៈ ១ មក្ខលិគោសាល ១ ។ លំដាប់នោះ
 សន្មតបរិព្វាជកហៅបរិស័ទរបស់ខ្លួនមកហើយប្រាប់ថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំង
 ឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តចុះ (ព្រោះថា) ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់
 ព្រះសមណគោតត (វេមីនមានប្រាកដ) ឯយើងមិនងាយនឹងលះបង់
 លាភៈ សក្ការៈ នឹងសេចក្តីសរសើរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះបានទេ ។
 សន្មតបរិព្វាជក ក៏បញ្ជូនបរិស័ទរបស់ខ្លួននេះ ទៅក្នុងត្រហូចរិយធម៌
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ សន្មតសូត្រ ទី ៦ ។

១ សន្មតបរិព្វាជក លុះបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអានន្តហើយ ក៏សំគាល់ថា ពួកអាជីវកទាំងអស់
 សុទ្ធតែជាមនុស្សស្លាប់ (ព្រោះជាអ្នកស្លាប់គំនិត ឬស្លាប់ប្រយោជន៍ដែលត្រូវបាន) ឯម្តាយរបស់
 ពួកអាជីវកទាំងនោះ ឈ្មោះថាជាស្រីស្លាប់កូន គឺថាកូនរបស់ស្រីនោះកើតមកឥតប្រយោជន៍ ។
 អង្គកថា ។

សត្តិមំ មហាសកុល្យាយិស្ថតំ

(៧៥) ឯវម្កេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវំ

រាជគហោ វិហារតំ វេទ្យវនេ កលន្ទកនិវាសេ ។ តេន

ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា

បរិញ្ញាជគោ មោវនិវាសេ បរិញ្ញាជគោរាមេ បដិសន្និ

សេយ្យនីទំ អន្ធការោ វរតរោ(១) សកុល្យាយិ ធិ

បរិញ្ញាជគោ អញ្ញោ ធិ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា

បរិញ្ញាជគោ ។ អថខោ កកវំ បុព្វណ្ណសមយំ

និវាសេត្វា បត្តិវិវាទាយ រាជគហំ បិណ្ណាយ

ចារិសិ ។ អថខោ កកវតោ ឯតនិយោសិ អតិប្បតោ

ខោ តាវ រាជគហោ បិណ្ណាយ ចរិតំ យន្តនាហំ យេន

មោវនិវាសោ បរិញ្ញាជគោរាមោ យេន សកុល្យាយិ

ធិ(២) បរិញ្ញាជគោ តេនុបសន្និមេយ្យន្តិ ។ អថខោ

កកវំ យេន មោវនិវាសោ បរិញ្ញាជគោរាមោ

តេនុបសន្និមិ ។

១ ឧ. អន្ធការោ វរតរោ ។ ម. អន្ធការោ វរតរោ ។ ២ ឧ. ម. ចសទ្វេនន្តិ ។

មហាសកុលទាយស្វត្រ ទី ៧

[៧៥] ឡំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេល្លវ័ន ជាគលន្ទកនិវាសនា ន ដ៏ត្រង់
រាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានពួកបរិព្វាជកជាច្រើន សុទ្ធតែមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញនៅអាស្រ័យក្នុងបរិព្វាជកាភម ជាមោទនិវាសនា
(កន្លែងសម្រាប់ឲ្យចំណីដល់ពួកសត្វក្បោក) បរិព្វាជកទាំងនោះគឺ អន្តការ-
បរិព្វាជក ១ វេតបរិព្វាជក ១ សកុលទាយបរិព្វាជក ១ នឹងពួកបរិព្វាជក
ដទៃទៀត សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុង
ក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងវេលាបុព្វសម័យ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
បរិភោគយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ព្រឹកណាស់
នៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតចូលទៅរកសកុលទាយបរិព្វាជក
ឯបរិព្វាជកាភម ជាមោទនិវាសនាសិន ។ ហើយក៏ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលសំដៅទៅឯបរិព្វាជកាភម មោទនិវាសនា ។

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ តិរញ្ញាឧកថា

[៧៦] តេន ខោ បន សមយេន សកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកោ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ
 ធិសីន្នោ ហោតិ ឧទ្ទានិធិយា ឧទ្ទាសន្នមហាសន្នាយ
 អនេកវិហិតំ វិវាទានកមំ កថេន្តិយា សេយ្យដំទំ
 រាជកមំ ចោរកមំ មហាមត្តកមំ សេនាកមំ
 កយកមំ យុទ្ធកមំ អន្តកមំ ចានកមំ វត្តកមំ
 សយនកមំ មាលាកមំ កន្ធកមំ ញាតិកមំ យាន-
 កមំ តាមកមំ ធិកមកមំ ធនរកមំ ជនបទកមំ
 ឥន្ទ្រកមំ^(១) ស្វរកមំ វិសិខាកមំ កុម្ភជ្ជានកមំ
 កុម្ភនាស័កមំ^(២) បុព្វបេតកមំ នានត្តកមំ លោ-
 កក្ខាយិកំ សម្មទ្ធក្ខាយិកំ ឥតិកវាគវកមំ ឥតិ-
 វា ។ អទ្ធសា ខោ សកុលុទាយិ បរិព្វាជកោ
 ភកវន្តំ ទ្វរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន សតិ បរិសិ
 សណ្ឌបេសិ^(៣) អប្បសន្នា ភោន្តោ ហោន្តុ មា ភោន្តោ
 សន្នមកត្ថ អយំ សមណោ គោតមោ អាគច្ឆតិ

១ ម. បុរិសកម្មី ឯត្ថន្តរេ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. ម កុម្ភទាសីកម្មី ឆ ទិស្សតិ ។
 ៣ ទ. សណ្ឌបេសិ ។

បរិព្វាណវគ្គ មហាសកុលុទាយសូត្រ តិរច្ឆានកថា

(៧៦) ក៏សម័យនោះឯង សកុលុទាយបរិព្វាជក កំពុងអង្គុយ

ជាមួយ នឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលគិតក៏មានសំឡេងហៅ

សំឡេងខ្លាំង កំពុងតែនិយាយនូវតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗជាច្រើន គឺរាជកថា

ចោរកថា មហាមត្តកថា សេនាភកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្តកថា

បាទកថា វត្ថុកថា សយនកថា មាលាកថា គន្ធកថា ញាតិកថា

យានកថា តាមកថា និគមកថា នគរកថា ជនបទកថា ឥត្ថិកថា សូរ-

កថា វិសិខាកថា កុម្មង្គនកថា កុម្មទាសីកថា បុព្វបេតកថា នានត្ថកថា

លោកុក្ខាយិកកថា សមុទ្ធកុក្ខាយិកកថា ឥតិកពកវកថា^(១) ដូច្នេះខ្លះ

ដូច្នេះខ្លះ ។ សកុលុទាយបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ

កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួន

ថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ

កុំនិយាយខ្លាំងឡើយ នេះ ព្រះសមណគោតម កំពុងស្តេចមក ក៏

១ ចូរមើលសេចក្តីប្រែក្នុងវិទយបិដក ភាគ ២ ទំព័រ ៣៧៣ ឬសុត្តន្តបិដក ភាគ ១២ ទំព័រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អប្បសន្នកាមោ ខោ បន សោ អាយស្មា អប្បសន្ន-
 វណ្ណាភទ្ធំ (១) អប្បេវ នាម អប្បសន្នំ បរិសំ វិទិត្វា
 ឧបសង្កម្មិតត្វំ មញ្ញោយ្យាតិ ។ អថខោ តេ បរិព្វាជកោ
 តុណ្ហី អហេសំ ។ អថខោ ភកវា យេន សកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសង្កម្មិ ។ អថខោ សកុលុទាយិ
 បរិព្វាជកោ ភកវន្តំ ឯតទលោច ឯតុ ខោ កន្លេ ភកវា
 ស្វាភតំ កន្លេ ភកវតោ ចរិស្សំ ខោ កន្លេ ភកវា ឥមំ
 បរិយាយមកាសិ យទិទំ ឥនាគមនាយ ឯសីទតុ
 កន្លេ ភកវា ឥនមាសនំ បញ្ចត្តន្តំ ។ ឯសីទិ ភកវា
 បញ្ចត្តេ អាសនេ ។ សកុលុទាយិមិ ខោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញាតំ ឯចំ អាសនំ កហេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ឯសីន្តំ ខោ សកុលុទាយិ បរិព្វាជកំ ភកវា
 ឯតទលោច កាយ នុត្ត ឧទាយិ ឯតវហំ កថាយ
 សន្និសីទ្ធា កា ច បន វោ អន្តរាគថា វិប្បកតាតិ ។

១ ខ. អប្បសន្តស្ស វណ្ណាភទ្ធំ ។ ម. អប្បសន្តវិទិតោ អប្បសន្តស្ស វណ្ណាភទ្ធំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកមានអាយុនោះ ត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច ។ សរសើរតែសំឡេង
តិច ។ ទេ យើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះសមណគោតមនោះជ្រាបថា
បរិស័ទមានសំឡេងតិច ។ ហើយនឹងសំគាល់នូវដំណើរដែលគួរចូល
មករក ។ គ្រានោះឯង ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។
ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលសកុលុទាយិ-
បរិព្វាជកនៅ ។ លំដាប់នោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានក្រាប
ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
មានព្រះភាគស្តេចចូលមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
ភាគបានស្តេចមកស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
ភាគខានស្តេចមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់ នេះជាអាសនៈបានគ្រាលស្រេចហើយ ។
ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកគ្រាលថ្វាយ ។ ចំ-
ណែកខាងសកុលុទាយិបរិព្វាជក កាន់យកនូវអាសនៈទាបមួយ អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ទើបព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកទាំង
ឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអ្វីម្យ៉ាងមិញនេះ ចុះសំដីជាចន្លោះ
ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយឲ្យឈប់ដាច់បាត់ទៅ ។

បរិព្វាធិការគ្គស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ អន្តរាភិកេចនំ

(៧៧) តិដ្ឋតេសា កន្លេ កថា យាយ មយំ
 ឯតវហិ កថាយ សង្ខិសីដ្ឋា នេសា កន្លេ កថា
 ភកវតោ ទុល្លភា ភវិស្សតិ បច្ឆាបិ សវនាយ
 បុរិមានំ កន្លេ ទិវសានំ បុរិមតវានំ នាណតិវុទ្ធិយានំ
 សមណព្រាហ្មណានំ កុត្តហលសាលាយ^(១) សង្ខិ
 សីដ្ឋានំ សង្ខិបតតានំ អយមន្តរកថា ទុទតានិ
 លាភា វត ភោ អន្តមគធានំ សុលទ្ធិ វត ភោ
 អន្តមគធានំ យត្រិមេ^(២) សមណព្រាហ្មណា សង្ឃិ-
 នោ កណ៌្ហោ កណាចរិយោ ញាតា យសស្សីនោ
 តិវុត្តករា សាដុសមតា ពហុជនស្ស រាជគហំ វស្សា-
 វាសំ ទុបតតា^(៣) ។ អយម្យំ ចោ បូរណោ កស្ស-
 ចោ សង្ឃី ចេវ កណ៌្ហ ច កណាចរិយោ^(៤) ញាតោ
 យសស្សី តិវុត្តករោ សាដុសមតោ ពហុជនស្ស

១ កេតុហលសាលាយន្តិបំ ពាហេ ។ ២ ឧ. យត្រិមេ ។ ម. គត្រិមេ ។ ៣ ឧ. ម. ទុសដិ ។ ៤ ឧ. ម. កណាចរិយោ ច ។

បរិព្វាធិការវត្ត មហាសកុលុទាយស្វត្រ ការព្រាបបង្គំទូលអំពីអន្តរាគម

(៧៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំដីដែលយើងខ្ញុំ អង្គុយប្រជុំគ្នា

និយាយអម្បាញ់មិញនេះ សូមលើកទុកសិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

សំដីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នឹងបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ក្នុងកាលជាខាង

ក្រោយទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតពីថ្ងៃមុនៗ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍

មានលទ្ធិផ្សេងៗ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកុត្តហលសាលា^(១) សំដីជាចន្លោះនេះ

ក៏កើតឡើងថា អើហ្ន៎⁺ ជាលាភរបស់អ្នកស្រុកអង្គៈនឹងអ្នកស្រុកមគធៈ

ហើយតើ អើហ្ន៎⁺ អ្នកស្រុកអង្គៈនឹងអ្នកស្រុកមគធៈ បានស្រួលហើយតើ

ព្រោះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានពួក មានគណៈ ជាគណៈ

ចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន

សន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ បានចូលមកនៅចាំវិស្វក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ។

បូរណកស្សប្រទេសៈ មានពួក មានគណៈ ជាគណៈចារ្យ មានឈ្មោះល្បី

ល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ

១ ជាឈ្មោះសាលាសាធារណៈ សំរាប់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានលទ្ធិផ្សេងៗចូល
ទៅប្រជុំផងដែរ ដែលជាទីកើតសេចក្តីផ្តល់ដើម ។ បាលីហោថា កោតុហលសាលា
ក៏មាន ។ អន្តរាគម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កកសកំ

សោចិ រាជកហំ វស្សាវាសំ ឧបគតោ ។ អយម្យំ ខោ
 មត្តុលំ តោសាលោ... អជិតោ តេសកម្ពុលោ...
 បក្កុទ្ធោ កក្ខាយនោ... សញ្ញាយោ វេលជ្ជបុត្តោ...
 និកុទ្ធោ នាដបុត្តោ សង្ឃំ ចេវ កណ្តំ ច
 កណាចរិយោ ញាតោ យសសង្ឃំ តិក្កករោ
 សាធុសម្មតោ ពហុជនសង្ឃំ សោចិ រាជកហំ
 វស្សាវាសំ ឧបគតោ ។ អយម្យំ ខោ សមណោ
 តោតមោ សង្ឃំ ចេវ កណ្តំ ច កណាចរិយោ ញា-
 តោ យសសង្ឃំ តិក្កករោ សាធុសម្មតោ ពហុជនសង្ឃំ
 សោចិ រាជកហំ វស្សាវាសំ ឧបគតោ ។ កោ នុ
 ខោ ឥមេសំ កវតំ សមណាប្រាហ្មណានំ សង្ឃំនំ
 កណ្តំនំ កណាចរិយានំ ញាតានំ យសសង្ឃំនំ
 តិក្កករានំ សាធុសម្មតានំ ពហុជនសង្ឃំ សាវកានំ
 សក្កតោ កុក្កតោ មាជិតោ បូជិតោ កញ្ច (១) បទ
 សាវកា សក្កតា កុក្កតា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឥឡូវ បូរណកស្សប្រទេសនោះឯង ក៏បានចូលមកនៅចាំវិស្សាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ
 ដែរ ។ ឯគ្រូឈ្មោះមក្ខិលគោសាលនេះឯង .. អធិតកេសកម្ពល... បក្ស-
 ទួកប្លាយនៈ... សញ្ញាយវេលដ្ឋបត្ត .. និគ្ខន្ធនាដ្ឋបត្ត មានពួក មានគណៈ
 ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួក
 ជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ និគ្ខន្ធនាដ្ឋបត្តនោះឯង ក៏បានចូលមក
 នៅចាំវិស្សាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។ ឯព្រះសមណគោតមនេះ មានពួក
 មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ
 ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ
 ឯង ទ្រង់បានចូលមកចាំវិស្សាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។ បណ្ណាពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ដែលមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ
 មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មត
 ថាជាសប្បុរសទាំងអស់នេះ តើគ្រូណាដែលពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន ឬជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
 នឹងគ្រូណា ។

បរិព្វាធិការក្នុងស្ន មហាសក្កលុទាយសុត្តេ ធម្មត្ថាគារវក

(៧៨) តត្រេកត្រេ ឯវមាហំសុ អយំ ខោ
 ប្បរណោ កស្សបោ សង្ឃំ ចេវ កណី ច កណាចរិ-
 យោ ញាតោ យសស្សំ តិក្កករោ សាធុសម្មតោ
 តហុជនស្ស សោ ខោ សាវកានំ ន សក្កតោ
 ន កុកតោ ន មាធិតោ ន ប្បជិតោ ន ច
 បន ប្បរណំ កស្សបំ សាវកា សក្កតា កុកតា
 ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។ ភូតបុព្វំ ប្បរណោ កស្សបោ
 អនេកសតាយ បរិសាយ ធម៌ំ ទេសេសិ ។
 តត្រ អញ្ញតរោ^(១) ប្បរណស្ស កស្សបស្ស សាវកោ
 សទ្ធិមកាសិ មា គោន្តោ ប្បរណំ កស្សបំ ឯតមត្តំ
 បុច្ឆិតំ នេសោ ឯតំ ជាធាតិ មយមេតំ ជាធាម
 អម្ពេ ឯតមត្តំ បុច្ឆិតំ មយមេតំ ភវតំ ព្យាករិស្សា-
 មាតិ ។ ភូតបុព្វំ ប្បរណោ កស្សបោ ពាហា បត្តយ
 កន្តន្តោ ន លភតិ អប្បសន្តា គោន្តោ ហោន្ត មា
 គោន្តោ សទ្ធិមកត្ត នេតេ ភវន្តេ បុច្ឆន្តិ អម្ពេ
 ឯតេ បុច្ឆន្តិ មយមេតេសំ ព្យាករិស្សាមាតិ ។

បរិព្វាណវត្ថុ មហាសកុលុទាយិស្សត្រ ការមិនគោរពដល់ត្រូវទាំង ៦

(៧៨) បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបនេះឯង មានពួក
 មានគណៈ ជាគណៈចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេ
 លទ្ធិ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថាជាអ្នកគ្រឹមត្រូវ (ក៏ពិតមែន តែ)
 បូរណកស្សបនោះឯង ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់
 អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅអាស្រ័យ
 នឹងបូរណកស្សបឡើយ ។ ព្រោះធ្លាប់មានរឿងថា បូរណកស្សប
 បានតែសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ។ បណ្តាសាវ័កទាំងនោះ មាន
 សាវ័កម្នាក់របស់បូរណកស្សប បានស្រែកឡើងថា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ
 ដ៏ចម្រើន អ្នកទាំងឡាយ កុំសួរសេចក្តីនេះ នឹងបូរណកស្សបឡើយ
 បូរណកស្សបនោះ មិនដឹងសេចក្តីនេះទេ ពួកយើងទើបដឹងសេចក្តីនេះ
 អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនេះនឹងយើងហើយ ពួកយើងនឹងព្យាករសេចក្តី
 ៩ ដល់ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនបាន ។ ធ្លាប់មានរឿងថា បូរណកស្សបផ្គង់ទូរ
 ដើមដៃទាំងឡាយ កន្ទុកកន្ទេញហើយមិនបានពាក្យសំដីថា អ្នកដ៏ចម្រើន
 ទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិច ។ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កុំស្រែកខ្លាំង
 ឡើយ ពួកជនទាំងនេះ មិនសួរទេអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយទេ ពួកជន
 ទាំងនេះ សួរតែយើងទេ យើងនឹងព្យាករដល់ពួកជនទាំងនោះបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តហ្វ ខោ បន ប្បុរណស្ស កស្សបស្ស សាវកា
 វនំ អាហេបេត្វា អបក្កត្តា ន ភំ ឥមំ ធម្មវិនយំ
 អាជានាសិ អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាមិ កី ភំ
 ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្សសិ មិច្ឆាបដិបន្នោ ត្ថមសិ
 អហមស្មិ សម្មាបដិបន្នោ សហិតម្ហេ អសហិតន្តេ
 បុរេ វិនយំ បច្ឆា អវច បច្ឆា វិនយំ បុរេ អវច
 អនិច្ចណ្ឌន្តេ^(១) វិបរាវតំ អាហេបិតោ តេ វនោ និក្ខ-
 ហិតោសិ ចរ វនប្បមោក្ខាយ និព្វេធមហិ វ សចេ
 បហោសីតិ ។ ឥតិ ប្បុរណោ កស្សចោ សាវកានំ
 ន សក្កតោ ន កុកតោ ន មាទិតោ ន ប្បជិ-
 តោ ន ច បន ប្បុរណំ កស្សបំ សាវកា សក្កតា
 កុកតា ឧបនិស្សាយ វិហរន្តំ អក្កដ្ឋោ ច បន
 ប្បុរណោ កស្សចោ ធម្មក្កោសេនាតិ ។ ឯកច្ចេ ឯវមា-
 ហំសុ អយម្មិ ខោ មក្ខនំ តោសាលោ .. អនិតោ

១ ឧ. អវិច្ចណ្ឌន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចំណែកពួកសាវ័កជាច្រើន លើកវាទៈ (ទោសព្រោះលទ្ធិ) ដល់
 បូរណកស្សប ហើយចៀសចេញទៅដោយពាក្យថា អ្នកមិនដឹងច្បាស់
 នូវធម្មវិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះ អ្នកដឹងច្បាស់នូវ
 ធម្មវិន័យនេះ ដូចម្តេចបាន បើអ្នកប្រតិបត្តិខ្ពុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ
 ពាក្យខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ
 ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រូវរាប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកបែរជានិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្ថុខុស
 មកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទៈដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិន
 ហើយ អ្នកចូរទៅរកដោះវាទៈចេញ បើអ្នកឯងល្មមដោះខ្លួនឯងបាន
 ចូរដោះមកចុះ ។ ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន
 បូជាបូរណកស្សប ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព នៅអាស្រ័យ
 នឹងបូរណកស្សបទេ ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត បូរណកស្សប
 ត្រូវគេជេរ ដោយពាក្យជេរប្រកបដោយធម៌ ។ សមណព្រាហ្មណ៍
 ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា មកូលិគោសាលនេះ ក៏ដែរ... អធិត-

បរិព្វាធិការវិជ្ជាស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ ធម្មត្ថាគារវតា

កេសកម្មលោ... បក្កុនោ កក្កាយោ... សញ្ញ-
 យោ វេលដ្ឋបុត្តោ... ធិកន្តោ ធាដបុត្តោ សង្ឃី ចេ-
 តណី ច កណាចរិយោ ញាតោ យសសង្ឃី តិត្ត-
 ករោ សាធុសម្មតោ ពហុជនសង្ឃ គោបិ សាវកានិ
 ន សក្កតោ ន កុកតោ ន មាជិតោ ន បូជិតោ
 ន ច បន(១) ធិកន្តំ ធាដបុត្តំ សាវកា សក្កតា
 កុកតា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។ ភូតបុត្តំ ធិកន្តោ
 ធាដបុត្តោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ នេសេសិ ។
 តត្រ អញ្ញតរោ ធិកន្តសង្ឃ ធាដបុត្តសង្ឃ សាវកោ
 សទ្ទមកាសិ មា គោន្តោ ធិកន្តំ ធាដបុត្តំ ឯតមត្តំ
 បុច្ឆិត នេសោ ឯតំ ជាធាតិ មយមេតំ ជាធាម
 អម្ពេ ឯតមត្តំ បុច្ឆិត មយមេតំ ភវិតំ ព្យាករិស្សា-
 មាតិ ។ ភូតបុត្តំ ធិកន្តោ ធាដបុត្តោ ពាហា
 បក្កយ កក្កនោ ន លកតិ អប្បសទ្ធា គោន្តោ
 ហោន មា គោន្តោ សទ្ទមកត្ត នេតេ ភវន្តេ បុច្ឆិត

បរិព្វាធិការ មហាសកុលទាយស្ត្រ ការមិនគោរពដល់ត្រូវទាំង ៦

កេសកម្ពល... បកទឹកចាយន... សញ្ញាយវេលដបត្ត... និគន្ធនាដបត្ត មាន

ពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជា

មេលទ្ធិ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវល្អ និគន្ធនាដបត្ត

នោះ ក៏ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ

ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព នៅពេលស្រ័យនឹងនិគន្ធនាដបត្តឡើយ ។

ធ្លាប់មានរឿងថា និគន្ធនាដបត្ត បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ។

ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់និគន្ធនាដបត្ត បានស្រែកឡើង

ថា អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន កុំសួរនូវសេចក្តីនេះនឹងនិគន្ធនាដបត្តឡើយ

និគន្ធនាដបត្តនោះ មិនចេះដឹងសេចក្តីនេះទេ យើងទើបដឹងសេចក្តីនេះ

អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនេះនឹងយើងហើយ យើងនឹងព្យាករសេចក្តីនេះ

ដល់អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយបាន ។ ធ្លាប់មានរឿងថា និគន្ធនាដបត្ត

ផ្តល់ដើម្បីដំណឹងទាំងឡាយ កន្ទុកកន្ទេញហើយមិនបាននូវពាក្យថា អ្នកដ៏

ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិប ។ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំ

និយាយខ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនេះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អម្ពោ ឯតេ បុព្វន្ឋំ មយមេតេសំ^(១) ព្យាគរិស្សាមាតិ ។
 តហ្វ ខោ បន ឯកន្ថុស្ស នាដបុត្តស្ស សាវកា
 វាទំ អាហេបេត្វា អបក្កត្តា ន ភំ ឥមំ ធម្មវិនយំ
 អាជាជានិ អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាជានិ កី
 ភំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្សសំ មិច្ឆាបដិបន្នោ
 ត្ថមសិ អហមស្មំ សម្មាបដិបន្នោ សហិតម្មេ អសហិ-
 តន្តេ បុរេ វេចនីយំ បច្ឆា អវេច បច្ឆា វេចនីយំ បុរេ
 អវេច អធិចិណ្ឌាន្តេ វិបរាវត្តំ អាហេបិតោ តេ វាខោ
 ឯក្កហិតោសិ ចរ វាទប្បមោក្ខាយ និព្វេនេហិ វា
 សចេ បហោសីតិ ។ ឥតិ ឯកន្ថោ នាដបុត្តោ
 សាវកានំ ន សក្កតោ ន កុក្កតោ ន មាធិតោ
 ន ប្បជិតោ ន ច បន ឯកន្ថំ នាដបុត្តំ សាវកា
 សក្កតា កុក្កតា ឧបនិស្សាយ វិហារន្ឋំ អក្កដោ
 ច បន ឯកន្ថោ នាដបុត្តោ ធម្មក្កោសេនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោធនៈ

ពួកជនទាំងនេះ សួរតែយើងទេតើ យើងនឹងព្យាករដល់ពួកជនទាំងនោះ
 បាន ។ ចំណែកខាងពួកសាវ័កជាច្រើនរបស់និគ្ខន្ធនាដបុត្ត លើកឡើង
 នូវវារៈហើយចៀសចេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនចេះ មិនដឹងធម៌
 វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ អ្នកចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ ដូច
 ម្តេចកើត អ្នកប្រតិបត្តិខុសហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ សំដីខ្ញុំប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ សំដីអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រឡប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេនិយាយ
 ក្រោយ អ្នកបែរជានិយាយមុន អ្នកប្រកាន់តែវត្ថុខុសមកច្រើនហើយ
 ខ្ញុំលើកវារៈដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ ចូរអ្នកទៅ
 រកដោះវារៈចុះ ឬថាបើអ្នកល្មមដោះរួច ចូរដោះមកចុះ ។ និគ្ខន្ធនាដបុត្ត
 ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួក
 សាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅពាស្រ័យនឹងនិគ្ខន្ធនាដបុត្តឡើយ
 ដោយប្រការដូច្នេះឯង មួយទៀត និគ្ខន្ធនាដបុត្តក៏ត្រូវគេដេរ ដោយ
 ពាក្យដេរប្រកបដោយធម៌ ។

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស មហាសកុលទាយសុត្តេ សន្តតាវតា

(៧៧) ឯកាច្ឆេ ឯវមាហំសុ អយេម្បំ ខេ (១)

សមណោ តោតមោ សង្ឃំ វេវ កណ្ឌំ ច កណ្ឌា-
 ចរិយោ ញាតោ យសស្សំ វិវត្តករោ សាធុសម្មតោ
 តហុជនស្សំ សោ ច ខេ សាវកានំ សក្កតោ
 កុកតោ មាណសោ បូជិតោ សមណាញ បន
 តោតមំ សាវកា សក្កតា កុកតា ឧបនិស្សាយ
 វិហារន្តំ ។ ភូតបុព្វំ សមណោ តោតមោ អនេក-
 សតាយ បរិសាយ ធម្មំ ទេសេសំ ។ តត្រ អញ្ញាតរោ
 សមណស្សំ តោតមស្សំ សាវកោ ឧក្កាសំ ។ តមេន-
 មញ្ញាតរោ (២) សព្វហ្មចារី ជន្មកេន យជ្ជេសំ អប្ប-
 សន្នោ អាយស្មា ហោតុ មា អាយស្មា សន្នមគាសំ
 សត្វា វោ ភកវំ ធម្មំ ទេសេតីតំ ។ យស្មី សមយេ
 សមណោ តោតមោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ
 ទេសេសំ វេវ តស្មី សមយេ សមណស្សំ តោតមស្សំ
 សាវកានំ ខិប័តសន្នោ វំ ហោតិ ឧក្កាសំតសន្នោ វំ

១ ឧ. អយំ ខេ ។ ២ ម. តមេនាញាតរោ ។

បរិព្វាធិការ មហាសព្ទលុទាយិស្សត្រ សេចក្តីតោរពង្សព្រះសាស្តា

(៧៩) សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសម.

ណគោតមនេះឯង ព្រះអង្គមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ ព្រះអង្គ
មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ព្រះអង្គមានយស ព្រះអង្គជាមេលទ្ធិ ដែល
ពួកជនច្រើនសន្មតហើយថាជាសប្បុរស ក៏ព្រះសមណគោតមនោះឯង
ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើ
សក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណគោតមថែមទៀត ។
ព្រោះផ្ទាល់ពួកថា ព្រះសមណគោតម បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទជា
ច្រើនរយ ។ ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់ របស់ព្រះសមណគោតម
ក្អកហើយ ។ មានសព្វហ្មចារីបុគ្គលម្នាក់ យកដង្កឹងឡើងសាវ័កនោះថា
លោកមានអាយុ ចូរមានសំឡេងតិច ។ លោកមានអាយុ កុំធ្វើឲ្យឮ
សូរឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តារបស់យើងទាំងឡាយ
កំពុងសំដែងធម៌ ។ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទច្រើន
រយ ក្នុងសម័យណា ក្នុងសម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេង
ក្អកក្តី នៃពួកសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម ឥតមានដល់តិចឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដក្កសកំ

តមេនំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមាធខូចោ បច្ចុ-
 បដ្ឋិតោ ហោតិ យន្នោ ភកវា ធម្មំ ភាសិស្សតិ
 តន្នោ សោស្សាមាតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម
 បុរិសោ ចាតុម្ហាបថេ ខុទ្ទំ មន្តំ អនេលកំ
 បំឡើយ្យ តមេនំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមា-
 ធខូចោ បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស ឯវមេវ យស្មី សមយេ
 សមណោ តោតមោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ
 នេសេតិ នេវ តស្មី សមយេ សមណស្ស តោតមស្ស
 សាវកានំ ឱបិតសន្នោ វា ហោតិ ឧក្កាសិតសន្នោ
 វា តមេនំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមាធខូចោ
 បច្ចុបដ្ឋិតោ ហោតិ យន្នោ ភកវា ធម្មំ ភាសិស្សតិ
 តន្នោ សោស្សាមាតិ ។ យេបិ សមណស្ស តោតមស្ស
 សាវកា សព្វាចារីហិ សម្បយោជេត្វា សិទ្ធិំ បច្ចុ-
 ក្កាយ ហីនាយាវត្ថន្តំ តេបិ សត្តនោ ថេវ វណ្ណាវទិនោ
 ហោន្តំ ធម្មស្ស ច វណ្ណាវទិនោ ហោន្តំ សង្ឃស្ស ច
 វណ្ណាវទិនោ ហោន្តំ អត្តកវហិនោយេវ ហោន្តំ អនញ្ញ-
 កវហិនោ មយមេវម្ហា អលក្ខតកា មយំ អប្បច្ចកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពពួកមហាជន មានសភាពនឹកបំផ្លាញ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះ
 មានព្រះភាគនឹងសំដែងធម៌ណា ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ
 នឹងស្តាប់នូវធម៌នោះ ។ ដូចជាបុរសច្របាច់យំទាំងបង្គំ ដែលពួកយុវ
 តូចៗ ធ្វើហើយជារបស់ឥតហេស ត្រង់ផ្លូវធំបែកជា ៤ ពពួកមហាជន
 មានសភាពនឹកបំផ្លាញ ប្រុងយកទឹកយំនោះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ
 ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា
 សម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេងក្អកក្អី នៃពួកសាវ័ករបស់ព្រះ
 សមណគោតម ឥតមានដល់តិចឡើយ ពពួកមហាជន មានសភាព
 នឹកបំផ្លាញ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមានព្រះភាគនឹងសំដែងធម៌ណា
 ដល់ពួកយើង ពួកយើងនឹងស្តាប់ធម៌នោះ ។ ចំណែកពួកសាវ័កណា
 របស់ព្រះសមណគោតម ទាស់ទែងបន្តិចបន្តួចនឹងពួកសព្វហូចារីហើយ
 ពោលលាសិទ្ធា វិលត្រឡប់ទៅរកភេទយោកទាប សាវ័កទាំងនោះ
 នៅតែសរសើរគុណព្រះសាស្តាផង សរសើរគុណព្រះធម៌ផង សរសើរ
 គុណព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកតិះដៀលចំពោះតែខ្លួនឯង មិនតិះដៀលគេ
 ថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកឥតកង្វ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកឥតបុណ្យ

បរិព្វាជិកាវត្ថុស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ បញ្ចសុ បឋមធម្មោ

យេ មយំ ឯវំ ស្វាគ្ហានេ ធម្មវិនយេ បព្វជិត្វា
ន សក្ខិម្ហ យាវជីវំ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ
ចរិតុន្តិ ។ តេ អារាមិកក្ខតា វា ឧបាសកក្ខតា
វា បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ សមាទាយ វត្ថុន្តិ ។
ឥតិ សមណោ កោតមោ សាវកានំ សក្កតោ
កុកុតោ មាណសោ ប្បជិតោ សមណោ បន
កោតមំ សាវកា សក្កតា កុកុតា ឧបនិស្សាយ
វិហារន្តិតិ ។ កតំ បន ភំ ឧទាយំ មយំ ធម្ម
សមនុបស្សសិ យេហិ មម សាវកា សក្កពោន្តិ
កុកុតោន្តិ មាណេន្តិ ប្បជេន្តិ សក្កតា កុកុតា
ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិតិ ។

(៨០) បញ្ច ខោ អហំ កន្តេ កកវតិ
ធម្ម សមនុបស្សមិ យេហិ កកវន្តិ សាវកា
សក្កពោន្តិ កុកុតោន្តិ មាណេន្តិ ប្បជេន្តិ សក្កតា
កុកុតា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិ កតមេ បញ្ច

បរិព្វាជកវត្ត មហាសកុលុទាយសូត្រ ពោលអំពីធម៌ទី ១ ក្នុងព្វកធម៌ ៥

ព្រោះថា ពួកយើងបានបួសក្នុងធម៌និយម ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ ហើយមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ឲ្យបរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ ដរាបដល់អស់ជីវិតបាន ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ
គង់ទៅជាអ្នកថែរក្សាវត្ត ឬជាទុប្បាសកប្រព្រឹត្តសមាធានក្នុងសិក្ខាបទ ៥ ។
ព្រះសមណគោតម ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណ-
គោតមថែមទៀត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្ចាស់ទុទាយ ចុះអ្នកពិចារណាលើញ ឮវិធម៌ក្នុងតថាគត ប៉ុន្មាន
យ៉ាង ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព
រាប់អាន ឬជា (តថាគត) លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
(នឹងតថាគត) ។

(៨០) សកុលុទាយបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណាលើញធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ
មាន ៥ ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
រាប់អាន ឬជា នូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
នៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ធម៌ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវា ហិ កន្តេ អប្បហារោ អប្បហារតាយ
 ច វណ្ណវាទី យម្បិ កន្តេ ភក្កវា អប្បហារោ
 អប្បហារតាយ ច វណ្ណវាទី ឥមំ ខោ អហំ កន្តេ
 ភក្កវតិ បឋមំ ធម្មំ សមនុបស្សាមិ យេន ភក្កវន្តំ
 សាវកា សក្ករោន្តំ កុក្ករោន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ
 សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារន្តំ ។

(៧០) បុន ចបរិ កន្តេ ភក្កវា សន្តុដ្ឋោ
 ឥតវីតរេន ចីវរេន ឥតវីតរចីវរសន្តុដ្ឋយា ច វណ្ណវាទី
 យម្បិ កន្តេ ភក្កវា សន្តុដ្ឋោ ឥតវីតរេន ចីវរេន
 ឥតវីតរចីវរសន្តុដ្ឋយា ច វណ្ណវាទី ឥមំ ខោ
 អហំ កន្តេ ភក្កវតិ ទុតិយំ ធម្មំ សមនុបស្សាមិ
 យេន ភក្កវន្តំ សាវកា សក្ករោន្តំ កុក្ករោន្តំ
 មារេន្តំ បូជេន្តំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានអាហារតិច
 ផង សរសើរបែបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង
 សរសើរបែបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ១
 ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
 បូជានូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
 (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

(៨១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស
 ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ការណ៍
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរ តាមមានតាមបានផង
 សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង ណា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជា
 ធម៌ទី ២ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅ
 អាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ ភតិយាភុត្តធម្មោ

[៨២] បុន ចបរិ កន្លេ កកវា សន្តដ្ឋោ ឥតវីតរេន

បំណ្ឌាចាតេន ឥតវីតរបំណ្ឌាចាតសន្តដ្ឋយា ច វណ្ណាវាទី

យម្បិ កន្លេ កកវា សន្តដ្ឋោ ឥតវីតរេន បំណ្ឌាចាតេន

ឥតវីតរបំណ្ឌាចាតសន្តដ្ឋយា ច វណ្ណាវាទី ឥមំ ទោ

អហំ កន្លេ កកវតិ តតិយំ ធម្មំ សមនុបស្សាមិ

យេន កកវន្តំ សាវកា សក្ករោន្តំ កុក្ករោន្តំ មារេន្តំ

បូជេន្តំ សក្កតា កុក្កតា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។

[៨៣] បុន ចបរិ កន្លេ កកវា សន្តដ្ឋោ ឥត-

វីតរេន សេនាសនេន ឥតវីតរសេនាសនសន្តដ្ឋយា

ច វណ្ណាវាទី យម្បិ កន្លេ កកវា សន្តដ្ឋោ ឥតវីតរេន

សេនាសនេន ឥតវីតរសេនាសនសន្តដ្ឋយា ច វណ្ណាវាទី

បរិបូណ៌កថា មហាសព្ទលុទាយសូត្រ ពោលអំពីធម៌ ទី ៣-៤

[៨២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សន្តោស ដោយចង្អៀនបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តី
សន្តោស ដោយចង្អៀនបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ត្រង់កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយចង្អៀន
បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្អៀន
បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គ
គិតរណាឃើញច្បាស់នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី៣ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ
ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ
លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង
សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់កាល ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរ
សេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង ណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋកាសកំ

ឥមំ ខោ អហំ ភន្ថេ ភកវតំ ចតុតិំ ធម៌
 សមនុបស្សាមិ យេន ភកវន្តំ សាវកា សក្ករោន្តំ
 កុក្ករោន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។

[៨៤] បុន ចបរំ ភន្ថេ ភកវំ បរិវិត្តោ បរិវេកស្ស
 ច វណ្ណាវន្តំ យម្បំ ភន្ថេ ភកវំ បរិវិត្តោ បរិ-
 វេកស្ស ច វណ្ណាវន្តំ ឥមំ ខោ អហំ ភន្ថេ ភកវតំ
 បញ្ចមំ ធម៌ សមនុបស្សាមិ យេន ភកវន្តំ សាវកា
 សក្ករោន្តំ កុក្ករោន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។ ឥមេ ខោ អហំ
 ភន្ថេ ភកវតំ បញ្ច ធម្មេ សមនុបស្សាមិ យេហិ
 ភកវន្តំ សាវកា សក្ករោន្តំ កុក្ករោន្តំ មារេន្តំ បូជេន្តំ
 សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដ្ឋក្ខណៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះ ឯង ថាជាធម៌ទី៤ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

(៨៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ ស្ងប់ស្ងាត់^(១) សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ ស្ងាត់ផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ៥ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួក សាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះ ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់នូវធម៌ទាំង ៥ នេះឯង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា នូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពរួចហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

១ សកុលុទាយបិដក ព្រះអង្គចម្រើនព្រះអង្គពិចារណាឃើញច្បាស់នូវធម៌នេះ ។ ប៉ុន្តែព្រះមាន ព្រះភាគ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង គឺស្ងប់ស្ងាត់កាយ ១ ស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ១ ស្ងប់ស្ងាត់ កិលេស ១ ។ អដ្ឋកថា ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសពុល្លទាយសុត្តេ អប្បហារតា

(៨៥) អប្បហារោ សមណោ តោតមោ អប្បហារតាយ ច វណ្ណាវជិតំ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាធសេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ វិហវេយ្យំ សន្តិ ខោ បន មេ ឧទាយិ សាវកា កោសកាហារាបិ អទ្ធកោសកាហារាបិ វេលុវហារាបិ អទ្ធវេលុវហារាបិ អហំ ខោ បនុទាយិ អប្បេក្ខនា ឥមំនា បត្តេន សមតិវត្ថុកម្មំ កុញ្ញាមិ ភិយ្យេបិ កុញ្ញាមិ ។

អប្បហារោ សមណោ តោតមោ អប្បហារតាយ ច វណ្ណាវជិតំ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាធសេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ វិហវេយ្យំ យេ តេ ឧទាយិ មម សាវកា កោសកាហារាបិ អទ្ធកោសកាហារាបិ វេលុវហារាបិ អទ្ធវេលុវហារាបិ

បរិព្វាណវគ្គ មហាសក្កលុទាយិស្សត្រ ការមានអាហារតិច

(៨៥) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 មានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង
 សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទុទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត មាន
 អាហារត្រឹម ១ កូនផ្តល់ខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តល់ខ្លះ មានអាហារ
 ១ សម្បកផ្លែឆ្នេរខ្លះ មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែឆ្នេរខ្លះ ក៏មានដែរ ម្ចាស់
 ទុទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ចួនណាបរិភោគអាហារពេញស្មើដោយ
 បាត្រនេះក៏មាន បរិភោគអាហារច្រើនជាងនោះទៅក៏មាន ។ ម្ចាស់ទុទាយិ
 បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ(នឹងតថាគត)ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម
 ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារ
 តិចផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទុទាយិ ពួកសាវ័កណាដែល
 តថាគត ដែលមានអាហារត្រឹម ១ កូនផ្តល់ខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តល់
 ខ្លះ មានអាហារ ១ សម្បកផ្លែឆ្នេរខ្លះ មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែឆ្នេរខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន មន្តេ ឥមំនា ធម្មេន សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ
មាណេយ្យំ ប្លង្គេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ
វិហវេយ្យំ ។

[៨៦] សន្តុដ្ឋោ សមណោ តោតមោ ឥតវីតវេន
ចីវវេន ឥតវីតវចីវសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណាវនីតិ ឥតិ ចេ មំ
ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាណេយ្យំ
ប្លង្គេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហវេយ្យំ
សន្តេ ខោ បន មេ ឧទាយិ សាវកា បិសុគ្ខុលំកា
ល្អឧចីវវេន តេ សុសាណា វា សង្ការកុដា វា ចាប-
ណិកា វា នន្តកានិ ឧច្ឆិទិត្វា សង្ឃាដី កវិត្វា ជាវេន្ត
អហំ ខោ បនុទាយិ អប្បេក្កនា កហាបតានិ ចីវវនិ
ជាវេមិ ទទ្បានិ សុត្តល្អទានិ^(១) អលាវុលោមសានិ
សន្តុដ្ឋោ សមណោ តោតមោ ឥតវីតវេន ចីវវេន
ឥតវីតវចីវសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណាវនីតិ ឥតិ ចេ មំ
ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាណេយ្យំ
ប្លង្គេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហវេយ្យំ
យេ តេ ឧទាយិ មម សាវកា បិសុគ្ខុលំកា

១ ឧ. យត្តល្អទានិ ។ ម. សត្តល្អទានិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ការៈ

ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា តថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះ(មិន) ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិន នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៦] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយ គិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យ អ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រើប្រាស់ត្រឹមសំ- ពត់បង្សក្បូល ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ក៏មានដែរ ពួកគេរើសនូវកំណាត់ សំពត់ទាំងឡាយ អំពីព្រៃស្នូសានខ្លះ អំពីគំនរសម្រាមខ្លះ អំពីពន់ផ្សារ ខ្លះ ធ្វើជាសង្ឃដី ហើយប្រើប្រាស់ក៏មាន ម្នាលឧទាយិ ចំណែក តថាគតវិញ ចួនណាប្រើប្រាស់គហបតិចីវរទាំងឡាយ ដ៏ជាប់សៅហ្មង ដោយកាំបិត មានរោមលិតដូចរោមឃ្លោក ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើ សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅ អាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលប្រើប្រាស់ត្រឹមតែសំពត់បង្សក្បូល

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសក្កលទាយសុត្តេ សន្តដ្ឋិតា

ល្ងាចវេទនា តេ សុសាធា វា សង្ការកុដា វា
 ចាបណិកា វា នន្តកានិ ឧច្ឆិទិត្វា សង្ឃាដី ករិត្វា
 ជារន្តិ ន មន្តេ ឥមំនា ធម្មេន សក្ករេយ្យំ កុរុ-
 ករេយ្យំ មារេយ្យំ ប្បដេយ្យំ សក្កត្វា កុរុកត្វា ឧប-
 និស្សាយ វិហរេយ្យំ ។

(៨៧) សន្តដ្ឋោ សមណោ កោតមោ ឥតវីតរេន
 បិណ្ឌាចារេន ឥតវីតរបិណ្ឌាចារសន្តដ្ឋិយោ ច វណ្ណាវានិគិ-
 ឥតិ ចេ មំ ឧទាយំ សាវកា សក្ករេយ្យំ កុរុករេយ្យំ
 មារេយ្យំ ប្បដេយ្យំ សក្កត្វា កុរុកត្វា ឧបនិស្សាយ
 វិហរេយ្យំ សន្តិ ខោ បន មេ ឧទាយំ សាវកា បិណ្ឌា-
 ចារិកា សមទានចារិកោ ឧច្ឆាបកេ(១) វត្តេ(២) រតា តេ
 អន្តរយំ បរិដ្ឋា សមាធា អាសនេនបិ និមន្តិយមាធា ន
 សាទិយន្តិ អហំ ខោ បនុទាយំ អប្បេកតា និមន្តនេបិ
 គុញ្ញាមិ សាលំនំ ឱទំនំ វិចិត្តកាឡកំ អនេកស្វបំ

១ ឱ. ឧប្បេ បកេ ។ ម. ឧប្បាសកេ ។ ២ អន្តិកាយំ វត្តេតិ បាហេ ទិស្សតិ ។

បរិបូណ៌កថា មហាសកុលទាយិសូត្រ សេចក្តីសន្តោស

ទ្រទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មង ពួកគេរើសនូវកំណត់សំគាល់ អំពីព្រៃស្មោះស្មាញ់ខ្លះ
 អំពីគំនរសម្រាមខ្លះ អំពីរានផ្សារខ្លះ មកធ្វើជាសង្ឃដំប្រើប្រាស់ ពួក
 សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 តថាគតដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិននៅ
 អាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៧] ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយចង្អៀនបំណូកបាតតាមមាន
 តាមបានផង ទ្រង់សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្អៀនបំណូកបាតតាម
 មានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទាយិ ពួកសាវ័ក
 របស់តថាគត ប្រព្រឹត្តតែបំណូកបាត គ្រាប់ទៅតាមលំដាប់ច្រក គ្រេក
 អរហើយក្នុងវត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះត្រកូលខ្ពស់នឹងទាប ក៏មានដែរ
 សាវ័កទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះនៃផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្តដោយ
 អាសនៈក៏មិនគ្រេកអរ ម្ចាស់ទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ច្នៃណាឆាន់
 បាយស្រូវសាលីទាំងឡាយប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្បុរប្រើនមុខ មាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនេកព្យាបាទំ សន្តុដ្ឋោ សមណោ កោតមោ ឥត-
 វ័តវេន បិណ្ឌាចារិតេន ឥតវ័តវបិណ្ឌាចារិតសន្តុដ្ឋិយា ច
 វណ្ណាវាទីតិ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកោ សក្កវេយ្យំ
 កុក្កវេយ្យំ មាធស្សំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ ឧទាយិ មម សាវកោ
 បិណ្ឌាចារិតកា សបដានចារិនោ ឧទ្ទាបកេ វត្តេ រតា
 តេ អន្តវយំ បរិដ្ឋា សមាធា អាសនេនបិ និមន្តិ-
 យមាធា ន សាទិយន្តំ ន មន្តេ ឥមំធា ធម្មេន
 សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ មាធស្សំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យំ ។

(៨៨) សន្តុដ្ឋោ សមណោ កោតមោ ឥតវ័តវេន
 សេនាសនេន ឥតវ័តវសេនាសនសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណាវា-
 ទីតិ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកោ សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ
 មាធស្សំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ
 វិហារេយ្យំ សន្តិ ទោ បន មេ ឧទាយិ សាវកោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មហាប្រើមមុខ ក្នុងទីដែលគេនិមន្តក៏មាន ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅ
 អាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្យាស
 ដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្យាសដោយ
 បិណ្ឌបាតតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ
 ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត គ្រាប់ទៅតាមលំដាប់ច្រក
 ត្រេកអរហើយក្នុងវត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះត្រកូលខ្ពស់នឹងទាប សាវ័ក
 ទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្តដោយអាសនៈ
 ក៏មិនត្រេកអរ សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
 បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិន
 នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

(៨៨) ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្យាសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាម
 បានផង សរសើរសេចក្តីសន្យាសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបាន
 ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត នៅ

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាសកុលុទាយិសុត្តេ សន្តដ្ឋិតា

រុក្ខមូលំកា អញ្ចោកាសិកា តេ អដ្ឋ មាសេ ឆន្ទំ ន
 ឧបេន្តំ អហំ ខោ បនុទាយិ អប្បេកកា ក្កដាតាវេសុប្ប
 វិហារមិ ឧល្លាសាវលិតេសុ និវតេសុ ឝុសិតក្កលេសុ
 បិហិតវតថានេសុ សន្តដ្ឋា សមណោ តោតមោ
 ឝតវីតវេន សេនាសនេន ឝតវីតវសេនាសនេសន្តដ្ឋិយា
 ច វណ្ណាវនីតិ ឝតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ
 កុក្កវេយ្យំ មាណេយ្យំ ប្បជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ ឧទាយិ មម សាវកា
 រុក្ខមូលំកា អញ្ចោកាសិកា តេ (១) អដ្ឋ មាសេ ឆន្ទំ
 ន ឧបេន្តំ នមន្តេ ឝមីនា ឆម្មេន សក្កវេយ្យំ កុក្កវេយ្យំ
 មាណេយ្យំ ប្បជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ
 វិហារេយ្យំ ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាបនបត្រ មហាសកុលាចារ្យសូត្រ សេចក្តីសន្តោស

ត្រឹមត្រូវគល់ឈើបាន នៅក្នុងទីវាលស្មោះក៏សឹងបាន សាវ័កទាំងនោះ
មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដង្កូវអស់៨ខែ^(១)ឡើយ ម្នាលឧទាមិ ចំណែក
គថាគតវិញ ចូរណានៅក្នុងផ្ទះកំពូលទាំងឡាយ ដែលគេលាបទាំងខាង
ក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនមានខ្យល់ចូល មានទ្វារជិតស្អាត មានបង្អួចបិទ
បាំងហើយ ម្នាលឧទាមិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជាគថាគត លុះធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងគថាគត)
ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយសេនាសនៈ
តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយសេនាសនៈ តាម
មានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាមិ ពួកសាវ័ក
ណា របស់គថាគត ដែលនៅត្រឹមត្រូវគល់ឈើ នៅក្នុងទីវាលស្មោះ
សាវ័កទាំងនោះ មិនចូលទៅនៅជ្រកក្រោមដង្កូវអស់ ៨ ខែបាន ពួក
សាវ័កនោះសមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាគថាគត ដោយ
ធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹង
គថាគត) ឡើយ ។

១ អង្គថា ថាអស់ខែខាងក្នុងហោមន្តរន្តរ និងធិម្ហរន្តរ ។ ចំណែកក្នុងវស្សានរន្តរ ក៏ត្រូវ
តែចូលមកជ្រកទីកន្លែងដែលមានដង្កូវ ឬ ម្លប់ ដើម្បីរក្សាគ្រប់រាល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

(៨៩) បរិវិត្តោ សមណោ តោតមោ បរិវេកស្ស ច
 វណ្ណាវាទីតិ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកា សក្កវេយ្យំ
 កុកវេយ្យំ មាណេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុកត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហវេយ្យំ សន្តិ ខោ បន មេ ឧទាយិ
 សាវកា អារព្វកា បន្តានិ សេនាសនានិ អរព្វ-
 វនបត្តានិ (១) អដ្ឋោគហេត្វា វិហារន្តំ តេ អន្ធខ្យមាសិ
 សង្ឃមដ្ឋេ ឱសវន្តំ ចាតិមោក្កុដ្ឋេសាយ អហិ
 ខោ បនុទាយិ អប្បេកទា អាគិណ្ណោ វិហារមិ
 ភិក្ខុហិ ភិក្ខុនីហិ ឧទាសកេហិ ឧទាសិកាហិ
 រព្វា រាជមហាមត្តេហិ តិក្ខុយេហិ តិក្ខុយស្សវ-
 កេហិ បរិវិត្តោ សមណោ តោតមោ បរិវេកស្ស
 ច វណ្ណាវាទីតិ ឥតិ ចេ មំ ឧទាយិ សាវកា
 សក្កវេយ្យំ កុកវេយ្យំ មាណេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា
 កុកត្វា ឧបនិស្សាយ វិហវេយ្យំ យេ តេ
 ឧទាយិ មម សាវកា អារព្វកា បន្តានិ សេនា-
 សនានិ អរព្វវនបត្តានិ អដ្ឋោគហេត្វា វិហារន្តំ

១ ខ. ម. អាព្វា បន្តសេនាសនា អាព្វវនបត្តានិ បត្តានិ សេនាសនីតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៨៩) ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
 គម្ពីរ លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងគម្ពីរ) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់គម្ពីរ
 នៅក្នុងព្រៃ ចូលទៅកាន់ព្រៃតូចនឹងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័កទាំងនោះ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ
 ដើម្បីសំដែងបាតិមាទូកល៍ ។ កន្លះខែ ម្នាលឧទាយិ ចំណែកគម្ពីរវិញ
 ច្នួនណានៅច្របូកច្របល់ដោយពួកកុក្ខុ កុក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច
 រាជមហាមាត្រ តិរិយ នឹងពួកសាវ័កនៃតិរិយ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាគម្ពីរ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 នៅអាស្រ័យ (នឹងគម្ពីរ) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 ស្ងប់ស្ងាត់ហើយផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថា
 មែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់គម្ពីរដែលនៅក្នុងព្រៃ ចូល
 ទៅកាន់ព្រៃតូចនឹងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ សម្រេចសម្រាន្ត

បរិក្ខារវិជ្ជាស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ បឋមធម្មោ

តេ អន្ធខ្យមាសំ សង្ឃមន្ណេ ឱសវន្តំ ចាតិមោក្ខទេ-
 សាយ ន មន្តេ ឥមំធា ធម្មេន សក្កវេយ្យំ
 កុក្កវេយ្យំ មាណេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហរេយ្យំ ។ ឥតិ ខោ ឧទាយិ
 ន មំ សាវកា ឥមេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ សក្ករោន្តិ
 កុក្ករោន្តិ មាណេន្តិ បូជេន្តិ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហរេន្តិ ។

[៩០] អត្ថិ ខោ ឧទាយិ អញ្ញោ ច បញ្ច
 ធម្មា យេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ^(១) មម សាវកា
 សក្ករោន្តិ កុក្ករោន្តិ មាណេន្តិ បូជេន្តិ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហរេន្តិ កតមេ
 បញ្ច ឥធុទាយិ មម សាវកា អនិសីលេ
 សម្មាវេន្តិ សីលវា សមលោក តោតមោ បរមេន

១ ឧ. បញ្ចហិ ធម្មេហិតិ ន ទិស្សតិ ។

បរិច្ឆេទករិត្ត មហាសកុលុទាយិស្សត្រ ធម៌ ទី ១

នៅ សាវ័កទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសំដែងបាតិមោក្ខ
រាល់ៗកន្លះខែ សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជាតថាគតដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹងមិន
នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។ ម្នាលទុទាយិ ពួកសាវ័ក
ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព
ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) មិនមែនដោយសារធម៌ទាំង ៥
ប្រការនេះដូចពាក្យអ្នកថានោះទេ ។

(៧០) ម្នាលទុទាយិ ធម៌ ៥ ដោយឡែកទេ ដែលជាធម៌
នាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ធម៌ទាំង ៥
តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលទុទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ក្នុងសាសនា
នេះ សរសើរចំពោះអធិស្ឋលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សីលត្តន្ធន្នេន សមន្តាគតោតិ ។ យេវុទាយិ^(១) មម
សាវកា អនិសីលេ សម្មាវេន្តិ សីលវា សមណោ
តោតមោ បរមេន សីលត្តន្ធន្នេន សមន្តាគតោតិ ។
អយំ ខោ ឧទាយិ បឋមោ ធម្មោ យេន មម
សាវកា សត្តកេន្តិ កុក្កកេន្តិ មាធន្តិ ប្បដេន្តិ
សត្តត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិ ។

[៧១] បុន ចបរិ ឧទាយិ មម សាវកា
អភិក្កន្តេ ញាណទស្សនេ សម្មាវេន្តិ ជានិយេវាហ
សមណោ តោតមោ ជានាមីតិ បស្សីយេវាហ សម-
ណោ តោតមោ បស្សមីតិ អភិក្កាយ ព្រាហ្មណ៍ សមណោ
តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ខោ អនិក្កាយ សនិទានំ
សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ខោ អនិទានំ
សប្បដិហារិយំ សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ
ខោ អប្បដិហារិយន្តិ ។ យេវុទាយិ^(២) មម សាវកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរបំផុត ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ក របស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយ សីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរបំផុត ណា ។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ១ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ។

(៩១) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរ ចំពោះញាណទស្សនៈដ៏រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង ទើបនិយាយថា តថាគតដ៏ធំ ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើប និយាយថា តថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យ គ្រាស់ដឹង មិនសំដែងដើម្បីមិនឲ្យគ្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែង សំដែងធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណ- គោតម តែងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ មិនមែនសំដែងធម៌ឥត បាដិហារិយ៍ទេ ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាសកុលុទាយសុត្តេ តតិយធម្មោ

អភិក្កន្តេ ញាណាទស្សនេ សម្មាវេន្តិ ជានិយេវាហ
 សមណោ តោតមោ ជាតាម័តិ បស្សន្តិយេវាហ
 សមណោ តោតមោ បស្សន្តិម័តិ អភិក្កាយ
 សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ នោ អនកិក្កាយ
 សនិទានំ សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ នោ
 អនិទានំ សម្មាដិហារិយំ សមណោ តោតមោ ធម្មំ
 ទេសេតិ នោ អម្មាដិហារិយន្តិ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយំ ទុតិយោ ធម្មោ យេន មម សាវកា
 សក្ការោន្តិ កុក្ការោន្តិ មារោន្តិ ប្បដេន្តិ សក្កាត្វា
 កុក្កាត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិ ។

(៧២) បុន ចបបី ឧទាយំ មម សាវកា
 អនិប្បញ្ញាយ សម្មាវេន្តិ បញ្ចវា សមណោ តោតមោ
 បរមេន បញ្ចខន្ធនេ សមណោគតោ តំ វត អនាគតំ
 វា វាទបថំ ន ទក្ខតំ ឧប្បន្នំ វា បរាប្បវាទំ
 ន សហធម្មេន សុនិក្កហិតំ និក្កហិតស្សតិ ទេតិ
 ហនំ វិជ្ជតិ ។ តំ កី មញ្ញសំ ឧទាយំ

បរិព្វាណកថា មហាសព្ពលទាយស្សត្រ ធម៌ទី ៣

សរសើរចំពោះញាណទស្សនៈដ៏រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាល
 បើដឹង ទើបនិយាយថា គឺថាគតដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ
 ទើបនិយាយថា គឺថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌
 ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនមែនសំដែងធម៌ដើម្បីសេចក្តីមិនត្រាស់ដឹងទេ
 ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំ-
 ដែងធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ប្រកបដោយ
 បាដិហារិយ៍ មិនមែនសំដែងធម៌ឥតបាដិហារិយ៍ទេ ណា ។ ម្នាលទាយ
 នេះឯងជាធម៌ទី ២ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់គឺថាគត ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
 (នឹងគឺថាគត) ។

(៩២) ម្នាលទាយ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់គឺថាគត
 សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា
 ទ្រង់ប្រកបហើយដោយបញ្ញាខន្ធដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថា ព្រះសម-
 ណគោតម មិនឃើញនូវគន្លងនៃវេទនាទោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬ
 ថាព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិននូវបរហ្សក៍ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យជាការសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុបានទេ ដូច្នេះនេះ
 មិនមានសោះឡើយ ។ ម្នាលទាយ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អប្បិ នុ មេ សាវកា ឯវំ ជានន្តា ឯវំ បស្សន្តា
 អន្តរន្តរា កតំ ឌុចាតេយ្យន្តំ^(១) ។ នោ ហេតុ
 កន្លេ ។ ន ទោ បនាហំ ឧទាយំ សាវកេសុ
 អនុសាសនំ បច្ចាសីសាមិ អញ្ញន្តំ^(២) មម៌យេវ
 សាវកា អនុសាសនំ បច្ចាសីសន្តំ ។ យម្មនាយំ
 មម សាវកា អនិច្ច័យោ សម្មាសេន្តំ បញ្ចវា
 សមណោ តោតមោ បរមេន បញ្ចទន្ធន ភមន្ទា-
 កតោ តំ វត អនាកតំ វា វតបដំ ន ទត្តតិ
 ឧប្បន្នំ វា បរច្ចវាទំ ន សហជម្រេន សុនិក្ខហិតំ
 និក្ខហិតស្សតិ ទេតំ ហំ នំ វិជ្ជតិ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយំ តតិយោ ជម្រោ យេន មម សាវកា
 សត្តរោន្តំ កុក្ករោន្តំ មារោន្តំ បូជេន្តំ សត្តត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។

• ម. កថា ឧបាយ្យន្តំ ។ ២ ឧ. ម. អញ្ញន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចុះពួកសាវ័ករបស់តថាគត កាលដឹងយ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ
និយាយបង្ហាត់ (តថាគត) ក្នុងពាក្យជាចន្លោះៗ ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ការនេះមិនមានសោះឡើយ ។ ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគត
មិនដែលនឹកឲ្យពួកសាវ័ក ដូចប្រៀនប្រដៅសោះឡើយ តែពួកសាវ័ក
តែងនឹកបង្អង់ ឲ្យតថាគតប្រៀនប្រដៅដោយឆ័ត្រ ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់
ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញថា ព្រះ
សមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា ទ្រង់ប្រកបព្រមហើយដោយបញ្ញាខន្ធ
ដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតមមិនឃើញនូវគំនូងនៃវត្ថុៈ
នោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬថាព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិន
នូវបរិបូរណ៍ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាការសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកប
ដោយហេតុ ដូច្នេះនេះ មិនមានសោះទេ ណា ។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯង
ជាធម៌ទី ៣ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព
រាប់អាន ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)។

បរិព្វាដកវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ ចក្កុម្ពោ

(៧) ពុទ្ធ ធម្មំ ឧបាយិ មម សាវកា យេន
 ឧត្តេន ឧត្តោតិណ្ណា ឧត្តបវេតា តេ មំ ឧបសង្កម្ភិ-
 មិត្តា ឧត្តំ អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ឧត្តំ
 អរិយសច្ចំ បុដ្ឋោ ព្យាករោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អារាធមិ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន តេ មំ ឧបសង្កម្ភិមិត្តា (១)
 ឧត្តសមុទយំ... ឧត្តនិរោធិ... ឧត្តនិរោធតាមិធិ
 បដិបទិ (២) អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ឧត្តនិរោធិ-
 តាមិធិ បដិបទិ អរិយសច្ចំ បុដ្ឋោ ព្យាករោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អារាធមិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន ។
 យមុទាយិ មម សាវកា យេន ឧត្តេន ឧត្តោតិណ្ណា
 ឧត្តបវេតា តេ មំ ឧបសង្កម្ភិមិត្តា ឧត្តំ អរិយសច្ចំ
 បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ឧត្តំ អរិយសច្ចំ បុដ្ឋោ ព្យាករោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អារាធមិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន
 តេ មំ ឧបសង្កម្ភិមិត្តា ឧត្តសមុទយំ... ឧត្តនិរោធិ...
 ឧត្តនិរោធតាមិធិ បដិបទិ អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ

១ ឧ. ម. ឧបសង្កម្ភិតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឧត្តនិរោធតាមិធិបទំ ។

បរិពាណិជ្ជកម្ម មហាសព្ទល្យាយសូត្រ ធម៌ទី ៤

(៩៣) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត
 មានទុក្ខបៀតបៀនហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខ
 ណា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគត ហើយសួរនូវ
 ទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខអរិយសច្ច
 ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរ
 ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នាបាន ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករក
 តថាគតសួរនូវទុក្ខសមុទ័យ... ទុក្ខនិរោធ... សួរនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិ-
 បទអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធគា-
 មិនីបដិបទអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើចិត្តរបស់ពួក
 សាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា ។ ម្នាល
 ឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានទុក្ខបៀតបៀន
 ហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវ័កទាំង
 នោះតែងចូលមករកតថាគតហើយ សួរនូវទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ
 តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខអរិយសច្ចដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគត
 ធ្វើចិត្តរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបានដោយការដោះស្រាយ
 នូវប្រស្នា ពួកសាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគតហើយ សួរនូវ
 ទុក្ខសមុទ័យ... ទុក្ខនិរោធ .. សួរនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទអរិយសច្ច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេសាហំ ទុក្ខនិរោធតាមិនី បដិបទំ អរិយសង្ខំ
 បុដ្ឋោ ព្យាករោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អារាធមិ បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណោ ន ។ អយំ ខោ ឧទាយិ ចតុត្ថោ
 ធម្មោ យេន មម សាវកោ សក្ការោន្តិ កុក្ការោន្តិ
 មារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កិត្វា កុក្កិត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារន្តិ ។

(៧២) បុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទ្នា មេ សាវកា
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេន្តិ ។ ឥធុទាយិ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ វេទនាសុ
 វេទនានុបស្សី វិហារតិ... ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហារតិ...
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។
 តត្រ ច បន មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវោសាន-
 ចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លុះសួរហើយ តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធគាមិនិបដ៍បទអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរ បាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា ណា ។ ម្នាលទទាយី នេះឯង ជាធម៌ទី ៤ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់ អាន ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ។

(៧២) ម្នាលទទាយី មួយវិញទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទ ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយ ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ។ ម្នាលទទាយី កិត្តក្នុងសាសនា នេះ ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត កំដៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស ក្នុងលោក ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក សម្រេចសម្មាទានៅដោយ វិវិយាបថទាំង ៤ ។ ក៏ពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន បានដល់ហើយ នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងសតិប្បដ្ឋានធម៌នេះ ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាសកុលុទាយសុត្តេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា

(៧៥) បុន ធម្មំ ឧបាសិ អក្ខតា មយោ
សាវកានំ បដិបទា យថាបដិប្បន្នា មេ សាវកា
ចត្តារោ សម្មប្បធានេ កាវេន្តំ ។ ឥធុនាយំ ភិក្ខុ
អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បា-
នាយ ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
បក្កល្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
ធម្មានំ បហានាយ ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ
ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ
ធម្មានំ ឧប្បនាយ ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ
ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ ភិយេកាភាយ
វេបុល្លាយ ភាវនាយ ចារិប្បិយា ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ
វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ តត្រ ធម្ម
បន មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសានចារិប្បត្តា
វិហារន្តំ ។

បរិព្វាណកថា បរោសកុលុទាយសូត្រ សម្មប្បធាន ៤

(៩៥) ម្ចាស់ទទាយិ មួយទៀត គឺថាគតបានសំដែងបដិបទា
 ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់ប្រតិបត្តិ ហើយ
 ចំរើននូវសម្មប្បធានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្ចាស់ទទាយិ ក៏កក្កដសាសនា
 នេះ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គង
 តំកល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើត
 ឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
 ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវពួកធម៌ជាអកុសលដ៏
 លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
 ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ ជាអកុសលដែល
 មិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត
 ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតំកល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌
 ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយឲ្យតាំងនៅបាន ដើម្បីមិនឲ្យរង្វេងភ្លេច
 ឲ្យជាតិយេ្យភាព ធំទូលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ឡើង ។ ឯពួកសាវ័ក
 របស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
 ក្កដសម្មប្បធានធម៌ទាំងនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៧៦) បុន ចបរំ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា
 ចត្តារោ ឥទ្ធិទានេ ភាវេន្តំ ។ ឥធុទាយិ ភិក្ខុ
 ធន្តសមាធិប្បធានសម្មាសមណ្ឌកតំ ឥទ្ធិទានំ ភាវេតិ
 វិរយសមាធិប្បធានសម្មាសមណ្ឌកតំ ឥទ្ធិទានំ ភាវេតិ
 ចិត្តសមាធិប្បធានសម្មាសមណ្ឌកតំ ឥទ្ធិទានំ ភាវេតិ
 វិមសាសមាធិប្បធានសម្មាសមណ្ឌកតំ ឥទ្ធិទានំ ភា-
 វេតិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា តហ្វ អភិញ្ញា-
 វោសានទារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៧) បុន ចបរំ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា
 បញ្ច្រៃយានិ ភាវេន្តំ ។ ឥធុទាយិ ភិក្ខុ
 សទ្ធិន្រៃយំ ភាវេតិ ឧបសមតាមី សម្មោធតាមី
 វិរយ្យន្រៃយំ ភាវេតិ... សត្តិន្រៃយំ ភាវេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៩៦) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិ-
បទដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត
ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិនឹងបធាន-
សង្ខារ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិរិយសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ចំរើន
នូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ
ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគត
ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឥទ្ធិបាទធម៌
ទាំងនោះ ។

(៩៧) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទ
ដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ ហើយ
ចំរើននូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ចំរើននូវសង្ខត្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅ
កាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើននូវវិរិយឥន្ទ្រិយ... ចំរើននូវសតិឥន្ទ្រិយ...

បរិព្វាណវគ្គសូ មហាសកុលុទាយសុត្តេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា

សមាធិជ្រៀយំ ភាវេតិ... បញ្ចជ្រៀយំ ភាវេតិ ឧប.
សមតាមី សម្ពោធតាមី ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
ពហូ អភិញ្ញាវេសាននារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៨) បុន ចបរំ ឧទាយំ អក្ខតា មយា
សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្ហា មេ សាវកា បញ្ច
ពលានិ ភាវេន្តំ ។ ឥធុទាយំ ភិក្ខុ សទ្ធាពលំ
ភាវេតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី វិរយពលំ
ភាវេតិ... សតិពលំ ភាវេតិ.. សមាធិពលំ ភាវេតិ...
បញ្ញាពលំ ភាវេតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។
តត្រ ច បន មេ សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសា-
ននារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៩) បុន ចបរំ ឧទាយំ អក្ខតា មយា
សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្ហា មេ សាវកា
សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តំ ។ ឥធុទាយំ ភិក្ខុ

បរិបាសិកាវគ្គ បហេសកុលុទាយសូត្រ ពោធិ្ឋដ្ឋធម៌ ៧ ប្រការ

ចំរើននូវសមាធិន្ទ្រិយ .. ចំរើននូវបញ្ញាទ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
ស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់
តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុង
ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នោះ ។

(៧៨) ម្នាលទុទាយ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបត្តា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ
ហើយ ចំរើននូវពលធម៌ទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលទុទាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ចំរើននូវសទ្ធាពលៈ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនវិរិយពលៈ... ចំរើននូវសតិ-
ពលៈ... ចំរើននូវសមាធិពលៈ... ចំរើននូវបញ្ញាពលៈ... ជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួក
សាវ័ករបស់តថាគត ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងពលធម៌ទាំង ៥ ប្រការនោះ ។

(៧៩) ម្នាលទុទាយ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបត្តា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ
ហើយចំរើននូវសម្ពោជ្ឈដ្ឋធម៌៧ ប្រការ ។ ម្នាលទុទាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ
 និរោធនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ធម្មវិបស្សនសម្មោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ វិវិយសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ... បតិ-
 សម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ... បស្សន្តិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ...
 សមាធនសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ... ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ
 វេស្សន្តបរិណាមី ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 ពហូ អភិញ្ញាវេសានទាវមិច្ឆត្តា វិហារន្តំ ។

(១០០) បុន ចបរំ ឧទាយំ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវកា
 អរិយំ អដ្ឋង្គតំ មត្តំ ភាវេន្តំ ។ ឥធុទាយំ ភិក្ខុ
 សម្មាទិដ្ឋិ ភាវេតិ សម្មាសង្កប្បំ ភាវេតិ សម្មាវាចំ
 ភាវេតិ សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ សម្មាអាជីវំ ភាវេតិ
 សម្មាវាយាមំ ភាវេតិ សម្មាសតី ភាវេតិ សម្មាសមាធិ
 ភាវេតិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា ពហូ អភិញ្ញា-
 វេសានទាវមិច្ឆត្តា វិហារន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តសកៈ

នេះ ចំរើននូវសតិសម្មាជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈម
 ទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ចំរើននូវធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចំរើន
 នូវវិរិយសម្មាជ្ឈង្គ... ចំរើននូវបីតិសម្មាជ្ឈង្គ... ចំរើននូវបស្សន្តិសម្មា-
 ជ្ឈង្គ... ចំរើននូវសមាធិសម្មាជ្ឈង្គ... ចំរើននូវឧបេកាសម្មាជ្ឈង្គ ដែល
 អាស្រ័យ នូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈមទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ។ ឯពួកសាវ័ក
 របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
 ក្នុងសម្មាជ្ឈង្គធម៌ទាំង ៧ នោះ ។

(១០០) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ
 ហើយចំរើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិកក្កន្ត
 សាសនានេះ ចំរើននូវសម្មាទិដ្ឋិ ចំរើននូវសម្មាសង្កប្បៈ ចំរើននូវសម្មា-
 វាចា ចំរើននូវសម្មាកម្មន្តៈ ចំរើននូវសម្មាភាវីវៈ ចំរើននូវសម្មាវា-
 យាមៈ ចំរើននូវសម្មាសតិ ចំរើននូវសម្មាសមាធិ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់
 តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុង
 មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនោះ ។

បរិព្វាជិកវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ អដ្ឋិ វិមោក្ខ

(១០០) បុន ចបរំ ឧទាយំ អក្ខតា មយោ
សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
អដ្ឋ វិមោក្ខ ភាវ័នំ ។ រូបំ រូបានំ បស្សតិ
អយំ បរមោ វិមោក្ខា ។ អដ្ឋតំ អរូបសញ្ញា
ពហំន្ទា រូបានំ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ វិមោក្ខា ។
សុគន្ធនំ អនិម្មត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ វិមោក្ខា ។
សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ
អដ្ឋនំ ឆានតសញ្ញានំ អមនសិកាវា អនន្តោ
អាគាសោតិ អាគាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ
វិហារតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខា ។ សព្វសោ
អាគាសានញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អយំ បញ្ចមោ
វិមោក្ខា ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
នត្ថំ តិញ្ញតិ អាតិញ្ញញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខា ។ សព្វសោ អាតិញ្ញញ្ញា-
យតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ
ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខា ។

បរិព្វាធិការត្ថ មហាសក្កុលុទាយស្ស្រ វិមោក្ខ ៨ ប្រការ

(១០១) ម្ចាស់ទាយ មួយទៀត គឺថាគតបានសំដែង
 បដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់
 បានប្រតិបត្តិ ហើយចំរើននូវវិមោក្ខទាំងឡាយ ៨ ប្រការ ។ (វិមោក្ខ
 ទាំង ៨ ប្រការគឺ) បុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន ឃើញរូបទាំងឡាយ (មាន
 នីលភសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសំ-
 គាល់នូវរូបជ្ឈានខាងក្នុង ឃើញរូបទាំងឡាយខាងក្រៅ (មាននីលភសិ-
 ណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តចុះស៊ីបកាន់ឈាន
 ក្នុងវណ្ណភសិណដ៏បរិសុទ្ធ នេះជាវិមោក្ខទី ៣ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវពួក
 រូបសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះរម្ងាប់នូវពួកបដិយសញ្ញា ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកកងចិត្តនូវពួកនាសញ្ញា ក៏ចូលដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈ
 ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៤ ។
 ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នេះជា
 វិមោក្ខទី ៥ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដោយប្រការទាំងពួង
 ក៏ចូលដល់អាកាសញ្ចាយតនៈដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន នេះ
 ជាវិមោក្ខទី ៦ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវអាកាសញ្ចាយតនៈដោយប្រការទាំង
 ពួង ក៏ចូលដល់នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ នេះជាវិមោក្ខទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សព្វសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមត្ថក្កម្ម
 សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ
 អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 តហ្វ អភិញ្ញាវេសានចារមិច្ឆតា វិហារន្តិ ។

(១០២) បុន ចបរំ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបន្នា មេ សាវកា អដ្ឋ
 អភិកាយតនានំ ភាវេន្តិ ។ អជ្ឈតិ រូបសញ្ញា ឯកោ
 តហ៍ន្តា រូចានំ បស្សតិ បរិត្តានំ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានំ
 តានំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ ឯវិសញ្ញា ហោតិ
 ឥទំ បវេមិ អភិកាយតនំ ។ អជ្ឈតិ រូបសញ្ញា ឯកោ
 តហ៍ន្តា រូចានំ បស្សតិ អប្បមាណានំ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានំ
 តានំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ ឯវិសញ្ញា ហោតិ

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុព្រោះកន្លងនេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងឡាយ ក៏ចូល
ដល់សញ្ញាវេទយតនិរោធ នេះជាវិមោក្ខទី៨ ។ ឯសាវ័កទាំងឡាយ
របស់គមាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងវិមោក្ខទាំង ៨ នោះ ។

[១០២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គមាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់គមាគតបាន
ប្រតិបត្តិ ហើយចំរើននូវអភិកាយតនៈ^(១) ៨ ប្រការ ។ អភិកាយតនៈ៨
ប្រការ គឺបុគ្គលពួកខ្លះ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាង
ក្រៅ ដែលជារូបបន្តិចបន្តួច មានពណ៌ល្អឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់
នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង
អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ១ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មាន
សេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបធំប្រមាណ
មិនបាន មានពណ៌ល្អឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយ
មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ

១ ហេតុសម្រាប់គ្របសង្កត់នូវបច្ចនិកធម៌ (ធម៌ជាសត្រូវ) និងអារម្មណ៍ ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសកុល្យាយលុត្តេ អដ្ឋាភិកាយតនាទំ

ឥទ្ធំ ឥតិយំ អភិកាយតនំ ។ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញា
 ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ
 សុវណ្ណាទិព្វណ្ណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធម៌ បស្សាមីតិ
 ឯវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធំ ឥតិយំ អភិកាយតនំ ។
 អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ
 អប្បមាណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធម៌ បស្សាមីតិ
 ឯវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធំ ឥត្ថត្ថំ អភិកាយតនំ ។
 អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ
 បស្សតិ ដំលានិ ដំលវណ្ណានិ ដំលនិទស្សនានិ
 ដំលនិកាសានិ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧម្មារបុប្ផ
 ដំលវណ្ណំ ដំលនិទស្សនំ ដំលនិកាសំ សេយ្យថាបិ វា
 បន តំ វត្ថុំ ពាណិសេយ្យតំ ឧកតោភាគវិមជ្ជំ
 ដំលំ ដំលវណ្ណំ ដំលនិទស្សនំ ដំលនិកាសំ ឯវមេវ
 អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ

បរិញ្ញាដំណេញ មហាសព្ទលុទាយិស្សត្រ អភិកាយតនៈទាំង ៨

នេះជាអភិកាយតនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅដែលជារូបតិចតួច មានពណ៌ល្អឬពណ៌
 អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈ
 ទី ៣ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូប
 ខាងក្រៅ ដែលជារូបធំប្រមាណមិនបាន ក៏គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ
 ដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តី
 សំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានពណ៌
 ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ។
 ដូចជាផ្កាត្រកៀត ជាបុប្ផជាតិខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 ផ្កានេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះសោតដូចសំពត់កើតក្នុង
 ក្រុងពាកណសីនោះ រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ខៀវ មានពណ៌
 ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ
 សេចក្តីទាំងនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ

តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ ឃីសញ្ញា

ហោតិ ឥទំ បញ្ចមំ អភិកាយតនំ ។ អជ្ឈតិ

អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហំទ្វា រូបានិ បស្សតិ មីតានិ

មីតវណ្ណានិ មីតនិទស្សនានិ មីតនិភាសានិ ។

សេយ្យថាមិ ធាម កណ្ណិការបុប្ផំ មីតវណ្ណំ មីតនិ-

ទស្សនំ មីតនិភាសំ សេយ្យថាមិ វា បន តំ វត្ថុ

ពារាណសេយ្យតិ ឧភតោភាគវិមជ្ជំ មីតំ មីតវណ្ណំ

មីតនិទស្សនំ មីតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា

ឯកោ ពហំទ្វា រូបានិ បស្សតិ មីតានិ មីតវណ្ណានិ

មីតនិទស្សនានិ មីតនិភាសានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ

បស្សមីតិ ឃីសញ្ញា ហោតិ ឥទំ ធម្មំ អភិកាយតនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានពណិខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណិខៀវ មានពន្លឺ
 ខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៥ ។

បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ
 ជារូបលឿង មានពណិលឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមាន
 ពណិលឿង មានពន្លឺលឿង ។ ដូចជាភណ្ឌការ ជាបុប្ផជាតិលឿង
 មានពណិលឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះមានពណិលឿង មាន
 ពន្លឺលឿង ពុំនោះសោតដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពាពណសីនោះ រលីង
 រលីបទាំងពីរខាង ជាសំពត់លឿង មានពណិលឿង ជាទីចង្អុល
 បង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណិលឿង មានពន្លឺលឿង សេចក្តីនេះ
 មានទបមាដូចម្តេចមិញ មានទបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តី
 សំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានពណិ
 លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណិលឿង មានពន្លឺ
 លឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៦ ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហាសកុល្យាណយសុត្តេ អដ្ឋិកកាយនាទិ

អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ
 លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិ-
 ទស្សនានិ លោហិតកនិកាសានិ ។ សេយ្យថាបិ
 នាម ពន្ធដីកេបុប្ផំ លោហិតកំ លោហិតក-
 វណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិកាសំ
 សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថុំ ពារាណសេយ្យកំ
 ឧកតោភាគវិមជ្ជំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោ-
 ហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិកាសំ ឯមេវ អដ្ឋត្ថំ
 អរូបសញ្ញំ ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ លោ-
 ហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្ស-
 នានិ លោហិតកនិកាសានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សមីតិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ វេទំ សត្តមំ អភិកាយត-
 នំ ។ អដ្ឋត្ថំ អរូបសញ្ញំ ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ
 បស្សតិ ឡិទានានិ ឡិទានវណ្ណានិ ឡិទាននិទស្សនានិ
 ឡិទាននិកាសានិ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឡិសង្ខតារកា
 ឡិទានា ឡិទានវណ្ណា ឡិទាននិទស្សនា ឡិទាននិកាសា

បរិព្វាណវគ្គ មហាសក្កលបុរិសូត្រ អភិកាយភនៈទាំង ៨

បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ
 ដែលជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ
 មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ។ ដូចជាផ្កាច្បារ ជាផ្កាក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះ មានពណ៌ក្រហម
 មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ
 មានសាច់រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម
 សេចក្តីនេះមានទុបមាដូចម្តេចមិញ មានទុបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិន
 មានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ក្រហម
 មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិកាយភៈ
 នៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញ
 រូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមាន
 ពណ៌ស មានពន្លឺស ។ ដូចជាផ្កាយព្រឹក ជាផ្កាយស មាន
 ពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កាយនេះ មានពណ៌ស មានពន្លឺស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សេយ្យថាមិ វា បន តំ វត្ថុំ ពារាណសេយ្យតំ
 ឧកតោកាករមជ្ជំ ឌុំនាតំ ឌុំនាតវណ្ណំ ឌុំនាតនិទស្សនំ
 ឌុំនាតនិកាសំ ឯវមេវ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ឯកោ
 តហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ ឌុំនាតានិ ឌុំនាតវណ្ណានិ
 ឌុំនាតនិទស្សនានិ ឌុំនាតនិកាសានិ តានិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សមីតិ ឯវិសញ្ញា ហោតិ ឥទំ អជ្ឈមិ
 អភិកាយតនំ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 តហូ អភិញ្ញាវេសានទារមិប្បត្តា វិហរន្តំ ។

[១០៣] បុន ចបរំ ឌុំនាយំ អក្ខតា មហោ
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
 ទស កសិណាយតនានិ ភាវន្តំ បវេកសិណា-
 មេកោ សញ្ញាធាតុ ឧទ្ធមនោ តិវយំ អន្ធរយំ ។ (១)

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពុំទោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ មានសាច់រលីង
 រលីបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីបង្កូលបង្ហាញថា
 សំពត់នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស សេចក្តីនេះមានទុបមាដូចម្តេចមិញ
 មានទុបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញ
 រូបខាងក្រៅ ដែលជារូបស មានពណ៌ស ជាទីបង្កូលបង្ហាញថា រូបនេះ
 មានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តី
 សំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ នេះជាអភិ-
 កាយតនៈទី ៨ ។ ឯសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារ-
 មីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងអភិកាយតនៈទាំងនោះ ។

(១០៣) ម្នាលទុទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិប-
 ទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបាន
 ប្រតិបត្តិហើយ ចំរើននូវកសិណាយតនៈ១០ ប្រការ ។ (កសិណាយតនៈ
 ទាំង ១០ នោះគឺ) បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវបឋវីកសិណ ខាងលើ^(១)
 ខាងក្រោម^(២) នឹងទទឹង^(៣) ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមានលាយឡំ

១ កសិណដែលត្រូវចំរើន ងើយមើលទៅខាងលើ ។ ២ កសិណដែលត្រូវចំរើន ដាក់មុខ
 មករកផែនដី ។ ៣ កសិណដែលត្រូវចំរើន ផ្សំវិញទេត្តមណ្ឌល ។ អង្គិកថា ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ ចត្តារិ ឈានិ

អប្បមាណំ អាថោកកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ ។ បេ ។

តេជោកកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ... វាយោកកសិណ-

មេតោ សញ្ញានាតិ... ធិលកកសិណមេតោ សញ្ញា-

នាតិ... បីតកកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ... លោហិត-

កកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ... ឌីនាតកកសិណមេតោ

សញ្ញានាតិ... អាតាសកកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ...

វិញ្ញាណកកសិណមេតោ សញ្ញានាតិ ឧទ្ធមជោ តិវយំ

អន្ធយំ អប្បមាណំ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា

តហ្វ អភិញ្ញាវេសាននាវមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

(១០៤) បុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា

សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្ធា មេ សាវកា

ចត្តារិ ឈានិ ភាវន្តិ ។ ឥធុនាយិ ភិក្ខុ

បរិព្វាណកថា មហាសកុលទាយស្សត្រ ឈាទាំង ៤

(នឹងកសិណឯទៀត) មានប្រមាណមិនបាន ១ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវអាបោកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវតេជោ-
 កសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវវាយោកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះ
 ស្គាល់ច្បាស់នូវនិលកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវបីតកសិណ...
 បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់ នូវលោហិតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវឧទាតកសិណ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវអាកាសកសិណ...
 បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណកសិណ ខាងលើ ខាងក្រោម
 នឹងទទឹង ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមានលាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត)
 ប្រមាណមិនបាន ១ ។ ឯសាវ័កទាំងឡាយរបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បាន
 ដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងកសិណាយតនៈទាំង
 ១០ នោះ ។

(១០៤) ម្នាលទទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិ-
 បត្តិហើយចំរើននូវឈានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលទទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វិវិច្ឆេវ កាមេហំ វិវិច្ឆេ អតុសលេហំ ធម្មេហំ
សវិត្តកំ សវិតារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បវេមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន
បីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ^(១) បរិបូរេតិ បរិបួរេតិ
នាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន
បីតិសុខេន អប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ
នក្ខោ នហាបកោ វា នហាបកន្តេវាសី វា
កំសថាលេ នហានិយចុណ្ណានំ អាភិវត្ថា ឧទកេន
បរិច្ឆោសតិ សន្នេយ្យ^(២) សាស្ស^(៣) នហានិយបិណ្ឌិ
ស្មេហានុត្តតា ស្មេហាបរេតា សន្តរពាហិវា ផុដ្ឋា^(៤)
ស្មេហោន ន ច បត្យវិនំ វេមេវ ខោ ឧទាយិ
ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន
អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិបួរេតិ នាស្ស
កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បីតិសុខេន
អប្បតិ ហោតិ ។

១ ឧ. អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បាហេ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. បរិច្ឆោសកំ សន្នេយ្យភិ ទិស្សតិ ។
៣ ម. សាយំ ។ ៤ ឧ. សន្តរពាហិវា ផុតា ។ ម. សមន្តរពាហិវា ផុតា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នេះ ស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកធម៌ទាំងឡាយជា
អកុសល បានចូលបឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិរិះ
សុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួត
ជ្រាប ដោយដំបូង បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិរិះសុខ ដែលកើត
អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ
សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិរិះសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។
ម្នាលឧទាយិ ដូចជាងកាត់សក់ក្តី កូនសិស្សរបស់នាយជាងកាត់សក់ក្តី
ដែលឈ្លាសវៃ ដាក់លំអិតសំរាប់ឆ្លុតទៅក្នុងលោហភាជន៍^(១) ហើយ
យកទឹកប្រស់ព្រំប្របាច់ពូតឲ្យជាដុំ ឯដុំលំអិតសំរាប់ឆ្លុតនោះ ជ្រួតជ្រាប
ស្អិតដោយទឹក ដោយដំបូងស្អិតដោយទឹក សើមស្អិតដោយទឹក ទាំងខាង
ក្នុង នឹងខាងក្រៅ ទាំងមិនហូរចេញអំពីគ្នាផង សេចក្តីនេះមានទុបមា
យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប ដោយដំបូង បរិបូណ៌
ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិរិះសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិរិះ
សុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

១ ពាក្យថា លោហៈ ជាឈ្មោះធាតុដែក ស្តាប់ ទង់ដែងជាដើម លើកលែងតែធាតុដីចេញ ។

បរិច្ឆេទកថាស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ ទុតិយដ្ឋានំ

(១០៥) បុន ធម្មំ ឧទាយិ ភិក្ខុ វិតក្កវិហារំ
 វ្រុសសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ សោ ឥមមេវ កាយំ សមាធិជេន បីតិ-
 សុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរេតិ
 ធាស្ស កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ កាយស្ស សមាធិជេន
 បីតិសុខេន អប្បតំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ
 ឧទករហនោ ភម្ពីរោ ឧត្តតោនកោ(១) តស្ស នេវស្ស
 បុរតមាយ ទិសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន បច្ឆមាយ
 ទិសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន ឧត្តរាយ ទិសាយ
 ឧទកស្សាយមុទំ ន ទិសាយ ទិសាយ ឧទ-
 កស្សាយមុទំ ទេវោ ច កាលេន កាលំ សម្មាធារំ
 ធានុប្បវេច្ឆយ្យ អដថោ តត្ថា ឧទករហនោ សីតា
 វារិធារា ឧត្តជ្ជិត្វា តមេវ ឧទករហនំ សីតេន វារិធា
 អភិសន្នេយ្យ បរិសន្នេយ្យ បរិច្ចរេយ្យ បរិច្ចរេយ្យ ធាស្ស
 កិញ្ចំ សញ្ញាវតោ ឧទករហនស្ស សីតេន វារិធា អប្បតំ
 អស្ស ឯវមេវ ថោ ឧទាយិ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ

បរិញ្ញាធិការ មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទុតិយជ្ឈាន

(១០៥) ម្នាលទុទាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិភក្តៈ

នឹងវិចារៈ ។ បេ ។ បានចូលទុតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯងឲ្យ

ជ្រួតជ្រាប ដោយដំ បរិច្ចណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនឹងសុខដែល

កើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់

ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិនឹងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ។

ម្នាលទុទាយ ដូចជាអន្ទង់ទឹកដ៏ជ្រៅ មានទឹកដោរឡើង ខាងក្នុងមិន

មានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងកើតនៃអន្ទង់នោះទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង

លិចទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងជើងទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង

ត្បូងទេ ភ្លៀងសោត ក៏មិនបង្ករនូវទឹកដោយលម្អង ។ មានតែទឹក

ដ៏ត្រជាក់ ដោយចេញអំពីអន្ទង់ទឹកនោះ ញ៉ាំងអន្ទង់ទឹកនោះឯង ឲ្យជ្រួត

ជ្រាប ដោយដំ បរិច្ចណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកត្រជាក់ ប្រទេស

បន្តិចបន្តួចនៃអន្ទង់ទឹកនោះទាំងអស់ សុទ្ធតែជ្រួតជ្រាបដោយទឹកត្រជាក់

សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ម្នាលទុទាយ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សមាធិជេន បីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ
 បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ កា-
 យស្ស សមាធិជេន បីតិសុខេន អប្បនំ ហោតិ ។

(១០៦) បុន ចបរិ ឧទាយំ ភិក្ខុ បីតិយា ច
 វិរាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ
 សោ ឥមមេវ កាយំ និប្ប័តិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
 បរិសន្នេតិ បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស និប្ប័តិកេន សុខេន អប្បនំ ហោតិ ។
 សេយ្យថាបី ឧទាយំ ឧប្បលំនិយំ វា បទុមិនិយំ វា
 បុណ្ណវីតិនិយំ វា អប្បេកក្ខានំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ
 វា បុណ្ណវីតានំ វា ឧទកេ ជាតានំ ឧទកេ សំវឌ្ឍានំ
 ឧទកានុត្ថានំ អន្តោនិម្មត្តចោសិតានំ តានំ យាវ ច
 អត្តា យាវ ច មូលា តេន^(១) វាវិចា អភិសន្នានំ
 បរិសន្នានំ បរិច្ចរានំ បរិច្ចតានំ នាស្ស តិញ្ចំ
 សព្វាវតំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ណវីតានំ វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមទិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិវិន័យសុខ
ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់
របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិវិន័យសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

(១០៦) ម្នាលទទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិ
ផង ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯងឲ្យជ្រួត
ជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ
ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវ
ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ ។ ម្នាលទទាយិ ដូចជាផ្កាដលជាតពួក
ខ្លះ គឺជាព្រលិតក្តី ជាឈូកក្រហមក្តី ជាឈូកសក្តី ក្នុងគម្ពនៃព្រលិតក្តី
ក្នុងគម្ពនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគម្ពនៃឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក
ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅខាងក្នុងទឹក ដែល
ទឹកកំពុងបញ្ជឹមនៅឡើយ ពួកដលជាតទាំងនោះ រមែងជ្រួតជ្រាប ជោក
ជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកនោះ រហូតដល់ចុងរហូតដល់គល់
ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃជាព្រលិតក្តី ជាឈូកក្រហមក្តី ជាឈូកសក្តីទាំង

បរិព្វាណកថាស្ស មហាសកុល្យាយសុត្តន្ត ចតុត្ថជ្ឈានំ

តេន វារិទា អប្បនំ អស្ស ឯវមេវ ឧទាយំ ភិក្ខុ
 ឥមមេវ កាយំ និប្បតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
 បរិសន្នេតិ បរិប្បវេតិ បរិប្បវតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស និប្បតិកេន សុខេន អប្បនំ ហោតិ ។

[១០៧] បុន ចបរំ ឧទាយំ ភិក្ខុ សុខស្ស ច
 បហាជា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ
 សោ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោទានេន
 ជរិត្តា និសិន្នោ ហោតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោទានេន អប្បនំ
 ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយំ បុរិសោ ឱទានេន វត្ថេន
 សីសំ ចារុច្ឆត្តា និសិន្នោ អស្ស នាស្ស តិញ្ចំ សព្វា-
 វតោ កាយស្ស ឱទានេន វត្ថេន អប្បនំ អស្ស ឯវមេវ
 ខោ ឧទាយំ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា
 បរិយោទានេន ជរិត្តា និសិន្នោ ហោតិ នាស្ស តិញ្ចំ

បរិព្វាធិការ មហេសពុល្លោយសូត្រ ចតុត្ថជ្ឈាន

អស់ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយទឹកនោះ សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា
មិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជាកដំ
បរិបូណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខ
ដែលគ្មានបីតិ មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

(១០៧) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់
សេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ភិក្ខុនោះអង្គុយផ្សាយទៅកាន់
កាយនេះឯង ដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្សផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំង
អស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្សផង ។ ម្នាល
ឧទាយិ ដូចជាបុរស អង្គុយទទួរក្បាល ដោយសំពត់ស ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់បុរសនោះ សុទ្ធតែប៉ះពាល់ ដោយសំពត់ស
សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុអង្គុយផ្សាយទៅ
កាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្សផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សញ្ញាវតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោ-
 ជានេន អប្បុតំ ហោតិ ។ តត្រ ច បន មេ
 សាវកា តហ្វ អភិញ្ញាវេសានចារិម្បត្តា វិហរន្តំ ។

[១០៨] បុន ចបរំ ឧទាយំ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
 ឯរំ បដានន្តំ អយំ ខោ មេ កាយោ រូបំ វាតុម-
 ហាក្ខតិកោ មាតាបេតិកសម្បវេ ឱទនក្កម្មាស្វបច-
 យោ អនិច្ចត្តាននបរិមន្តនកេននវិទ្ធិសនធម្មោ ឥទព្វ
 បន មេ វិញ្ញាណំ ឯតុ សំតំ ឯតុ បដិពទ្ធិ ។
 សេយ្យថាបិ ឧទាយំ មណំ វេជ្ជរិយោ សុភោ
 ដោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ
 សញ្ញាការសម្បន្នោ តត្រស្ស(១) សុតំ អារតំ ជំលំ
 វា បំតំ វា លោហិតំ វា ឱទានំ វា បណ្ណសុតំ វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង មាន
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័ករបស់គាត់ជាច្រើន ក៏បាន
 ដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិពោក្ខណ៍យានទាំង ៤ នោះ ។

(១០៨) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គាត់គតបានសំដែងបដិបទ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់គាត់គតបាន
 ប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងយ៉ាងនេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង
 មានរូបប្រកបដោយមហាកូតរូបទាំង ៤ កើតអំពីមាតានឹងបិតា ចំរើនដោយ
 បាយនឹងនំ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់មិនបីតថេរ មានការដុះសាត់បំបាត់
 ភ្លិនអាត្រក់ គត់ប្របាច់ប្តូរចាប់នួត បែកផ្ទុយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា
 ឯវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនេះសោត ក៏អាស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ
 ជាប់ជំពាក់នៅនឹងរាងកាយនេះឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាកែវតែឲ្យដែល
 ល្អស្អាត មានជាតិដ៏បរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលបុគ្គលវិជ្ជាហើយដោយ
 ប្រពៃ គឺបាននាំយកជាតិថ្មនឹងក្រុសចេញអស់ហើយ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា
 យ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួងមានផុសលាងជាដើម ទើប
 បុរសនោះយកចេសខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សស្គក្តី សភ្លាវក្តី

បរិព្វាណកវគ្គសូត្រ មហាសកុលាទាយិកាសូត្រ បទេយយុទ្ធ

តមេនំ ធកុមារ បុរិសោ ហន្តេ ករិត្តា បច្ចុវេក្ខេយ្យ
 អយំ ខោ មណិ វេជ្ជុរិយោ សុកោ ជោតិមា អដ្ឋិសោ
 សុបរិកម្មកតោ អន្នោ វិប្បសន្នោ សព្វាការសម្បន្នោ
 តត្រិទំ សុត្តំ អារុត្តំ ធិលំ វា មីតំ វា លោហិតំ
 វា ឌុំនាតំ វា បណ្ឌសុត្តំ វាតិ ឯវមេវ ខោ ឧទាយិ
 អក្ខតា មយា សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្នា
 មេ សាវកា ឯវំ បដានន្តិ^(១) អយំ ខោ មេ
 កាយោ រូបំ ចាតុមហាក្ខតិកោ មាតាបេតិកសម្ភវេ
 ឌុំននកុមារស្វបនយោ អនិច្ចន្នាននបរិមន្តនកេននវិទ្ធិ-
 សននម្មោ ឥនព្វ បន មេ វិញ្ញាណំ ឯតុ សីតិ
 ឯតុ បដិពន្ធន្តិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 តព្វ អភិញ្ញាវេសានចារិមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

(១០៧) បុន ធម្មំ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្នា មេ សាវកា
 ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិនិម្មន្តន្តិ រូបំ

បរិព្វាណកថា មហាសកុលទាយត្ថសូត្រ មហេសយុទ្ធ

ទៅដោតក្នុងកែវនោះ បុរសមានភ្នែកភ្លឺដាក់កែវនោះក្នុងដៃ ហើយពិ-
 ចារណាមើលក៏ស្គាល់ច្បាស់ថា នេះឯងជាកែវព័ទ្ធយុទ្ធស្នាត មានជាតិ
 បរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលគេវែងហើយដោយប្រពៃ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា
 យ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង នេះជាចេសដែលមានសម្បុរ
 ទៀវ ឬល្បឿង ក្រហម សសុទ្ធ ឬសត្វាវ ដែលគេដោតទៅក្នុងកែវ
 នោះ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ទាយ គឺជាគតបានសំដែងបដិបទាដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គតបានប្រតិបត្តិ
 ហើយដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូប
 ប្រកបដោយមហាកូតរូបទាំង ៤ កើតអំពីមាតានឹងបិតា ចំរើនដោយបាយ
 នឹងនំ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនបិតថេរ មានការដុសខាត់បំបាត់ក្លិន
 អាក្រក់ គក់ច្របាច់ ឬចាប់ខ្លួន បែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា
 ឯវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនេះ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ ជាប់
 ចំពាក់នៅនឹងរាងកាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័ករបស់គត
 ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាតក្នុងធម៌នោះ ។

(១០៩) ម្ចាស់ទាយ មួយទៀត គឺជាគតបានសំដែងបដិបទា
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់គតបាន
 ប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតនូវកាយដទៃចេញអំពីកាយនេះ ឲ្យជាកាយមានរូប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មនោមយំ សព្វផ្សំផ្សំនំ អហំនិទ្រិយំ ។ សេយ្យថាបិ
 ឧទាយិ បុរិសោ មុញ្ញម្ហា ឆៀសិតំ ឧត្តាហេយ្យ^(១) តស្ស
 ឯវមស្ស អយំ ឆៀសិតា អយំ មុញ្ញោ អញ្ញោ មុញ្ញោ
 អញ្ញោ ឆៀសិតា មុញ្ញម្ហាត្រូវ ឆៀសិតា ឧត្តាឡតិ^(២)
 សេយ្យថាបិ វា^(៣) បនុទាយិ បុរិសោ អសី កោសិយា
 ឧត្តាហេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អសី អយំ កោ.
 សិ អញ្ញោ អសី អញ្ញោ កោសិ កោសិយា ត្រូវ អសី
 ឧត្តាឡតិ សេយ្យថាបិ វា បនុទាយិ បុរិសោ អយំ
 ករណ្ណោ ឧទ្ធករយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អហំ អយំ
 ករណ្ណោ អញ្ញោ អហំ អញ្ញោ ករណ្ណោ ករណ្ណោ ត្រូវ
 អហំ ឧត្តតោតិ ឯវមេវ ខោ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
 ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិទិម្ហនិទ្ធិ រូបំ
 មនោមយំ សព្វផ្សំផ្សំនំ អហំនិទ្រិយំ ។ តត្រ ច
 បន មេ សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា
 វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ឥសីកំ បញ្ចហេយ្យ ។ ២ ឧ. បញ្ចឡតិ ។ ម. បញ្ចឡតិ ។ ៣ ឧ. ម.
 សេយ្យថា វា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាកាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិន
 វិកលខូចខាត ។ ដូចបុរសដកហូតបណ្ណាលស្មៅយាបូងចេញអំពីដើម
 ស្មៅនោះ បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាបណ្ណាល នេះជា
 ស្មៅយាបូង ស្មៅយាបូងផ្សេង បណ្ណាលផ្សេង នេះជាបណ្ណាលដែលអញ
 ដកចេញអំពីស្មៅយាបូងនេះឯង ម្នាលទទាយី ពុំទោះសោត ដូច
 ជាបុរសហូតដាវចេញអំពីស្រោម បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 នេះដាវ នេះស្រោម ដាវផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះជាដាវដែលអញ
 ហូតចេញអំពីស្រោមនេះឯង ម្នាលទទាយី ពុំទោះសោត ដូចបុរស
 ដកតាស់ចេញអំពីស្រោម បុរសក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះតាស់
 នេះស្រោម តាស់ផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះតាស់ដែលអញហូតចេញអំពី
 ស្រោមនេះឯង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលទទាយី
 តថាគតបានសំដែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួក
 សាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតកាយដទៃចេញអំពីកាយ
 នេះ ឲ្យជាកាយមានរូប ជាកាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំ
 សព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនវិកលខូចខាត មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។
 ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុត
 នៃអភិពោក្ខន្ធមិនោះ ។

បរិព្វាជីវក្ខត្យ មហាសកុលុទាយិសុត្តេ ឥទ្ធិវិធីញាណំ

[១១០] បុន ធម៌ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
 អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធី បច្ចុទុកោន្តំ ឯកោបិ ហុត្វា
 តហុជា ហោន្តំ តហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោន្តំ
 អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោចាការំ តិរោបព្វតំ
 អសដ្ឋមាណា កច្ចន្តំ សេយ្យថាបិ អាតាសេ ។
 បឋវីយាបិ ឧមជ្ជនិមជ្ជំ កកោន្តំ សេយ្យថាបិ
 ឧទកេ ។ ឧទកេបិ អភិជ្ជមាណេ កច្ចន្តំ សេយ្យថាបិ
 បឋវីយំ^(១) ។ អាតាសេបិ បល្លង្កេន កមន្តំ
 សេយ្យថាបិ បត្តិ សកុណា^(២) ។ ឥមេបិ
 ចន្ទិមសុរិយេ ឯវិមហិត្វិកេ ឯវិមហានុភាវេ ចាណំជា
 បរិមសន្តំ បរិមជ្ជន្តំ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន
 វសំ វត្តន្តំ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ ទេត្តា
 កុម្ភកាវោ វា កុម្ភការន្តេវាសំ វា សុបរិកម្មកតាយ
 មត្តិកាយ យិយទេវ ភាជនវិកតី អាកង្កេយ្យ
 តន្តទេវ កវេយ្យ អភិជ្ជន្តាទេយ្យ សេយ្យថា វា
 បនុទាយិ ទេត្តា ទន្តកាវោ វា ទន្តការន្តេវាសំ វា

បរិព្វាណវគ្គ មហាសក្កល្យាយសូត្រ ឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ

[១១០] ម្នាលទេវទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិ-
 បត្តិ ហើយគាត់តែងឬសំដែងឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើ
 ឲ្យជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយច្រើនធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញ
 ក៏បាន ធ្វើអារិការបាដិហារិយ៍^(១) ក៏បាន ធ្វើតិរេការបាដិហារិយ៍^(២) ក៏បាន
 ជ្រែកចេញទៅក្រៅដញ្ចាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរលើ
 អាកាស ។ មុជងើបក្នុងផែនដី ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកឥត
 មានបែកធ្លាយ ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ។ អណ្តែតទៅលើអាកាសទាំង
 ភ្នែន ដូចសកុណបក្សីក៏បាន ។ យកដៃទៅស្ទាបអង្គ្រើលព្រះចន្ទ្រព្រះ
 អាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំង
 អំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហួតដល់ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន ។ ម្នាល
 ទេវទាយិ ដូចជាស្វនឆាំង ឬកូនសិស្សរបស់ស្វនឆាំង ដែលឈ្លាសប្រ-
 សប់ ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាភាជន៍ណា ។ ដោយដីដែលបានធ្វើបរិកម្មល្អ
 ហើយ ក៏អាចនឹងធ្វើភាជន៍នោះ ។ ឲ្យសម្រេចបាន ម្នាលទេវទាយិ ពុំ
 នោះដូចជាងក្អកក្អី កូនសិស្សរបស់ជាងក្អកក្អី ដែលឈ្លាសប្រសប់ ទោះ

១ ធ្វើទាំងឡើង ធ្វើទំព័រយ៉ាងឲ្យទៅដាច់វាល ឬយំតទីដែលមើលមិនឃើញឲ្យឃើញ ។
 ២ ត្រឡប់ធ្វើទិសឲ្យផ្សេងទិស ធ្វើទិសឲ្យទៅដាច់ទំព័រ ឬទីដែលមើលឃើញ ធ្វើឲ្យទៅដាច់
 មើលមិនឃើញ (វិសុទ្ធិមុត្ត ឥទ្ធិវិធិឥន្ទេស) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សុបរិកម្មកតស្មី ទន្ធស្មី យំយទេវ ទន្ធវិកត្ត
 អាគន្ធម្យ តន្តទេវ ករេយ្យ អភិធិច្ឆានេយ្យ
 សេយ្យថា វា បទុទាយំ ទត្ថោ សុវណ្ណាការោ
 វា សុវណ្ណាការទ្កេវាសី វា សុបរិកម្មកតស្មី
 សុវណ្ណស្មី យំយទេវ សុវណ្ណវិកត្ត អាគន្ធម្យ
 តន្តទេវ ករេយ្យ អភិធិច្ឆានេយ្យ ឯវមេវ ទោ
 ទុទាយំ អត្តាតា មយា សាវកានំ បដិបទា
 យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិដ្ឋំ
 បច្ចុន្តកោន្តំ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោន្តំ
 ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោន្តំ អារិភារំ តិរោភារំ
 តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោចាការំ តិរោបព្វតំ អសដ្ឋមាធា កច្ចន្តំ
 សេយ្យថាបិ អាតាសេបិ ។ បឋវីយាបិ ឧមដ្ឋនិមដ្ឋំ
 ករោន្តំ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ។ ឧទកេបិ អភិជ្ជ-
 មាធនេ កច្ចន្តំ សេយ្យថាបិ បឋវីយំ ។ អាតាសេបិ
 បល្លង្កេន កមន្តំ សេយ្យថាបិ បត្តី សកុណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថានភក្កៈ

ប្រាថ្នានឹងរចនាក្នុងណា ។ ដោយភក្កដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹង
 រចនាក្នុងនោះ ។ ឲ្យសម្រេចបាន ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះសោត ដូចជាង
 មាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជាងមាសក្តី ដែលឈ្លាសប្រសប់ ពោះប្រាថ្នានឹង
 រចនាមាសណា ។ ដោយមាសដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនា
 មាសនោះ ។ ឲ្យសម្រេចបាន សេចក្តីទាំងនេះមានទុបមាយ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែល
 ជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយសំដែងឫទ្ធិបាន
 ច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយច្រើន
 ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើការវាចាដំហារយក៏បាន
 ធ្វើតិរេកាវាចាដំហារយក៏បាន ជ្រែកចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅ
 កំពែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរទៅលើអាកាស ។ មុជទឹកក្នុងផែនដី
 ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកដីមានបែកផ្ទាយ ដូចដើរលើផែនដី
 ក៏បាន ។ អណ្តែតទៅលើអាកាសទាំងភ្នែក ដូចសកុណបក្សីក៏បាន ។

បរិព្វាធិការត្ថស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ វិញសោតធាតុញ្ញាណំ

ឥមេចិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ ឯវិមហានុកាវេ
 ចាណិនា បរិមសន្តិ បរិមជ្ឈន្តិ យាវ ព្រហ្មលោកាចិ
 កាយេន វសំ វត្តន្តិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 ពហូ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

[១១១] បុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា
 ទិញាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមានុស-
 កាយ ឧកោ សន្នេ សុណន្តិ ទិព្វេ ច មាណុសេ
 ច យេ ទ្វិវេ សន្តិកេ ច ។ សេយ្យថាចិ ឧទាយិ
 ពលវា សង្ខជមោ អប្បកសិវេន ច^(១) ចតុទ្ឋិសា
 វិញ្ញាបេយ្យ ឯវមេវ ខោ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា
 ទិញាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធមានុស-
 កាយ ឧកោ សន្នេ សុណន្តិ ទិព្វេ ច មាណុសេ
 ច យេ ទ្វិវេ សន្តិកេ ច ។ តត្រ ច បន មេ
 សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ម. អប្បកសិវេនេវ ។

បរិព្វាធិការ មហាសព្ទលុទាយសូត្រ ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ

យកដែរទៅស្ទាបអង្គល នូវព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានបូជ្ជៈ
មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ញ្ញាតអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់
ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ពួកសាវ័ក
របស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងធម៌នោះ ។

(១១១) ម្នាលទទាយ មួយទៀត គាត់បានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់គាត់បានប្រតិ-
តិបត្តិ ហើយមានត្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា
រមែងឮសំឡេងពីរប្រការ ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំង
ឆ្ងាយ ទាំងជិត ។ ម្នាលទទាយ ដូចបុរសអ្នកផ្គុំស្នំ មានកំឡាំងអាច
ញ្ញាតសំឡេងស្នំឲ្យលាន់ឮទៅក្នុងទិសទាំង៤ ឲ្យអ្នកផងជឿបាន ដោយ
មិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលទទាយ គាត់បានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់បានប្រតិ-
បត្តិ ហើយមានត្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា
រមែងឮសំឡេងពីរប្រការ ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំង
ឆ្ងាយ ទាំងជិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់គាត់ជាច្រើន
ក៏បានដល់នូវបារមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

(១១២) បុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបន្នា មេ សាវកា
 បរសត្ថានិ បរហុក្កលានិ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បដានន្តិ សភកំ វា ចិត្តំ សភកំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ
 វីតភកំ វា ចិត្តំ វីតភកំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ សនោសំ
 វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ វីតនោសំ វា
 ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ សមោហំ វា ចិត្តំ
 សមោហំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ
 ចិត្តន្តិ បដានន្តិ សង្ខតំ វា ចិត្តំ សង្ខតំ ចិត្តន្តិ
 បដានន្តិ វីក្ខតំ វា ចិត្តំ វីក្ខតំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ
 មហាក្កតំ វា ចិត្តំ មហាក្កតំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ អមហាក្កតំ
 វា ចិត្តំ អមហាក្កតំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ សឧត្ថរំ
 វា ចិត្តំ សឧត្ថរំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ អនុត្ថរំ វា ចិត្តំ
 អនុត្ថរំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ សមាហ័តំ វា ចិត្តំ សមាហ័តំ
 ចិត្តន្តិ បដានន្តិ អសមាហ័តំ វា ចិត្តំ អសមាហ័តំ
 ចិត្តន្តិ បដានន្តិ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ
 អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បដានន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១១២) ម្នាល ឧទាយិ មួយទៀត គឺថាគតបានសំដែងបដិបទា
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គេថាគតប្រតិបត្តិ
 ហើយ អាចកំណត់ដឹងឲ្យចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬគ្រួសារដទៃ ចិត្តដែល
 ប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ
 ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្ត
 ប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាក
 ទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយមោហៈ
 ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែល
 មានការម្ស្នាក់មូល ក៏ដឹងថាចិត្តមានការម្ស្នាក់មូល ចិត្តដែលរាយមាយ
 ក៏ដឹងថាចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ គឺរូបារាវចរនឹងអរូបារាវចរ
 ក៏ដឹងថាចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនមែន
 ជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសទុត្តរៈគឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាសទុត្តរៈ
 ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងមាំ
 ក៏ដឹងថាចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្ត
 ដែលរួចស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ក៏ដឹងថាចិត្តរួចស្រឡះចាកកិលេសា-
 សវៈ ចិត្តដែលមិនបានរួចស្រឡះ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនបានរួចស្រឡះ ។

បរិព្វាណក្កស្ស មហាសក្កល្យាយសុត្តេ ចេតោបរិញ្ញាណំ

សេយ្យថាចំ ឧទាយិ ឥត្ថំ វា បុរិសោ វា ធម្មារោ
 យុវា មណ្ឌនកជាតិកោ (១) អាទាសេ វា បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អច្ឆេ វា ឧទកបត្តេ សកំ មុខនិមិត្តំ
 បច្ចវេក្ខមាធនោ សកណិកំ វា សកណិកន្តំ
 បដានេយ្យ អកណិកំ វា អកណិកន្តំ បដានេយ្យ
 ឯវមេវ ឧទាយិ អក្ខាតា មយា សាវកានំ បដិបទា
 យថាបដិបន្នា មេ សាវកា បរសត្តានំ បរហុត្តលានំ
 ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បដានន្តំ សកំ វា ចិត្តំ
 សកំ ចិត្តន្តំ បដានន្តំ វីតកំ វា ចិត្តំ វីតកំ
 ចិត្តន្តំ បដានន្តំ សនោសំ វា ចិត្តំ សនោសំ
 ចិត្តន្តំ បដានន្តំ វីតនោសំ វា ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តំ
 បដានន្តំ សមោហំ វា ចិត្តំ... វីតមោហំ វា ចិត្តំ...
 សន្និទ្ធិត្ថំ វា ចិត្តំ... វិទ្ធិត្ថំ វា ចិត្តំ... មហាត្ថំ វា
 ចិត្តំ... អមហាត្ថំ វា ចិត្តំ... សឧត្ថំ វា ចិត្តំ...
 អន្តត្ថំ វា ចិត្តំ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ... អសមាហិតំ

បរិព្វាណករណ៍ មហាសកុលុទាយិស្សត្រ ចេតោបរិយញ្ញាណ

ម្នាលឧទាយិ ដូចស្រីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្នុង ពេញក្រមុំ ពេញកំ-
 ឡោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់ស្និទ្ធស្នាលកាយ ឆ្លុះមើលស្រមោលមុខ
 របស់ខ្លួនក្នុងផ្នែកពាក់ ដែលបរិសុទ្ធផ្លូវផងក្តី ក្នុងភាជន៍ទឹកដែលថ្វាលក្តី
 បើមុខប្រកបដោយទោស (មានប្រជ្រុយ ដំបៅ មុននឹងបូសជាដើម) ក្តី
 ក៏ដឹងថា មុខប្រកបដោយទោស បើមុខឥតមានទោសក្តី ក៏ដឹងថាមុខ
 ឥតមានទោស យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសំដែងបដិ-
 បទដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបាន
 ប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ចិត្ត
 ដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាស
 ចាករាគៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ
 ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថា
 ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ... ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកមោហៈ... ចិត្តដែលមានការម្ស្នាក់ម្សួល... ចិត្តដែលមានការម្ស្នាក់រាយ
 មាយ... ចិត្តដែលជាមហត្ថតៈ... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហត្ថតៈ... ចិត្តដែលជា
 សទ្ធក្តរ... ចិត្តដែលជាអទ្ធក្តរ... ចិត្តដែលតាំងមាំ .. ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមទិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គញ្ញសកំ

វា ចិត្តំ... វិបត្តំ វា ចិត្តំ... អវិបត្តំ វា ចិត្តំ អវិបត្តំ
ចិត្តន្តំ បដានន្តំ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
តហ្វ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

[១១៣] បុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
សាវកានំ បដិបទា យដាបដិបទ្គា មេ សាវកា អនេ-
កវិហិតំ បុព្វេនវាសំ អនុស្សាវន្តំ សេយ្យេវីទំ ឯកម្មំ
ជាតី ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សេបិ ជាតិយោ ចតស្សេបិ
ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ធនបិ ជាតិយោ វីសម្មំ
ជាតិយោ តីសម្មំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្មំ ជាតិយោ
បញ្ចាសម្មំ ជាតិយោ ជាតិសតម្មំ ជាតិសហស្សម្មំ
ជាតិសតសហស្សម្មំ អនេកេចំ សិវដ្តកថ្មេ អនេ-
កេចំ វិវដ្តកថ្មេ អនេកេចំ សិវដ្តវិវដ្តកថ្មេ អមុ-
ត្រាសី ឯវិណមោ ឯវិគោត្តា ឯវិវណ្ណា ឯវិមាហារេ
ឯវិសុខទុក្ខប្បដិសិវេទី ឯវិមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
ចុតោ អមុត្រ ឧទទាទី តត្រចាសី ឯវិណមោ ឯវិ-
គោត្តា ឯវិវណ្ណា ឯវិមាហារេ ឯវិសុខទុក្ខប្បដិសិវេទី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចិត្តដែលរួចស្រឡះ... ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះ... ក៏ដឹងថាចិត្តមិនរួច
ស្រឡះ ក៏ដូច្នោះឯង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានដល់
នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាតន៍ធម៌នោះ ។

(១១៣) ម្នាលទទាយិ មួយទៀត គាត់បានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់គាត់បានប្រតិ-
បត្តិ ហើយរកឃើញនូវបុព្វេនិវាស (លំដាប់ខ្លួនដែលសត្វអាស្រ័យនៅ
ក្នុងកាលមុន) គឺរកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ
៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ
៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០ ជាតិខ្លះ ១០៤.០០០ ជាតិខ្លះ រក
ឃើញនូវសំដីកប្បជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ នឹងសំដីវិវដ្តកប្ប
ជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ
មានភាគ្រយ៉ាងនោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ ទទួល
សុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុក
អំពីទីនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះទៀត លុះអាត្មាអញបានទៅ
កើតក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានភាគ្រក្នុងយ៉ាង
នោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ ទទួលសុខនឹងទុក្ខ

បរិព្វាជិតវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយសុត្តេ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណំ

ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥច្ចបបន្នោតិ ។

ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ

អនុស្សរន្តិ ។ សេយ្យតាបិ ឧទាយិ បុរិសោ សកម្មា

តាមា អញ្ចំ តាមំ កច្ឆេយ្យ តម្លាបិ តាមា អញ្ចំ

តាមំ កច្ឆេយ្យ សោ តម្លា តាមា សត្តិយេវ តាមំ

បច្ចាកច្ឆេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ សកម្មា

តាមា អម្ពំ តាមំ អាកច្ឆំ តត្រ ឯវំ អដ្ឋាសី ឯវំ និសីទិ

ឯវំ អភាសី ឯវំ តុល្លា អហោសី តម្លាបិ តាមា អម្ពំ

តាមំ អាកច្ឆំ តត្រាបិ ឯវំ អដ្ឋាសី ឯវំ និសីទិ

ឯវំ អភាសី ឯវំ តុល្លា អហោសី សោម្ពំ តម្លា

តាមា សត្តិយេវ តាមំ បច្ចាកតោតិ ឯវមេវ ខោ

ឧទាយិ អក្ខតា មយា សាវកានំ បដិបទា

បរិព្វាណវត្ថុ មហាសកុលុទាយសូត្រ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ

យ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បាស់អំពីទីនោះហើយ
 ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ពួកសាវ័ក រកឃើញនូវបុព្វេនិវាស
 មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ (រូបនឹងអាហារជាដើម) ព្រមទាំង
 ទុក្ខស (ឈ្នោះនឹងគោត្រកូល) ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលទុទាយ
 ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃ លុះចេញ
 អំពីស្រុកនោះហើយ ទៅស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះលុះចេញអំពីស្រុក
 នោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកខ្លួនដដែលវិញ បុរសនោះ តែងដឹង
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួនហើយ មកដល់ស្រុក
 ឯណោះ កាលនៅក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយ
 យ៉ាងនោះ និយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ លុះចេញអំពី
 ស្រុកនោះហើយ បានមកដល់ស្រុកឯណោះទៀត កាលដែលនៅក្នុង
 ស្រុកនោះឯង អាត្មាអញបានឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយ
 យ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ អាត្មាអញនោះ លុះចេញអំពីស្រុក
 នោះហើយ ទើបបានត្រឡប់មកដល់ស្រុករបស់ខ្លួនដដែល យ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលទុទាយ គឺថាគតបានសំដែងបដិបទដល់សាវ័កទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យថាបដិបទ្ទា មេ សាវកា អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សវន្តំ សេយ្យដំនំ ឯកម្មំ ជាតិ ទ្វេបំ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាគារំ សឡេដ្ឋសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវន្តំ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
 ពហុ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(១១៤) បុទ ចបរំ ឧទាយិ អក្ខតា មយា សាវ-
 កានំ បដិបទា យថាបដិបទ្ទា មេ សាវកា ទិព្វេន
 ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិកក្កុមាទុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ
 ចវមាទេ ឧបបជ្ឈមាទេ វិវាទេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណេ ទុព្វ-
 ណ្ណេ សុគតេ ទុគតេ យថាកម្មបកេ សត្តេ បដានន្តិ
 ឥមេ វត កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ឆរិតេន សមដ្ឋាកតា
 វច្ឆិទុច្ឆរិតេន សមដ្ឋាកតា មនោទុច្ឆរិតេន សមដ្ឋាកតា
 អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋកម្មសមាទាទា តេ
 កាយស្ស កេនា បរម្មរណា អថាយំ ទុក្ខតី វិនិហិតំ
 និវាយំ ឧបបទ្ទា ឥមេ វា បទ កោន្តោ សត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយរកឃើញ
 នូវបុព្វេនិវាស គឺរកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ បេ ៣ ពួក
 សាវ័ក រកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ
 ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នេះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវ័ក
 របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់បារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាណ
 បដិបទានោះ ។

(១១៤) ម្នាលឧបាសិក មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិ-
 បត្តិ ហើយបានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បាន
 ឃើញនូវពួកសត្វដែលកំពុងច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់
 ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់
 ខ្លះ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួនថា
 អើហ្ន៎⁺ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត
 ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តី
 យល់ខុស ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះបែក
 ឆ្ងាយពីកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វ
 តិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយនឹងនរក អើហ្ន៎⁺ ចំណែកសត្វពួកនេះវិញ ប្រកប

បរិក្ខណវគ្គស្ស បហាសពុល្យាយសុត្តេ ទិព្វចក្កញាណំ

កាយសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា វិបស្សនរិតេន សមដ្ឋា-
 កតា មនោសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា អរិយានំ អនុប-
 វាទិកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ
 កាយស្ស គេនា បរម្មរណា សុគតី សុត្តំ លោកំ
 ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធិន អតិក្កន្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ ចរមារេ ឧបបជ្ជមារេ
 ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទិព្វណ្ណេ សុគតេ ទុក្ខតេ
 យថាកម្មបកេ សត្តេ បដានន្តិ ។ សេយ្យថាបស្ស(១)
 ឧទាយិ ទ្វេ អតារា សទ្ធារា តត្រ(២) ចក្កុមា
 បុរិសោ មជ្ឈេ បិតោ បស្សេយ្យ មនុស្សេ គេហេ
 បរិសន្តេបិ និក្ខមន្តេបិ អនុសំចរន្តេបិ អនុវិចរន្តេបិ
 ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ អត្តាតា មយា សាវកានំ
 បដិបទា យថាបដិបន្នា មេ សាវកា ទិព្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធិន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ
 ចរមារេ ឧបបជ្ជមារេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ

បរិព្វាធិការវត្ត មហាសកុលុទាយសូត្រ ទិព្វបុព្វញ្ញាណ

ដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត
 ជាអ្នកមិនគិតដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវ
 អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វទាំងនោះ លុះបែកផ្ទាយរាងកាយបន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ ពួកសាវ័ក
 មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវ
 ពួកសត្វកំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មាន
 វណ្ណៈល្អៗ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ កំណត់
 ដឹងនូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ។
 ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្ទះពីរខ្នង មានទ្វារ បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅត្រង់
 កណ្តាលផ្ទះទាំងពីរខ្នងនោះ ក៏មើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុងចូល
 មកក្តី ចេញទៅក្តី ដើរទៅក្តី ដើរមកក្តី យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ
 បដិបទាដែលតថាគត បានសំដែងហើយ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែល
 ជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បានប្រតិបត្តិហើយបាននូវចក្ខុទិព្វ
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែល
 កំពុងច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អៗ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទុក្ខណោ សុគតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបតេ
សត្តេ បដានន្តិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា ពហូ
អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

(១០៥) បុន ចបរំ ឧទាយិ អក្ខាតា មយា
សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបន្នា មេ សាវកា
អាសវានំ ឧយា អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ
ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពន្ធវិហារន្តិ ។
សេយ្យថាបិ ឧទាយិ បព្វតសន្តោបេ ឧទករហនោ
អន្នោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្រ^(១) ចក្កមា
បុរិសោ តីរេ បិតោ បស្សេយ្យ សិប្បិកសម្ពុកម្មំ
សក្ខរកកវលម្មំ មច្ឆកុម្មម្មំ ចរន្តម្មំ តិដ្ឋន្តម្មំ តស្ស
វរមស្ស អយំ ទោ ឧទករហនោ អន្នោ វិប្បសន្នោ
អនាវិលោ តត្រិមេ^(២) សិប្បិកសម្ពុកាបិ សក្ខរ-
កកវលាបិ មច្ឆកុម្មាបិ ចរន្តិបិ តិដ្ឋន្តិបិ វរមេវ
ទោ ឧទាយិ អក្ខាតា មយា សាវកានំ បដិបទា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ ដឹង
ច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ឯសាវ័កទាំងឡាយ របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ
ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទានោះ ។

(១១៥) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត បាន
ប្រតិបត្តិ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
អាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយ
បញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជា
អន្ទង់ទឹកដែលថ្វាយដ៏យ៉ាងវិសេស មិនល្អក្តី នៅលើកំពូលភ្នំ ឬរុស
មានចក្ខុឈរក្បែរនូវអន្ទង់ទឹកនោះ មើលឃើញខ្វេខ្វែងនឹងសម្រាមផង
ក្រសនឹងអម្បែងផង ហ្វូងត្រីផង កំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅខ្លះ
ឬរុសបានដឹងយ៉ាងនេះថា អន្ទង់ទឹកនេះឯង ថ្វាយដ៏យ៉ាងវិសេស មិន
មានល្អក្តី នេះឯង ជាខ្វេខ្វែងនឹងសម្រាម ក្រសនឹងអម្បែងក្នុងអន្ទង់
នោះ ហ្វូងត្រីទាំងឡាយកំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅខ្លះ យ៉ាងណា
មិញ ម្នាលឧទាយិ បដិបទាដែលតថាគតបានសំដែងហើយដល់សាវ័ក

បរិព្វាណកុល្យាណម្ប មហាសកុល្យាណម្ប បញ្ចបដិមោ

យុដ្ឋាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា អាសវាទំ ខយា អនាសវី
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្វា ឧបសម្មជ្ជេ វិហារន្តំ ។ តត្រ ច បន
 មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសានទារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

[១១៦] អយំ ខោ ឧទាយិ បញ្ចមោ ធម្មោ
 យេន មម សាវកា សក្ការេន្តំ កុក្ការេន្តំ មារេន្តំ
 ប្បដេន្តំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តំ ។
 ឥមេ ខោ ឧទាយិ បញ្ច ធម្មា យេហិ មម សាវកា
 សក្ការេន្តំ កុក្ការេន្តំ មារេន្តំ ប្បដេន្តំ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិតិ ។ ឥទមវេច
 ភក្កវា អត្ថមនោ សក្កុល្យាយិ បរិព្វាជកោ ភក្កវោ
 ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

មហាសកុល្យាណម្ប សន្តមំ ទិដ្ឋិតិ ។



បរិច្ឆេទវគ្គ មហេសកុលុទាយិស្សត្រ ធម៌ទី ៥

ទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិហើយ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជា
 ច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទានោះ ។

[១១៦] ម្នាលទុទាយិ នេះឯងធម៌ទី ៥ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើ
 សក្ការៈគោរពហើយ អាស្រ័យនៅ(នឹងតថាគត) ។ ម្នាលទុទាយិ ធម៌
 ទាំង ៥ នេះឯង ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ អាស្រ័យនៅ
 (នឹងតថាគត) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងភាសិតនេះចប់ហើយ
 សកុលុទាយិបរិច្ឆេទវគ្គ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហេសកុលុទាយិស្សត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមី លមណមុណ្ឌិកសូត្រំ

[១០៧] ឯវម្ភេ សុត្តំ ។ ឯតំ សមយំ

ភក្កវា សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស

អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ឧត្តាហមាណោ

បរិញ្ញាជកោ សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ សមយប្បវាទកោ

តិណ្ឌិតាបិវេ ឯកសាលកេ មល្លិកាយ អារាមេ

បដិវសតិ មហាតិយា បរិញ្ញាជកបរិសាយ សន្និ

បញ្ចមត្តេហំ បរិញ្ញាជកសតេហំ ។ អថខោ

បញ្ចកត្តោ ថេបតិ សាវត្ថយា ធិត្តមំ ទិវាទិវស្ស

ភក្កវន្តំ ទស្សនាយ ។ អថខោ បញ្ចកត្តស្ស ថេបតិស្ស

ឯតទហោសិ អកាលោ ខោ តាវ ភក្កវន្តំ ទស្សនាយ

បដិសល្លិដោ ភក្កវា មនោភាវនីយាធម្មំ ភិក្ខុនំ អស-

មយោ ទស្សនាយ បដិសល្លិដោ មនោភាវនីយា ភិក្ខុ

សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ទី ៨

[១១៧] ឱ្យបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង

សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះទុគ្គហមានៈ ជាសមណ-

មុណ្ឌិកាបុត្រ អាស្រ័យនៅក្នុងអាពាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ដែល

មានសាលាមួយ មានដួរដើមទន្ធទ្វារប្រាំពីរវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ

ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ នាយ

ជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកន្ត្រៈ ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមាន

ព្រះភាគទាំងវិថី ។ បញ្ចកន្ត្រៈនាយជាងឈើ មានសេចក្តីគ្រិនរិះដូច្នេះ

ថា (កាលនេះ) ជាកាលមិនទាន់គួរនឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ

ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសម្លឹង ទាំងពួកភិក្ខុអ្នកមានការវិនាសក្នុងចិត្ត

ក៏មិនទាន់មានវេលាគួរនឹងទៅចូល ព្រោះពួកភិក្ខុអ្នកបានការវិនាសក្នុង

បរិពាណិជ្ជកម្ម សមណមុណ្ឌិកបុត្តេ តិរញ្ញទាមា

យុទ្ធនាហំ យេន សមយប្បវាទកោ តិណ្ឌាកាចំរោ
 ឯកសាលកោ មល្លិកាយ អាវាមោ យេន ឧត្តាហា-
 ហនោ បរិព្វាជកោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ តេនុប-
 សន្តមេយ្យន្តំ ។ អថខោ បញ្ចកថ្តោ ឥបតិ យេន
 សមយប្បវាទកោ តិណ្ឌាកាចំរោ ឯកសាលកោ
 មល្លិកាយ អាវាមោ តេនុបសន្តមិ ។

[១១៨] តេន ខោ បន សមយេន ឧត្តាហា-
 នោ បរិព្វាជកោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ មហាតិយា
 បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ និសិដ្ឋោ ហោតិ ឧទ្ទានិមយា
 ឧទ្ទាសន្តមហាសន្តាយ^(១) អនេកវិហិតំ តិរញ្ញានកម្មំ
 កថេន្តិយា សេយ្យមីទំ រាជកម្មំ ចោរកម្មំ មហា-
 មត្តកម្មំ សេនាកម្មំ កយកម្មំ យុទ្ធកម្មំ អន្តកម្មំ
 ចានកម្មំ វត្តកម្មំ សយនកម្មំ មាលាកម្មំ កន្ទ-
 កម្មំ ញាតិកម្មំ យានកម្មំ កាមកម្មំ និកមកម្មំ
 នគរកម្មំ ជនបទកម្មំ ឥន្ទ្រកម្មំ ស្វរកម្មំ វិសិខា-
 កម្មំ កុម្មុជានកម្មំ កុម្មុនាសីកម្មំ^(២) បុព្វបេតកម្មំ

១ ឧ ឧទ្ទាសន្តាយ មហាសន្តាយ ។ ២ ឧ. ម. កុម្មុនាសីកម្មំ ន ទិស្សតិ ។

បរិព្វាជកវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ តិរច្ឆានកថា

ចិត្តំ កំភំពុន្ធសម្មវដៃរ បើដូច្នោះ គួរតែអញ ចូលទៅរកទុគ្គតាហមាន-
 បរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ឯអាកាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែលមាន
 សាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ពីទីជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ ។
 បញ្ចកន្តៈនាយជាងឈើ ក៏ចូលទៅកាន់អាកាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែល
 មានសាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ពីទីជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សា
 នូវលទ្ធិ ។

(១១៨) សម័យនោះឯង ទុគ្គតាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិ-
 កាបុត្រ អង្គុយជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុងបន្ត
 សំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំង និយាយតិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ គឺ និយាយ
 អំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយអំពីអាមាត្រធំ និយាយអំពីសេនា
 និយាយអំពីភ័យ និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបាយ និយាយអំពីទឹក
 និយាយអំពីសំពត់ និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីកម្រងផ្កា និយាយ
 អំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពី
 ស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីនគរ និយាយអំពីជនបទ និយាយ
 អំពីស្រ្តី និយាយអំពីរយាធាងក្បែរភ្នំ និយាយអំពីច្រកផ្លូវ និយាយ
 អំពីកំពង់ទឹក និយាយអំពីទាស៍អ្នកដងទឹក និយាយអំពីញាតិដែលចែក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

នាទត្តកថំ លោកត្វាយតំ សម្មទ្គត្វាយតំ ឥតិក-
 វាកវកថំ ឥតិ វា ។ អទ្គសា ទោ ឧត្តហមាណោ
 បរិព្វាជកោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ បញ្ចកដ្ឋំ ថបតិ
 ទ្វរតោ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ណ-
 បេសំ អប្បសន្តា គោត្តោ ហោន្តុ មា គោត្តោ
 សទ្ធមកត្ត(១) សមណស្ស តោតមស្ស សាវកោ
 អាគច្ឆតិ បញ្ចកដ្ឋោ ថបតិ យាវតា ទោ បន
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវកា គិហំ ឡំនាតវ-
 សនា សាវត្ថយំ បដិសន្តិ អយំ តេសំ អព្វាតរោ
 បញ្ចកដ្ឋោ ថបតិ អប្បសទ្ធកាមា ទោ បន
 តេ អាយស្មត្តោ អប្បសទ្ធវិជិតា អប្បសទ្ធស្ស
 វណ្ណាវទិណោ អប្បេវ នាម អប្បសទ្ធិ បរិសំ វិទិ-
 ត្វា ឧបសង្កម្មិតត្ថំ មញ្ញេយ្យតិ(២) ។ អថទោ
 តេ បរិព្វាជកា តុណ្ហី អហេសុំ ។ អថទោ
 បញ្ចកដ្ឋោ ថបតិ យេន ឧត្តហមាណោ បរិព្វាជកោ
 សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ តេនុបសង្កម្មិ ឧបសង្កម្មិត្វា

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ អយន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ បស្សេយ្យាតិកំ កត្តបិ ហេតុកេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គានសកៈ

ឋានទៅ និយាយអំពីគ្រឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយអំពី
 លោក និយាយអំពីរឿងដឹកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចំរើននឹងមិនចំរើន
 ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ថាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧត្តាហមានបរិ-
 ព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ បានឃើញបញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើមកអំពី
 ចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចំរើន
 ទាំងឡាយមានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយកុំមាត់ឡើយ ដ្បិត
 បញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមក ពួកសាវ័ក
 របស់ព្រះសមណគោតម ជាគ្រហស្ថស្សៀកដណ្តប់សំពត់ស ពាស្រ័យនៅ
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន បណ្តាសាវ័កទាំងនោះ បញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ
 នេះ ក៏ជាសាវ័កមួយដែរ លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកត្រូវ
 ការសំឡេងតិច ដ្បិតព្រះសមណគោតមទូន្មានឲ្យជាអ្នកមានសំឡេងតិច
 ពោលសរសើរសំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្តេច ឲ្យតែគេដឹងច្បាស់ថា
 បរិស័ទមានសំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថាគួរចូលមក ។ បរិព្វាជកទាំង
 នោះ ក៏នៅស្ងៀមៗ លំដាប់នោះ បញ្ចកង្គៈនាយជាងឈើ ចូលទៅ
 រកឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ

បញ្ចវគ្គស្ស សមណមុណ្ឌិតលុត្តេ បញ្ចវគ្គវាទោ

ឧត្តាហមាធនេ បរិញ្ញាជកេន សមណមុណ្ឌិតាបុត្តេន
សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទន្តិយំ កមំ សារាណីយំ
វិនិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(១១៩) ឯកមន្តំ និសីទិ ទោ បញ្ចកុដ្ឋំ ថេបតិ
ឧត្តាហមាធ�ោ បរិញ្ញាជកោ សមណមុណ្ឌិតាបុត្តោ
ឯតទវោច ចត្វហិ ទោ អហំ ថេបតិ ធម្មេហិ
សមណ្ឌកតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្មន្ទកុសលំ
បរមកុសលំ ឧត្តមប្បតិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈិ
កតមេហិ ចត្វហិ ឥធម្មេ ថេបតិ ន កាយេន ចាបកំ
កម្មំ ករោតិ ន ចាបកំ វាចំ ភាសតិ ន
ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បេតិ ន ចាបកំ អាជីវិ
អាជីវិតិ ឥមេហិ ទោ អហំ ថេបតិ ចត្វហិ
ធម្មេហិ សមណ្ឌកតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្មន្ទ-
កុសលំ បរមកុសលំ ឧត្តមប្បតិបត្តិ សមណំ
អយោជ្ឈន្តំ ។ អថទោ បញ្ចកុដ្ឋោ ថេបតិ
ឧត្តាហមាធស្ស បរិញ្ញាជកស្ស សមណមុណ្ឌិតា-
បុត្តស្ស ភាសិតំ នេវ អភិនន្តំ នប្បជកោសិ

បរិព្វាណវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ វិទ្យុនបរិព្វាណ

ក៏និយាយពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងទុក្ខាហមានបរិព្វា-
ដក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ កាលបញ្ចប់ពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាល
នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[១១៧] លុះបញ្ចកន្លះនាយជាងឈើ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ទុក្ខាហមានបរិព្វាដក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ក៏និយាយដូច្នេះថា ម្ចាស់
នាយជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តិបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ ថា
ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែក
បុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ធម៌៤ ប្រការ
តើអ្វីខ្លះ ម្ចាស់នាយជាងឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើអាក្រក់
ដោយកាយ ១ មិនពោលពាក្យអាក្រក់ ១ មិនគ្រិះរិះគម្រិះអាក្រក់ ១ មិន
ចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់ ១ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តិបុរសបុគ្គលដែល
ប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ
ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ។ ឯបញ្ចកន្លះនាយជាងឈើ មិនបានត្រេកអរ
មិនបានឃាត់កាសិតរបស់ទុក្ខាហមានបរិព្វាដក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

អនភិទន្ធាត្វា អប្បជិក្ខានិកាសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ
 ភកវតោ សន្តិកេ ឯតស្ស កាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជានិស្សាមិតំ ។ អថទោ បញ្ចកុដ្ឋោ ថេបតិ
 យេន ភកវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ភកវន្តំ
 អភិវទេត្វា ឯតមន្តំ និសីទិ ។ ឯតមន្តំ និសីទ្គោ
 ទោ បញ្ចកុដ្ឋោ ថេបតិ យាវតកោ អហោសិ
 ឧត្តាហមារេន បរិញ្ញាជកេន សមណមុណ្ឌិកាបុត្តេន
 សន្តិំ កថាសល្លាហោ តំ សព្វំ ភកវតោ
 អាហោចេសិ ។

(១២០) ឯវំ វុត្តេ ភកវា បញ្ចកុដ្ឋំ ថេបតិ
 ឯតទរោច ឯវំ សន្តេ ទោ ថេបតិ ទិហារោ កុមារោ
 មន្តោ ឧត្តានសេយ្យកោ សម្បទ្គកុសលោ ភវិស្សតិ
 បរមកុសលោ ឧត្តមប្បត្តិបត្តោ សមណោ អយោជ្ឈោ
 យថា ឧត្តាហមារេន បរិញ្ញាជកស្ស សមណមុណ្ឌិ-
 កាបុត្តស្ស វេទំ ។ ទិហាស្ស ហិ ថេបតិ កុមារស្ស
 មន្តស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស កាយោតិបំ ន ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លុះមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀស
 ចេញទៅ ដោយមានគំនិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងនូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ
 ច្បាស់លាស់ក្នុងសំណាកព្រះមានព្រះភាគ ។ បញ្ចកន្តៈនាយជាងឈើ
 ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចកន្តៈនាយជាងឈើ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ តាមពាក្យ
 ចរចាទាំងប៉ុន្មាន ដែលបាននិយាយ ជាមួយនឹងទុត្តាហមានបរិព្វាជក
 សមណមុណ្ឌិកាបុត្រដោយសព្វគ្រប់ ។

(១២០) កាលបញ្ចកន្តៈនាយជាងឈើនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងបញ្ចកន្តៈនាយជាងឈើដូច្នេះថា ម្ចាស់នាយ
 ជាងឈើ បើដូចពាក្យដែលទុត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ
 និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្សា (មិនទាន់ចេះក្រឡាប់នៅ
 ឡើយ) ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំ-
 ណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។ ម្ចាស់
 នាយជាងឈើ ឆ្លើយតាមកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្សា នឹងថាមិនមានកាយក៏បាន

បរិញ្ញាជនវគ្គស្ស សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ ភគវតោ វិទោ

កុតោ បន កាយេន ចាបកំ កម្ចំ កវិស្សតិ
 អញ្ញត្រ ដង្ហិតមត្តា ។ ទហាស្ស ហិ ថេវតិ
 កុមារស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស វាចាតិប
 ន ហោតិ កុតោ បន ចាបកំ វាចំ កាសិស្សតិ
 អញ្ញត្រ រោទិតមត្តា ។ ទហាស្ស ហិ ថេវតិ
 កុមារស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សង្កប្បោតិប
 ន ហោតិ កុតោ បន ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បិស្សតិ
 អញ្ញត្រ វិក្កុដ្ឋិតមត្តា ។ ទហាស្ស ហិ ថេវតិ
 កុមារស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស អាជីវោតិប
 ន ហោតិ កុតោ បន ចាបកំ អាជីវំ
 អាជីវិស្សតិ អញ្ញត្រ មាតុ ថញ្ញា ។ ឯវំ សន្ត
 ទោ ថេវតិ ទហារោ កុមារោ មន្ទោ ឧត្តាន-
 សេយ្យកោ សម្បទ្ធកុសលោ កវិស្សតិ បរមកុ-
 សលោ ឧត្តមប្បត្តិបត្តោ សមណោ អយោជ្ឈោ
 យថា ឧត្តហមានស្ស បរិញ្ញាជកស្ស សមណា-
 មុណ្ឌិកាបុត្តស្ស វចនំ ។

បរិព្វាជិតវគ្គ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ វិទ្យាប្រភេទព្រះមានព្រះភាគ

ព្រោះថានឹងធ្វើអំពើអាក្រក់ ដោយកាយណាកើត វៀរលែងតែការ
 បម្រាស់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្សារ
 នឹងថាមិនមានវត្ថុក៏បាន ព្រោះថានឹងពោលវត្ថុអាក្រក់ណាកើត វៀរ
 លែងតែការយំប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចី
 ដេកផ្សារ នឹងថាមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះក៏បាន ព្រោះថានឹងត្រិះរិះតម្រិះ
 អាក្រក់ណាកើត វៀរលែងតែធ្វើមុខជូរជូរណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជាង
 ឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្សារ នឹងថាមិនមានអាជីវៈក៏បាន ព្រោះ
 ថានឹងប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់ណាកើត វៀរលែងតែការប្រដោះម្តាយ
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បើដូចជាពាក្យដែលទុក្ខាហមានបរិ-
 ព្វាជកសមណមុណ្ឌិតាបុត្រ និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ចីដេក
 ផ្សារ ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវ
 ចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១២១] ចត្វហិ ខោ អហំ ឧបតិ ធម្មេហិ
 សមន្មាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ ន ថេរ
 សម្ពុទ្ធកុសលំ ន បរមកុសលំ ន ឧត្តមប្បតិបត្តិ
 សមណំ អយោជ្ឈំ អបិចមិ ទហារំ កុមារំ មន្ទំ
 ឧត្តានសេយ្យកំ សមធិត្តយ្ហ តិដ្ឋតិ កតមេហិ ចត្វហិ
 ឥធ ឧបតិ ន កាយេន ចាបកំ កម្មំ ករោតិ ន
 ចាបកំ វាចំ ភាសតិ ន ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បតិ
 ន ចាបកំ អាជីរំ អាជីវតិ ឥមេហិ ខោ អហំ ឧបតិ
 ចត្វហិ ធម្មេហិ សមន្មាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ
 ន ថេរ សម្ពុទ្ធកុសលំ ន បរមកុសលំ ន
 ឧត្តមប្បតិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ អបិចមិ ទហារំ
 កុមារំ មន្ទំ ឧត្តានសេយ្យកំ សមធិត្តយ្ហ តិដ្ឋតិ ។

[១២២] ទិសហិ ខោ អហំ ឧបតិ ធម្មេហិ
 សមន្មាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្ពុទ្ធកុសលំ
 បរមកុសលំ ឧត្តមប្បតិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ ។
 ឥមេ អកុសលា សីលា តមហំ^(១) ឧបតិ

១ ឱ. ឥមេ អកុសលសីលា គហន្តិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១២១] ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតបញ្ចត្តបុរសបុគ្គលដែល
 ប្រកបដោយធម៌ទាំង ៤ ប្រការថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
 មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកដល់នូវចំណែកបុណ្យ
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រនៅឡើយទេ
 បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្សារនេះបន្តិចទេតើ
 ធម៌ ៤ ប្រការតើអ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាន់ឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិន
 ធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ ១ មិនពោលវាចាអាក្រក់ ១ មិនគ្រិះរិះគម្រិះ
 អាក្រក់ ១ មិនចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់ ១ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតបញ្ចត្ត
 បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការនេះថា មិនទាន់ជាអ្នកមាន
 កុសលពេញលេញ មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នក
 ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រនៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេង
 តូចខ្ចីដេកផ្សារបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ។

[១២២] ម្នាលនាយជាន់ឈើ លុះតែបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយ
 អង្គ ១០ ទើបតថាគតបញ្ចត្តថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសល
 ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រមែន ។ នេះពួកសីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគត

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ សមណបុណ្ញកសុត្តេ វស ធម្ម

វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាធា អកុសលា សីលា
 តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥធិ អកុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ តមហំ ថបតិ
 វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឃីរំ បដិបន្នោ អកុសលានំ
 សីលានំ និរោធ�ាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ថបតិ
 វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥមេ កុសលា សីលា
 តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាធា
 កុសលា សីលា តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។
 ឥធិ កុសលា សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ តមហំ
 ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឃីរំ បដិបន្នោ កុស-
 លានំ សីលានំ និរោធ�ាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ
 ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥមេ អកុសលា សុត្តប្បា
 តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាធា
 អកុសលា សុត្តប្បា តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តំ វុទាមិ ។

បរិព្វាណវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ធម៌ ១០ ប្រការ

តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសល
 កើតអំពីអកុសលចិត្ត (ទាំង១២) នេះ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត

តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសល
 ក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតមានសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគត

តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
 ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថា-
 គតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ នេះពួកសីលជាអកុសល
 ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។

សីលទាំងឡាយជាអកុសល កើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាង
 ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំង
 ឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ

តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ

តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសង្ឃប្បៈ
 ជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 សង្ឃប្បៈនោះ ។ សង្ឃប្បៈជាអកុសលកើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាល
 នាយជាងឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្ឃប្បៈនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥធ អកុសលា សង្កប្បា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ
 តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ
 អកុសលានំ សង្កប្បានំ និរោធាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥមេ
 កុសលា សង្កប្បា តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តិ
 វនាមិ ឥតោ សម្មដាធា កុសលា សង្កប្បា តមហំ
 ថបតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥធ កុសលា សង្កប្បា
 អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ តមហំ ថបតិ វេទិតព្វន្តិ
 វនាមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ កុសលានំ សង្កប្បានំ
 និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ថបតិ
 វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។

(១២៣) កតមេ ច ថបតិ អកុសលា សីលា ។
 អកុសលំ កាយកម្មំ អកុសលំ វចកម្មំ ចាបកោ
 អាជីវោ ឥមេ វុច្ចន្តិ ថបតិ អកុសលា សីលា ។
 ឥមេ ច ថបតិ អកុសលា សីលា កុសម្មដាធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាល
 នាយជាងឈើ គឺថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។
 បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយ
 ជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ គឺថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសង្កប្បៈជាអកុសល ម្នាលនាយជាងឈើ គឺថាគត
 តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ សង្កប្បៈទាំងឡាយ
 ជាអកុសលកើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាងឈើ គឺថាគតតែង
 ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ សង្កប្បៈទាំងឡាយជា
 អកុសលក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាងឈើ គឺថាគត
 តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បៈនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ម្នាល
 នាយជាងឈើ គឺថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។

[១២៣] ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសល តើ
 ដូចម្តេច ។ កាយកម្ម ជាអកុសល វេទិកកម្ម ជាអកុសល អាជីវៈជាបាប
 ម្នាលនាយជាងឈើ នេះគឺថាគតហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្នាល
 នាយជាងឈើ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ តើមានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។

បរិព្វាណិកវគ្គស្ស សមណមុណ្ឌិតសុត្តេ អកុសលសីលកថា

សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណំ នេសំ វុត្តំ ។ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណំ
 វេទន្តិយំ ។ កកតមិ ចិត្តំ ។ ចិត្តម្យំ ហិ ពហុ
 អនេកវិដិ ធានប្បការកំ យំ ចិត្តំ សភកំ សនោសំ
 សមោហំ ឥតោ សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណំ អកុសលា សីលា ។
 ឥមេ ច ឧបតិ អកុសលា សីលា កុហំ អបរិសេសា
 ធិរុជ្ឈន្តំ ។ ធិរោជាយិ នេសំ វុត្តោ ។ ឥធិ ឧបតិ
 ភិក្ខុ កាយធិរុជ្ឈន្តំ បហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេតិ
 វេទនុជ្ឈន្តំ បហាយ វេទសុចរិតំ ភាវេតិ មនោធិរុជ្ឈន្តំ
 បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេតិ មិច្ឆាជីវំ បហាយ
 សម្មាជីវេន ជីវិតំ កប្បេតិ ឯត្ថេតេ អកុសលា
 សីលា អបរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តំ ។ កកមិ បដិច្ចោ
 ឧបតិ អកុសលានំ សីលានំ ធិរោជាយ បដិច្ចោ
 ហេតិ ។ ឥធិ ឧបតិ ភិក្ខុ អនុប្បដ្ឋានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធិរុជ្ឈន្តំ អនុប្បដ្ឋាយ ធិរុជ្ឈន្តំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណតិ បទហតិ

បរិព្វាធិការត្ថ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ ពោលអំពីសីលធម៌សាល

ឯសមុជ្ជានរបស់សីលជាអកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរ
 ពោលថា មានចិត្តជាសមុជ្ជាន ។ ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន
 មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ប្រកប
 ដោយទោសៈ ប្រកបដោយមោហៈ សីលជាអកុសលទាំងឡាយ កើត
 អំពីចិត្តនេះ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ តើ
 រលត់ឥតសេសសល់ក្នុងទីណា ។ ឯការរលត់របស់សីលទាំងនោះ បាន
 ពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់
 កាយទុច្ចរិត ចំរើនកាយសុច្ចរិត លះបង់វិច្ច័យទុច្ចរិត ចំរើនវិច្ច័យសុច្ចរិត
 លះបង់មនោទុច្ចរិត ចម្រើនមនោសុច្ចរិត លះបង់មិច្ឆាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិត
 ដោយសម្មាជីវៈ សីលជាអកុសលទាំងនោះ តែងរលត់ឥតសេសសល់
 ក្នុងសោតាបត្តិផល⁺នេះឯង ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូច
 ម្តេច ទើបឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាអកុសល ។
 ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ្ញាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹង
 ប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ្ញាំងធម៌ទាំងឡាយជា
 អកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ្ញាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ហាតិ
 បទហតិ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ
 ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ហាតិ
 បទហតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ វិត្តយា
 អសម្មោសាយ កិយ្យោកាវាយ វេប្បន្នាយ ការវាយ
 ចារិប្បិយា ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ
 ចិត្តំ បត្តណ្ហាតិ បទហតិ ។ ឃី បដិបន្នោ ទោ ថេតិ
 អកុសលានំ សីលានំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

(១២២) កតមេ ច ថេតិ កុសលា សីលា ។
 កុសលំ កាយកម្មំ កុសលំ វចកម្មំ អាជីវចារិ-
 សុទ្ធិចំ ទោ អហំ ថេតិ សីលស្មី វនាមិ ឥមេ
 វចនំ ថេតិ កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ថេតិ
 កុសលា សីលា កីសម្មជានា ។ សម្មជានម្បិ
 នេសំ វត្ថុ ។ ចិត្តសម្មជានាតិស្ស វចនិយំ ។
 កតមំ ចិត្តំ ។ ចិត្តម្បិ ហំ តហ អនេកវិជំ
 នានប្បការកំ យំ ចិត្តំ វត្ថវកំ វត្ថនោសំ វត្ថមោហំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

ឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត
 ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឆន្ទៈ
 ឲ្យកើតឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បី
 ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន
 ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតថេរ
 មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែធំទូលាយ ចម្រើន ពេញបរិបូណ៌
 ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាអកុសល ។

(១២២) ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសលតើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលនាយជាងឈើ គឺថាគតពោលនូវកាយកម្ម ជាអកុសល
 វចកកម្ម ជាអកុសល ទាំងអាជីវិបាកសុទ្ធិផង ថាជាសីល ម្នាលនាយជាងឈើ
 ទាំងនេះហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលជា
 អកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។ ឯសមុដ្ឋានរបស់សីលជាអកុសល
 ទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានចិត្តជាសមុដ្ឋាន ។
 ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការ
 ផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រាសចាកកតៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ

បរិបាកវិញ្ញាណ សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ កុសលសីលកថា

ឥតោ សម្មជ្ជាណ កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ថេវតិ
 កុសលា សីលា កុហំ អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ ។
 និរោធាបិ នេសំ វុត្តោ ។ ឥធ ថេវតិ ភិក្ខុ សីលវា
 ហោតិ នោ ច សីលមយោ តត្ថា ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតិ បដាធាតិ យត្ថស្ស តេ កុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តំ ។ កុដិ បដិបន្នោ ច
 ថេវតិ កុសលានំ សីលានំ និរោធាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ។ ឥធ ថេវតិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បនាយ នន្ទំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បទ្កណាតិ បទហតិ
 ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ។ បេ ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ
 ។ បេ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ វិត្តយា
 អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេទ្យន្តាយ ភាវនាយ
 ចាវច្ឆរិយា នន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
 បទ្កណាតិ បទហតិ ។ ឯវិ បដិបន្នោ ខោ ថេវតិ
 កុសលានំ សីលានំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

បរិព្វាដកវត្ថុ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ ការពោលអំពីសង្គប្បុរៈជាតុសល

សីលជាតុសលកើតអំពីចិត្តនេះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសីលជាតុសល
 ទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា ។ ការរលត់របស់សីលទាំង
 នោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ជាអ្នកមានសីល ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេចត្រឹមសីលប៉ុណ្ណោះទេ រមែងដឹង
 ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នឹងបញ្ជាវិមុត្តិនោះផង តាមសេចក្តីពិតថា សីល
 ជាតុសលទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ រមែងរលត់ឥតសេសសល់ក្នុងអរហ-
 ត្តផល ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយជាតុសល ។ ម្នាលនាយជាងឈើ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម
 ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាតុសលដ៏លាមក ដែល
 មិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ពួកធម៌ជាតុសល
 ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសលដែល
 មិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ទំប្រឹង
 ប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសល
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹងរិតតែជំនួយ
 ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សីលទាំងឡាយ ជាតុសល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១២៥) កតមេ ច ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា ។

កាមសង្កប្បា ព្យាបាទសង្កប្បា វិហឹសាសង្កប្បា

ឥមេ វុច្ឆន្តិ ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា ។ ឥមេ ច ជបតិ

អកុសលា សង្កប្បា កើសមុដ្ឋាជា ។ សមុដ្ឋានម្បី

នេសំ វុត្តំ ។ សញ្ញាសមុដ្ឋានាតិស្ស វចនីយំ ។

កតមា សញ្ញា ។ សញ្ញាបិ ហិ ពហុ អនេកវិជា

នានម្បីការកា យា កាមសញ្ញា ព្យាបាទសញ្ញា

វិហឹសាសញ្ញា ឥតាសមុដ្ឋាជា អកុសលា សង្កប្បា ។

ឥមេ ច ជបតិ អកុសលា សង្កប្បា កុហំ អបរិសេសា

និរុជ្ឈន្តិ ។ និរោធាបិ នេសំ វុត្តា ។ ឥធ ជបតិ

ភិក្ខុ វិវិច្ឆេ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ

សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ បតិសុខំ បឋមំ ឈានំ

ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ឯត្ថេតេ អកុសលា សង្កប្បា

អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។ កាចំ បដិបន្នោ ច ជបតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

(១២៥) ម្នាលនាយជាន់ឈើ សង្ឃប្បៈទាំងឡាយជាអកុសលភក្តី
ដូចម្តេច ។ កាមសង្ឃប្បៈ ១ ព្យាបាទសង្ឃប្បៈ ១ វិហីសាសង្ឃប្បៈ ១ ម្នាល
នាយជាន់ឈើ ទាំងនេះ ហៅថា សង្ឃប្បៈជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់
ឈើ ចុះសង្ឃប្បៈជាអកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុជ្ជាន ។ ឯសមុជ្ជាន
របស់សង្ឃប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានសញ្ញា
ជាសមុជ្ជាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែប
មិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺកាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១
វិហីសាសញ្ញា ១ សង្ឃប្បៈជាអកុសលកើតមកអំពីសញ្ញាទាំងនេះ ។ ម្នាល
នាយជាន់ឈើ ចុះសង្ឃប្បៈ ជាអកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់
ក្នុងទីណា ។ ឯការរលត់សង្ឃប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។
ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលអនាគាមិផល បឋ-
មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈមានបីគំនិតសុខៈកើតអំពី
វិវេក សង្ឃប្បៈជាអកុសលទាំងនោះ រលត់ឥតសេសសល់ក្នុងអនាគាមិ-
ផល⁺នេះឯង ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើប

បរិព្វាណកថាសូត្រ សមណបុណ្ញកថាសូត្រ កុសលសង្កេតកថា

អកុសលានំ សុត្តប្បនំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។
 ឥម ថបតិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វីរីយំ
 អារកតិ ចិត្តំ បត្តល្បាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ បហាធាយ ។ បេ ។ អនុប្បន្នានំ
 កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ ។ បេ ។ ឧប្បន្នានំ
 កុសលានំ ធម្មានំ វិភិយោ អសម្មោសាយ ភិយ្យោ-
 ភាវាយ វេប្បល្លាយ ភាវធាយ ចារិច្ចរិយោ ធនំ ជនេតិ
 វាយមតិ វីរីយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តល្បាតិ បទហតិ ។
 ឯវំ បដិបន្នោ ខោ ថបតិ អកុសលានំ សុត្តប្បនំ
 និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

[១២៦] កតមេ ច ថបតិ កុសលា សុត្តប្បា ។
 នេត្តម្មសង្កប្បោ អព្យាបាទសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្ក-
 ប្បោ ឥមេ វុត្ថន្តំ ថបតិ កុសលា សុត្តប្បា ។
 ឥមេ ច ថបតិ កុសលា សុត្តប្បា កីសមុដ្ឋានា ។
 សមុដ្ឋានម្បិ នេសំ វុត្ថំ ។ សញ្ញាសមុដ្ឋានាតិស្ស
 វុត្ថន្តីយំ ។ កតមា សញ្ញា ។ សញ្ញាបំ ហំ តហ្ម

បរិព្វាជិកាវត្ថុ សមណមុណ្ឌិក.សូត្រ ការពោលអំពីសង្គប្បៈឧ.កុសល

ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្គប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។ ម្នាលនាយ
 ជាងឈើ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធា-
 ព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះ
 បង់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើត
 ឡើងបាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធា-
 ព្យាយាម ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែល
 កើតឡើងហើយ ឲ្យបិទបិទ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរិតតែធម្មតា
 ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្គប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។

(១២៦) ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះសង្គប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល តើ
 ដូចម្តេច នេក្ខម្មសង្គប្បៈ១ អព្យាបាទសង្គប្បៈ១ អវិហឹសាសង្គប្បៈ១ ម្នាល
 នាយជាងឈើ ទាំងនេះ ហៅថា សង្គប្បៈជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាង
 ឈើ ចុះសង្គប្បៈទាំងឡាយជាអកុសលនេះ មានអ្វីជាសម្បជាន ។ ឯស-
 ម្បជានរបស់សង្គប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមាន
 សញ្ញាជាសម្បជាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនេកវិទា នាទប្បការកា យា^(១) នេក្ខមសញ្ញា
 អព្យាចាទសញ្ញា អវិហឹសាសញ្ញា ឥតោសមុដ្ឋាជា
 កុសលា សង្កប្បា ។ ឥមេ ច ថេវតិ កុសលា
 សង្កប្បា កុហី អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។ និរោធាបិ
 នេសំ វុត្តោ ។ ឥធ ថេវតិ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារាជំ
 វ្យាបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ
 វិហារតិ ឯត្ថេតេ កុសលា សង្កប្បា អបរិសេសា
 និរុជ្ឈន្តិ ។ កថំ បដិច្ចដ្ឋោ ច ថេវតិ កុសលានំ
 សង្កប្បានំ និរោធាយ បដិច្ចដ្ឋោ ហោតិ ។ ឥធ
 ថេវតិ ភិក្ខុ អនុប្បដ្ឋានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារកតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ឧប្បដ្ឋានំ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ។ បេ ។ អនុប្បដ្ឋានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺ នេកុម្មសញ្ញា ១ អព្យាបាទសញ្ញា ១

អវិហឹសាសញ្ញា ១ សង្កប្បៈ ទាំងឡាយជាកុសល កើតមកអំពីសញ្ញា

ទាំងនេះ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសលនេះ

រលត់ឥសេសសល់ ក្នុងទីណា ។ ឯការរលត់របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ

បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

ព្រោះម្សៅវិតក្កៈ វិចារៈ ។ បេ ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន សង្កប្បៈ

ជាកុសលទាំងនេះ រលត់ឥសេសសល់ ក្នុងទុតិយជ្ឈាននេះឯង ។

ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ

ដើម្បីរលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងធន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យា-

យាម ផ្តងចិត្ត ឥម្ពល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏

លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌

ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ដើម្បី

ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន

បរិព្វាណិកាវគ្គស្ស សមណមុណ្ហាសុត្តេ ទសាសេព្វធម្មោ

។ បេ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ វិតិយា
 អសម្មោសាយ កិល្យោភាវាយ វេច្ចល្លាយ ភាវនាយ
 ចារិច្ចរិយា នន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ
 ចិត្តំ បក្កណាតិ បទហតិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ
 ខោ ថបតិ កុសលានំ សុត្តប្បនំ និរោធាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ។

(១២៧) កតមេហិ ថបតិ ទសហិ ធម្មេហិ
 សមន្នាកតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្បន្នកុសលំ
 បរមកុសលំ ឧត្តមប្បតិបត្តំ សមណំ អយោជ្ឈំ ។
 ឥធិ ថបតិ កិត្តុ អសេក្ខាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សមន្នា-
 កតោ ហោតិ អសេក្ខន្ធសម្មាសុត្តប្បន្ធសមន្នា-
 កតោ ហោតិ អសេក្ខាយ សម្មាវាចាយ សមន្នាកតោ
 ហោតិ អសេក្ខន្ធសម្មាកកម្មន្តេន សមន្នាកតោ
 ហោតិ អសេក្ខន្ធសម្មាអាជីវេន សមន្នាកតោ ហោតិ
 អសេក្ខន្ធសម្មាវាយាមេន សមន្នាកតោ ហោតិ
 អសេក្ខាយ សម្មាសតិយា សមន្នាកតោ ហោតិ
 អសេក្ខន្ធសម្មាសមាធិនា សមន្នាកតោ ហោតិ

បរិព្វាណកថា សមណបុណ្ញកស្សន្ត អសេតុធម៌ ៤០ ប្រការ

ៗ បេ ៗ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងចិត្ត
 តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យបតថេរ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែជំទូលាយ ចំរើន ពេញ
 បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ហៅថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ។

(១២៧) ម្នាលនាយជាងឈើ ដែលតថាគត បញ្ចកបរសបុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌១០ប្រការ ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌ មានកុសល
 ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ទុត្តម ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់
 ញ័រ តើអ្វីខ្លះ? ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយ
 សម្មាទិដ្ឋិជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកប
 ដោយសម្មាវាចាជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាគម្ពន្ធៈជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកប
 ដោយសម្មាភាជីវៈជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវាយាមៈជាអសេត្ថៈ ១
 ប្រកបដោយសម្មាសតិជាអសេត្ថៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសមាធិជាអសេត្ថៈ ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អសេក្ខន សម្មាញ្ញាលោន សមន្មាគតោ ហោតិ
 អសេក្ខាយ សម្មាវិមុត្តិយា សមន្មាគតោ ហោតិ ។
 ឥមេហំ ទោ អហំ ជបតិ នសហំ ធម្មហំ សមន្មាគតំ
 បុរិសបុគ្គលំ បញ្ចាបេមិ សម្មន្នកុសលំ បរមកុសលំ
 ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈន្តំ ។ ឥនមរោច
 ភកវា អត្ថមនោ បញ្ចកត្តោ ជបតិ ភកវតោ ភាសិតំ
 អភិន្និតំ ។

សមណមុណ្ឌិតសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រកបដោយសម្មាញាណៈជាអសេត្តៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវិមុត្តិជាអ-
 សេត្តៈ ១ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ដែលតថាគត បញ្ចត្តបុរសបុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌
 មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ទុត្តម ជាសមណៈ ឥត
 មានសេចក្តីញាប់ញ័រ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរត្រង់
 ចប់ហើយ បញ្ចកន្តៈនាយជាន់ឈើ ក៏ត្រេកអររីករាយហើយចំពោះភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សមណមុណ្ឌិតសូត្រ ទី ៨ ។

នរិមំ បុព្វសកុលុទាយិសុត្ថំ

[១២៨] ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា

រាជគហោ វិហារតិ វេឡ្យនេ កលន្ទកងិវាបេ ។ តេន

ខោ បន សមយេន សកុលុទាយិ បរិព្វាជកោ

មោរងិវាបេ បរិព្វាជកាភមេ បដិវសតិ មហាតិយា

បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ ។ អថខោ ភគវា បុព្វស្លា-

សមយំ ងិវាសេត្វា បត្តចីវរាធាយ យេន រាជគហំ

តេន បិណ្ឌាយ ទាវិសិ^(១) ។ អថខោ ភគវតោ

ឯតនហោសិ អតិប្បតោ ខោ តាវ រាជគហោ^(២)

បិណ្ឌាយ ចរិតុំ យន្ទនាហំ យេន មោរងិវាទោ

បរិព្វាជកាភមោ យេន សកុលុទាយិ បរិព្វាជកោ

តេនុបសង្កមេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភគវា យេន

មោរងិវាទោ បរិព្វាជកាភមោ តេនុបសង្កមិ ។

១ ឧ. ម. បត្តចីវរា អាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ ធាវិសិទិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. រាជគហំ ។

បុទ្យសកុលុទាយិសូត្រ ទី ៩

(១២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាកលន្ទកនិវាសនា និគក្រុងរាជ-
គ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសកុលុទាយិ នៅអាស្រ័យ
ក្នុងបរិព្វាជការាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទច្រើន
នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរក្នុង
បុព្វល្អាសម័យ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានសេចក្តីគ្រិនរិះ ក្នុងវេលានោះយ៉ាងនេះថា ការ
ត្រាច់ទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត នៅព្រឹកណាស់នៅឡើយ បើ
ដូច្នោះ គួរតែតថាគត ចូលទៅរកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកា-
រាមឈ្មោះមោរនិវាបៈសិន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ស្តេចចូលទៅរក
បរិព្វាជកាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

[១២៧] តេន ខោ បន សមយេន សកុលុទាយ
 បរិព្វាជកោ មហតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ
 និសិន្នោ ហោតិ ឧត្តានិទិយា ឧត្តាសន្តមហាសន្តាយ
 អនេកវិហិតំ តិរច្ឆានកមំ កថេន្តិយា សេយ្យដំ
 រាជកមំ ។ បេ ។ ឥតិកវកវកមំ ឥតិ វា ។
 អន្តសា ខោ សកុលុទាយ បរិព្វាជកោ កកវន្តំ
 ទ្ធរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ណបេសិ
 អប្បសន្នា គោន្តោ ហោន្តុ មា គោន្តោ សន្តមកត្ត
 អយំ សមណោ តោតមោ អាគច្ឆតិ អប្បសន្តកា-
 មោ ខោ បន សោ អាយស្មា អប្បសន្តស្ស វណ្ណវាជំ
 អប្បេវ នាម អប្បសន្តំ បរិសំ វិទិត្យា ឧបសង្កមិតតំ
 មញ្ញាយ្យតិ ។ អថខោ តេ បរិព្វាជកា តុណ្ហី អហេ-
 សំ ។ អថខោ កកវា យេន សកុលុទាយ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសង្កមិ ។ អថខោ សកុលុទាយ
 បរិព្វាជកោ កកវន្តំ ឯតទវេច ឯតុ ខោ កន្តេ
 កកវា ស្វាគតំ^(១) កន្តេ កកវតោ បរិស្សំ ខោ កន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១២៧) សម័យនោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយ
នឹងបរិព្វាជកបរិស័ទច្រើននាក់ ដែលកំពុងបន្លឺសំឡេងខ្ពស់ សំឡេង
ខ្លាំង និយាយគ្នាបានកថា ជាច្រើនប្រការគឺ និយាយអំពីស្តេច ។ បេ ។
និយាយអំពីសេចក្តីវិនាសនឹងសេចក្តីចំរើន ដែលជាហេតុផុតប្រយោជន៍
ថាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមាន
ព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់
បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយមានសំឡេងតិច ។ ចូរអ្នក
ដ៏ចំរើនទាំងឡាយកុំមាត់អ្វីឡើយ ដ្បិតព្រះសមណគោតមនេះ និមន្តមក
ឯព្រះសមណគោតម មានអាយុនោះ ជាអ្នកត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច
ពោលសរសើរសំឡេងតិច ធ្វើដូចម្តេចឲ្យតែលោកដឹងថា បរិស័ទមាន
សំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថា គួរចូលមក ។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ
ក៏នៅស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅ
រកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
មានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ស្តេចមកចុះ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរស្តេចមកនៃព្រះមាន
ព្រះភាគជាការប្រពៃហើយ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគបាន
បម្រុងនឹងធ្វើដំណើរមក ក្នុងទីនេះអស់កាលយូរហើយ បតិត្រព្រះអង្គ

បរិព្វាជិកាវត្ថុស្ស ចូឡសកុលុកាយសុត្តេ បរិសេបវិញ្ញាណខំ

ភក្កវា សមំ បរិយាយមកាសិ យទិទំ សធាកមនាយ
 ធិសីទតុ កន្លេ ភក្កវា សធមាសនំ បញ្ចត្តន្តំ ។
 ធិសីទិ ភក្កវា បញ្ចត្តេ អាសនេ ។ សកុលុកាយិបិ
 ខោ បរិព្វាជកោ អញ្ញតំ នីទំ អាសនំ កហេត្វា
 ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទិ ខោ សកុ-
 លុកាយី បរិព្វាជកំ ភក្កវា ឯតទេវេច កាយ នុត្ត-
 ទនាយិ ឯតវហំ កថាយ សន្និសីទ្នា កា ច បន
 វេ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។

(១៣០) តិដ្ឋតេសា កន្លេ កថា យាយ មយំ
 ឯតវហំ កថាយ សន្និសីទ្នា នេសា កន្លេ កថា
 ភក្កវតោ ទុល្លភា ភវិស្សតិ បច្ឆាបិ សវនាយ
 យទាហំ កន្លេ សមំ បរិសំ អនុបសង្កន្តោ ហោមិ
 អថាយំ បរិសា អនេកវិហិតំ តិវច្ឆានកមំ កថេន្តំ
 ធិសីទ្នា ហោតិ យទា ច ខោ អហំ កន្លេ សមំ
 បរិសំ ឧបសង្កន្តោ ហោមិ អថាយំ បរិសា
 មមិយេវ មុទំ ឱណោកេន្តំ ធិសីទ្នា ហោតិ

បរិព្វាណវគ្គ ចូរសកុលុទាយិសូត្រ ការក្រាបបង្គំទូលអំពីរឿងកំរៃបរិស័ទ

ដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគនិមន្តគង់ចុះ អាសនៈនេះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ក្រាលហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាល
ថ្វាយ ។ សកុលុទាយិបរិព្វាណកាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏
សមគួរ ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាណអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកអង្គុយប្រជុំ
គ្នានិយាយពីរឿងអ្វីម្យាញ់មិញនេះ ចុះពាក្យដូចម្តេចដែលអ្នកទាំងឡាយ
ធ្វើឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

(១៣០) សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយប្រជុំគ្នានិយាយម្យាញ់មិញនេះ លើកទុក
សិន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះមិនមែនជាការក្រដល់ព្រះអង្គទេ សូម
ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ជាខាងក្រោយចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំ
ព្រះអង្គមិនទាន់ចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ បរិស័ទនេះ ក៏អង្គុយនិយាយតែ
តិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះតែកាលដែលខ្ញុំព្រះ
អង្គចូលទៅជិតបរិស័ទនេះ ទើបបរិស័ទនេះ អង្គុយមើលមុខខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យន្នោ សមណោ កោតមោ ឧទាយិ ធម្មំ
 ភាសិស្សតិ តន្នោ^(១) សោស្ស្យមាតិ ។ យនោ បន
 កន្តេ កកវំ ឥមំ បរិសំ ឧបសង្កន្តោ ហោតិ
 អថ ច អហព្វេរ^(២) អយព្វំ បរិសា កកវតោ
 មុខំ ឱលោកេន្តំ និសិន្នា ហោតិ^(៣) យន្នោ
 កកវំ ធម្មំ ភាសិស្សតិ តន្នោ សោស្ស្យមាតិ ។
 តេនហិ ឧទាយិ តព្វេវេត្ថ^(៤) បដិភាតុ យថា មិ
 បដិកាសេយ្យតិ ។

[១៣១] បុរិមាជិ កន្តេ និវសាជិ បុរិមតរាជិ
 សព្វញ្ញ សព្វទស្សវី អបរិសេសំ ញាណទស្សនំ
 បដិជានមាណោ ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាករស្ស ច សតតំ សមិតំ ញាណទស្សនំ
 បច្ចុបដ្ឋិតនិ សោ មយា បុព្វនំ អារត្ត បញ្ចំ បុដ្ឋោ
 សមាណោ អព្រោនញ្ចំ បដិចរិ តហិទ្ធាកមិ អបនាមេសិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាត្វា កាសិ

១ ម. តំ ។ ២ ឧ. អថ អហព្វេរ ។ ម. អហិហព្វេរ ។ ៣ ឧ ម. ហោម ។
 ៤ ឧ ម. តេនហុទាយិ តំយេវេត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដក្កសកៈ

និយាយថា បពិត្រទុទាយិ យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសមណ-
 គោតមនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលមករកបរិស័ទនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គនឹងចូលទៅដែរ ដ្បិតបរិស័ទនេះ កំពុងតែអង្គុយមើលព្រះភក្ត្រព្រះ
 មានព្រះភាគដោយគិតថា យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ម្ចាស់ទុទាយិ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតាំងផ្ដើមប្រស្នាឆោះមក គឺថាគតនឹង
 សំដែងតបតាមហេតុក្នុងប្រស្នានេះ ។

(១៣១) សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពីថ្ងៃមុន ។ មានបុគ្គលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណ-
 ទស្សនៈឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្ដី ឈរក្ដី ដេកលក់ក្ដី
 រលឹកក្ដី ញាណទស្សនៈប្រាកដឡើងរឿយ ។ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាល
 ដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរប្រស្នាប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ត្រឡប់ជាគេចកែពាក្យ
 ដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅមកបន្ថែមបន្ទប់ ហើយសំដែង
 សេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត នឹងសេចក្ដីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង

បរិព្វាធិការធម្មបទ ឬប្បសក្កុលុទាយសុត្តេ បុព្វបទន្តរាថា

តស្ស មយ្ហំ កន្លេ កកវន្តិយេវ អារត្ត សត្តិ
 ឧទហានិ អហោ នួន កកវា អហោ នួន
 សុគតោ យោ ឥមេសំ ធម្មានំ កុសលោតិ ។ កោ
 បនេសោ ឧទាយិ សព្វញ្ញ សព្វនស្សវី អបរិសេសំ
 ញ្ញាណនស្សនំ បដិដានមាធ�ោ ចរតោ ច មេ
 តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស ច សតតំ
 បុព្វនំ សមិតំ ញ្ញាណនស្សនំ បច្ចុប្បិដ្ឋតន្តំ សោ
 តយា បុព្វនំ អារត្ត បញ្ចំ បុរេដ្ឋា សមាធា
 អពោធាញ្ញំ បដិចរិ តហិទ្ធាកមំ អបនាមេសំ កោបញ្ច
 នោសញ្ញ អប្បច្ចយញ្ញ ចាត្វាគាសីតិ ។ និកន្តោ
 កន្លេ ធាជបុត្តោតិ ។

[១៣២] យោ ខោ ឧទាយិ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យ សេយ្យដីនំ ឯកម្យំ
 ជាតិ ទ្រេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យ
 សោ វា មិ បុព្វនំ អារត្ត បញ្ចំ បុរេយ្យ តំ វាហិ
 បុព្វនំ អារត្ត បញ្ចំ បុរេយ្យ សោ វា មេ បុព្វនំ អារត្ត

បរិព្វាណវត្ថុ ចូរឈរក្នុងរូបស្នាម ពេលអំពីប្រសូត្រាព្វទីបំផុតខាងដើមនឹងខាងចុង
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏កើតសតិឡើង ព្រោះប្រារព្ធចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគថា ឧមានតែព្រះមានព្រះភាគ ឧមានតែព្រះសុគត
 ទើបព្រះអង្គឈ្លាសវៃចំពោះធម៌ទាំងនេះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
 ឧទាយិ ចុះបុគ្គលណាជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណ-
 ទស្សនៈឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី
 រលឹកក្តី ញាណទស្សនៈក៏ប្រាកដឡើងរឿយៗ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ
 កាលដែលអ្នកបានសួរប្រសូត្រាព្វទីបំផុតខាងដើម ក៏ត្រឡប់ជាគេចកែ
 ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅមកបន្ថែមបន្ថប់ ហើយ
 សំដែងនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដ
 ឡើង ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា និគ្រន្ធនាដបុត្រ ព្រះអង្គ ។

(១៣២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ បុគ្គលណាមួយ
 រលឹកឃើញ បុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការគឺ រលឹកឃើញជាតិ ១ ជាតិ ២
 ។ បេ ។ រលឹកឃើញបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ
 ព្រមទាំងទទួលដោយប្រការដូច្នេះ (បើ) បុគ្គលនោះសួរប្រសូត្រា
 គឺថាគត ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម គឺថាគតក៏សួរប្រសូត្រានឹងបុគ្គលនោះ
 ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើមដែរ បុគ្គលនោះប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ធ្វើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន ចិត្តំ អារាធម្មេយ្យ តស្ស
 វាហំ បុព្វន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន ចិត្តំ
 អារាធម្មេយ្យំ យោ^(១) ខោ ឧបាយំ និព្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យ
 ចរមារេ ឧបបជ្ឈមារេ ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ
 ទុព្វណ្ណោ សុគតេ ទុក្កតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ
 សត្តេ បដានេយ្យ សោ វា មំ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញា
 បុច្ឆេយ្យ តំ វាហំ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញា បុច្ឆេយ្យំ
 សោ វា មេ^(២) អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន
 ចិត្តំ អារាធម្មេយ្យ តស្ស វាហំ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណោន ចិត្តំ អារាធម្មេយ្យំ អបិច្ឆនាយំ តិដ្ឋតុ
 បុព្វន្តោ តិដ្ឋតុ អបរន្តោ ធម្មន្តេ ទេសេស្សាមិ ឥមស្មី
 សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បទា ឥទំ ឧប្បជ្ឈតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចិត្តតថាគតឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបាន តថាគតក៏ប្រារព្ធទីប័-
ផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តបុគ្គលនោះឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ
បុគ្គលណាមួយ មានទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ឃើញ
សត្វទាំងឡាយដែលច្បុក ដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ
សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួក
សត្វដែលទៅតាមយថាភូមិ (បើ) បុគ្គលនោះ សួរប្រស្នានឹងតថាគត
ប្រារព្ធទីប័ផុតខាងចុង តថាគតក៏សួរប្រស្នានឹងបុគ្គលនោះប្រារព្ធទីប័ផុត
ខាងចុងដែរ បុគ្គលនោះប្រារព្ធទីប័ផុតខាងចុងធ្វើចិត្តតថាគតនោះឲ្យរីក
រាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ ប៉ុន្តែឆ្លើយចុះ ទាយិ ទីបំផុត
ខាងដើមលើកទុក ទីបំផុតខាងចុងក៏លើកទុកចុះ តថាគតនឹងសំដែងធម៌
ដល់អ្នក កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន
ទីបំផុតខាងចុងនេះកើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង

បរិព្វាណវគ្គសូ ចូឡសកុលុទាយសុត្តេ បុព្វបទន្តរាថា

ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា
 ឥទំ និរុជ្ឈតីតិ ។ អហញ្ញិ^(១) កន្លែ យាវតកម្មិ មេ
 ឥមីនា អត្តកាវេន បច្ចនុក្ខតំ តម្បិ ន បហោមិ ឥតិ
 សាការំ សឧទ្ទេសំ អនុស្សវិតុំ កុតោ បណាហំ អនេក-
 វិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវិស្សាមិ សេយ្យមីទំ ឯកម្បិ
 ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សាបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ
 សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្ស-
 វិស្សាមិ សេយ្យថាបិ កកវា អហញ្ញិ កន្លែ ឯតវហិ
 បិសុបិសាចកម្មិ ន បស្សាមិ កុតោ បណាហំ និព្វេ-
 ន ចក្កនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមានុសកេន សត្តេ
 បស្សិស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ឈមានេ ហីនេ បណីតេ
 សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុកតេ ទុក្កតេ ។ បេ ។ យថាកម្ម-
 បភេ សត្តេ បដានិស្សាមិ សេយ្យថាបិ កកវា យម្បន
 មិ កន្លែ កកវា ឯវមាហា អបិច្ឆនាយំ តិដ្ឋតុ បុព្វតោ

១ ខ. អហំ ។

បរិព្វាណករត្ថ ចូរឡូសកុលុទាយសូត្រ ពោលអំពីទីបំផុតខាងដើមនឹងខាងចុង

កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុត
 ខាងចុងនេះរលត់ទៅ ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ ។ សកុលុទាយ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចរលឹកឃើញ
 បុព្វេនិវាសនោះ តាមកំណត់ដែលខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវឃើញច្បាស់ដោយអត្ត-
 ភាពនេះ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះបានទេ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺ រលឹកឃើញជាតិ ១
 ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ។ បេ ។ នឹងរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការ
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ដូចជាព្រះ
 មានព្រះភាគដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ សូម្បីតែ
 បង្កប៉ុស្តាច (ប៉ុស្តាចដែលកើតក្នុងទីស្នាក់ស្រោក) ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមើលមិន
 ឃើញផង ចុះនឹងឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គរលឹកឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត
 ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់
 ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលទៅតាមយថាភក្ខ ដោយ
 ទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ
 ដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលព្រះអង្គបានត្រាស់នឹងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ទទាយ ល្បើយចុះ ទីបំផុតខាងដើមរលឹកទុក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តិដ្ឋតុ អបរមោ ធម្មន្តេ នេសេស្សាមិ ឥមស្មី សតិ
 ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី
 អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ
 ជីវុជ្ឈតីតិ តញ្ច បន មេ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ន
 បត្តាយតិ អប្បេវ នាម^(១) កន្លេ សតេ អាចរិយតេ
 កកវតោ ចិត្តំ អារាធយ្យំ បញ្ញាស្ស វេយ្យាគ-
 រណោនាតិ ។

[១៣៣] តិដ្ឋតុ បន តេ ឧទាយិ សតេ អាច-
 រិយតេ ហោតីតិ ។ អម្បាភិ កន្លេ សតេ អាចរិយតេ
 ឯវំ ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
 យម្បនតេ តំ^(២) ឧទាយិ សតេ អាចរិយតេ ឯវំ ហោតិ
 អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ កតមោ
 បន ^(៣) សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។ យស្មា កន្លេ វណ្ណា

១ ឧ. ម. អប្បេវ នាមា ។ ២ ឧ. ឯតំ ។ ៣ បនសម្ភោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទីបំផុតខាងចុងកំលើកទុកចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក កាលបើ
 ទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតខាងចុងនេះ
 កើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតខាង
 ដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះ
 រលត់ទៅ ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ ដូច្នេះ ឥឡូវពាក្យនោះ
 មិនទាន់ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយលើសលន់ទាន់ប្រមាណនៅឡើយទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាកដជានឹងធ្វើព្រះហឫទ័យនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគឱ្យរីករាយ ដោយសារការដោះប្រស្នា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជា
 របស់ខ្លួនបាន ។

(១៣៣) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ ហេតុដូចម្តេច ដែល
 មានក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួននៃអ្នក ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ
 ជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាពន្ធិដ៏ទុត្តម នេះជាពន្ធិដ៏ទុត្តម ។ ព្រះ
 អង្គត្រាស់ថា ការណ៍ដែលអ្នកត្រិះរិះក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះ
 ថា នេះជាពន្ធិដ៏ទុត្តម នេះជាពន្ធិដ៏ទុត្តម ចុះពន្ធិដ៏ទុត្តមនោះតើដូចម្តេច ។
 សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពន្ធិណាដែល

បរិព្វាណវគ្គស្ស ចូឡសកុលុទាយសុត្តេ និមេសកល្យាណកម្មបមា

អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិតរោ វា បណ៌តតរោ វា នត្ថំ សោ
 បរមោ វណ្ណោតិ ។ កតមោ បទេ សោ ឧទាយំ វណ្ណោ
 យស្មា វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិតរោ វា បណ៌តតរោ
 វា នត្ថំតិ ។ យស្មា ភន្តេ វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ឧត្តរិតរោ វា បណ៌តតរោ វា នត្ថំ សោ បរមោ
 វណ្ណោតិ ។

(១៣២) ទីយាបិ ខោ តេ ឯសា ឧទាយំ ជរយ្យ
 យស្មា ភន្តេ វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិតរោ វា
 បណ៌តតរោ វា នត្ថំ សោ បរមោ វណ្ណោតិ វទេសិ
 តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសិ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយំ
 បុរិសោ ឯវំ វទេយ្យ អហំ យា ឥមស្មី ជនបទេ ជន-
 បទកល្យាណំ តំ ឥន្ទាមិ តំ កាមេម័តិ ។ តមេនំ
 ឯវំ វទេយ្យំ អម្ពោ បុរិស យំ ភំ ជនបទកល្យាណំ
 ឥន្ទសិ កាមេសិ ជាទាសិ តំ ជនបទកល្យាណំ
 ខត្តិយំ វា ព្រាហ្មណំ វា វេស្សី វា សុទ្ធំ វាតិ (១) ។
 ឥតិ បុដ្ឋោ ទោតិ វទេយ្យ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យំ
 អម្ពោ បុរិស យំ ភំ ជនបទកល្យាណំ ឥន្ទសិ

បរិពាណិជ្ជកម្ម ចូលរួមក្នុងការងារស្រែ លេចពីប្រៀបនឹងបុរសអ្នកប្រាជ្ញនាងជនបទកល្យាណ
 រកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ។ ព្រះ
 អង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទទាម ពន្លឺដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ឧត្តមជាង
 គ្មាន នោះតើដូចម្តេច ។ សកុលទទាមក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ
 ទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ។

[១៣៤] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទទាម វាចារបស់អ្នកនុះផ្សាយ
 ទៅវែងពេកណាស់ ព្រោះអ្នកពោលថា ពន្លឺដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរ
 ជាង ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ដូច្នេះផង ទាំងមិន
 កំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់ទទាម ដូចបុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណ ក្នុងជនបទនេះ ។ ពួកអ្នកផង
 សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជន-
 បទកល្យាណណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណនោះ ថាជាក្សត្រី
 ឬព្រាហ្មណ៍ ជាវេស្សីឬសុទ្ធីវែងឬ ។ បុរសនោះ ដែលអ្នកផងសួរ
 ដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយតបវិញថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ អ្នកផងសួរបុរសនោះ
 ទៀតថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាមេសិ ជាធាសិ តំ ជនបទកល្យាណំ ឯវិវណ្ណា^(១)
 ឯវិកោត្តា ឥតិ វតិ ។ បេ ។ ទីយា វា វស្សា វា មជ្ឈិមា វា
 កាឡិ វា សាមា វា មជ្ជរច្ឆិ វតិ អមុកស្មី
 ធាម^(២) កាមេ វា និកមេ វា នគរេ វតិ ។ ឥតិ
 បុដ្ឋា ឆោតិ វទេយ្យ ។ តមេនំ ឯវិ វទេយ្យំ អម្ពោ
 បុរិស យំ ត្វំ ន ជាធាសិ ន បស្សសិ តំ ត្វំ
 ឥច្ឆសិ កាមេសិ តិ ។ ឥតិ បុដ្ឋា អាមាតិ វទេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ ឧទាយិ ននុ ឯវិ សន្តេ តស្ស
 បុរិសស្ស អប្បដិហិរិកតំ ភាសិ តំ សម្បជ្ឈតិ តិ ។
 អន្ទា ខោ កន្តេ ឯវិ សន្តេ តស្ស បុរិសស្ស
 អប្បដិហិរិកតំ ភាសិ តំ សម្បជ្ឈតិ តិ ។ ឯវមេវ ខោ
 ត្វំ ឧទាយិ យស្មា កន្តេ វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា
 ឧត្តរិករោ វា បណ៌តតរោ វា នត្ថិ សោ បរមោ
 វណ្ណា តិ វទេសិ តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសិ តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ អដ្ឋិមបណ្ណសកៈ

អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានជាតិយ៉ាងនេះ មានគាត្រ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ខ្ពស់ឬទាប ឬកណ្តាល សម្បុរឬខ្លី ឬខ្លៅស្រវៃម
 ឬសម្បុរសណ្តែកបាយ នៅក្នុងស្រុក និងម នឹងនគរឯណោះដែរឬទេ ។
 បុរសនោះដែលគេសួរដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយតបថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជន
 ទាំងឡាយនិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិន
 ដែលស្គាល់ មិនដែលឃើញនាងជនបទកល្យាណីណាសោះ ហើយ
 ស្រាប់តែប្រាថ្នាចង់បាននាងនោះឬ ។ បុរសនោះដែលអ្នកផងសួរដូច្នេះ
 ក៏ឆ្លើយតបថា បាទ ។ ម្នាលទទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិន
 បានទេផង ។ សកុលុទទាយិក្រាបបង្គំទូលថា ពិតមែនហើយព្រះអង្គ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះយកជាការពុំបានទេ ។ ព្រះអង្គ
 ត្រាស់ថា ម្នាលទទាយិ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពន្លឺ
 ណាដែលរកពន្លឺដ៏ទៃប្រសើរជាង ទុក្ខមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះទើបជាពន្លឺ
 ដ៏ទុក្ខម ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

បរិព្វាធិការក្នុងស្ប ចូលសកុលុទាយសុត្តេ កម្មវង្ខេបនកោបមា

សេយ្យថាបិ ភន្តេ មណី វេឡុរិយោ សុកោ ជោតិមា
អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ បណ្ឌិតម្តលេ និក្ខត្តោ
ភាសតេវ តបតេវ វិរោចតេវ^(១) ឯវិវណ្ណោ អត្តា
ហោតិ អរោតោ បរមរណាតិ ។

[១៣៥] តំ កី មញ្ញាសិ ឧទាយំ យោ វា មណី
វេឡុរិយោ សុកោ ជោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ
បណ្ឌិតម្តលេ និក្ខត្តោ ភាសតេវ តបតេវ វិរោចតេវ
យោ វា រត្តន្ធការតិមិសាយ កិមិឡោបនកោ
ឥមេសំ ឧភិវដ្ឋំ វណ្ណានំ កតមោ វណ្ណោ អភិក្កន្ធតរោ
ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយំ ភន្តេ រត្តន្ធការតិ-
មិសាយ កិមិឡោបនកោ អយំ ឥមេសំ ឧភិវដ្ឋំ
វណ្ណានំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

[១៣៦] តំ កី មញ្ញាសិ ឧទាយំ យោ
វា រត្តន្ធការតិមិសាយ កិមិឡោបនកោ យោ
វា រត្តន្ធការតិមិសាយ តេលប្បដិទោ ឥមេសំ
ឧភិវដ្ឋំ វណ្ណានំ កតមោ វណ្ណោ អភិក្កន្ធតរោ ច

១ ឧ. ភាសតិ ច តបតិ ច វិរោចតិ ច ។

បរិព្វាណកវត្ត ចូលសកុលុទាយិស្សត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបពន្លឺអម្ពិលអម្ពិលកិមិដាតិ

សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កែវមណីន័ន្ទិកែវ
តែឡូ មានពន្លឺ មានជ្រុង៨ ដែលជាងឆ្នែងហើយ ដាក់លើ
សំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្ជិច្រាលរន្ទាល យ៉ាងណាអត្តា
បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏មានពន្លឺ ឥតមានរោគ យ៉ាងនោះដែរ ។

(១៣៥) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច កែវមណីន័ន្ទិកែវតែឡូ ដែលមានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែល
ជាងឆ្នែងហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្ជិច្រាល
រន្ទាល នឹងអម្ពិលអម្ពិលដែលជាកិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងត្រឹមត្រូវ បណ្តា
ពន្លឺទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្ជិជាងប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិក្រាប
បង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់នឹងត្រឹមត្រូវ បណ្តាពន្លឺ
ទាំងពីរនេះ ពន្លឺអម្ពិលអម្ពិលដែលជាកិមិដាតិ ភ្ជិជាង ប្រសើរជាង ។

(១៣៦) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច អម្ពិលអម្ពិលដែលជាកិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងត្រឹមត្រូវ នឹង
ប្រើប្រាស់ក្នុងវេលាយប់នឹងត្រឹមត្រូវ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្ជិជាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បណ៌តតរោ ចាតិ ។ យាយំ ភន្តេ រត្តន្ទកា-
 រតិមិសាយ តេលប្បដិចោ អយំ ឥមេសំ
 ឧភិទ្ធី វណ្ណំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ៌តតរោ
 ចាតិ ។

[១៣៧] តំ ភី មញ្ញសំ ឧទាយំ យោ
 វា រត្តន្ទការតិមិសាយ តេលប្បដិចោ យោ វា
 រត្តន្ទការតិមិសាយ មហាអភិក្កន្ធខេ ឥមេសំ ឧភិទ្ធី
 វណ្ណំ កតមោ វណ្ណំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ៌ត-
 តរោ ចាតិ ។ យាយំ ភន្តេ រត្តន្ទការតិមិសាយ មហា-
 អភិក្កន្ធខេ អយំ ឥមេសំ ឧភិទ្ធី វណ្ណំ អភិក្កន្ធតរោ
 ច បណ៌តតរោ ចាតិ ។

[១៣៨] តំ ភី មញ្ញសំ ឧទាយំ យោ វា រត្តន្ទ-
 ការតិមិសាយ អភិក្កន្ធខេ យា វា រត្តិយា បច្ចស-
 សមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ខេវេ ឱសទិការកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់នឹងត្អិតអញ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ប្រទីបប្រេងភ្លឺ

ជាង ប្រសើរជាង ។

(១៣៧) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

នោះដូចម្តេច ប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងត្អិតអញ នឹងគំនរភ្លើងធំក្នុង

វេលាយប់នឹងត្អិតអញ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណាក្លឺជាង ប្រសើរជាង ។

សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់

នឹងត្អិតអញ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺគំនរភ្លើងធំ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។

(១៣៨) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

នោះដូចម្តេច គំនរភ្លើង ក្នុងវេលាយប់នឹងត្អិតអញ នឹងផ្កាយព្រឹកក្នុងកាល

ដែលមេឃស្វាងភ្លឺ ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀបបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី

បរិព្វាណវគ្គស្ស ចូឡសកុលទាយសុត្តេ បណ្ណសេចន្តវណ្ណបមា

ឥមេសំ ឧភិទ្ធី វណ្ណានំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ
 ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កន្លេ វត្តិយា បច្ចុស-
 សមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ ឌុសធិតារកា
 អយំ ឥមេសំ ឧភិទ្ធី វណ្ណានំ អភិក្កន្ធតរោ ច
 បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

(១៣៧) តំ កី មញ្ញាសិ ឧទាយំ យា វា
 វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ
 ឌុសធិតារកា យោ វា តទហុចោសថេ បណ្ណាសេ
 វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិទោ (១) អឡ្ហត្ថសមយំ
 ចន្ទោ ឥមេសំ ឧភិទ្ធី វណ្ណានំ កតមោ វណ្ណា
 អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កន្លេ
 តទហុចោសថេ បណ្ណាសេ វិទ្យេ វិភត្តវលាហកេ
 ទេវេ អភិទោ អឡ្ហត្ថសមយំ ចន្ទោ អយំ ឥមេសំ
 ឧភិទ្ធី វណ្ណានំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

បរិច្ចាធិការ ចូរសកុលុទាយិស្សត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបពន្លឺព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត
 បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺ
 ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀប
 បច្ចុសសម័យនៃរាត្រីនេះ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។

(១៣៩) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
 ពពក ទៀបបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី នឹងព្រះចន្ទ្រក្នុងវេលាពាក់កណ្តាល
 អប្រាត្រមិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
 ពពក នៅថ្ងៃចេស២១៥ កើត បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណាភ្លឺជាង
 ប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអប្រាត្រ
 មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក
 នៅថ្ងៃចេស២១៥ កើត នេះភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

[១២០] តំ ភិក្ខុ មញ្ញាសិ ឧទាយិ យោ វា នទហ្ម-
 ចោសថេ បណ្ណាសេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិនោ
 អឡ្ហត្តសមយំ ចន្ទោ យោ វា វស្សាទំ បច្ឆិមេ មាសេ
 សរទសមយេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិនោ
 មជ្ឈន្តិកសមយំ សុរិយោ ឥមេសំ ឧភិន្នំ វណ្ណាទំ
 កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្តតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។
 យាយំ កន្ថេ វស្សាទំ បច្ឆិមេ មាសេ សរទសមយេ
 វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិនោ មជ្ឈន្តិកសមយំ
 សុរិយោ អយំ ឥមេសំ ឧភិន្នំ វណ្ណាទំ អភិក្កន្តតរោ
 ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ តតោ ខោ^(១) តេ ឧទាយិ
 ពហ្ម ហិ ពហ្មតរា ទេវា យេ ឥមេសំ ចន្ទិមសុរិយាទំ
 អាកា នាធុកោន្តំ ត្យាហំ បដាជាមិ អថ ច បដាហំ
 ន វនាមិ យស្មា វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា ឧត្តរតរោ វា
 បណ្ឌិតតរោ វា នត្ថិតិ អថ ច បន ភំ ឧទាយិ
 យាយំ វណ្ណា តិមិនា ខណ្ឌេបនកេន និហិនតរោ
 ច តិលិដ្ឋតរោ ច^(២) សោ បរមោ វណ្ណាតិ វនេសិ

១ ឧ ម. អតោ ខោតិ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ហិវតរោ ច បតីកិដ្ឋតរោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសភៈ

[១៤០] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ

ដូចម្តេច ព្រះចន្ទ្រក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុង
 កាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃចុះបាសថ ១៥
 កើត នឹងព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសរទេសម័យ នាខែខាងចុង
 នៃវស្សានរដូវ បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺណាភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។
 សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺទាំង
 ពីរនោះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសរទេសម័យ នាខែខាង
 ចុងនៃវស្សានរដូវ ពន្លឺនេះភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។ ម្ចាស់ទុទាយិ ពួក
 ទេវតា ដែលមិនបាច់ប្រើពន្លឺព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យនេះ មានច្រើនក្រ
 លែងច្រើន គឺថាគតក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះដែរ តែគឺថាគតមិន
 ពោលថា ពន្លឺណាឥតមានពន្លឺដទៃ ប្រសើរជាង ទុក្ខមជាង ដូច្នេះទេ
 ម្ចាស់ទុទាយិ ចំណែកខាងអ្នកឯង ពោលថា ពន្លឺណាដែលថោកទាប
 ជាង អន់ជាង ពន្លឺអម្បិលអម្ពែក ជាកម្មជាតិ ពន្លឺនោះជាពន្លឺប្រសើរ

បរិព្វាណវគ្គស្ស ចូឡសកុលុទាយសុត្តេ ឯកន្តសុខប្បញ្ញា

តត្វា វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសីតិ ។ អច្ឆិទំ^(១) ភក្កវា កថំ
អច្ឆិទំ សុគត^(២) កថន្តំ ។ កី បន តំ ឧទាយ
ឃី វនេសិ អច្ឆិទំ ភក្កវា កថំ អច្ឆិទំ សុគត
កថន្តំ ។ អម្ពាតំ កន្តេ សកេ អាចរិយកេ ឃី
ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
តេ មយំ កន្តេ ភក្កវតា សកេ អាចរិយកេ សមនុ-
យុញ្ញិយមាណា សមនុត្ថាហិយមាណា សមនុកាសិយ-
មាណា វិត្តា តុច្ឆា អបរទ្ធាតិ ។

[១២១] កី បនុទាយ អត្ថំ ឯកន្តសុខោ
លោកោ អត្ថំ អាការវតី បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស
លោកស្ស សច្ចតិវិយាយាតិ ។ អម្ពាតំ កន្តេ សកេ
អាចរិយកេ ឃី ហោតិ អត្ថំ ឯកន្តសុខោ លោកោ

១ អច្ឆិទិបំ អច្ឆិទិបំ ពោធិ៍ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សុត្តន្ត ។

បរិព្វាធិការត្ថ ច្បាប់សកុលុទាយស្សត្រ សូរអំពីសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ

ដូច្នេះផង ទាំងមិនបានកំណត់ពន្លឺនោះផង ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
សូមទ្រង់ស្វែងរកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្វែងរកពាក្យនេះ
ទុកចុះ ។ ម្នាលឧទាយិ ម្តេចក៏អ្នកឯងនិយាយថា បពិត្រព្រះមាន
ព្រះភាគ សូមទ្រង់ស្វែងរកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់
ស្វែងរកពាក្យនេះទុកចុះដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាប់របស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជា
ពន្លឺដ៏ប្រសើរ នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
ព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ចោទប្រកាន់ ដេញ
ដោល ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាប់របស់ខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យ
ទេ ឥតបានការសោះ ។

(១២១) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ លោកមានសេចក្តីសុខ
ដោយចំណែកមួយ ចុះបដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវលោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានដែរឬទេ ។
សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អត្ថំ អាការវត្ថំ បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ច៍តិវិយាយាតិ ។ កតមា បទ
 សា ឧទាយំ អាការវត្ថំ បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ច៍តិវិយាយាតិ ។ ឥធិ កន្ត
 ឯកថ្នោ ចាណាតិចាតំ បហាយ ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ ហោតិ អទិដ្ឋានាជំ បហាយ អទិដ្ឋានាជា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បហាយ
 កាមេសុមិច្ឆាចារិ បដិវរតោ ហោតិ មុសាវាទិ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ អញ្ចាតិ វា
 បទ តថោគុណំ សមាទាយ វត្ថុតិ អយំ ខោ សា
 កន្ត អាការវត្ថំ បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស
 សច្ច៍តិវិយាយាតិ ។

[១២២] តំ ភី មញ្ញាសិ ឧទាយំ យស្មី សមយេ
 ចាណាតិចាតំ បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកន្តសុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខុទ្ធិត្ថំ
 វាតិ ។ សុខុទ្ធិត្ថំ កន្តតិ (១) ។ តំ ភី មញ្ញាសិ ឧទាយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មួយក៏មាន បដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវលោក
ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន ។ ម្នាលឧទាយិ
ចុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវលោក ដែល
មានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាក
បាណាតិបាត លះបង់អទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន លះបង់
កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ លះបង់មុសាវាទ
វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ម្យ៉ាងទៀត បានប្រព្រឹត្តសមាទាននូវតប-
គុណណាមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះហៅថា បដិបទាប្រកប
ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្តីសុខ
ដោយចំណែកមួយ ។

[១២២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណា-
តិបាត ក្នុងសម័យណា សម័យនោះតើ អត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយ
ចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូល
ថា មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

បរិព្វាណវគ្គស្ស ចូឡសកុលុទាយសុត្តេ សុខទុក្ខប្បញ្ញា

យស្មី សមយេ អនិច្ចាទានំ បហាយ អនិច្ចាទានា
 បដិវរតោ ហោតិ ឯកន្តសុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា
 ហោតិ សុខទុក្ខំ វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្លតិ ។ តំ កំ
 មញ្ញាសំ ឧទាយំ យស្មី សមយេ កាមេសុមិច្ឆាចារិ
 បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បដិវរតោ ហោតិ ឯកន្ត-
 សុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ វាតិ ។
 សុខទុក្ខំ កន្លតិ ។ តំ កំ មញ្ញាសំ ឧទាយំ យស្មី
 សមយេ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកន្តសុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ
 វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្លតិ ។ តំ កំ មញ្ញាសំ ឧទាយំ
 យស្មី សមយេ អញ្ញាវំ តោចាគុណំ សមាទាយ វត្តតិ
 ឯកន្តសុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ
 វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្លតិ ។ តំ កំ មញ្ញាសំ ឧទាយំ
 អបំ នុ ទោ វេកិណ្ណសុខទុក្ខំ បដិបទំ អាគម្ម
 ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សច្ចិកិរិយា ហោតិតិ(១) ។

បរិព្វាធិការវត្ត ចូរសុត្តន្តបិដកសូត្រ សូត្រសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខ

នោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់អទិន្នាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាន ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក មួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្នាល ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់ការមេសុមិច្ឆា- ចារ វៀរស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ក្នុង សម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្នាល ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលសមាទានប្រព្រឹត្ត តបគុណណាមួយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តី សុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ព្រោះការស្រ័យបដិបទា ដែលមានសុខនឹងទុក្ខឈាញ់គ្នាបានដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

អច្ឆន្ទំ ភក្កវា កេចី អច្ឆន្ទំ សុគត កេចន្តំ ។ កី

បន ភំ ឧទាយិ ឃី វទេសិ អច្ឆន្ទំ ភក្កវា

កេចី អច្ឆន្ទំ សុគត កេចន្តំ ។ អម្ពាតំ កន្លេ

សកេ អាចរិយកេ ឃី ហោតិ អត្ថំ ឯកន្តសុខោ

លោកោ អត្ថំ អាភារវតី បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស

លោកស្ស សច្ចតិរិយាយាតិ ។ តេ មយំ កន្លេ

ភក្កវតា សកេ អាចរិយកេ សមនុយុត្តាយមាណ

សមនុត្តាហិយមាណ សមនុភាសិយមាណ វិត្តា តុច្ឆា

អបរទ្ធាបិ កី បន កន្លេ អត្ថំ ឯកន្តសុខោ

លោកោ អត្ថំ អាភារវតី បដិបទា ឯកន្តសុខស្ស

លោកស្ស សច្ចតិរិយាយាតិ ។ អត្ថំ ខោ ឧទាយិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក បពិត្រព្រះសុគត

សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក ។ ម្នាលឧទាយិ ម្តេចក៏អ្នកនិយាយថា

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះ

សុគត សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាបស្ច័នយ៉ាងនេះថា

លោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទាដែល

ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តី

សុខដោយចំណែកមួយក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ

នោះកាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ដេញដោលក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ

ជាបស្ច័ន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះស្ងួនៗទេ មិនបានការសោះ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែក

មួយ បដិបទាដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក

ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយមានដែរឬ ។ ម្នាលឧទាយិ

បរិព្វាជិកវត្តស្ស ឬឡសរុស្សតាយិសុត្តេ ឯកន្តសុវប្បត្តា

ឯកន្តសុខោ លោកោ អត្ថំ អាការវត្ថំ បដិបទា
 ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សច្ច្រិកិរិយាយាតិ ។
 កតមា បន សា កន្តេ អាការវត្ថំ បដិបទា ឯកន្ត-
 សុខស្ស លោកស្ស សច្ច្រិកិរិយាយាតិ ។

[១២៣] ឥទ្ធជាយំ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវេមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ជ្ជំ វិហារតិ វិតក្កវិចារានំ វ្យប-
 សមា ។ បេ ។ ឥតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ជ្ជំ វិហារតិ
 ប័តិយា ច វិវាតា ។ បេ ។ ឥតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ជ្ជំ
 វិហារតិ អយំ ខោ សា ឧទាយំ អាការវត្ថំ បដិបទា
 ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សច្ច្រិកិរិយាយាតិ ។
 ក្នំ ខោ ។ (១) សា កន្តេ អាការវត្ថំ បដិបទា ឯកន្ត-
 សុខស្ស លោកស្ស សច្ច្រិកិរិយាយ សច្ច្រិកតោ ហិស្ស
 កន្តេ ឯត្តាវតា ឯកន្តសុខោ លោកោ ហោត្ថិតិ ។
 ន ខ្សស្ស ឧទាយំ ឯត្តាវតា ឯកន្តសុខោ លោកោ

បរិព្វាណវគ្គ ចូលសុខុមាលសូត្រ សំនួរអំពីលោកមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
 លោកដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទ
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបដិបទ
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែ
 សេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។

[១៤៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ ភិក្ខុកងសាសនានេះ
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ព្រោះម្សៅវិតក្កៈ
 នឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន សម្រាន្ត
 នៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្ចាស់ទុទាយិ នេះឯងហៅថា បដិបទ
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្តី
 សុខ ដោយចំណែកមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិបទប្រកប
 ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខ
 ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកមាន
 តែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើ
 មានតែប៉ុណ្ណោះទេឬ ។ ម្ចាស់ទុទាយិ លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សុច្ឆិកតោ ហោតិ អាគារវតី ត្រូវ សា បដិបទា
ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សុច្ឆិកវិយាយាតិ ។

[១២២] ឃឹ វុត្ថេ សត្តុលុទាយស្ស បរិញ្ញា-
ជកស្ស បរិសា ឧទ្ទាទីនិ ឧទ្ទាសន្តមហាសន្តា^(១)
អហោសិ^(២) ឯត្ថ មយំ អនស្សម សាចរិយកា ឯត្ថ
មយំ អនស្សម សាចរិយកា ន មយំ ឥតោ
កិយេ្យា ឧត្តរិតរំ បដាទាមាតិ ។ អថទោ សត្តុលុ-
ទាយំ បរិញ្ញាជកោ តេ បរិញ្ញាជកេ អប្បសន្នេ កត្វា
ភកវន្តំ ឯតទកោច កិត្តាវតា បនស្ស កន្លេ ឯកន្ត-
សុខោ លោកោ សុច្ឆិកតោ ហោតីតិ ។

[១២៣] ឥន្ទុទាយំ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហា-
នា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ
យាវតា ទេវតា ឯកន្តសុខំ លោកំ ឧបបន្នា តាហំ
ទេវតាហំ សទ្ធិ សន្តិជ្ជតិ សល្លបតិ សាកក្ខំ សមាបជ្ជតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ
ទេ ទាំងបដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោក
ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយនោះ ក៏មិនមានត្រឹមតែ
ប៉ុណ្ណោះដែរទេ ។

(១៤៤) កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិស័ទ
របស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏បន្ទីសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ពួក
យើងព្រមទាំងអាចារ្យ មិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងព្រម
ទាំងអាចារ្យមិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងមិនទាន់ដឹងច្បាស់
នូវគុណជាតដ៏ក្រៃលែងជាងនេះទៅទៀតឡើយ ។ ខណៈនោះ សកុលុ-
ទាយិបរិព្វាជក ធ្វើពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ឲ្យមានសំឡេងតិច ហើយ
ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ចុះលោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ តើមានប៉ុន្មាន ។

(១៤៥) ម្ចាស់ទទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខ
។ បេ ។ ចូលចិត្តផ្សា ក៏សម្រាន្តទៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ ទៅតា
ទាំងប៉ុន្មាន បានកើតក្នុងលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
ភិក្ខុនោះរមែងបិតនៅ រមែងចរចា រមែងសាក្សី មួយអង្វើដោយទៅតា

បរិពាណិជ្ជកម្ម ឬឡសកុលុទាយសុត្តេ ចក្កបដិស្ឋាន

ឯត្រាវតា ខ្សស្ស ឧទាយ ឯកន្តសុខោ លោកោ
 សច្ចិកតោ ហោតីតិ ។ ឯតស្ស ទ្ធន កន្ត
 ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សច្ចិករិយាហេតុ ភិក្ខុ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។ ន ខោ ឧទាយ
 ឯតស្ស ឯកន្តសុខស្ស លោកស្ស សច្ចិករិយាហេតុ
 ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អត្ថិ ខោ ឧទាយ
 អញ្ញាវ ធម្មា ឧត្តរតក ច បណ្ឌិតក ច យេសំ
 សច្ចិករិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។
 កតមេ បន តេ កន្ត ធម្មា ឧត្តរតក ច បណ្ឌិ-
 តក ច យេសំ សច្ចិករិយាហេតុ ភិក្ខុ កកវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។

(១២៦) ឥធុទាយ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធ�ោ វិជ្ជាចរណសម្មន្នោ សុក-
 តោ លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថិ សត្តា

បរិព្វាណកវត្ថុ ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ រូបដ្ឋាន ៤

ទាំងប៉ុណ្ណោះ ម្នាលទទាយិ លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក
 មួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់មានតែប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយ តែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលទទាយិ ពួកភិក្ខុ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត មិនមែនព្រោះហេតុតែធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ
 ទេ ម្នាលទទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត
 ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវពួកធម៌ដទៃ ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខម
 ជាងទៅទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែល
 ប្រសើរជាង ទុក្ខមជាង នោះតើដូចម្តេច ។

(១២៦) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលទទាយិ ព្រះតថាគតទ្រង់កើត
 ឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ
 មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយគុណ
 រកបុគ្គលស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្តា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភក្កវា ។ បេ ។ សោ វមេ
 បញ្ច ជីវនោ បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ
 បញ្ចាយ ទុក្ខលីករណោ វិវិទ្ធោ កាមេហំ ។ បេ ។
 បវមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ អយម្យំ ខោ
 ឧទាយំ ឆម្មោ ឧត្តរិតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ច យស្ស
 សច្ចិគិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ ។
 បុន ចបរំ ឧទាយំ វិតត្តវិចារាជំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ អយម្យំ ខោ ឧទាយំ ឆម្មោ
 ឧត្តរិតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ច យស្ស សច្ចិគិរិយា-
 ហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ ។

[១២៧] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធោ
 បរិយោទានេ អនត្តណោ វិតត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ វិតតេ អានេកាប្បត្តេ បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជន្នាមេតិ សោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

របស់ទេវតា នឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុករិយសច្ចៈ
 មិនវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ បេ ។ ព្រះអង្គលះបង់នូវនិវរណ-
 ធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមាន
 កម្លាំងថយ ទ្រង់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន
 ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះ
 ហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខមជ្ឈាន នេះឯង ។
 ម្នាលឧទាយិ ន័យមួយទៀត ព្រោះរម្ងាប់វិភក្តៈនឹងវិចារៈ ។ បេ ។
 ចូលទុតិយជ្ឈាន... តតិយជ្ឈាន... ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 សំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរ
 ជាង ទុក្ខមជ្ឈាន នេះឯង ។

[១៤៧] កាលបើចិត្តតម្កល់នឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមាន
 ទីទួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការ-
 នាកម្ម ជាចិត្តនឹងជឿ ដល់នូវការៈមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ
 វេមន៍បង្កាន់ចិត្តទៅដើម្បីបញ្ជូនវាសានុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះវេមន៍រលឹក

បរិព្វាធិការក្នុងស្ប ក្នុងសកុលុទាយសុត្តេ ឥរិយញ្ញកណ៍

អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យមីមិ
 ឯកម្មំ ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ អយម្បិ
 ខោ ឧទាយិ ឆម្មោ ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច យស្ស
 សច្ចិតិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ ។
 សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ
 អនម្ព៌លោ វិភត្តបត្តិលេសេ មុទ្ធកតេ កម្មដ៏យេ វិវតេ
 អានេញ្ចប្បត្តេ សត្តាដំ បុត្តបចាតញ្ញាលាយ ចិត្តំ
 អភិន្នាមេតិ សោ ទិព្វេន ចត្តនា វិសុទ្ធព អតិក្កន្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរិមានេ ឧបបជ្ឈមានេ
 ហីនេ បណ៌តេ សុវណ្ណេ ឧត្តរណ្ណេ សុគតេ ធុត្តតេ
 ។ បេ ។ យថាភម្មបកេ សត្តេ បដាធាតិ អយម្បិ ខោ
 ឧទាយិ ឆម្មោ ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច យស្ស
 សច្ចិតិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ ។
 សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោ-
 ទានេ អនម្ព៌លោ វិភត្តបត្តិលេសេ មុទ្ធកតេ

បរិព្វាណកថា បិដកសុត្តន្តបិដក ញាណ ៣ ប្រការ

ឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។ រលឹក
ឃើញនូវបុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទទួល
ដោយប្រការដូច្នេះ ម្នាល ឧទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង
ឧត្តមជាង នេះឯង ។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅល្អ ជា
ចិត្តបរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានទីទួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស
ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធូលី ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រយ៉ាង
នេះហើយ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កើនចិត្ត ដើម្បីចូលបាតញាណនៃសត្វទាំង
ឡាយ ភិក្ខុនោះរមែងមានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្បុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់
ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់
។ បេ ។ ភិក្ខុនោះរមែងឃើញពួកសត្វដែលទៅតាមយថាកម្ម ម្នាល
ឧទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះ
ហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង ។
កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅនឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវ-
ផង មិនមានទីទួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស ជាចិត្តទន់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កម្មន្តរេយេ បិតេ អាណេត្ថាប្បត្តេ អាសវាទំ ខយត្ថា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិជន្នាមេតិ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថា-
 ភ្នតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខន្តរោជោតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្តរោជតាមិជំ បដិ-
 បទាតិ យថាភ្នតំ បដាធាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាភ្នតំ
 បដាធាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ
 អាសវន្តរោជោតិ ។ បេ ។ អយំ អាសវន្តរោជតាមិជំ
 បដិបទាតិ យថាភ្នតំ បដាធាតិ ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ
 ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ(១)
 ញ្ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធាតិ អយំ ខោ
 ឧទាយិ ធម្មា ឧត្តរិតរោ ច បណីតតរោ ច យស្ស
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។
 ឥមេ ខោ ឧទាយិ ធម្មា ឧត្តរិតរោ ច បណីតតរោ
 ច យេសំ សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិតិ ។

១ ម. វិមុត្តមិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីន ដល់នូវការៈមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះ
 ហើយ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កោនចិត្តទៅដើម្បីអសវក្ខយញាណ ភិក្ខុនោះ
 រមែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ នេះជាទីរលត់ទុក្ខ
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាអសវៈ ។ បេ ។ នេះជាហេតុឲ្យកើត
 អសវៈ ។ បេ ។ នេះជាទីរលត់អសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
 នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់អសវៈ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះចាកកាមាសវៈ ចិត្ត
 រមែងរួចស្រឡះចាកភវសវៈ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ កាល
 បើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្តីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុ
 នោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាន
 នៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចក៏អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការនាកិច្ច
 ដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ម្ចាស់
 ទទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុ
 តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខមជ្ឈាន ទុក្ខនេះឯង ។ ម្ចាស់
 ទទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុ
 តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខមជ្ឈាន ទាំងនេះឯង ។

បរិព្វាធិការក្នុងស្ន ព្វវស្សាពុលុហយសុត្តេ បព្វដ្ឋាយាចនំ

[១២៨] ឃំវំ វុត្តេ សកុលុនាយិ បរិព្វាជកោ

ភកវន្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ កន្លេ អភិក្កន្តំ កន្លេ

សេយ្យថាមិ កន្លេ ឯក្កន្តិកំ វា ឧក្កដេយ្យ បដិច្ចន្តំ

វា វិវេយ្យ ម្ពឡស្ស វា មក្កំ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ

វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជាវេយ្យ ចត្វមន្តោ រូបាធិ ឧក្កន្តិកំ

ឃំវេរេ(១) ភកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកា-

សិតោ ឯសាហំ កន្លេ ភកវន្តំ សរណំ កច្ឆាមិ

ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ លកេយ្យាហំ កន្លេ ភកវតោ

សន្តិកេ បព្វជំ លកេយ្យំ ឧបសម្ពទន្តិ ។

[១២៩] ឃំវំ វុត្តេ សកុលុនាយិស្ស បរិព្វាជកស្ស

បរិសា សកុលុនាយី បរិព្វាជកំ ឯតទរោច(២)

១ ឧ. ឯវេរេ ។ ២ ម. ឯតទរោច ។

បរិព្វាណវន្ត ចូរសកុលុទាយិសូត្រ ពាក្យបង្គំទូលសូមផ្ដល់

[១៤៨] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សកុ-
 លុទាយិបរិព្វាណវន្ត ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំណាស់ ព្រោះថា ធម៌
 ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង ដូចជាគេផ្សារ
 របស់ដែលផ្គាប់បូជន៍ជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ឬដូចជាបុគ្គល
 ប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោតដូចជាគេព្រាលប្រទីបក្នុងទីងងឹត
 ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកនឹងមើលឃើញនូវរូបបាន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង
 ជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាន
 នូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[១៤៩] កាលសកុលុទាយិបរិព្វាណវន្ត និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 បរិស័ទរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាណវន្ត ក៏និយាយនឹងសកុលុទាយិបរិព្វាណវន្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មា ភវី ឧទាយិ សមណោ កោតមេ ព្រហ្មចរិយិ
 ចរិ មា ភវី ឧទាយិ អាចរិយោ ហុត្វា អន្តោវសីវាសំ
 វសិ សេយ្យថាបិ នាម ឧទកមណីកោ^(១) ហុត្វា
 ឧទ្កេកនិកោ អស្ស ឯវំ សម្មទមិទំ^(២) កោតោ
 ឧទាយិស្ស ភវិស្សតិ មា ភវី ឧទាយិ សមណោ
 កោតមេ ព្រហ្មចរិយិ ចរិ មា ភវី ឧទាយិ អាចរិយោ
 ហុត្វា អន្តោវសីវាសំ វសិតិ ។ ឥតិ ហិទំ សកុលុ-
 នាយិស្ស បរិញ្ញាជកស្ស បរិសា សកុលុនាយិ
 បរិញ្ញាជកំ អន្តរាយមកាសិ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយេតិ ។

ចូឡសកុលុទាយសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. ម. មណីកោ ។ ២ ឧ. សម្មទមេតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោធនៈ

ដូច្នេះថា បពិត្រលោកឧទាយដ៏ចម្រើន លោកកុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
សំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោកឧទាយដ៏ចម្រើននៅជាអាចារ្យ កុំ
ជាអន្តេវាសិកគេឡើយ ឲ្យដូចជាភ្នំមជ្ជិមនៅពេញដោយទឹកដដែល សូម
លោកឧទាយដ៏ចម្រើន កុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណ-
គោតម សូមលោកឧទាយដ៏ចម្រើន នៅជាអាចារ្យដដែល កុំជាអន្តេវា-
សិកគេឡើយ ។ បរិស័ទរបស់សកុល្យទាយបរិព្វាជក ធ្វើសេចក្តី
អន្តរាយ យ៉ាងនេះ ដល់សកុល្យទាយបរិព្វាជក ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចូឡសកុល្យទាយសូត្រ ទី ៩ ។

ទេសមំ វេទណសសុត្តំ^(១)

[១៥០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ

ភគវា សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌកស្ស
អារាមេ ។ អថខោ វេទណសោ បរិញ្ញាជកោ
យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា
សង្កំ សម្មោទិ សម្មោទន្តយំ កមំ សារាណីយំ
វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសំ ។

[១៥១] ឯកមន្តំ បិតោ ខោ វេទណសោ
បរិញ្ញាជកោ ភគវតោ សង្កកេ ឧទានំ ឧទានេសិ
អយំ បរមោ វណ្ណោ អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។ កេ
បន តំ កត្វាន ឯវំ វនេសិ អយំ បរមោ វណ្ណោ
អយំ បរមោ វណ្ណាតិ កតមោ បរមោ វណ្ណាតិ ។
យស្មា ភោ តោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តវិតរោ
វា បណ្ឌិតតរោ វា នត្ថំ សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។

១ ឧ. វេទស្សសុត្តំ ។ ឃ. វេទសុត្តំ ។

វេទណសល្យត្រ ទី ១០

(១៥០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង វេទណសបរិញ្ញាជក ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរក់ទាក់
សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។

(១៥១) លុះវេទណសបរិញ្ញាជក បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
បន្តិចៗទាន់វាចា ក្នុងសំណាកព្រះមានព្រះភាគថា ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់
ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កព្វានៈ^(១) ចុះ
ហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់ ពន្លឺនេះ
ថ្ងៃថ្នាំណាស់ ចុះពន្លឺដូចម្តេច ដែលថ្ងៃថ្នាំ ។ វេទណសបរិញ្ញាជក
ត្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀត
ភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឈ្មោះថា ពន្លឺថ្ងៃថ្នាំ ។

១ ហោតាមគោត្ររបស់បរិញ្ញាជកនោះ ។ កព្វានៈ ប្រែថា ជនឆ្មាពូជឯងៗនៃកព្វតោត្រ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កតមោ សោ^(១) កត្វាន វណ្ណោ យស្មា វណ្ណោ អញ្ញោ
វណ្ណោ ឧត្តរិតោ វា បណីតតោ វា នត្ថិតិ ។ យស្មា
គោ តោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិតោ វា
បណីតតោ វា នត្ថិ សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។

[១៥២] និយាមិ ទោ តេ ឯសា កត្វាន
ជយេយ្យ យស្មា គោ តោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
ឧត្តរិតោ វា បណីតតោ វា នត្ថិ សោ បរមោ
វណ្ណាតិ វនេសិ តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសិ ។
សេយ្យថាមិ កត្វាន បុរិសោ ឯវំ វនេយ្យ អហំ
យា ឥមស្មី ជនបទេ ជនបទកកល្យាណី តំ ឥច្ឆាមិ
តំ កាមេមិតិ ។ តមេនំ ឯវំ វនេយ្យំ អម្ពោ បុរិស
យំ តំ ជនបទកកល្យាណី ឥច្ឆសិ កាមេសិ ជាតាសិ
តំ ជនបទកកល្យាណី ឧត្ថយី វា ព្រាហ្មណី វា
វេស្មី វា សុទ្ធិ វាតិ^(២) ។ ឥតិ បុដ្ឋោ លោតិ
វនេយ្យ ។ តមេនំ ឯវំ វនេយ្យំ អម្ពោ បុរិស យំ
តំ ជនបទកកល្យាណី ឥច្ឆសិ កាមេសិ ជាតាសិ

១ ១. ម. កតមោ បទសោ ។ ២ ១. ម. ខត្ថិយំ វា ព្រាហ្មណី វា វេស្មី វា សុទ្ធិ
វាតិ វិស្សត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កុច្ឆានៈ ចុះពន្លឺដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្នំលើស
លុបជាងឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះតើដូចម្តេច ។ វេណសបរិព្វាជក
ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្នំ
លើសលុបជាងឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថាពន្លឺថ្ងៃថ្ងា ។

(១៥២) ម្ចាស់កុច្ឆានៈ ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះ ផ្សាយទៅវែង^១
ណាស់ ព្រោះអ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែល
រកពន្លឺឯទៀតភ្នំលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថា
ពន្លឺថ្ងៃថ្ងា ដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់កុច្ឆានៈ ដូច
បុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទេកល្យាណី (ដែល
នៅ) ក្នុងជនបទនេះ ។ ជនទាំងឡាយក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃ
បុរសចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវនាងជនបទេកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់
នាងជនបទេកល្យាណីនោះថា ជាស្រ្តីក្សត្រិយ៍ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាស្រ្តីវេស្សៈ
ឬសុទ្ធីវែងឬទេ ។ បុរសនោះ លុះមានគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា
ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជនទាំងឡាយក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរស
ដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវនាងជនបទេកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់

១ ក្នុងអដ្ឋកថា ពន្យល់ថា កាលបើនិយាយបែបនេះ អស់ ១ រយឆ្នាំក្តី ១ ពាន់ឆ្នាំក្តី ក៏រក
ប្រយោជន៍បាន ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ វេទណសសូត្រ បរមវណ្ណប្បញ្ញ

តំ ជនបទកកល្យាណំ ឃរិវណ្ណា ឃរិកោត្តា ឥតិ វតិ
 ។ បេ ។ ធិយា វា វស្សា វា មជ្ឈិមា វា
 កាឡិ វា សាមា វា មជ្ជវច្ឆរិ វតិ អមុកស្មី
 ឆាម^(១) កាមេ វា និកមេ វា នករេ វតិ ។ ឥតិ
 បុដ្ឋោ ឆោតិ វទេយ្យ ។ តមេនំ ឃរិ វទេយ្យំ អន្តោ
 បុរិស យំ ភំ ន ជាឆាសិ ន បស្សសិ តំ ភំ ឥច្ឆសិ
 កាមេសីតិ ។ ឥតិ បុដ្ឋោ អាមាតិ វទេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញសិ កក្កាទ នន្ទ ឃរិ សន្តេ តស្ស
 បុរិសស្ស អប្បដិហរិកតំ^(២) ភាសិតំ សម្បជ្ឈតីតិ ។
 អន្ធា ខោ កោ កោតម ឃរិ សន្តេ តស្ស បុរិសស្ស
 អប្បដិហរិកតំ ភាសិតំ សម្បជ្ឈតីតិ ។ ឃរិមេវ ខោ
 ភំ កក្កាទ យស្ស កោ កោតម វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា
 ឧត្តរិតរោ វា បណ្ឌិតតរោ វា នត្ថិ សោ បរមោ វណ្ណាតិ
 វទេសិ តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសីតិ ។ សេយ្យថាមិ
 កោ កោតមោ មណី វេទ្យវិហោ សុកោ ជោតិមា

១ ឧ. ម ឆាមសទ្ធា ៩ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. អប្បដិហរិកតំ ។

បញ្ចេនវត្ថុ វេទណសស្សត្រ សំនួរអំពីពន្លឺដែលថ្លៃថ្នា

នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាង
 នេះ ។ បេ ។ ជាស្រ្តីខ្ពស់បួនាប ឬក៏កណ្តាល ជាស្រ្តីសម្បុរខ្មៅប្លែក
 ស្រវែម ឬក៏ខ្មៅស្រស់ (នៅ) ក្នុងស្រុក ឬនិគម ឬក៏នគរឯណោះ
 ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះលុះគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំមិន
 ស្គាល់ទេ ។ ពួកជនក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរសដ៏ចំរើន
 អ្នកមិនស្គាល់ មិនឃើញនូវស្រីណា អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវស្រីនោះ
 ឬអ្វី ។ បុរសនោះ លុះគេសួរដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា បាទ ។ ម្ចាស់
 កូនៈ អ្នកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ សំដី
 របស់បុរសនោះក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង ។ ពិតមែនហើយ ព្រះ
 គោតមដ៏ចំរើន កាលបើដូច្នោះ សំដីរបស់បុរសនោះនឹងយកជាការមិន
 បានទេ ។ ម្ចាស់កូនៈ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន
 ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬ ប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺ
 នោះឈ្មោះថាពន្លឺថ្លៃថ្នាដូច្នេះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាង
 នោះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កែវតែឡូ ភ្នាតល្អ មានពន្លឺ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អដ្ឋសោ សុប្បិក្កម្មកកតោ បណ្ណកម្មលេ ធិត្តិតោ
ភាសតេវ តបតេវ វិរោចតេវ^(១) ឃីវរណ្ណា អត្តា ហោតិ
អរោគោ បរម្មណាតិ ។

[១៥៣] តំ ភិ មញ្ញាសំ កថា ន យោ វា
មណី វេជ្ជរិយោ សុគោ ជោតិមា អដ្ឋសោ សុប្បិ-
ក្កម្មកកតោ បណ្ណកម្មលេ ធិត្តិតោ ភាសតេវ តបតេវ
វិរោចតេវ យោ វា វត្ថន្ធការតិមិសាយ ភិមិ ខន្ធធោ-
បនកោ ឥមេសំ ឧភិដ្ឋំ វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា
អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយំ
គោ កោតម វត្ថន្ធការតិមិសាយ ភិមិ ខន្ធធោបនកោ
អយំ ឥមេសំ ឧភិដ្ឋំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច
បណីតតរោ ចាតិ ។

១ ខ ភាសតិ ច វិរោចតិ ពាតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានឆ្នែងហើយ ដាក់លើសម្ពត៌កម្ពល មាន

ពណ៌លឿង រមែងភ្លឺឆ្លុះរុងរឿង ដូចម្តេចមិញ អត្តាស្វាប័ហើយជា

សភាពមិនមានរោគ រមែងមានពន្លឺ ដូច្នោះឯង ។

(១៥៣) ម្នាលកុលានៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កែវ

តែឡឯណា ស្អាតល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានឆ្នែងហើយ

ដាក់លើសម្ពត៌កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺឆ្លុះរុងរឿង នឹងអម្ពិលអម្ពិក

ជាកិម្មជាតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងភ័យស្ងួន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរ

នេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតម

ដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺទាំងពីរនេះ ពន្លឺអម្ពិលអម្ពិក ជាកិម្មជាតិ ក្នុងវេលា

យប់នឹងភ័យស្ងួន ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

បរិព្វាដិកវគ្គស្ស វេទណសសុត្តេ ឧបាយវណ្ណប្បញ្ញា

(១៥២) តំ ភី មញ្ញាសិ កថាជ យោ វា
 រត្តន្ធការតិមិសាយ ភិមិ ខន្ធជាបនកោ យោ វា
 រត្តន្ធការតិមិសាយ តេលប្បដិទោ សមេសំ ឧភិដ្ឋិ
 វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច
 បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 រត្តន្ធការតិមិសាយ តេលប្បដិទោ អយំ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋិ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ
 ចាតិ ។

(១៥៥) តំ ភី មញ្ញាសិ កថាជ យោ
 វា រត្តន្ធការតិមិសាយ តេលប្បដិទោ យោ
 វា រត្តន្ធការតិមិសាយ មហាអភិក្កន្ធន្វោ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋិ វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច
 បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 រត្តន្ធការតិមិសាយ មហាអភិក្កន្ធន្វោ អយំ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋិ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ
 ចាតិ ។

បរិបាសករ វេទនាសស្ត្រ សំនួរអំពីពន្លឺទាំងពីរ

[១៥២] ម្ចាស់កថានុវចនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច អម្បាល-

អម្បាល ជាភិមិតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្នាំសូន្យ នឹងប្រទេសប្រេង

ណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្នាំសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើ

ពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន

បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺប្រទេសប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្នាំសូន្យ

ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៥] ម្ចាស់កថានុវចនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ប្រទេស

ប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្នាំសូន្យ នឹងគំនរភ្លើងធំណា ក្នុងវេលា

យប់នឹងឆ្នាំសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាង

ផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់

ទាំងពីរនេះ ពន្លឺគំនរភ្លើងធំ ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្នាំសូន្យ ភ្លឺជាងផង

ប្រសើរជាងផង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៥៦] តំ ភី មញ្ញាសិ កថា ន យោ វា
 រត្តន្តការតិមិសាយ មហាអភិក្កន្ធា យោ វា រត្តិយា
 បច្ចុសសមយំ វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ ឌុសធិ.
 តាវកា ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណានំ កតមោ វណ្ណា
 អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។ យាយិ
 កោ តោតម រត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធេ វិភត្តវលា-
 ហកេ ទេវេ ឌុសធិតាវកា អយំ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ
 វណ្ណានំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

[១៥៧] តំ ភី មញ្ញាសិ កថា ន យោ វា
 រត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ
 ឌុសធិតាវកា យោ វា តទហុចោសថេ បណ្ណាសេ
 វិទ្ធេ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិទោ^(១) អឡ្ហត្តសមយំ
 ចន្ទោ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណានំ កតមោ
 វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៥៦) ម្នាលកុមារៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គំនរ

ភ្លើងធំណា ក្នុងវេលាយប់នឹងឆ្លើងសូន្យ នឹងផ្កាយព្រឹកណា ក្នុង
បច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺ
របស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បតិក្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺផ្កាយព្រឹក ក្នុង
បច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង
ប្រសើរជាងផង ។

(១៥៧) ម្នាលកុមារៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច

ផ្កាយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាស
ចាកពតកភ្លៀង នឹងព្រះចន្ទ្រណាក្នុងវេលាអធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀង
ជ្រេក្នុងថ្ងៃបុរាណ ១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង
បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

បរិព្វាធិការវត្តស្ស វេទណសលុត្តេ ឧបាយវណ្ណប្បញ្ញា

យូរយំ ភោ ភោតម តទហុចោសថេ បណ្ណារសេ
 វិទ្ធោ វិភត្តវលាហាកេ ទេវេ អភិទោ អឡ្ហត្តសមយំ
 ចន្ទោ អយំ ឥមេសំ ឧត្ថំ វណ្ណំ អភិក្កន្ធតរោ ច
 បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

(១៥៨) តំ កី មញ្ញសំ កត្វាន យោ វា
 តទហុចោសថេ បណ្ណារសេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហាកេ ទេវេ
 អភិទោ អឡ្ហត្តសមយំ ចន្ទោ យោ វា វស្សំ បច្ឆិមេ
 ហសេ សរទសមយេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហាកេ ទេវេ
 អភិទោ មជ្ឈន្តិកសមយំ សុរិយោ ឥមេសំ ឧត្ថំ
 វណ្ណំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ
 ចាតិ ។ យូរយំ ភោ ភោតម វស្សំ បច្ឆិមេ
 ហសេ សរទសមយេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហាកេ ទេវេ
 អភិទោ មជ្ឈន្តិកសមយំ សុរិយោ អយំ ឥមេសំ
 ឧត្ថំ វណ្ណំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណ្ឌិតតរោ ចាតិ ។

បរិព្វាណវត្ថុ វេទណសសូត្រ សំស្ក្រឹតតន្ត្រីទាំងពីរ

បតិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្ណាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះចន្ទ
ក្នុងវេលាយប់អធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត
ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៨] ម្នាលកុមារៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច

ព្រះចន្ទណា ក្នុងវេលាអធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ
១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង នឹងព្រះអាទិត្យណាក្នុង
សម័យថ្ងៃត្រង់មិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ នាសរទេសម័យ ខែខាងចុងនៃវស្សាន-
វដ្ត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពតកភ្លៀង បណ្ណាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ
តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បតិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន
បណ្ណាពន្លឺរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់មិនទាន់
ជ្រៀងជ្រេ នាសរទេសម័យ ខាងចុងនៃវស្សានវដ្ត ដែលស្រឡះប្រាស
ចាកពតកភ្លៀង ភ្លឺជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៥៩] តតោ ខោ (១) តេ កុច្ឆាន តហ្វ ហិ
 តហ្វតរា ទេវា យេ ឥមេសំ ចន្ទិមសុរិយានំ អាភា
 ណានុកោន្តំ ត្យាហំ បដាធាមិ អថ ច បនាហំ ន
 វនាមិ យស្មា វណ្ណា អញ្ញា វណ្ណា ឧត្តរតរោ វា (២)
 បណ្ឌិតតរោ វា (៣) នត្ថតិ អថ ច បន ត្ថំ កុច្ឆាន
 យាយំ វណ្ណា កិមីនា ខណ្ឌេបនកេន និហំនតរោ
 ច កិលិដ្ឋតរោ ច សោ បរមោ វណ្ណាតិ
 វនេសិ តញ្ច វណ្ណំ ន បញ្ញាបេសិ (៤) ។ បញ្ច
 ខោ ឥមេ កុច្ឆាន កាមគុណា កតមេ បញ្ច
 ចត្តវិញ្ញេយ្យា វុចា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយវុចា
 កាម្មបសញ្ញិតា វជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សន្នា...
 យានវិញ្ញេយ្យា កុច្ឆា... ជីវិតវិញ្ញេយ្យា វសា... កា-
 យវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋញ្ច ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា
 បិយវុចា កាម្មបសញ្ញិតា វជនីយា ឥមេ ខោ
 កុច្ឆាន បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ កុច្ឆាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៥៩) ម្នាលកុហ្មានៈ ទេវតាទាំងឡាយណា មិនបានប្រើប្រាស់
 នូវពន្លឺព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យ^១ ទាំងពីរនេះ ទេវតាទាំងនោះ មានច្រើន
 ក្រៃលែងជាងនោះទៅទៀត គឺថាគតក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះ
 ដែរ ប៉ុន្តែគឺថាគតមិនបានពោលថា ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតលើស
 លុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មានដូច្នេះឡើយ ម្នាលកុហ្មានៈ ចំណែកអ្នក
 ពោលថា ពន្លឺណាដែលថោកទាបពេកផង សៅហ្មងពេកផង ជាង
 អម្ពិលអម្ពិកជាតិមិជាតិ ពន្លឺនោះឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្នាំដូច្នេះផង ទាំង
 មិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្នាលកុហ្មានៈ កាមគុណនេះមាន ៥ ប្រការ
 កាមគុណ៥ ប្រការតើដូចម្តេចខ្លះ គឺរូបដែលគួរដឹងបានដោយភ្នែក ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាទីរីករាយ ១ សំឡេងដែលគួរដឹងបានដោយត្រចៀក... ១ ក្លិន
 ដែលគួរដឹងបានដោយច្រមុះ... ១ រសដែលគួរដឹងបានដោយអណ្តាត... ១
 ផោដ្ឋព្វដែលគួរដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ ១
 ម្នាលកុហ្មានៈ នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្នាលកុហ្មានៈ

១ ទេវតាដែលយករស្មីចេញអំពីសរីរៈរបស់ខ្លួនជាពន្លឺ ។

បរិព្វាធិការត្ថស្ស វេទណសុត្តេ កាមត្ថសុខប្បសំសា

ឥមេ បញ្ច កាមតុណ្ហា បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ
 សោមនស្សំ ឥទំ វុច្ចតិ កាមសុខំ ។ ឥត
 កាមេហំ កាមសុខំ កាមសុខា កាមត្ថសុខំ
 តត្ថ អត្ថមក្ខាយតីតិ ។

[១៦០] ឯវិវុត្តេ វេទណសោ បរិព្វាជកោ កក្កដំ
 ឯតទិវោធិ អច្ឆរិយំ ភោ ភោតម អត្ថំ ភោ ភោតម
 យាវ សុភាសិតតំទំ ភោតា ភោតមេន កាមេហំ
 កាមសុខំ កាមសុខា កាមត្ថសុខំ តត្ថ អត្ថមក្ខា-
 យតីតិ ។ ឧជ្ឈាដំ ខោ ឯតំ កក្កាធិ តយា អញ្ញាដិដ្ឋិ-
 កេន អញ្ញាត្ថនិកេន អញ្ញាវិច្ឆិកេន អញ្ញាតយោកេន^(១)
 អញ្ញាថាវរិយកេន កាមំ^(២) វា កាមសុខំ វា កា-
 មត្ថសុខំ វាតិ^(៣) យេ ខោ តេ កក្កាធិ ភិក្ខុ អរហន្តោ
 វិណាសវា វុសិតវន្តោ កតករណីយា ឌុហិតភារា

បរិព្វាណកថា វេទណសសូត្រ ការពោលសរសើរសុខដែលដាក់ពូលនៃកាម

ត្រង់ដែលសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាម-
គុណទាំង៥ ប្រការនេះ នេះឯងគឺថាគតហៅថា កាមសុខគឺសុខក្នុង
កាម ។ កាមសុខដោយកាមទាំងឡាយដូច្នេះឯង បណ្តាសុខទាំងនោះ
សុខជាកំពូលនៃកាម (ព្រះនិព្វាន) ប្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។

(១៦០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
ហើយ វេទណសបរិព្វាណក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ចម្រើនពេកណាស់ រឿងព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដូច្នេះថា
កាមសុខដោយកាមទាំងឡាយ បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខដ៏ជាកំពូល
នៃកាម ប្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ថា ម្ចាស់កថានៈ ខ្លួនអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មាន
សេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាម
ក្នុងទីផ្សេង មានអាចារ្យផ្សេង កម្រនឹងដឹងថា ⁺នេះជាកាម ឬជាកាមសុខ
ឬក៏ជាកាមគុសុខ (ព្រះនិព្វាន) ដូច្នេះ ម្ចាស់កថានៈ លុះតែពួកភិក្ខុណា
ដែលជាអរហន្ត វិណាស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គ្រប់គ្រាន់
ហើយ ធ្វើសាឡសកិច្ចច្បាស់ស្រេចហើយ ដាក់ចុះការហើយ សម្រេច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

អនុប្បត្តសទត្តា បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនា សមុទញ្ញា
វិមុត្តា តេ ទោ ឯតំ ជានេយ្យំ កាមំ វា កាមសុខំ
កាមក្កសុខំ វាតិ ។

[១២១] ឯវំ វុត្ថេ វេទណសោ បរិញ្ញាជកោ
កុបិតោ អនត្តមនោ ភកវន្តិយេវ ខំសេន្តោ ភកវន្តិ-
យេវ វុត្តេន្តោ ភកវន្តិយេវ វទមនោ សមណោ
គោតមោ (១) ចាបិតោ ភវិស្សតីតិ ភកវន្តិ ឯតទរោច
ឯវមេវ បដិធកេត្វេ (២) សមណាប្រាហ្មណា អជាទន្តា
បុព្វន្តំ អជាទន្តា អបរន្តំ អថ ច បន ខីណា ជាតិ
វុសិតំ ប្រាហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តា-
យាតិ បជាណមាតិ បដិជាទន្តិ តេសមិទំ កាសិតំ
ហស្សកិយេវ សម្បជ្ជតិ លាមកិយេវ (៣) សម្បជ្ជតិ
វិត្តកិយេវ សម្បជ្ជតិ តុច្ឆកិយេវ សម្បជ្ជតីតិ ។

១ ខ- សមណោ ច គោតមោ ។ ២ ខ. បុត្តិដកេ ។ ៣ ខ. ម. តាមកិយេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់
ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយ
ប្រពៃ ក៏កុំទាំងនោះឯង ទើបដឹងថា នុ៎ះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជា
កាមគ្គសុខ ដូច្នេះបាន ។

(១៦១) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
ហើយ វេទណសបរិញ្ញាជក ស្រាប់តែខឹងអាក់អន់ចិត្ត ដេរប្រទេចព្រះ
មានព្រះភាគ បន្ទុះបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ ស្តីបន្ទោសព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះសមណគោតម ពេញជាមនុស្សលាមក ថាហើយ ក៏
និយាយទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ដំណើរនេះដូចគ្នានឹងសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវ
ទីបំផុតខាងចុងទេ ប៉ុន្តែប្រែជាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គ-
ការវេទកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ
ឯពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្រេចបានត្រឹមតែឲ្យអ្នកផង
សើចចំអកលេង សម្រេចបានត្រឹមតែជាពាក្យទន់ថយលាមក ជាពាក្យ
ផុតប្រយោជន៍ ជាពាក្យសោះស្ងួត ដោយពិត ។

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ វេទណសសុត្តេ បុព្វត្ថាបរទ្ធកថា

(១២២) យេ ខោ តេ កុត្តាន សមណព្រាហ្មណា
អដានន្តា បុព្វន្តំ អដានន្តា អបរន្តំ ជីណា ជាតិ វុសិតំ
ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
បដាជាមាតិ បដិជានន្តំ តេសំ សោយេវ សហធម្មិកោ
និក្ខហោ ហោតិ អបិច កុត្តាន តិដ្ឋតុ បុព្វន្តោ
តិដ្ឋតុ អបរន្តោ ឯតុ វិញ្ញា បុរិសោ អសហោ អមាយាវ
ឧដ្ឋជាតិកោ អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ
យថានុសិដ្ឋំ តថា បដិបដ្ឋមាធា នចិរស្សេវ
សាមញ្ញោ ញស្សតិ សាមំ នក្ខតិ ឯវិ
កេវ សម្មា ពន្ធនា វិប្បមោក្ខោ ហោតិ យទិទំ
អវិជ្ជាពន្ធនា ។ សេយ្យថាបិ កុត្តាន និហារេ កុមារ-
ហេ មន្តោ ឧត្តានសេយ្យកោ កណ្ឌបញ្ចមេហិ ពន្ធនេ-
ហិ ពន្ធា^(១) អស្ស សុត្តពន្ធនេហិ តស្ស វុឡិមន្តាយ

បរិព្វាណកថា វេទណសសូត្រ ការពោលអំពីទីបំផុតខាងដើមនឹងខាងចុង

(១៦២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់កុលាសៈ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងចុង
 តែប្តេជ្ញាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច
 អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចទៀតប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយដូច្នេះ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 រមែងមានការសង្កត់សង្កិនប្រកបដោយធម៌នោះឯង ម្ចាស់កុលាសៈ ទីបំផុត
 ខាងដើមនឹងខាងចុងចូរលើកទុកសិនចុះ បើវិញ្ញាបុរសដែលជាអ្នកមិនអួត
 កាណ មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគត
 នឹងប្រៀនប្រដៅ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ វិញ្ញាបុរសនោះ កាលបើបាន
 ប្រតិបត្តិ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹង
 ដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះ
 ចាកចំណងគឺអវិជ្ជាដោយប្រពៃបាន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កុលាសៈ ក្មេង
 តូចទន់ខ្ចី កំពុងដេកផ្សា ដែលគេចង់ដោយចំណងអំពោះមានកជាតិរបស់
 ចំណងទាំងនោះនឹងរលូតចេញទៅ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីចំរើន ព្រោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បរិចាកមន្ទាយ ឥន្ទ្រិយានំ តានិ តន្ធានំ មុញោយ្យំ
សោ មោក្ខោម្ពិតំ ខោ ជានេយ្យំ ខោ ច តន្ធនំ
ឯវមេវ ខោ កត្វាន ឯតុ វិញ្ញា បុរិសោ អសមេវ
អមាយាវី ឧដ្ឋជាតិកោ អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ
នេសេមិ យថានុសិដ្ឋិ តថា បដិបជ្ឈនា ធម្មសេដ្ឋា
សាមញ្ញាវ ញស្សតិ សាមំ ធន្តិកំ ឯវំ កិវ សម្មា
តន្ធា វិប្បមោក្ខោ ហោតិ យទិទំ អវិជ្ជាតន្ធាតិ ។

[១៦៣] ឯវំ វុត្ថេ វេទណសោ បរិព្វាជកោ
កក្កន្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ ភោ កោតម អភិក្កន្តំ
ភោ កោតម ។ បេ ។ ឧបាសកំ មិ កវំ កោតមោ
ជារេតុ អជ្ឈតក្កេ ចាណុបេតិ សរណជ្ជតន្តំ ។

វេទណសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

បរិព្វាជកវត្តោ ភតិយោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អាស្រ័យការចាស់ទុំនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់វា ក៏ដឹងថា អាត្មាអញជា
អ្នករួចចាកចំណងហើយ តែមិនស្គាល់នូវចំណង (នោះ) ទេ មានទុបមា
យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកុលាទៈ (បើ) វិញ្ញាបនស្ថានជាអ្នកមិនអ្នកកាន់ មិនមាន
មាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅ
តថាគតនឹងសំដែងធម៌ វិញ្ញាបនស្ថានោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិតាមពាក្យ
ប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង នឹង
ឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះចាកចំណងគឺអវិជ្ជាដោយ
ប្រព្រឹត្តបានយ៉ាងនេះ មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៣] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
វេទណសបរិព្វាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ពិរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពិរោះណាស់
។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាទុបាសក ដល់
នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

បឋមវេទណសសូត្រ ទី ១០ ។
ចឋម បរិព្វាជកវគ្គ ទី ៣ ។

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ បរិព្វាជិកវគ្គាសានំ

វស្ស វត្ថុស្ស ឧទ្ទានំ

បុណ្ណរំ អភិ សហកម៌នាមោ

និយន្តោ បុន ភណ្ណតោតោ

សន្មត្តនាយ បុណ្ណកបុត្តោ

មណីកោ វថា កត្វាវោ វវត្តោ (១) ។

១ ឥទំ ឧបាសំ ឧ. យេត្តកេ ន ទិស្សតិ ។

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ទីបំផុតនៃបរិញ្ញាជកវគ្គ

ទទួលនៃបរិញ្ញាជកវគ្គ ជាវគ្គដ៏ប្រសើរគឺ

ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ ១ អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ ១ មហាវច្ឆគោត្ត-
សូត្រ ១ ទីយនិស្សូត ១ មាគណ្ឌិយសូត្រ ១ សន្និកសូត្រ ១
មហាសកុលុទាយសូត្រ ១ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ១ ចូឡ-
សកុលុទាយសូត្រ ១ វេខណសសូត្រ ១ ។

រាជវិគ្គោ

បឋមំ យជីការសុត្តំ

[១៦២] ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
កោសលេសុ ចារិកំ ចរតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន
សទ្ធិ ។ អថោ ភគវា មតា ឱក្ខម អពាវស្មី
បទេសេ សំតិ ចាត្រាកាសំ ។ អថោ
អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសំ កោ នុ
ចោ ហេតុ កោ បច្ចយោ ភគវតោ សំតស្ស
ចាតុកម្មាយ ន អការណេន តថាគតា សំតិ
ចាតុករោន្តតិ ។ អថោ អាយស្ម អានន្ទោ ឯកំសំ
ឧត្តរាសន្តិ^(១) ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ចលំម្បណា-
មេត្វា ភគវន្តិ ឯតទរោច កោ នុ ចោ កន្លេ ហេតុ
កោ បច្ចយោ ភគវតោ សំតស្ស ចាតុកម្មាយ ន
អការណេន តថាគតា សំតិ ចាតុករោន្តតិ ។

រាជវិគ្គ

យជីការសូត្រ ទី ១

(១៦៤) ខ្ញុំបានស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុ
 សង្ឃច្រើនអង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ងាក (ព្រះភក្ត្រ)
 បែរចេញអំពីផ្លូវ ហើយបានធ្វើនូវការញញឹម ត្រង់ទៅរកប្រទេសមួយ
 ឲ្យប្រាកដ ។ វេលានោះ ព្រះមានន្ទមានកាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នេះថា មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យ
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះ
 តថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥត
 ហេតុទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានន្ទមានកាយ ធ្វើនូវឧត្តរាសង្គៈ
 ភ្លៀងស្មាមាង ប្រណម្យអញ្ជាបចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាប
 បង្គំទូលសួរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមាន
 ព្រះភាគធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះតថាគតទាំង
 ឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ ។

រាជវង្ស យជិការសុត្តន្ត ភូតបុព្វវគ្គ

(១៦៥) ភូតបុព្វំ អាធន្ទ ឥមស្មី បទេសេ
 វេកឡិកំ^(១) ឆាម ឆិកមោ^(២) អហោសិ ឥន្ទោ កេវ
 ដីតោ ច ពហុជនោ អាតិល្លាមនុស្សោ ។ វេកឡិកំ
 ខោ អាធន្ទ ឆិកមិ កស្សចោ កកវា អវហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឧបនិស្សាយ វិហាសិ ។ ឥធន
 សុទ្ធិ អាធន្ទ កស្សបស្ស កកវតោ អវហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាវាមោ អហោសិ ។ ឥធន សុទ្ធិ
 អាធន្ទ កស្សចោ កកវា អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឆិសីន្ទោ^(៣) កិក្ខុសង្ឃំ ឱវទត្ថតិ ។

(១៦៦) អថខោ អាយស្មា អាធន្ទោ ចតុត្ថណំ
 សង្ឃជំ បញ្ញាបេត្វា កកវន្តំ ឯតទរោច តេជហិ
 កន្តោ កកវា ឆិសីនតុ ឯវាយំ ភូមិប្បទេសោ ទ្ធិហិ
 អវហន្តេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ បរិកុត្តោ កវិស្សត្ថតិ ។
 ឆិសីនិ កកវា បញ្ញត្តោ អាសនេ ។ ឆិសង្ឃំ ខោ
 កកវា អាយស្មន្តំ អាធន្តំ អាមន្តេសិ ភូតបុព្វំ អាធន្ទ
 ឥមស្មី បទេសេ វេកឡិកំ ឆាម ឆិកមោ អហោសិ

រាជវត្ត យជិការសូត្រ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមកហើយ

(១៦៥) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មាន
មកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយឈ្មោះវេកឡិតៈ ជានិគម
ស្តុកស្តម្ភ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។ ម្ចាស់អានន្ទ
ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេច
សម្រាន្តវិយាបថ ក្នុងវេកឡិតនិគមនោះឯង ។ ម្ចាស់អានន្ទ អារាម
របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះ ។
ម្ចាស់អានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់
ឲ្យឧបាទិកសង្ឃក្នុងទីនេះ ។

(១៦៦) គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្រាលសង្ឃដ៏មាន
ជាន់ ៤ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់សិន កាលបើព្រះ
អង្គគង់ហើយ ភូមិប្រទេសនេះ នឹងបានឈ្មោះថា មានព្រះអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធពីរព្រះអង្គប្រើប្រាស់ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ
ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស៊ប់ហើយ
ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មាន
មកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយឈ្មោះ វេកឡិតៈ ជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥន្ទោ ចេវ ដីតោ ច តហុជំនោ អាកិណ្ណា-
មនុស្សោ ។ វេកឡិកំ ខោ អានន្ទ ធិកមំ កស្សហោ
ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧបទិស្សាយ វិហាសិ ។
ឥធិ សុទ្ធិ អានន្ទ កស្សបស្ស ភកវតោ អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អារាមោ អហោសិ ។ ឥធិ សុទ្ធិ
អានន្ទ កស្សហោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
ធិសិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃំ ឡិទតិ ។ វេកឡិកេ ខោ
អានន្ទ ធិកមេ យជីការោ ធាម កុម្ភការោ កស្ស-
បស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឧបដ្ឋា-
កោ អហោសិ អកុបដ្ឋាកោ ។ យជីការស្ស
ខោ អានន្ទ កុម្ភការស្ស ជោតិចាលោ ធាម
មាលារោ សហាយោ អហោសិ បិយសហាយោ ។
អថខោ អានន្ទ យជីការោ កុម្ភការោ ជោតិចាលំ
មាលារំ អាមន្តេសិ អាយាម សម្ម ជោតិចាល
កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ទស្សនាយ
ឧបសង្កម្ភិស្សាម សាធុសម្មតញ្ញា មេ តស្ស ភកវតោ
ទស្សនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

និគមស្កកស្កមមាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។ ម្នាលភានន្ទ
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេច
 សម្រាន្តវិយាបថក្នុងវេកឡិតនិគមនេះឯង ។ ម្នាលភានន្ទ អារាមរបស់
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះឯង ។
 ម្នាលភានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់
 ឲ្យឧវាទិកសង្ឃក្នុងទីនេះ ។ ម្នាលភានន្ទ ក្នុងវេកឡិតនិគម មាន
 ស្ថានឆ្នាំងម្នាក់ឈ្មោះយដិការ ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបំរើប្រសើរ របស់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភានន្ទ ស្ថានឆ្នាំង
 ឈ្មោះយដិការនោះឯង មានមាណពម្នាក់ ឈ្មោះជាតិបាល ជាមិត្ត
 សំឡាញ់ពេញចិត្ត (របស់គាត់) ។ ម្នាលភានន្ទ ត្រាងោះ យដិការ
 ស្ថានឆ្នាំងនិយាយនឹងជាតិបាលមាណពថា នែជាតិបាលសំឡាញ់ស្មោះ
 ស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញនូវព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអ្នឹងនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។

រាជវង្សស្ស យជីការសុត្តេ ផោតិបាលសមាសបទំ

(១២៧) ឃីរំ វុត្តោ អាណន្ទ ផោតិបាលោ មាណវោ
 យជីការំ កុម្ភការំ ឯតទិវោច អលំ សម្ម យជីការ
 កី បន តេន មុណ្ណកេន សមណកេន ទិដ្ឋ-
 នាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាណន្ទ ។ បេ ។ តតិយម្បិ
 ខោ អាណន្ទ យជីការោ កុម្ភការោ ផោតិបាលំ
 មាណវំ ឯតទិវោច អាយាម សម្ម ផោតិបាល
 កស្សបំ កកវន្តំ អវហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ នស្សនាយ
 ឧបសង្កម្មិស្សាម សាធុសម្មតញ្ញំ មេ តស្ស កក-
 វតោ នស្សនំ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សាតិ ។
 តតិយម្បិ ខោ អាណន្ទ ផោតិបាលោ មាណវោ
 យជីការំ កុម្ភការំ ឯតទិវោច អលំ សម្ម
 យជីការ កី បន តេន មុណ្ណកេន សមណកេន
 ទិដ្ឋនាតិ ។ តេនហិ សម្ម ផោតិបាល សោត្ត-
 សីនានំ^(១) អាទាយ នទី កម្មិស្សាម សីនាយតុន្តំ ។
 ឃីរំ សម្មាតិ ខោ អាណន្ទ ផោតិបាលោ មាណវោ
 យជីការស្ស កុម្ភការស្ស បច្ចុស្សោសិ ។

១ ឧ. សោត្តំ សីនានំ ។

រាជវង្ស យជិការសូត្រ ការបបួល ជាតិបាលមាណា

[១៦៧] ម្នាលអានន្ទ កាលដែលយជិការសូនឆ្នាំងនិយាយយ៉ាងនេះ ជាតិបាលមាណាភក្តីយាត់យជិការសូនឆ្នាំងដូច្នេះថា កុំឡើយយជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណេរនោះបានជាការអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ យជិការសូនឆ្នាំងនិយាយអស់វារៈ ២ ដង ។ បេ ។

ម្នាលអានន្ទ យជិការសូនឆ្នាំងនិយាយនឹងជាតិបាលមាណា អស់វារៈ ៣ ដងដូច្នេះថា នៃជាតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថា ជាការប្រពៃ ។ ម្នាលអានន្ទ ឯជាតិបាលមាណា ភក្តីយាត់យជិការសូនឆ្នាំងអស់វារៈ ៣ ដង ដូច្នេះថា កុំឡើយយជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណេរនោះបានជាការអ្វី ។ យជិការសូនឆ្នាំងតបថា នៃជាតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ យើងនឹងកាន់យកខ្សែអំបោះសោត្តិ^(១) សម្រាប់ឆ្លងទឹក ទៅកាន់ស្ទឹងដើម្បីឆ្លងទឹក ។ ម្នាលអានន្ទ ជាតិបាលមាណា បានទទួលពាក្យយជិការសូនឆ្នាំងថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ។

១ ខ្សែអំបោះដែលគេយកលំអិតឱ្យឈ្មោះកុរុខ្សែក្រវាញ មកលាយនឹងសំឡេង ហើយចង់ភ្ជាប់ត្រង់កណ្តាល (ខ្សែអំបោះ) ទុកតែត្រង់ចុងខ្សែទាំងសងខាង សម្រាប់កាន់ដុំសកាយក្នុងវេលាដែលងូតទឹក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១៦៨) អថខោ អាទន្ទ យដិការោ ច
 កុម្មការោ ដោតិចាលោ ច មាលារោ សោត្តសិនានំ
 អាទាយ នទី អគម្មិសុ សិនាយនំ ។ អថខោ
 អាទន្ទ យដិការោ កុម្មការោ ដោតិចាលំ មាលារំ
 អាមន្តេសិ អយំ សម្ម ដោតិចាល កស្សបស្ស
 ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរ អាហមោ
 អាហរម សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភកវន្តំ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្ភស្សម
 សាធុសម្មតញ្ញំ មេ តស្ស ភកវតោ ទស្សនំ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

(១៦៩) ឯវំ វុត្តេ អាទន្ទ ដោតិចាលោ
 មាលារោ យដិការំ កុម្មការំ ឯតទរោច អលំ សម្ម
 យដិការ កី បទ តេន មុណ្ណាកេន សមណាកេន
 ទិដ្ឋនាតិ ។ ទុតិយម្បី ខោ អាទន្ទ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៦៨) ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ យដិការសុនឆាំងនឹង
 ជោតិបាលមាណស ក៏នាំគ្នាយកវិទ្យាអំបោះសោត្តិ ទៅកាន់ស្ទឹង ដើម្បី
 ផ្គូផ្គងទឹក ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យដិការសុនឆាំងនិយាយនឹងជោតិ-
 បាលមាណសថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយ
 អារម្មណ៍របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្កើយ
 ទេតើ នៃជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ
 គាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបាន
 ឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មត
 ថាជាការប្រពៃ ។

(១៦៩) ម្នាលអានន្ទ គាល់ឃើញយដិការសុនឆាំង និយាយយ៉ាងនេះ
 ជោតិបាលមាណសក៏ឃាត់យដិការសុនឆាំងទៀតដូច្នេះថា កុំឡើយយដិ-
 ការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណារនោះបាន
 ជាការអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ យដិការសុនឆាំងនិយាយអស់វារៈ ២ ដង ។ បេ ។

រាជវត្តស្ស យជីការសុត្តេ ជោតិបាលសមាសបទំ

តតិយម្បំ ខោ អាណន្ទ យជីការោ កុម្ភការោ
 ជោតិបាលំ មាណវំ ឯតទរោច អយំ សម្ម
 ជោតិបាល កស្សបស្ស កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ អាយាម សម្ម
 ជោតិបាល កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ
 ទស្សនាយ ឧបសង្កម្ភស្សម សាធុសម្មតញ្ចំ មេ
 តស្ស កកវតោ ទស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សតិ ។ តតិយម្បំ ខោ អាណន្ទ ជោតិ-
 បាលោ មាណវោ យជីការំ កុម្ភការំ ឯតទរោច
 អលំ សម្ម យជីការ កី បទ តេន មុណាកេន
 សមណាកេន ទិដ្ឋេនាតិ ។

[១៧០] អថខោ អាណន្ទ យជីការោ កុម្ភការោ
 ជោតិបាលំ មាណវំ ឡីដ្ឋកាយ បរាមសិត្វា
 ឯតទរោច អយំ សម្ម ជោតិបាល កស្សបស្ស
 កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ

រាជវត្ត យជីការស្នូឆ្នាំង ការបបួលដេតិបាលមាណា

ម្នាលអានន្ទ យជីការស្នូឆ្នាំង និយាយនឹងដេតិបាលមាណាអស់
 វារៈ ៣ ដងដូច្នេះថា ម្នាលដេតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះ
 ហើយអាការបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិត
 បង្គើយទេតី ម្នាលដេតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើង
 នឹងនាំគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្នាលអានន្ទ ដេតិបាលមាណា
 ក៏ឃាត់យជីការស្នូឆ្នាំងអស់វារៈ ៣ ដងដូច្នេះថា កុំឡើយយជីការ
 សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯង ចង់គាល់ស្រមណីកំណោរនោះបាន
 ជាការអ្វី ។

(១៧០) ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ យជីការស្នូឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញថ្នក់
 ដេតិបាលមាណា និយាយលោមដូច្នេះថា ម្នាលដេតិបាល សំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអាការបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្គើយទេតី ម្នាលដេតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាយាម សម្ម ជោតិចាល កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទិស្សនាយ ឧបសង្កម៌ស្សាម សាដុ-
 សម្មតញ្ញំ មេ តស្ស កកវតោ ទិស្សនំ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។ អថខោ អាទន្ទ ជោតិចាលោ
 មាណវេ ឡិដ្ឋតំ វិនិវេស្យា^(១) យដិការំ កុម្ភការំ
 ឯតទិវេច អលំ សម្ម យដិការ កំ បទ តេន
 មុណ្ឌកេន សមណកេន ទិដ្ឋនាតិ ។ អថខោ
 អាទន្ទ យដិការោ កុម្ភការោ ជោតិចាលំ មាណវំ
 ស័សនហាតំ កេសេសុ បរាមសិក្ខា ឯតទិវេច
 អយំ សម្ម ជោតិចាល កស្សបស្ស កកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ អាយាម
 សម្ម ជោតិចាល កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធិំ ទិស្សនាយ ឧបសង្កម៌ស្សាម សាដុសម្មតញ្ញំ
 មេ តស្ស កកវតោ ទិស្សនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
 ទ្ធស្សតិ ។ អថខោ អាទន្ទ ជោតិចាលស្ស មាណវស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តសកៈ

ចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថាការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្នាលអានន្ទ ទើប
ដេតិបាលមាណព ឲ្យយដិការស្មន្ទាំងលែងកាន់ថ្នក់ ហើយនិយាយ
ដូច្នេះថា កុំឡើយ យដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់ឃើញ
ស្រមណីកំណោរនោះបានជាការអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ យដិការ
សន្ទាំង ក៏ចាប់ទាញសក់ដេតិបាលមាណព ដែលទើបនឹងឆ្អក
ហើយ និយាយលោមដូច្នេះថា ម្នាលដេតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត
នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅ
ជិតបង្កើយទេតី ម្នាលដេតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើង
នឹងនាំគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រោះថាការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ដេតិបាល-

រាជវគ្គស្ស យជីការសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធបសង្គមនំ

ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្វតំ វត
 ភោ យត្រ ហិ នាមាយំ យជីការោ កុម្ភការោ
 ឥត្តរជ្ជោ សមាធា អម្បាកំ សីសនហាតានំ
 កេសេសុ បរាមសិត្តា មញ្ញស្សតិ ន វតិទំ ឌីរកំ
 មញ្ញ កវិស្សត្តតិ ។ យជីការំ កុម្ភការំ ឯតទរោច
 យាវតនោហិចិ សម្ម យជីការាតិ ។ យាវតនោហិចិ
 សម្ម ដោតិចាល តថា ហិ បន មេ សាដុស្សតិ
 តស្ស កកវតោ ទស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សតិ ។ តេនហិ សម្ម យជីការ មញ្ញ
 កវិស្សមាតិ ។

(១៧០) អថខោ អាទន្ទ យជីការោ ច កុម្ភ-
 ការោ ដោតិចាលោ ច មាលារោ យេន កស្សតោ
 កកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេនបសង្កមីសុ

រាជវង្ស យជិការសូត្រ ការចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

មាណាមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឥហ្ម៍⁺ អស្ចារ្យណាស់ យើង ចំឡែក
 ណាស់ មិនសមហើយដ៏ការសុទ្ធន្ទាំង ជាមនុស្សមានកំណើតថោកទាប
 នេះ មកហ៊ានមើលឆ្ងាយ ចាប់ទាញសក់របស់អញ ដែលទើបនឹងឆ្លុះ
 ហើយដូច្នេះសោះ ប្រហែលជាដំណើរ របស់អញដែលនឹងទៅនេះ មិន
 មែនជាដំណើរថោកទាបឡើយ ។ ទើបដោតិបាលមាណាសួរយជិការ
 សុទ្ធន្ទាំងដូច្នេះថា ម្ចាស់យជិការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងចាប់
 ទាញសក់ខ្ញុំដល់ត្រឹមណាទៅទៀត ។ យជិការសុទ្ធន្ទាំងតបថា នៃ
 ដោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ខ្ញុំចាប់ទាញសក់អ្នកឯង ទាល់តែខ្ញុំ
 បានទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលសន្មត
 ថាជាការប្រពៃ ។ ដោតិបាលមាណាតបថា នៃយជិការសំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត ឈ្លើយលែង យើងនឹងទៅដែរ ។

(១៧១) ម្ចាស់មានទូ គ្រានោះ យជិការសុទ្ធន្ទាំងនឹងដោតិបាល
 មាណា នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧបសង្កម្ភិត្វា យដិកាហេ កុម្មតាហេ កស្សបំ កកវន្តំ
អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។

ដោតិចាលោ បន មាលាវេ កស្សបេន កកវតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្តី សម្មោទិ សម្មោទន្តយំ
កបំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។

ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ខេ(១) យដិកាហេ កុម្មតាហេ
កស្សបំ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទលេច
អយំ មេ កន្ថេ ដោតិចាលោ មាលាវេ សហាយោ
បិយសហាយោ ឥមស្ស កកវា ធម្មំ ទេសេត្តតិ ។

[១៧២] អថខោ អាណន្ត កស្សចោ កកវា
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា យដិការញ្ច កុម្មការំ ដោ-
តិចាលញ្ច មាលាវំ ធម្មិយា កថាយ សន្ធិស្សេសិ
សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សមុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ យជីការសុនឆាំង ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ក៏អង្គុយកងទីដ៏សម
 គួរ ។ ឯដេតិបាលមាណាព ពោលពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាល
 ទៅរកព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយកងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះយជីការសុនឆាំង អង្គុយកងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដេតិបាលមាណាពនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្តនៃខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រោសដេតិបាលមាណាពនេះឲ្យទាន ។

(១៧២) ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានឆន្យល់យជីការសុនឆាំងនឹងដេតិបាលមាណាពឲ្យ
 យល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម៌កថា ។

រាជវង្សស្ស យជិតការសុត្តេ ដោតិបាលស្ស អធិប្បាយោ

អថខោ អាណន្ទ យជិតការោ ច កុម្ភការោ ដោតិបាលោ
 ច មាលារោ កស្សបេន ភកវតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទិបតា
 សមុត្តេជិតា សម្មហំសិតា កស្សបស្ស ភកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ភាសិតំ អភិនិជ្ជា
 អនុមោទិតា ឧដ្ឋាយាសនា កស្សបំ ភកវន្តំ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភិវទេតា បទក្ខណំ កត្វា
 បក្កមីសុ ។

[១៧៣] អថខោ អាណន្ទ ដោតិបាលោ មាលារោ
 យជិតការំ កុម្ភការំ ឯតទរោច ឥមំ នុ តំ សម្ម
 យជិតការ ធម្មំ សុណោតោ អថ ច បេន អការស្មា^(១)
 អនការយំ បព្វជីសីតិ^(២) ។ ននុ ច មំ សម្ម
 ដោតិបាល ជាធាសិ អន្ទេ ជិណ្ហោ មាតាបិតារោ ចោសេ-
 មីតិ ។ តេនហិ សម្ម យជិតការ អហំ អការស្មា
 អនការយំ បព្វជីស្សាមីតិ ។

រាជវត្ត យជីការសូត្រ បំណងរបស់ដោតិបាលមាណា

ម្ចាស់អាទន្ទ យជីការសូត្រនាំនឹងដោតិបាលមាណា លុះព្រះកស្សប
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ពន្យល់ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យ
ជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ត្រេកអររីក
រាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
រួចក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទេស្យណហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។

(១៧៣) ម្ចាស់អាទន្ទ លំដាប់នោះ ដោតិបាលមាណាសួរយជី-

ការសូត្រនាំនឹងដូច្នេះថា ម្ចាស់យជីការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងកាល
បើស្តាប់ធម៌នេះហើយ តើអ្នកឯងនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសឬទេ ។

យជីការសូត្រនាំនឹងតបថា ម្ចាស់ដោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯង
ក្រែងជឿថា ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆ្លងឆ្នាំវ័យវ័យ ។

ដោតិបាលមាណាតបថា ម្ចាស់យជីការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ

ខ្ញុំនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ឌសកំ

(១៧២) អថខោ អាណន្ទ យេជីកាភេ ច កុម្មកាភេ
 ជោតិចាលោ ច មាណវេ យេន កស្សចោ ភកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
 កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ ឯសីន្នោ ខោ អាណន្ទ
 យេជីកាភេ កុម្មកាភេ កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទិវេច អយំ មេ ភន្តេ ជោតិចាលោ
 មាណវេ សហាយោ បិយសហាយោ ឥមំ ភកវា
 បញ្ចជេត្តតិ ។ អលត្ថ ខោ អាណន្ទ ជោតិចាលោ
 មាណវេ កស្សបស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ បព្វជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្មទិំ ។
 អថខោ អាណន្ទ កស្សចោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 អច្ឆ្របសម្មន្នោ ជោតិចាលេ មាណវេ អឡ្យមាស្វបស-
 ម្បន្នោ វេភជ្ឈិកេ យថាភិវន្តំ វិហរិត្វា យេន ពាវណសី
 តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុប្បព្វេន ចារិកញ្ចរមាធា យេន
 ពាវណសី តទវសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

(១៧៤) ម្ចាស់មានន្ទ គ្រានោះ យដិការសុនឆាំងនឹងដេតិបាល-
 មាណព នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្ចាស់មានន្ទ លុះ
 យដិការសុនឆាំងអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដេតិ-
 បាលមាណពនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ បំបួសដេតិបាលមាណពនេះឲ្យបាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ
 ដេតិបាលមាណពក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់មានន្ទ គ្រា
 កាលដែលដេតិបាលមាណព បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបនឹង
 ឧបសម្បទាបានកន្លះខែប៉ុណ្ណោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្រេចសម្រាន្តវិយាបថក្នុងវេកឡិតនិគម តាមសមគួរ
 ដល់ពុទ្ធអធិប្បវេណី ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅកាន់
 ក្រុងពារាណសី កាលពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បាន
 ដល់ក្រុងពារាណសីនោះ ។

រាជវង្សស្ស យជីការសុត្តេ ពិកិកសិរាជវង្ស

[១៧៥] តត្រ សុទ្ធិ អាទន្ទ កស្សបោ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ពារាណសីយំ វិហារតិ ឥសិបតនេ
 មិគទាយេ ។ អស្សោសិ ទោ អាទន្ទ កិកិ^(១) កា-
 សិរាជា កស្សបោ កិក ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ពារាណសី អនុប្បត្តោ ពារាណសីយំ វិហារតិ ឥសិបតនេ
 មិគទាយេតិ ។ អថទោ អាទន្ទ កិកិ កាសិរាជា
 កត្រានិ កត្រានិ យាធានិ យោជាបេត្វា កទ្រំ យានិ
 អភិវហិត្វា កទ្រេហិ កទ្រេហិ យានេហិ ពារាណ-
 សីយា និយ្យាសិ មហាច្ឆរាជានុកាវេន^(២) កស្សបំ
 ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ យាវតីកា
 យានស្ស ភូមិ យានេន កត្វា យាធា បច្ឆោរោ-
 ហិត្វា បត្តិកោ វ យេន កស្សបោ ភគវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កស្សបំ
 ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិ ។

រាជវត្ត យនិការសូត្រ រឿងព្រះរាជាផែនការសំទ្រង់ព្រះនាមកិកា

[១៧៥] ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តសិបគនមិត្តទាយវ័ន ដ៏តក្រងពារាណសីនោះ ។

ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះរាជាផែនការសំ ទ្រង់ព្រះនាមកិកា បានឮដំណឹងថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមក ដល់ក្រុងពារាណសីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តសិបគនមិត្តទាយវ័ន ដ៏តក្រងពារាណសី ។ ម្ចាស់អាទន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាផែនការសំ ទ្រង់ព្រះនាមកិកា បង្គាប់រាជបុរសឱ្យរៀបចំយានដំរី ។ ហើយឡើងគង់យានដំរី ស្តេចចេញទៅអំពីក្រុងពារាណសី ដោយយានដំរី ។ ដោយព្រះរាជានុភាពដ៏ប្រសើរ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបរយានទៅទល់ត្រឹមទីដែលល្មមឈប់យានហើយ ក៏ចុះអំពីយាន ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទទេព ចូលសំដៅទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១៧៦ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ទោ អាណន្តំ តិកតិ
 កាសិរាជានំ កស្សនោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ធម្មិយា កថាយ សន្ធុស្សីសិ សមាទមេសិ សមុត្តេ-
 ជេសិ សម្មហំសេសិ ។ អថទោ អាណន្តំ តិកតិ
 កាសិរាជានំ កស្សបេន ភកវតោ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កថាយ សន្ធុស្សីតោ សមាទមិតោ
 សមុត្តជិតោ សម្មហំសិតោ កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទេវេច អធិវសេតុ មេ កន្លេ
 ភកវា ស្វាតនាយ ភត្តំ សន្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេយាតិ ។
 អធិវសេសិ ទោ អាណន្តំ កស្សនោ ភកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តុល្លាការេន ។ អថទោ
 អាណន្តំ តិកតិ កាសិរាជានំ កស្សបស្ស ភកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អធិវសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ
 អភិវទេត្វា បទត្ថុណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថទោ
 អាណន្តំ តិកតិ កាសិរាជានំ កស្សា វត្ថុយា អច្ចយេន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១៧៦] ម្នាលអានន្ទ លុះព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ
 ប្រថាប់ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីក
 រាយដោយធម្មិកថា ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាដែនកាសី
 ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយ
 ធម្មិកថាហើយ ក៏និមន្តព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងកិត្យុសង្ឃ
 ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហិ-
 ភាព ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ
 ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទទួលនិមន្ត
 ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។ ម្នាលអានន្ទ
 កាលនោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះកន្លងរាត្រីនោះ

រាជវង្ស យង់ការសុត្ត កំពិលវេសន្តបសង្កមនំ

សកេ និវេសនេ បណ័តំ ខាននិយំ ភោជនិយំ
 បដិយានាបេត្វា បណ្ណាមុនិកស្ស សាលំនោ វិចិត្ត-
 កាឡកំ^(១) អនេកស្វបំ អនេកព្យាប្បនំ កស្សបស្ស
 ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលំ អាហេ-
 បាបេសំ កាលោ ភន្តេ និដ្ឋិតំ ភត្តនំ ។

[០៧៧] អថខោ អានន្ទ កស្សបោ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បុព្វណ្ណាសមយំ និវាសេត្វា
 បត្តចីវរមាណយ យេន តិកិតស្ស កាសិរពោ
 និវេសនំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ចត្តេ អាសនេ
 និស័ទិ សន្និ ភិក្ខុសង្ឃន ។ អថខោ អានន្ទ
 តិកិត កាសិរាជា ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ បណ័តេន
 ខាននិយេន ភោជនិយេន សហត្ថា សន្តប្បេសំ
 សម្បវារេសំ ។ អថខោ អានន្ទ តិកិត កាសិរាជា

រាជវង្ស យជិការសូត្រ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ព្រះបាទពិពិ

ហើយ ក៏ត្រាស់បង្គាប់រាជបុរស ឲ្យចាត់ចែងខាងនិយាហារដ៏ផ្អែក
ផ្លូវ ដោយស្រូវសាលីមានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ ជាត្រព្រាស
ចាកពណ៌ខ្មៅ មានទាំងសំឡីដ៏ច្រើន និងម្ហូបក្រៀមដ៏ច្រើន ក្នុងព្រះរាជ
ដំណាក់របស់ព្រះអង្គ រួចហើយបង្គាប់រាជបុរស ឲ្យក្រាបទូលកត្តកាល
ចំពោះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាលដល់ហើយ កត្តក៏សម្រេចហើយ ។

(១៧៧) ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ជាវេលាបុព្វហ្គសម័យ
ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
និងចីវរ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់នៃព្រះរាជាដែនកាសិ ទ្រង់
ព្រះនាមកិកិ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់
លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យនោះ ព្រះរាជា
ដែនកាសិទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់អធិសក្កិកុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន
ដោយខាងនិយាហារដ៏ផ្អែកផ្លូវ ដោយព្រះហត្ថានៃព្រះអង្គឯង
ឲ្យឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើព្រះរាជាដែនកាសិព្រះនាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កក្កដំ កក្កដំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ កតាវំ

ឡំ ឆតបត្តចាលី អញ្ញាតវំ ឆិច្ចំ អាសន្តំ កហេត្វា

ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីដ្ឋោ ខោ អាណន្ត

តតិ កាសិរាជា កក្កដំ កក្កដំ អរហន្តំ សម្មា-

សម្ពុទ្ធំ ឯតទកោច អធិវសេតុ មេ កន្តេ កកវា

ពារាណសីយំ វស្សាវាសំ ឯវ្យុបំ សង្ឃស្ស ឧបជ្ឈានំ

កវិស្សត្ថតិ ។ អលំ មហារាជ អធិវុដ្ឋោ មេ

វស្សាវាសោតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាណន្ត ។ បេ ។

តតិយម្បិ ខោ អាណន្ត តតិ កាសិរាជា កក្កដំ

កក្កដំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទកោច អធិវសេតុ

មេ កន្តេ កកវា ពារាណសីយំ វស្សាវាសំ ឯវ្យុបំ

សង្ឃស្ស ឧបជ្ឈានំ កវិស្សត្ថតិ ។ អលំ មហារាជ

អធិវុដ្ឋោ មេ វស្សាវាសោតិ ។ អថខោ អាណន្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គញ្ញសកៈ

កិកិជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សោយ
 រួចស្រេចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យក
 អាសនៈមួយទាបជាង ហើយប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។ ម្នាល អានន្ទ
 លុះព្រះរាជាដែនកាសិព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុង
 ពាកណសី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃមានសភាពដូច្នេះ នឹង
 មានមិនដាច់ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ
 កុំឡើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា តថាគតនៅចាំរួចហើយ ។
 ម្នាល អានន្ទ ព្រះបាទកិកិក្រាបបង្គំទូលអស់វារៈពីរដង ។ បេ ។ ម្នាល
 អានន្ទ ព្រះរាជាដែនកាសិព្រះនាមកិកិ ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអស់វារៈ ៣ ដងដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពាកណសី របស់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃមានសភាពដូច្នេះ នឹងមានមិនដាច់ ។ ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគត្រាស់តបថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ កុំឡើយ ព្រោះថា
 ការនៅចាំវស្សា តថាគតនៅចាំរួចហើយ ។ ម្នាល អានន្ទ គ្រានោះ

រាជវត្តស្ស យជីការសុត្តេ យជីការប្បសំសា

កិកស្ស កាសិរញ្ញោ ន មេ កស្សោ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អធិវសេសំ ពារាណសីយំ
 វស្សាវាសនំ អហុនេវ អពាជនំ អហុ នោមនស្សំ ។
 អថោ អានន្ត កិក កាសិរាជោ កស្សបំ កក-
 វនំ អរហនំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ឯតទរោច អត្ថំ ន ទោ (១)
 កន្តោ អញ្ញោ កោចិ មយា (២) ឧបដ្ឋាកតរោតិ ។

(១៧៨) អត្ថំ មហារាជ វេកន្ន័កំ នាម និគមោ
 តត្ថ យជីការោ នាម កុម្ភការោ សោ មេ ឧបដ្ឋាកោ
 អឧបដ្ឋាកោ តុយំ ទោ បន មហារាជ ន មេ
 កស្សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អធិវសេសំ
 ពារាណសីយំ វស្សាវាសនំ អត្ថេវ អពាជនំ អត្ថំ
 នោមនស្សំ តយំនិ យជីការេវ កុម្ភការេវ នត្ថំ ន
 ច កវិស្សតិ យជីការោ ទោ មហារាជ កុម្ភ-
 ការោ តុន្តំ សរណំ កតោ ធម្មំ សរណំ កតោ

រាជវត្ត យជិការសូត្រ ការទ្រង់សរសើរយជិការសូត្រឆ្នាំង

ព្រះរាជាដែនកាសិព្រះនាមកកិជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុងពារាណសីរបស់អញដូច្នេះហើយ ទ្រង់ក៏មានព្រះចិន្តាកាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ។

ម្ចាស់អានន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដែនកាសិព្រះនាមកកិ គ្រាបបង្គំសួរ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ដែលជាអ្នកបំរើវិសេសជាងខ្ញុំព្រះអង្គទៅទៀត តើមានដែរឬទេ ។

(១៧៨) ថ្វាយព្រះពរមហារាជ មាន ផ្សិតនិគមមួយឈ្មោះវេកឡិតៈ ក្នុងនិគមនោះមានសូនឆ្នាំងម្នាក់ឈ្មោះយជិការ ឈឺយជិការសូនឆ្នាំងនោះ ឈឺ ជាទុបដ្ឋាក ជាអ្នកបំរើដ៏ប្រសើររបស់តថាគត បពិត្រព្រះមហារាជ មហាបពិត្រទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ព្រះអង្គដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះចិន្តាកាយមាយ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ចំណែកសេចក្តីកាយមាយចិត្ត នឹងការតូចចិត្តរបស់យជិការសូនឆ្នាំងនោះ មិនមានកងកាលឥឡូវនេះផង នឹងមិនមានតទៅផង បពិត្រមហារាជ ព្រោះថាយជិការសូនឆ្នាំងជាអ្នកដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ដល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សង្ឃំ សរណំ កតោ យជីកាកោ ខោ មហារាជ កុម្ម-
 កាកោ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ អនិច្ចាទាទា បដិវរតោ
 កាមេសុ មិច្ឆាចារក បដិវរតោ មុសាវាទា បដិវរតោ
 សុរាមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាទា បដិវរតោ យជីកាកោ ខោ
 មហារាជ កុម្មកាកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមដ្ឋា-
 កតោ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមដ្ឋាកតោ សង្ឃំ
 អវេច្ចប្បសាទេន សមដ្ឋាកតោ អរិយកន្តេហំ សីលេ-
 ហំ សមដ្ឋាកតោ យជីកាកោ ខោ មហារាជ
 កុម្មកាកោ ទុក្ខេ និក្ខេដ្ឋោ ទុក្ខសមុទយេ
 និក្ខេដ្ឋោ ទុក្ខនិរោធ�េ និក្ខេដ្ឋោ ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា
 បដិបទាយ និក្ខេដ្ឋោ យជីកាកោ ខោ មហារាជ
 កុម្មកាកោ ឯកកត្តិកោ ព្រហ្មចារី សីលវា
 កល្យាណធម្មោ យជីកាកោ ខោ មហារាជ
 កុម្មកាកោ និក្ខត្តមណីសុវណ្ណា អបេតជាត្រូបរជតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹង បពិត្រមហាពជ យដិការសុនឆ្នាំង ជាអ្នកវៀរចាក
 ការសំឡាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ វៀរចាក
 ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាម វៀរចាកការនិយាយកុហក វៀរចាកហេតុជាទី
 តាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុភវិនិច្ឆ័យ បពិត្រព្រះ
 មហាពជ យដិការសុនឆ្នាំង ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំ-
 រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើកក្នុងព្រះធម៌ ប្រកប
 ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើកក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលជាទីត្រេក
 អរនៃព្រះអរិយៈ បពិត្រមហាពជ យដិការសុនឆ្នាំង មិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃ
 ទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ មិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ បពិត្រ
 មហាពជ យដិការសុនឆ្នាំង ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែ ១ ពេល ប្រព្រឹត្តធម៌
 ដ៏ប្រសើរជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ បពិត្រមហាពជ យដិការ
 សុនឆ្នាំង ជាអ្នកលះបង់កែវមណីនឹងមាស ជាអ្នកប្រាសចាកមាសនឹងប្រាក់

រាជវង្ស យជិការសុត្តេ យជិការប្បសំសា

យជិការោ ទោ មហារាជ កុម្មតោ ធន មុសលេន
 ធន សហត្ថា បវរិត្តា ខនតិ យំ ហោតិ ក្បាលបល្ល័ត្តំ^(១)
 វា មូសិកុក្កោ^(២) វា តំ កាដេន^(៣) អាហរិត្ថា
 ភាជនំ ករិត្ថា វិមាហា វត្ថុ យោ ឥច្ឆតិ តណ្ហាល-
 បតិកស្ថានំ វា មុត្តបតិកស្ថានំ វា កាឡាយំ-
 បតិកស្ថានំ វា^(៤) ធិក្ខុបិត្ថា យំ ឥច្ឆតិ តំ ហរត្ថតិ
 យជិការោ ទោ មហារាជ កុម្មតោ អន្តេ ជិណ្ហោ
 មាតាបិតោ ទោសេតិ យជិការោ ទោ មហារាជ
 កុម្មតោ បញ្ចន្ធី ឡិម្ពាតិយានំ សញ្ញោជនានំ
 បរិត្ថយា ឡិបទាតិកោ តត្ថ បរិជញ្ញាយំ អនាវត្តិជម្មោ
 តស្មា លោកា ។

[១៧៩] ឯកមិទាហំ មហារាជ សមយំ វេកឡិ-
 កេ ជាម ធិក្ខមេ វិហារមិ ។ អថទ្វាហំ មហារាជ

១ ម. កុលបល្ល័ត្តំ ។ ២ ម. មូសិកុក្កោ ។ ៣ ខ. កាមេន ។ ៤ ខ.
 តណ្ហាលបតិក្កានំ វា មុត្តបតិក្កានំ វា កាឡាយបតិក្កានំ វា ធិ បាហា ទិស្សន្តិ ។

រាជវត្ត យជីការសូត្រ ការទ្រង់សរសើរយជីការសូត្រឆ្នាំង

បពិត្រមហាភដ យជីការសូត្រឆ្នាំង ជាអ្នកមិនដឹកផែនដីដោយដំនីកផង
 មិនកកាយផែនដីដោយដៃខ្លួនឯងផង តែងយកតែអម្រែកទៅរែកដីច្រាំង
 បាក់ឬអាចជីដែលកណ្តុរកកាយ មកធ្វើភាជន៍ហើយ ប្រកាស (សេចក្តី)
 យ៉ាងនេះថា ជនណាចង់បាន (ភាជន៍) ចូរដាក់អង្ករមួយសំពៀត
 ឬក៏សណ្តែកបាយមួយសំពៀតក្នុងទីនេះចុះ ហើយចង់បានភាជន៍បែប
 ណាចូរនាំយកភាជន៍នោះទៅចុះ បពិត្រមហាភដ យជីការសូត្រឆ្នាំង
 តែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆ្លីតឆ្លងល់ បពិត្រមហាភដ យជីការ
 សូត្រឆ្នាំង ទៀងតែនឹងទៅកើតជាឧបបាតិកៈកំណើត ហើយបរិនិព្វាន
 ក្នុងទីនោះ មានសភាពជាអ្នកមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ ជាធម្មតា
 ព្រោះអស់ទៅនៃឧរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ។

(១៧៩) បពិត្រមហាភដ សម័យមួយ គថាគតសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅក្នុងវេក្ខ័យគនិតម ។ បពិត្រមហាភដ គ្រានោះ គថាគត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកសកំ

បុព្វន្ទាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចរិវរមាទាយ យេន
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ តេនុបសង្កម្ព
 ឧបសង្កម្ពិត្វា យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ
 ឯតទរោចំ ហន្ត កោ នុ ខោ អយំ កករោ
 កតោតិ ។ និក្ខន្តោ ខោ តេ កន្តេ ឧបដ្ឋាកោ
 អតោ កុម្មិយា ឌីទនំ កហេត្វា បរិយោកា ស្វបំ
 កហេត្វា បរិកុញ្ញាតិ ។ អថទ្វាបំ មហារាជ កុម្មិយា
 ឌីទនំ កហេត្វា បរិយោកា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមី ។ អថខោ មហារាជ យដិ-
 ការោ កុម្មការោ យេន មាតាបិតរោ តេនុបសង្កម្ព
 ឧបសង្កម្ពិត្វា មាតាបិតរោ ឯតទរោចំ កោ កុម្មិយា
 ឌីទនំ កហេត្វា បរិយោកា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោតិ ។ កស្សហោ តាត កករោ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធនោ កុម្មិយា ឌីទនំ កហេត្វា បរិយោ-
 កា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញាត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោ-
 តិ ។ អថខោ មហារាជ យដិការស្ស កុម្មការស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់បាត្រនឹងចំរើរ ក្នុងបុព្វលាសម័យ ចូលទៅកាន់ទីដែល
 មាតាបិតារបស់យើងការសួនឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយ
 នឹងមាតាបិតារបស់យើងការសួនឆ្នាំងដូច្នេះថា ចុះកត្តៈ^(១) នេះចេញទៅ
 ក្នុងទីណា ។ មាតាបិតារបស់យើងការសួនឆ្នាំងក៏ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកបាយ
 អំពីឆ្នាំងនេះ យកសំឡីអំពីកាដន់នេះទៅឆាន់ចុះ ។ បពិត្រមហាវរាជ
 គ្រានោះ គឺថាគតក៏យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡីអំពីកាដន់ឆាន់ រួចក៏
 ក្រោកចាកអាសនៈហើយចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហាវរាជ លំដាប់
 នោះ យើងការសួនឆ្នាំងចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏សួរទៅមាតាបិតាដូច្នេះថា នរណាយកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡីអំពី
 កាដន់ទៅបរិភោគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅបាត់ ។
 មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន ព្រះកស្មប្រមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡីអំពីកាដន់ទៅឆាន់ រួចហើយក្រោក
 ចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហាវរាជ វេលានោះយើងការសួន

១ ហោតាមគោត្រ ព្រោះយើងការសួនឆ្នាំងដំរាញគេត្រ ។

រាជវត្តស្ស យជីការសុត្តេ យជីការប្បសំសា

ឯតទិហោសំ លាភា វត មេ សុលទ្ធិំ វត មេ
 យស្ស មេ កស្សទោ ភកកា អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវិ
 អភិវស្សដ្ឋានតិ ។ អថទោ មហារាជ យជីការិ
 កុម្ភការិ អឡមាសំ បីតិសុទ្ធិំ ន វិជយា សត្តាហំ
 មាតាបិតុនំ ។

(១៨០) ឯកមិទាហំ មហារាជ សមយំ តត្ថវ
 វេកឡិកេ ឆាម និកមេ វិហារមិ ។ អថទ្វាហំ មហា-
 រាជ បុព្វសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន
 យជីការស្ស កុម្ភការស្ស មាតាបិតារោ តេនុបសង្កមី
 ឧបសង្កមិត្វា យជីការស្ស កុម្ភការស្ស មាតាបិតារោ
 ឯតទិវេចំ ហន្ត កោ នុ ទោ អយំ ភកកោ ភតោតិ ។
 និក្ខត្តោ ទោ តេ ភន្តេ ឧបដ្ឋាកោ អតោ កឡោបិយា
 កុម្ភាសំ ភហេត្វា បរិយោតា សូបំ ភហេត្វា បរិកុញ្ញា-
 តិ ។ អថទ្វាហំ មហារាជ កឡោបិយា កុម្ភាសំ ភហេត្វា
 បរិយោតា សូបំ ភហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 បក្កាមី ។ អថទោ មហារាជ យជីការោ កុម្ភការោ

រាជវង្ស យជិការសូត្រ ការទ្រង់សរសើរយជិការសូត្រ

ឆ្នាំង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជា
មនុស្សអញពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គសិទ្ធិសាលនឹងអញ ក្រែងពេកយ៉ាងនេះ ។
បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ សេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់
យជិការសូត្រឆ្នាំង អស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១៨០] បពិត្រមហារាជ សម័យនោះ គឺជាគតនៅក្នុងវេកឡិគ-
និគមនោះឯង ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ គឺជាគតស្បៀកស្បៀង
ប្រដាប់បាត្រនឹងចំរើ ក្នុងបុព្វល្បាសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ទីដែលមាតា-
បិតារបស់យជិការសូត្រឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតា
របស់យជិការសូត្រឆ្នាំងដូច្នេះថា ចុះភតវៈនេះ ចេញទៅក្នុងទីណា ។
មាតាបិតាទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទុបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គចេញទៅ
បាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកនំកុម្មាសអំពីភឿននេះ យកសំឡីអំពីភាជន៍
នេះឆាន់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ ពេលនោះ គឺជាគតក៏យកនំកុម្មាស
អំពីភឿន យកសំឡីអំពីភាជន៍ ឆាន់រួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ
ចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ យជិការសូត្រឆ្នាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យេន មាតាបិតារោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា មាតា-
 បិតារោ ឯតទេវេច កោ កង្កោបិយា កុម្មាសំ កហេត្វា
 បរិយោតា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 បក្កន្តោតិ ។ កស្សចោ តាត ភកវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធោ កង្កោបិយា កុម្មាសំ កហេត្វា បរិយោតា
 ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោតិ ។
 អថខោ មហារាជ យជីការាស្ស កុម្មការាស្ស ឯត-
 ទយោសិ លាភា វត មេ សុលទ្ធិំ វត មេ យស្ស មេ
 កស្សចោ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឯវំ អភិ-
 វិស្សជ្ជោតិ ។ អថខោ មហារាជ យជីការំ កុម្មការំ
 អឡ្យមាសំ បតិស្សទំ ន វិជហំ សត្តាហំ មាតាបិត្វនំ ។

[១៨១] ឯកមីនាហំ មហារាជ សមយំ តត្ថេវ
 វេកង្ខៀតេ នាម និកមេ វិហារមិ ។ តេន ខោ
 បន សមយេន កុដិ ឡិវស្សតិ ។ អថខាហំ
 មហារាជ ភិក្ខុ អាមន្តេសី កច្ចដ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតាដូច្នេះថា
 នរណាយកនំកុម្មាសអំពីកឡោ យកសំឡីអំពីកាដន៍ បរិភោគហើយ
 ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅបាត់ ។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យកនំកុម្មាសអំពីកឡោ
 យកសំឡីអំពីកាដន៍នាំមកហើយ ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។
 បពិត្រមហារាជ វេលានោះ យដ៍ការសុនឆាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
 អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្សអញពេញហៅបានដោយល្អ
 (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្និទ្ធ
 ស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ សេចក្តី
 សុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់យដ៍ការសុនឆាំង អស់កន្លះខែ មិន
 លះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។

(១៨១) បពិត្រមហារាជ មានកាលសម័យមួយ តថាគតនៅក្នុង
 វេកឡ្យតនិគមនោះឯង ។ សម័យនោះ ក្នុងកំលេចភ្លៀង ។ បពិត្រ
 មហារាជ ពេលនោះតថាគតប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

រាជវត្តស្ប យដិការសុត្ត យដិការប្បសំសា

យដិការស្ប កុម្មការស្ប ដំរើសនេ តិណំ ជាទ-
 ថាតិ ។ ឃំរំ រុត្ត មហារាជ តេ^(១) ភិក្ខុ មំ ឃតទរោច្ចំ
 នត្តិ ទោ ភន្តេ យដិការស្ប កុម្មការស្ប ដំរើសនេ
 តិណំ អត្ថំ ច ទ្វាស្ប អាវេសនំ តិណាច្ឆននន្តិ ។ កច្ចថ
 ភិក្ខុវេ យដិការស្ប កុម្មការស្ប អាវេសនំ ឧត្តិណំ
 ករោថាតិ ។ អថទោ តេ មហារាជ ភិក្ខុ យដិការ-
 ស្ប កុម្មការស្ប អាវេសនំ ឧត្តិណាមកំសុ ។
 អថទោ មហារាជ យដិការស្ប កុម្មការស្ប មាតា-
 បិតរោ តេ^(២) ភិក្ខុ ឃតទរោច្ចំ តេ អាវេសនំ
 ឧត្តិណំ ករោន្តិ ។ ភិក្ខុ ភគិនំ កស្សបស្ស
 ភកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ប កុដិ ឡីស្ស-
 ត័តិ ។ ហរថ ភន្តេ ហរថ ភន្តេមុទាតិ ។ អថទោ
 មហារាជ យដិការោ កុម្មការោ យេន មាតា-
 បិតរោ តេនុបស្សន្តិមំ ឧបស្សន្តិមិត្វា មាតាបិតរោ
 ឃតទរោច កេ អាវេសនំ ឧត្តិណាមកំស្វតិ ។

រាជវង្ស យជិការសូត្រ ការទ្រង់សរសើរយជិការសូន្នាំង

អ្នកទាំងឡាយចូរនាំគ្នាទៅ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងនូវស្មៅក្នុងលំនៅនៃយ-
ជិការសូន្នាំងចុះ ។ បពិត្រមហាពជ កាលដែលគង់ជាគតបង្គាប់យ៉ាងនេះ
ភិក្ខុទាំងនោះក៏បានតបមកនឹងគង់ជាគតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្មៅ
ក្នុងលំនៅនៃយជិការសូន្នាំង មិនមានទេ គាត់មានតែលំនៅដែលប្រក់
ស្មៅប៉ុណ្ណោះ ។ គង់ជាគតតបថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរនាំគ្នាទៅរុះរើយកស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះរបស់យជិការសូន្នាំងមកចុះ ។
បពិត្រមហាពជ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក៏នាំគ្នារុះរើស្មៅ (ដែលប្រក់)
ផ្ទះរបស់យជិការសូន្នាំង ។ បពិត្រមហាពជ នៅវេលានោះ មាតា-
បិតារបស់យជិការសូន្នាំង សួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា នរណារុះរើស្មៅ
(ដែលប្រក់) ផ្ទះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយតបថា ម្ចាស់នាង កុំដឹងរបស់ព្រះ
កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចរឿង ។ មាតារបស់
យជិការសូន្នាំងទូលថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ចូរលោក
ម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ បពិត្រលោកមានកម្រិតដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ ។ បពិត្រមហាពជ គ្រានោះ
យជិការសូន្នាំងចូលទៅដឹកមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរ
មាតាបិតាដូច្នេះថា នរណារុះរើយកស្មៅដែលប្រក់ផ្ទះ (អស់ទៅ) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កិក្ខុ តាត កស្សបស្ស តិរ(១) កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កុដិ ឡិវស្សត័តិ ។ អថខោ មហារាជ
 យដិការស្ស កុម្ភការស្ស ឯតទហោសិ លាភា
 វត មេ សុលទ្ធិ វត មេ យស្ស មេ កស្សចោ
 កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឯវំ អភិវិស្សដ្ឋោតិ ។
 អថខោ មហារាជ យដិការំ កុម្ភការំ អន្តរមាសំ
 បីតិសុខំ ន វិជហំ សត្តាហំ មាតាបិត្ធនំ ។ អថខោ
 តំ មហារាជ អាវេសនំ សត្វំ តេមាសំ អាតាសច្ចននំ
 អដ្ឋាសំ ន ចាតិវស្សំ ឯវុចោ ច មហារាជ យដិការោ
 កុម្ភការោតិ ។ លាភា កន្លេ យដិការស្ស កុម្ភការ-
 ស្ស សុលទ្ធិ កន្លេ យដិការស្ស កុម្ភការស្ស
 យស្ស កកវា ឯវំ អភិវិស្សដ្ឋោតិ ។

(១៨២) អថខោ អាទន្ទ តិកតិ កាសិរាជា
 យដិការស្ស កុម្ភការស្ស បញ្ចមត្តានិ តណ្ហាលវា-
 ហសតានិ ចាហោសិ បណ្ឌិត្យទិកស្ស សាលនោ
 តទ្ធិបិយញ្ច សូមេយ្យំ ។ អថខោ តេ អាទន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន បានឮថា កុដិរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចភ្លៀង ។ បពិត្រមហាភក្ត ទើបយដិការ
 ស្វន្ទឆ្នាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជា
 មនុស្សអញពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ ។
 បពិត្រមហាភក្ត គ្រានោះ សេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់យដិការ
 ស្វន្ទឆ្នាំងអស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ បពិត្រមហាភក្ត
 គ្រានោះឯង លំនៅនោះមានអាកាសជាគ្រឿងប្រក់អស់ ៣ ខែគត់ ប៉ុន្តែ
 មិនលេចភ្លៀងទេ បពិត្រមហាភក្ត យដិការស្វន្ទឆ្នាំង ជាអ្នកមានសភាព
 ដូច្នេះឯង ។ ព្រះរាជាទូលតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យដិការស្វន្ទឆ្នាំង
 មានលាភមែន អត្តភាពជាមនុស្ស យដិការស្វន្ទឆ្នាំងបានដោយល្អមែន
 (ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលក្រៃពេកយ៉ាងនេះ ។

(១៨២) ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះ
 នាមកកិ ក៏បញ្ជូននូវអង្គរៃនស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្ករ
 បាយទន់ ចំនួន ៥០០ វាហៈ(១) ផង គ្រឿងសំឡីដ៏ល្អមិននឹងអង្ករនោះ
 ផង (ទៅទៀ) ដល់យដិការស្វន្ទឆ្នាំង ។ ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ

១ ចំនួន ២០០ រទេះ ត្រូវជាមួយវាហៈ ។ អដ្ឋិកថា ។

រាជវត្តស្ប យជិការសុត្ត ភាសិតាភិទ្ទនំ

រាជបុរិសោ យជិការី កុម្មការី ឧបសង្កមិត្តា ឯតទេវេច្ចំ
 ឥមាធិ រោ(១) កន្លែ បញ្ចមត្តានិ តណ្ហាលវាហសតានិ
 តិកិណា កាសិរាជេន បហិតានិ បណ្ឌមុទិកស្ស
 សាលីនោ តទ្ធិប័យញ្ច សូមេយ្យំ តានិ កន្លែ
 បដិក្កណ្ឌត្វតិ(២) ។ រាជា ខោ តហុកិច្ចោ តហុ-
 ករណីយោ អលម្មេ រញ្ជោ វ ហោត្វតិ ។

[១៨៣] សិយា ខោ បន តេ អាទន្ទ ឯវមស្ស
 អញ្ញោ នន តេន សមយេន ជាតិចាលោ មាណវោ
 អហោសិតិ ។ ន ខោ បនេតិ អាទន្ទ ឯវំ ទដ្ឋតំ អហំ
 តេន សមយេន ជាតិចាលោ មាណវោ អហោសិតិ ។
 ឥទមរោច ភកវា អត្ថមនោ អាយស្មា អាទន្ទោ
 ភកវតោ កាសិតិ អភិន្និតិ ។

យជិការសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

រាជវត្ត យជីការសូត្រ ការត្រេកអរចំពោះភាសិត

រាជបុរសទាំងនោះ ក៏ចូលទៅរកយជីការសូត្រនាំនាំ ហើយនិយាយដូច្នេះ
 ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ព្រះរាជាដែលកាសីព្រះនាមកិតិ បានបញ្ជូនអង្គរ
 នៃស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្គរឆ្ងាយទន់ ចំនួន ៥០០ រាហៈផង
 ត្រៀមសំឡីដ៏ល្អមន្ទីរអង្គរនោះផង (មកឲ្យ) អ្នក បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន
 សូមអ្នកទទួលយកនូវវត្ថុទាំងនោះចុះ ។ យជីការសូត្រនាំនាំតបថា ព្រះ
 រាជាព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន ឈ្លើយ (កុំបាច់
 ព្រះរាជទាន) ដល់ខ្ញុំឡើយ វត្ថុទាំងនេះចូរថ្វាយដល់ព្រះរាជាវិញចុះ ។

(១៨៣) ម្ចាស់អានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បុគ្គលដទៃទេ ដែលកើតជាដោតិបាលមាណព ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ហេតុនេះ អ្នកកុំគប្បីយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ
 គឺថាគតហ្នឹងឯង ដែលកើតជាដោតិបាលមាណពក្នុងសម័យនោះ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
 ក៏មានចិត្តរីករាយត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ទុតិយំ រដ្ឋបាលសុត្តំ

[១៨៤] ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា

កុរុសុ ចារិកញ្ចារមាដោ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន
សទ្ធិ យេន ឥល្លកោដ្ឋិតំ^(១) នាម កុរុនំ និកមោ
តទវសវិ ។ អស្សោសុំ ខោ ឥល្លកោដ្ឋិតកា^(២)
ព្រាហ្មណាភបតីកា សមណោ ខលុ កោ កោតមោ
សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ កុរុសុ ចារិកំ
ចរមាដោ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ ឥល្លកោដ្ឋិតំ
អនុប្បត្តោ តំ ខោ បន ភគវន្តំ កោតមំ ឯវំ កល្យា-
ណោ តិតិសន្នោ អព្ពតតោ ឥតិបំ សោ ភគវា អរហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្ពុទ្ធោ សុតតោ លោកវិទូ
អនុត្តរោ បុរិសទម្ពសារថិ សត្វា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ
ភគវា^(៣) សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមាវកំ
សព្វាហ្មកំ សស្សមណាព្រាហ្មណី បដិ សទេវមនុស្សំ

១ ម. ឥល្លកោដ្ឋិតា ។ ២ ម. ឥល្លកោដ្ឋិតា ។ ៣ ឧ. ម. ភគវតី ។

រដ្ឋបាលសុត្រ ទី ២

(១៨៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុប្រើន ទៅ
ដល់បុល្លកោដ្ឋតនិគមរបស់អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយ ។ ព្រាហ្មណ៍នឹងគហ-
បតីទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបុល្លកោដ្ឋតៈបានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម
ជាសក្យបុត្រ ទ្រង់ចេញចាកសក្យត្រកូលទ្រង់ព្រះផ្នួស (ឥឡូវ) ទ្រង់ពុទ្ធ-
ដំណើរមកក្នុងដែនកុរុជាមួយនឹងពួកភិក្ខុប្រើន មកដល់បុល្លកោដ្ឋតនិគម
ហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អ នៃព្រះគោតម ដ៏ចម្រើននោះឯង ឮខ្លួនខ្លាញ់
យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃ-
លោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គជាសារថ្មីខ្លួននូវបុរស
ដែលគួរខ្លួនបាន ព្រះអង្គជាសាស្ត្រានៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ
ព្រះអង្គភ្ញាក់រលឹកហើយ ទ្រង់ចែកនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពួកសត្វ
ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតានឹងមនុស្សដ៏សេសសំរោយ

រាជវត្តស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ រាជវត្តបសង្កមនំ

សយំ អភិព្វា សង្ខតត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ
 ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ទោ បន
 តថាវចានំ អរហនំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។

(១៨៥) អថទោ បុណ្ណកោដ្ឋិតកា ព្រាហ្មណាគ-
 ហបតិកា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
 អប្បេកថេ ភកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ
 អប្បេកថេ ភកវតា សទ្ធិំ សម្មាទីសុ សម្មាទនីយំ
 កមំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ
 អប្បេកថេ យេន ភកវា តេនញ្ញាលិម្បណាមេត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ អប្បេកថេ ភកវតោ សង្ខិកេ
 ធមកោតំ សារេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ អប្បេកថេ
 តុណ្ហិភូតា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
 ឯសីន្នេ ទោ បុណ្ណកោដ្ឋិតកេ ព្រាហ្មណាគហបតិកេ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្រ ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះកាច

ប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់ប្រកាស (នូវសេចក្តី
នោះ) ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបទដើម បទកណ្តាលនឹងបទចុង ទ្រង់
ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌
បរិសុទ្ធ ក៏ការបានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ជាការប្រព្រឹត្តទៅ ។

(១៨៥) លំដាប់នោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី ក្នុងថ្ងៃ
កោដ្ឋិតនិងមុនចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ពួកខ្លះ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួក
ខ្លះ គ្រាន់តែរក់ទាក់ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ
រក់ទាក់នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ
គ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជូលី ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាមនឹងគាត្រ ក្នុងសំណក់ព្រះមានព្រះភាគ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួក
ព្រាហ្មណ៍ នឹងគហបតីអ្នកស្រុកថ្ងៃកោដ្ឋិតៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវា ធម្មិយោ កកាមោ សន្និស្សេហិ សមាទមេសិ
សមុត្តេជេសិ សម្មហំសេសិ ។

(១៨៦) តេន ខោ បន សមយេន រដ្ឋចាលោ
នាម កុលបុត្តោ តស្មីយេវ វុល្លកោដ្ឋិតេ អកុក្ក-
លំកស្ស^(១) បុត្តោ តស្មី បរិសាយំ និសិដ្ឋោ ហោតិ ។
អថខោ រដ្ឋចាលស្ស កុលបុត្តស្ស ឯតទហោសិ
យថា យថា ខ្លាហំ ភក្កវតោ ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ
នយំទំ សុករំ អការំ អដ្ឋោវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ
ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខលំខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ យន្ទ្រ-
នាហំ កេសមស្សំ ធុហារត្វា កាសាយោនិ វត្ថានិ
អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនតារិយំ បញ្ចេយ្យន្តិ ។
អថខោ វុល្លកោដ្ឋិតកា ព្រាហ្មណកហបតិកា ភក្ក-
វតោ ធម្មិយោ កកាមោ សន្និស្សិតា សមាទមិតា
សមុត្តេជិតា សម្មហំសិតា ភក្កវតោ ភាសិតំ
អភិនន្តិតា អនុមោទិតា ឧដ្ឋាយាសនា ភក្កវន្តិតំ
អភិវាទេត្វា បទត្ថំណំ កត្វា បក្កាមីសុ ។

១ ម. អត្តកុលស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យ
រីករាយដោយធម្មិកថា ។

(១៨៦) ទទួលចួនសម័យនោះឯង មានកុលបុត្រម្នាក់ ឈ្មោះ
រដ្ឋបាល ជាកូនរបស់អ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថ្មលូកោដ្ឋិតនិគមនោះ
ឯង បានអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះដែរ ។ គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដឹងធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សំដែងហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់
បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ដោយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យ
បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សេងដូចជាសង្ឃដែលគេខាត់ហើយយ៉ាងនោះ ។ ទេ
បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ក្រា ស្បែកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍នឹង
គហបតី អ្នកថ្មលូកោដ្ឋិតៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់
ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ហើយបាន
ត្រេកអររីករាយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយស្រោកចាក
អាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។

រាជវង្សស្យ រដ្ឋបាលសុត្តេ បព្វន្ទិយាចម៌

អង្គខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ អង្គវប្បក្កន្តេស្យ
 ឥន្ទ្រកោដ្ឋិតកេស្យ ព្រាហ្មណាភហបតិកេស្យ យេន
 ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ
 ខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទរោច យថា
 យថាហំ កន្តេ ភកវតោ ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ
 នយំទំ សុត្តរំ អតារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិ-
 បុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខលិខិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតំ
 ឥច្ឆាមហំ កន្តេ កេសមស្សី ឪហារេត្វា កាសា-
 យានិ វត្តានិ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតុំ លកេយ្យហំ កន្តេ ភកវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជិ
 លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ អនុញ្ញាតោសិ បន ត្ថំ
 រដ្ឋបាល មាតាបិត្វហិ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជា-
 យាតិ ។ ន ខោហំ កន្តេ អនុញ្ញាតោ មាតាបិត្វហិ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។ ន ខោ រដ្ឋបាល

កងវត្ថុ រដ្ឋបាលសុត្រ ការទូលសូមបញ្ជូន

កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកស្រុកថ្មល្ងកោដ្ឋិតៈថយចេញទៅ
មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង
ហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រាហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅ
គ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់
ឲ្យផ្សះផ្សងដូចជាសត្វដែលគេខាត់ហើយយ៉ាងនោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងការសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះបួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ
បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរថា ម្ចាស់រដ្ឋបាល មាតាបិតាបានអនុញ្ញាត
ឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាតាបិតា
មិនបានអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញចាកផ្ទះមកបួសទេ ។ ម្ចាស់រដ្ឋបាល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

តថាគតា អនុបុត្តាភំ មាតាបិតុហំ បុត្តំ បព្វាជេន្ត-
តិ ។ ស្វាហំ ភន្តេ តថា ករិស្សាមិ យថា មិ
មាតាបិតរោ អនុជាជិស្សន្តំ អការស្មា អនការិយំ
បព្វជ្ជាយាតិ ។

[១៨៧] អថខោ រដ្ឋចាលោ កុលបុត្តោ ឧដ្ឋា-
យាសនា ភកវន្តំ អភិវទេត្វា បទត្តិណំ កត្វា
យេន មាតាបិតរោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មាតា-
បិតរោ ឯតទរោច អម្ពតាត^(១) យថា យថាហំ
ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ នយំទំ សុករំ
អការំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិ
សង្ខលំខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ ឥច្ឆាមហំ កេសមស្សី
ឌុហារេត្វា កាសាយានំ វត្ថានំ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា
អនការិយំ បព្វជិតុំ អនុជាជានាមិ មិ អការស្មា
អនការិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។

[១៨៨] ឯវំ វុត្តេ រដ្ឋចាលស្ស កុលបុត្តស្ស
មាតាបិតរោ រដ្ឋចាលំ កុលបុត្តំ ឯតទរោច្ចំ តុំ ខោសិ^(២)
តាត រដ្ឋចាល អម្ពាតិ ឯកបុត្តកោ បិយោ មនា-

១ ឧ ម. អម្ពរាតា ។ ២ ឧ. ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនបំបួសកូនដែលមាតាបិតា មិនទាន់អនុញ្ញាត
ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាតាបិតានឹងអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញ
ចាកផ្ទះមកបួសយ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[១៨៧] ខណៈនោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោកចាកភាសនៈ
ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ចូលទៅរកមាតា
បិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងមាតាបិតាយ៉ាងនេះថា
បពិត្រលោកម្តាយលោកឪពុក ខ្ញុំបានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយយ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែន
សម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់
ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្លូវផងដូចជាស្ទឹងដែលគេទាត់ហើយយ៉ាងនោះ ។
បានទេ ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់
ភាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស សូមលោកម្តាយលោកឪពុក អនុញ្ញាត
ឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

[១៨៨] កាលបើរដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មាតា
បិតាក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាលកូន អ្នក
ឯងជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ធ្លាប់ចម្រើនដោយ

រាជវង្សស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ មាតាបិតាបុត្រ

ខោ សុខេត្តិភោ(១) សុខបរិហិតោ ន ភំ តាត
 រដ្ឋបាល កិត្តិ(២) ទុក្ខស្ស ជាតិសិ ឯហិ ភំ តាត
 រដ្ឋបាល កុញ្ញ ច បិ ច បរិចារេហិ ច កុញ្ញោ
 បិរោ បរិចារេតោ កាមេ បរិកុញ្ញោ បុញ្ញា
 ករោតោ អភិរមស្ស ន ភំ មយំ អនុជាតិម
 អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយ មរណោបិ តេ មយំ
 អកាមកា វិនា ករិស្សម កិ បន មយំ ភំ ជីវិតំ
 អនុជាតិស្សម អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។
 ទុតិយម្បិ ខោ ។ បេ ។ តតិយម្បិ ខោ រដ្ឋបាលោ
 តុលបុត្តោ មាតាបិតារោ ឯតទរោច អម្ពតាត
 យថា យថាហំ កតវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាតិម
 ធម្មំទំ សុករំ អតារំ អជ្ឈវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ
 ឯកន្តបរិសុទ្ធិ សុត្តលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ ឥន្ទ្រ-
 មហំ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយាទិ វត្តាទិ
 អន្ទាទេត្វា អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតំ អនុជា-
 តាម ម អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសូត្រ ការពោលណាមាបិកា

សេចក្តីសុខ ជាអ្នកដែលគេបំបាច់រក្សាដោយសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន បា
 ងងមិនដែលស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ នៃបារម្ភបាលកូន អ្នកចូរ
 មកបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឡាយគេបំរើចុះ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹក
 ទាំងឡាយគេបំរើហើយ ចូរបរិភោគកាមទាំងធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើង
 មិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិន
 ចង់ឃ្លាតពីបាវដែរ ចំណង់បើបាវនៅរស់(យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត
 ឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ រដ្ឋបាលកុលបុត្របាននិយាយ
 នឹងមាតាបិតាជាគំរប់ពីរផងផង ។ បេ ។ ជាគំរប់ពីរផងផងយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រមាតាបិតា ខ្ញុំយល់ច្បាស់ទូរធម៌ ដែលព្រះមានជោគទ្រង់សំដែង
 យ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ
 ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិច្ចណិសព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សរផង់ដូច
 ជាស្ន័ងដែលគេដុសខាត់ហើយយ៉ាងនោះទេ ខ្ញុំប្រាថ្នា នឹងកោរសក់ពុកមាត់
 ពុកចង្កា ហើយស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅបួស
 ហេតុនេះ សូមមាតាបិតា អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តតិយម្បី ខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិ-
 តរោ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទេវេច្ចំ ភំ ខោសិ
 តាត រដ្ឋបាល អម្ពាភិ ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាចោ
 សុខេធិតោ សុខបរិហិតោ ន ភំ តាត រដ្ឋបាល
 ភិញ្ចំ^(១) ទុក្ខស្ស ជាតាសិ ឯហិ ភំ តាត រដ្ឋបាល
 កុញ្ច ច បិវ ច បរិចារេហិ ច កុញ្ចន្តោ បិវន្តោ
 បរិចារេន្តោ កាមេ បរិកុញ្ចន្តោ បុញ្ញាធំ ករោន្តោ
 អភិរមស្ស ន ភំ មយំ អនុជាតាម អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជ្ជាយ មរណោធម៌ តេ មយំ អកាមកា
 រិជា កវិស្សាម ភិ បន មយំ ភំ ជីវន្តំ អនុជា-
 តិស្សាម អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។

(១៨៩) អថខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ន មិ
 មាតាបិតរោ អនុជាតន្តំ អការស្មា អនការិយំ បព្វ-
 ជ្ជាយាតិ តត្ថេវ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា និបជ្ជិ ឥធ
 វា^(២) មេ មរណំ កវិស្សាតិ បព្វជ្ជា វាតិ ។ អថខោ
 រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឯកម្បី ភត្តំ ន កុញ្ច ទ្វេបិ

១ ឧ. ពស្សិច ។ ២ ឧបេយចេត្តរោ អថខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ មាតាបិតសុ
 បព្វជ្ជំ អលរមាតោ តត្ថេវ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា និបជ្ជិ ឥធេវាតិ វេទនំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ជាគំរប់បីដងយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន បាងងជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រ-
 ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេបីបាច់
 រក្សាមកជាសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកតិច
 តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរមកបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេ
 បំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគនូវ
 កាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យបា-
 ចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឲ្យ
 ឃ្លាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នករស់នៅ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត
 ឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។

(១៨៩) គ្រានោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ គិតថា មាតាបិតា
 មិនអនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញ ចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ក៏ដួលដេកនៅលើទី
 ដែលមិនបានក្រាលដោយអ្វី ។ ត្រង់កន្លែងនោះឯង ដោយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះឬនឹងបានបួស ។ លំដាប់នោះឯង រដ្ឋ-
 បាលកុលបុត្រ មិនបានបរិភោគបាយអស់មួយពេល មិនបរិភោគអស់

រាជវត្តស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ រដ្ឋបាលយាចនំ

កត្តានិ ន កុញ្ញំ តីណិបំ កត្តានិ ន កុញ្ញំ ចត្តារិបំ
 កត្តានិ ន កុញ្ញំ បញ្ចិបំ កត្តានិ ន កុញ្ញំ ធិបំ
 កត្តានិ ន កុញ្ញំ សត្តបំ កត្តានិ ន កុញ្ញំ ។^(១)

(១៧០) អថខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតា-
 បិតរោ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទរោច្ចំ ត្វំ ខោសិ
 តាត រដ្ឋបាល អម្បាកំ ឯកបុត្តកោ បិយោ
 មនាខោ សុខេដិតោ សុខបរិហតោ ន ត្វំ តាត
 រដ្ឋបាល កំញំ ទុក្ខស្ស ជាតាសិ ឧដ្ឋេហិ តាត
 រដ្ឋបាល កុញ្ញំ ច បិរំ ច បរិចារេហិ ច កុញ្ញោ
 បិរោ បរិចារេនោ កាមេ បរិកុញ្ញោ បុញ្ញានិ
 ករោនោ អភិរមស្សំ ន តំ មយំ អនុជាតាម
 អតារស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ មរណោនបិ តេ មយំ
 អកាមកា វិជា ភវិស្សាម កី បន មយំ^(២) តំ
 ជីវនំ អនុជាតិស្សាម អតារស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជា-
 យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តុណ្ហិ
 អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស

១ ឧបេយ្យបេត្តកោ អថខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឯកម្បិ វត្តំ ន កុញ្ញំ.....
 សត្តបំ វត្តានិ ន កុញ្ញតិ វចនំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. មយន្តំ ន ទិស្សតិ ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលស្បៀង ការពេលអង្គររដ្ឋបាលកុលបុត្រ

២ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៣ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៤ ពេល មិន
បរិភោគអស់ ៥ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៦ ពេល មិនបរិភោគអស់
៧ ពេល ។

(១៧០) ពេលនោះ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយនឹងរដ្ឋ-
បាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន បាងង់ជាកូនតែមួយ ជាទីស្រ-
ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេថែរក្សាមក
ដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកបន្តិច
បន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយផឹកទឹក
ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគ
តាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញ
ចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាស
បាងង់ទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹង អនុញ្ញាតឲ្យបា-
ចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ កាលដែលមាតាបិតានិយាយ យាត់
យ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏ស្ងៀម ។ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាល-

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទរោច្ចំ
 ។ បេ ។ ទុតិយម្បី ខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ
 ភុត្តា អហោសិ ។ តតិយម្បី ខោ រដ្ឋបាលស្ស
 កុលបុត្តស្ស មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ
 ឯតទរោច្ចំ ត្វំ ខោសិ តាត រដ្ឋបាល អម្ពាតំ
 ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាថោ សុខេត្តោ សុខ-
 បរិហតោ ន ត្វំ តាត រដ្ឋបាល តត្ថំ ទុត្តស្ស
 ជាតាសិ ឧដ្ឋេហិ តាត រដ្ឋបាល កុញ្ញ ច បិវ ច
 បរិចារេហិ ច កុញ្ញោ បិវោ បរិចារេតោ កាមេ
 បរិកុញ្ញោ បុញ្ញាជំ ករោតោ អភិរមស្សំ ន តំ
 មយំ អនុជាតាម អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយ
 មរណោនបិ តេ មយំ អកាមកា វិនា ភវិស្សាម
 តី បន មយំ តំ ជីវន្តំ អនុជាតិស្សាម អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។ តតិយម្បី ខោ រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ ភុត្តា អហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អស់វារៈពីរដងយ៉ាងនេះ ។ បេ ។

សូម្បីអស់វារៈទី ២ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀមទៀត ។ មាតាបិតា

របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគំរប់ៗ ដង

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាលកូន អ្នកជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់

ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ មានគេថែរក្សា

ដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ

នៃរដ្ឋបាលកូន ចូរអ្នកក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយផឹកទឹកឲ្យគេបំរើទៅ

កាលបើបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគតាមហើយ ចូរធ្វើ

បុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យបាងង ចេញចាកផ្ទះទៅ

បួសទេ ទោះបីដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្លាតអំពីបាវដែរ ចំណង់

បើអ្នកនៅរស់ត្រឡឹង តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបា ចេញចាកផ្ទះទៅបួស

ដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីអស់វារៈទី ៣ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀម ។

រាជវត្តស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ មាតាបិតាយាចនំ

[១៧០] អថខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស
 សហាយកា យេន រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ
 តេនុបសង្កម្មសុ ឧបសង្កម្មត្វា រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ
 ឯតទលោចំ^(១) ត្វំ ខោសិ សម្ម រដ្ឋបាល មាតាបិតុនំ
 ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាហោ សុខេដិសោ សុខបរិ-
 ហេតោ ន ត្វំ សម្ម រដ្ឋបាល កំញំ ទុក្ខស្ស ជាតាសិ
 ឧដ្ឋេហំ សម្ម រដ្ឋបាល កុញ ច បរិ ច បរិចារេហំ ច
 កុញនោ បរិនោ បរិចារេនោ កាមេ បរិកុញនោ
 បុញ្ញានំ ករេនោ អភិរមស្ស ន តំ មាតាបិតរេ
 អនុជាជន្តំ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ឈាយ មរណោ-
 នបិ តេ មាតាបិតរេ អកាមកា វិនា ភវិស្សន្តំ
 កី បន តេ តំ ជីវន្តំ អនុជាជន្តស្សន្តំ អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជ្ឈាយាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ តុល្លា អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ។ បេ ។

១ ឧ. អថខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតរេ យេន រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស ស-
 ហាយកា តេនុបសង្កម្មសុ ឧបសង្កម្មត្វា រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហា បរេ ឯតទលោចំ ។
 ឯសោ តាតា រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា ឱបនោ ។ តិលេវី មេ
 មរណំ ភវិស្សតិ បព្វជ្ឈា វាតិ ។ ឯហិ តាតា យេន រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តេនុបសង្កម្ម
 ឧបសង្កម្មត្វា រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯវំ វុត្តេ ទិស្សន្តិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលស្មុគ្រ ការពារអង្គរមាតាបិតា

(១៩១) គ្រានោះឯង ពួកសំឡាញ់ របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រនាំ
 គ្នាចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹង
 រដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងជាកូនប្រុសតែ
 មួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកឯងចំរើនដោយសេចក្តី
 សុខ មានគេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកមិន
 ទាន់ស្គាល់ទុកបន្តិចបន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូរក្រោកឡើង
 ចូរបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបំរើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ
 ផឹកទឹកទាំងឲ្យគេបំរើ បរិភោគនូវកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ
 មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នក ចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់
 ស្លាប់ ក៏មាតាបិតាមិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្លាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់
 (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតានឹងអនុញ្ញាត ឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេច
 បាន ។ កាលដែលពួកសំឡាញ់ និយាយយ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាល
 កុលបុត្រក៏នៅស្ងៀមទៀត ។ សូម្បីអស់ពីរដានរាប់ ២ ដង ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

តតិយម្បី ខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហាយកា
 រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទវេច្ឆំ តំ ខោសិ
 សម្ម រដ្ឋបាល មាតាបិតុនំ ឯកបុត្តកោ បិយោ
 មនាថោ សុខេនតោ សុខបរិហតោ ។ បេ ។
 ឧដ្ឋហិ សម្ម រដ្ឋបាល កុញ្ញ ច បរិ ច
 បរិចារេហិ ច កុញ្ញនោ បរិនោ បរិចារេនោ កាមេ
 បរិកុញ្ញនោ បុញ្ញានំ ករោនោ អភិរមស្សំ ន តំ
 មាតាបិតរោ អនុជានន្តំ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វ-
 ជ្ជាយ មរណានបិ តេ មាតាបិតរោ អកាមកា
 វិនា ភវិស្សន្តំ កី បន តេ តំ ជីវន្តំ អនុជានិស្សន្តំ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។ តតិយម្បី
 ខោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តុល្លា អហោសិ ។
 អថខោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហាយកា
 យេន រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតរោ
 តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វ រដ្ឋបាលស្ស កុល-
 បុត្តស្ស មាតាបិតរោ ឯតទវេច្ឆំ អម្ពតាត
 ឯសោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តត្រូវ អនន្តរហិតាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ជាតំរប់បីដង យ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងជាកូនប្រុសតែមួយ
 ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ
 គេបីបាច់មកដោយសេចក្តីសុខ ។ បេ ។ នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូរក្រោក
 ឡើង ចូរបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឡាយគប់រើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ
 ផឹកទឹក ឲ្យគេបំរើ បរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ
 មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ក៏
 មាតាបិតាមិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាសចាកអ្នកទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាង
 នេះ) តើមាតាបិតានឹងអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។
 សូម្បីអស់វារៈពាង្គ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ
 ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរកមាតាបិតា របស់រដ្ឋបាល
 កុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់រដ្ឋ-
 បាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាម្តាយឪពុក រដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 + នេះ នៅតែដេកលើទីដែលគ្មានក្រាលកម្រាលអ្វី ។ គ្រង់កន្លែងនោះដដែល

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុរាស្ត្រ បព្វជ្ជាធម៌

ក្នុងយោ ធិបត្តោ វេទ វា មេ មរណំ ករិស្សតិ បព្វជ្ជា
 វាតិ សុចេ តុម្រេ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ អនុជាធិស្សប
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ តត្ថេវ មរណំ ករិស្សតិ
 សុចេ បន តុម្រេ រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ អនុជាធិស្សប
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ បព្វជ្ជិតិបិ នំ ធន្តិស្សប
 សុចេ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ធាតិករិស្សតិ អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជ្ជាយ កា តស្ស អញ្ញា កតិ ករិស្សតិ
 វេទេវ បព្វាគមិស្សតិ អនុជាធាប រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយាតិ ។

[១៧២] អនុជាធាម តាតា រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ បព្វជ្ជិតេន ច បន តេ
 មាតាបិតេវ ឧទ្ធិស្សេតញ្ចាតិ អដខោ រដ្ឋបាលស្ស
 កុលបុត្តស្ស សហាយកា យេន រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា រដ្ឋបាលំ
 កុលបុត្តំ ឯតទេវេចំ អនុញ្ញតោសិ មាតាបិតុហិ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ បព្វជ្ជិតេន ច បន
 តេ មាតាបិតេវ ឧទ្ធិស្សេតញ្ចាតិ ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសូត្រ ការអនុញ្ញាតឲ្យទៅបួស

ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះឬនឹងបានបួស បើអ្នកតាំង
ឡាយមិនយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ រដ្ឋបាល
កុលបុត្រ មុខជានឹងស្លាប់ក្នុងទីនោះមិនខានឡើយ ពួកយើងខ្ញុំយល់ថា
បើអ្នកតាំងឡាយ យល់ព្រម ឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួស
គង់តែនឹងបានឃើញរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ដែលនៅជាអ្នកបួសតទៅ បើ
រដ្ឋបាលកុលបុត្រមិនត្រេកអរក្នុងកេរ្តិ៍ជាអ្នកបួសហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ
នោះ នឹងមានគតិយាងទៅទៀត ដូចម្តេចបាន មុខជានឹងត្រឡប់មក
ក្នុងទីនេះវិញមិនខាន សូមអ្នកតាំងឡាយ អនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
ចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

(១៨២) មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយថា នៃអ្នក
តាំងឡាយ យើងយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស
ហើយ តែថារដ្ឋបាលបួសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។
លំដាប់នោះឯង ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរករដ្ឋបាល
កុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះ
ថា មាតាបិតារបស់អ្នក យល់ព្រមឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ
តែថា បើអ្នកបួសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៩៣] អថទោ រដ្ឋចាលោ កុលបុត្តោ ឧបហិត្វា
 ពលំ តាហេត្វា^(១) យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
 មិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ
 និស័ន្នោ ទោ រដ្ឋចាលោ កុលបុត្តោ ភក្កវន្តំ ឯតទវេច
 អនុញ្ញាតោមិ អហំ^(២) កន្លេ មាតាបិតុហិ អភារស្មា
 អនកាវិយំ បព្វជ្ឈាយ បព្វាជេតុ មិ ភក្កវាតិ ។ អលត្ថ
 ទោ រដ្ឋចាលោ កុលបុត្តោ ភក្កវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជិ
 អលត្ថ ឧបសម្បទិ ។ អថទោ ភក្កវា អចិរ្យបសម្បន្នេ
 អាយស្មន្តេ រដ្ឋចាលេ អឱរមាស្យបសម្បន្នេ បុល្លកោ-
 ដ្ឋិតេ យថាភិក្កវន្តំ វិហារិត្វា យេន សាវត្ថិ តេន ចារិកំ
 បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកំ ធរមាធា យេន សាវត្ថិ
 តទវសវិ ។

[១៩៤] តត្រ សុទិ ភក្កវា សាវត្ថិយំ វិហារិត
 ជេតវេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថទោ
 អាយស្មា រដ្ឋចាលោ ឯកោ វ្យុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោធនស្ថាន

(១៧៣) គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោកឡើង ហើយ
 សម្រាកកំឡាំង រួចហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានដាច់ដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គជាបុគ្គលដែលមាតាបិតា យល់ព្រម ឲ្យចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយ
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំបួសខ្ញុំព្រះអង្គ ។ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏បាន
 នូវបញ្ញដ្ឋា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
 លំដាប់នោះឯង កាលបើរដ្ឋបាលមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន បានឧបសម្បទាត្រឹមកន្លះខែ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ
 ក្នុងថ្មល្ងាចក្នុងនិគម សមគួរតាមពុទ្ធអធិប្បវេណី ហើយទ្រង់ស្តេច
 ចេញទៅត្រង់សាវត្ថី កាលទ្រង់ព្រះពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់
 ក៏បានដល់ទៅត្រង់សាវត្ថី ។

(១៧៤) មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតត្រង់
 សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចៀសចេញ
 ទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ទំព្យាយាមដុតបង្គំ នូវ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ អរហត្តកថា

អាតាបី បរិកត្តោ វិហារត្តោ នចិរស្មេវ យស្សត្តា-
 យំ តុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អនតរិយំ
 បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សុច្ឆិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហាសិ ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។
 អញ្ញាតោ ខោ បនាយស្មា រដ្ឋបាលោ អរហត្តំ
 អហោសិ ។

(១៩៥) អថខោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ យេន
 ភកវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភកវំនំ អភិវំទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ខោ អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ ភកវំនំ ឯតទកេច ឥច្ឆាមហំ កន្តេ មា-
 តាបិតោ ឧទ្ធិស្សេត្តំ សចេ មិ ភកវំ អនុជាណត្តតំ ។
 អថខោ^(១) អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស ចេតសា ចេតោ
 បរិច្ច មនសាតាសិ យថា^(២) ភកវំ អញ្ញាសិ អកព្វោ
 ខោ រដ្ឋបាលោ តុលបុត្តោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ

១ ឧ. ម. អថខោ ភកវំ ។ ២ ឧ. យថា ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលស្រុក ការបានសម្រេចព្រះអាហត្ថ

កិលេស បញ្ជូនចិត្តឲ្យបែរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រដែលចេញ
 ចាកផ្ទះហើយ ទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌
 ណា (ព្រះរដ្ឋបាល) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជា
 ទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដោយបញ្ជារបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ដោយមិនយូរ
 ប៉ុន្មានទេ លោកបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចារ្យបាននៅ
 ចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏បានធ្វើហើយ គ្មានកិច្ចដទៃអំពីនេះតទៅ
 ទៀតទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ជាព្រះអរហន្តមួយនឹងគេដែរ ។

(១៩៥) លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយគោរព ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គចម្រើន ប្រសិនបើព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់
 អនុញ្ញាតឱ្យព្រះអង្គ ឱ្យព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។
 គ្រានោះ ព្រះមានជោគ ទ្រង់ស្ទង់មើលចិត្ត របស់រដ្ឋបាលមានអាយុ
 ដោយព្រះជ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះជ័យ តាមន័យ
 ដែលទ្រង់បានជ្រាបថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រជាបុគ្គលមិនគួរនឹងលះបង់សិក្ខា

លុត្តប្បដិកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ហំនាយាវត្ថុត្ថំ ។ អថខោ ភកវា អាយស្មន្តំ
 រដ្ឋចាលំ ឯតទវេច យស្សនាទិ(១) រដ្ឋចាល
 កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អាយស្មា រដ្ឋចា-
 លោ ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខណំ
 កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាធាយ
 យេន បុល្លកោដ្ឋិតំ(២) តេន ចារិតំ បក្កាមិ អនុ-
 បុព្វេន ចារិតំ ធរមាធា យេន បុល្លកោដ្ឋិតំ(៣)
 តទវសវិ ។

[១៨៦] តត្រ សុទ្ធិ អាយស្មា រដ្ឋចាលោ បុល្ល-
 កោដ្ឋិតេ វិហរតិ រញ្ញោ កោរព្យស្ស(៤) មិតាចីវេ(៥) ។
 អថខោ អាយស្មា រដ្ឋចាលោ បុព្វប្បាសមយំ និវា-
 សេត្វា បត្តចីវរមាធាយ បុល្លកោដ្ឋិតំ បិណ្ឌាយ
 ចារិសិ ។ បុល្លកោដ្ឋិតេ សបទានំ បិណ្ឌាយ ធរមា-
 ធា យេន សកមិតុ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ។
 តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស
 មិតា មជ្ឈិមាយ ត្រាសាលាយ ឧល្លក្ខាបេតិ ។

១ ឧ. ម. យស្សទានិ ត្វំ ។ ២-៣ ម. បុល្លកោដ្ឋិតោ ។ ៤ ឧ. កោរព្យស្ស ។
 ៥ ម. មិតចីវេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ហើយត្រឡប់ទៅកាន់ហ៊ុនកេទិញទេ ។ ទើបព្រះមានដោត បាន
 ត្រាស់ទៅនឹងវដ្តបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់វដ្តបាល អ្នកសំគាល់
 នូវកាលដ៏សមគួរក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះវដ្តបាលមាន
 អាយុ ក្រោកចាកអាសនៈហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានដោត ធ្វើប្រទក្សិណ
 ហើយ ក៏ទុកដាក់សេនាសនៈស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រនឹងចីវរចេញ
 តម្រង់ទៅថ្មលូកោដ្ឋតនិគម ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏
 បានដល់ទៅថ្មលូកោដ្ឋតនិគមនោះ ។

(១៩៦) មានសេចក្តីដំណាលថា ព្រះវដ្តបាលដ៏មានអាយុនៅ
 សំណាក់ក្នុងឧទ្យានឈ្មោះមិតាច័រៈ របស់ព្រះបាទកោតិកៈ ដិតថ្មលូ-
 កោដ្ឋតនិគមនោះ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះវដ្តបាលមានអាយុ ស្ងៀក
 ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌ-
 បាត ក្នុងថ្មលូកោដ្ឋតនិគម ។ កាលលោកត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតតាម
 លំដាប់ច្រក ក្នុងថ្មលូកោដ្ឋតនិគម រៀងទៅដល់ទីនៅអាស្រ័យរបស់
 បិតានៃខ្លួន ។ ទទួលបានសម័យនោះឯង បិតារបស់ព្រះវដ្តបាល
 មានអាយុ កំពុងតែឲ្យជាងការកាត់ ក្នុងពេលវិញ្ញាណក្ខណៈ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត រដ្ឋបាលបវត្តារោច៌

អន្តសា ខោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បិតា
 អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ ទ្វារោ ។ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន
 ឯតទលោច ឥមេហិ មុណ្ឌកេហិ សមណកេហិ
 អម្បានំ ឯតបុត្តកោ បិយោ មនាទោ បព្វាជិ-
 តោតិ ។ អថខោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ សកបិតុ
 ជីវេសនេ នេវ នានំ អលត្ថ ន បច្ចក្ខានំ
 អព្វានត្ថំ^(១) អក្កោសមេវ អលត្ថ ។

[១៧៧] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មតោ
 រដ្ឋបាលស្ស ញាតិទាសី អាភិទោសិតំ កុម្មាសំ^(២)
 ធម្មតុកាមា ហោតិ ។ អថខោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ
 តំ ញាតិទាសី ឯតទលោច សចេ តំ ភគិនំ ធម្មនីយ-
 ធម្មំ ឥត មេ បត្ត អាគីរាតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ
 រដ្ឋបាលស្ស ញាតិទាសី តំ អាភិទោសិតំ កុម្មាសំ
 អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បត្ត អាគីរន្តំ ហត្ថានញ្ច
 ទាទានញ្ច សរស្ស ច ជិមិត្តំ អត្តហាសិ ។

១ ឧ. ម. អព្វានត្ថំ ។ ២ ម. បូរិកុម្មាសំ ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសុត្រ ការប្រាប់ដំណឹងព្រះរដ្ឋបាល

បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាល មានអាយុ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ
 កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា
 ពួកស្រមណីកំណេរទាំងនេះហើយ ដែលបំបួសកូនប្រុសតែមួយ ជាទី
 ស្រឡាញ់ពេញចិត្ត របស់យើង ។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមាន
 អាយុ មិនបាននូវទាន ទាំងមិនបាននូវពាក្យប្រាប់មកវិញ ក្នុងលំនៅ
 របស់បិតាខ្លួនសោះ បានត្រឹមតែពាក្យដេរប៉ុណ្ណោះឯង ។

(១៩៧) ទទួលច្បួនសម័យនោះឯង នាងទាសីរបស់ញាតិព្រះរដ្ឋបាល
 មានអាយុ កំពុងមានបំណងនឹងចាក់ចោលនំកុម្មាស្ព័យ ។ គ្រានោះ
 ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនោះ យ៉ាងនេះថា
 នៃនាង បើនោះជារបស់ត្រូវចោល ចូរនាងចាក់មកក្នុងបាត្រអាត្មានេះ
 ចុះ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិរបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏
 ចាក់នំកុម្មាស្ព័យនោះ ទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ហើយ
 បានស្គាល់ជាក់នូវដៃជើងនឹងសំឡេង របស់ព្រះរដ្ឋបាលនោះច្បាស់ ។

លុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស ញាតិនាសំ
 យេនាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស មាតា តេនុបសង្កម្មំ
 ឧបសង្កម្មត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស មាតរំ ឯតទ-
 រោច យក្សយ្យេ ជានេយ្យាសិ អយ្យបុត្តោ រដ្ឋចាលោ
 អនុប្បត្តោតិ ។ សថ ជេ សច្ចំ កណាសិ អនាសី តំ
 ករោមីតិ^(១) ។ អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស
 មាតា យេនាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បិតា តេនុប-
 សង្កម្មំ ឧបសង្កម្មត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បិតរំ
 ឯតទរោច យក្សេ កហាបតិ ជានេយ្យាសិ រដ្ឋចាលោ
 កំរ កុលបុត្តោ អនុប្បត្តោតិ ។

(១៧៨) តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មា
 រដ្ឋចាលោ តំ អាកិនោសីកំ កុម្មាសំ អញ្ញាតរំ កុខ្ខំ
 និស្សាយ បរិកុញ្ញតិ ។ អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋចា-
 លស្ស បិតា យេនាយស្មា រដ្ឋចាលោ តេនុបសង្កម្មំ

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ពេលនោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិ នៃព្រះវង្សបាលមានអាយុ ចូលទៅរក
 មាតា របស់ព្រះវង្សបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយដំរាបមាតា របស់ព្រះវង្សបាលមានអាយុថា បពិត្រអ្នកម្ចាស់
 សូមអ្នកជ្រាប ព្រោះព្រះវង្សបាលជាអយ្យបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។
 មាតារបស់ព្រះវង្សបាលឆ្លើយថា នែហង បើឯងនិយាយពាក្យពិតមែន
 អញនឹងឲ្យឯងរួចជាអ្នកជា ។ ទើបមាតារបស់ព្រះវង្សបាល មានអាយុ
 ចូលទៅរកបិតា របស់ព្រះវង្សបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បាននិយាយនឹងបិតា របស់ព្រះវង្សបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 គហបតី សូមអ្នកជ្រាប ឮថាវង្សបាលកុលបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។

(១៩៨) សម័យនោះឯង ព្រះវង្សបាលមានអាយុ កំពុងឆាន់នំ

ក្មេងម្នាក់នោះ ប្របដណ្តាំងសាលាមួយ ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់

ព្រះវង្សបាលមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះវង្សបាលមានអាយុ លុះចូល

រាជវគ្គស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ បិគ្គនំវេសន្តបសង្កមនំ

ឧបសង្កមមិត្តា អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ ឯតទិវោត
 អត្ថំ ជាម តាត រដ្ឋបាល អភិទោសិតំ តុម្ហាសំ
 បរិកុញ្ញិស្សសំ នន្ទ តាត រដ្ឋបាល សតំ គេហំ
 កន្តព្វន្តំ ។ តុតោ ឆោ កហបតិ អម្ហាតំ គេហំ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតានំ អនតារា(១) មយំ
 កហបតិ អគមម្ហា(២) ឆោ តេ កហបតិ គេហំ តត្ថ
 នេវ ឆានំ អលត្ថម្ហា ន បច្ចក្ខានំ អព្វានតំ អគោ-
 សមេវ អលត្ថម្ហាតិ ។ ឯហិ តាត រដ្ឋបាល យរិ
 កមិស្សាមាតិ ។ អលំ កហបតិ តតំ មេ អជ្ជ
 កត្តកិច្ចន្តំ(៣) ។ តេនហិ តាត រដ្ឋបាល អធិវាសេហិ
 ស្វាតនាយ កត្តន្តំ ។ អធិវាសេសិ ឆោ អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ តុល្លាការេន ។

[១៩៧] អថឆោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
 មិត្តា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស អធិវាសនំ វិទិត្តា
 យេន សតំ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
 មិត្តា ហរិតេន តោមយេន បមរិយា ឧបលំម្បេត្តា

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសូត្រ ការចូលទៅកាន់លំនៅរបស់បិតា

ទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាល
 កូន មានដែរឬ លោកមកឆាន់នឹកម្ចាស់ផ្ទះវិញ រដ្ឋបាលកូន គួរតែទៅ
 ឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា នៃគហបតី ពួកយើងអ្នក
 បួសដែលចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ នឹងមានផ្ទះមកត្រឡប់ នៃគហបតី
 ព្រោះពួកយើងគ្មានផ្ទះទេ នៃគហបតី អាត្មាបានទៅដល់ផ្ទះរបស់អ្នក
 ហើយ តែមិនបាននូវទានផង មិនបាននូវការនិយាយប្រាប់វិញផង ក្នុង
 ផ្ទះរបស់អ្នកនោះសោះ បានត្រឹមតែពាក្យដេរប៉ុណ្ណោះឯង ។ រដ្ឋបាល
 កូន លោកចូរមក យើងនឹងទៅផ្ទះ ។ ល្ហើយគហបតី ថ្ងៃនេះអាត្មា
 ឆាន់រួចហើយ ។ រដ្ឋបាលកូន បើដូច្នោះ សូមលោកនិមន្តទទួល
 ចង្ហាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយ
 គុណភាព ។

(១៩៩) ត្រាហោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ដឹងច្បាស់ថា
 ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ទទួលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់
 ខ្លួនដែលធ្លាប់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្រើមនុស្សឲ្យលាញ់ដី ដោយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

មហន្តំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុព្វំ កាវបេត្វា ទ្វេ បុព្វេ
 កាវបេត្វា ឯកំ ហិរញ្ញស្ស ឯកំ សុវណ្ណស្ស
 មហន្តា បុព្វា អហេសុំ ។ ឱរតោ វិរតោ បុរិសោ
 ចារតោ វិរតំ បុរិសំ ន បស្សតិ តថា ចារតោ
 វិរតោ ឱរតោ វិរតំ តេ បុព្វេ កិលញ្ជេហិ បដិច្ចា-
 ទាបេត្វា មជ្ឈេ អាសនំ បញ្ញាបេត្វា តិរោករណីយំ
 បរិត្តិបេត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បុរណទុតិ-
 យិកេ អាមន្តេសិ^(១) ឯថ តុម្ហេ វុច្ឆកេ យេន
 អលង្ការេន អលង្កតា បុព្វេ បុត្តស្ស រដ្ឋចាលស្ស^(២)
 បិយា ហោថ មនាថា តេន អលង្ការេន អលង្ការេថាតិ។
 អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បិតា តស្សា វត្តិយា
 អច្ចយេន សកេ និវេសនេ បណ៌តំ ទាទនីយំ គោជ-
 នីយំ បដិយាដាបេត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស កាលំ
 អាវេចេសិ កាលោ តាត រដ្ឋចាល និដ្ឋិតំ ភត្តន្តំ ។

១ ឧបេយមរម្មយោគកេសុ អធិទោ អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បិតា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស អធិវាសនំ វិទិត្វា យេន សកំ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មហន្តំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុព្វំ កាវបេត្វា កិលញ្ជេហិ បដិច្ចាទាបេត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋចាលស្ស បុរណទុតិយិកេ អាមន្តេសិតិ ធាប្បកមោ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ.ម. បុព្វេ រដ្ឋចាលស្ស កុលបុត្តស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អាចម៍គោស្រស់ រួចឲ្យគរគំនរប្រាក់នឹងមាសធំ ។ ធ្វើឲ្យជាពីរគំនរគឺ
 ប្រាក់ ១ គំនរ មាស ១ គំនរ ជាគំនរធំ ។ ។ បុរសដែលឈរខាងអាយ
 មើលទៅបុរសឈរខាងនាយមិនឃើញ បុរសដែលឈរខាងនាយមើល
 មកបុរសឈរខាងអាយក៏មិនឃើញដូចគ្នា ហើយឲ្យបិទបាំងគំនរទាំងពីរ
 ទោះដោយកន្ទួល ឲ្យក្រាលអាសនៈទុកត្រង់កណ្តាល រួចឲ្យព័ន្ធព័ន្ធ
 ដោយរបស់ ដែលត្រូវធ្វើពីខាងក្រៅ ហើយហៅពួកស្រីជាភូតិមុន
 របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុមកបង្ហាត់ថា នៃកូនស្រី ឯងរាល់គ្នា
 ចូលមកនេះ គ្រឿងប្រដាប់ណាដែលឯងរាល់គ្នាស្មិតស្មាង ហើយជាទី
 ស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់រដ្ឋបាលកូនក្នុងកាលពីដើម ត្រូវឯងរាល់គ្នាស្មិត
 ស្មាងគ្រឿងប្រដាប់នោះចុះ ។ លំដាប់តទៅ លុះកូនឯងរាល់គ្រឹះនោះទៅ
 បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឲ្យគេតាក់តែងនូវខាងនីយកោដនីយា-
 ហារដ៏ផុតផង់ក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់នូវកាលដល់ព្រះរដ្ឋបាល
 មានអាយុថា រដ្ឋបាលកូន កាលគួរហើយ កត្តសម្រេចហើយ ។

រាជវត្តស្ប រដ្ឋបាលសុត្តេ បិកុនិវេសន្តបសង្កមនំ

អថខោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលោ បុព្វស្មាសមយំ និវា-
 សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន សកបិតុ និវេសនំ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។
 អថខោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បិតា ភំ ហិរញ្ញ-
 សុវណ្ណស្ស បុព្វំ វិវរមេត្វា អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ
 ឯតទកេច ឥទំ តេ តាត រដ្ឋបាល មត្តតិ^(១) ធនំ
 អញ្ចំ បេត្តតិ^(២) អញ្ចំ បេតាមហំ^(៣) សក្កា តាត
 រដ្ឋបាល កោតេ ច កុញ្ញតិ បុញ្ញានិ ច កាតិ ឯហិ ភំ
 តាត រដ្ឋបាល សិត្តំ បច្ចក្ខាយ ហំនាយាវត្តិត្វា កោ-
 តេ ច កុញ្ញស្ស បុញ្ញានិ ច កកោហិតិ ។ សនេ មេ ភំ
 កហបតិ វេនំ កកេយ្យសិ ឥមំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស
 បុព្វំ សកដេសុ^(៤) អាហេមេត្វា និព្វាហាមេត្វា មជ្ឈេ
 កង្កាយ នទិយា សោតេ ឌីសីទាមេយ្យសិ^(៥) ភំ
 តិស្ស ហេតុ^(៦) ឧប្បជ្ជិស្សន្តំ ហិ តេ កហបតិ តតោ-
 និទានំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសាតិ ។
 អថខោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បុរណទុតិយិកា
 បច្ចេតិ ចានេសុ កហេត្វា អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ ឯតទ-

១ ម. មាតុមត្តិកំ ។ ២ ម. បិក្ខិកំ ។ ៣ ឧ. ម. បិកាមហំ ។ ៤ ម. សកដេ ។
 ៥ ឧ. ម. ឧបិណមេយ្យសិ ។ ៦ ម. ហេតុ យេ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលស្បៀង ការចូលទៅកាន់លំនៅរបស់បិតា

ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ស្បៀកស្បង់ប្រដាប់ដោយបាត្រនឹង
 ចំរុះក្នុងបុព្វលាភសម័យ ហើយនិមន្តចូលទៅត្រង់លំនៅរបស់បិតាខ្លួន
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេគ្រាលបម្រុងទុក ។
 ទើបបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ឲ្យបើកគំនរប្រាក់នឹងមាសនោះ
 ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន
 ទ្រព្យនេះជារបស់ខាងមាតាលោក ទ្រព្យជារបស់ខាងបិតាដោយឡែក
 នៅមានរបស់ខាងជីតា ដោយឡែកទៀត រដ្ឋបាលកូន លោកអាច
 ប្រើប្រាស់ភោគៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យផង នៃរដ្ឋបាលកូន ចូរ
 លោកមក ចូរលាសិក្ខាវិលត្រឡប់មករកគេទទាប ហើយប្រើប្រាស់
 ភោគៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផងចុះ ។ បពិត្រគហបតី
 បើញាមធ្វើតាមពាក្យរបស់អាត្មា ញាមត្រូវប្រើមនុស្ស ឲ្យដេញគំនរ
 ប្រាក់មាសនេះ ផ្អែកក្នុងរទេះ ហើយយកទៅចាក់ចោល ក្នុងកណ្តាល
 ខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ហេតុអ្វីបានជាអាត្មាដូច្នោះ គហបតី ព្រោះថា
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស នឹងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ មុខជានឹងកើតឡើងដល់ញាម ព្រោះតែទ្រព្យទាំងនោះជា
 ហេតុ ។ ពេលនោះ ពួកស្រីជាតូចៗមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមាន
 អាយុ នាំគ្នាទុបជើងម្ខាងម្នាក់ ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាល មាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ព្រេង្គំ ក៏ដំណា ឆាម តាត អយ្យបុត្ត អច្ឆរាយោ
 យាសី ត្វំ ហេតុ ព្រហ្មធរិយំ ចរសីតិ ។ ន ខោ
 មយំ កក្កិដំ អច្ឆរានំ ហេតុ ព្រហ្មធរិយំ ចរមាតិ ។
 កក្កិដំវនេន នោ អយ្យបុត្តោ រដ្ឋចាលោ សម្មាសា-
 ចរតីតិ តត្ថេវ មុច្ឆិតា បតីសុ ។ អថខោ អាយស្មា
 រដ្ឋចាលោ បិតរំ ឯតនេវេច សចេ កហបតិ កោជនំ
 នាតត្វំ នេម មា នោ វិហេវេថាតិ ។ កុញ្ញ តាត
 រដ្ឋចាល ធិដ្ឋតំ កត្តន្តំ ។ អថខោ អាយស្មតោ
 រដ្ឋចាលស្ស បិតា អាយស្មន្តំ រដ្ឋចាលំ បណីតេន
 ទាននីយេន កោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសិ
 សម្បវរេសិ ។

(២០០) អថខោ អាយស្មា រដ្ឋចាលោ កុត្តារំ
 ឡំនីតបត្តចាលី បិតកោ វ ឥមា តាថា អកាសិ

បស្ស ធិត្តកតិ តម្កំ

អរុកាយំ សម្មស្សីតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រ

អាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រ លោកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្បរណា ពួកស្រីអប្បរទាំងនោះ តើល្អ
 ដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលនាង អាត្មាមិនមែនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះ
 ហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្បរទេ ។ ពួកស្រីជាតូចមុនគិតថា រដ្ឋបាល
 ជាអយ្យបុត្រហៅកេយ៍ន៍ ដោយពាក្យថា នាង ដូច្នេះ ក៏ជ្រប់ដួលគ្រង
 ទីនោះឯង ។ ទើបព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងបិតាថា បពិត្រ
 គហបតី បើញាមត្រូវឲ្យកោដន (ក៏ឲ្យមក) កុំបៀតបៀនអាត្មាឡើយ ។
 រដ្ឋបាលកូន សូមលោកនិមន្តឆាន់ចុះ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ
 បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចាត់ចែងខាងនិយាយហៅ
 ដ៏ផ្អែកផ្អឹង ឲ្យព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុឆាន់ដោយដៃខ្លួនឯងគ្រានៃភ្នែក ។

(២០០) លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឆាន់រួចលាង
 ដៃហើយ ឈរសំដែងតាមទាំងឡាយនេះថា

ញាមចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលសង្ខារធ្វើចិត្តហើយ ជាទី
 ប្រជុំនៃជំរុញ (៨ អន្លើ) ផ្គុំឡើង (ដោយឆ្អឹង ៣០០ កំណត់)

រាជវត្តស្ប រដ្ឋបាលសុត្តេ សំវត្តពាង

រាត្រី ពហុស្ម័យ

យស្ស ធីត្ត ធីត្ត ធីត្ត

បស្ស ធីត្តកត្ត រូប

មណីនា កុណ្ឌលេន ច

អដ្ឋត្ថេន ឌីន្ទ្រ

សហ វត្តភិ(១) សោភ័ត

អលត្តកកតា ចាណ

មុំ ចុណ្ឌកមត្តត

អល ពាលស្ស មោហាយ

នោ ច ចាវគវេសនោ

អដ្ឋចាទកតា កេសា

នេត្តា អញ្ញមត្តត

អល ពាលស្ស មោហាយ

នោ ច ចាវគវេសនោ

រាជវត្ត រដ្ឋបាលស្បែក តាជាដាទីសង្កេត

ក្តៅពេលរាល ដែលជនច្រើនគ្នាតែងត្រូវការ ជាកាយមិន

ទៀងទាត់បិតថេឡើយ ញោចចូរមើលរូប ដែលសង្ឃារិ-

ចិត្រហើយ (ប្រកប) ដោយកុណ្ឌលមណី ដែលរូបរឹតហើយ

ដោយឆ្អឹងនឹងស្បែក ល្អដោយសារតែសំពត់ ជើងទាំង

ឡាយវិចិត្រហើយដោយទឹកល័័ង្ក មុខមាត់លាបហើយដោយ

គ្រឿងលំអិត អាចឲ្យមនុស្សពាលវង្វេងបាន តែមិនអាច

បំភាន់ដល់អ្នកស្វែងរកត្រើយ គឺព្រះនិព្វានបានឡើយ សក់

ទាំងឡាយ ដែលវិចិត្រហើយឲ្យមានសណ្ឋានដូចជាក្រឡា

ចត្រង្គ ភ្នែកទាំងឡាយ លាបហើយដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់

ល្មមឲ្យបុគ្គលពាលភាន់កាំងបាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

អញ្ញាជីវំ នវា ចិត្តា

បូតិកាយោ អលង្កតោ

អលំ ពាលស្ស មោហាយ

នោ ច ចារកវេសិនោ

ឌុទហិ មិគវេ ចាសំ

នាសនា វកកំ មិគោ

ភុត្វា ឯវាបំ កច្ឆាមិ^(១)

កន្ទន្តេ មិគតន្តកេតិ ។

អថខោ អាយស្មា រដ្ឋចាលោ បិតកោ វ សមា
តាថា ភាសិត្វា យេន រញ្ញោ កោរព្យស្ស មិតាចិរំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អញ្ញាតវស្មី វត្ថុមូលេ
ឯវាវិហារំ ឯសីទិ ។

[២០០] អថខោ វជ្ជា កោរព្យោ មិគវំ អាមន្តេសិ
សោធមហិ មិគវំ មិតាចិរំ ឧយ្យានភូមិ កច្ឆាម សុភូមិ
នស្សនាយាតិ ។ ឯវំ ឯវាតិ ខោ មិគវេ រញ្ញោ កោរព្យ-
ស្ស បដិស្សត្វា មិតាចិរំ សោធន្តោ អន្តស អាយស្មន្ត
រដ្ឋចាលំ អញ្ញាតវស្មី វត្ថុមូលេ ឯវាវិហារំ ឯសីន្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

រកត្រើយបានឡើយ កាយស្អុយដែលបានប្រដាប់ហើយដូច
 ជាបំពង់ថ្នាំដាក់ភ្នែកយ៉ាងថ្មីដ៏វិចិត្រ អាចបំភាន់បុគ្គលពាល
 បាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែងរកត្រើយបានឡើយ ព្រាន
 ម្រិតជាកំនប់បង្កាត់ជាអន្ទាក់ តែម្រិតមិនជាប់បង្កាត់ កាល
 បើព្រានអ្នកចង់ម្រិត កំពុងកន្ទក់កន្ទេញ អាត្មាបរិភោគបន្ថែម
 រួចហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ^(១) ។

លំដាប់នោះ ព្រះវេជ្ជបាលមានអាយុ ឈរសំដែងគាថាទាំងនេះ
 ហើយ ក៏និមន្តគ្រង់ទៅឧទ្យានឈ្មោះមិតាច័រៈ របស់ព្រះបាទកោរព្យៈ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរ
 គល់ឈើ ១ ដើម ។

[២០១] គ្រានោះ ព្រះរាជាកោរព្យៈ ត្រាស់ហៅឧទ្យានបាល
 ឈ្មោះមិតាច័រៈថា ម្ចាស់មិតាច័រៈ ឯងចូររៀបចំឧទ្យានភូមិ ឈ្មោះមិតាច័រៈ
 យើងនឹងទៅមើលទីដ៏សប្បាយ ។ ឧទ្យានបាលឈ្មោះមិតាច័រៈ ទទួល
 ព្រះរាជឧត្តារព្រះបាទកោរព្យៈថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណា
 វិសេស រួចហើយក៏រៀបចំឧទ្យានមិតាច័រៈ បានឃើញព្រះវេជ្ជបាល
 មានអាយុ កំពុងគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ ១ ដើម លុះ

១ ព្រះវេជ្ជបាលពោលដោយប្រៀបមាតាបិតាជាដូចព្រានម្រិត... ។

រាជវត្តស្ប រដ្ឋបាលសុត្តេ រដ្ឋបាលបសង្កម៍

ទិស្វាន យេន រាជា កោរព្យោ តេនុបសង្កម៍
 ឧបសង្កម៍ត្វា រាជានំ កោរព្យោ ឯតទេវេន សុទ្ធិ ខោ
 តេ ទេវេ មិតាចំ អត្ថំ ចេត្ត រដ្ឋបាលោ នាម កុល-
 បុត្តោ ឥមស្មីយេវ ឥល្លកោដ្ឋិតេ អត្តកុលិកស្ស បុត្តោ
 យស្ស វុំ អភិណ្ឌំ កិត្តយមាណោ អហោសិ សោ
 អរោតរស្មី រុក្ខម្ភលេ ទិវាវហារំ ទិសិដ្ឋោតិ ។ តេនហំ
 សម្ម មិតវ អលន្ទានជ្ជ^(១) ឧយ្យានភូមិយា តមេវនានំ
 មយំ ភវន្តំ រដ្ឋបាលំ បយ័រូចាសិស្សាមាតិ ។ អថខោ
 រាជា កោរព្យោ យំ តត្ថ ខានជ័យំ ភោជជ័យំ
 បតិយត្តំ តំ សត្វំ វិសដ្ឋេថាតិ វត្តា កត្រានិ
 កត្រានិ យានានិ យោជាបេត្វា កម្រំ យានំ អភិរូហិត្វា
 កម្រេហំ កម្រេហំ យានេហំ ឥល្លកោដ្ឋិតត្តា
 ទិយ្យាសិ មហាច្ចរាជានុកាវេន អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ
 ទស្សនាយ ។ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន កត្វា

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្រ លេចចូលទៅព្រះរដ្ឋបាល

ឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះបាទកោរព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ត្រាបទូលព្រះបាទកោរព្យៈយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឧទ្យាន

មិត្តាចារ្យរបស់ព្រះអង្គស្អាតបាតហើយ ប៉ុន្តែក្នុងទីនោះ មានកុលបុត្រ

ឈ្មោះរដ្ឋបាលជាកូនរបស់ត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថ្នល់កោដ្ឋតិកម្មនេះឯង

ដែលព្រះអង្គតែងទ្រង់សរសើរដល់រឿយៗ នោះ (ឥឡូវ) លោកគង់

សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ ១ ដើម ។ ព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់

ថា ម្ចាស់មិត្តវះសំឡាញ់ ល្ហើយចុះ ដំណើរទៅលេងទីឧទ្យានថ្ងៃនេះ

ឥឡូវនេះ ចូរឈប់សិនចុះ ឥឡូវនេះ យើងនឹងទៅអង្គុយជិតព្រះរដ្ឋបាល

ដ៏ចម្រើននោះវិញ ។ ទើបព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់ថា ចូរអ្នកទាំងឡាយ

ចំណាយខាទន័យភោជនីយាហារ ដែលបានតាក់តែងហើយទាំងអស់នោះ

ចុះ ហើយព្រះអង្គឲ្យទឹមយានដ៏ល្អៗ ឡើងកាន់យានល្អ បរចេញអំពី

ថ្នល់កោដ្ឋតិកម្ម ដោយយានល្អៗ ដោយអានុភាព នៃស្តេចជាធំ

ដើម្បីទ្រង់ទេតព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ។ ទីដែលយានទៅបានត្រឹមណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យោនា បច្ឆោរោហិត្វា បត្តិកោ ។ ឧស្សដាយ
 ឧស្សដាយ បរិសាយ យេនាយស្មា រដ្ឋចាលោ តេនុ-
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា រដ្ឋចាលេន សន្តិ
 សម្មោទិ សម្មាទន្ទយំ កកមំ សារាណ័យំ វិតិសារេត្វា
 ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតោ ខោ រាជា
 កោរព្យោ អាយស្មន្តំ រដ្ឋចាលំ ឯតទរោច ឥន ករំ
 រដ្ឋចាលោ កដ្ឋត្ថរេ^(១) និសីទត្វតិ ។ អលំ មហារាជ
 និសីទ តិ និសិដ្ឋោ អហំ សកេ អាសនេតិ ។
 និសីទិ ខោ រាជា កោរព្យោ បញ្ចត្តេ អាសនេ ។

(២០២) និសដ្ឋ ខោ រាជា កោរព្យោ អាយស្មន្តំ
 រដ្ឋចាលំ ឯតទរោច ចត្តារិមាជំ កោ រដ្ឋចាល
 ចារិជ្ជញ្ញាជំ យេហិ ចារិជ្ជញ្ញាហិ សមដ្ឋាកតា
 ឥនេកច្ចេ កេសមស្សំ ឧហារេត្វា កាសាយាជំ
 វត្តាជំ អប្បាទេត្វា អការស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តំ
 កតមាជំ ចត្តារិ ជរាចារិជ្ជញ្ញំ ព្យាជិចារិជ្ជញ្ញំ កោក-
 ចារិជ្ជញ្ញំ ព្យាតិចារិជ្ជញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក៏ទ្រង់យាងទៅដោយយានត្រឹមនោះ ហើយទ្រង់ចុះអំពីយាន យាង
 ដោយព្រះបាទទទេ ដោយបរិស័ទអធិកង ចូលសំដៅទៅរកព្រះ
 រដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់រកទាក់ជាមួយនឹង
 ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររកទាក់ នឹងពាក្យដែល
 គួររលឹកហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទកោតព្យៈទ្រង់
 ព្រះសណ្តិត ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់មានព្រះឡង្ការនឹងព្រះរដ្ឋបាល
 មានអាយុ យ៉ាងនេះថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន និមន្តគង់លើកម្រាល
 ផ្កានេះចុះ ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា ឈ្លើយមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គទ្រង់គង់ចុះ អាត្មាភាពអង្គុយលើអាសនៈជាបស្ចឹមហើយ ។
 ព្រះបាទកោតព្យៈ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយហើយ ។

(២០២) លុះព្រះបាទកោតព្យៈ ទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ក៏មានព្រះ
 រាជឡង្ការនេះ នឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 សេចក្តីសាបសូន្យ ៤ យ៉ាងនេះ ដែលពួកមនុស្សខ្លះ ក្នុងលោកនេះចូរប្រទះហើយ
 តែងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់
 កាសាយៈចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស សេចក្តីសាបសូន្យ ៤ យ៉ាងតើដូចម្តេច
 គឺសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះដក ១ សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ ១
 សេចក្តីសាបសូន្យកោតៈ ១ សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ១ ។

រាជវង្សសុរាជ្យលុត្តេ ជំរាងវង្សា

[២០០] កតម៍ (១) កោ រដ្ឋបាល ជំរាងវង្សា ។

ឥន កោ រដ្ឋបាល ឯកភោ ជំរាង ហោតិ វង្សា

មហាលុត្តោ អន្តរតោ វាយោអនុប្បត្តោ ។ សោ ឥតិ

បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្មំ ឯកភោ ជំរាង វង្សា

មហាលុត្តោ អន្តរតោ វាយោអនុប្បត្តោ ន ខោ បន

មយោ សុត្តរំ អននិគតំ វា កោតិ (២) អនិគតំ អនិគតំ

វា កោតិ ដាតិ កាតិ យន្តបាហំ កេសមស្សំ

ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អប្បាទេត្វា អតារស្មា

អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ តេន ជំរាងវង្សាន

សមន្មាតតោ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ

វត្ថានិ អប្បាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេតិ ឥនិ

វង្សតិ កោ រដ្ឋបាល ជំរាងវង្សា ។ ករំ ខោ បន

រដ្ឋបាលោ ឯកភោ ធម្មារោ យុវា សុសុតាឡកេសោ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលស្បៀង ការពារលំអៀងសេចក្តីសុខសុខុមាល័យព្រះនិរា

[២០៣] បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រះ

ជកត្តិដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ ជាមនុស្សជក ចម្រើនហើយដោយរឿយ មានអាយុច្រើន ដល់នូវ
 សេចក្តីថមថយដោយលំដាប់ ។ មនុស្សនោះពិបាកឃើញច្បាស់ថា
 ឥឡូវនេះអាត្មាអញ គ្រាំគ្រា ចម្រើនដោយរឿយ ចាស់មានអាយុច្រើន ដល់
 នូវសេចក្តីថមថយដោយលំដាប់ អាត្មាអញមិនងាយនឹងធ្វើឲ្យបានកោតៈ
 ដែលមិនទាន់បានផង មិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែលរកបានហើយ ឲ្យចម្រើន
 ឡើងផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញការសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀក
 ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ចូរប្រទះ
 សេចក្តីសាបសូន្យព្រះជកនោះហើយ ទើបបានការសក់ ពុកមាត់ពុក
 ចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិក្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន នេះហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រះជក ។ ដូច
 យ៉ាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះនៅក្នុងកំឡោះ មានសក់ខ្មៅរលើប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

កម្រេន យោឡនេន សមន្មាគតោ បឋមេន វយសា តំ
 ភោតោ រដ្ឋបាលស្ស ជរាចារិជុញំ នត្ថំ ។ កី ករំ
 រដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា សុត្វា វា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជិតោ ។

(២០៤) កតមញ្ច បន ភោ រដ្ឋបាល ព្យាធិ-
 ចារិជុញំ ។ ឥធម ភោ រដ្ឋបាល ឯកត្វោ អាពាធិកោ
 ហោតិ ទុត្តិតោ ពាឡ្យតិលាធា ។ សោ ឥតិ
 បដិសព្វកុត្តិ អហំ ខោម្ហិ ឯតវហិ អាពាធិកោ
 ទុត្តិតោ ពាឡ្យតិលាធា ន ខោ បន មយា សុករំ
 អននិគតំ វា ភោតំ អនិគតំ អនិគតំ វា ភោតំ
 ដាតី កាតុំ យន្ធនាហំ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ តេន ព្យាធិចារិជុញេន សមន្មា-
 គតោ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតំ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភោ រដ្ឋបាល ព្យាធិចារិជុញំ ។ ករំ ខោ បន រដ្ឋបាលោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគរៈ

កំពុងប្រកបដោយវ័យដ៏ចំរើន ដែលជាបឋមវ័យ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
មិនឈ្មោះថាមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះដករនោះទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាល
ដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះ
ទៅបួស ។

(២១២) បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ
ត្រីដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ មនុស្សនោះពិចារណាឃើញ
ច្បាស់ថា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់
ថែមទាំង អាត្មាអញមិនងាយនឹងធ្វើកាត្រោះ ដែលមិនទាន់បានឲ្យបានផង
មិនអាចនឹងធ្វើកាត្រោះដែលបានហើយ ឲ្យបានចំរើនឡើងផង បើដូច្នោះគួរ
តែអាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ទើរក៏ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ចូរប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ
ព្រោះព្យាធិនោះហើយ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ទើរក៏ដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះ
ហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ ។ ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត ភោគការីផ្សំ

ឯតរហិ អប្បពាណោ អប្បតន្តោ សមវេទានិទិយា
 គហាលិយោ សមន្មាគតោ ធាតិសីតាយ ធាតុល្អាយ
 តំ ភោគោ រដ្ឋបាលស្ស ព្យាធិការីផ្សំ ធាតុ ។
 កំ ករំ រដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា សុត្វា
 វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ។

(២០៥) កតមញ្ច ភោ រដ្ឋបាល ភោគការីផ្សំ ។
 ឥធិ ភោ រដ្ឋបាល ឯកច្ឆោ អន្តោ ហោតិ មហាទ្វេនា
 មហាភោគោ តស្ស តេ ភោតា អនុបុព្វេន បរិត្តយំ
 កច្ឆន្តិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ទោ
 បុព្វេ អន្តោ អហោសី មហាទ្វេនា មហាភោគោ តស្ស
 មេ តេ ភោតា អនុបុព្វេន បរិត្តយំ តតា ន ទោ
 បន មយា សុករំ អនិគតេ វា ភោតេ អនិគតំ
 អនិគតេ វា ភោតេ^(១) ជាតិ កាតុំ យន្តនាហំ
 កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆា-
 ទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ

១ ឧ. អនិគតា វា ភោតា អនិគតំ អនិគតា វា ភោតា ។ ម. អនិគតំ ... ភោតំ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលស្បៀង ការពារសេចក្តីសាបសូន្យកោតៈ

ឥឡូវនេះ គ្មានអាពាធ ឥតទុក្ខ ប្រកបដោយគហណីធាតុ គឺកម្មជ-
តេជាធាតុ^(១)កំពុងឲ្យផលស្មើ គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិនោះទេ ។ ព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន បានដឹង បានឃើញ ឬបានឮអ្វីហើយ បានជាចេញ
ចាកផ្ទះទៅឬស ។

(២០៥) បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យកោតៈ
តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ
ជាមនុស្សស្អាតស្អំ មានទ្រព្យច្រើន មានកោតៈច្រើន តែកោតៈទាំង
នោះ របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់នូវការអស់លើងទៅ ដោយលំដាប់ ។
អ្នកនោះពិចារណាឃើញថា អាត្មាអញ ធ្លាប់ជាអ្នកស្អាតស្អំ មាន
ទ្រព្យច្រើន មានកោតៈច្រើនមកអំពីមុនហើយ តែកោតៈទាំងនោះរបស់
អាត្មាអញនោះ បានដល់នូវការអស់លើងទៅ ដោយលំដាប់ហើយ
ថែមទាំងអាត្មាអញមិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែលមិនទាន់បាន ឲ្យបានដោយ
ងាយឡើយផង មិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែលបានហើយ ឲ្យចម្រើនឡើង
បានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា
ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយ ចេញចាកផ្ទះទៅឬស ។ អ្នកនោះ ចូប

១ ភ្លើងធាតុ ដែលកើតអំពីកម្ម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេន ភោគចារិជុញោន សមមន្ទាគតោ កេសមស្សី
 ឡិហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆានេត្វា អតារស្មា
 អនការិយំ បព្វជតិ ឥទំ វុច្ចតិ ភោ រដ្ឋចាល
 ភោគចារិជុញំ ករំ ខោ បន រដ្ឋចាលោ ឥមស្សី-
 យេវ បុល្លកោដ្ឋិតេ អត្តកុលកស្ស បុត្តោ តិ
 ភោតោ រដ្ឋចាលស្ស ភោគចារិជុញំ នត្ថិ ។ កី
 ករំ រដ្ឋចាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា សុត្វា វា
 អតារស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ។

(២០៦) កតមញ្ច ភោ រដ្ឋចាល ញាតិចារិជុញំ ។
 ឥធ ភោ រដ្ឋចាល ឯកច្ចស្ស ពហុ ហោន្តិ មិត្តាមច្ចា
 ញាតិសាលោហិតា តស្ស តេ ញាតកា អនុបុព្វេន
 បរិត្តយំ កច្ចន្តិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ មម ខោ
 បុព្វេ ពហុ អហេសុំ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា
 តស្ស មេ តេ^(១) ញាតកា អនុបុព្វេន បរិត្តយំ
 កតា ន ខោ បន មយា សុករំ អនជិតតេ វា
 ភោគេ អជិតន្តំ អជិតតេ វា ភោគេ ជាតិ កាតុ
 យន្ធជាហំ កេសមស្សី ឡិហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អច្ឆានេត្វា អតារស្មា អនការិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យភោគៈនោះហើយ ក៏ការសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា
 ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិគ្រព្រះរដ្ឋ-
 បាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ ។ ចំណែកព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ជាកូនអ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងថ្មល្ងកោដ្ឋិនិគម
 នេះឯង ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យ
 ភោគៈទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮ
 អ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

(២០៦) បតិគ្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យញាតិភ័
 ដូចម្តេច ។ បតិគ្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ មាន
 ពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតច្រើន ជនជាញាតិទាំងនោះ
 របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ។ អ្នក
 នោះពិចារណាឃើញច្បាស់ថា ពីដើម អាត្មាអញមានពួកមិត្ត អាមាត្យ
 ញាតិសាលាហិតច្រើន តែពួកជនជាញាតិទាំងនោះរបស់អាត្មាអញនោះ
 ក៏ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ថែមទាំងអាត្មាអញ មិន
 ងាយនឹងធ្វើភោគៈ ដែលមិនទាន់បានឲ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ
 ដែលបានហើយឲ្យចំរើនឡើងបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញការសក់
 ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ ចត្តារោ ធម្មទេសា

សោ តេន ញាតិចារិជ្ជញ្ញាន សមន្មាគតោ
 កេសមស្សំ ឱហរេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
 អន្ទាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភោ រដ្ឋបាល ញាតិចារិជ្ជញ្ញំ ។ ភោតោ ខោ បន
 រដ្ឋបាលស្ស ឥមស្មីយេវ វុល្លកោដ្ឋិតេ ពហូ មិត្តាមន្ទា
 ញាតិសាលោហិតា ភោតោ រដ្ឋបាលស្ស ញាតិចារិជ្ជញ្ញំ
 នត្ថំ ។ ភី ភរំ រដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា
 សុត្វា វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ។
 ឥមានិ ខោ^(១) រដ្ឋបាល ចត្តារិ ចារិជ្ជញ្ញានិ យេហិ
 ចារិជ្ជញ្ញហិ សមន្មាគតា ឥនេកច្ចេ កេសមស្សំ
 ឱហរេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អន្ទាទេត្វា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជតិ ។ តានិ ភោតោ រដ្ឋបាលស្ស
 នត្ថំ ។ ភី ភរំ រដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ទិស្វា វា
 សុត្វា វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោតិ ។

(២០៧) អត្ថំ ខោ មហារាជ តេន ភគវតា ជាជន
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ ធម្មទេសា
 ឧទ្ទិដ្ឋា យមហំ^(២) ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា ច

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសូត្រ ធម្មទ្ទេស ៤ ប្រការ

អ្នកនោះច្នៃប្រឌិតសេចក្តីសាបសូន្យញាតិនោះ ក៏ការសក់ ពុកមាត់
 ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិត្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ។ ចំណែក
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មានពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើនក្នុង
 ថ្មលកោដ្ឋតនិគមនេះឯង ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនឈ្មោះថាមានសេចក្តី
 សាបសូន្យញាតិទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ
 ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បតិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏
 ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យទាំង៤យ៉ាងនេះហើយ ជាហេតុឲ្យមនុស្សក្នុង
 លោកនេះ ដែលច្នៃប្រឌិតហើយតែងការសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀក
 ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យទាំងនោះទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើនដឹងហើយ
 ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

(២០៧) ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បតិត្រមហារាជ មាន
 ធម្មទ្ទេស ៤ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សង្កេតហើយ
 ដែលអាត្មាកាត បានដឹងផង ឃើញផង ឮហើយផង ទើបចេញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឧបន័យតិ លោកោ អន្តរោតិ ទោ មហារាជ តេន
 ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 បឋមោ ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា
 ច សុត្វា ច អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ អតាលោ
 លោកោ អនតិស្សរោតិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា
 ច អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ អស្សកោ លោកោ
 សត្វំ បហាយ កមន័យន្តិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន តតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា
 ច អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ឡោ លោកោ
 អតិត្តោ តណ្ហាទាសោតិ ទោ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចតុត្តោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច
 សុត្វា ច អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចាកផ្ទះទៅបួស ។ ធម្មទ្ទេសទី១ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ
ធម្មទ្ទេសទី១ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិន
ទៀង តែងត្រូវដកនាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបាន
ដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហាភដ
ធម្មទ្ទេសទី២ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិនមាន
គ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹងឡើយ ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹង
ផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហាភដ
ធម្មទ្ទេសទី៣ ព្រះមានបុណ្យព្រះអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិន
មានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងឡាយ ដូច្នេះ ដែលអាត្មាភាព
បានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហា-
ភដ ធម្មទ្ទេសទី៤ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមាន
តែសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្សែរបស់គណ្តា ដូច្នេះ ដែល
អាត្មាភាពបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត បឋមបិដកសុត្តន្ត

ឥមេ ខោ មហារាជ តេន កក្កតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ ធម្មទេសា ឧទ្ទិដ្ឋា
 យមហំ^(១) ញត្ថា ច ទិស្វា ច សុត្ថា ច អតារស្ថា
 អនកាវយំ បព្វជេតោតិ ។

(២០៨) ឧបជ័យតិ លោកោ អនុវេតិ ករំ
 រដ្ឋបាលោ អាហា ឥមស្ស បន កោ រដ្ឋបាល
 កាស័តស្ស កមំ អត្ថោ ទដ្ឋពោតិ ។ តំ កី
 មពាសិ មហារាជ អហោសិ ត្វំ វិសតិវស្សទ្ទេសិកោបិ
 បុណ្ណវិសតិវស្សទ្ទេសិកោបិ ហត្ថស្មីបិ កតាវិ
 អស្សស្មីបិ កតាវិ រថស្មីបិ កតាវិ ធនុស្មីបិ កតាវិ
 វេរុស្មីបិ កតាវិ ឡាវាលំ ពាហុវាលំ អលមត្ថោ
 សង្កាមាវចរោតិ ។ អហោសិមហំ^(២) កោ រដ្ឋបាល
 វិសតិវស្សទ្ទេសិកោបិ បុណ្ណវិសតិវស្សទ្ទេសិកោបិ
 ហត្ថស្មីបិ កតាវិ អស្សស្មីបិ កតាវិ រថស្មីបិ
 កតាវិ ធនុស្មីបិ កតាវិ វេរុស្មីបិ កតាវិ ឡាវាលំ

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសូត្រ ការពោលអំពីធម្មទ្ទេស ទី ១

បពិត្រមហាភជ ធម្មទ្ទេសទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ដែលព្រះមានជោគ
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
ទ្រង់សំដែងហើយ ជាធម៌ដែលអាត្មាកាតបានដឹង បានឃើញ បាន
ស្តាប់ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

[២០៨] ព្រះបាទការព្យៈត្រាស់សួរថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
សំដែងថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវដកនាំចូលទៅ (រកមរណៈ)
បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយ
ប្រការដូចម្តេច ។ ថ្វាយព្រះតាមហាភជ កាលដែលមហាបពិត្រ
មានព្រះជន្មចូលក្នុងរវាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់២០ ឆ្នាំហើយផង បាន
ស្លាប់ខាងវិជ្ជាដំរីផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជាសេះផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជារថផង
ស្លាប់ខាងវិជ្ជាធុផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជាដងដាវផង បរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះ
ឡូ (ភ្លេវ) បរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះពាហុ (ដើមដៃ) អង្គអាចចុះសង្គ្រាម
បាន តើព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីក្នុងពេលនោះថាដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន កាលដែលខ្ញុំមានអាយុចូលក្នុងរវាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់
២០ ឆ្នាំហើយផង បានស្លាប់ខាងវិជ្ជាដំរីផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជាសេះផង ស្លាប់
ខាងវិជ្ជារថផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជាធុផង ស្លាប់ខាងវិជ្ជាដងដាវផង មានកំឡាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

ពាហុតាលី អលមត្តោ សុត្តាមាវចរោ អប្បេកទាហំ
 ភោ រដ្ឋចាល ឥទ្ធិមា^(១) មញ្ញោ ន អត្ថនោ តលេន
 សមសមី សមនុបស្សាមីតិ ។ តំ កី មញ្ញាសិ
 មហារាជ ឯវមេវ ភិ ឯតរហិចិ^(២) ឡាតាលី
 ពាហុតាលី អលមត្តោ សុត្តាមាវចរោតិ ។ នោ ហិទិ
 ភោ រដ្ឋចាល ឯតរហិ ជិណ្ហោ វុឡោ មហាលូកោ
 អន្ទុកតោ វយោអនុប្បត្តោ អសីតិកោ មេ^(៣) វយោ
 វត្ថតិ អប្បេកទាហំ ភោ រដ្ឋចាល ឥន ចាទិ
 ករិស្សាមីតិ អញ្ញោនេវ ចាទិ ករោមីតិ ។ ឥទិ
 ចោ តំ មហារាជ តេន កកវតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សង្ខាយ ភាសិតំ ឧបនីយតិ
 លោកោ អន្ទុកេតិ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច
 សុត្វា ច អតារស្មា អនកាវយំ បព្វដិភោតិ ។

១ ឧ. ឥទ្ធិមាវ មញ្ញោទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯតរហិ ។ ៣ ឧ. ម. មេតិ បទំ ន
 ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ភ្លេច មានទំឡាំងដែ អង្គភាចចុះសង្រ្គាមបាន បពិត្រព្រះវេទបាលដ៏ចំរើន
 ចួនណាខ្ញុំសំគាល់ហាក់ដូចជាអ្នកមានប្បវិទ្យា មិនសំគាល់ឃើញអ្នកណាថា
 ស្មើដោយកំឡាំងរបស់ខ្លួនបាន ។ មហាបពិត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយកំឡាំងព្រះឡ បរិបូណ៌
 ដោយកំឡាំងព្រះពាក្យ អង្គភាចចុះសង្រ្គាមបាន ដូចកាលពីដើមយ៉ាង
 នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះវេទបាលដ៏ចំរើន ហេតុនោះមិនដូច្នោះទេ ឥឡូវ
 នេះខ្ញុំផ្សំហើយ ចំរើនដោយវ័យចាស់ មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថម
 ថយដោយលំដាប់ វ័យខ្ញុំដល់ ៨០ ឆ្នាំហើយ បពិត្រព្រះវេទបាលដ៏
 ចំរើន ចួនណាខ្ញុំគិតថា នឹងជាន់ត្រង់នេះ ខ្ញុំត្រឡប់ជាជាន់កន្លែងឯទៀត
 វិញ ។ បពិត្រមហារាជ ពាក្យថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវដកទាំចូល
 ទៅ (រកមរណៈ) នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅដល់ហេតុនោះ
 ដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បានឮ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅឬស។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ ទុតិយធម្មទេសនា

អច្ឆរិយំ ភោ រដ្ឋបាល អត្ថំ ភោ រដ្ឋបាល យាវ
 សុភាសិតញ្ញំ^(១) តេន ភក្កតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឧបនិយតិ លោកោ
 អនុរោតិ ឧបនិយតិ ហិ ភោ រដ្ឋបាល លោកោ
 អនុរោ សិរីជន្តោ ខោ ភោ រដ្ឋបាល ឥមស្មី
 រាជកុលេ ហត្ថកាយាបិ អស្សកាយាបិ រថកាយាបិ
 បត្តិកាយាបិ យេ អម្ពាតិ អាបទាសុ បរិយោធាយ
 វត្ថុស្សន្តំ ។

[២០៧] អតាលោ លោកោ អនកិស្សរោតិ
 កំ រដ្ឋបាលោ អាហា ឥមស្ស បន ភោ រដ្ឋបាល
 ភាសិតស្ស កេមិ អត្តោ ទដ្ឋញ្ញោតិ ។ តិ កិ
 មពាសិ មហារាជ អត្ថំ តេ កោចិ អនុសាយិកោ
 អាពាជោតិ ។ អត្ថំ មេ ភោ រដ្ឋបាល អនុសាយិកោ
 អាពាជោ^(២) អប្បេកកា មិ ភោ រដ្ឋបាល មិត្តា-
 មម្ហា ញាតិសាលោហិតា បរិវារេត្វា បិតា ហោន្តិ

១ ឧ. ម. សុកាលំតំ បិទំ ។ ២ ឧ. វិញ្ញាណោ ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសុត្រ ការពោលអំពីធម្មទេស ទី ២

បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកមិនទៀង
 តែងត្រូវជកនាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់ហើយនេះ
 ប្រាកដជាទ្រង់សំដែងត្រូវពិតហើយ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សត្វ
 លោកមិនទៀង តែងត្រូវជកនាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ពិតមែន បពិត្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន តែក្នុងរាជត្រកូលនេះ មានពួកពលជំរើងផង ពួក
 ពលសេះផង ពួកពលរថផង ពួកពលថ្មើរជើងផង ចាំការពារសេចក្តី
 អន្តរាយដល់ខ្ញុំដែរ ។

(២០៩) ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើនសំដែងថា សត្វលោកមិនមាន
 គ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹង បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 នៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាព្រាហ្មណ៍
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះអង្គធ្លាប់មានអាពាធ ទាល់តែ
 ផ្តុំជាបលើទីបង្គំខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំធ្លាប់មាន
 អាពាធ ទាល់តែជាបលើទីបង្គំដែរ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ចួន
 ណាពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលាហិត ឈរចោមរោមខ្ញុំនិយាយថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥនាធិ រាជា កោរព្យោ កាលំ ករិស្សតិ ឥនាធិ
 រាជា កោរព្យោ កាលំ ករិស្សតីតិ ។ តំ ភី មញ្ញាសិ
 មហារាជ លភសិ ភំ តេ មិត្តាមច្ចេ ញាតិសាលោ-
 ហិតេ អាយុន្ត មេ កោត្តោ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោ-
 ហិតា សព្វេ សុត្តា ឥមំ វេទនំ សំរិកជេ(១) យថាហំ
 លហុកតិកំ(២) វេទនំ វេទិយេយ្យន្តំ ទុនាហុ
 ភំយេវ វេទនំ វេទិយសីតិ ។ ធាហំ កោ
 រជ្ជបាល លភាមិ តេ មិត្តាមច្ចេ ញាតិសាលោហិ-
 តេ(៣) សព្វេ សុត្តា ឥមំ វេទនំ សំរិកជេ
 យថាហំ លហុកតិកំ វេទនំ វេទិយេយ្យន្តំ អថខោ
 អហមេវ ភំ វេទនំ វេទិយាមីតិ ។ ឥទំ ខោ ភំ
 មហារាជ តេន ភកវតា ជាធិតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន កុត្តាយ ភាសិតំ អតាលោ
 លោកោ អនភិស្សរោតិ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា
 ច សុត្វា ច អតារស្មា អនការិយំ បព្វនីតោតិ ។
 អច្ឆរិយំ កោ រជ្ជបាល អភ្នតំ កោ រជ្ជបាល

១ ម. សំរិកជេថ ។ ២ ម. លហុកំ ភិកំ ។ ៣ ម. ឥតោ ហំ អាយុន្ត មេ
 កោត្តោ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតាទិស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះបាទកោត្យៈ ទ្រង់នឹងទិវង្គតឥឡូវនេះ ព្រះបាទកោត្យៈ ទ្រង់នឹង
 ទិវង្គត ឥឡូវនេះ ។ បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ព្រះអង្គបានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតទាំងនោះ ដោយការ
 អង្វររៀងរាល់ថា ពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតដ៏ចំរើន របស់អញ
 ចូរនាំគ្នាមក សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រំលែកយកវេទនានោះ ដែលជា
 ហេតុឲ្យខ្ញុំសោយវេទនាបានស្រាលបន្តិចដូច្នេះដែរឬ ឬក៏ព្រះអង្គសោយ
 វេទនាតែមួយព្រះអង្គឯងទេ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំមិនបាន
 ពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអង្វរថា
 សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រំលែកយកវេទនានេះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំបាន
 សោយវេទនាស្រាលបន្តិច ដូច្នេះទេ មានតែខ្ញុំត្រូវសោយវេទនានោះ
 តែឯងប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រមហាភជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោកឥតមាន
 គ្រឿងការពារ ឥតទីពឹង នេះឯង ដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដៅ
 យកហេតុនោះ ដែលអាត្មាភាពបានដឹង បានឃើញ បានឮហើយ
 ចេញចាកផ្ទះទៅឬស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតកើតបាន

រាជវត្តស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ គតិយធម្មទេសកថា

យោវ សុភាសិតញ្ចំនំ តេន ភកវតា ជាទតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អតាណោ លោកោ
អនភិស្សរោតិ អតាណោ ហិ ភោ រដ្ឋបាល
លោកោ អនភិស្សរោ សិរិដ្ឋតិ ខោ ភោ រដ្ឋបាល
ឥមស្មី រាជគុលេ បហុនំ ហិរញ្ញាសុវណំ ភូមិគតញ្ច
វេហាសគតញ្ច (១) ។

[២១០] អស្សកោ លោកោ សត្វំ បហាយ
កមជ្ជយន្តំ កំ រដ្ឋបាលោ អាហ ឥមស្ស
បន ភោ រដ្ឋបាល ភាសិតស្ស កងំ អត្តោ
ទដ្ឋព្វោតិ ។ តំ តី មញ្ញាសិ មហារាជ
យថា ត្វំ ឯតរហិ បញ្ចហិ កាមគុណោហិ
សមប្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេសិ លទ្ធនិ ត្វំ (២)
បរត្ថាបិ ឯវមេវហំ ឥមេហោវ បញ្ចហិ កាមគុណោហិ
សមប្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេមិតិ ឧទាហ អញ្ញោ
ឥមំ កោកំ បដិបដ្ឋិស្សន្តំ ត្វំ បន យថាកម្មំ
កមិស្សសិតិ ។ យថាហិ ភោ រដ្ឋបាល ឯតរហិ

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសុត្រ ពោលអំពីធម្មទេវ ទី ៣

ពាក្យថា សត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹង ដែល
 ព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិន
 មានទីពឹងពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន តែក្នុងរាជគ្រកូលនេះ
 មានមាសប្រាក់ច្រើន តាំងនៅលើផែនដីខ្លះ តាំងនៅលើផ្ទៃខ្លះដែរ ។

(២១០) ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែ
 មិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដូច្នេះ បពិត្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរាជសម្ពាវ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូច
 ម្តេច ។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបានឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់គ្រប់សព្វ ឲ្យគេបម្រើ
 ដោយកាមគុណទាំង៥យ៉ាងណា គេទៅលោកខាងមុខទៀត ព្រះអង្គនឹង
 បានដូចបំណងថា អាត្មាអញ គង់បានឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេ
 បម្រើដោយកាមគុណទាំង៥នេះឯង យ៉ាងនោះទៀតដែរឬ ឬក៏ពួកជន
 ដទៃនឹងគ្រប់គ្រងភោគសម្បត្តិនេះ (ជំនួស) បំណែកព្រះអង្គនឹងទ្រង់
 ស្តេចទៅតាមយថាភូត ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ឥឡូវខ្ញុំបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បញ្ចហំ កាមគុណេហំ សមប្បតោ សមន្និក្ខតោ
 បរិចារេមំ នាហំ លទ្ធាមំ បរត្ថាបំ ឯវមេវហំ
 ឥមេហេវ បញ្ចហំ កាមគុណេហំ សមប្បតោ
 សមន្និក្ខតោ បរិចារេមីតំ អដខោ អញ្ញេ ឥមំ ភោគំ
 បដិបជ្ជិស្សន្តំ អហំ បន យថាកម្មំ កមិស្សាមីតំ ។
 ឥទំ ខោ នំ មហារាជ តេន ភកវតា ជានតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សង្ខាយ ភាសិតំ
 អស្សតោ លោកោ សត្វំ បហាយ កមន្ថយន្តំ
 យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា ច អតាវស្មា
 អនតាវយំ បព្វជិតោតិ ។ អច្ឆរិយំ ភោ រដ្ឋចាល
 អតានំ ភោ រដ្ឋចាល យាវ សុភាសិតញ្ចំទំ តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អស្សតោ
 លោកោ សត្វំ បហាយ កមន្ថយន្តំ អស្សតោ ហំ
 ភោ រដ្ឋចាល លោកោ សត្វំ បហាយ កមន្ថយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

វិវាទស្តប្បស្តល់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ យ៉ាងណា
 ដល់ទៅខាងមុខ ខ្ញុំនឹងមិនបានដូចបំណងថា ខ្ញុំគង់បានវិវាទស្តប្បស្តល់
 សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ នេះឯងយ៉ាងនោះទៀតទេ
 តាមពិត ពួកជនដទៃ គ្រប់គ្រងកោតសម្បត្តិ (ជំនួស) ចំណែក
 ខាងខ្ញុំនឹងទៅតាមយថាភក្ក ។ បពិត្រមហាវេទ ត្រង់ពាក្យថា សត្វ
 លោកសុទ្ធតែគ្មានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ នេះឯង
 ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលធាតុភាព
 បានដឹងផង បានឃើញផង បានឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅឬស ។
 បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 ហេតុដែលមិនដែលកើត លោតកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែ
 មិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដែលព្រះមាន
 បុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វី ជារបស់ខ្លួន
 ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅមែន ។

រាជវត្តស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ ចតុត្ថម្ភទ្វេសពិ

(២០១) ឡោ លោកោ អតិត្តោ តណ្ហាទា-
 សោតិ កំ រដ្ឋបាលោ អាហា ឥមស្ស បន ភោ
 រដ្ឋបាល ភាសិតស្ស កបិ អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។ តំ
 កំ មញ្ញាសំ មហារាជ ដំតំ កុរំ អដ្ឋាវសាមីតិ ។
 ឯវំ ភោ រដ្ឋបាល ដំតំ កុរំ អដ្ឋាវសាមីតិ ។ តំ
 កំ មញ្ញាសំ មហារាជ ឥធ តេ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 បុរិសោយ ទិសោយ សទ្ធាយិកោ បច្ឆយិកោ ។
 សោ តំ ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ វេទេយ្យ យក្សេ មហារាជ
 ជានេយ្យាសំ អហំ អាគច្ឆាមិ បុរិសោយ ទិសោយ
 តត្ថទ្ធិសំ មហន្តំ ជនបទំ ឥទ្ធពោវ ដំតញ្ច ពហុជនំ
 អាគិណ្ឌាមនុស្សំ ពហុ តត្ថ ហត្ថិកាយា អស្សកាយា
 រដកាយា បត្តិកាយា ពហុ តត្ថ ទន្ធាជិនំ ពហុ តត្ថ
 ហិរញ្ញាសុវណ្ណំ អកតញ្ចោវ កតញ្ច ពហុ តត្ថ ឥត្ថបរិក្ក-
 ហោ សក្កាវ តាវត្ថកេន ពលត្ថេន អភិវជិនំតុ
 អភិវជនំ^(១) មហារាជាតិ កំន្តំ នំ កេយ្យាសីតិ ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសុត្រ ការពោលអំពីធម្មទ្រូស ទី ៤

(២១១) ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែមាន
 សេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះផ្អែក ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា បតីគ្រូព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតីគ្រូមហា-
 រាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនកុរុ
 ដែលជាដែនស្តុកស្តម្ភហើយឬ ។ បតីគ្រូព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគ្រប់គ្រង
 ដែនកុរុដែលជាដែនស្តុកស្តម្ភមែន ។ បតីគ្រូមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ
 គួរទទួលស្តាប់ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងកើត ។ បុរសនោះចូល
 មកគាល់ព្រះអង្គ ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បតីគ្រូមហារាជ
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមកអំពី
 ទិសខាងកើត បានឃើញជនបទធំក្នុងទិសនោះ ជាជនបទមាំមួន ស្តុក
 ស្តម្ភ មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ក្នុងជនបទនោះ មានពួកពល
 ដំរី ពលសេះ ពលរថ នឹងពលថ្មើរជើងជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមាន
 ភូមិនឹងស្បែកជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលគេមិនទាន់
 ធ្វើខ្លះ ធ្វើច្រើនហើយខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបរិវារស្រ្តីជាច្រើន
 ព្រះអង្គអាចនឹងច្បាំងយកបាន ដោយកំឡាំងពលត្រឹមប៉ុណ្ណោះ បតីគ្រូ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តម្បី មយំ កោ រដ្ឋចាល អភិវិជ្ជិយ អជ្ឈាវសេយ្យា-
 មាតិ ។ តំ កី មហាសិ មហារាជ ឥន តេ (១)

បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ បច្ឆិមាយ ទិសាយ... ឧត្តរាយ
 ទិសាយ... ទត្ថិណាយ ទិសាយ... បរសមុទ្ធតោ (២)

សន្ធាយំកោ បច្ឆយំកោ ។ សោ តំ ឧបសង្កម្ភិត្តា
 ឃំ វទេយ្យ យក្សេ មហារាជ ជានេយ្យសិ អហំ
 អាគច្ឆាមិ បរសមុទ្ធតោ តត្ថទ្ទសំ មហន្តំ ជនបទំ
 ឥន្ទពោរ ធិតព្វា ពហុជំ អាគីណាមនុស្សំ ពហុ តត្ថ
 ហត្ថិកាយា អស្សកាយា វជកាយា បត្តិកាយា
 ពហុ តត្ថ ទន្លាជំ ពហុ តត្ថ ហិរញ្ញាសុវណ្ណំ
 អកតតោរ កតតព្វា ពហុ តត្ថ ឥត្ថិបរិគ្គហោ សក្ការ
 តាវត្ថកេន ពលត្ថេន អភិវិជ្ជិឥត្ថំ អភិវិជ្ជន មហារាជាតិ
 កីន្តំ នំ ករេយ្យសីតិ ។ តម្បី មយំ កោ រដ្ឋចាល
 អភិវិជ្ជិយ អជ្ឈាវសេយ្យាមាតិ ។ ឥនំ ខោ តំ មហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បពិត្រព្រះវេជ្ជបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ មក
 គ្រប់គ្រងឲ្យបាន ។ បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ គួរស្តាប់ពាក្យ
 បាន មកអំពីទិសខាងលិច... អំពីទិសខាងជើង... អំពីទិសខាងត្បូង...
 អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ ។ បុរសនោះ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គ
 ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហាភជ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា
 ប្រោស សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមក អំពីប្រទេស
 ខាងនាយសមុទ្រ បានឃើញជនបទធំនៅក្បែរសមុទ្រនោះ ជាជនបទ
 ស្តុកស្តម្ភមាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សក្រុះករ ក្នុងជនបទនោះមាន
 ពលដំរី ពលសេះ ពលរថ នឹងពលថ្មើរជើងច្រើន ក្នុងជនបទនោះ
 មានភូតនឹងស្បែកច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលគេរចនា
 ហើយខ្លះ មិនទាន់រចនាខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបរិវារស្ត្រីច្រើន
 ព្រះអង្គអាចច្បាំងយក ដោយពលត្រឹមប៉ុណ្ណោះ បពិត្រមហាភជ សូម
 ព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូចម្តេច ។ បពិត្រ
 ព្រះវេជ្ជបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ គ្រប់គ្រង
 ឲ្យបាន ។ ព្រះវេជ្ជបាលថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហាភជ ពាក្យ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលបុត្រេនិធម្មជាតិ

តែង ភក្កវតា ជាងតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន សង្ខាយ ភាសិតំ ឡោ លោកោ អតត្ថោ
 តណ្ហាទានោតិ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច
 សុត្វា ច អតាស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោតិ ។
 អច្ឆរិយំ ភោ រដ្ឋចាល អព្វតំ ភោ រដ្ឋចាល យាវ
 សុភាសិតញ្ចំទំ តែង ភក្កវតា ជាងតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឡោ លោកោ អតត្ថោ
 តណ្ហាទានោតិ ឡោ ហំ ភោ រដ្ឋចាល លោកោ
 អតត្ថោ តណ្ហាទានោតិ ។

[២០២] ឥន្ទមហេត អាយស្មា^(១) រដ្ឋចាលោ ឥន្ទំ
 វត្តា អថាបរំ ឯតទហេត

បស្សមិ លោកេ សង្ខេ មនុស្ស
 លុទ្ធាន វិត្តំ ន ទទង្គំ មោហា
 លុទ្ធា ^(២) ធនំ សង្ខេចយំ តកោង្គំ
 ភិយ្យោ ច ^(៣) កាមេ អភិបត្តយង្គំ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្រ និមិត្តសាស្ត្រ

ថា សត្វលោកសុទ្ធតែខ្វះខាត មិនចេះឆ្កែត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា នេះឯងដែល
 ព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាកាតបានដឹង
 បានឃើញ បានឮហើយចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល
 ដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនដែលមានឡើយ
 ពាក្យដែលថា សត្វលោក សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្កែត
 សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ
 ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសត្វលោក
 សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្កែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃតណ្ហាមែន ។

(២១២) ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ បានសំដែងធម្មទ្ទេសនេះ លុះ
 សំដែងធម្មទ្ទេសនេះរួចហើយ ទើបបានសំដែងតាមព័ន្ធនេះតទៅទៀតថា
 អាត្មាកាតឃើញ ពួកមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បាន
 ទ្រព្យតាមចិត្តហើយ មិនឲ្យ(ទាន) ព្រោះតែសេចក្តីរំលង
 រមែងធ្វើនូវការសន្សំ ព្រោះជាប់ចំពាក់នឹងទ្រព្យ រឹងរឹត
 តែប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយ ឲ្យក្រៃលែងទៅទៀត ព្រះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណបកំ

រាជា បសយ្ហ^(១) បឋវី វិជិត្វា

សសាករន្តំ មហាមាវសនោ

ឡិវំ សមុទ្ធស្ស អតីត្វោ

ចារិ សមុទ្ធស្ស បត្តយេថ

រាជា ច អញ្ច ច តហ្វ មនុស្ស

អវតតណ្ណា មរណំ ឧបេន្តំ

ឡាវ ហ្វត្វា ន ជហន្តំ ទេហំ

កាមេហំ លោកម្មំ នហត្ថំ តត្ថំ

កន្ទន្តំ នំ ញាតិ បកិរយំ^(២) កេសេ

អហោ វតានោ^(៣) អមរតិ ចាហ្វ

វត្ថេន នំ ចារុតិ និហវត្វា

ចិតំ សមាទាយ តតោ ឧហន្តំ

សោ ឧយ្ហតិ^(៤) សូលេហំ តុដ្ឋមាទោ

ឯកេន វត្ថេន បហាយ គោគេ

ន មិយ្យមាទស្ស កវន្តំ តាលា

ញាតិ ច មិត្តា អថវា សហា.

១ ឧ. បសយ្ហ ។ ២ ឧ. ញាតិ បកិរយ ។ ម. ញាតិ បកិរយ ។ ៣ ឧ. វតានោ ។

៤ ម. ឧយ្ហតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

រាជាប្រាបប្រាម ឈ្នះមនុស្សលើផែនដី ហើយគ្រប់គ្រង
សម្បត្តិលើផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត នៅតែមិនស្តាប់នឹង
ប្រទេសខាងពាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នានូវប្រទេសខាងនាយ
សមុទ្រទៀត ព្រះរាជាក្តី មនុស្សទាំងឡាយដទៃច្រើនក្តី
តែមិនទាន់អស់គណៈហើយ រមែងចូលទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់
មានសភាពជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត តែងមិនលះបង់នូវរាង
កាយឡើយ ឈ្មោះថាសេចក្តីផ្អែកផ្អើលដោយកាមទាំងឡាយ
រមែងមិនមានក្នុងលោកជាដាច់ខាត ពួកញាតិ វិសាយសក់
ទាំងឡាយ ហើយកន្ទក់កន្ទេញ នឹងអ្នកស្លាប់នោះថា ឧហ្មា⁺
ញាតិយើងស្លាប់ហើយ យកបុគ្គលស្លាប់នោះ ដែលរុំដោយ
សំពត់ នាំទៅដល់ជើងថ្កូវហើយដុត ក្នុងទីនោះ បុគ្គលស្លាប់
នោះ លះបង់កោតៈទាំងឡាយ នៅតែសំពត់មួយ ត្រូវគេ
ចាក់ដោយឃើស្ងួល ត្រូវភ្លើងនេះ គ្រឿងការពារទាំងឡាយ
រមែងមិនមានដល់បុគ្គលស្លាប់ទេ មានតែពួកញាតិមិត្ត ឬ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្តន្ត ឧបសគ្គ

យា នាយាទកា តស្ស ជនំ ហរន្តំ
 សត្តោ បន កច្ចតំ យេន កម្មំ
 ន មិយ្យមាជំ ជនមន្តេតំ កតំ
 បុត្តា ច នារា ច ជនញ្ច វជ្ជំ
 ន ជ័យមាយុំ លភតេ ជនេន
 ន នាបិ វិត្តេន ជំរំ វិហន្តំ
 អប្បកតំទំ ជីវិតមាហុ(១) ជំរា
 អស្សសតំ វិប្បវិណាមជម្មំ
 អន្ត្រា នលំខ្លា ច ដុសន្តំ ជស្សំ
 ពាលោ ច ជំរេ ច តថេវ ដុដ្ឋោ
 ពាលោ ហំ ពាល្យា វជិតោ វ(២) សេតិ
 ជំរេ ច(៣) ន វេជតិ ជស្សដុដ្ឋោ
 តស្មា ហំ បញ្ញា ច ជនេន សេយ្យោ
 យាយ វោសាជំ ឥនាធិកច្ចតំ(៤)
 អព្យាសិតត្តា(៥) ហំ កវកវេសុ
 មាមាជំ កម្មាជំ ករោន្តំ មាហា

១ ឧ. អប្បំ ហិទំ ជីវិតំ អាហុ ។ ម. អប្បញ្ញតំ ជីវិតមាហុ ។ ២ អន្តិកថាយំ
 វិជិតោ វាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. វ ។ ៤ ឧ. វោសាជំ ឥនាធិកច្ចតិ ។ ម. វោសាជមិធា-
 ធិកច្ចតិ ។ ៥ ឧ. អសោសិតត្តា ។

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសូត្រ និគមគាថា

ពួកសំឡាញ់ជាទាយាទ^(១) នាំយកទ្រព្យរបស់បុគ្គលស្លាប់
 នោះទៅ ចំណែកសត្វក៏ទៅតាមយថាភូមិ ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច
 រមែងមិនទៅតាមបុគ្គលស្លាប់ឡើយ ពួកកូនប្រពន្ធ ទ្រព្យ
 នឹងដែន ក៏មិនជាប់តាមទៅទេ បុគ្គលមិនបានអាយុវែង
 ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនលះបង់ដកបាន ព្រោះទ្រព្យដែរ
 អ្នកប្រាជ្ញពោលថា ជីវិតនេះ តិចពេកណាស់ មិនទៀងទាត់
 មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ពួកអ្នកស្អុកស្អមក្តី អ្នកកំ-
 សត់ក្តី តែងពាល់ត្រូវនូវសម្បត្តិស្លាប់ ទាំងពាល់ទាំងប្រាជ្ញ
 ក៏ពាល់ត្រូវដូច្នោះដែរ តែថា មនុស្សពាល រមែងដេកទាំង
 ភក់ស្អុត ព្រោះសេចក្តីល្ងង់ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជា
 ពាល់ត្រូវសម្បត្តិស្លាប់ ក៏មិនញាប់ញ័រឡើយ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលបានដល់អរហត្តផលជាទីបំផុតកិច្ច ក្នុងលោក
 នេះដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះប្រសើរវិសេសជាងទ្រព្យ
 ព្រោះតែខ្លួនមិនទាន់ដល់កិច្ចជាទីបំផុត ពួកជនរមែងធ្វើអំពើ
 អាក្រក់ក្នុងកតតួចនឹងកតធំទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីរំលោភ

១ អ្នកទទួលទ្រព្យមតិក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧបេតិ កត្តញ្ច បរញ្ច លោកិ

សំសារមាបដ្ឋ បរម្បរាយ

តស្សប្បបញ្ញោ អភិសន្នហន្តោ

ឧបេតិ កត្តញ្ច បរញ្ច លោកិ

ចោរោ យថា សន្និមុខេ កហិតោ

សកម្មនា ហតាតិ ចាបធម្មោ

ឯវំ បដា បេច្ច បរម្មំ លោកេ

សកម្មនា ហតាតិ ចាបធម្មោ

កាមា ហិ ចិត្រា មនុក មនោរមា

វិរុប្បបេន មថេន្តិ ចិត្តំ

អាទីនំ កាមគុណោស្កុ ទិស្វា

តស្មាហំ បព្វជិតោម្ហំ រាជ

ទុមប្បលានេវ បតន្តំ មាណវំ

ទហរា ច វុឡ្យា ច សវីរកេនា

ឯតិ វិទិត្វា បព្វជិតោម្ហំ រាជ

អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យេតិ ។

រដ្ឋបាលសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុគ្គល រមែងចូលទៅកាន់គភីផង កាន់លោកខាងមុខផង
 ព្រោះដល់នូវការអន្ទោលទៅត ។ គ្នា បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ជឿ
 បុគ្គលនោះ ក៏ចូលទៅកាន់គភីផង កាន់លោកខាងមុខផង
 ចោរកាន់ធម៌អាក្រក់ ដែលគេចាប់បាន ត្រង់កន្លែងទីត
 ត្រូវគេបៀតបៀន ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន តើយ៉ាងណា
 ពួកសត្វកាន់ធម៌អាក្រក់ លះលោកនេះទៅហើយ រមែងក្ដៅ
 ក្រហាយ ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងលោកខាងមុខ យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះតែកាមទាំងឡាយជីវិតត្រ មានរសឆ្ងាញ់
 នឹងជាទីរករាយដល់ចិត្ត តែងញ៉ាំងញ៉ាំងចិត្ត ដោយសភាវៈ
 ផ្សេងៗ បពិត្រមហាវរាជ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាព
 ឃើញទោសក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ បានជាបួស
 មនុស្សទាំងឡាយ ទាំងក្មេង ទាំងចាស់ លុះបែកឆ្ងាយ
 សរីរៈហើយ រមែងជ្រះចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ បពិត្រ
 មហាវរាជ អាត្មាភាព បានយល់ច្បាស់ នូវហេតុនេះថា
 សមណភាព ជាការប្រតិបត្តិមិនខុស ប្រសើរជាទីបំផុត
 ដូច្នេះបានជាបួស ។

តតិយំ មយទេវេស្មត្ថំ^(១)

[២១១] ឯវេម្ពេ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
មិច្ឆិលាយំ វិហារតិ មយទេវេស្មត្ថំ^(២) ។ អថទោ
ភគវា អត្តាភវស្មំ បទេសេ សំតំ ចាត្រាភាសិ ។
អថទោ អាយស្មតោ អានន្ទស្មំ ឯតទហោសិ កោ
នុ ទោ ហេតុ កោ បច្ចយោ ភគវតោ សិគស្មំ
ចាតុកម្មាយ ន អការណោន តថាគតា សំតំ
ចាតុកកេន្ទ្រតិ ។ អថទោ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតំសំ
ច័វំ កត្វា យេន ភគវា តេនព្វាលម្បណាមេត្វា
ភគវន្តំ ឯតទវោច កោ នុ ទោ ភន្ត
ហេតុ កោ បច្ចយោ ភគវតោ សិគស្មំ
ចាតុកម្មាយ ន អការណោន តថាគតា សំតំ
ចាតុកកេន្ទ្រតិ ។

១ ខ. មហាទេវេស្មត្ថំ ។ ម. មជ្ឈទេវេស្មត្ថំ ។ ២ ខ. មហាទេវេស្មត្ថំ ។ ម. មជ្ឈទេវេ-
ស្មត្ថំ ។

មឃទេវិស្តត្រ ទី ៣

(២១៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមឃទេវម្ព័ន្ធ(១) ជិតក្រុងមិថិលា ។ គ្រានោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះឧស្ស័យប្រាកដ ក្នុងប្រទេស
មួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាននូវមានអាយុ បានគ្រិះរិះដូច្នេះថា ហេតុ
អ្វីហ្ន៎⁺ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎⁺ បណ្តាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម
ព្រះឧស្ស័យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការញញឹម
ព្រះឧស្ស័យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុអ្វីឡើយ ។ ខណៈនោះ ព្រះ
មាននូវមានអាយុ ធ្វើចីវរឆៀងស្វាម្លាង ប្រណម្យអញ្ជូលទៅរកព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីហ្ន៎⁺ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎⁺ បណ្តាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះឧស្ស័យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់
មិនធ្វើអាការញញឹមព្រះឧស្ស័យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុឡើយ ។

១ ព្រៃស្វាយរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាម មឃទេវៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[២០៤] ភូតថុត្ថំ អាណន្ទ ឥមំស្សាយេវ

មិដ្ឋិណាយំ ភជា អហោសិ មយទេវេ (១) នាម

ធម្មកោ ធម្មភជា ធម្មេ វិគោ មហាភជា ធម្ម

ចរតិ ព្រាហ្មណភហបតិកេសុ នេកមេសុ បេវ

ជាធម្មេសុ ច ឧបោសថញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ទសី

បញ្ចទសី អដ្ឋមី ច បត្តស្ស ។ អថខា

អាណន្ទ ភជា មយទេវេ ពហ្វនំ វស្សនំ ពហ្វនំ

វស្សសតានំ ពហ្វនំ វស្សសហស្សនំ អច្ចយេន

កប្បកំ អាមន្តេសិ យទា មេ សុច្ឆ កប្បក

បស្សយ្យាសិ សិរស្មី បលិតានិ (២) ជាតានិ អថ មេ

អាហេថយ្យាសីតិ ។ ឃី ទេវតិ ខា អាណន្ទ

កប្បកោ រញ្ជោ មយទេវស្ស បច្ចុស្សាសិ ។ អទ្ធសា

ខា អាណន្ទ កប្បកោ ពហ្វនំ វស្សនំ ពហ្វនំ

វស្សសតានំ ពហ្វនំ វស្សសហស្សនំ អច្ចយេន

រញ្ជោ មយទេវស្ស សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ ទិស្វាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២១២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ រឿងធ្លាប់មាន

មកហើយ ក្នុងនគរមិថិលានេះឯង មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា មយ-

ទេវៈ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌

ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពាក្យកុំនឹកមន្តិក៍អ្នកដទៃ ជាព្រាហ្មណជាតិនឹង

គហបតីជាតិ តែងចូលរក្សាទុកបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី ១២ ទី ១៥ នឹងទី ៨

នៃបក្ស ។ ម្ចាស់អានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ

កន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទមយទេវរាជ ទ្រង់ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះ

កេសមកថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះកេសសំឡាញ់ បើអ្នកឃើញសក់ស្កូវលើ

ក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់អញ ក្នុងកាល

នោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសបានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទ

មយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ

ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបខ្មាន់ព្រះកេស

បានឃើញសក់ស្កូវលើព្រះសិរ ។ នៃព្រះបាទមយទេវរាជ លុះឃើញ

រាជវត្តស្ប មយទេវសុត្តេ មយទេវរាជវត្ត

រាជានំ មយទេវំ ឯតទិវោច ចាតុក្កតា ខោ (១)
 ទេវស្ប ទេវទ្ធតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី បលីតានិ
 ជាតានិ ។ តេនហិ សម្ម កប្បក តានិ
 បលីតានិ សាធុកំ សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិតា មម (២)
 អញ្ញលីស្មី បតិជ្ជាបេហិតំ ។ ឯវំ ទេវតំ ខោ អានន្ត
 កប្បកោ រញ្ញោ មយទេវស្ប បដិស្សតា តានិ
 បលីតានិ សាធុកំ សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិតា រញ្ញោ
 មយទេវស្ប អញ្ញលីស្មី បតិជ្ជាបេសិ ។ អថខោ អានន្ត
 រាជា មយទេវោ កប្បកស្ប កាមរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្ត
 កុមារំ អាមត្តាបេត្វា ឯតទិវោច ចាតុក្កតា ខោ មេ តាត
 កុមារ ទេវទ្ធតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី បលីតានិ ជាតានិ
 កុត្តា ខោ បន មេ មាទុសកា កាមា សមយោ ទិព្វ
 កាមេ បរិយេសិតំ ឯហិ ភំ តាត កុមារ ឥមំ រដ្ឋំ បដិ-
 បដ្ឋ អហំ បន កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អច្ឆាទត្វា អតារស្មា អនការិយំ បព្វជិស្សាមិ

មេ. ទេសទ្វេ ន ទំស្សតិ ។ ២ ឱ. មម ។

រាជវត្ត មយទេវសូត្រ រឿងព្រះបាទមយទេវៈ

ហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះបាទមយទេវរាជ ដូច្នេះថា ទេវទូតប្រាកដ
 ច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសាស្វរកើតលើព្រះសិរហើយ ។ ព្រះ
 បាទមយទេវរាជត្រាស់ថា ម្ចាស់ខ្លានព្រះកេសសំឡាញ់ បើដូច្នោះ ចូរ
 អ្នកដកសក់ស្វរនោះ ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃ
 នៃអញមើល ។ ម្ចាស់មានន្ទ ខ្លានព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលនៃ
 ព្រះបាទមយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្វរនោះ
 ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃព្រះបាទ
 មយទេវរាជ ។ ម្ចាស់មានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះបាទមយទេវរាជ
 ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រកសួយ ដល់ខ្លានព្រះកេស ហើយទ្រង់ឱ្យហៅព្រះ
 រាជកុមារជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្ចាស់កុមារកូន
 ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់បិតាហើយ សក់ស្វរក៏កើតមានលើក្បាលហើយ
 មួយទៀត កាមដែលជាបស់មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្តាប់ស្តល់ហើយ
 ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកនូវកាមជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារ
 កូន កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតានឹងកោរសក់
 ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

តេនហំ តាត កុមារ យនា ភំ^(១) បស្សេយ្យាសិ
សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ អថ កប្បកស្ស តាមវំ
ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុកំ រដ្ឋេ សមនុសាសិត្វា
កេសមស្សំ ឌុហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
អច្ឆានេត្វា អតារស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជេយ្យាសិ យេន
មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្ថំ^(២) និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ
មា ខោ មេ ភំ អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មី
ខោ តាត កុមារ បុរិសយុកេ វត្ថុមាទេ ឯវុបស្ស
កល្យាណស្ស វត្ថុស្ស សមុច្ឆេទោ ហោតិ សោ
តេសំ អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ តទ្គាហំ^(៣) តាត
កុមារ ឯវំ វនាមិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ
វត្ថំ និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ខោ មេ ភំ
អន្តិមបុរិសោ អហោសិតិ ។

១ ទ. ភូមិ ។ ម. ទ. ភំ ។ ២ ទ. វត្ថំ ។ ៣ ម. តស្មាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កាន់ផ្លូវ ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវ លើក្បាលក្នុង
 កាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកស្នួយដល់ខ្លាចព្រះកេស ហើយប្រដៅ
 នូវព្រះរាជកុមារដែលជាបុត្រច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រវែត ហើយ
 គោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្មៅក្នុងល្អបស់ពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្លូវក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបាន
 តាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោក
 ថយជាងបិតាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនបុរស^(១) ណា
 មានហើយ កល្យាណវត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងងាប់ស្លូន្យទៅបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។
 ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយនឹងកូនឯងយ៉ាង
 នេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បី
 ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កុំកូនធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ ។

១ បុរសដែលញាតិវង្សត្រកូលឲ្យកើតនៅ ហៅថា គូនបុរសក្នុងទីនេះ ។

រាជវង្ស មយទេវសុត្តេ មយទេវបព្វត្ថា

(២០៥) អថខោ អាណន្ត រាជា មយទេវោ
 កប្បកស្សំ តាមរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាដុ-
 កំ រជ្ជេ សមនុសាសិត្វា ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ពវនេ
 កេសមស្សំ ឌុហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អប្បាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជំ ។ សោ
 មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្វា
 វិហាសិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ
 ឥតិ ឧទ្ធមដោ តិវិយំ សព្វជំ សព្វត្ថកាយ សព្វាវុត្តំ
 លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហក្ក-
 តេន អប្បមាលោន អវេវេន អព្យាបជ្ឈេន^(១) ជវិត្វា
 វិហាសិ ។ កក្កុលាសហគតេន ចេតសា ។ បេ ។
 មុទិតាសហគតេន ចេតសា ។ បេ ។ ឧបេត្តាសហ-
 គតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្វា វិហាសិ តថា
 ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមដោ

១ ឱ. អព្យាបជ្ឈេន ។

រាជវង្ស មួយទៅសូត្រ បញ្ចង្ខិនៃព្រះបាទមួយទៅ:

(២១៥) ម្ចាស់អាទន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទមួយទៅរាជ ទ្រង់ព្រះ
 រាជទានស្រុកសួយដល់ខ្មាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រដៅព្រះរាជ-
 កុមារជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ ទ្រង់កោរសក់ ពុក
 មាត់ពុកចង្កា ស្ទើរកសំពត់កាសាយ: ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស
 ក្នុងមួយទៅម្ភៃនេះឯង ។ ព្រះបាទមួយទៅរាជនោះ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយា-
 បថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹង
 ទិសទី៧^(១) មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវ
 សភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា
 ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម

១ បានដល់ទិសតូចទាំង ៤ គឺទិសឦសាន អធ្យោ ឦសាន ពាយព្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តិវិយំ សព្វជំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកិ
 ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហត្ថតេន
 អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្វា វិហាសិ ។
 រាជា ខោ បនានន្ត មយទេវោ ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សានិ តុមារតីឡិកំ តីឡិ ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សានិ ឧបវដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ
 វដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ ឥមស្មីយេវ
 មយទេវម្ពវេន អការស្មា អនកាវិយំ បព្វជិតោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរិ ។ សោ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវិត្វា
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ព្រហ្មលោកូបតោ
 អហោសិ ។

[២១៦] អថខោ អាទន្ត រត្នោ^(១) មយទេវស្ស
 បុត្តោ ពហ្វនំ វស្សានំ ពហ្វនំ វស្សសតានំ
 ពហ្វនំ វស្សសហស្សានំ អច្ចយេន កប្បកំ
 អាមន្តេសិ យទា មេ សម្ម កប្បក បស្សេយ្យាសិ

១ ម. រត្នោ អានុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោធនស្ថាន

នឹងទិសទីនឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នៅ
 សភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភានន្ទ ក៏ឯព្រះ
 បាទមួយទៅរាជ នៅលេងវិល្យងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ
 សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជា
 ស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមួយទៅម្ភៃនេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួន
 ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទមួយទៅរាជនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះ
 មានរាងកាយបែកផ្ទុយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើត
 ក្នុងព្រហ្មលោក ។

(២១៦) ម្នាលភានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ទើបបុត្តរបស់ព្រះបាទមួយទៅរាជ ត្រាស់ហៅខ្មាន់
 ព្រះកេសមកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញ

រាជវង្ស មយទេវស្ស ជេដ្ឋបុត្តសមុសាសនំ

សិរស្សី បលិតានិ ជាតានិ អថ មេ (១) អាហោយេយ្យា-
 សីតិ ។ ឃំ ទេវតិ ខោ អាណន្ទ កប្បកោ រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស បច្ចស្សាសិ ។ អន្តសា ខោ
 អាណន្ទ កប្បកោ តហ្វនំ វស្សនំ តហ្វនំ វស្សសតានិ
 តហ្វនំ វស្សសហស្សនំ អន្តយេន រញ្ជោ មយទេវស្ស
 បុត្តស្ស សិរស្សី បលិតានិ ជាតានិ ទិស្វាន (២)
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តំ ឯតទរោច ចាតុក្ខតា ខោ
 ទេវស្ស ទេវទ្វតា ទិស្សន្តំ សិរស្សី បលិតានិ
 ជាតានិ ។ តេនហិ សម្ម កប្បក តានិ បលិតានិ
 សាធុកំ សណ្តាសេន ឧទ្ធរិត្វា មម អញ្ចលីស្មី
 បតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឃំ ទេវតិ ខោ អាណន្ទ កប្បកោ
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តស្ស បដិស្សត្វា តានិ
 បលិតានិ សាធុកំ សណ្តាសេន ឧទ្ធរិត្វា រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស អញ្ចលីស្មី បតិដ្ឋាបេសិ ។
 អថខោ អាណន្ទ រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តោ កប្ប-
 កស្ស កាមរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ អាមន្តាបេត្វា

១ ម. ១៧ ។ ២. ទ. ទិស្វា ។

រាជវត្ត មឃេរេសូត្រ ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង

សក់ស្កូវលើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់អញ ក្នុង
 កាលនោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ខ្លាចព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុត្ររបស់
 ព្រះបាទមឃេរេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លុះច្រើន
 ឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ខ្លាចព្រះកេសបាន
 ឃើញសក់ស្កូវ លើព្រះសិរីនៃបុត្ររបស់ព្រះបាទមឃេរេវរាជ លុះឃើញ
 ហើយទើបក្រាបទូលបុត្រ របស់ព្រះបាទមឃេរេវរាជដូច្នេះថា ទេវទូត
 ប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវក៏កើតលើព្រះសិរីហើយ ។
 ព្រះរាជបុត្រត្រាស់ថា ម្ចាស់ខ្លាចព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកចូរ
 ដកសក់ស្កូវនោះដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃអញ
 មើល ។ ម្ចាស់អានន្ទ ខ្លាចព្រះកេសបានទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុត្ររបស់
 ព្រះបាទមឃេរេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្កូវនោះ
 ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ដាក់លើម្រាមព្រះហស្តនៃបុត្ររបស់ព្រះបាទ
 មឃេរេវរាជ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ បុត្រនៃព្រះបាទមឃេរេវរាជ
 ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រកស្នយដល់ខ្លាចព្រះកេស ហើយឱ្យហៅព្រះរាជកុមារ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឯតទិវោច ចាតុក្ខតា ខោ មេ តាត កុមារ ទេវ-
 ទ្ខតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ កុត្តា ខោ
 បន មេ មាទុសកា កាមា សមយោ ទិព្វេ កាមេ
 បរិយេសិតំ ឯហិ ភំ តាត កុមារ ឥមំ វជ្ជិ
 បដិបជ្ឈ អហំ បន កេសមស្សំ ឌិហារេត្វា កាសា-
 យានិ វត្ថានិ អន្នាទេត្វា អការស្នា អនការិយំ
 បព្វជិស្សាមិ តេនហិ តាត កុមារ យនា ត្វម្បិ
 បស្សេយ្យាសិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ អថ
 កប្បកស្ស តាមរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុកំ
 វជ្ជេ សមទុសាសិត្វា កេសមស្សំ ឌិហារេត្វា កាសា-
 យានិ វត្ថានិ អន្នាទេត្វា អការស្នា អនការិយំ
 បព្វជេយ្យាសិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្ថំ
 និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ខោ មេ ភំ អន្តិម-
 បុរិសោ អហោសិ យស្មី ខោ តាត កុមារ បុរិស-
 យុកេ វត្ថុមាទេ ឯវ្រូបស្ស កល្យាណស្ស វត្ថុស្ស
 សមុច្ឆនោ ហោតិ សោ តេសំ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ តន្តាហំ^(១) តាត កុមារ ឯវំ វនាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសព្វៈ

ជាបុគ្គល្យមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្ចាស់កុមារកូន ទៅទូត
 ប្រាកដច្បាស់ដល់បិតាហើយ សក់ស្បែកកើតមាន លើក្បាលហើយ
 មួយទៀតតាមដែលជាប់របស់មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្តាប់ស្តល់ហើយ
 ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកនូវកាមជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារកូន
 កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាងសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតានឹងគោរសក់ ពុកមាត់
 ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ម្ចាស់កុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្បែកកើតលើក្បាល ក្នុងកាល
 ណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកស្នូយដល់ខ្នងព្រះកេស ហើយប្រដៅ
 ព្រះរាជកុមារដែលជាបុគ្គល្យម ក្នុងរាងសម្បត្តិដោយប្រពៃ ហើយគោរ
 សក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្ងៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្ទះ ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបាន
 តាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោក
 ថយ ជាងបិតាឡើយ ម្ចាស់កុមារកូន កាលបើគូនៃបុរសណាមាន
 ហើយ កល្យាណវត្ថុ មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងជាប់សូន្យទៅបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។
 ម្ចាស់កុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយនឹងកូនឯងយ៉ាង

រាជវង្ស មយទេវសុត្តេ មយទេវបុត្តបព្វដ្ឋិ

យេន មេ ឥទ្ធំ កល្យាណំ វត្ថំ និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ ត្ថំ អន្តិមបុរិសោ អហោសិតិ ។

(២០៧) អថទោ អានន្ទ រត្តោ មយទេវស្ស បុត្តោ
 កប្បកស្ស តាមរំ នត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុកំ
 រជ្ជេ សមនុសាសិត្វា ឥមស្មីយេវ មយទេវត្តវនេ
 កេសមស្មំ ឱហារេត្វា កាសាយានំ វត្ថានំ
 អប្បាទេត្វា អការស្មា អនតារិយំ បព្វជំ ។ សោ
 មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ និសំ ដរិត្វា វិហាសិ
 តថា នុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ
 ឧទ្ធមដោ តិរិយំ សព្វនំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ
 លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន
 មហត្ថតេន អប្បមាលោន អវេវេន អព្យាបជ្ឈេន
 ដរិត្វា វិហាសិ ។ កុណាសហគតេន ចេតសា
 ។ បេ ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា ។ បេ ។ ឧបេ-
 ត្វាសហគតេន ចេតសា ឯកំ និសំ ដរិត្វា វិហាសិ
 តថា នុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមដោ

រាជវង្ស មួយទៅសូត្រ បញ្ញត្តិនៃព្រះរាជបុត្រព្រះបាទមួយទៅ៖

នេះថា កល្យាណវត្តនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បី
ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ ។

(២១៧) ម្ចាស់មានន្ទ គ្រានោះ បុត្តរបស់ព្រះបាទមួយទៅរាជ
ព្រះរាជបានស្រុកស្នួយ ដល់ខ្មាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជ-
កុមារជាបុត្រច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រវត្តហើយ ការសក់ ពុកមាត់
ពុកចង្កា ស្ងៀកសំពត់កាសាយ៖ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុង
មួយទៅម្ភៃនេះឯង ។ រាជបុត្តនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោមនឹងទិសទីទាំង មានចិត្តប្រកបដោយ
មេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមាន
ពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការ
ទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ។
មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ បេ ។
មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
ដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
ទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

តិវិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ ឧបេក្ខា-
 សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគតេន អប្បមា-
 ណេន អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន ដវិត្វា វិហាសិ ។
 រត្តោ ខោ បដានន្ទ មយទេវស្ស បុត្តោ ចតុរាសីតិ-
 វស្សសហស្សានិ តុមារកិធិកំ កិធិ ចតុរាសីតិ-
 វស្សសហស្សានិ ឧបវដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្ស-
 សហស្សានិ វដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ពវេន អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជិតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរិ ។ សោ ចត្តារោ ព្រហ្ម-
 វិហារេ ភាវិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ព្រហ្ម-
 លោក្ខបតោ អហោសិ ។

[២០៨] រត្តោ ខោ បដានន្ទ មយទេវស្ស
 បុត្តបបុត្តកា^(១) តស្ស បរិបរា ចតុរាសីតិសហស្សានិ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ពវេន កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្ថានិ អប្បាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជីសុ ។ តេ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ
 ទិសំ ដវិត្វា វិហារីសុ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក្រោមនឹងទិសទីនឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ
 ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ
 ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុគ្គ
 នៃព្រះបាទមយទេវរាជ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់
 ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យ
 ជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួន
 ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានរាងកាយ
 បែកផ្ទាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

(២១៨) ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុគ្គនឹងនគ្គា របស់ព្រះបាទមយទេវរាជ
 នោះ ត ។ ព្រះវង្ស អស់ចំនួនប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់តំណ ក៏ការសក់
 ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ទៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមក
 កាន់ផ្ទះ ក្នុងមយទេវម្ពវ័ននេះឯង ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣

រាជវង្ស មួយទៅសុត្តេ ចតុប្បញ្ញិយោការាម

តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធម្មោ តិរិយំ សព្វំ សព្វត្ថតាយ
 សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន
 មហាគតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្វា
 វិហរីសុ ។ កក្កណាសហគតេន ចេតសា... មុទិតា-
 សហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា
 ឯកំ ទិសំ ជវិត្វា វិហរីសុ តថា ទុតិយំ តថា
 តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធម្មោ តិរិយំ សព្វំ
 សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន
 ចេតសា វិបុលេន មហាគតេន អប្បមាលោន អវេរេន
 អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្វា វិហរីសុ ។ តេ^(១) ចតុរាសីតិវស្ស-
 សហស្សានិ កុមារកីឡិកំ កីឡីសុ ចតុរាសីតិវស្ស-
 សហស្សានិ ឧបរជ្ជំ ការេសុំ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សា-
 និ រជ្ជំ ការេសុំ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ ឥមស្មី-
 យេវ មយទេវម្ពរេន អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរីសុ ។ តេ បត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ការេត្វា

កងវត្ថុ មួយទៅសូត្រ ការចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤

ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម
នឹងទិសទីទី១ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាព
ជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេច
សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា...
មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅ
កាន់ទិសទី១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅ
កាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីទី១ មានចិត្តប្រកប
ដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន
មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សត្វលោកទាំងពួង
ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិ-
យាបថទាំង ៤ ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់
ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់
ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាក
ផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមួយទៅម្ភៃនេះឯង
កំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ព្រហ្មលោក្ខបតា
អហោស្មំ ។ និមិ តេសំ រាជា^(១) បន្ទិមកោ អហោសិ
ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មេ វិគោ មហារាជា ធម្មំ ចរតិ
ព្រាហ្មណភហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ ជានបទេសុ
ច ឧចោសថញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី
អជ្ឈមី ច បក្ខស្ស ។

(២០៧) ភ្លតបុត្តំ អាទន្ទ ទេវនំ តាវត្ថីសានំ
សុឆមាយំ សភាយំ សន្និសិទ្ធានំ សន្និបតិកានំ
អយមន្តរកថា ឧទចានិ លាភា វត ភោ
វិទេហានំ សុលទ្ធិ វត ភោ វិទេហានំ យេសំ និមិ
រាជា ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មេ វិគោ មហារាជា
ធម្មំ ចរតិ ព្រាហ្មណភហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ
ជានបទេសុ ច ឧចោសថញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ទសី
បញ្ចទសី អជ្ឈមី ច បក្ខស្សាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទាំង ៤ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បាន
ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ បណ្ណាព្រះរាជាទាំងអម្បាលនោះ ព្រះបាទ
និមិរាជ ជាស្តេចក្រោយបង្អស់ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហា-
រាជ បិតានៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគមនឹងអ្នកជនបទ
ជាព្រាហ្មណជាតិនឹងគហបតិជាតិ តែងរក្សាទុកបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី ១៤
ទី ១៥ នឹងទី ៨ នៃបក្ស ។

(២១៩) ម្ចាស់អានន្ទ រឿងនេះធ្លាប់មានមកហើយតើ ពាក្យជា
ចន្លោះនេះ បានកើតឡើងដល់ពួកទេវតាជាទំនាស់ក្តីឡ ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា
ក្នុងរោងសុធម្មាថា អើហ្ន៎ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាន
លាភ អើហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅ
បានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌
ជាមហារាជ ទ្រង់បិតានៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគមនឹង
អ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិនឹងគហបតិជាតិ តែងរក្សាទុកបោសថក្នុងថ្ងៃ
ទី ១៤ ទី ១៥ នឹងទី ៨ នៃបក្ស ។

រាជវត្តស្យ មយទេវសុត្តេ និមិរាជទន្ធិកាមោ

[២២០] អថទោ អាណន្ទ សក្កោ ទេវនិមន្តោ
 ទេវេ តាវត្ថីសេ អាមន្តេសិ ឥច្ឆេយ្យាថ នោ តុម្ហេ
 មារិសា និមិរាជានំ ទន្ធនំ ។ ឥច្ឆាម មយំ
 មារិសា និមិរាជានំ ទន្ធនំ ។ តេន ទោ បធាណន្ទ^(១)
 សមយេន និមិ រាជានំ តទហុចោសថេ បណ្ណាវសេ
 សីសនហាតោ^(២) ឧចោសថីកោ ឧបរិ ចាសាទវរ-
 កតោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថទោ អាណន្ទ សក្កោ
 ទេវនិមន្តោ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ញា-
 តំវា ពាហំ បសារេយ្យ បសាវតំវា ពាហំ សម្មិញ្ញេយ្យ
 ឯវមេវ ទេវេសុ តាវត្ថីសេសុ អន្តរហិតោ និមិស្ស រញ្ជោ
 សម្មេ^(៣) ចាតុវហោសិ ។ អថទោ អាណន្ទ សក្កោ
 ទេវនិមន្តោ និមិ រាជានំ ឯតទលោច លាភា តេ មហា-
 រាជ សុលទ្ធិ តេ មហារាជ ទេវា មហារាជ តាវត្ថីសា
 សុឆម្ហាយំ សភាយំ តិត្តយមាធរូចា សន្និសិន្នា លាភា
 វត ភោ វិទេហានំ សុលទ្ធិ វត ភោ វិទេហានំ យេសំ
 និមិ រាជានំ ឆម្មិកោ ឆម្មរាជានំ ឆម្មេ វិគោ មហារាជានំ

១ ឧ. អាណន្ទសុត្តោ នត្ថិ ។ ២ ឧ. ម. សីសំ ឧហាតោ ។ ៣ ឧ. មុខេ ។ ម. បម្មេខេ ។

រាជវត្ត មួយទៅសូត្រ ព្រះឥន្ទ្រមានរាជបំណងចង់ឃើញព្រះបាទនិមិកដ

(២២០) ម្ចាស់អាណន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា
 បានហៅពួកទេវតាជាន់តាវត្តិៗមកថា ម្ចាស់គ្នាឃើងទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយចង់ឃើញព្រះបាទនិមិកដឬទេ ។ ពួកទេវតាក្រាបទូលថា បពិត្រ
 ទ្រង់អ្នកនិទិត្យ ឃើងទាំងឡាយចង់ឃើញព្រះបាទនិមិកដដែរ ។ ម្ចាស់
 អាណន្ទ សម័យនោះឯង ព្រះបាទនិមិកដជំរះ ព្រះសិរ្សហើយរក្សាទេវបាសថ
 ក្នុងថ្ងៃទេវបាសថទី ១៥ ហើយចូលទៅកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ គង់នៅ
 ក្នុងជាន់លើ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា
 ក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីពួកទេវតាជាន់តាវត្តិៗ ហើយមកប្រាកដបំពោះព្រះកត្ត
 ព្រះបាទនិមិកដ ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាន្តរវែងដែលបត់ចូល ឬបត់
 នូវវែងដែលលាចេញដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជ
 ជាធំជាងទេវតា មានព្រះបន្ទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះបាទនិមិកដថា បពិត្រ
 មហារាជ ព្រះអង្គពេញហៅជាមានលាភ បពិត្រមហារាជ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស ព្រះអង្គពេញហៅបានដោយល្អ បពិត្រមហារាជ ដ្បិតពួក
 ទេវតាជាន់តាវត្តិៗបានអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយសរសើរ ក្នុងរោងសុធម្មាថា
 អើហ្ន៎⁺ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមានលាភ អើហ្ន៎⁺ អត្តភាព
 ជាមនុស្សពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបានដោយល្អ ព្រោះថា
 ព្រះបាទនិមិកដ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ធម្មំ ចរតិ ព្រាហ្មណាភហបតិកេសុ នេភមេសុ ចេវ
 ជាធម្មទេសុ ច ឧទោសថញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ទស្ថី
 បញ្ចទស្ថី អជ្ឈមី ច បត្តស្សាតិ នេវ តេ មហារាជ
 តាវត្ថីសា និស្សនកាមា តស្ស តេ អហំ មហារាជ
 សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាបិ បហិណិស្សាមិ អភិរុ-
 ហេយ្យាសិ មហារាជ និព្វំ យានំ អវិកម្យមាធាតិ ។
 អធិវាសេសិ ខោ អាទន្ទ និមិ រាជា តុល្លាភារេន ។
 អថខោ អាទន្ទ សក្កោ នេវនមិទ្ធោ និមិស្ស រញ្ញោ
 អធិវាសនំ វិនិច្ឆា សេយ្យថាមិ ធាម ពលវា បុរិសោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ
 សម្មាញ្ញេយ្យ ឯវមេវ និមិស្ស រញ្ញោ សម្មុទេ អន្តរបាតោ
 នេវេសុ តាវត្ថីសេសុ ចាតុរហោសិ ។

(២២០) អថខោ អាទន្ទ សក្កោ នេវនមិទ្ធោ
 មាតលី សុត្តាហតិំ អាមន្តេសិ ឯហិ វិំ សម្ម
 មាតលី សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញាបិ យោជេត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

ធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកនិគមនឹងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិនឹង
 គហបតីជាតិ តែងរក្សាទុកចោលថ ក្នុងថ្ងៃទី ១២ ទី១៥ និងទី ៨នៃបក្ស
 ដូច្នេះ បតិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យ មានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បី
 ឃើញព្រះអង្គ បតិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបញ្ជូនរថសម្រាប់ទឹមសេះ
 អាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់មក ដើម្បីព្រះអង្គ
 បតិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយាន ។
 ម្នាលអាទន្ទ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់ទទួលអញ្ជើញដោយតុល្លភាព ។
 ម្នាលអាទន្ទ ត្រានោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ជ្រាបថាព្រះ
 បាទនិមិរាជទទួលអញ្ជើញហើយ ក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីទីចំពោះព្រះកក្កដនៃព្រះ
 បាទនិមិរាជ ទៅប្រាកដក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យវិញ ដូចជាបុរសមាន
 កំឡាំងលាវែងដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវវែងដែលលាចេញដូច្នេះ ។

(២២១) ម្នាលអាទន្ទ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា
 បានត្រាស់ហៅមាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះមកថា ម្នាលមាតលិ
 សំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះ

រាជវត្តស្ស មយទៅសុត្តេ សុធម្មសម្មវេសន៍

និម្ម រាជានិ ឧបសង្កមិត្តា ឃំរំ វេទេហិ អយន្តេ មហា-
 រាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញោថោ សក្កេន ទេវាន-
 មិន្ទេន បេសិតោ អភិរូហយ្យាសិ មហារាជ និត្ថំ
 យានំ អវិកម្យមាធាតិ ។ ឃំរំ ភន្តន្តវតិ ខោ អានន្ទ
 មាតលិ សង្កាហកោ សក្កស្ស ទេវានមិន្ទស្ស
 បដិស្សត្ថា សហស្សយុត្តំ អាជញ្ញោជំ យោជេត្ថា
 និម្ម រាជានិ ឧបសង្កមិត្តា ឯតទេវេច អយំ តេ
 មហារាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញោថោ សក្កេន
 ទេវានមិន្ទេន បេសិតោ អភិរូហ មហារាជ និត្ថំ
 យានំ អវិកម្យមាធា អបិច មហារាជ កតមេន
 តំ នេមិ យេន វា ចាបកម្មា ចាបកានំ កម្មានំ
 វិចាតំ បដិសំវេទេន្តំ យេន វា កល្យាណកម្មា
 កល្យាណកម្មានំ^(១) វិចាតំ បដិសំវេទេន្តិតិ ។
 ឧកយេនេវ មំ មាតលិ នេហិតិ ។ សំបវេសិ^(២)
 ខោ អានន្ទ មាតលិ សង្កាហកោ និម្ម រាជានិ
 សុធម្មាយំ សកាយំ^(៣) ។ អន្តសា ខោ អានន្ទ សក្កោ

១ ឧ. ពល្យាណានំ ពម្ភានំ ។ ២ ឧ. សម្មាបេសិ ។ ៣ ឧ. ម. សុធម្មំ សវំ ។

រាជវង្ស មួយទៅស្មុគ្រ ការនាំចូលទៅកាន់រោងសុធម្មា

មួយពាន់ ហើយចូលទៅជូនព្រះបាទនិមិកដ រួចទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
មហាក្សត្រ រថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់
នេះ សក្កទៅរាជធានីជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
បពិត្រមហាក្សត្រ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ ។
ម្ចាស់អានន្ទ មាតលិទៅបុត្តជាអ្នកសង្គ្រោះ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូលនៃសក្ក
ទៅរាជធានីជាងទៅតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចម្រើន ចូរមានដល់ព្រះអង្គ
ហើយរៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយ
ពាន់ នាំចូលទៅជូនព្រះបាទនិមិកដ ហើយទូលសេចក្តីនេះថា បពិត្រ
មហាក្សត្រ រថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់
នេះ សក្កទៅរាជធានីជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
បពិត្រមហាក្សត្រ សូមព្រះអង្គកុំញញើត ចូរឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ បពិត្រ
មហាក្សត្រ មួយទៀត ពួកសត្វ ដែលមានកម្មអាក្រក់ តែងទទួលនូវ
ផលនៃកម្មអាក្រក់ ដោយផ្លូវណា ពួកសត្វ ដែលមានកម្មល្អ តែង
ទទួលនូវផលនៃកម្មល្អ ដោយផ្លូវណា ក្តី បណ្តាផ្លូវទាំងពីរនោះ ខ្ញុំនឹង
នាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណា ។ ម្ចាស់មាតលិទៅបុត្ត អ្នកចូរនាំយើង
ទៅតាមផ្លូវទាំងពីរនោះចុះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មាតលិទៅបុត្តជាអ្នកសង្គ្រោះ
បានញ៉ាំងព្រះបាទនិមិកដ ឲ្យទៅដល់រោងសុធម្មា ។ ម្ចាស់អានន្ទ សក្ក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវនមិទ្ធោ នមី រាជាធំ ទ្វារតោ វ អាភច្ឆន្តំ ទិស្វា (១) នមី
 រាជាធំ ឯតទេវេច ឯហិ ខោ មហារាជ ស្វាគនំ មហា-
 រាជ ទេវ តេ មហារាជ តាវត្តីសា សុធម្មាយំ សភាយំ
 តិរុយមាធរូចា សង្ខសង្ខា លាភា វត ភោ វិទេហានំ
 សុលទ្ធិ វត ភោ វិទេហានំ យេសំ នមី រាជា ធម្មិកោ
 ធម្មរាជា ធម្មេ វិរោ មហារាជា ធម្មំ ចរតិ
 ព្រាហ្មណភហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ ជាធម្មទេសុ
 ច ឧបោសថញ្ច ឧបវសតិ ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី អដ្ឋមី
 ច បត្តស្សាតិ ទេវ តេ មហារាជ តាវត្តីសា ទស្ស-
 នកាមា អភិរម មហារាជ ទេវេសុ ទេវនុភាវេនាតិ ។
 អលំ មាវស តត្ថេវ មិ មិថីលំ បដិទេតុ តថាហំ ធម្មំ
 ចរិស្សាមិ ព្រាហ្មណភហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ
 ជាធម្មទេសុ ច ឧបោសថញ្ច ឧបវសិស្សាមិ ចាតុទ្ទសី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទេវរាជជាធំជាងទេវតា បានឃើញព្រះបាទនិមិរាដ ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ
 លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះបាទនិមិរាដថា បពិត្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គមកចុះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្តេចមកប្រពៃ
 ហើយ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាន់គាវក្តិន្ស្ស បានប្រជុំគ្នានិយាយ
 ក្នុងរោងសុធម្មាថា ឧហ្ម៍⁺ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាន
 លាភ ឧហ្ម៍⁺ អត្តភាពជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅ
 បានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាដ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌
 ជាមហារាជ ទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគមនឹង
 អ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណ៍ជាតិនឹងគហបតីជាតិ តែងរក្សាទុកបាសថក្នុងថ្ងៃ
 ទី១៤ ទី១៥ និងទី៨ នៃបក្ស ដូច្នេះ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាន់
 គាវក្តិន្ស្សមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គត្រេកអរ ចំពោះពួកទេវតា ដោយទេវានុភាពចុះ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គអ្នកនិទិក ល្មមហើយ សូមព្រះអង្គនាំខ្ញុំទៅ កាន់ក្រុងមិថិលា
 ក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគមនឹងអ្នកជន-
 បទ ជាព្រាហ្មណ៍ជាតិនឹងគហបតីជាតិ នឹងរក្សាទុកបាសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤

រាជវង្ស មហាវេសុត្តេ ពហ្មកាមន្ត

បញ្ចុទ្ទសី អដ្ឋមី ច បត្តស្សាតិ ។ អថខោ អាណន្ទ
 សក្កោ ទេវនមិន្ទោ មាតលី សង្កាហកំ អាមន្តេសិ
 ឯហិ ភំ សម្ម មាតលី សហស្សយុតំ អាជញ្ញមិ
 យោជេត្វា និមី រាជានំ តត្ថេវ មិច្ឆិលំ បដិទេហិតំ ។
 ឯវំ កន្ទន្តវតិ ខោ អាណន្ទ មាតលី សង្កាហកា
 សក្កស្ស ទេវនមិន្ទស្ស បដិស្សត្វា សហស្សយុតំ
 អាជញ្ញមិ យោជេត្វា និមី រាជានំ តត្ថេវ មិច្ឆិលំ
 បដិទេសិ ។

(២២២) តត្រ សុទ្ធិ អាណន្ទ មហារាជានំ
 ធម្មំ ចរតិ ព្រាហ្មណាគហបតិកេសុ នេកមេសុ
 ចេវ ជាទបទេសុ ច ឧចោសថញ្ច ឧបវសតិ
 ចាតុទ្ទសី បញ្ចុទ្ទសី អដ្ឋមី ច បត្តស្សាតិ ។
 អថខោ អាណន្ទ និមី រាជានំ តហ្វនំ វស្សនំ
 តហ្វនំ វស្សសតានំ តហ្វនំ វស្សសហស្សនំ
 អច្ចយេន កប្បកំ អាមន្តេសិ យនា មេ សម្ម
 កប្បក បស្សេយ្យសិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ

រាជវត្ត មឃទេវសូត្រ ទ្រង់មានព្រះបណ្ឌិតនិងខ្មាន់ព្រះកេស

ទី ១៥ នឹងទី ៨ នៃបក្ស ។ ម្ចាស់មានទ្ធុ គ្រានោះឯង សក្កទេវរាជ
 ជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ត្រាស់ហៅមាគលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះមកថា
 ម្ចាស់មាគលិទេវបុត្តសំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេនាជាអនេយ្យដែល
 ទីមដោយសេនាអនេយ្យមួយពាន់ ហើយនាំព្រះបាទនិមិរាជទៅកាន់
 ក្រុងមិថិលាក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ ។ ម្ចាស់មានទ្ធុ មាគលិទេវបុត្ត
 ជាអ្នកសង្គ្រោះ បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃសក្កទេវរាជ ជាធំជាង
 ទេវតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀប
 ចំរថសេនាអនេយ្យ ដែលទីមដោយសេនាអនេយ្យមួយពាន់ ហើយ
 នាំព្រះបាទនិមិរាជទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ ។

(២២២) ម្ចាស់មានទ្ធុ បានឮថា មហារាជក្នុងក្រុងមិថិលានោះ
 តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគមនឹងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិនឹង
 គហបតីជាតិ តែងរក្សាទុកបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ នឹងទី ៨ នៃបក្ស ។
 ម្ចាស់មានទ្ធុ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ
 ទើបព្រះបាទនិមិរាជត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះកេស
 ជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្លៀកក៏មានលើក្បាលនៃអញ ក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អថ មេ អាហារេយ្យសីតិ ។ ឃំ ទេវតិ ទោ អានន្ទ
កប្បកោ និមិស្ស រញ្ជោ បច្ចុស្សោសិ ។ អន្ទសា
ទោ អានន្ទ កប្បកោ ពហ្វនំ វស្សនំ ពហ្វនំ
វស្សសតានំ ពហ្វនំ វស្សសហស្សនំ អច្ចយេន
និមិស្ស រញ្ជោ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ និស្វាន
និមិ រាជានំ ឯតទេវេច ចាតុក្កតា ទោ ទេវស្ស
ទេវទ្ធតា និស្សន្តិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ ។
តេនហិ សម្ម កប្បក តានិ បលិតានិ
សាធុតំ សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិតា មម អញ្ចលិស្មី
បតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឃំ ទេវតិ ទោ អានន្ទ កប្បកោ
និមិស្ស រញ្ជោ បដិស្សត្វា តានិ បលិតានិ សាធុតំ
សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិតា និមិស្ស រញ្ជោ អញ្ចលិស្មី
បតិដ្ឋាបេសិ ។ អថទោ អានន្ទ និមិ រាជា កប្ប-
កស្ស កាមរំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ អាមន្តាបេត្វា
ឯតទេវេច ចាតុក្កតា ទោ មេ តាត កុមារ ទេវទ្ធតា
និស្សន្តិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ ក្កតា ទោ បនមេ
មាណសកា កាមា សមយោ និព្វេ កាមេ បរិយេ.

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កាលណាហើយ អ្នកចូរប្រាប់អញក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ខ្មាន់
 ព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលព្រះបាទនិមិកដថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលអាណន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ
 ខ្មាន់ព្រះកេសបានឃើញសក់ស្លៀក កើតមានលើព្រះសិរីនៃព្រះបាទនិ-
 មិកដ លុះឃើញហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះបាទនិមិកដដូច្នេះថា ទេវទូត
 ប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្លៀកកើតមានលើព្រះសិរី
 ហើយ ។ ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្លៀក
 នោះដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃនៃអញមើល ។
 ម្នាលអាណន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទនិមិកដថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយដកសក់ស្លៀកនោះ ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល
 រួចដាក់លើម្រាមព្រះហស្តនៃព្រះបាទនិមិកដ ។ ម្នាលអាណន្ទ លំដាប់នោះ
 ព្រះបាទនិមិកដទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកសួយដល់ខ្មាន់ព្រះកេសហើយ ឲ្យ
 ហៅព្រះរាជកុមារជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា ម្នាលកុមារ
 កូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ ដល់បិតាហើយ សក់ស្លៀកកើតមានលើ
 ក្បាលហើយ មួយទៀត តាមដែលជារបស់មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគ
 ស្តាប់ស្តល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកនូវតាមជាទិព្វវិញ

រាជវង្ស មយទេវត្ថេ ជេដ្ឋបុត្តសមនុស្សាសនី

សិត្តំ ឯហំ វុំ តាត កុមារ ឥមំ វជ្ជំ បដិបដ្ឋ
 អហំ បន កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អប្បានេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិស្សាមិ
 តេនហំ តាត កុមារ យនា ត្វម្ពំ បស្សេយ្យាសិ
 សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ អថ កប្បកស្ស
 កាមវំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុកំ
 វជ្ជេ សមនុស្សាសិត្វា កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អប្បានេត្វា អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជេយ្យាសិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្តំ
 និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ទោ មេ វុំ
 អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មី ទោ តាត កុមារ
 បុរិសយុកេ វត្តមាទេ ឯវ្រូបស្ស កល្យាណស្ស
 វត្តស្ស សមុច្ឆេទោ ហោតិ សោ តេសំ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ ឥន្ទាហំ តាត កុមារ ឯវំ វនាមិ យេន
 មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្តំ និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ វុំ អន្តិមបុរិសោ អហោសិតិ ។

រាជវត្ត មយទេវសូត្រ ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង

ម្នាលកុមារកូន អ្នកចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតានឹង
 កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ទើរក៏ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវ កើត
 មានលើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកសួយដល់ខ្នងព្រះ
 កេស ហើយប្រដៅនូវព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្រច្បងក្នុងរាជសម្បត្តិដោយ
 ប្រពៃ ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ទើរក៏ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្ថុ
 នេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើ
 ជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនៃបុរស
 ណានៅមានហើយ កល្យាណវត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់ស្លូន្យ
 ទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថាបុរស
 ថោកថយ ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយ
 នឹងកូនឯងយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ
 កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

(២២៣) អថទោ អានន្ទ ធិមិ វាជា កប្បកស្ស
 កាមវំ ទត្វា ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាបុត្តំ វជ្ជេ សមនុ-
 សាសិត្វា ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ហនេ កេសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជំ ។ សោ មេត្តាសហគុតេន ចេតសា
 ឯកំ ធិសំ ជវិត្វា វិហាសិ តថា ទុតិយំ តថា
 តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមណោ តិវិយំ សព្វជំ
 សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគុតេន
 ចេតសា វិបុលេន មហាគុតេន អប្បមាលោន អវេរេន
 អព្យាបជ្ឈេន ជវិត្វា វិហាសិ ។ កុរុណាសហគុតេន
 ចេតសា... អុទិតាសហគុតេន ចេតសា... ឧបេក្ខា-
 សហគុតេន ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជវិត្វា
 វិហាសិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២២៣) ម្ចាស់គានន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទនិមិរដ៍ទ្រង់ព្រះរាជទាន
 ស្រកស្នួយដល់ខ្លាច់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារជាបុត្រ
 ច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិឱ្យស្រួល ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា
 ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមយ-
 ទេវម្ពវ័ននេះឯង ។ ព្រះបាទនិមិរដ៍នោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
 ទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោមនឹងទិសទីជើង មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក
 ទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ

រាជវង្ស មយទេវសុត្តេ អន្តិមបុរិសភូតភាវី

ឥតិ ឧទ្ធម្មោ តិរិយំ សព្វងំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ
 លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន
 មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជវត្វា
 វិហាសិ ។ និមិ ទោ បដានន្ទ រាជា ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សានិ កុមារកីឡិកំ កីឡិ ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សានិ ឧបរជ្ជំ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ
 រជ្ជំ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សានិ ឥមស្មីយេវ
 មយទេវម្ពវេន អការស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិ ។ សោ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ
 ភាវត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ព្រហ្មលោក្ខ-
 បតោ អហោសិ ។

(២២២) និមិស្ស ទោ បដានន្ទ រត្នោ
 កឡានជនកោ នាម បុត្តោ អហោសិ ។ សោ
 ន អការស្មា អនតារិយំ បព្វជិ ។ សោ តំ
 កល្យាណំ វត្ថំ សមុច្ឆិដ្ឋំ ។ សោ តេសំ អន្តិមបុ-

រាជវត្ត មយទេវស្វត្រ កាតតាបុរសថោកថយ

ទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីនឹង មានចិត្តប្រកប
ដោយទុបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិន
មានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយ
អាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយអរិយាបថ
ទាំង ៤ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ព្រះបាទនិមិកដ៍នៅលេងល្បែងក្នុង កំណត់
ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាទុបកដកំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់
ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំកំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូល
មកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយទេវត្ថវីននេះឯង កំណត់
ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទនិមិកដ៍នោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤
លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅ
កើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

(២២២) ម្ចាស់មានន្ទ ក៏ឯព្រះបាទនិមិកដ៍ ព្រះអង្គមានព្រះ
រាជបុត្រមួយអង្គ ព្រះនាមថា កឡារជនកៈ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ មិន
ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសឡើយ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ក៏ផ្គាំផ្គងនូវកល្យាណ-
វត្ថុនោះហើយ ។ បណ្តាក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ព្រះរាជបុត្រនោះជាបុរស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វិសោ អហោសិ ។ សិយា ខោ បន តេ អាទន្ទ
 ឯវមស្ស អត្តោ ទ្វន តេន សមយេន រាជា
 មយទេវេ អហោសិ យេន តំ កល្យាណំ វត្ថំ
 ឯហិតន្តំ ។ ន ខោ បនេតំ អាទន្ទ ឯវំ ទដ្ឋតំ ។
 អហំ តេន សមយេន រាជា មយទេវេ អហោសិ ។
 អហំ តំ កល្យាណំ វត្ថំ ឯហិធិ មយា តំ
 កល្យាណំ វត្ថំ ឯហិតំ បដ្ឋិមា ជនតា អនុប្បវត្តេសិ ។
 តំ ខោ បនានន្ទ កល្យាណំ វត្ថំ ន ឯត្វិទាយ
 ន វិរាគាយ ន ឯរោធាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន ឯព្វាធាយ សំវត្ថុតិ
 យាវទេវ ព្រហ្មលោក្ខបបត្តិយា ។ ឥទំ ខោ បនា-
 នន្ទ ឯតវហិ មយា កល្យាណំ វត្ថំ ឯហិតំ ឯកន្ត-
 ឯត្វិទាយ វិរាគាយ ឯរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្ពោធាយ ឯព្វាធាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ញានន្ទ
 ឯតវហិ មយា កល្យាណំ វត្ថំ ឯហិតំ ឯកន្តឯត្វិទាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោតកៈ

ថោកថយជាងគេ ។ ម្នាល អានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ព្រះបាទមយទេវរាជណា ដែលបានតាំងទុកនូវកល្យាណវត្ថុ
នោះ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះឯង គឺបុគ្គលដទៃក្នុងសម័យនោះទេដឹង ។
ម្នាល អានន្ទ រឿងនេះអ្នកកុំគប្បីយល់យ៉ាងនេះឡើយ ។ តថាគតឯង
ជាមយទេវរាជ ក្នុងសម័យនោះ ។ តថាគតបានតាំងទុកនូវកល្យាណវត្ថុ
នោះហើយ ប្រជុំជនជាខាងក្រោយ បានប្រព្រឹត្តតាមកល្យាណវត្ថុនោះ
ដែលតថាគត បានតាំងទុកស្រេចហើយ ។ ម្នាល អានន្ទ តែថា
កល្យាណវត្ថុនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ បានត្រឹមតែកើត
ក្នុងព្រហ្មលោកប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាល អានន្ទ ចំណែកខាងកល្យាណវត្ថុ
នេះ ដែលតថាគតតាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់
ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះ
និព្វាន ។ ម្នាល អានន្ទ កល្យាណវត្ថុដែលតថាគតតាំងទុកហើយ ក្នុង
កាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត

រាជវង្សស្ស មយទេវសុត្តេ កល្យាណវត្ថុ

វិរាតាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោ-
 ធាយ និព្វានាយ សិវត្ថុតិ ។ អយមេវ អរិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សេយ្យថំទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 សង្កប្បោ សម្មាវាទោ សម្មាកម្មនោ សម្មាអាជីវោ
 សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ឥទំ ខោ
 អាទន្ទ ឯតវហំ មយា កល្យាណំ វត្ថុ និហិតំ
 ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធាយ ឧបសមាយ
 អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ សិវត្ថុតិ ។
 តំ វោ អហំ អាទន្ទ ឯវំ វិនាមិ យេន មេ ឥទំ
 កល្យាណំ វត្ថុ និហិតំ អនុប្បវត្តេយ្យថ មា ខោ
 មេ តុម្ហេ អន្តិមបុរិសោ អហវត្ថុ យស្មី ខោ អាទន្ទ
 បុរិសយុគេ វត្ថុមាទេ ឯវុបស្ស កល្យាណស្ស
 វត្ថុស្ស សមុច្ឆេទោ ហោតិ សោ តេសំ
 អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ តំ វោ អហំ អាទន្ទ

កងវត្ថុ មឃទេវសូត្រ កល្យាណវត្ថុ

ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់
 ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីឃើញប្រព័ត៌ ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រព័ត៌ ១
 វាចាប្រព័ត៌ ១ ការងារប្រព័ត៌ ១ ការចញ្ចឹមជីវិតប្រព័ត៌ ១ សេចក្តីព្យាយាម
 ប្រព័ត៌ ១ សេចក្តីរលឹកប្រព័ត៌ ១ ការតាំងចិត្តប្រព័ត៌ ១ ម្នាលអានន្ទ
 កល្យាណវត្ថុនេះឯង ដែលគេថាគតតាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាក
 រាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង
 ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអានន្ទ គេថាគតពោលនូវកល្យាណវត្ថុនោះ
 ដល់អ្នកទាំងឡាយថា កល្យាណវត្ថុនេះ គេថាគតបានតាំងទុកហើយ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយជាង
 គេថាគតឡើយ ម្នាលអានន្ទ កាលបើគូនៃបុរសណាមាននៅ កល្យាណ-
 វត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់ស្បែកទៅ បណ្តាបុរសទាំងនោះ
 គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។ ម្នាលអានន្ទ គេថាគត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឯវិ វនាមិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្ថុំ ឯហិតំ
 អនុប្បវត្តេយ្យេន មា ខោ មេ តុម្ភេ អន្តិមបុរិសា
 អហុវត្ថាទិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្ថមនោ អាយស្មា
 អាននោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតំ ។

មយទេវសុត្តំ ភគិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដ្ឋានសកៈ

ពោលនូវកល្យាណវត្ថុនោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា កល្យាណ-
វត្ថុនេះ គឺថាគតបានតាំងទុកហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ
អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយជាងគេថាគតឡើយ ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ បានគ្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជា
អ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ មឃទេវសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថិ មជ្ឈិមសុត្តន្តិ(១)

(២២៥) ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
មហាកត្តានោ មជ្ជរាយ(២) វិហរតិ កុត្តារនេ(៣) ។
អស្សោសិ ខោ រាជា មជ្ជរោ អវន្តិបុត្តោ សមណោ
ខលុ ភោ កត្តានោ មជ្ជរាយ វិហរតិ កុត្តារនេ តំ
ខោ បន កវន្តំ កត្តានំ ឯវំ កល្យាណោ កត្តិសន្នោ
អព្ពកតោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ(៤) មេធាវី ពហុស្សុតោ
ចិត្តកថី កល្យាណបដិកាណោ វុឡោ ថេវ អរហា
ច សាធុ ខោ បន តថាវចានំ អរហតំ នស្សនំ
ហោតីតិ ។ អថខោ រាជា មជ្ជរោ អវន្តិបុត្តោ
កប្រានំ កប្រានំ យាធនំ យោជាបេត្វា កទ្រំ យានំ
អភិវ្យាហិត្វា កទ្រេហំ កទ្រេហំ យានេហំ មជ្ជរាយ
និយ្យាសិ មហាច្ចរាជាទុក្ខានេ អាយស្មន្តំ មហាកត្តានំ
នស្សនាយ យាវតីកា យានស្ស ភូមិ យានេន កត្វា

១ ម. មជ្ឈិមសុត្តំ ។ ២ ឧ. ម. មជ្ជរាយំ ។ ៣ ឧ. ម. កុត្តារនេ ។ ៤ ឧ. វុត្តោ ។

មជ្ឈិមសូត្រ ទី ៤

(២២៥) ឧំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហា-
កថានៈមានអាយុ សម្រាន្តអវិយាបថនៅក្នុងគុន្ទារីន ទៀបក្រុងមធ្យក ។
ព្រះបាទមធ្យរាជអវនិបុត្ត បានឮដំណឹងថា ម្ចាស់គ្នាយើងដ៏ចម្រើន សម-
ណៈឈ្មោះកថានៈ ឥឡូវនេះគង់នៅក្នុងគុន្ទារីន ទៀបក្រុងមធ្យក កិត្តិ-
សព្វដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ របស់ព្រះកថានៈដ៏ចម្រើននោះឯង តែងផ្សាយទៅ
សព្វទិសថា លោកជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ មានបញ្ញា ជាពហុស្ស្រុត
មានសំដីដ៏វិចិត្រ មានបញ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នកចាស់ព្រឹទ្ធាង្គ ជាព្រះអរហន្ត
ផង ការបានឃើញព្រះអរហន្តមានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការញ៉ាំង
ប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចដោយពិត ។ គ្រានោះ ព្រះបាទមធ្យរាជអវនិបុត្ត
ទ្រង់ឲ្យរៀបចំយានទាំងឡាយដែលល្អ ។ ទ្រង់ឡើងគង់យានដែលល្អ ។
ហើយទ្រង់ស្តេចចេញចាកក្រុងមធ្យក ដោយយានទាំងឡាយដែលល្អ ។
ដើម្បីចូលនឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ដោយរាជានុភាពដ៏ធំ ទ្រង់ស្តេច
ទៅដោយយាន កំណត់ត្រឹមផែនដី ដែលបរយានទៅបាន ហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក់

យា នា បទ្ការោហិត្វា បតិកោ វ យេ នាយស្មា
 មហាកត្វានោ តេនុបស្ម័ត្តិមំ ឧបស្ម័ត្តិមិត្វា អាយ-
 ស្មតា មហាកត្វានេន សទ្ធិំ សម្មាទិំ សម្មាទន្ទិយំ
 កមំ សារាណិយំ វិនិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំ ។
 ឯកមន្តំ និសីទ្ទោ ទោ រាជា មនុស្សោ អន្តិមត្តោ
 អាយស្មន្តំ មហាកត្វានំ ឯតទរោច ព្រាហ្មណា ភោ-
 កត្វានំ ឯវមាហំសុ ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ
 ហីនោ អញ្ញោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណា វ សុក្កោ
 វណ្ណោ កណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណា
 វ សុដ្ឋន្តំ នោ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា វ^(១)
 ព្រាហ្មនោ បុត្តា ឧរសា មុខតោ ជាតា ព្រាហ្មជា
 ព្រាហ្មនិម្មតា ព្រាហ្មនាយានាតិ ឥទិំ^(២) ភវំ កត្វានោ
 កេមក្កាយតិ^(៣) ។

[២២២] យោសោយេវ ទោ ឯសោ មហារាជ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហីនោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោកៈ

ទ្រង់យាងចុះអំពីយាន ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅរក
 ព្រះមហាក្សត្រនេះមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ
 ជាមួយ នឹងព្រះមហាក្សត្រនេះមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
 នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះបាទ
 មគ្គរាជអវុទ្ធិបុត្ត លុះគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ មានព្រះបន្ទូល
 ពាក្យនេះ នឹងព្រះមហាក្សត្រនេះមានអាយុថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន
 ពួកព្រាហ្មណ៍ នាំគ្នាពោលយ៉ាងនេះថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់
 ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈខ្មៅ
 ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម ជាឧសភេតិកអំពីព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែងឱ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នេះ សេចក្តីនេះព្រះករុណាដ៏ចម្រើន នឹងពោលដូចម្តេចទៅវិញ ។

(២២៦) ព្រះមហាក្សត្រនេះថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ សំឡេង
 សុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់

រាជវង្សស្ស មនុស្សពេទ្យ ចក្ខុវិស័យ

អញ វង្សា ព្រាហ្មណ៍ វ សុត្តោ វង្សា
 កណ្តោ អញ វង្សា ព្រាហ្មណ៍ វ សុត្តោ
 ដោ អញ ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ វ ព្រាហ្មណ៍ បុត្តា
 ឌីរសា មុខតោ ជាតា ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍
 ព្រាហ្មណ៍ យាទាតិ សមិទាចិ ខោ ឯតំ^(១) មហារាជ
 បរិយាយេន វេទិតំ យថា យោសោយេវេសោ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណ៍ វ សេដ្ឋា វង្សា បរិយោ
 អញ វង្សា ។ បេ ។ ព្រាហ្មណ៍ យាទាតិ តំ កី មញ្ញសិ
 មហារាជ ខត្តិយស្ស ចេចិ សង្ឃេយ្យ ធនេន វ ធានេន
 វ រជិតេន វ ជាត្របេន វ ខត្តិយេចិស្សស្ស
 បុត្តដ្ឋាយី បន្ទានិទាតិ កីការប្បជិស្សរី មនាបចារី
 ចិយវាទី ។ ព្រាហ្មណ៍ ចិស្សស្ស...វេស្សចិស្សស្ស...
 សុត្តោចិស្សស្ស បុត្តដ្ឋាយី បន្ទានិទាតិ កីការ
 ប្បជិស្សរី មនាបចារី ចិយវាទីតិ ។ ខត្តិយស្ស
 ចេចិ ភោ កត្វាន សង្ឃេយ្យ ធនេន វ ធានេន
 វ រជិតេន វ ជាត្របេន វ ខត្តិយេចិស្សស្ស

រាជវង្ស មុនសុត្តន្ត ប្រសូត្រាព្វវិស្ណុៈទាំង ៤

ជនដទៃជាវិស្ណុៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវិស្ណុៈស ជនដទៃជាវិស្ណុៈខ្ពស់
 ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គលរបស់ព្រហ្ម ជាឧទេសកើតអំពីព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែងឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នេះ បពិត្រមហាវេទ ឯសំឡេងសុះសាយនេះតែងប្រាកដក្នុងលោកថា
 ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវិស្ណុៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវិស្ណុៈទាប ។ បេ ។ ជាអ្នក
 ទទួលមតិករបស់ព្រហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បី
 ដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហាវេទ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព)
 ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើក្សត្រិយ៍
 (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកត្រឡប់មុខ ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វី ។
 ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះ
 ឬទេ ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុទ្ធីក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើង
 មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វី ។ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត
 ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់នៃក្សត្រិយ៍នោះឬទេ ។ ព្រះបាទមគ្គរាជ
 ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច
 (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កានំ

បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី កីការប្បជិស្សាវី មនាបចារី
 មិយវាទី ។ ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស... វេស្សោមិស្សា-
 ស្ស... សុខោមិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី
 កីការប្បជិស្សាវី មនាបចារី មិយវាទីតិ ។

(២២៧) តិ កី មញ្ញាសិ មហារាជ ព្រាហ្មណស្ស
 ចេមិ ឥន្ទ្រេយ្យ ធនេន វា ធិញ្ញេន វា រជតេន វា
 ជាត្របេន វា ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី
 បច្ឆានិចាតី កីការប្បជិស្សាវី មនាបចារី មិយវាទី ។
 វេស្សោមិស្សាស្ស... សុខោមិស្សាស្ស... ខត្តិយោ-
 មិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី កីការប្បជិស្សាវី
 មនាបចារី មិយវាទីតិ ។ ព្រាហ្មណស្ស ចេមិ កោ
 កច្ឆាន ឥន្ទ្រេយ្យ ធនេន វា ធិញ្ញេន វា រជតេន វា
 ជាត្របេន វា ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆា-
 និចាតី កីការប្បជិស្សាវី មនាបចារី មិយវាទី ។ វេ-
 ស្សោមិស្សាស្ស...សុខោមិស្សាស្ស...ខត្តិយោមិស្សាស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក្សត្រិយ៍ (៨៩១) ក៏ជាអ្នកត្រូវតែនឡើងមុន ផ្ទះក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ
ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះ
ឯង ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុទ្ធីក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោក
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត
ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឯង ។

(២២៧) បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
ព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយ
ប្រាក់ ឬដោយមាស តើព្រាហ្មណ៍ (៨៩១) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន
ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
ជាទីគាប់ចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍នោះ ឬទេ ។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ធីក្តី...
ក្សត្រិយ៍ក្តី គប្បីជាអ្នកតែនឡើងមុន ផ្ទះក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រ-
ព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រាហ្មណ៍នោះ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះភព្វានៈដ៏ចម្រើន បើព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធា-
នុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស
ព្រាហ្មណ៍ (៨៩១) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួល
ស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់
នៃព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។ វេស្សៈក្តី... សុទ្ធីក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី

រាជវង្ស មនុស្សត្ត ចក្ខុវិស័យ

បុព្វដ្ឋាយី បន្ទាន់ចាត់ ក៏ការប្បដិស្ឋាវី មនាបចារី
 បិយវាទីតិ ។

(២២៨) តិ ក៏ មនាសិ មហារាជ វេស្សស្ស

ចេបិ ឥន្ទ្រយ្យ ឆន្ទ វា ឆន្ទា វា

រាជតេន វា ជាត្របេន វា វេស្សបិស្ឋាស្ស

បុព្វដ្ឋាយី បន្ទាន់ចាត់ ក៏ការប្បដិស្ឋាវី មនាបចារី

បិយវាទី ។ សុទ្ធាបិស្ឋាស្ស... ឧត្តិយោបិស្ឋាស្ស...

ព្រាហ្មណោបិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បន្ទាន់ចាត់ ក៏ការ

ប្បដិស្ឋាវី មនាបចារី បិយវាទីតិ ។ វេស្សស្ស

ចេបិ ភោ កថាន ឥន្ទ្រយ្យ ឆន្ទ វា ឆន្ទា

វា រាជតេន វា ជាត្របេន វា វេស្សបិស្ឋាស្ស

បុព្វដ្ឋាយី បន្ទាន់ចាត់ ក៏ការប្បដិស្ឋាវី មនាបចារី

បិយវាទី ។ សុទ្ធាបិស្ឋាស្ស .. ឧត្តិយោបិស្ឋាស្ស...

ព្រាហ្មណោបិស្ឋាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បន្ទាន់ចាត់ ក៏ការ

ប្បដិស្ឋាវី មនាបចារី បិយវាទីតិ ។

រាជវង្ស មុនសូត្រ ប្រសាសន៍ព្រះឈ្មោះតាំង ៤

ក៏ជាអ្នកត្រូវតែនឡើងមុន ផ្ទុកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើ
ជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។

(២២៨) បពិត្រមហាវរាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
បើវេស្សៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ
ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើវេស្សៈ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើង
មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឬទេ ។ សុទ្ធាត្ថ... ក្សត្រិយ៍ត្ថ...
ព្រាហ្មណ៍ត្ថ គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការ
អ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើវេស្សៈ គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព)
ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស វេស្សៈ
(ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ
ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះ
ឯង ។ សុទ្ធាត្ថ... ក្សត្រិយ៍ត្ថ... ព្រាហ្មណ៍ត្ថ ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោក
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត
ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបរិយាយស្ស

(២២៩) នំ ភី ភី មញ្ញាសិ មហារាជ សុទ្ធស្ស

ភេបិ ឥន្ទ្រយ្យ ធនេន វា ធិញ្ញោន វា រជតេន

វា ជាត្រមេន វា សុន្ទោបិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី

បច្ឆានិចាតី ភីការប្បដិស្សាវី មនាបចារី បិយវាទី ។

ខតិយោបិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោបិស្សាស្ស... វេស្សោ-

បិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី ភីការប្បដិស្សាវី

មនាបចារី បិយវាទីតិ ។ សុទ្ធស្ស ភេបិ ភោ

កច្ចាន ឥន្ទ្រយ្យ ធនេន វា ធិញ្ញោន វា រជតេន

វា ជាត្រមេន វា សុន្ទោបិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី

បច្ឆានិចាតី ភីការប្បដិស្សាវី មនាបចារី បិយវាទី ។

ខតិយោបិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោបិស្សាស្ស... វេស្សោ-

បិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី ភីការប្បដិស្សាវី

មនាបចារី បិយវាទីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

(២២៩) បពិត្រមហាភដ្ឋ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 បើសុទ្ធុៈគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយ
 ប្រាក់ ឬដោយមាស តើសុទ្ធុៈ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន
 ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
 ជាទីស្រឡាញ់នៃសុទ្ធុៈនោះ ឬទេ ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី...
 វេស្សៈក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ
 ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើសុទ្ធុៈគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព)
 ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស សុទ្ធុៈ (ដទៃ)
 ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្ត
 អំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុៈនោះឯង ។
 ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី.. វេស្សៈក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន
 ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល
 ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុៈនោះឯង ។

រាជវត្តស្វ មនុស្សត្ត ចក្ខុវិស័យសមមហា

[២៣០] តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ យទិ ឯវិ
 សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ នោ
 វា កាមិ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ អន្តា ខោ
 កោ កត្វាន ឯវិ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តិ នាហិ^(១) ឯត្ថ កីញ្ច នាតាករណំ
 សមនុបស្សមីតិ ។

[២៣១] ឥមិនាមិ ខោ ឯតំ មហារាជ បរិយាយេន
 វេទិតុំ យថា យោសោយេវេសោ លោកស្មី ព្រាហ្ម-
 ណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ហិ នោ អញ្ញោ វណ្ណា ។ មេ ។
 ព្រហ្មនាយានាតិ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ ឥនាស្ស
 ខត្តិយោ ចាលាតិចាតិ អទិន្នាយី កាមេស្ម មិច្ឆា-
 ចារី មុសាវាទី បិសុណាវាចោ ឝុសាវាចោ សម្មប្បលាបិ
 អភិជ្ឈាលុ ព្យាបន្នចិត្តោ មិច្ឆាទិដ្ឋី កាយស្ស ភេតា

រាជវង្ស មនុស្សគ្រូ កាតនៃវណ្ណៈទាំង ៤ ស្មើ ៗ គ្នា

(២៣០) បពិត្រមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើ ៗ គ្នា
ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបលដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤
នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ពិតមែនណាស់ហើយ កាលបើ
ហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើ ៗ គ្នាទេ ឬមិន
ស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបលដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤
នេះវិញ ។

(២៣១) បពិត្រមហាក្សត្រ សំឡេងសុខសាយនេះ តែងប្រាកដ
ក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រាហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញ
គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រីយ៍ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នក
លួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យ
កុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោល
ពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជា
អ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បរម្មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបន្នេយ្យ
 នោ វា កងំ វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។ ខត្តិយោបិ
 ហំ កោ កថាន ចាណាតិចាតី អទិន្នាទាយំ កា-
 មេសុ មិន្នាចារី មុសាវាទំ បិសុណាវាចោ ជុស្សវាចោ
 សម្មប្បឈាបំ អភិជ្ឈាសុ ព្យាបន្នចិត្តោ មិន្នាទិដ្ឋិ
 កាយស្ស កេនា បរម្មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ
 វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបន្នេយ្យ ឯវំ មេ ឯតុ ហោតិ
 ឯវញ្ច បន មេ ឯតំ អរហនំ សុតន្តិ ។

(២៣២) សាធុ សាធុ មហារាជ សាធុ ខោ តេ
 ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតិ សាធុ ច បន តេ ឯតំ
 អរហនំ សុតំ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ ឥនាស្ស
 ព្រាហ្មណោ... ឥនាស្ស វេស្សោ... ឥនាស្ស សុត្តោ
 ចាណាតិចាតី អទិន្នាទាយំ ។ បេ ។ មិន្នាទិដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតវិញបាន
 ប្រេត អសុរកាយ នឹងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គជ្រើសយល់ឃើញ
 ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូម្បី
 ក្សត្រិយ៍ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស
 ក្នុងតាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវាចាញះញង់
 ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោលពាក្យរោយរាយផតប្រយោជន៍ ជា
 អ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពី
 មរណៈ ក៏គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតវិញបាន ប្រេត អសុរកាយ នឹងនរក
 ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត ពាក្យនេះខ្ញុំ
 បានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣២) បពិត្រមហាភដ្ឋ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហាភដ្ឋ រឿងនេះ
 ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រព្រឹត្តហើយ មួយទៀត
 ពាក្យនេះព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រព្រឹត្ត បពិត្រ
 មហាភដ្ឋ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក
 នេះ .. វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាៈក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ
 ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះ

រាជវត្តស្ប មគ្គសុត្ត ចតុវិណ្ឌសមសមភារោ

កាយស្ប ភេនា បរម្មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ
 និរយំ ឧបបន្នេយ្យ ឆោ វា កមំ វា តេ ឯត្ថ
 ហោតីតិ ។ សុន្នោចិ ហិ ភោ កក្ខាន ចាណាតីចាតី
 អនិច្ចាទាយំ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋំ កាយស្ប
 ភេនា បរម្មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ និរយំ
 ឧបបន្នេយ្យ ឯវំ មេ ឯត្ថ ហោតី ឯវញ្ច បន មេ
 ឯតំ អរហតំ សុត្ថន្តំ ។

[២៣៣] សាធុ សាធុ មហារាជ សាធុ ខោ
 តេ ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតី សាធុ ច បន តេ
 ឯតំ អរហតំ សុត្ថំ តំ កី មញ្ញសំ មហារាជ យទិ
 ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ
 ឆោ វា កមំ វា តេ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ អន្ទា ខោ
 កក្ខាន^(១) ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តិ ឆាហំ ឯត្ថ កិញ្ចំ ឆាឆាករណំ
 សមនុបស្សមីតិ ។

រាជវង្ស មុនសូត្រ កាលនៃវណ្ណៈទាំង ៤ ស្មើ ៗ គ្នា

មានរាជកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុង
 កំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នឹងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះ
 អង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណៈ
 ដ៏ចម្រើន សូម្បីសុទ្ធា្នុជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។
 ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាជកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខ
 បន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ
 នឹងនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត
 ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមក អំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣៣) បពិត្រមហាភជ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហាភជ
 រឿងនេះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រព្រឹត្ត មួយទៀត ពាក្យនេះ
 ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រព្រឹត្ត បពិត្រមហា-
 ភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
 ហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ
 ទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រ
 ព្រះករុណៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈ
 ទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា មិនមែនមិនស្មើគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញអំពី
 ផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[២៣៤] ឥមំនាបិ ខោ ឯតំ មហារាជ បរិយោយេន
 វេទិតតំ យថា យោសោយេវេសោ លោកស្មី
 ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហំនោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ។ បេ ។ ព្រាហ្មណាយានាតិ តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ
 ឥនាស្ស ខត្តិយោ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ
 អទិន្នាធានា បដិវរតោ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវរតោ
 មុសាវាទា បដិវរតោ បិសុណាយ វាចាយ^(១) បដិវរតោ
 ដុសាយ វាចាយ បដិវរតោ សម្មប្បលាថា បដិវរតោ
 អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិត្តោ សម្មាទិដ្ឋី កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សុគតី សត្តំ លោកំ ឧបបន្នេយ្យ
 នោ វា កមំ វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។
 ខត្តិយោបិ ហំ ភោ កច្ចាន ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ អទិន្នាធានា បដិវរតោ កាមេសុមិច្ឆា-
 ចារា បដិវរតោ មុសាវាទា បដិវរតោ បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ដុសាយ វាចាយ បដិវរតោ
 សម្មប្បលាថា បដិវរតោ អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិត្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២៣៤) បពិត្រមហាភវ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដ
 ក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
 ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រាហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញ
 គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហាភវ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ
 វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរ
 ចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចាញុះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាក
 ពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី
 ជាអ្នកមានចិត្តមិនមានព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាង
 កាយបែកផ្ចាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ
 សួគ៌ទៅលោក ឬមួយមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះភព្វានៈដ៏ចម្រើន សូម្បីក្សត្រិយ៍
 ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការ
 ប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចា
 ញុះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាកពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជា

រាជវង្សស្ស មនុស្សត្តេ ចតុវណ្ណសមសមភារា

សម្មាទិដ្ឋី កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី សក្កំ
 លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យ ឃីរំ មេ ឯត្ថ ហោតិ ឯវព្វ
 បន មេ ឯតំ អរហតំ សុតន្តំ ។

(២៣៥) សាធុ សាធុ មហារាជ សាធុ ទោ
 តេ ឯតំ មហារាជ ឃីរំ ហោតិ សាធុ ច បន តេ
 ឯតំ អរហតំ សុតំ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ
 ឥន្ទាស្ស ព្រាហ្មណោ... ឥន្ទាស្ស វេស្សោ... ឥន្ទាស្ស
 សុទ្ធោ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋី
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី សក្កំ លោកំ
 ឧបបជ្ជេយ្យ នោ វា កកមិ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។
 សុទ្ធោបិ ហិ កោ កច្ចាន ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ អទិដ្ឋាទាទា បដិវរតោ ។ បេ ។
 សម្មាទិដ្ឋី កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី
 សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យ ឃីរំ មេ ឯត្ថ ហោតិ
 ឯវព្វ បន មេ ឯតំ អរហតំ សុតន្តំ ។

រាជវង្ស មនុស្សត្រ ភាពនៃវង្សៈទាំង ៤ ស្មើ ៗ គ្នា

អ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខ
បន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតិទៅលោក ខ្ញុំមានសេចក្តី
យល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះខ្ញុំបានឮមកអំពី
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣៥) បតិគ្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បតិគ្រមហារាជ
រឿងនុ៎ះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ
ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បតិគ្រមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈ
ក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វៗបេ។
ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខ
បន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតិទៅលោក ឬមិនទៅកើតទេ
ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនុ៎ះ ។ បតិគ្រព្រះ
ករុណៈដ៏ចម្រើន សូម្បីសុទ្ធាដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួច
ទ្រព្យគេ ។ បេ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែក
ធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតិទៅ-
លោក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត
ពាក្យនុ៎ះខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

(២៣៦) សាធុ សាធុ មហារាជ សាធុ ខោ
 តេ ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតិ សាធុ ច បន តេ
 ឯតំ អរហនំ សុតំ តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ យទិ
 ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ
 ឆោ វា កថំ វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។ អន្ធា ខោ
 កោ កត្វាន ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តិ ឆាហំ ឯតុ តិញ្ចំ ឆាឆាករណំ
 សមនុបស្សាមីតិ ។

(២៣៧) ឥមឆាបិ ខោ ឯតំ មហារាជ
 បរិយាយេន វេទិតត្វំ យថា យោសោយេវេសោ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ។ មេ ។
 ព្រហ្មនាយាធាតិ តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ ឥធ
 ខត្តិយោ សន្ធិ វា ធិន្ទេយ្យ ធិល្លោមិ វា ហរេយ្យ
 ឯកាការីតំ វា ករេយ្យ បរិបន្តេ វា តិដ្ឋេយ្យ បរទារិ
 វា កច្ឆេយ្យ តព្វោ តេ បុរិសា កហេត្វា នស្សេយ្យំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២៣៦) បពិត្រមហាភដ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហាភដ រឿង⁺នុ៎ះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាភារប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យ⁺នុ៎ះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាភារប្រពៃ បពិត្រមហាភដ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់ មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះ កថានុវរ្ម័ន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗ គ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

(២៣៧) បពិត្រមហាភដ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ។ បេ ។ ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ ព្រហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុ⁺នុ៎ះអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងដោយបរិយាយ ដូចតទៅនេះ បពិត្រមហាភដ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ កាត់ដក្ខាន់ផ្ទះរបស់គេក្តី ឬន់គេក្តី ធ្វើអំពើហៀត ហៀនយកទ្រព្យរបស់ក្នុងផ្ទះតែមួយក្តី ចាំស្លាកផ្លូវក្តី សេពភិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយចាប់ក្សត្រិយ៍នោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គ

រាជវង្សស្យ មុនសុត្តេ ចោរព្វតបុត្តប្បញ្ញា

អយំ តេ ទេវំ ចោរោ អាគុំ(១) ចារី ឥមស្ស
 យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ បណេហិតំ កំណ្ឌំ ទំ
 ករេយ្យសីតិ ។ ឃានេយ្យម វា កោ កត្វាន
 ជានេយ្យម(២) វា បញ្ចជេយ្យម វា យថាបច្ចយំ វា
 ករេយ្យម តំ កំស្ស ហេតុ យា ហំស្ស កោ
 កត្វាន បុព្វេ ខត្តិយោតិ សមញ្ញា សាស្ស
 អន្តរបិតា ចោរោត្រូវ សង្ខំ(៣) កច្ឆតីតិ ។

[២៣៨] តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ ឥធន
 ព្រាហ្មណ៍... ឥធន វេស្សោ . ឥធន សុទ្ធោ សង្ខំ វា
 ធិន្ទេយ្យ ធិន្ទោបំ វា ហរេយ្យ ឯកាការិកំ វា ករេយ្យ
 បរិបន្ទេ វា តិដ្ឋេយ្យ បរទារិ វា កច្ឆេយ្យ តញ្ចេ តេ
 បុរិសា កហេត្វា ទស្សេយ្យំ អយំ តេ ទេវំ ចោរោ អាគុំ
 ចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ បណេហិតំ កំណ្ឌំ
 ទំ ករេយ្យសីតិ ។ ឃានេយ្យម វា កោ កត្វាន

រាងវត្ថុ មធ្យមសូត្រ ប្រសូត្រាវល្លាៈទាំង ៤ ដែលជាចោរ

ថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្សត្រិយ៍នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើនូវក្សត្រិយ៍នោះដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន ពុះវែកក៏បាន បណ្តាញចេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរតាមហេតុក៏បាន ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណាដែលគេហៅថាក្សត្រិយ៍ដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះនោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះ ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះដល់នូវឈ្មោះថាជាចោរវិញ ។

(២៣៨) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេចព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាៈក្នុងលោកនេះ គប្បីកាត់ខ្សែដណ្តឹងផ្ទះរបស់គេក្តី ប្លន់គេក្តី ធ្វើអំពើបៀតបៀនយកទ្រព្យរបស់ ក្នុងផ្ទះតែមួយក្តី ចាំស្លាប់ផ្លូវក្តី សេពភិរិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយចាប់សុទ្ធាៈនោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ សុទ្ធាៈនេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើនូវចោរនោះដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ជាលេយ្យម វា បញ្ចេយ្យម វា យថាបច្ច័យំ
 វា កេរេយ្យម តំ កតិស្ស ហេតុ យា ហិស្ស ភោ
 កច្ចាន បុព្វេ សុទ្ធោតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរបិតា
 ចោរោត្រេវ សង្ខំ កច្ចតីតិ ។

(២៣៩) តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ យទិ ឯវិ សន្តេ
 ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តំ នោ វា កបំ
 វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។ អន្តា ខោ ភោ កច្ចាន ឯវិ
 សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តំ នាហំ
 ឯតុ កតិញ្ច នាណករណំ សមនុបស្សមីតិ ។

(២៤០) ឥមិនាថិ ខោ ឯតំ មហារាជ បរិយាយេន
 វេទិតតំ យថា យោសោយេវេសោ លោកស្មី
 ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ហីនោ អញ្ញោ វណ្ណា
 ។ បេ ។ ព្រាហ្មនាយានាតិ តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ
 ឥន ខត្តិយោ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ អស្ស
 វិរតោ ចាណតិចាតា វិរតោ អទិច្ឆានាណា វិរតោ មុសា-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពុទ្ធវះក៏បាន បណ្តេញបេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរតាមហេតុក៏បាន ដំណើរ
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណា
ដែលគេហៅថា សុទ្ធារិយៈដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ធារិយៈនោះក៏បាត់ទៅ
ហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ធារិយៈនោះដល់នូវឈ្មោះថាចោរវិញ ។

(២៣៩) បពិត្រមហាភក្តិ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា
ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង
៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
ហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញអំពើ
ផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

(២៤០) បពិត្រមហាភក្តិ សំឡេងសុសសាយនេះតែងប្រាកដក្នុង
លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រាហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញ
គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហាភក្តិ ព្រះអង្គសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ បើកោរសក់ ពុកមាត់
ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកពាក្យ

រាជវង្ស មនុស្សត្ថេ សមណាភូតចក្ខុវិស្វកម្ម

វាថា ឯកកត្តិកោ ព្រហ្មចារី សីលវា កល្យាណធម្មោ
 តិច្ឆំ នំ ករេយ្យសីតិ ។ អភិវទេយ្យម វា ភោ
 កច្ចាន បច្ចុជ្ជេយ្យម វា អាសនេន វា និមន្តេយ្យម
 អភិនិមន្តេយ្យម វា^(១) នំ វីរិយេន្ធិនាមសេនាស-
 នភិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហំ ធម្មតំ វា អស្ស
 រក្ខាវណកុត្តិ សិរិទេហេយ្យម តំ តិស្ស ហេតុ
 យា ហិស្ស ភោ កច្ចាន បុព្វេ ខត្តិយោតិ សមញ្ញ
 សាស្ស អន្តរហិតា សមណោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។

(២៤០) តំ តី មញ្ញសិ មហារាជ ឥធិ ព្រាហ្ម-
 ណោ... ឥធិ វេស្សោ... ឥធិ សុខ្នោ កេសមស្សី
 ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អន្ធានេត្វា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជិតោ អស្សវិរតោ ចាលាតិចាតា វិរតោ
 អនិច្ឆាទានា វិរតោ មុសាវាទា ឯកកត្តិកោ ព្រហ្មចារី
 សីលវា កល្យាណធម្មោ តិច្ឆំ នំ ករេយ្យសីតិ ។

រាជវត្ត មុនស្បែក ប្រសូត្រាវត្តៈទាំង ៤ ដែលជាសមណៈ

កុហក ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នក
មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើក្សត្រិយ៍នោះដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល
គប្បីនិមន្តដោយភាសនៈ គប្បីទំនុកបំរុងបព្វជិតនោះ ដោយចិវរ បិណ្ឌ បាត
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សា
ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណាដែល
គេហៅថា ក្សត្រិយ៍ដូច្នេះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះក៏បាត់ទៅ
ហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះដល់ខ្ញុំឈ្មោះថា សមណៈវិញ ។

(២២១) បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះ
បើការសក់ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
ចូលទៅកាន់ផ្នួស ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យ
គេ វៀរចាកពាក្យកុហក ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រ-
សើរ មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើសុទ្ធានោះដូចម្តេច ។

លុត្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អភិវាទេយ្យម វា ភោ កុច្ឆាន បច្ចុដ្ឋេយ្យម វា
 អាសនេន វា និមន្តេយ្យម អភិនិមន្តេយ្យម វា នំ
 ចរិវិណ្ណាមាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការេ-
 ហំ ធម្មតំ វា អស្ស រក្កាវរណាគុត្តំ សិវិទហេយ្យម
 តំ កសិ្ស ហេតុ យា ហស្ស ភោ កុច្ឆាន បុព្វ
 សុន្នោតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរហិតា សមណោត្រា
 សន្និ កុច្ឆតិ ។

[២២២] តំ កី មញ្ញាសំ មហារាជ យទិ ឯវិ
 សន្នេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តំ ឆោ
 វា កុច្ឆំ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ អន្តា ចោ ភោ
 កុច្ឆាន ឯវិ សន្នេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា
 ហោន្តំ ឆាហំ ឯត្ថ កត្តំ ឆាឆាករណំ សមនុ-
 បស្សមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បី
និមន្តដោយអាសនៈ គប្បីទំនុកបំរុងបព្វជិតនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខា ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សា
ការពារ គ្រប់គ្រងដ៏ប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណាដែលគេ
ហៅថាសុទ្ធីអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ធីនោះក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ
សុទ្ធីនោះដល់នូវឈ្មោះថាសមណៈវិញ ។

(២២២) បពិត្រមហាវេទ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា
ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈ
ទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
ប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនបាន
ឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

រាជវត្តស្យ មនុស្សត្តេ មហាក្សត្រប្បសំសា

(២២៣) ឥតិណិ ទោ ឯតំ មហារាជ
 បរិយាយេន វេទិតំ យថា យោសោយេវេសោ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ហំនោ អញ្ច
 វណ្ណា ព្រាហ្មណា វ សុក្ខោ វណ្ណា កណ្ណោ អញ្ច
 វណ្ណា ព្រាហ្មណា វ សុដ្ឋន្តំ នោ អព្រាហ្មណា
 ព្រាហ្មណា វ ព្រហ្មនោ បុត្តា ឱរសា មុខតោ
 ជាតា ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយានាតិ ។

(២២៤) ឯវំ វុត្តេ រាជា មនុរោ អវនិច្ចតោ
 អាយស្មន្តំ មហាកថានំ ឯតទេវេច អភិក្កន្តំ ភោ
 កថានំ អភិក្កន្តំ ភោ កថានំ សេយ្យថាបិ កថានំ^(១)
 និក្កន្តិតំ វា ឱក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុឡស្ស
 វា មន្តំ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បជ្ជោតំ
 នារេយ្យ ឆត្តមន្តោ រូទានំ និក្កន្តិតំ ឯវមេវ ភោតា
 កថានេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ

រាជវង្ស មុនសូត្រ ការទ្រង់ព្រាស់សរសើរព្រះមហាក្សត្រៈ

(២២៣) បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុខសាយនេះតែងប្រាកដក្នុង
 លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍ បរិសុទ្ធ
 ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម
 ជាតុរសកើតអំពីព្រះឥស្សព្រហ្ម មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបាន
 តាក់តែងឱ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្មដូច្នេះ ដោយហេតុណា
 ហេតុនេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងដោយបរិហោយនេះឯង ។

(២២៤) កាលបើព្រះក្សត្រៈបានសំដែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទ
 មុន្តរាជ អវិនិច្ឆ័យ បានពោលសេចក្តីនេះទៅនឹងព្រះមហាក្សត្រៈដ៏មាន
 អាយុវិញថា បពិត្រព្រះក្សត្រៈដ៏ចម្រើន តំរោះណាស់ បពិត្រព្រះក្សត្រៈ
 ដ៏ចម្រើន តំរោះណាស់ បពិត្រព្រះក្សត្រៈដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះក្សត្រៈ
 ដ៏ចម្រើនសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះ ដូចជាគេផ្សាររបស់
 ដែលផ្តាច់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង តុំនោះដូចជាគេប្រាប់
 ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស តុំនោះសោត ដូចជាគេកាន់ប្រទីបប្រេងច្រាល
 បំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុ បានឃើញរូបទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក់

ឯសាហំ កក្កដំ កក្កាដំ សរណំ កក្កាមិ ធម្មញ្ញា
 កក្កាសង្ឃញ្ញា ឧបាសកំ មំ កក្កំ កក្កាឆោ ឆាវេតុ
 អជ្ជតក្កេ ចាណុបេតំ សរណាដ្ឋតន្តំ ។

[២៤៥] មា ខោ មំ ក្ខំ មហារាជ សរណំ
 អគមាសិ តមេតំ^(១) ក្ខំ កក្កដំ សរណំ កក្ក យមហំ
 សរណំ កតោតិ ។ កកហំ បន ភោ កក្កាឆ
 ឯតរហំ សោ កកក វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា-
 តិ ។ បរិជិត្តោ ខោ មហារាជ ឯតរហំ សោ
 កកក អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។

[២៤៦] សចេ ហិ^(២) មយំ ភោ កក្កាឆ
 សុណោយ្យម តំ កក្កដំ ទសសុ យោជនេសុ ទសបិ
 មយំ យោជនាធិ កក្កេយ្យម តំ កក្កដំ ទស្សនាយ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ សចេ ហិ^(៣) មយំ ភោ
 កក្កាឆ សុណោយ្យម តំ កក្កដំ វិសតិយា យោ-
 ជនេសុ... តីសាយ^(៤) យោជនេសុ... ចត្តាឡីសាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគៈ

ខ្ញុំព្រះករុណានេះ សូមដល់នូវព្រះករុណាដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
ភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹកចាប់ដើមគាំអំពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះ
ករុណាដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះករុណាថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍
ស្មើដោយជីវិត ។

(២៤៥) បពិត្រមហាភដ ព្រះអង្គកុំយកអាត្មាកាត ជាទីពឹងទី
រលឹកឡើយ អាត្មាកាតដល់ព្រះមានព្រះភាគណា ជាទីពឹង ទីរលឹក
សូមព្រះអង្គ ដល់នូវព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទីពឹងទីរលឹកចុះ ។
បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ចុះឥឡូវនេះ តើព្រះមានព្រះភាគ ជាអរ-
ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីណា ។ បពិត្រមហាភដ
ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គ
បរិនិព្វានហើយ ។

(២៤៦) បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំ
ឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០ យោជន៍
យើងខ្ញុំគប្បីទៅកាន់ទី ប្រមាណ ១០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន
បើប្រសិនជា យើងខ្ញុំឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ
នៅក្នុងទីប្រមាណ ២០ យោជន៍... ៣០ យោជន៍... ៤០ យោជន៍...

រាជវង្សស្ស មុនុស្សត្ថេ ឧបាសកត្ថយវេទនំ

យោជនេស្ស... បញ្ញាសាយ យោជនេស្ស បញ្ញាសម្មា
 មយំ យោជនាទិ កច្ចេយ្យម តំ កក្កដំនំ ទស្សនាយ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ យោជនសតេ ចេហិ មយំ ភោ
 កច្ចាន សុណេយ្យម តំ កក្កដំនំ យោជនសតិប
 មយំ កច្ចេយ្យម តំ កក្កដំនំ ទស្សនាយ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ យតោ ច ខោ ភោ កច្ចាន
 បរិនិព្វតោ សោ កក្កដំ បរិនិព្វតិប មយំ កក្កដំនំ
 សរណំ កច្ចាម ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧបាសកំ
 មំ ករំ កច្ចាលោ ជារេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាលាបេតិ
 សរណាជ្ជតន្តំ ។

មុនុស្សត្ថេ ចក្កតំ និដ្ឋិតំ ។

រាជវត្ត មគ្គុស្សត្រ ការប្រកាសខ្លួនជាឧបាសក

៥០ យោជន៍សោត យើងខ្ញុំគប្បីទៅកាន់ទី ប្រមាណ ៥០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រ ព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំ ឮដំណឹងថា ព្រះមាន ព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ យើងខ្ញុំគប្បីទៅ កាន់ទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជា អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន កាលបើ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ យើងខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះ មានព្រះភាគ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ទាំងព្រះធម៌ទាំងព្រះកិក្ខុសង្ឃ ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះករុណាថា ជាឧបាសក ដល់នូវសារណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពី ថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ មគ្គុស្សត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចម៍ ពោធិរាជកុមារសុត្តិ

(២២៧) ឯវម្មេ សុត្តិ ។ ឯតំ សមយំ ភកវា
កត្តេសុ វិហរតិ សុំសុមារតិវេ ភេសកន្ទ្យនេ
មិគនាយេ ។ តេន ខោ បន សមយេន ពោធិស្ស
រាជកុមារស្ស កោកនុនោ^(១) នាម មាសានោ
អចរការតោ ហោតិ អនុជ្ឈាវដ្ឋោ សមណោ វា
ព្រាហ្មណោ វា កេនចិ វា មនុស្សក្ខតេន ។ អថខោ
ពោធិ រាជកុមារោ សញ្ញកាបុត្តំ មាណវំ អាមន្តេសិ
ឯហំ ត្វំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត យេន ភកវា
តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន ភកវតោ
ចានេ សិរសា វន្ត អប្បពាធិ អប្បតន្តិ លហុដ្ឋានិ
ពលំ ដាសុវិហារំ បុច្ឆ ពោធិ កន្តេ រាជកុមារោ
ភកវតោ ចានេ សិរសា វន្តតិ អប្បពាធិ អប្បតន្តិ
លហុដ្ឋានិ ពលំ ដាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ឯវេញ វនេហិ

ពោធិរាជកុមារសូត្រ ទី ៥

(២២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងភោសកលារីន^(១) ជាទីឲ្យអភ័យដល់ម្រឹគទៀប
ក្រុងសុំសុមារតិរៈ ក្នុងកត្តជនបទ ។ សម័យនោះឯង ពោធិរាជកុមារ
ចាត់ការកសាងប្រាសាទ ឈ្មោះកោកនុទ^(២) ទើបតែនឹងហើយថ្មីៗ ដែល
សមណព្រាហ្មណ៍ ឬបុគ្គលណាមួយ ជាតិជាមនុស្សមិនដែលធ្លាប់
បាននៅអាស្រ័យ ។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ ទ្រង់ហៅសញ្ជិតា-
បុត្តមាណាមកប្រាប់ថា នែសញ្ជិតាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរ
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ
យុគលព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិន
មានសេចក្តីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពលនឹងធម៌ជា
គ្រឿងនៅសប្បាយ តាមពាក្យអញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិ-
រាជកុមារសូមថ្វាយបង្គំ នូវព្រះបាទយុគលព្រះអង្គដោយត្បូង ទូលសួរ
ការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្តីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន
កាយពល នឹងធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ហើយទូលយ៉ាងនេះទៀតថា

១ ព្រៃឈើហ៊ុត ឬជាព្រៃយក្សនីឈ្មោះភេសកលានៅរក្សាគ្រប់គ្រង ។ ២ បានជាឈ្មោះ
ថា កោកនុទៈ ព្រោះប្រាសាទនោះ មានការរចនា មានលំអដូចជាផ្កាឈូកព្រហ្មម ។

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជវត្តស្ប ស្វាតនាយាធិវសន៍

អង្គវសេតុ ត្រូវ កន្លែង កកវា ពោធិស្ប រាជវត្តស្ប
 ស្វាតនាយ កត្តិ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃនាតិ ។ ឃុំ
 កោតិ ខោ សញ្ញាកាបុត្តោ មាណវោ ពោធិស្ប
 រាជវត្តស្ប បដិស្បត្តា យេន កកវា តេនុបសង្កម
 ឧបសង្កមត្តា កកវតា សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
 កេតិ សារាណិយំ វិតិសារេត្តា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។

(២២៨) ឯកមន្តំ និស័ទ្ធ ខោ សញ្ញាកាបុត្តោ
 មាណវោ កកវន្តំ ឯតនវេច ពោធិ ភោ តោតម
 រាជវត្តស្ប ភោតោ តោតមស្ប ចានេ សិរសា វន្តតិ
 អប្បពាធំ អប្បតន្តិ លហុដ្ឋានំ តលំ ជាសុវិហារំ
 បុច្ឆតិ ឃុំត្បា បន វេនេសិ អង្គវសេតុ ត្រូវ កកវ
 តោតមោ ពោធិស្ប រាជវត្តស្ប ស្វាតនាយ
 កត្តិ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃនាតិ ។ អង្គវសេសិ កកវា
 តុណ្ហិកាវេន ។ អង្គខោ សញ្ញាកាបុត្តោ មាណវោ
 កកវតោ អង្គវសនំ វិទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា យេន
 ពោធិ រាជវត្តស្ប តេនុបសង្កម ឧបសង្កមត្តា
 ពោធិ រាជវត្តស្ប ឯតនវេច អង្គវត្តស្ប ខោ មយំ

រាជវង្ស ពោធិកដកុមារសូត្រ ការទ្រង់ទទួលនិមន្តដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួល
ភត្តរបស់ពោធិកដកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ សញ្ញាបុត្តមាណាត
ទទួលព្រះបន្ទូលពោធិកដកុមារថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
រាក់ទាក់ សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
គួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(២២៨) សញ្ញាបុត្តមាណាត លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ពោធិកដកុមារ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទយុគលព្រះគោតមជាម្ចាស់
ដោយត្បូង ក្រាបទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្តីលំបាក
ការក្រោករហ័សរហួន កាយពលនឹងធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ មួយ
ទៀត ពោធិកដកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលភត្តរបស់ពោធិកដកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុង
ថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ
ឯង សញ្ញាបុត្តមាណាតដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទទួលនិមន្តហើយ ក៏
ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅគាល់ពោធិកដកុមារ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ក្រាបទូលពោធិកដកុមារ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

គោតោ វចនេន នំ ភវន្តំ គោតមំ ពោធិ គោតម
 រាជកុមារោ គោតោ គោតមស្ស ចានេ សិរសា វន្តតិ
 អប្បពាធំ អប្បតន្តំ លហុដ្ឋាធំ ពលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆតិ
 ឯវញ្ច វនេតិ អធិវសេតុ កិរ ភវំ គោតមោ ពោធិស្ស
 រាជកុមារស្ស ស្វាតនាយ ភត្តំ សន្ធិ ភិក្ខុសង្ឃនាតិ
 អធិវត្ថញ្ច បន សមណោន គោតមេនាតិ ។ អថទោ
 ពោធិ រាជកុមារោ តស្ស វត្តិយា អច្ចយេន និវេស-
 នេ^(១) បណ្ឌិតំ ទានន័យំ គោជន័យំ បដិយាទាបេត្វា
 កោកនុទញ្ច ចាសាទំ ឌុំនាតេហិ ឌុស្សេហិ សន្តរា-
 បេត្វា^(២) យាវ បច្ឆិមសោចាលាកន្លេវរា សញ្ញកាបុត្ត
 មាលាវំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភិ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត
 យេន ភកវា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា ភកវតោ
 កាលំ អាហេថេហិ កាលោ ភន្តេ និដ្ឋិតំ ភត្តន្តំ ។
 ឯវំ គោតិ ទោ សញ្ញកាបុត្តោ មាលារោ
 ពោធិស្ស រាជកុមារស្ស បដិស្សត្វា យេន ភកវា
 តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា ភកវតោ កាលំ
 អាហេថេសិ កាលោ គោតម និដ្ឋិតំ ភត្តន្តំ ។

១ ឧ. ម. អច្ចយេន សពេ និវេសនេ ។ ២ ម. សន្តរាបេត្វា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ តាមបន្ទូល របស់ទ្រង់ហើយថា បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ពោធិកដកុមារសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទយុគលព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើនដោយត្បូង ទូលស្នូការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្តីលំបាក
 ការក្រោករហ័សរហួន កាយពលនឹងធម៌ជាទីនៅសប្បាយ មួយទៀត
 ពោធិកដកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ព្រមទាំងកិត្យសង្ឃ ទទួលកត្តរបស់ពោធិកដកុមារ ដើម្បីឆាន់ក្នុងវិថីស្តុក
 ព្រះគោតមជាម្ចាស់ក៏បានទទួលនិមន្តហើយ ។ លុះព្រឹកឡើង ពោធិកដ-
 កុមារចាត់ចែងខាងនិយាយហារដ៏ទុក្ខម ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍របស់
 ព្រះអង្គហើយ ឲ្យក្រាលកោកនុទ្រោសាទ ដោយសំពត់សំពង់ឡាយ
 ដកបដល់កាំដណ្តើរជាន់ខាងក្រោមបំផុត ហើយត្រាស់ហៅសញ្ជិតាបុត្ត-
 មាណពមកថា ម្ចាស់សញ្ជិតាបុត្តសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលកត្តកាល
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ កត្តក៏
 សម្រេចហើយ ។ សញ្ជិតាបុត្តមាណព ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ពោធិកដ-
 កុមារថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលកត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ កត្តក៏សម្រេចហើយ ។

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តន្ត វិសេន្តបសង្កមនំ

(២២៩) អថខោ ភក្កវា បុព្វត្ថាសមយំ និវាសេត្វា
 បត្តច័រមាទាយ យេន ពោធិស្ស រាជកុមារស្ស និវេ-
 សនំ តេនុបសង្កមំ ។ តេន ខោ បន សមយេន ពោធិ
 រាជកុមារោ ពហិម្ពារកោជ្ជកេ បិគោ ហោតិ ភក្កវន្តំ
 អាកមយមាទោ ។ អន្តសា ខោ ពោធិ រាជកុមា-
 រោ ភក្កវន្តំ ទ្វរតោ ។ អាកច្ឆន្តំ និស្សាន បច្ចុក្ខន្ធ
 ភក្កវន្តំ អភិវនេត្វា បុរត្ថិត្វា យេន កោកនុនោ
 ចាសាទោ តេនុបសង្កមំ ។ អថខោ ភក្កវា បច្ចមំ
 សោចាណកឡើវិ^(១) និស្សាយ អដ្ឋាសិ ។ អថខោ
 ពោធិ រាជកុមារោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច អភិរូហតុ
 កន្លេ ភក្កវា ទុស្សនិ អភិរូហតុ សុគតោ ទុស្សនិ
 យំ មម អស្ស ជីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។
 ឯវិ វុត្តេ ភក្កវា តុល្លា អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ
 ពោធិ រាជកុមារោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច អភិរូហតុ
 កន្លេ ភក្កវា ទុស្សនិ អភិរូហតុ សុគតោ ទុស្សនិ
 យំ មម អស្ស ជីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

រាជវត្ត ពោធិកដកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅកាន់និវេសន៍របស់ព្រះរាជកុមារ

(២៤៩) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
នឹងចីវរ ក្នុងបុព្វល្បាសម័យ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់និវេសន៍ដ្ឋានរបស់
ពោធិកដកុមារ ។ សម័យនោះឯង ពោធិកដកុមារ បិតានៅខាងក្រៅ
ក្លោងទ្វាររង់ចាំព្រះមានព្រះភាគ ។ ពោធិកដកុមារ បានឃើញព្រះ
មានព្រះភាគស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រោកទៅទទួល
ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ នាំស្តេចទៅកាន់កោតនុប្រាសាទ ។
វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈប់បង្គំនៅកាំដណ្តើរជាន់ខាង
ក្រោមបំផុត ។ លំដាប់នោះ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
ភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បី
ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ កាល
ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
នៅស្ងៀម ។ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
អស់រវាងពីរដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បី
ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកាសកំ

ឯវំ វុត្តេ^(១) ភក្កវា តុល្លា អហោសិ ។ តតិយម្បិ
 ខោ ពោធិ រាជគុមារោ ភក្កវន្តំ ឯតទេវេច អភិរូហតុ
 កន្លេ ភក្កវា ទុស្សានិ អភិរូហតុ សុកតោ ទុស្សានិ
 យំ មម អស្ស ទីយវន្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។
 អថខោ ភក្កវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អបលោកេសិ ។
 អថខោ អាយស្មា អានន្តោ ពោធិ រាជគុមារំ
 ឯតទេវេច សិហាវតុ រាជគុមារ ទុស្សានិ ន ភក្កវា
 លេបជិតំ អក្កមិស្សតិ បច្ឆមំ ជនតំ តថាកតោ
 អបលោកេតីតិ ។ អថខោ ពោធិ រាជគុមារោ
 ទុស្សានិ សិហាវេត្វា ឧបរំ កោកនុទេ ចាសាទេ
 អាសនានិ^(២) បញ្ចាបេសិ ។ អថខោ ភក្កវា
 កោកនុទំ ចាសាទំ អភិរូហិត្វា បញ្ចត្តេ អាសនេ និ-
 សំទិ សុទ្ធិ ភិក្ខុសង្ឃេន ។ អថខោ ពោធិ រាជគុមារោ

១ ឧ. ទុតិយម្បិ ខេតិ ទិស្សតិ ។ ២ អាសនន្តិ យុត្តតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគៈ

កាលពោធិកជកុមារ គ្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់នៅស្ងៀម ។ ពោធិកជកុមារ គ្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
 នេះ អស់វារៈជាតំរប់ ៣ ដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បំរើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាន់សំពត់
 ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាល
 ជាយូរអង្វែង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បែរព្រះកក្កដៅ
 រកព្រះអានន្ទមានអាយុ ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មាន
 ថេរវត្ថុទៅនឹងពោធិកជកុមារយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះរាជកុមារ សូមទ្រង់
 សាសំពត់ចេញ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមិនទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់
 ទេ ព្រះសុគតព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលនូវប្រជុំជនជាខាងក្រោយ ។
 គ្រានោះ ពោធិកជកុមារ ទ្រង់ឲ្យសាសំពត់ចេញហើយ ទ្រង់ឲ្យក្រាល
 អាសនៈខាងលើកោកនុទ្រប្រាសាទ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ឡើងកាន់កោកនុទ្រប្រាសាទ ហើយគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាល
 ស្រេចហើយ ព្រមទាំងកិត្យសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ពោធិកជកុមារ បាន

រាជវត្តស្ប ពោធិវាសិកុមារសុត្ត អាឡារូបសង្គមនំ

តុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ បណ្ឌិតេន ខាទន្ធម្យេន
 កោដន្ធម្យេន សហគ្គា សន្តប្បសិ សម្បវរេសិ ។
 អថខោ ពោធិ រាជកុមារោ ភក្កវន្តំ កុត្តារី ឌីជ័តបត្ត-
 ចារណី អពាតរំ និចំ អាសនំ កហេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ ពោធិ រាជកុមារោ
 ភក្កវន្តំ ឯតទរោច មយ្ហំ ខោ កន្លេ ឯវំ ហោតិ ន
 ខោ សុខេន សុខំ អធិកន្តព្វំ ទុក្ខេន ខោ សុខំ
 អធិកន្តព្វន្តំ ។

[២៥០] មយ្ហម្បំ ខោ រាជកុមារ បុត្រេ សម្ពោធា
 អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ
 ន ខោ សុខេន សុខំ អធិកន្តព្វំ ទុក្ខេន ខោ
 សុខំ អធិកន្តព្វន្តំ ។ សោ ខោ អហំ រាជកុមារ
 អបវេន សមយេន ទហារោ វ សមាធា សុសុ.
 កាឡុកេសោ កទ្រិន យោព្វនេន សមដ្ឋា-
 កតោ បវេមេន វយសា អកាមកានំ មាតាបិតុនំ

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកអាឡារាបស

អង្គសខានីយកោដនីយាហារដ៏ធ្លាញ់ពិសា ថ្វាយដោយព្រះហស្តព្រះ
អង្គឯង ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្កែតស្តប់ស្តល់
ត្រាតែទ្រង់ហាមឃាត់ ។ ទើបពោធិរាជកុមារ កំណត់ជ្រាបថា ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ
ក៏កាន់យកអាសនៈទាបមួយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពោធិរាជកុមារ
លុះគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាង
នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ថា សេចក្តីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្តីសុខទេ សេចក្តីសុខ
បុគ្គលត្រូវបាន ដោយសេចក្តីទុក្ខ ។

(២៥០) ម្នាលរាជកុមារ ក៏កាលគឺជាគត នៅជាពោធិសត្វ
មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីការត្រាស់ដឹង មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្តីសុខទេ
សេចក្តីសុខ បុគ្គលត្រូវបានដោយសេចក្តីទុក្ខ ។ ម្នាលរាជកុមារ សម័យ
ខាងក្រោយមក គឺជាគតនោះនៅជាកំឡោះ មានសក់ខ្មៅស្រាល ប្រកប
ព្រមដោយវ័យដ៏ចម្រើន គឺនៅក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ កាលមាតានឹង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អស្សុម្ភុខានំ រោទិត្តានំ កេសមស្សំ ឌុំហារេត្វា កាសា-
 យានំ វត្តានំ អន្នាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជី ។
 សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាធនោ កីកុសលភវេសី អនុត្តរំ
 សន្តិវរបទំ បរិយេសមាធនោ យេន អាឡារោ កាលា-
 មោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា អាឡារំ កាលាមំ
 ឯតទរោចំ ឥច្ឆាមហំ អារុសោ កាលាម ឥមស្មី
 ធម្មវិនយេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុន្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ រាជកុមារ
 អាឡារោ កាលាមោ មំ ឯតទរោច វិហារតាយស្មា
 តាទិសោ អយំ ធម្មោ យត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ នចិ-
 រស្សេវ សកំ អាចរិយកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារេយ្យាតិ ។ សោ ខោ អហំ រាជកុមារ
 នចិរស្សេវ ឌិប្បមេវ តំ ធម្មំ បរិយាបុណី ។ សោ ខោ
 អហំ រាជកុមារ តាវត្ថុកេនេវ ឌិដ្ឋប្បហតមត្តេន លបិ-
 តលាបនមត្តេន ញ្ញាលាវាទញ្ច វទាមិ វេរវាទញ្ច ជា-
 នាមិ បស្សាមីតិ ច បដិជានាមិ អហព្យោវ អញ្ញោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បិតាមិនចង់ (ឲ្យបួស) មានមុខទឹកដោតដោយទឹកភ្នែក កំពុងឡើង
យំ ក៏បានការសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះចូលមកបួស ។ កាលតថាគតនោះ បានបួសដូច្នោះហើយ
ក៏ស្វែងរក នូវកិត្យុសលសន្តិវរបទ្បីប្រសើរ ក៏បានចូលទៅរកអាឡារ-
តាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលសេចក្តីនេះ
ទៅនឹងអាឡារតាបសកាលាមគោត្រថា ម្ចាស់អាវុស្តកាលាមៈ យើង
ប្រាថ្នាទាំងមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះផង ។ ម្ចាស់
រាជកុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបសកាលា-
មគោត្រ បានពោលតបនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុ ចូរ
នៅចុះ ធម៌នេះក៏ប្រាកដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរ
ឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏គួរមេដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ
ទាំង៤ បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះជាប់
រហ័សមិនយូរឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ ពោលបាន
ដល់ទៅញាណវេទនឹងថេរវេទ ដោយអាការគ្រាន់តែទទួញ ដោយ
បបួរមាត់ នឹងដោយអាការគ្រាន់តែចរចាទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត
តថាគតក្តី បុគ្គលដទៃក្តី ប្តេជ្ញាថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ ។

រាជវគ្គស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ អាឡារសង្កម្ពំ

តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ ន ខោ អាឡារោ
 កាលាមោ ឥមំ ធម្មំ កោវលំ សទ្ធាមត្តកេន សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមីតិ បវេទេតិ
 អទ្ធា អាឡារោ កាលាមោ ឥមំ ធម្មំ ជាតំ បស្សំ
 វិហារតីតិ ។ អថទ្វាហំ រាជកុមារ យេន អាឡារោ
 កាលាមោ តេនុបសង្កម្ពំ ឧបសង្កម្ពិត្វា អាឡារំ
 កាលាមំ ឯតទយោសិ កត្តាវតា ខោ អាវុសោ
 កាលាម ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជំ បវេទេសីតិ^(១) ។ ឃំ វុត្តេ រាជកុមារ
 អាឡារោ កាលាមោ អាតិញ្ញាញាយតនំ បវេទេសិ ។
 តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ ន ខោ
 អាឡារស្មេវ កាលាមស្ស អត្ថំ សទ្ធា មយ្ហំបតិ សទ្ធា
 ន ខោ អាឡារស្មេវ កាលាមស្ស អត្ថំ វិរិយំ
 មយ្ហំបតិ វិរិយំ ន ខោ អាឡារស្មេវ កាលាមស្ស
 អត្ថំ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា មយ្ហំបតិ បញ្ញា

១ ម. ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមីតិ បវេទេសីតិ ទិស្សតិ ។

រាជវត្ត ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស

ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាឡារ-
តាបសកាលាមគោត្រ នឹងញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ឲ្យធម៌នេះថា អាត្មា
អញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ នឹងអស់
ស្រេចដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ អាឡារ-
តាបសកាលាមគោត្រ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ ។
ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះគថាគត បានចូលទៅរកអាឡារតាបសកាលា-
មគោត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារតាបសកា-
លាមគោត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាកាលាមៈ លោកធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ឲ្យធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹង
បានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគថាគតពោលយ៉ាង
នេះហើយ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ទើបបានប្រកាសប្រាប់ដល់
អាកិញ្ចញាយតនជ្ឈាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគតនោះមានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធាតែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ
ម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវិរិយៈ
តែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានវិរិយៈ
ដូច្នោះដែរ សតិ...សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះដែរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យន្តនាហំ យំ ធម្មំ អាឡារោ កាលាមោ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតំ បរេនេតិ
តស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកិរិយាយ បទហោយ្យន្តំ ។
សោ ខោ អហំ រាជកុមារ នចិរស្សោ ខិប្បមេវ
តំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហាសី ។ អថខ្លាហំ រាជកុមារ យេន អាឡារោ
កាលាមោ តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា អាឡារំ
កាលាមំ ឯតទរោចំ ឯត្តាវតា នោ អាវុសោ កាលាម
តមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
បរេនេសីតំ ។ ឯត្តាវតា ខោ អហំ អាវុសោ តមំ ធម្មំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេនេមីតំ ។
អហំបិ ខោ អាវុសោ ឯត្តាវតា តមំ ធម្មំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតំ ។
លាភា នោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ នោ អាវុសោ យេ
មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសំ សព្វាហ្មចារី បស្សាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេច យើងត្រូវតែគិតលំអិតចិត្តព្យាយាម ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួន
 ឯង ដូច្នេះឲ្យខាងតែបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺថាគតនោះ
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងយ៉ាង
 ឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ គឺថាគតបានចូលទៅរក
 អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹង
 អាឡារតាបសកាលាមគោត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ លោក
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ យើង
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ អាឡារតាបស ឆ្លើយ
 តបថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ យើងពេញជាមាន
 លាភហើយ ម្នាលអាវុសោ កាតជាមនុស្ស យើងបានដោយល្អហើយ
 ព្រោះពួកយើងបានឃើញសុព្រហ្មចារីបុគ្គល ប្រហែលដូចជាអ្នកមាន

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជកុមារសុត្តេ អាឡារូចសង្គមនំ

ឥតិ យាហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមំ តំ ត្វំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ យំ ត្វំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ តមហំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមំ
 ឥតិ យាហំ ធម្មំ ជាតាមំ តំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសំ
 យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសំ តមហំ ធម្មំ ជាតាមំ ឥតិ
 យាទិសោ អហំ តាទិសោ តុរិយាទិសោ
 តុរិយាទិសោ អហំ ។ ឯហំនាធិ អាវុសោ ឧកោ
 វសន្តា ឥមំ កណំ បរិហារមាតិ ។ ឥតិ ខោ
 រាជកុមារ អាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ មេ
 សមាជោ អន្តេវាសី មំ សមាជំ អត្តនោ សមសមំ
 វេសេសិ ឧឡារាយ ច មំ ប្បជាយ ប្បជេសិ ។
 តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ នាយំ
 ធម្មោ ធិត្វិជាយ ន វិភតាយ ន ធិវេជាយ ន
 ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សមោជាយ

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកអាឡារាបស

អាយុ ហេតុនោះ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម
 ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ
 អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង
 យើងក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងបានដឹង
 ធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងក៏ដឹងធម៌នោះដែរ
 ព្រោះហេតុនោះ យើងយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា
 យើងក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ យើង
 ទាំងពីរនាក់ នឹងនៅជួយគ្នាក្សត្រាគណៈនេះ ។ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អាឡារាបសកាលាមគោត្រ កាលជាអាចារ្យរបស់តថាគត
 ក៏បានតាំងតថាគត កាលនៅជាអន្តេវសិកឲ្យស្មើនឹងខ្លួន ហើយបូជាតថា-
 គតដោយការបូជាដ៏លើសលុប ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មាន
 សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយ
 ណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់ មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនមែន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន ធិត្វាឆាយ សំវត្ថុតិ យាវនេវ អាភិញ្ញាញ យតទ្ធិប-
បត្តិយាតិ ។ សោ ខោ អហំ រាជកុមារ តំ ធម្មំ
អនលង្កិត្វា តស្មា ធម្មា ធិត្វិជ្ជ អបក្កមី ។

[២៥០] សោ ខោ អហំ រាជកុមារ ភីកុសល-
ភវេសី អនុត្តរំ សន្តិវរបទំ បរិយេសមាធនោ យេន
ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា ឧទ្ធកំ
រាមបុត្តំ ឯតទភោចំ ឥច្ឆាមហំ អាវុសោ រាម ឥមស្មី
ធម្មវិនយេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុន្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ រាជកុមារ
ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ មិ ឯតទភោច វិហារតាយស្មា
តាទិសោ អយំ ធម្មោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ នចិរស្សេវ
សតំ អាចរិយតំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារេយ្យាតិ ។ សោ ខោ អហំ រាជកុមារ នចិរស្សេវ
ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ បរិយាប្បណី ។ សោ ខោ អហំ
រាជកុមារ តាវត្ថកេនេវ ឌីដ្ឋប្បហតមត្តេន លបិ-
តលាបនមត្តេន ញាណាវនេវ វនាមិ ថេរវនេវ ជា-
នាមិ បស្សមីតិ ច បដិជាតាមិ អហព្ពេវ អញ្ញោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុង
អាកិញ្ចញ្ញាយតនកុត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មិន
បានពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញចាកធម៌នោះ ហើយចៀស
ចេញទៅ ។

(២៥១) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ កំពុងស្វែងរក ក៏កុសល
សន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ បានចូលទៅរកទទួករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់
ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងទទួករាមបុត្រថា ម្នាលអាវុសោរាមៈ
យើងប្រាថ្នានឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម៌វិន័យនេះដែរ ។ ម្នាលរាជ-
កុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ ទទួករាមបុត្របានពោល
នឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុ ចូរនៅចុះ ធម៌នេះប្រាកដដូច្នោះ
បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងបាន ។
ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះ យ៉ាងឆាប់រហ័ស
មិនយូរឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ បានដល់ទៅញា-
ណវេទនឹងថេរវេទ ដោយអាការគ្រាន់តែទទួញ ដោយបច្ចរមាត់
នឹងដោយអាការគ្រាន់តែចរចាទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត តថាគត
ក៏ បុគ្គលដទៃក៏ ប្តេជ្ញាថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នេះ ។

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជកុមារសុត្តេ ឧទ្ទក្ខបសង្គមនំ

តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសំ ន ខោ
 រមោ ឥមំ ធម្មំ កេវលំ សទ្ធាមត្តកេន សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារម័តិ បវេទេតិ
 អទ្ធា រមោ ឥមំ ធម្មំ ជានំ បស្សំ វិហារម័តិ ។
 អថទ្វាហំ រាជកុមារ យេន ឧទ្ធកោ រមថុត្តោ
 តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា ឧទ្ធកំ រមថុត្តំ ឯតទវេចិ
 ត្ថិតាវតា នោ អាវុសោ រម ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេស័តិ ។ ឯវំ
 វុត្តេ រាជកុមារ ឧទ្ធកោ រមថុត្តោ នេវសញ្ញាថា-
 សញ្ញាយតនំ បវេទេសំ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
 ឯតទយោសំ ន ខោ រមស្មេវ អយោសំ សទ្ធា
 មយ្ហំបត្តិ សទ្ធា ន ខោ រមស្មេវ អយោសំ វិវិយំ
 ។ បេ ។ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា មយ្ហំបត្តិ បញ្ញា

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារស្សត្រ ស្តេចចូលទៅរកទុក្ខកាបស

ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា រាមបុត្រនេះ
 នឹងញ៉ាំងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌នេះថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯងដូច្នេះ នឹងអស់ស្រេចដោយត្រឹម
 តែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ រាមបុត្រនេះ គ្រាន់តែដឹង
 គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺជាគត
 ចូលទៅរកទុក្ខរាមបុត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពោល
 នឹងទុក្ខរាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសារាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេឬ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគតពោល
 យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរាមបុត្រ ក៏បានប្រកាសប្រាប់ដល់ទៅនៅសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគតនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធា តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បី
 យើងក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវិរិយៈ តែរាមបុត្រម្នាក់
 ឯងទេ ។ បេ ។ សតិ...សមាធិ...បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យទ្ធជាហំ យំ ធម្មំ វាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារមីតិ បវេទេសី តស្ស ធម្មស្ស
 សច្ចិកិរិយាយ បទេហាយុន្តិ ។ សោ ខោ អហំ
 វាជកុមារ នចិរស្សេវ វិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហាសី ។ អថ-
 ទ្វាហំ វាជកុមារ យេន ឧទ្ធកោ វាមបុត្តោ
 តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា ឧទ្ធកំ វាមបុត្តំ
 ឯតទវេចំ ឯត្តាវតា ខោ អាវុសោ វាម ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ បវេទេសីតិ ។
 ឯត្តាវតា ខោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ បវេទេសីតិ ។
 អហំថ ខោ អាវុសោ ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារមីតិ ។
 លាភា ខោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ ខោ អាវុសោ យេ
 មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសំ សព្វញ្ញចារី បស្ចាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចក៏ដោយ យើងត្រូវតែតម្កល់ព្យាយាម ដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលទទួកកមបុត្រ ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងថា
អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះ
ឲ្យខាងតែបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺថាគតនោះបាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងយ៉ាងឆាប់
រហ័ស ។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ គឺថាគតបានចូលទៅរកទទួកកម
បុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងទទួកកមបុត្រយ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសោរាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏
ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។
ទទួកតាបសឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន
ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ យើង
ពេញជាមានលាភហើយ ម្នាលអាវុសោ ភាពជាមនុស្សយើងបានដោយ
ល្អហើយ ពួកយើងបានឃើញសុព្រហ្មចារីបុគ្គល ប្រហែលដូចជាអ្នក

រាជគ្រូស្ស ពោធិធិកុមារសុត្តេ ទុក្ខបសង្គមនំ

ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ បវេទេសិ តំ ភំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ យំ ភំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ តំ ធម្មំ
 រាមោ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បវេទេសិ ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ អភិញ្ញាសិ តំ ភំ
 ធម្មំ ជាតាសិ យំ ភំ ធម្មំ ជាតាសិ តំ ធម្មំ
 រាមោ អភិញ្ញាសិ ឥតិ យាទិសោ រាមោ អហោសិ
 តាទិសោ ភុំ យាទិសោ ភុំ តាទិសោ រាមោ អហោសិ
 ឯហិទានិ អាវុសោ ភុំ ឥមំ កណំ បរិហរតិ ។ ឥតិ
 ខោ រាជកុមារ ទុទ្ធកោ រាមបុត្តោ សព្វហ្មចារី មេ
 សមាធា អាចរិយដ្ឋានេ មំ វេបេសិ ទុទ្ធការយ ច មំ
 ប្បជាយ ប្បជេសិ ។ តស្ស មញ្ញំ រាជកុមារ ឯតទ-
 ហោសិ នាយំ ធម្មោ និព្វិទាយ ន វិរាគាយ ន និរេ-
 នាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោនាយ

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកទូកពាបស

ដ៏មានអាយុ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមបុត្រ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវ
 ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម
 ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ណា ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង យើងរាមៈ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវ
 ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ បានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌
 នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងរាមៈ ក៏ដឹងធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ
 យើងរាមៈយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងរាមៈក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ម្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ ចូរអ្នករក្សាគណៈនេះ
 ចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះហេតុនោះទទួករាមបុត្រ កាលជាសព្វព្រហ្ម-
 ចារីរបស់គង្គាគត បានតាំងគង្គាគតក្នុងតំណែងជាអាចារ្យ ហើយក៏បូជា
 គង្គាគតដោយការបូជាដ៏លើសលុប ។ ម្នាលរាជកុមារ គង្គាគតនោះ
 មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 នឿយណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាកកតៈ មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចេះដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង

សុត្តន្តបិដក មធ្យិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន ធិញ្ចាធាយ សំវត្ថុនិ រោគនេវ លេវសញ្ញាធាសញ្ញា-
យតទ្ធិបបត្តិយាតិ ។ សោ ចោ អហំ រាជកុមារ តំ
ធម្មំ អនលង្កត្តា ធម្មា ធម្មា ធិត្ថជ្ជ អបក្កមី ។

(២៨២) សោ ចោ អហំ រាជកុមារ
កីកុសលភវសី មនុស្សំ សន្តវេរបទំ បរិយេសមាធា
មគធេស្ស អនុបុត្រេយ ហិរិកំ ចរមាធា យេន
ឧរុវេលា សេនាធិតាតា តទវសី ។ តត្ថទ្ធិសំ
រមណីយំ ក្ខមភាតំ ហិរិកាធិកញ្ច វេទសណ្ណំ ធធិញ្ច
សន្ធានំ សីតោទតំ (១) បុប្ផតំ រមណីយំ សមន្តា
ច កោចរត្តាមំ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
ឯតទហោសិ រមណីយេន វេត ក្ខមភាតោ ហិរិកាធិកោ
ច វេទសណ្ណា ធម្មំ ធម្មំ ធម្មតិ សីតោទតា សុបត្តតា
រមណីយា សមន្តា ច កោចរត្តាមោ អលំ វតីទំ
កុលបុត្តស្ស បដាធម្មំ តស្ស បដាធាយាតិ ។ សោ
ចោ អហំ រាជកុមារ តត្ថេវ ធិសីទំ អលមិទំ
បដាធាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើត
 ក្នុងនៃវិសញ្ញានាសញ្ញាយតនកតបុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺថា-
 គតនោះឯង មិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញចាកធម៌នោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។

(២៥២) ម្នាលរាជកុមារ គឺថាគតនោះឯង កាលស្វែងរក
 ក៏កុសលសន្តិវេទន៍ប្រសើរ គ្រាប់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈដោយ
 លំដាប់ សំដៅទៅឯឧទុរវលាប្រទេសសេនាទិគម ។ ក្នុងទីនោះ គឺថាគត
 បានឃើញនូវភូមិភាគគួរជាទីត្រេកអរផង នូវផងព្រៃដែលត្រជាក់ត្រជុំផង
 នូវស្ទឹងកំពុងហូរមានទឹកដ៏ត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីរីករាយផង
 ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅដោយជុំវិញ ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺថាគត
 នោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភូមិភាគគួរជាទីត្រេកអរហ្ន៎ ផងព្រៃក៏
 ត្រជាក់ត្រជុំ ទាំងស្ទឹងដែលកំពុងហូរមានទឹកត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ
 គួរជាទីរីករាយ ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅដោយជុំវិញ ទីនេះហ្ន៎
 ល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមរបស់កុលបុត្រអ្នកមានប្រយោជន៍ ដោយសេចក្តី
 ព្យាយាម ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺថាគតនោះ បានអង្គុយសំបតនៅក្នុង
 ទីនោះ ដោយគិតថា ទីនេះល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ បឋមបទ

(២៥៣) អថស្សំ មំ រាជកុមារ តិស្សោ ឧបមា
 បដិកំសុ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។ សេយ្យជាបិ
 រាជកុមារ អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ ឧទកេ ឯត្ថុតំ ។
 អថ បុរិសោ អាកច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី អាទាយ អត្ថំ
 អភិធម្មត្ថេស្សមិ តេជោ ចាតុករិស្សមិតំ ។ តំ កំ
 មញ្ញសិ រាជកុមារ អថ នុ សោ បុរិសោ អម្ពំ អល្លំ
 កដ្ឋំ សស្មេហំ ឧទកេ ឯត្ថុតំ ឧត្តរាណី អាទាយ
 អភិមត្តន្តោ អត្ថំ អធម្មត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុករេយ្យា-
 តំ ។ បោ បោតិ ភន្តេ តំ កំស្ស បោតុ អនុញ្ញា ភន្តេ
 អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ តញ្ច បន ឧទកេ ឯត្ថុតំ
 យាវទេវ ច បន សោ បុរិសោ កិលមថស្សំ វិយាតស្ស
 ភាតិ អស្សុតំ ។ ឯវមេវ ទោ រាជកុមារ យេ ហិ
 កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយេន
 ថេវ កាមេហិ អរូបកដ្ឋា វិហារន្តំ យោ ច នេសំ
 កាមេសុ កាមច្ឆន្តោ កាមស្មេហោ កាមមុញ្ញា

រាជវង្ស ពោធិវង្សមហាសូត្រ ឧបមា ទី ១

(២៥៣) ម្ចាស់រាជកុមារ ឧបមា ៣ ប្រការ មិនសូវជាអស្ចារ្យ
 ណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកពីមុន ក៏បានកើតប្រាកដ
 ដល់តថាគត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ប្រៀបដូចឈើស្រស់ ប្រកបដោយ
 ជ័រដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់
 យកឈើព័ន្ធគោងលើ មកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើត
 ប្រាកដឡើងបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូច
 ម្តេច បុរសនោះកាលកាន់យកឈើព័ន្ធគោងលើ មកពួតនឹងឈើស្រស់
 ដែលប្រកបដោយជ័រ ដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹកឯណោះ នឹងពួត
 ឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតប្រាកដឡើងបានឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជ័រ ថែមទាំងឈើនោះសោត
 ក៏គ្រាំនៅក្នុងទឹកផង ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក
 នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ សេចក្តីនេះ មាន
 ឧបមេយ្យដូច ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនបានចៀសចេញចាក
 កាមទាំងឡាយដោយកាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថែមទាំងមាន
 សេចក្តីពេញចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាមបិទាសា កាមបរិទ្បហោ សោ ច អជ្ឈតំ ន
 សុប្បហំនោ ហោតិ ន សុប្បដិប្បស្សន្តោ ។
 ឌុបក្កមិកា ចេបិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ អភព្វា ។
 តេ ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មោធាយ ។
 នោ ចេបិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឌុបក្កមិ-
 កា ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ
 អភព្វា ។ តេ ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ
 សម្មោធាយ ។ អយំ ខោ មំ រាជកុមារ បឋមា
 ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។

[២៩៤] អបរាបិ ខោ មំ រាជកុមារ ទុតិយា

ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។
 សេយ្យថាបិ រាជកុមារ អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

កាម សេចក្តីស្រេកយូន ព្រោះកាម នឹងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ
 ព្រោះកាមក្នុងកាមទាំងឡាយ កាមនោះវារបស់ដែលសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ នឹងមិនបានធ្វើឲ្យស្លាប់ម្ខាងដោយ
 ប្រពៃឲ្យដឹងខ្លួន ។ ប្រសិនបើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដំបំរើនោះ
 បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តី
 ព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹង
 ឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ពោះបីពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ដំបំរើនោះ មិនបានទទួលទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា
 ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងទុបមាជា
 ដំបូង មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានព្យាបាល
 ពីមុន មកប្រាកដដល់តថាគត ។

(២៥២) ម្នាលរាជកុមារ មានទុបមាទី ២ ដទៃទៀតដែលមិនសូវ
 ជាអស្ចារ្យណាស់ណា តថាគតមិនធ្លាប់បានព្យាបាលពីមុន ក៏បានកើត
 ប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈឺស្រស់ប្រកបដោយជ័រ

រាជវគ្គស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ ទុតិយ្យបមា

អារកា ឧទកា ជលេ ធិត្តត្ថំ ។ អថ បុរិសោ
 អាគច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី អាទាយ អភ្នំ អភិធិត្ថេស្សមិ
 តេជោ ចាតុកករស្សមិត្ត ។ តំ កី មញ្ញាសិ រាជតុមារ
 អថ នុ សោ បុរិសោ អម្ពំ អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ
 អារកា ឧទកា ជលេ ធិត្តត្ថំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិ-
 មត្តនោ អភ្នំ អភិធិត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុកករយ្យាតិ ។
 ឆោ ហេតុំ ភន្តេ តំ កស្ស ហេតុ អនុញ្ញំ ភន្តេ
 អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ កញ្ចាបិ អារកា ឧទកា ជលេ
 ធិត្តត្ថំ យាវទេវ ច បន សោ បុរិសោ តិលមថស្ស
 វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ ទោ
 រាជតុមារ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា កាយេន ចេវ កាមេហិ វ្យាបកដ្ឋា វិហារន្តំ យោ
 ច នេសំ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមស្មេហោ
 កាមមុត្តា កាមបិចាសា កាមបរិឡាហោ សោ ច
 អដ្ឋត្ថំ ន សុច្ឆហំឆោ ហោតិ ន សុបដិច្ចស្សន្តោ ។

រាជវត្ត ពោធិវាសន្យាសូត្រ ឧបមា ទី ២

ដែលគេដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹង
 កាន់យកឈើពុទ្ធគោងលើមកពួកឱ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឱ្យកើត
 ប្រាកដឡើង ។ ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 បុរសនោះកាលកាន់យកឈើពុទ្ធគោងលើ មកពួកនឹងឈើស្រស់ប្រកប
 ដោយជ័រ ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងពួកឱ្យ
 កើតភ្លើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឱ្យកើតបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះមិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជ័រពិតមែន តែគេដាក់លើគោក
 នៅឆ្ងាយពីទឹក ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានកាត់នៃសេចក្តីលំបាក នឹង
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មាន
 ទុបមេយ្យដូច ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញចាកកាមទាំង
 ឡាយដោយកាយហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះ
 កាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានព្រោះកាម នឹងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះ
 កាមក្នុងវត្តកាមទាំងឡាយ ទាំងកាមនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ ទាំងមិនបានធ្វើឱ្យស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឡិបក្កមីតោ ចេបិ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ អភព្វា វ តេ
 ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោធាយ ។
 នោ ចេបិ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា ឡិបក្កមីតោ
 ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ អភព្វា វ តេ
 ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោធាយ ។
 អយំ ខោ មំ រាជកុមារ ទុតិយា ឧបមា បដិភាសិ
 អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។

(២៥៥) អបរាបិ ខោ មំ រាជកុមារ ទុតិយា
 ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។
 សេយ្យថាបិ រាជកុមារ សុត្តំ កដ្ឋំ កោឡាបិ
 អារកា ឧទកា វលេ ធិត្តន្តំ ។ អថ បុរិសោ អា-
 កច្ឆេយ្យ ឧត្តរាវណី អាធាយ អត្ថំ អភិធិត្ថត្ថេស្សាមិ
 តេជោ ចាតុក្ករិស្សាមីតិ ។ តំ កំ មញ្ញាសិ រាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ
 ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្ទេចផ្ស ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹង
 ត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ បើទុកជាពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានសោយវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្ទេច
 ផ្ស ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមនោះទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹងនូវ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ២
 មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់តថាគត ។

(២៥៥) ម្នាលរាជកុមារ មានឧបមាទី៣ ដទៃទៀត ដែលមិន
 សូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈើស្គូវ ជាឈើពុក
 ដែលគេដាក់លើតាក នៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើង
 នឹងកាន់យកឈើពុកខាងលើមកពួតឱ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឱ្យ
 កើតប្រាកដឡើង ។ ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ គតិយុបមា

អប្បំ ធុ សោ បុរិសោ អម្ពំ សុត្តំ កង្គំ កោឡាប័
 អារកា ឧទកា ថលេ ធិត្តត្តំ ឧត្តារាណី
 អាទាយ អភិមត្តនោ អត្ថំ អភិធិត្ថត្ថយ្យ តេជោ
 ចាតុកកេយ្យតិ ។ ឃី ភន្តេ តំ កស្ស ហេតុ
 អនុញ្ញំ ភន្តេ សុត្តំ កង្គំ កោឡាប័ តញ្ច បទ
 អារកា ឧទកា ថលេ ធិត្តត្តន្តំ ។ ឃីមេវ ទោ
 រាជកុមារ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា កាយេន ទេវ កាមេហិ រូបកដ្ឋា វិហរន្តំ
 យោ ច ទេសំ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមស្មេហោ
 កាមមុត្តា កាមបិទាសា កាមបរិឡាហោ សោ ច
 អដ្ឋត្តំ សុប្បហីនា ហោតិ សុបដិប្បស្សន្ទោ ។
 ឌីបក្កមិកា ទេមិ តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តំ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសូត្រ ឧបមា ទី ៣

បុរសនោះ កាលកាន់យកឈើតំនួតខាងលើ មកពួកនឹងឈើស្ងួត ជា
ឈើពុក ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទីកន្លែងនោះ នឹងពួក
ឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើគេជាធាតុឲ្យកើតបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន យ៉ាងនេះទើបកើតបាន រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឈើស្ងួតកន្លែងនោះ ជាឈើពុក ថែមទាំងឈើនោះ
សោត គេដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទីកន្លែង ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តី
នេះ មានឧបមេយ្យដូច ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញ
ចាកកាមទាំងឡាយ ដោយកាយហើយ ទាំងសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះ
កាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តី
ស្រេកឃ្លានព្រោះកាម នឹងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ក្នុងវត្ថុ-
កាមទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានលះបង់ដោយ
ប្រពៃ បានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃ នូវវត្ថុកាមនោះ ឲ្យដ៏ខាង
ក្នុង ។ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួល
វេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ភ្លៀវភ្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គក្កសកំ

ភត្តា វ តេ ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ
 សម្មោធាយ ។ នោ ចេហិ តេ ភោត្តោ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឌីបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា
 វេទនា វេទិយន្តំ ភត្តា វ តេ ញាណាយ ទស្សនាយ
 អនុត្តរាយ សម្មោធាយ ។ អយំ ខោ មំ រាជកុមារ
 តតិយា ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្ស-
 តបុញ្ញា ។ ឥមា ខោ រាជកុមារ តិស្សោ ឧបមា
 បដិកំសុ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សតបុញ្ញា ។

(២៥៦) តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្ធនាហំ ទន្លេភិ ទន្ធមាធាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អាហត្ថ
 ចេតសា ចិត្តំ អភិធិក្កុណ្ណយ្ហំ អភិធិប្ប័ន្នេយ្ហំ អភិ-
 សន្តាបេយ្យន្តំ ។ សោ ខោ អហំ រាជកុមារ ទន្លេភិ
 ទន្ធមាធាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អាហត្ថ ចេតសា ចិត្តំ អភិ-
 ធិក្កុណ្ណមិ អភិធិប្ប័ន្នេមិ អភិសន្តាបេមិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 រាជកុមារ ទន្លេភិ ទន្ធមាធាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អាហត្ថ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ
 ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបាន ។ បើទុកជាពួកសម-
 ណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា
 ខ្លោចផ្ស ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះ
 និព្វានដ៏ប្រសើរបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ៣ មិន
 ស្ងៀមស្ងាបណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ឧបមាទាំង ៣ ប្រការនេះ
 ឯងហើយ មិនស្ងៀមស្ងាបណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បាន
 ស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើតប្រាកដដល់តថាគត ។

(២៥៦) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បើដូច្នោះ គួរតែអញទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត
 សន្តត់សន្តិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ម្នាលរាជ-
 កុមារ តថាគតនោះឯង ទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត
 សន្តត់សន្តិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ម្នាលរាជកុមារ
 កាលតថាគតនោះ ទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត

រាជគ្រូស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ អប្បធិដ្ឋានំ

ចេតសា ចិត្តំ អភិធិត្តន្តោតោ អភិប្បវិជ្ជយតោ អភិ-
 សន្តាបយតោ កក្កេហិ សេនា មុច្ឆន្តិ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជកុមារ ពលវា បុរិសោ ទុព្វលតរំ បុរិសំ សីសេ
 វា កហេត្វា ខន្ធ វា កហេត្វា អភិធិត្តន្តោយ្យ
 អភិធិប្បវិជ្ជេយ្យ អភិសន្តាបេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ
 រាជកុមារ ទន្លេតិ ទន្លេហាយ ជីវ្ហយ តាលុំ
 អាហាច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិធិត្តន្តោតោ អភិធិប្បវិជ្ជ-
 យតោ អភិសន្តាបយតោ កក្កេហិ សេនា មុច្ឆន្តិ ។
 អារទ្ធិ ខោ បន មេ រាជកុមារ វីរិយំ ហោតិ
 អសល្លំ ឧបជ្ជិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា^(១) សារន្ទោ ច
 បន មេ កាយោ ហោតិ អប្បជិប្បស្សន្ទោ តេនេវ
 ទុក្ខប្បដាធនេ បដាធាភិក្កន្ធស្ស សតោ ។

(២៥៧) តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្តនាហំ អប្បនកំ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។ សោ
 ខោ អហំ រាជកុមារ មុខតោ ច ធាសតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សសេ ឧបវរ្ម័ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ

១ ម អសមុដ្ឋា ។

រាជវត្ត ពោធិរាជពុទ្ធបរម្ភរាជវត្ត អប្បនាមស្ថាន

សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាម
 ភ្លៀកទាំងសងខាង ។ ម្នាលរាជកុមារ បុរសដែលមានកំឡាំង គប្បី
 ចាប់បុរសមានកំឡាំងខ្សោយជាង ឲ្យដក្សាលឬកហើយ សង្កត់សង្កិន
 បៀតបៀន ញាំញីយ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតទាំងឡាយ
 ដោយឆ្នេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន
 ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាមភ្លៀកទាំងសងខាង ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ
 ក៏មិនឆ្ងល់យ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំមួនហើយ ក៏មិនរាយមាយ
 ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់
 កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះ មក
 បណ្តាលចាក់ដោត ។

[២៥៧] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរតែសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអា-
 រម្មណ៍ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏បានអត់ខ្សល់អស្សាស-
 បស្សាសតាមមុខទ្វារនឹងតាមនាសិក ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មុខតោ ច ឆាសតោ ច អស្សាសប្បស្សនេសុ ឧប-
 រុទ្ធសុ កណ្ណសោតេហំ វតានំ និក្ខត្តានំ អធិមត្តោ
 សន្នោ ហោតិ សេយ្យថាបិ នាម កម្មារកក្កិយា
 ធម្មមាណយ អធិមត្តោ សន្នោ ហោតិ ឯវមេវ ទោ
 មេ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សនេសុ ឧបរុទ្ធសុ កណ្ណសោតេហំ វតានំ
 និក្ខត្តានំ អធិមត្តោ សន្នោ ហោតិ ។ អារុទ្ធិ ទោ
 បន មេ រាជកុមារ វិរិយំ ហោតិ អសល្លំ ឧបជ្ជិតា
 សតិ អប្បមដ្ឋា សារន្ធា ច បន មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បជិប្បស្សន្ធា តេនេវ ទុក្ខប្បជានេន
 បដាធាភិក្កន្ធស្ស សតោ ។

(២៥៨) តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្ទនាហំ អប្បនកំយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ មុខតោ ច
 ឆាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច^(១) អស្សា-
 សប្បស្សនេសុ ឧបរុទ្ធិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារនឹងនាសិក សំឡេងខ្យល់ដែល
ចេញតាមកណ្តុសោត ខ្លាំងលើសប្រមាណ ។ ដូចជាស្នប់របស់ជាង
លោហជាតិដែលកំពុងសប់ តែងមានសំឡេងខ្លាំងយ៉ាងណា ម្នាលរាជ-
កុមារ កាលតថាគតអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារនឹងតាមនា-
សិក សំឡេងខ្យល់ដែលចេញតាមកណ្តុសោត ក៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ
យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ តែសេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគត
បានប្រាជ្ញាហើយ មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតម្តងម្កាល់មាំហើយ ក៏មិន
រាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់
រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាក
នោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៥៨) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរសំឡឹងឈានគឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។
ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ
តាមនាសិកនឹងកណ្តុសោត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជវត្តស្ស អប្បនាមិកា

មុខតោ ច ឆាសតោ ច កណ្តាលសាតតោ ច
 អស្សាសប្បស្សសេសុ ឧបរុទ្ធសុ អធិមត្តា វត្តា
 មុន្ទានំ ឌីហនន្តិ^(១) ។ សេយ្យជាបិ រាជកុមារ
 ពលវា បុរិសោ តិល្លោន សិខវេន មុន្ទានំ អភិមត្តេយ្យ
 ឯវមេវ ខោ មេ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ
 ច កណ្តាលសាតតោ ច អស្សាសប្បស្សសេសុ
 ឧបរុទ្ធសុ អធិមត្តា វត្តា មុន្ទានំ ឌីហនន្តិ ។
 អារទ្ធិ ខោ បន មេ រាជកុមារ រីរិយំ ហោតិ
 អសល្លំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា សារទ្វោ ច
 បន មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិប្បស្សទ្វោ តេនេវ
 ទុក្ខប្បដាសនេ បដាសាភិក្ខុន្នស្ស សតោ ។

[២៥៧] តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្តជាបំ អប្បនក្កិយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តំ ។
 សោ ខោ អហំ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ
 ច កណ្តាលសាតតោ ច អស្សាសប្បស្សសេសុ ឧបរុទ្ធិ ។

១ ម. មុន្ទានំ ឌីហនន្តិ ។

រាជវង្ស ពោធិវាង្សស្វាស្ត្រ អប្បនាមជ្ឈិម

អត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងកណ្តាលសោត ខ្យល់
យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏វិលមកចាក់ដោតគ្រង់ក្បាល ។ ម្នាល
រាជកុមារ បុរសដែលមានកំឡាំង គប្បីចោះក្បាល ដោយដៃកស្រួច
ដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្សាស-
បស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តាលសោត ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង
លើសប្រមាណ ក៏វិលត្រឡប់មកចាក់ដោតក្បាល យ៉ាងនោះដែរ ។
ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ
ក៏មិនជួបយ ភស្តុតាងដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ
ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើត
ព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះ មក
បណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៥៩) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរតែសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជា
ការម្នាក់ទៀត ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់
អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តាលសោត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

តស្ស មហ្មំ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេសុ ឧបរុទ្ធសុ
 អធិមត្តា សីសេ សីសវេទនា ហោន្តំ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជកុមារ ពលវំ បុរិសោ នធើ្វន វត្តត្វទ្វេន សីសេ
 សីសវេដ្ឋនំ នធើ្វយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ រាជកុមារ
 មុខតោ ច ឆាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សាសេសុ ឧបរុទ្ធសុ អធិមត្តា សីសេ សីស-
 វេទនា ហោន្តំ ។ អារទ្ធិ ខោ បន មេ រាជកុមារ វីរិយំ
 ហោតិ អសល្លំនំ ឧបជ្ជិតា សតិ អប្បមដ្ឋា សារន្ទោ
 ច បន មេ កាយោ ហោតិ អប្បជិប្បស្សន្ទោ តេនេវ
 ទុក្ខប្បជានេន បដាធាភិក្កន្ធស្ស សតោ ។

(២៦០) តស្ស មហ្មំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្តនាហំ អប្បានក្កិយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តំ ។
 សោ ខោ អហំ រាជកុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេ ឧបរុទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្កៈ

ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុរសាតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាលពូជក្បាល
 ខ្លាំងលើសប្រមាណ ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចបុរសមានកំឡាំងឥឡូវ
 ចង់ត្រឡប់ដល់ចំណងក្បាលពូជក្បាល ដោយព្រ័ត្រដ៏មាំ (យ៉ាងណា)
 ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុរសាតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាលពូជក្បាល
 ដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តី
 ព្យាយាមដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែល
 តថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគតនៅ
 តែក្រវល់ក្រវាយមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៦០) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ ត្បែរតែអាត្មាអញសំឡឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជា
 ការម្នាលទៀត ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់
 អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុរសាត ។

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជកុមារសុត្តេ អប្បនិក្ខេប

តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ មុខតោ ច ជាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សសេសុ ឧបរុទ្ធសុ
 អធិមត្តា វតា កុច្ឆំ បរិកន្តន្តំ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជកុមារ ទិក្ខោ តោយាតកោ វា តោយាតកន្តេ.
 វាសំ វា តិណ្ណោន តោវិកន្តនេន កុច្ឆំ បរិកន្តេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ រាជកុមារ មុខតោ ច ជាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សសេសុ ឧបរុទ្ធសុ
 អធិមត្តា វតា កុច្ឆំ បរិកន្តន្តំ ។ អារទ្ធិំ ទោ បន មេ
 រាជកុមារ វិរិយំ ហោតិ អសល្លំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បមដ្ឋា សារទ្ធោ ច បន មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បជីប្បស្សទ្ធោ តេនេវ ទុក្ខប្បជានេន
 បដាណិកត្ថន្ធស្ស សតោ ។

(២៦០) តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្តនាហំ អប្បនកិយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តំ ។

រាជវត្ត ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ អប្បនេកដ្ឋកថា

ម្ចាស់រាជកុមារ កាលតថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សុសបស្សុសៈតាមមុខទ្វារ
តាមនាសិកនឹងកណ្តុរសោត ខ្យល់លើសប្រមាណក៏កាត់នូវដំបូរផ្ទៃផ្ទះ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ ដូចជាបុរសជាអ្នកសម្លាប់គោក្តី អ្នកជំនួយរបស់បុរស
សម្លាប់គោក្តី ជាអ្នកប្រសប់រងវៃ កាត់ដំបូរផ្ទៃគោ ដោយកាំបិត
សម្រាប់កាត់ពន្លះនូវសាច់គោដ៏មុត (យ៉ាងណា) ម្ចាស់រាជកុមារ កាល
តថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សុសបស្សុសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាម
កណ្តុរសោត ខ្យល់ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏កាត់នូវដំបូរផ្ទៃផ្ទះច្រោះដែរ ។
ម្ចាស់រាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ មិន
ជួយ សតិដែលតថាគតបានគំគល់មាំមាំហើយ ក៏មិនបានរាយមាយ
ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើត
ព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង មក
បណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៦១) ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បើដូច្នោះ គួរតែ អាត្មាអញសំឡឹងឈានគឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។

លុត្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សោ ទោ អហំ រាជគុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ
 ច កណ្តាលោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនេ ឧបទ្ទេសុ
 តស្ស មយ្ហំ រាជគុមារ មុខតោ ច ឆាសតោ ច
 កណ្តាលោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនេសុ ឧបទ្ទេសុ
 អធិមត្តោ កាយស្មី ធាហោ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ
 រាជគុមារ ទ្វេ ពលវត្តោ បុរិសា ទុព្វលតំ បុរិសំ
 ធានាពហាសុ កហេត្វា អត្តារកាសុយា សន្តាមេយ្យំ
 សំបរិតាមេយ្យំ ឯវមេ ទោ មេ រាជគុមារ មុខតោ
 ច ឆាសតោ ច កណ្តាលោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនេ-
 សេសុ ឧបទ្ទេសុ អធិមត្តោ កាយស្មី ធាហោ
 ហោតិ ។ អារទ្ធិ ទោ បន មេ រាជគុមារ វិរិយំ
 ហោតិ អសល្លំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមដ្ឋា សារទ្វោ
 ច បន មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិប្បស្សន្តោ
 តេនេវ ទុត្តប្បជានេន បដាជាកិត្តន្ទស្ស សតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ឱ្យលះអស្សាសបស្សសៈតាម
 មុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុសោត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាល
 តថាគតអត់ឱ្យលះអស្សាសបស្សសៈតាមមុខទ្វារតាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុ-
 សោត សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណក៏កើតមានក្នុងកាយ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ២ នាក់ ចាប់បុរសដែលមាន
 កំឡាំងខ្សោយត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ហើយគប្បីឆ្លើវឱ្យក្រហល់ក្រហាយ
 ក្នុងរណ្តៅរើកភ្លើង (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតអត់ឱ្យលះ
 អស្សាសបស្សសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្តុសោតហើយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ខ្លាំងលើសប្រមាណក៏កើតមានក្នុងកាយ
 ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគត
 បានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនឆ្ងរថយ សតិដែលតថាគតបានតំកល់មាំហើយ
 ក៏មិនបានរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ
 មិនស្ងប់ម្យ៉ាង កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏
 មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជកុមារសុត្ត អាហារុបច្ឆេទោ

(២៦២) អបិស្ស មំ រាជកុមារ ទេវតា ទិស្វា
 ឯវមាហំសុ កាលកតោ សមណោ តោតមោតិ ។
 ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ
 សមណោ តោតមោ អបិច កាលំ ករេតីតិ ។
 ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ
 សមណោ តោតមោ នបិ កាលំ ករេតិ អរហំ
 សមណោ តោតមោ វិហារេ ត្រូវ សោ អរហតោ
 ឯវរូចោ ហោតីតិ ។

(២៦៣) តស្ស មហ្មំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យន្តនាហំ សព្វសោ អាហារុបច្ឆេទាយ បដិ-
 បជ្ជេយ្យន្តិ ។ អថទោ មំ រាជកុមារ តា ទេវតា
 ឧបសង្កមិត្វា ឯតទរោទំ មា ទោ ភំ មារិស សព្វសោ
 អាហារុបច្ឆេទាយ បដិបដ្ឋិ ។ សថ ទោ ភំ មារិស
 សព្វសោ អាហារុបច្ឆេទាយ បដិបដ្ឋិស្សសិ តស្ស តេ
 មយំ ទិព្វំ ឌុនំ លោមក្ខបេហិ អន្លោហរិស្សាម

រាជវត្ត ពោធិកដ្ឋកុមារសូត្រ ការផ្តាច់អាហារ

(២៦២) ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះ ពួកទេវតាឃើញតថាគត
ហើយបាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមធ្វើមរណកាលទៅ
ហើយ ។ ទេវតាពួកខ្លះបាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ តែព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើមរណកាល
ឥឡូវនេះ ។ ទេវតាពួកខ្លះនិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ ទាំងមិនធ្វើមរណកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ
ព្រះសមណគោតមជាព្រះអរហន្ត ⁺នេះជាវិហារធម៌ទេតី សភាពយ៉ាង
នេះ វែមណ្ឌលដល់ព្រះអរហន្ត ។

(២៦៣) ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយ
ប្រការទាំងពួង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លំដាប់នោះ ពួកទេវតាទាំងនោះ
បានចូលមករកតថាគតហើយ នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកនិទិក
អ្នកកុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ ។
បពិត្រអ្នកនិទិក ប្រសិនបើអ្នកនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយ
ប្រការទាំងពួងហើយ ពួកយើងនឹងបញ្ចូលទុជាទិព្វតាមរន្ធរមរបស់អ្នក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តាយ ភិក្ខុ យាបេស្សសីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 រាជកុមារ ឯតទយោសិ អហំ ចេវ ខោ បន
 សព្វសោ អនន្តកំ បដិជានេយ្យំ ឥមា ច ខោ មេ
 ទេវតា ទិព្វំ ឌីដិ លោមក្ខមេហិ អន្លោហារេយ្យំ
 តាយ ចាហំ យាបេយ្យំ ភិ មម អស្ស មុសាតិ ។
 សោ ខោ អហំ រាជកុមារ តា ទេវតា បច្ឆាទិក្ខាមិ
 អលន្តិ វនាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯត-
 ទយោសិ យន្តចាហំ ថោកំ ថោកំ អាហារំ
 អាហារេយ្យំ បសតិ បសតិ យទិ វា មុត្តយ្ហសំ
 យទិ វា កុលត្ថយ្ហសំ យទិ វា កណ្ណយយ្ហសំ
 យទិ វា ហារេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ សោ ខោ អហំ
 រាជកុមារ ថោកំ ថោកំ អាហារំ អាហារេសី
 បសតិ បសតិ យទិ វា មុត្តយ្ហសំ យទិ វា
 កុលត្ថយ្ហសំ យទិ វា កណ្ណយយ្ហសំ យទិ វា
 ហារេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នឹងញ្ចាំងអ្នកឲ្យរស់នៅដោយឧដាទិព្វនោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញនឹងប្តេជ្ញាចំពោះពួកទេវតាថាជា
 អ្នកមិនបរិភោគ ដោយប្រការទាំងពួងទៅ ពួកទេវតាទាំងនេះនឹងបញ្ចូល
 ឧដាទិព្វតាមរន្ធរមរបស់អាត្មាអញ ចំណែកខាងអាត្មាអញ គប្បីញ្ចាំង
 ដីវិតឲ្យរស់នៅដោយឧដាទិព្វនោះ ពាក្យនោះនឹងជាពាក្យកុហកនៃអាត្មា
 អញ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏យាត់ពួកទេវតាទាំងនោះហើយ
 និយាយថា ល្ហើយ កុំឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញសម្រេចអាហារកិច្ច
 បន្តិច ៗ ចំនួនជាមួយទឹកដៃ ៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុន
 សាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ ពុំនោះសោតប៉ុន
 សាច់រលីងឈូកខ្លះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះក៏បានសម្រេច
 អាហារកិច្ចបន្តិច ៗ ចំនួនជាមួយទឹកដៃ ៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយ
 ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ ពុំនោះ
 សោតប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ

រាជវង្សស្ស ពោធិរាជវង្សស្ស អប្បហារតា

ថោតំ ថោតំ អាហារំ អាហារយតោ បសតំ
 បសតំ យទិ វា មុត្តយ្យសំ យទិ វា កុលត្តយ្យសំ
 យទិ វា កឡាយយ្យសំ យទិ វា ហរេណុកយ្យសំ
 អធិមត្តកសិមាជំ បត្តោ កាយោ ហោតិ ។

[២២២] សេយ្យថាបិ នាម អសីតិកបទ្វាជំ វា
 កាលបទ្វាជំ វា ឯវមេវស្ស មេ អន្តប្បច្ចង្គាជំ កវន្ត
 តាយេវប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឱដ្ឋបទំ
 ឯវមេវស្ស មេ អាជិសទំ ហោតិ តាយេវប្បហារ-
 តាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម វដ្តនាវឡិ ឯវមេវស្ស
 មេ បិដ្ឋិកល្លាភោ ឧល្លាតវណតោ ហោតិ តាយេ-
 វប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ជជ្ជវសាលាយ
 តោចាណសិយោ ឱលុត្តវិលុត្តា កវន្ត ឯវមេវស្ស មេ
 ជាសុឡិយោ ឱលុត្តវិលុត្តា កវន្ត តាយេវប្បហារតា-
 យ ។ សេយ្យថាបិ នាម កម្ពីរេ ឧទចានេ ឧទកតារកា
 កម្ពីរកតា ឱក្ខាយិកា ទិស្សន្តំ ឯវមេវស្ស មេ អត្ថិត្ត-
 បេសុ អត្ថិតារកា កម្ពីរកតា ឱក្ខាយិកា ទិស្សន្តំ

រាជវត្ត ពោធិរាជវត្តមានសូត្រ ការមានអាហារតិច

សម្រេចអាហារតិចបន្ថយចុះបន្តិចម្តង ៗ ចំនួនមួយទឹកវដ្ត ៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់
 គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែក
 កង្កែបខ្លះ ពុំនោះសោតប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ កាយ (របស់តថាគត)
 ក៏ដល់នូវការស្តារសម្បទានលើសប្រមាណ ។

(២៦៤) អរិយវៈតូចនឹងអរិយវៈធំ របស់តថាគត ប្រៀបដូចវល្លិមាន
 ថ្នាំងច្រើន នឹងវល្លិមានថ្នាំងខ្មៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះ
 ឯង ។ ត្រួតតាមរបស់តថាគត (ក៏ស្ម័គ្រចូលគ្នា) ដូចជាស្នាមជើងឧដ្ឋ
 ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ទ្រុឌទ្រោមរបស់តថាគត
 ក៏រដិបរដុប ដូចខ្សែល្អសដែលគេវេញចូលគ្នា ព្រោះទោសដែលមាន
 អាហារតិចនោះឯង ។ របៀបឆ្លើយនឹងតថាគត ក៏រតីមរតាមដូចបង្កង់
 នៃសាលាចាស់ រតីមរតាម ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះ
 ឯង ។ ប្រស្រីភ្នែកទាំងឡាយ របស់តថាគត ក៏ជ្រៅខ្វែងចូលទៅក្នុង
 រណ្តៅភ្នែក ដូចកំពែងទឹក ដ៏ខ្វែងជ្រៅចូលទៅ ក្នុងអណ្តូងទឹកដ៏ជ្រៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

តាយេវច្ចហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម តិត្តកា-
 លាវុំ អាមកង្ខ័ន្ទោ វាតាតថេន សំនុសិតោ ហោតិ
 សម្មុលាតោ ឯវមេវស្ស មេ សីសច្ចវិ សំនុសិតា
 ហោតិ សម្មុលាតា តាយេវច្ចហារតាយ ។ សោ
 ទោ អហំ រាជកុមារ ឧទរច្ឆវី បរិមសិស្សាមីតិ
 បិដ្ឋកល្លាតំយេវ បរិក្កណាមិ បិដ្ឋកល្លាតំ បរិម-
 សិស្សាមីតិ ឧទរច្ឆវីយេវ បរិក្កណាមិ ។ យាវស្ស មេ
 រាជកុមារ ឧទរច្ឆវិ បិដ្ឋកល្លាតំ អល្លដា ហោតិ
 តាយេវច្ចហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 វច្ឆំ វា មុត្តំ វា ករិស្សាមីតិ តត្ថេវ អវកុដ្ឋោ
 បបតាមិ តាយេវច្ចហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ឥមមេវ កាយំ អស្សាសេន្តោ ចាណិជា
 កត្តានិ អនុមជ្ឈាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
 ចាណិជា កត្តានិ អនុមជ្ឈតោ ប្បតិម្ភលានិ លោ-
 មានិ យស្មា បបតន្តិ តាយេវច្ចហារតាយ ។
 អបិស្ស មិ រាជកុមារ មនុស្សា ទិស្វា
 ឯវមាហំសុ កាឡោ សមណោ តោតមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ សម្បវស្សកក្កាលសម្រាប់
 ទទួលសម្បវស្សរបស់តថាគត ក៏ស្ងួតជ្រីវទៅ ដូចផ្លែឃ្វោកខ្ចីដែលគេ
 កាត់ចេញអំពីទង ហើយក៏ស្ងួតស្រពោនទៅ ដោយខ្យល់នឹងកំដៅ
 ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត
 នោះឯងគិតថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ស្បែកពោះ ក៏ចាប់ត្រូវធ្នឹងខ្នងវិញ គិត
 ថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ធ្នឹងខ្នង ក៏ចាប់ត្រូវស្បែកពោះវិញ ។ ម្នាលរាជកុមារ
 ស្បែកពោះរបស់តថាគតជាប់គ្នាដរាបនឹងធ្នឹងខ្នង ព្រោះទោសដែលមាន
 អាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯងគិតថា នឹង
 បន្ទោបង់ប្លែងច្រូចច្រមុត ក៏ដួលពោបនៅក្នុងទីនោះ ព្រោះទោសដែល
 មានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង កាលធ្វើ
 កាយនេះឲ្យស្រួល ទើបស្លាប់ខ្លួនដោយដៃ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាល
 តថាគតនោះស្លាប់ខ្លួនដោយបាតដៃទៅ រោមទាំងឡាយ សុទ្ធតែមានបួស
 ស្អុយធ្លាក់ចេញពីកាយ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។
 ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មនុស្សទាំងឡាយ ឃើញតថាគតហើយ
 ក៏នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមានសម្បវស្សខ្មៅ ។

រាជវង្សស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ រាជិកាវេទនា

ឯកត្វេ មនុស្សា ឯវមាហំសុ ន កាឡោ សមណោ
 កោតមោ សាមោ សមណោ កោតមោតិ ។
 ឯកត្វេ មនុស្សា ឯវមាហំសុ ន កាឡោ សមណោ
 កោតមោ ឆាបិ សាមោ មន្ត្រវច្ឆរី សមណោ
 កោតមោតិ ។ យាវស្ស មេ រាជកុមារ តាយ
 បរិសុទ្ធោ ធរិវណ្ណោ បរិយោធាតោ ឧបហតោ ហោតិ
 តាយេវម្បាហារតាយ ។

(២៦៥) តស្ស មម្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យេ ខោ កេចិ អតីតមន្វាធំ សមណោ វា ព្រាហ្មណា
 វា ឱបក្កមីកា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទយីសុ
 ឯតាវបរមំ នយិតោ ភិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ
 អនាគតមន្វាធំ សមណោ វា ព្រាហ្មណា វា ឱបក្កមីកា
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទយីស្សន្តិ ឯតាវបរមំ
 នយិតោ ភិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ ឯតាវបរមំ សមណោ
 វា ព្រាហ្មណា វា ឱបក្កមីកា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា
 វេទនា វេទយីន្តិ ឯតាវបរមំ នយិតោ ភិយ្យោ ។

រាជវិញ្ញាណក្ខន្ធសមណស្សប្បវេណីខ្មែរ

មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
មិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរសណ្តែកបាយ
ទេតើ ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
គោតមមិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ទាំងមិនមែនមានសម្បុរសណ្តែកបាយ
គឺព្រះសមណគោតមមានសម្បុរប្រផែនទេតើ ។ ម្នាលរាជកុមារ ឆែវិញ្ញាណ
របស់គាត់ ដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផងដល់ម្ល៉ោះ ហើយត្រឡប់ទៅជាអាប័អន់
ទៅវិញ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។

(២៦៥) ម្នាលរាជកុមារ គាត់គឺនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានទទួលវេទនា
ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់
តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា
ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ
មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
កំពុងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លាខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យា-
យាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន ទោ បនាហំ ឥមាយ កដ្ឋកាយ ទុក្ករកា-
រិកាយ អនិកថាមិ ទុក្ខំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ច-
ណទស្សនវិសេសំ សិយា នុ ទោ អញ្ចោ មត្តោ
ពោធិយាតិ^(១) ។

[២៦៦] តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ
អភិជានាមិ ទោ បនាហំ បិតុ សុត្តស្ស កម្មន្ត
សីតាយំ ជម្ពធាយាយំ^(២) និសំប្លោ វិវិទ្ធេវ កាមេហិ
វិវិទ្ធ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ
បតិស្មុទ្ធិ បឋមំ យានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរិតា សិយា នុ
ទោ ឯសោ មត្តោ ពោធិយាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
រាជកុមារ សតានុសារីរ័ញ្ញាណំ អយោសិ ឯសេវ មត្តោ
ពោធិយាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ
កិណ្ឌ ទោ អហំ តស្ស សុខស្ស ភាយាមិ យន្តំ
សុទ្ធិ អញ្ចាតេវ កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ
ធម្មេហិតិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ
ន ទោ អហំ តស្ស សុខស្ស ភាយាមិ

១ ម. ពោធាយាតិ ។ ២ ជម្ពធាយន្តិបំ បាហោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តែទោះបីដូច្នោះ តថាគតក៏នៅតែមិនបានត្រាស់ដឹង នូវទុក្ខវិនិច្ឆ័យសង្ខារធម៌
ជាគុណវិសេសគួរដើម្បីឃើញ ដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះអរិយៈ ដោយ
ទុក្ខកិរិយាដ៏ខ្លាចផ្សារនេះបានឡើយ ទំនងផ្លូវត្រាស់ដឹង នឹងមានជា
យ៉ាងដទៃទេដឹង ។

(២៦៦) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា យើងនៅចាំបាន កាលការ (ប្រគល់ព្រះនង្គ័ល) របស់សក្កៈជាបិតា
យើងអង្គុយនៅក្រោមម្លប់ដង្កូវព្រឹក្សដ៏ត្រជាក់ បានស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំង
ឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន
មានវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតំនឹងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ទុផ្សរនេះទេដឹង
ជាផ្លូវនៃកិរិយាត្រាស់ដឹង ។ ម្នាលរាជកុមារ វិញ្ញាណដែលស្ទុះទៅ
តាមសតិ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា នេះហើយប្រាកដជាផ្លូវនៃការ
ត្រាស់ដឹង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ថា អាត្មាអញខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ
ដែលជាសុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយដែរឬ ។ ម្នាលរាជកុមារ
តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនគួរខ្លាចសេចក្តី

រាជវត្តស្យ ពោធិវាជិកុមារសុត្តេ ទឡារិកាហារកុញ្ញតំ

យន្តំ សុខំ អញ្ញាត្រេត កាមេហិ អញ្ញាត្រ អត្ថុសលេហិ
 ធម្មេហិតំ ។ តស្ស មឃ្ហំ រាជតុមារ ឯតទយោសិ
 ន ខោ តំ សុត្ថរំ សុខំ អធិកុណំ ឯរំ អធិមត្តកសិ-
 មាជំ បត្តកាយេន យន្តធាហំ ឡឡារិតំ អាហារំ
 អាហារេយ្យំ ឡឡនំ តុម្ហាសន្តំ ។ សោ ខោ អហំ
 រាជតុមារ ឡឡារិតំ អាហារំ អាហារេសី ឡឡនំ តុម្ហា-
 សំ ។ តេន ខោ បន មំ^(១) រាជតុមារ សមយេន
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ បច្ចុប្បដ្ឋិតា ហោន្តំ យន្តោ^(២) សម-
 ណោ តោតមោ ធម្មំ អធិកមិស្សតិ តំ នោ^(៣) អាភេ-
 ចេស្សតិ ។ យតោ ខោ អហំ រាជតុមារ ឡឡារិតំ
 អាហារំ អាហារេសី ឡឡនំ តុម្ហាសំ អថ មេ តេ
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ ធិត្ថជ្ជំ បត្តមីសុ ពាហុល្លកោ
 សមណោ តោតមោ បដានីត្ថន្តោ អាវត្តោ ពាហុល្លា-
 យាតិ ។ សោ ខោ អហំ រាជតុមារ ឡឡារិតំ
 អាហារំ អាហារេត្វា ពលំ កាហេត្វា វិវិច្ឆេត កាមេហិ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសូត្រ ការទ្រង់សោយអាហារដ៏ត្រោតត្រាត

សុខ ដែលជាសុខ ក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ ដែលជាសុខ ក្រៅអំពី
អកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺថាគតនោះមាន
សេចក្តីគ្រិនរិះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខនោះ ដែលបុគ្គលមានរាងកាយ
ដល់នូវសេចក្តីស្តាំងស្តួម លើសប្រមាណយ៉ាងនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឲ្យ
សម្រេចបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញបរិភោគអាហារដ៏ត្រោត-
ត្រាតគឺបាយនឹងទំកុម្មាសឡើងវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺថាគតនោះឯងក៏
បានបរិភោគអាហារដ៏ត្រោតត្រាតគឺបាយនឹងទំកុម្មាស ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
សម័យនោះឯង ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុដែលបម្រើគឺថាគតដោយគិតថា ព្រះ
សមណគោតម បើគ្រាសំដឹងធម៌ណា នឹងសំដែងធម៌នោះប្រាប់ដល់យើង
ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺថាគតបានបរិភោគអាហារ
ដ៏ត្រោតត្រាតគឺបាយនឹងទំកុម្មាស គ្រានោះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុអម្បាល
នោះ ក៏នឿយណាយនឹងគឺថាគត ហើយចៀសចេញទៅដោយគិតថា ព្រះ
សមណគោតមជាអ្នកល្មោភ ឃ្លាតចាកសេចក្តីព្យាយាម ត្រឡប់មកដើម្បី
ល្មោភវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះគឺថាគតបរិភោគអាហារដ៏ត្រោតត្រាត
ហើយ ក៏បម្រុងរាងកាយឲ្យមានកំឡាំង ហើយស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ ។

វិតក្កវិចារាទំ វ្ថុបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ...

តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ ។

[២២៧] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
បរិយោជានេ អនុដ្ឋលោ វិភត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ
កម្មន័យេ វិតេ អនេកាប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិនិច្ឆាមេសំ ។ សោ អនេកវិហិតំ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ សេយ្យថំ ឯ ឯកម្យំ ជាតិ
ទ្រូបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ ។ អយំ ខោ
មេ រាជគុមារ វត្តិយា បឋមេ យាមេ បឋមា វិជ្ជា
អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ
វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិដោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

[២២៨] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
បរិយោជានេ អនុដ្ឋលោ វិភត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
ទាំង ៤ ។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនឹងវិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
ទុតិយជ្ឈាន... បានដល់តតិយជ្ឈាន... បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

(២៦៧) តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្ត
ទន់ គួរដល់ការវិនាស មិនបានញាប់ញ័រតាមការម្នាក់យ៉ាងនេះហើយ
ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ តថាគតនោះរលឹក
ឃើញនូវបុព្វេនិវាសនប្រការ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។
តថាគតរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាសនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រម
ទាំងទទួលដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះជាវិជ្ជាទី ១ ដែល
តថាគតបានក្នុងបឋមយាមវននក្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង
នឹងតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ
ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

(២៦៨) តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
ឥតមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសទុបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ អាសវក្ខៈបញ្ញាណំ

កម្មជ័យេ បិតេ អាណេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្តបចា-
 តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេសី ។ សោ ទិព្វេន
 ឥត្តនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមានុសកេន សត្តេ បស្សមិ
 កវមាណេ ឧបបជ្ជមាណេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណោ
 ទុព្វណ្ណោ សុកតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ
 សត្តេ បដាធាមិ ។ អយំ ទោ មេ រាជកុមារ វត្ថុយា
 មជ្ឈិមេ យាមេ ទុតិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា
 វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាណោកោ ឧប្បន្នោ
 យថាភិ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស
 វិហរតោ ។

[២៦៨] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោធាតេ អនត្តតេ វិកត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ បិតេ អាណេញ្ចប្បត្តេ អាសវានំ ខយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេសី ។ សោ វេទិ
 ទុក្ខនំ យថាក្ខតំ អពញាសី ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធភកាមិនំ បដិបទាតំ យថាក្ខតំ អពញាសី

រាជវង្ស ពោធិរាជវង្សាសូត្រ អាលវក្ខយញ្ញាណ

គួរដល់ការនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ ដោយប្រការដូច្នេះ ហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចូលបូជាញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដ៏នូវចុកនឹង បដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយ ។ តថាគតនោះ មានទិព្វចក្ខុកន្លងហួសចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វ ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានរូបល្អ រូបអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ តថាគតឃើញច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ ខ្លួន ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ២ ដែលតថាគតបានហើយ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃពត្រី អវិជ្ជាបាត់ហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឯនឹកបាត់ទៅ ហើយ ពន្លឹកកើតឡើងដល់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាម ដុតកំដៅកិលេសឲ្យក្តៅ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

(២៦៩) តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផ្សេង មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្ត ទន់ គួរដល់ការនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់យ៉ាងនេះ ហើយ តថាគតក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ។ តថាគត នោះបានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់ តាមពិតថា នេះជាបដិបទជាហេតុឲ្យរលត់សេចក្តីទុក្ខ បានដឹងច្បាស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឥមេ អាសវាតិ យថាភ្នតំ អព្ពញ្ជាសី ។ បេ ។ អយំ
 អាសវំនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភ្នតំ អព្ពញ្ជាសី ។
 តស្ស មេ ឃំ ជាននោ ឃំ បស្សនោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចិត្ត កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ត អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចិត្ត វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត(១) ញាណំ អហោសិ ឪណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ តតិ ករណីយំ នាបរិ
 ឥត្តនាយាតិ អព្ពញ្ជាសី ។ អយំ ខោ មេ រាជកុមារ
 វត្តិយោ បច្ឆមេ យាមេ តតិយោ វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា
 វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាណោកោ
 ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិ-
 តត្តស្ស វិហរតោ ។

(២៧០) តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឃំតនហោសិ
 អធិគតោ ខោ មេ អយំ ធម្មោ កម្ពុរោ ទុទ្ទសោ
 ទុរទុតោនោ សន្តោ បណីតោ អតក្កាវចរោ

១ វិមុត្តមិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

តាមពិតថា នេះជាភាសាវៈ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
បដិបទឲ្យដល់នូវសេចក្តីរំលត់ភាសាវៈ ។ កាលតថាគតនោះដឹងយ៉ាងនេះ
ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាកភាសាវៈផង... ចិត្តរបស់
តថាគតក៏រួចចាកភាសាវៈផង... ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាកអវិជ្ជាសាវៈផង
កាលចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង ក៏កើតប្រាកដថា ចិត្តផុតស្រឡះ
ហើយ ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែល
ត្រូវធ្វើក៏ធ្វើស្រេចហើយ ឥតមានកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកិច្ចនេះទៀត
ឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ៣ ដែលតថាគតបានហើយ
ក្នុងបច្ច័យយាមវៃនកត្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឆន្ទៈតបាត់
ទៅហើយ ធន្ទៈក៏កើតឡើងដល់តថាគតដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាម
ដុតកំដៅកិលេសឲ្យក្តៅ បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

(២៧០) ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា ធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ
ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ដែលសត្វត្រាស់ដឹងបាន
ដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីត្រាច់ចុះនៃវិភក្តៈ

រាជវត្តស្ស ពោធិ៍រាជកុមារសុត្តេ អប្បោស្សក្កកាវោ

និប្បណោ បណ្ឌិតវេទនិយោ ។ អាលយរមា ខោ

បនាយំ បដា អាលយរតា អាលយសម្មទិតា^(១) ។

អាលយរមាយ ខោ បន បដាយ អាលយរតាយ

អាលយសម្មទិតាយ ទុទ្ទសំ ឥទំ ហំនំ យទិទំ

ឥទប្បវច្ឆយតាបដិច្ឆសមុប្បាទោ ។ ឥទំបិ^(២) ខោ

ហំនំ ទុទ្ទសំ យទិទំ សត្វសង្ខារសមថោ សត្វ-

បដិច្ឆដិទិស្សត្តោ តណ្ហាត្វយោ វិរាតោ និរោទោ

និព្វានំ ។ អហត្ថោវ ខោ បន ធម្មំ នេសេយ្យំ

បរេ ច មេ ន អាជានេយ្យំ សោ មមស្ស កិលមថោ

សា មមស្ស វិហោសាតិ ។ អបិស្ស មំ រាជកុមារ

ឥមា អនច្ឆរិយា កាថា បដិកំសុ បុត្រេ អស្សតបុត្រា

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសូត្រ ភាពជាអ្នកមានសេចក្តីរុងរឿង

បាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងបាន ។ ក៏ពួកសត្វ
 នេះ សុទ្ធតែនៅកំពុងរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងត្រេកត្រអាលក្នុង
 សេចក្តីអាល័យ កំពុងស្រីបស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ (ចំពោះតាម
 ទាំងឡាយនៅឡើយ) ។ មួយទៀត បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ គឺធម៌ជាបច្ច័យ
 នៃគ្នានឹងគ្នាណា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ជាហេតុនាំឲ្យពួកសត្វដែលនៅ
 រីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅត្រេកត្រអាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅស្រីប
 ស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ គេឃើញបានដោយក្រក្រែកពេកណាស់ ។
 មួយទៀត ធម៌ណា សម្រាប់រម្ងាប់បង់នូវសង្ខារទាំងពួង សម្រាប់លះ
 ចោលនូវឧបធិគិក៌េសទាំងអស់ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីនឿយ
 ណាយចាករកៈ ជាទីរលត់នៃសេចក្តីទុក្ខគឺព្រះនិព្វាន ធម៌ទាំងអម្បាល
 នេះ ជាហេតុនាំឲ្យពួកសត្វ ឃើញបានដោយក្រក្រែកពេកណាស់ ។
 បើទុកជាតថាគតសំដែងធម៌ទៅ ក៏គង់សត្វទាំងឡាយដទៃ មិនអាចនឹង
 ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ របស់តថាគតបានឡើយ សេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តី
 នឿយព្រួយនោះ មុខជានឹងមានដល់តថាគតមិនខាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 កាលណោះ តាថាទាំងឡាយមិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណានេះ ដែល
 តថាគតមិនដែលបានឮ ក្នុងកាលមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគតថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តិច្ឆេន មេ អធិគតំ

ហលន្តានិ បកាសិតំ

វកនោសបរេតេហិ

នាយំ ធម្មោ សុសម្ពុទ្ធា^(១)

បដិសោតតាមី និបុណំ

កម្មំ ទុទ្ធសំ អណ្ណំ

វករត្តា ន ទត្តន្តំ

តមោក្ខន្ធន អារុតាតិ ។

ឥតិហ មេ វជកុមារ បដិសញ្ញាត្តតោ អប្បោ-
ស្សត្តតាយ ចិត្តំ នមតិ នោ ធម្មទេសនាយ ។

(២៧១) អថទោ វជកុមារ ព្រហ្មនោ
សហម្បតិស្ស មម ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ
ឯតទហោសិ នស្សតិ វត ភោ លោកោ វិនស្សតិ
វត ភោ លោកោ យត្រ ហិ នាម តថាគតស្ស
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បោស្សត្តតាយ ចិត្តំ
នមតិ នោ ធម្មទេសនាយាតិ ។ អថទោ វជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគរៈ

ឈ្មោយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគតគួរសំដែងធម៌ដែលតថាគត
បានត្រាស់ដឹងហើយ ដោយសេចក្តីលំបាកនោះចុះ សត្វ
ទាំងឡាយ ដែលរាគៈទោសៈគ្របសង្កត់ហើយ មិនងាយ
នឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌នេះបានទេ សត្វទាំងឡាយ ដែលកំពុង
ត្រេកអរដោយរាគៈ ដែលគំនរងងឹតគឺអវិជ្ជាកំពុងប្រកួត មិន
ឃើញនូវធម៌ដែលនាំឲ្យពួកសត្វ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ជា
ធម៌ដ៏ល្អិត សុខុមជ្រាលជ្រៅ ដែលសត្វឃើញបានដោយ
កម្រនោះបានទេ ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលដែលតថាគតពិចារណាឃើញ ដោយន័យ
ដែលគ្រិះរិះដូច្នេះហើយ ចិត្តក៏ទុនទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិន
ទុនទៅ ដើម្បីសំដែងធម៌ឡើយ ។

(២៧១) ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បត្តិព្រហ្ម ដឹង
នូវសេចក្តីគ្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់តថាគត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើប
រំពឹងគិតដូច្នេះថា ឧលោកវិនាសត្ថេហ្ម⁺ ឧលោកវិនាសត្ថេហ្ម⁺ ព្រោះព្រះ
តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះទ័យបង្ហួនទៅ ដើម្បីសេចក្តី
ខ្វល់ខ្វាយតិច មិនបង្ហួនទៅដើម្បីសំដែងធម៌ ។ ម្នាលរាជកុមារ ត្រាវនោះ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសុត្ត ព្រហ្មជ្ឈេសតា

ព្រហ្ម សហម្បតិ៍^(១) សេយ្យថាបិ នាម តលកំ បុរិសោ
 សម្មិត្តំ កំ ពាហំ បសារេយ្យ បសារិកំ កំ ពាហំ
 សម្មិត្តេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ មម
 បុរតោ ចាតុរហោសិ ។ អថទោ រាជកុមារ ព្រហ្ម
 សហម្បតិ៍ ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ ករិត្វា យេនាហំ
 តេជញ្ជលី បណាមេត្វា មិ ឯតទរោច ទេសេតុ មេ
 កន្តេ កកកំ ធម្មំ ទេសេតុ សុតតោ ធម្មំ សន្តំ សត្តា
 អប្បវជិត្វជាតិកា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តំ
 ករិស្សន្តំ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោតិ ។ ឥទមរោច រាជ-
 កុមារ ព្រហ្ម សហម្បតិ៍ ឥទំ វត្វា អថាបរិ ឯតទរោច

ចាតុរហោសិ មកធនេសុ បុព្វេ

ធម្មោ អសុទ្ធោ សមលេហិ ចិន្តិតោ

អថាបុរិកំ អមតស្ស ឆារិ

សុណាន្តំ ធម្មំ វិមលេនានុត្ថម្នំ

រាជវត្ត ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ ព្រហ្មក្រាបបង្គំទូលអាណត្តា

ឯង សហម្បត្តិព្រហ្ម ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទី
 ចំពោះមុខតថាគត ដូចបុរសមានកំឡាំង លាចេញនូវដើមដៃដែលបត់
 ចូល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃដែលលាចេញ ។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់
 នោះ សហម្បត្តិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ទុក្ខកាសង្គ ឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យ
 អញ្ចាលថ្វាយបង្គំចំពោះតថាគត ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ សូមព្រះសុភត
 សំដែងធម៌ (ផ្សិត) សត្វទាំងឡាយ ដែលមានក្មេកមានធូលីគឺភាគទុក្ខិ-
 លេសដ៏ស្រាលតិច តែខានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខាន
 សត្វទាំងឡាយ ដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ សហម្បត្តិព្រហ្ម បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះ
 រួចហើយ ក៏ពោលពាក្យដទៃតទៅទៀតដូច្នេះថា

ឥមុនរឿងមក ធម៌ដែលជនទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយ
 មន្ទិលតែងគិត ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធទេ កើតប្រាកដហើយក្នុង
 ដែនមគធៈ សូមព្រះអង្គបើកនូវទ្វារនៃព្រះនិព្វានចុះ សត្វ
 ទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាក
 មន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់ដឹង (តាមលំដាប់ព្រះពុទ្ធអំពីបុរាណ)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សេលេ យថា បព្វតម្មន្ធនិដ្ឋិតោ

យថាបិ បស្សេ ជនតំ សមន្តតោ

តថ្ឋបមំ ធម្មមយំ សុមេធិ

បាសាធិការុយ្យ សមន្តចក្ក

សោការកិណ្ឌំ ជនតមបេតសោកោ

អវេក្ខុស្ស ជាតិជរាភិក្ខុតំ

ឧដ្ឋេហំ វីរ វិជិតសង្កាម

សត្តវាហ អនណា វិចរ លោកេ

នេសេតុ(១) ភក្កវា ធម្មំ អញ្ញតាវោ ភវិស្សន្តិតំ។

[២៧២] អថខ្លាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មនោ ច អដ្ឋេ-
សនំ វិជិត្វា សត្តេសុ ច ការុញ្ញតំ បដិច្ច ពុទ្ធចក្ខុណា
លោកំ វេលោកេសី ។ អន្តសំ ខោ អហំ រាជកុមារ
ពុទ្ធចក្ខុណា លោកំ វេលោកេន្តោ សត្តេ អប្បវដ្ឋកេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូចបុរសអ្នកមានចក្ខុ ឈរនៅលើកំពូលភ្នំដ៏ហើយដោយថ្ម
 សុទ្ធ ក្រឡេកមើលឃើញប្រជុំជនដោយជុំវិញ យ៉ាងណា
 មិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ចាល មានសមន្តចក្ខុ ព្រះអង្គ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសោកទៅប្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើង
 កាន់ប្រាសាទដ៏ហើយដោយធម៌ ពិចារណាមើលប្រជុំជន
 អ្នកប្រឡងដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិជរា កំពុងគ្របសង្កត់
 មានទម្រង់យូរដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
 អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកនាំពួកសត្វ អ្នកមិនចំពាក់បំណុល
 គឺកាម សូមព្រះអង្គក្រោក សូមទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុងលោក
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វទាំងឡាយ
 ដែលបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌ក៏មាន ។

[២៧២] ម្នាលរាជកុមារ ត្រាពោះឯង គឺជាគតដ៏ធំច្បាស់នូវ
 សេចក្តីអារាធនា របស់សហម្បត្តិព្រហ្មផ្ទាំង អាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណា
 ដល់ពួកសត្វផង ទើបមើលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ កាលគឺជាគតរមើលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏បាន
 ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយមានភ្នែកមានធូលីគឺភាគិក្កិលេសតិច (ខ្លះ) មាន

រាជវគ្គស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ តិរិយយល្លបមសត្តា

មហារាជេត្តេ តិក្ខុទ្ធិន្ទ្រិយេ មុទិទ្ធិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ
 សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ អប្បេកក្ខេ បរលោកវដ្ឋក-
 យនិស្សាវិនោ វិហារន្តេ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧប្បលិ-
 និយំ វា បទុមិនិយំ វា បុណ្ណវីតិនិយំ វា អប្បេកក្ខានិ
 ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ណវីតានិ វា ឧទកេ ជាតានិ
 ឧទកេ សំពទ្ធានិ ឧទកានុត្តតានិ អន្តោ និម្មត្តោ-
 សីតានិ អប្បេកក្ខានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ណ-
 វីតានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំពទ្ធានិ សមោ-
 ទត្តល្លាតានិ អប្បេកក្ខានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ
 វា បុណ្ណវីតានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំពទ្ធានិ
 ឧទកា អចុត្តម្ម តិដ្ឋន្តិ អនុបលីតានិ ឧទកេន ឯវមេវ
 ទោ អហំ រាជកុមារតុទ្ធចត្តនា លោកំ វេលោកេន្តោ
 អន្តសំ សត្តេ អប្បរាជេត្តេ មហារាជេត្តេ តិក្ខុទ្ធិន្ទ្រិយេ
 មុទិទ្ធិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ

រាជវង្ស ពោធិកសិកម្មសូត្រ ពពួកសត្វមានសេចក្តីប្រៀបធៀបផ្កាឈូក ៣ យ៉ាង

ភ្នែកមានធូលីគឺភក្តិភក្តិលេសច្រើន (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយភ្នែក (ខ្លះ) មាន
ឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ) មានអាការល្អ (ខ្លះ) មានអាការអាក្រក់ (ខ្លះ) ជា
សត្វដែលគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយ
ត្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញទោសនឹងភ័យក្នុងបរលោក (ខ្លះ) ។ ដូចជា
ផ្កាដលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី ផ្កាល្អកសក្តី ក្នុង
គម្ពនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគម្ពនៃល្អកក្រហមក្តី ក្នុងគម្ពនៃល្អកសក្តី តែងកើត
ឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅក្នុង
ទឹកនៅឡើយ មានផ្កាដលជាតិពួកខ្លះ គឺព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី
ផ្កាល្អកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក បិតនៅត្រឹម
ស្មើនឹងទឹក មានផ្កាដលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី
ផ្កាល្អកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើង
ជាងទឹក មិនជាប់ចំពាក់ដោយទឹក មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
រាជកុមារ កាលតថាគតរមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ បានឃើញ
នូវសត្វទាំងឡាយ មានភ្នែកមានធូលីគឺភក្តិភក្តិលេសតិច (ខ្លះ) មានភ្នែក
មានធូលីគឺភក្តិភក្តិលេសច្រើន (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយភ្នែក (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយ
ទន់ (ខ្លះ) មានអាការល្អ (ខ្លះ) មានអាការអាក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វ
ដែលគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អប្បេកថេ បរលោកវជ្ជកទយស្សវិនោ វិហារន្តេ ។

អថខាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មាណំ សហម្បត្តិ កាថាយ
បច្ចកាសី

អនាគតា តេ^(១) អមតស្ស ជ្វារា

យេ សោតវន្តោ បមុញ្ញន្តុ សន្និ

វិហឹសសញ្ញា បគុណំ ន កាសី^(២)

ធម្មំ បណ៌តំ មនុស្សេសុ ព្រហ្មតិ ។

អថខោ រាជកុមារ ព្រហ្មា សហម្បត្តិ
កតាវកាសោ ខោម្ហំ កតវតា ធម្មទេសនាយាតិ
មំ អភិវាទេត្វា បទត្ថិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយិ ។

[២៧៣] តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
តស្ស នុ ខោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ
សមំ ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជានិស្សត្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ
រាជកុមារ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាឡារោ កា-
លាមោ បណ្ណិតោ វិយត្តោ មេធាវី ទីយវត្ថុ អប្បវជ្ជក្ក-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

(ខ្លះ) សត្វចំពូកខ្លះ ឃើញទោសនឹងភ័យក្នុងបរលោក មានទុបមេយ្យ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ គឺថាគតបានសំដែងជាបទគាថា ចំពោះសហម្សត្រហ្មថា

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះ បើកហើយ សត្វទាំងឡាយណា
មានសោតបសាទ សត្វទាំងឡាយនោះ ចូរបញ្ចេញខ្យល់សព្វ
ចុះ ។ ម្នាលមហាព្រហ្ម គឺថាគតសំគាល់ក្នុងការលំបាក
បានជាមិនសំដែងធម៌ដ៏ទុក្ខម ដែលគឺថាគត ស្លាប់ហើយ
ក្នុងសំណាក់មនុស្សទាំងឡាយ ។

ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្សត្រហ្មគិតថា ខ្លួនអញ
ជាបុគ្គលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យល់ព្រម ដើម្បីនឹងសំដែងធម៌
ហើយ (លុះគិតហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាគឺថាគតធ្វើប្រទក្សណហើយ ក៏បាត់
អំពីទីនោះទៅ ។

(២៧៣) ម្នាលរាជកុមារ គឺថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា គឺថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចនឹង
គ្រាសដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺថាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះតទៅទៀតថា អាឡារកាលាមគាត្រនេះ ជា
បណ្ឌិតជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មានភ្នែកមានឆ្ងល់គឺភាគទិ-

រាជវត្តស្ស កោដិរាជកុមារសុត្តេ ឃប់មធ្មទេសនាម្តោ

ជាតិកោ យទ្ធជាហំ អាឡាស្ស កាលាមស្ស
 បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ សោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ច.
 មេវ អាជាធិស្សតីតិ ។ អថទោ មំ រាជកុមារ
 ទេវតា ឧបសង្កមិត្តា ឯតទលោទំ សត្តាហំ កាល-
 កតោ ភន្តេ អាឡារោ កាលាមោតិ ។ ញាលាញ
 បន មេ ទស្សនំ ឧទហនិ សត្តាហំ កាលកតោ
 អាឡារោ កាលាមោតិ ។ តស្ស មឃ្លំ រាជកុមារ
 ឯតទលោសិ មហាជាធិយោ ទោ អាឡារោ កា-
 លាមោ សចេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ
 ទិច្ចមេវ អាជាធិយោតិ ។ តស្ស មឃ្លំ រាជ-
 កុមារ ឯតទលោសិ តស្ស នុ ទោ អហំ បឋមំ
 ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជា-
 ធិស្សតីតិ ។ តស្ស មឃ្លំ រាជកុមារ ឯតទលោសិ
 អយំ ទោ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ
 មេធាវី ទីយវត្ថុំ អប្បវជក្ខជាតិកោ យទ្ធជាហំ
 ឧទ្ធកស្ស រាមបុត្តស្ស បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ

រាជវង្ស ពោធិវង្សស្រី ការទ្រង់ប្រារព្ធធានុស្សសា

ក្តីលេសតិចយូរមកហើយ បើដូច្នោះ គួរតែថាគតសំដែងធម៌ដល់អាឡារ-
 កាលាមគោត្រជាមុនចុះ តាបសនោះអាចនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័ស
 បាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មានពួកទៅតាចូលមករកតថាគត
 ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាឡារកាលាម-
 គោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់៧ថ្ងៃទៅហើយ ។ ឯញាណទស្សនៈ
 ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា អាឡារកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់
 ទៅ៧ថ្ងៃហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឧ អាឡារកាលាមគោត្រ មានសេចក្តីវិនាសធំ ប្រសិន
 បើអាឡារកាលាមគោត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌បាន
 មួយរំពេច ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា បើដូច្នោះ តថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹង
 ត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះក៏
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ទទួករាមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត
 មានបញ្ញាឈ្លាសវៃ ជាមេធាវី មានភ្នែកមានចូលិតភាពក្តីលេសតិចមក
 យូរហើយ បើដូច្នោះ គួរតែថាគតសំដែងធម៌ដល់ទទួករាមបុត្រជាមុនចុះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដក្កសកំ

សោ ឥមំ ធម្មំ ខិច្ចមេវ អាជានិស្សត្តិតំ ។ អថ ខោ
 មំ រាជកុមារ ទេវតា ឧបសង្កមិត្វា ឯតទិវោច្ចំ
 អភិទោសកាលកតោ កន្លេ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។
 ញាណញ្ច បន មេ និស្សន្នំ ឧទទាទិ អភិទោស-
 កាលកតោ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទិវោសិ មហាជានិយោ ខោ
 ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ សចេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ
 សុណេយ្យ ខិច្ចមេវ អាជានេយ្យសិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 រាជកុមារ ឯតទិវោសិ តស្ស នុ ខោ អហំ
 បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ខិច្ចមេវ
 អាជានិស្សត្តិតំ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
 ឯតទិវោសិ តហុកាវា ខោ មេ(១) បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ
 យេ មំ បណ្ឌិតប្បហិតត្ថំ ឧបដ្ឋហីសុ យន្តបាហំ
 បញ្ចវត្តិយានំ ភិក្ខុនំ បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តាបសនោះនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 គ្រានោះ មានពួកទេវតា ចូលមករកតថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទទួករាមបុត្រ ធ្វើកាលភិរិយាស្លាប់អំពីពេលព្រ-
 លប់ទៅហើយ ។ ញាណទស្សនៈក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា ទទួករាម-
 បុត្រ ធ្វើកាលភិរិយាស្លាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 តថាគតនោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧ ទទួករាមបុត្រមានសេចក្តី
 វិនាសធំ ប្រសិនបើតាបសនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងដោយ
 ឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះតទៅទៀត
 ថា តថាគតគួរសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹង
 ធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ មានទុបការៈច្រើនដល់
 តថាគត ព្រោះបានបម្រើតថាគត កាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅកាន់
 ព្យាយាម បើដូច្នោះ គួរតថាគតសំដែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុជាមុនចុះ ។

រាជវង្សស្ស ពោធិរាជវង្សស្ស ឧបករណ៍ស្ស

តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទយោសិ កហំ នុ
 ខោ ឯតហំ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ វិហារន្តិភិ ។ អន្តសំ
 ខោ អហំ រាជកុមារ ទិព្វេន ចត្តនា វិសុទ្ធន
 អតិក្កន្ធមានុសកេន បញ្ចវត្តិយេ ភិក្ខុ ពារាណសិយំ
 វិហារន្ត ឥសិបតនេ មិគទាយេ ។ អថខោ អហំ
 រាជកុមារ ឧបវេលាយំ យថាភិក្ខុន្តំ វិហារិត្វា យេន
 ពារាណសិ តេន ចារិតំ អបក្កមី^(១) ។

[២៧២] អន្តសា ខោ មំ រាជកុមារ ឧបកោ
 អាជីវកោ អន្តរា ច កយំ អន្តរា ច ពោធិ អន្តរា-
 មក្កំ បដិបទ្ធិ ទិស្វាន មំ ឯតទយោសិ វិប្បសន្នាទិ
 ខោ តេ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយានិ បរិសុទ្ធា ធម៌វិស្ណោ
 បរិយោទានោ កំសិ ទំ អាវុសោ ឧទ្ទិស្ស បព្វជិតោ
 កោ វា តេ សត្តា កស្ស វា ធម្មំ រោចសីតិ ។
 ឯវំ វុត្តេ អហំ រាជកុមារ ឧបកំ អាជីវកំ កាថាហំ
 អជ្ឈកាសិ

រាជវង្ស ពោធិកជ្ជកុមារសូត្រ ការទ្រង់ចូលនឹងទម្រង់រាជវង្ស

ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា
 ឥឡូវនេះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅក្នុងទីណា ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះតថាគត
 នោះបានឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងព្រះវសិបតនមិត្តា-
 យវ័ន ទៀបក្រុងពាកណសី ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធស្អាតកន្លងលើសចក្ខុ
 របស់មនុស្ស ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះ តថាគតនៅក្នុងទុរុល-
 ប្រទេស តាមសមគួរដល់អធិប្បវេណី ទើបបានចរទៅកាន់ចារិក សំដៅ
 ទៅរកក្រុងពាកណសី ។

(២៧៤) ម្ចាស់រាជកុមារ មានអាជីវករឈ្មោះទម្រកៈ បានឃើញ
 តថាគតទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃគយាប្រទេស នឹងចន្លោះនៃពោធិ-
 ព្រឹក្ស លុះឃើញហើយក៏ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា ម្ចាស់អាវុសា
 ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ឆរវិណ្ណរបស់អ្នកក៏បរិសុទ្ធផ្លូវ
 ផង ម្ចាស់អាវុសា អ្នកបួសទទួលចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូរបស់អ្នក
 អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់គ្រូណា ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលទម្រកាជីវក
 សួរយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏ឆ្លើយតបដោយពាក្យជាតាថាទៅរកទម្រកា-
 ជីវកថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សញ្ញាភិក្ខុ សញ្ញាវិទូហមស្មី

សញ្ញេសុ ធម្មេសុ អន្ធមលត្ថោ

សញ្ញញ្ញហោ តណ្ហាភូតេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កម្មទិសេយ្យំ

ន មេ អាចរិយោ អត្ថ

សទិសោ មេ ន វិជ្ជត្ថ

សនេវកស្មី លោកស្មី

នត្ថ មេ បដិប្បកុលោ

អហំ ហំ អរហា លោកេ

អហំ សត្វា អនុត្តរោ

ឯកោម្មំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

សីតភ្នតោម្មំ និព្វតោ

ធម្មចក្កំ បវត្តេត្ថំ

កប្បាមំ កាសិនំ បុរំ

អនុភូតស្មី លោកស្មី

អាហារញ្ច អមតទិនុភិនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវតេក្យមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់ដឹង
 នូវចក្ខុព្យាបាទធម៌ទាំងអស់ បានលះចោលនូវតេក្យមិកធម៌ទាំង
 អស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់តណ្ហា
 ដឹងច្បាស់នូវចក្ខុព្យាបាទធម៌ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះ
 បុគ្គលណា ។ តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមាន
 បុគ្គលដទៃស្មើនឹងតថាគត ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំង
 ទេវលោក មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទុំមន្តីតថាគតបានឡើយ
 ព្រោះតថាគតជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់ផុត មាន
 តែតថាគតមួយជាសម្មាសម្ពុទ្ធ តថាគតមានសេចក្តីត្រជាក់
 មានភ្លើងភិលេសរលត់អស់ហើយ ឥឡូវតថាគត ទៅកាន់
 បូរីនៃពួកជនអ្នកកាសី ដើម្បីសំដែងធម្មចក្រ តថាគតនឹង
 ទូលស្តរគឺអមតនិព្វាន ចំពោះសត្វលោក ដែលងងឹតគឺអវិជ្ជា
 កំពុងគ្របសង្កត់ ។

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជកុមារសុត្តេ បញ្ចវគ្គយុបសង្កម្ព

យេថា ខោ ភិំ អាវុសោ បដិជាណាសិ អរហាសិ
អនន្តជីវោតិ ។

មាទិសា វេ ជីវា ហោន្តិ

យេ បត្តា ជាសវត្ថុយំ

ជិតា មេ ចាបកា ធម្មា

តស្មាហំ ឧបកា ជីវោតិ ។

ឃឹ វុត្តេ រាជកុមារ ឧបកោ អាជីវកោ
ហុវេយ្យវុសោតិ^(១) វត្ថា សីសំ ឧត្តិសេត្វា^(២) ជិវំ
និល្លាធឿត្វា ឧម្មកំ កហេត្វា បក្កាមិ ។

(២៧៥) អថខាហំ អនុបុព្វេន ចារិតំ ធរមាណោ
យេន ពារាណសី ឥសិបតនំ មិគទាយោ យេន
បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ តេនុបសង្កម្ពី ។ អន្តសិស្ស^(៣) ខោ
មិ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ ធូរតោ វ អាគច្ឆន្តិ
ទិស្វាន អញ្ញាមញ្ញំ កតិកំ^(៤) សណ្ឋបេសុំ អយំ^(៥)
អាវុសោ សមណោ តោតមោ អាគច្ឆតិ ពាហុល្លិ-
កោ បដានិព្វន្តោ អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ សោ

១ ម. ហុវេយ្យវុសោតិ ។ ២ ម. ឧកម្មិញ ។ ៣ ម. អនុសាសុំ ។ ៤ ម.
កតិកាទំ ៩ ទិស្សតិ ។ ៥ ម. អយំ ខោ ។

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

ទុបកាដីវកតបថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកបេជាខ្លួនអ្នក យ៉ាងណា
អ្នកគួរ (ដើម្បីបាននូវឈ្មោះ) ថា អនន្តជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ តថាគត
ក៏តបយ៉ាងនេះទៀតថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវអាសវក្ស័យ ជនទាំងនោះ

ឈ្មោះជិនៈ ប្រាកដដូចតថាគតដែរ ។ តថាគតបានឈ្មោះ

បាបធម៌ទាំងអស់ហើយ ម្នាលទុបកៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើប

តថាគតឈ្មោះថា ជិនៈ ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត តបយ៉ាងនេះហើយ ទុបកាដីវកក៏
ពោលថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹងពិតមែនហើយ (ថាហើយ) ក៏
នឹកក្បាល លៀនអណ្តាតកាន់យកផ្លូវផ្សេង ចៀសចេញទៅ ។

(២៧៥) គ្រានោះ តថាគតចរទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ហើយ
ក៏ចូលទៅក្រុងពារាណសី រួចហើយទៅឯសិបតនមិត្តទាយវ៉ន សំដៅ
ទៅកេតនៃឯដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ ។ ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ចវគ្គិយ-
ភិក្ខុ បានឃើញតថាគតមកដល់ចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ប្តេជ្ញាថា
ម្នាលអាវុសោ សមណគោតមនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីល្ខោក ឃ្លាតចាក
ព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ដើម្បីការល្ខោក ឥឡូវនេះ លោកនិមន្តមក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គក្កសកំ

នេវ អភិវាទេតព្វោ ន បច្ចុជ្ជាតព្វោ នាស្ស បត្តចរិវិ
 បដិក្កហេតតំ អបិច ខោ អាសនំ វេបេតតំ សចេ
 អាភិក្កតំ និសីទិស្សតិកំ ។ យថា យថា ខោ អហំ
 រាជកុមារ បញ្ចវត្ថុយេ ភិក្ខុ ឧបសង្កមី តថា តថា
 បញ្ចវត្ថុយា ភិក្ខុ នាសត្ថិសុ សកាយ កតិកាយ
 សណ្ឋាតំ អប្បេកក្ខេ មំ បច្ចុក្ខន្ធោ បត្តចរិវិ
 បដិក្កហេសំ អប្បេកក្ខេ អាសនំ បញ្ចាបេសំ
 អប្បេកក្ខេ ចានោទតំ ឧបជ្ឈបេសំ អបិច ខោ មំ
 នាមេន ច អាវុសោវាទេន ច សមុទាចរន្តំ ។ ឯវិ
 វុត្តេ^(១) អហំ រាជកុមារ បញ្ចវត្ថុយេ ភិក្ខុ ឯតទរោចិ
 មា ភិក្ខុវេ តថាគតំ នាមេន ច អាវុសោវាទេន
 ច សមុទាចរត្ថំ អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឱទហថ ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមជិកតំ
 អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថានុសិដ្ឋិ
 តថា បដិបជ្ឈមាណ នចិវស្សេវ យស្សត្ថាយ
 កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជន្តំ

១ ឃ. ឯវិ វុត្តេ អហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

យើងទាំងអស់គ្នា មិនគួរថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរ
ទទួលបាត្រចីវរលោកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវក្រាលអាសនៈបម្រុងទុក បើ
លោកនឹងចង់គង់ក៏គង់ចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយ-
ភិក្ខុដោយប្រការណា ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មិនអាចដើម្បីបិត
នៅក្នុងពាក្យប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះៗ បានឡើយ ក៏ស្រាប់
តែខ្វះក្រោកទទួលតថាគត ខ្វះទទួលបាត្រចីវររបស់តថាគត ខ្វះក្រាល
អាសនៈឲ្យ ខ្វះតំកល់ទឹកលាងជើង ប៉ុន្តែពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏នៅតែហៅ
តថាគតដោយចំណ្លោះផង ដោយពាក្យថា អាវុសោផង ។ ម្នាលរាជកុមារ
កាលពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ពោលពាក្យហៅតថាគតយ៉ាងនេះហើយ តថា-
គតពោលយ៉ាងនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នករាល់គ្នា កុំហៅតថាគតដោយចំណ្លោះ នឹងពាក្យថា អាវុសោឡើយ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រ-
ដៅអមតធម៌ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសំដែងធម៌
ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ បញ្ចវគ្គយុបសង្កមនំ

តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ នម្មេ សយំ

អភិញ្ញា សន្និកេត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរិស្សថាតិ ។ ឃំ

វុត្តេ រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទរោចំ

តាយបំ ខោ ភំ អារុសោ កោតម ឥរិយាយ តាយ

បដិបទាយ តាយ ទុក្ខកកាវិកាយ ន អដ្ឋកមា

ឧត្តរំ មនុស្សនម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ

កំ បន ភំ ឯតវហំ ពាហុល្លកោ បធានវិញ្ញោ

អារុត្តោ ពាហុល្លាយ អធិកមិស្សសំ ឧត្តរំ មនុស្ស-

នម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឃំ វុត្តេ

អហំ រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ ន

ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លកោ បធានវិញ្ញោ អារុត្តោ

ពាហុល្លាយ អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុត្តោ

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបាន
 ប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ហើយ ពុំយូរឡើយ មុខ
 ជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ហាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវ
 អនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 កាលគាត់ពោលយ៉ាងនេះហើយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុក៏ពោលពាក្យនេះ
 នឹងគាត់ថាឲ្យតថា ម្ចាស់អាវុសោគាតម ព្រះអង្គមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនូវ
 ទុត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយញ្ញាណទេស្សនៈដ៏ទុត្តម អាចកំចាត់
 បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយការប្រតិបត្តិនោះផង
 ដោយអំពើដែលអ្នកដទៃធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់
 មកដើម្បីភាពល្មោកច្រើនហើយ ក៏នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវទុត្តរិមនុស្សធម៌
 ដ៏វិសេស ដោយញ្ញាណទេស្សនៈដ៏ទុត្តម អាចកំចាត់បង់កិលេសដូចម្តេច
 បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យ
 យ៉ាងនេះហើយ គាត់ក៏ពោលនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គិតមិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើនទេ
 មិនឃ្លាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីល្មោកច្រើនដូច្នោះទេ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គិតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្ចាស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

ឱទហថ ភិក្ខុវេ សោតិ អមតមនិកតំ អហមនុសា-
សាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ តថា
បដិបដ្ឋមាណា នចិវស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទនុត្ថរំ
ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពជ្ឈ វិហរិស្សថាតិ ។
នុតិយម្បិ ទោ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយោ ភិក្ខុ មំ ឯត-
នវេទំ តាយបិ ទោ ភំ អាវុសោ តោតម ឥរិយាយ
តាយ បដិបទាយ តាយ ទុក្ករការិកាយ ន អជ្ឈកមា
ឧត្ថរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ
តី បន ភំ ឯតរហំ ពាហុល្លុកោ បដានវត្តនោ
អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ អនិកមិស្សសិ ឧត្ថរំ មនុស្សធម្មា
អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តំ ។ នុតិយម្បិ ទោ
អហំ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយោ ភិក្ខុ ឯតនវេទំ

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ គឺថាគតនឹង
 ប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលគឺថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវ
 នេះ គឺថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នក
 ទាំងឡាយ កាលបើប្រតិបត្តិការដល់ពាក្យប្រដៅរបស់គឺថាគតហើយ ពុំ
 យូរឡើយ មុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។

ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះនឹងគឺថាគតជា
 គំរប់២ ផងថា ម្នាលអាវុសោតោម ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង
 នូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញ្ញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាច
 កំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 នោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃ ធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវ
 នេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ ដើម្បីលោកច្រើន ឃ្លាតចាកសេចក្តីព្យាយាម
 ហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បីកាត់លោកច្រើនហើយ នឹងបានត្រាស់
 ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយញ្ញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាច
 កំចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ឯគឺថាគតក៏
 បានពោលពាក្យនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ជាគំរប់២ ផងថា

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជកុមារសុត្តេ បញ្ចវត្តយុបសង្ឃមន៍

ឯ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លោកោ បដានវត្តនោ
 អាវត្តោ ពាហុល្លាយ អវហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឌីនហថ ភិក្ខុវេ សោតិ អមតមជិតតិ
 អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ
 តថា បដិបដ្ឋមាជា នចិវស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជនំ តទនុត្ថរំ
 ព្រហ្មចរិយចរិយោសាទំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពុជ្ជ វិហរិស្សថាតិ ។ តតិយម្បិ
 ខោ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទរោច្ចំ
 តាយថិ ខោ ភិក្ខុ អាវត្តោ សវិយាយ តាយ បដិ-
 បទាយ តាយ ទុក្ខរការិកាយ ន អជ្ឈេកមា ឧត្តរំ
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ កី បទ
 ភិក្ខុ ឯតវហំ ពាហុល្លោកោ បដានវត្តនោ អាវត្តោ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសូត្រ ស្ដេចចូលទៅរកពញាធីយភិក្ខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោកច្រើនទេ
 មិនឃ្លាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ ដើម្បីមកល្មោកច្រើនដូច្នោះទេ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ គឺថាគតនឹងប្រៀន
 ប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលគឺថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវគឺថាគតនឹងសំ-
 ដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រ-
 តិបត្តិគួរដល់ពាក្យប្រដៅរបស់គឺថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹង
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌
 នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ បញ្ចុ-
 វគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះនឹងគឺថាគតអស់វារៈជាគំរប់ ៣ដងទៀតថា
 ម្នាលអាវុសោ ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជា
 ធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់កិលេស ដោយ
 ការប្រព្រឹត្តិទោះផង ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិទោះផង ដោយអំពើដែល
 ជនដទៃធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រទោះផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីល្មោកច្រើន ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

ពាហុល្លាយ អធិកមិស្សសិ ឧត្តរី មនុស្សនម្មា

អលមរិយញ្ញណានិស្សនិសេសន្តិ ។ ឯវិ វុត្ត អហំ

រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតទកោចំ អភិជាធាន

មេ ឆោ តុម្ហេ ភិក្ខុវេ ឥតោ បុព្វេ ឯវុបំ កាសិក-

មេតន្តិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។ អហំ ភិក្ខុវេ

តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱទហន ភិក្ខុវេ សោតិ

អមតមធិកតិ អហមនុសាសាមិ អហំ នម្មំ ទេសេមិ

យថានុសិដ្ឋំ តថា បដិបដ្ឋមានា នចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ

កុលបុត្តា សម្មទេវេ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ

តទនុត្ថរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ឆម្ពេ សយំ

អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរិស្សថាតិ ។

អសក្ខី ខោ អហំ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកច្រើន នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវឥតមនុស្សធម៌ ជាធម៌ដ៏វិសេសដោយ
ញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម អាចកំចាត់បង់កិលេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាល
រាជកុមារ កាលបើបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ
ហើយ គេថាគតក៏ពោលពាក្យនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចាំបានដែរឬ ពាក្យមានសភាពយ៉ាង
នេះ ជាពាក្យដែលគេថាគតធ្លាប់បានពោលមកអំពីមុនឬអ្វី ។ បញ្ចវគ្គិយ-
ភិក្ខុទាំងឡាយ តបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យហ្នឹងព្រះអង្គមិន
ដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគត
បានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ គេថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែល
គេថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវគេថាគតនឹងសំដែងធម៌ ក៏កុលបុត្រ
ទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យ
ប្រដៅរបស់គេថាគត ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត
នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ គេថាគតអាចញ៉ាំងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ ព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា

សញ្ញាបេតិកំ ។ ទ្វេបិ សុទ្ធិ រាជកុមារ ភិក្ខុ
 ឡើងនាមិ តយោ ភិក្ខុ បិណ្ឌុយ ចរន្តំ ។ យំ តយោ
 ភិក្ខុ បិណ្ឌុយ ចរិត្វា អាហារន្តំ តេន ធម្មត្តា យា-
 បេម ។ តយោបិ សុទ្ធិ រាជកុមារ ភិក្ខុ ឡើងនាមិ ។ ទ្វេ
 ភិក្ខុ បិណ្ឌុយ ចរិត្វា អាហារន្តំ^(១) តេន ធម្មត្តា
 យាបេម ។ អថ ខោ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ មយា
 ឯវំ ឡើងនិយមាណា ឯវំ អនុសាសិយមាណា នចិវស្សេវ
 យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ
 ទិដ្ឋេវ នម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរីស្មតិ ។

(២៧៦) ឯវំ វុត្តេ ពោធិរាជកុមារោ ភក្កវន្តំ
 ឯតទរោច ក្កវចិវេន នុ ខោ កន្តេ ភិក្ខុ តថាភិក្ខុ
 វិជាយកំ លកមាណោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មទេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ

១ ម. ទ្វេ ភិក្ខុ បិណ្ឌុយ ចរន្តំ ។ យំ ទ្វេ ភិក្ខុ បិណ្ឌុយ ចរិត្វា អាហារន្តំ ទិស្សន្តំ ។

រាជវត្ត ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ ប្រសូត្រាព្វមន្តព្រហ្មចរិយៈ

ទាំងឡាយឲ្យយល់ច្បាស់ (ក្នុងពេលនោះ) បាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 តថាគតបានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងឡាយតែ ២ រូប ។ ភិក្ខុ ៣ រូបនាំគ្នា
 ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុ ៣ រូបដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវ
 អាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង ៦ នាក់ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតប្រដៅភិក្ខុ ៣ រូប ។ ពួកភិក្ខុ ២ រូប
 ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវអាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង ៦
 នាក់ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ត្រានោះឯង
 ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ កាលបើតថាគតទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាង
 នេះ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ពុំយូរឡើយ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

(២៧៦) កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិ-
 រាជកុមារ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចម្រើន ដោយកាលយូរប៉ុន្មានទៅ ភិក្ខុដែលបានព្រះតថាគតជាអ្នក
 ណែនាំ (យ៉ាងនេះ) ហើយ កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេយ្យតិ ។ តេនហិ
 រាជកុមារ តិរិយេវេត្ថ បដិប្បន្នស្សាមិ យថា តេ
 ឧមេយ្យ តថា តិ ព្យាករេយ្យាសិ តិ កី មញ្ញាសិ
 រាជកុមារ កុសលោ តិ ហត្ថារុទ្ធ្នេ អង្គសត្តន្តោ
 សិប្បេតិ ។ ឃំ កន្តេ កុសលោ អហំ ហត្ថារុទ្ធ្នេ^(១)
 អង្គសត្តន្តោ សិប្បេតិ ។

(២៧៧) តិ កី មញ្ញាសិ រាជកុមារ ឥច
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ពោធិ រាជកុមារោ ហត្ថារុទ្ធ្នេ
 អង្គសត្តន្តំ សិប្បំ ជានាតិ តស្សាហំ សន្និកេ
 ហត្ថារុទ្ធ្នេ អង្គសត្តន្តំ សិប្បំ សិក្ខុស្សាមិតិ ។ សោ
 ចស្ស អស្សនោ យាវត្ថកំ សន្ធនេ បត្តតំ តិ ន
 សម្មាបុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស ពហ្មពាជេន
 យាវត្ថកំ អប្បពាជេន បត្តតំ តិ ន សម្មា-
 បុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស សហោ មាយាវិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវ
អនុត្តរធម៌នោះ ដែលមានមគ្គព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលរាជកុមារ
បើដូច្នោះ គឺថាគតនឹងត្រឡប់ស្ទើរទ្រង់ក្នុងប្រស្នាឆ្នោះវិញ ទ្រង់គប្បីដោះ
ស្រាយប្រស្នានោះ តាមដែលទ្រង់ឃើញថាសមគួរចុះ ម្នាលរាជកុមារ
ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ទ្រង់ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បៈ
សាស្ត្រ ក្នុងការឡើងជិះដំរីនឹងការកាន់កន្លែង ។ បតីគ្រូព្រះអង្គដ៏
ចំរើន យ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បៈសាស្ត្រ
ក្នុងការឡើងជិះដំរីនឹងការចាប់កាន់កន្លែង ។

(២៧៧) ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរស
ក្នុងនគរនេះគិតថា ពោធិករាជកុមារ ចេះសិល្បៈសាស្ត្រឡើងជិះដំរីនឹងចាប់
កាន់កន្លែង អាត្មាអញនឹងសូមរៀនសិល្បៈសាស្ត្រឡើងជិះដំរី នឹងចាប់
កាន់កន្លែង ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិករាជកុមារនោះ ។ តែថាបុរសនោះជា
អ្នកមិនមានសទ្ធា សិល្បៈសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា
សិល្បៈសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត
បុរសនោះជាអ្នកមានអាពាធច្រើន សិល្បៈសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេ
គប្បីបានដោយមិនមានអាពាធ សិល្បៈសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេច
បានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកអ្នកអាង មានមាយា

រាជវត្តស្យ ពោធិរាជវត្តស្យ ហញ្ញប្បបដិបុត្ត

យាវត្តតំ អសវេន អមាយាវនា បត្តតំ តំ ន សម្មា-
 បុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស កុស្ថតោ យាវត្តតំ អារទ្ធវិ-
 យេន បត្តតំ តំ ន សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស
 ទុប្បតោ យាវត្តតំ បញ្ចតា បត្តតំ តំ ន សម្មា-
 បុណោយ្យ ។ តំ កី មញ្ញសំ រាជកុមារ អបិ ន
 សោ បុរិសោ តវ សន្តិកេ ហត្ថារទ្ធិ អង្គសគុណំ
 សំប្បំ សិក្ខេយ្យតិ ។ ឯកមេកេនាបិ កន្លេ អង្គេន
 សមន្តាគតោ សោ បុរិសោ ន មម សន្តិកេ
 ហត្ថារទ្ធិ អង្គសគុណំ សំប្បំ សិក្ខេយ្យ កោ បន
 វនោ បញ្ចហន្តេហិតិ ។

[២៧៨] តំ កី មញ្ញសំ រាជកុមារ វេន បុរិសោ
 អាកច្ឆេយ្យ ពោធិ រាជកុមារោ ហត្ថារទ្ធិ អង្គសគុណំ
 សំប្បំ ជានាតិ តស្សាហំ សន្តិកេ ហត្ថារទ្ធិ
 អង្គសគុណំ សំប្បំ សិក្ខេយ្យមិតិ ។ សោ ចស្ស

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ ការទ្រង់សាកល្បងអំពីការឡើងជំរើ

សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយការមិនអួតរាង ទាំង
 មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។
 មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន
 ដែលគេគប្បីបានដោយមានព្យាយាមប្រាព្វហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះ
 ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះជា
 អ្នកអប្បប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមាន
 ប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះគប្បីសិក្សា
 សិល្បសាស្ត្រឡើងជំរើរនឹងចាប់កាន់កងរក្សាសំណាក់របស់ព្រះអង្គបាន
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គ
 សូម្បីតែមួយ ។ ក៏មិនគប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រ ឡើងជំរើរនឹងចាប់កាន់
 កងរក្សាសំណាក់ខ្ញុំព្រះអង្គបានឡើយ នឹងបាច់ពាលទៅថ្វីដល់បុគ្គល
 ដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ នោះ ។

(២៧៨) ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 បុរសក្នុងនគរនេះគិតថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រឡើងជំរើរនឹង
 ចាប់កាន់កងរក្សា គាត់អញនឹងសូមសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជំរើរនឹងចាប់
 កាន់កងរក្សា ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ ។ ឯបុរសនោះ ជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សន្នេ យាវត្ថុកំ សន្នេ បត្តព្វំ តំ សម្មា-
 បុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស អប្បពាដោ យាវត្ថុកំ
 អប្បពាដេន បត្តព្វំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។
 សោ ចស្ស អសងោ អមាយាវី យាវត្ថុកំ អសងេន
 អមាយាវីនា បត្តព្វំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ
 ចស្ស អារទ្ធវីរិយោ យាវត្ថុកំ អារទ្ធវីរិយេន បត្តព្វំ
 តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស បញ្ចវា យាវត្ថុកំ
 បញ្ចវតា បត្តព្វំ តំ សម្មាបុណោយ្យ ។ តំ កី
 មញ្ញសំ វាជកុមារ អបិ នុ សោ បុរិសោ នវ
 សន្តិកេ ហត្ថារទ្ធិញ្ញំ អង្គសត្តញ្ញំ សំប្បំ សិក្ខេយ្យា-
 តំ ។ ឯកមេកេនបិ កន្ថេ អង្កេន សមន្មាគតោ
 សោ បុរិសោ មម សន្តិកេ ហត្ថារទ្ធិញ្ញំ អង្គសត្តញ្ញំ
 សំប្បំ សិក្ខេយ្យ កោ បន វាដោ បញ្ចហង្កេហិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អ្នកមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា
សិល្បសាស្ត្រនោះក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជា
អ្នកមានអាពាធភិច សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយអា-
ពាធភិច សិល្បសាស្ត្រនោះក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរស
នោះជាអ្នកមិនអ្នកអាន មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែល
គេគប្បីបានដោយការមិនអ្នកអាន មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះក៏
គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យា-
យាមប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមាន
សេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះក៏គប្បីសម្រេចបាន ។
មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំង
ប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបានដោយមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បី
សម្រេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរស
នោះ គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរីនឹងចាប់កាន់កង្វែរ ក្នុងសំណាក់
របស់ទ្រង់បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះដែលប្រកប
ដោយអង្គសូម្បីតែមួយ ។ ក៏គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរីនឹងចាប់
កាន់កង្វែរ ក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន នឹងបាច់ពេលទៅថ្ងៃដែល
បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៥ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្សសុត្តេ បញ្ច បធានិយដ្ឋានិ

(២៧៧) ឯវមេវ ខោ រាជកុមារ បញ្ចមាជិ
 បធានិយដ្ឋានិ ។ កតមាជិ បញ្ច ។ ឥធិ រាជកុមារ
 ភិក្ខុ សង្ខោ ហោតិ សទ្ធិហោតិ តថាគតស្ស ពោធិ
 ឥតិបិ សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរ.
 ណសម្ពុទ្ធោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិស-
 ទម្ពសារថិ សត្តា ទេវមនុស្សានិ ពុទ្ធោ កកវាតិ ។
 អប្បពាធា ហោតិ អប្បតន្តោ សមវេទាតិធិយា
 កហណិយា សមន្មាគតោ ធាតិសីតាយ ធាតុណ្ហាយ
 មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ ។ អសងោ ហោតិ
 អមាយាវី យថាក្ខតំ អត្តានំ អវិកត្តា^(១) សត្វិ វា
 វិញ្ញាសុ វា សព្វញ្ញាវិសុ ។ អារទ្ធវិយា ហោតិ
 អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ
 ធម្មានំ ឧបសម្ពនាយ ថាមវា ទទ្ធិបរក្កមោ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសូត្រ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ

(២៧៩) ម្ចាស់រាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមរបស់ភិក្ខុ ៥ ប្រការ
 នេះក៏ដូច្នោះដែរ ។ អង្គទាំង ៥ ប្រការតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿប្រាថ្នាត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះ
 គថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់
 យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវព្យាយាមចម្រើនតាំងពីដើមដោយប្រព្រឹត្តចំពោះព្រះអង្គ
 ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាប
 ច្បាស់នូវគ្រែលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណា
 មួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាន នូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះ
 អង្គជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយ-
 សច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងរំលងត្រឡប់មកកាន់កតថ្មីទៀត ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នក
 មានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយគោរពជាធាតុមានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា
 គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាយ៉ាងកណ្តាល ល្មមអត់ធន់ធ្វើសេចក្តី
 ព្យាយាមបាន ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា សំដែងខ្លួន
 ឲ្យច្បាស់ក្នុងសាស្តា ឬវិញ្ញាណទាំងឡាយ ជាសព្វហ្មធានីបុគ្គលតាម
 សេចក្តីពិត ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធ ដើម្បីលះ
 បង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ជាអ្នកមានកំឡាំង ដើម្បីធ្វើកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើងបាន ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំមួន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនិក្ខត្តនុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បញ្ចវា ហោតិ
 ឧទយត្ថតាមិនិយា បញ្ចាយ សមម្ពាគតោ អរិយាយ
 និរោជិតាយ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមិនិយា ។ ឥមាជ
 ខោ រាជកុមារ បញ្ច បដានិយង្គានិ ។ ឥមេហិ(១)
 រាជកុមារ បញ្ចហិ បដានិយង្គេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ
 តថាគតំ វិនាយកំ លកមាដោ យស្សត្ថាយ កុល-
 បុត្តា សម្មនេវ អការស្នា អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហរេយ្យ សត្តវស្សានិ ។ តិដ្ឋន្ត
 រាជកុមារ សត្ត វស្សានិ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ បដានិ-
 យង្គេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ តថាគតំ វិនាយកំ លក-
 មាដោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្នា អន-
 តារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហរេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនបោះបង់ធុរៈក្នុងកុសលធម៌ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវការកើតឡើង នឹងសេចក្តីវិនាសទៅ
 វិញ ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវលោភៈជាដើម
 ជាគ្រឿងកំណត់នូវការក្ស័យទៅ នៃសេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុមាន ៥ ប្រការនេះ
 ឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥
 ប្រការនេះហើយ បាននូវឥតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ
 ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់ ៧ ឆ្នាំ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ៧ ឆ្នាំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ បានឥតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏
 កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត
 នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤

រាជវង្សស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ បញ្ច បដានិយង្គានំ

ន វស្សានិ... បញ្ច វស្សានិ... ចត្តារិ វស្សានិ...
 តីណិ វស្សានិ... ទ្វេ វស្សានិ... ឯតំ វស្សំ ។
 តិដ្ឋតុ រាជកុមារ ឯតំ វស្សំ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ
 បដានិយង្គេហិ សមន្ទាគតោ ភិក្ខុ តថាគតំ វិនា-
 យកំ លកមាដោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយ-
 ចរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហរេយ្យ សត្ត មាសានិ ។ តិដ្ឋតុ
 រាជកុមារ សត្ត មាសានិ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ បដា-
 និយង្គេហិ សមន្ទាគតោ ភិក្ខុ តថាគតំ វិនាយកំ
 លកមាដោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយ-
 ចរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហរេយ្យ ន មាសានិ... បញ្ច មាសានិ...
 ចត្តារិ មាសានិ... តីណិ មាសានិ... ទ្វេ មាសានិ...
 មាសំ... អឡមាសំ ។ តិដ្ឋតុ រាជកុមារ អឡមាសោ ។
 ឥមេហិ បញ្ចហិ បដានិយង្គេហិ សមន្ទាគតោ ភិក្ខុ

រាជវង្ស ពោធិកធិកុមារសូត្រ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ

អស់ ៦ ឆ្នាំ... អស់ ៥ ឆ្នាំ... អស់ ៤ ឆ្នាំ... អស់ ៣ ឆ្នាំ... អស់
 ២ ឆ្នាំ... អស់ ១ ឆ្នាំ ។ ម្នាលរាជកុមារ ១ ឆ្នាំក៏លើកទុកចុះ ។
 ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះ កាលបានឮ
 គថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែល
 ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ អស់ ៧ ខែ ។ ម្នាលរាជកុមារ ៧ ខែក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាន
 គថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់ ៦ ខែ... អស់
 ៥ ខែ... អស់ ៤ ខែ... អស់ ៣ ខែ... អស់ ២ ខែ... អស់ ១ ខែ...
 អស់កន្លះខែ ។ ម្នាលរាជកុមារ កន្លះខែក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្ហាសកំ

តថាគតំ វិនាយកំ លកមាដោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេយ្យ សត្ត រត្តិន្ទវាទំ ។
 តិដ្ឋន្ត រាជកុមារ សត្ត រត្តិន្ទវាទំ ។ ឥមេហិ
 បញ្ចហិ បណ្ឌិតយន្តេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ តថាគតំ
 វិនាយកំ លកមាដោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្នំ តទទុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេយ្យ ធរ រត្តិន្ទវាទំ... បញ្ច
 រត្តិន្ទវាទំ... ចត្តារិ រត្តិន្ទវាទំ... តិណិ រត្តិន្ទវាទំ...
 ទ្វេ រត្តិន្ទវាទំ ឯកំ រត្តិន្ទរំ ។ តិដ្ឋតុ រាជកុមារ
 ឯកោ រត្តិន្ទវោ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ បណ្ឌិតយន្តេហិ
 សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ តថាគតំ វិនាយកំ លកមាដោ
 សាយមនុស្សិដ្ឋោ មាតោ វិសេសំ អនិកមេស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បាននូវភថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់
 នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះ
 អនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៧ ។ ម្នាលរាជកុមារ យប់នឹង
 ថ្ងៃ ៧ ក៏លើកទុកចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបានភថាគត ជាអ្នកណែនាំ
 ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់
 យប់នឹងថ្ងៃ ៦... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៥... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៤... អស់យប់នឹង
 ថ្ងៃ ៣... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ២... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ១ ។ ម្នាលរាជកុមារ
 យប់មួយថ្ងៃមួយក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាននូវភថាគតជាអ្នកណែនាំ ភថាគតប្រៀន
 ប្រដៅក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន

រាជវត្តស្នំ ពោធិ៍រាជធានីស្រីសោយ ឧបាសកត្ថប្បវេណី

ចាតមនុស្សដ្ឋា សាយំ វិសេសំ អធិកមិស្សត្ថិតិ ។

ឯវំ វុត្តេ ពោធិ៍ រាជកុមារោ ភក្កវង្គំ ឯតទលោច

អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស

ស្វាគ្វាតតា^(១) យេត្រ ហិ នាម សាយមនុស្សដ្ឋា

ចាតោ វិសេសំ អធិកមិស្សត្ថិតិ ចាតមនុស្សដ្ឋា សាយំ

វិសេសំ អធិកមិស្សត្ថិតិ ។

[២៨០] ឯវំ វុត្តេ សញ្ញកាបុត្តោ មាលារោ

ពោធិ៍ រាជកុមារំ ឯតទលោច ឯវមេវ បនាយំ កវំ

ពោធិ៍ អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស

ស្វាគ្វាតតាតិ បវេនេតិ^(២) អថ ច បន កវំ^(៣) ន

តំ ភក្កវង្គំ កោតមំ សវណំ កច្ឆតិ^(៤) ធម្មញ្ញ

ភិក្ខុសង្ឃញ្ញាតិ ។

[២៨១] មា ហេវំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត អវេ

មា ហេវំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត អវេ សម្មទា មេ

តំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត អយ្យាយេ សុតំ សម្មទា

បដិក្កហិតំ ឯតមិទំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត សមយំ

១ ម. ស្វាគ្វាតតា ។ ២ ឧ. វិទេតិ ។ ៣ ឧ. ម. ភវង្គំ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ឧ. គណ្ឌមិ ។

រាជវង្ស ពោធិក្សត្រ ការប្រកាសព្រះអង្គជាធិបតី

គឺថាគតប្រដៅក្នុងវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចនូវគុណ-
វិសេសក៏មាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ពោធិក្សត្របានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះពុទ្ធ
ជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ទាំងការវិន័យដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ
ដោយប្រពៃក៏អស្ចារ្យ ព្រោះថា សត្វដែលព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅក្នុងវេលា
ល្ងាច លុះព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន ព្រះអង្គប្រដៅ
ក្នុងវេលាព្រឹក វេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន ។

(២៨០) កាលពោធិក្សត្រក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ សព្វតា-
បុត្តមាណា បានក្រាបទូលពោធិក្សត្រយ៉ាងនេះវិញថា ពោធិក្សត្រ-
កុមារជាម្ចាស់នេះ គ្រាន់តែប្រកាសសេចក្តីថា ព្រះពុទ្ធជាអស្ចារ្យ ព្រះ
ធម៌ជាអស្ចារ្យ ការវិន័យដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ក៏ជាអស្ចារ្យដូច្នេះ
ប៉ុន្តែពោធិក្សត្រជាម្ចាស់មិនទាន់ដល់ព្រះភោគមនោរម្យ ព្រះធម៌ផង
ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីលក់នៅឡើយ ។

(២៨១) ម្ចាស់សព្វតាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
ម្ចាស់សព្វតាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់សព្វតា-
បុត្រសំឡាញ់ ពាក្យនោះខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះមុខ ខ្ញុំបានទទួលក្នុងទី
ចំពោះមុខនៃព្រះមាតាជាម្ចាស់ ម្ចាស់សព្វតាបុត្រសំឡាញ់ សម័យមួយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ភក្កវា កោសត្ថយំ វិហារតិ យោសិតារាមេ អថទោ
 មេ អយ្យា កុច្ឆមត្ថំ^(១) យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ
 ឯកមន្តំ និសីទ្ធា ទោ មេ អយ្យា ភក្កវន្តំ ឯតទរោច
 យោ មេ អយំ ភន្តេ កុច្ឆកតោ កុមារកោ វា
 កុមារិកា វា សោ ភក្កវន្តំ សរណំ កច្ឆតិ ធម្មញ្ញ
 ភិក្ខុសង្ឃញ្ញ ឧបាសកំ នំ^(២) ភក្កវា ធារេតុ
 អជ្ឈតក្កេ ចាណុបេតិ សរណាជ្ជតន្តំ ឯកមន្តំ សម្ម
 សញ្ញាកាបុត្ត សមយំ ភក្កវា ឥនេវ ភក្កេសុ
 វិហារតិ សុំសុមារតិវេ ភេសកឱ្យវនេ មិគទាយេ
 អថទោ មិ ធាតិ អន្តេន ចាយិត្វា^(៣) យេន ភក្កវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ឯកមន្តំ វិតា ទោ ធាតិ^(៤)
 ភក្កវន្តំ ឯតទរោច អយំ ភន្តេ ពោធិ វាជកុមារោ
 ភក្កវន្តំ សរណំ កច្ឆតិ ធម្មញ្ញ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញ

១ ឧ. កុច្ឆិកំ ។ ២ ឧ. ទោសកន្តំ ។ ម. ទោសកំ តំ ។ ៣ ឧ. វាហិត្វា ។ ម. ហរិត្វា ។

៤ ឧ. ខោ មម ធាតិ ។ ម. ខោ មំ ធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតាភម ជិតក្រុងកោសម្ព័ត្តិ
សម័យនោះឯង ព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំទ្រង់គភ៌ បានចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំគង់
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលនៅក្នុងគភ៌របស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ពោះបី
ជាកុមារក្តី ជាកុមារក្តី សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
សង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគចាំទុកនូវពាក្យនោះថា
ជាឧបាសកអ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំង
ពីថ្ងៃនេះតទៅ ដូច្នេះ ម្ចាស់សញ្ជាតិកុមារក្តីសំឡាញ់ សម័យមួយទៀត
ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់នៅនាកេសកឡាន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់
ម្រឹគ ជិតក្រុងឈ្មោះសុសុមារគិរៈ ក្នុងកត្តជនបទ គ្រានោះឯង មេនំបាន
បំបៅខ្ញុំលើភ្នៅ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះ
មេនំឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិកដកុមារនេះ សូមដល់
នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសុត្តេ ឧបាសកក្ខប្បវេណី

ឧបាសកំ នំ ភក្កវា ជារេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតិ
 សរណាជ្ជតន្តំ ឯសាហំ សម្ម សញ្ញកាបុត្ត តតិយម្យំ
 ភក្កវន្តំ សរណំ កថាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ
 ឧបាសកំ មិ ភក្កវា ជារេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតិ
 សរណាជ្ជតន្តំ ។

ពោធិរាជកុមារសុត្តំ បញ្ចមំ និម្មិតំ ។

រាជវត្ត ពោធិវាងកុមារសូត្រ ការប្រកាសព្រះអង្គជាឧបាសក

សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវពោធិរាជកុមារនោះ ថាជាឧបាសកអ្នក
 ដល់នូវព្រះគ្រូសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ
 ម្ចាស់សញ្ញាកាបុត្រសំឡាញ់ ខ្លួនខ្ញុំ^១ បានដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក អស់រវះជាតំរប់ ៣ ជងផង
 សូមព្រះមានព្រះភាគចាំនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះ
 គ្រូសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។

ចប់ ពោធិ៍រាជកុមារសូត្រ ទី ៥ ។

ឆ្លង អង្គលីមាលសុត្តំ

(២៨២) ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ

ភក្កវា សាវត្ថយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន រត្នោ
បសេននិស្ស កោសលស្ស វិជិតេ ចោរោ អង្គលី-
មាលោ នាម ហោតិ លុទ្ធា លាហិតចាណី
ហតបហតេ និវិដ្ឋោ អធិយាបន្នោ ចាណភ្នតេសុ ។
តេន តាមាបិ អតាមា កតា និកមាបិ អនិកមា
កតា ជនបទាបិ អជនបទា កតា ។
សោ មនុស្សេ វិជិត្វា វិជិត្វា អង្គលីនំ មាលំ
ជារតិ ។ អថខោ ភក្កវា បុព្វល្អាសមយំ និវាសេត្វា
បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថី បិណ្ឌាយ ចាវិសំ^(១) សាវត្ថយំ
បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកតំ បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ
សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ យេន
ចោរោ អង្គលីមាលោ តេនទ្វានមត្តំ បដិបដ្ឋិ ។
អន្តសំសុ^(២)ខោ កោចាលកា បសុចាលកា កស្សកា

១ ម. សាវត្ថី បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ឧ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. អនុសាសុ ។

អង្គលីមាលសូត្រ ទី ៦

(២៨២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិក-
សេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ក្នុងដែនព្រះបាទបសេនទិ-
កោសល មានចោរម្នាក់ឈ្មោះអង្គលីមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់
ឈាម ស្និទ្ធក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិត
អាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ។ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិន
មែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅ
ជាមិនមែនជនបទក៏មាន ។ ចោរនោះតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់
យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អសម័យ ទើបស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុង
សាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយត្រ-
ឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត ទ្រង់ក៏រៀបចំសេនាសនៈ
រួចប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយសំដៅទៅត្រង់ទីដែលអង្គ-
លីមាលចោរនៅ ។ ពួកអ្នកឃ្លាលគោ អ្នកឃ្លាលបសុសត្វ^(១) អ្នកក្បាលសំ

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តេ ភគវន្តនិកាយ

បដាវីនោ កកវន្តំ យេន ចោរោ អង្គលីមាលោ
 តេនទ្វាធម៌ក្កប្បដិបដ្ឋំ ទិស្វាធន៍^(១) កកវន្តំ ឯតទរោច្ចិ
 មា សមណា ឯតំ មក្កំ បដិបដ្ឋំ ឯតស្មី
 សមណា មក្កេ ចោរោ អង្គលីមាលោ ឆាម លុន្ទោ
 លោហិតថាណី ហតបហតេ ជិវេជ្ជោ អធម្មាបដ្ឋោ
 ថាណាភូតេសុ តេន កាមាបិ អកាមា កតា ឯកមាបិ
 អឯកមា កតា ជនបទាបិ អជនបទា កតា សោ
 មនុស្សេ វជិត្វា វជិត្វា អង្គលីនំ មាលំ ជារេតិ
 ឯតត្វា សមណា មក្កំ ទសបិ បុរិសា វីសម្មិ បុរិសា
 តីសម្មិ បុរិសា ចត្តាឡីសម្មិ បុរិសា សង្ករិត្វា
 សង្ករិត្វា^(២) បដិបដ្ឋន្តំ តេបិ ចោរស្ស អង្គលីមាលស្ស
 ហត្ថន្តំ កច្ឆន្តិតំ ។ ឯវំ វុត្តេ កកវា តុល្លាភូតោ
 អកមាសិ ។

(២៨៣) ទុតិយម្បិ ចោ តោថាលកា បសុថា-
 លកា កស្សកា បដាវីនោ កកវន្តំ ឯតទរោច្ចិ

១ ឧ. ភេនទ្វាធម៌ក្កំ បដិបដ្ឋំ ទិស្វាធនិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សំហរិព្វា សំហរិព្វា ។
 ម. សង្ករិត្វា... ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសូត្រ ការទូលណាត្រូវមានព្រះភាគ

នឹងអ្នកដើរផ្លូវ បានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងស្ដេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ
 សំដៅទៅត្រង់ទីដែលអង្គលីមាលចោរនៅ លុះឃើញហើយក៏ក្រាបទូល
 ព្រះមានបុណ្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្ត
 ទៅកាន់ផ្លូវនេះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនេះ មានចោរ
 ឈ្មោះអង្គលីមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការ
 បៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្ដីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជី-
 វិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគម
 ឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន
 ចោរនោះតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រង
 ពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្ដី ២០ នាក់ក្ដី ៣០ នាក់ក្ដី
 ៤០ នាក់ក្ដី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់
 នូវសេចក្ដីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអង្គលីមាលចោរ (ទាំងអស់) ។ កាល
 បើពួកមនុស្សក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់
 ចេះតែស្ដេចទៅ ។

(២៨៣) ពួកអ្នកឃ្លាលគោ អ្នកឃ្លាលបសុសត្វ អ្នកកូររាស់
 នឹងអ្នកដើរផ្លូវ ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យជាគំរប់ពីរដងដូច្នេះថា បពិត្រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

មា សមណា ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋិ ឯតស្មី សមណា
 មក្កេ ចោរោ អង្គលីមាលោ ឆាម លុន្នោ
 លោហិតចាណី ហតបហតេ និវិដ្ឋោ អនិយាបន្នោ
 ចាណភូតេសុ តេន កាមាបិ អតាមា កតា
 និកមាបិ អនិកមា កតា ជនបទាបិ អជនបទា
 កតា សោ មនុស្សេ វជិត្វា វជិត្វា អង្គលីនំ មាលំ
 ធារេតិ ឯតញ្ចំ សមណា មគ្គំ ទសបិ បុរិសា
 វីសម្មិ បុរិសា តីសម្មិ បុរិសា ចត្តាធិសម្មិ
 បុរិសា សង្ករិត្វា សង្ករិត្វា បដិបដ្ឋន្តំ តេបិ ចោរស្ស
 អង្គលីមាលស្ស ហត្ថត្ថំ កច្ចន្តតិ ។ អថ(១)
 កកវា តុណ្ហិភូតោ អកមាសិ ។

[២៨២] តតិយម្បិ ខោ កោចាលកា បសុចា-
 លកា កស្សកា បធាវិចោ កកវន្តំ ឯតទរោច្ចំ មា
 សមណា ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋិ ឯតស្មី សមណា មក្កេ
 ចោរោ អង្គលីមាលោ ឆាម លុន្នោ លោហិតចាណី
 ហតបហតេ និវិដ្ឋោ អនិយាបន្នោ ចាណភូតេសុ តេន

• ១. ទុតិយម្បិ ឥមស្សដ្ឋានេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនេះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនេះ មានចោររណ្តោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្មើក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗទៅកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអង្គុលិមាល ចោរ(ទាំងអស់) ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀមទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

(២៨២) ពួកអ្នកឃ្លាលគោ អ្នកឃ្លាលបសុសត្វ អ្នកភ្ជួររាស់នឹងអ្នកដើរផ្លូវ គ្រាបទូលព្រះមានបុណ្យ ជាតំរប់ ៣ ដងទៀតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្តទៅ កាន់ផ្លូវនេះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនេះ មានចោររណ្តោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្មើក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែង

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តេ ឥន្ទ្រវិសង្ខរណំ

កាមាបិ អតាមា កតា និកមាបិ អនិកមា កតា
 ជនបទាបិ អជនបទា កតា សោ មនុស្សេ វជិត្វា
 វជិត្វា អង្គលីនំ មាលំ ជារតិ ឯតញ្ញា សមណ
 មគ្គំ ទសបិ បុរិសា វីសម្មំ បុរិសា តីសម្មំ បុរិសា
 ចត្តាធឿសម្មំ បុរិសា សង្ករិត្វា សង្ករិត្វា បដិបដ្ឋន្តិ
 តេបិ ចោរស្ស អង្គលីមាលស្ស ហត្ថត្ថំ កច្ចន្តិតំ ។
 អថទោ កកវនំ តុណ្ហិក្ខតោ អកមាសំ ។

(២៨៥) អន្តសា ទោ ចារោ អង្គលីមាលោ
 កកវន្តំ ធុរតោ វ អាគច្ចន្តំ ។ ទិស្វានស្ស ឯត-
 ទហោសំ អច្ចរិយំ វត ភោ អព្ភតំ វត ភោ ឥមញ្ញា
 មគ្គំ ទសបិ បុរិសា វីសម្មំ បុរិសា តីសម្មំ បុរិសា
 ចត្តាធឿសម្មំ បុរិសា សង្ករិត្វា សង្ករិត្វា បដិបដ្ឋន្តិ
 តេបិ មម ហត្ថត្ថំ កច្ចន្តិ អថ ច បនាយំ សមណោ
 ឯកោ អនុតិយោ បសយ្យ មញ្ញោ អាគច្ចតិ យន្តនាហំ
 សមណំ ជីវិតា វេរោបេយ្យន្តិ ។ អថទោ ចោរោ
 អង្គលីមាលោ អសិចម្ពំ កហេត្វា ធនុកកលាបំ សន្ន-
 យិត្វា កកវន្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធិ ។ អថទោ

រាជវង្ស អង្គលិមាលសូត្រ ការទ្រង់សំដែងប្បទូ

ធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏
 មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួក
 មនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ
 ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរ
 ជាពួក ។ ទៅកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់ខ្សែសេចក្តីវិនាសក្នុង
 កណ្តាប់ដៃនៃអង្គលិមាលចោរ (ទាំងអស់) ។ គ្រានោះឯង ព្រះមាន
 បុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

(២៨៥) ឯអង្គលិមាលចោរ ក៏បានឃើញព្រះមានបុណ្យកំពុង
 តែស្តេចមកអំពីចម្ងាយ ។ លុះឃើញហើយ ក៏គ្រិះរិះដូច្នេះថា យីអី
 អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចង្វែកណាស់ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី
 ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ មកកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំង
 នោះឯង ដល់ខ្សែសេចក្តីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អញ (ទាំងអស់) ចុះ
 សមណៈនេះ តែម្នាក់ឯង ឥតមានគ្នាសោះ ក៏ហ៊ានដើរមក ហាក់ដូចជា
 មិនភាគញញើតឡើយ បើដូច្នោះ អញនឹងសម្លាប់សមណៈនេះឲ្យក្ស័យ
 ជីវិត ។ គ្រានោះ អង្គលិមាលចោរ ក៏ចាប់ដាវនឹងខែល សៀកឆ្នើន
 បំពង់ព្រួញ ដេញព្រះមានព្រះភាគជាប់តាមក្រោយ ។ លំដាប់នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវា តថាវ្ហបំ ឥន្ទ្រាភិសង្ខារំ អភិសង្ខារេសិ^(១)
 យថា ចោរោ អង្គុលីមាលោ ភក្កវន្តំ បកតិយា
 កច្ឆន្តំ សព្វថាមេន កច្ឆន្តោ ន សក្កោតិ សម្មា-
 បុណិតុំ ។ អថទោ ចោរស្ស អង្គុលីមាលស្ស
 ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ អព្ភតំ វត កោ
 អហត្ថា បុព្វេ ហត្ថិបំ ជារ្លំ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ
 អស្ស័បំ ជារ្លំ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ វរិបំ ជារ្លំ
 អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ មិគិបំ ជារ្លំ អនុបតិក្ខា
 កណ្ណាមិ អថ ច បនាហំ ឥមំ សមណំ បកតិយា
 កច្ឆន្តំ សព្វថាមេន កច្ឆន្តោ ន សក្កោមិ សម្មា-
 បុណិតុំ ។ បិតោ វ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច តិដ្ឋ
 សមណា តិដ្ឋ សមណាតិ ។ បិតោ អហំ អង្គុលីមាល
 ត្វញ្ច តិដ្ឋាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឬទ្ធិធ្វើឲ្យអន្តិមាលចោរ ដែលរត់ពេញ

ទំហឹងហើយ មិនឲ្យរត់តាមទាន់ព្រះអង្គ ដែលស្តេចដើរតាមដំណើរប្រ-

ក្រតី ។ ត្រាពោះ អន្តិមាលចោរ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា យីអើ

អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចំឡែកណាស់ ព្រោះកាលពីមុន ។ មក អញ

ស្ទុះដេញចាប់ដំរីកំពុងបោលក៏បាន ស្ទុះដេញចាប់សេះកំពុងផាយក៏បាន

ស្ទុះដេញចាប់រថកំពុងលឿនក៏បាន ស្ទុះដេញចាប់ម្រឹកកំពុងបោលក៏បាន

ចំឡែកតែម្តងនេះ ហេតុអ្វីបានជាអញរត់ពេញទំហឹងហើយ ក៏នៅតែមិន

ទាន់សមណៈនេះ ដែលដើរតាមដំណើរប្រក្រតីដូច្នេះ ។ អន្តិមាលចោរ

ឈប់ឈរស្ងៀម ស្រែកយាត់ព្រះមានបុណ្យថា ឈប់សិនសមណៈ

ឈប់សិនសមណៈ ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់តបថា នៃអន្តិមាល

គថាគតឈប់ហើយ អ្នកឯងចូរឈប់ដែរទៅ ។

រាជវត្តស្ប អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាលបរិក្ខេព

(២៨៦) អថទោ ចោរស្ប អង្គលីមាលស្ប
 ឯតទយោសិ ឥមេ ទោ សមណា សក្យបុត្តិយា
 សច្ចវាទិនោ សច្ចប្បដិញ្ញា អថ ច បនាយំ សមណោ
 កង្ខិយេវាហ វិគោ អហំ អង្គលីមាល ត្វញ្ច តំដ្ឋាតិ
 យន្តនាហំ ឥមំ សមណំ បុច្ឆេយ្យន្តិ ។ អថទោ
 ចោរោ អង្គលីមាលោ កកវន្តំ តាថាយ អជ្ឈកាសិ

កង្ខំ វាទេសិ សមណាដ្ឋិតាម្មិ

មមញ្ច ព្រូសិ វិគមដ្ឋិតាសិ

បុច្ឆាមិ តំ សមណា ឯតមត្តំ

កង្ខំ វិគោ តំ អហមដ្ឋិតាម្មិ ។

វិគោ អហំ អង្គលីមាល សត្វនា

សព្វេសុ ក្ខតេសុ វិនាយ ទណ្ឌំ

តុវញ្ច^(១) ចាលោសុ អសញ្ញតោសិ

រាជវត្ត អង្គុលីមាលសូត្រ សេចក្តីព្រះនៃអង្គុលីមាលបោរ

(២៨៦) គ្រានោះ អង្គុលីមាលបោរ គិតថា ពួកសមណៈនេះ
 ជាសក្យបុត្រ ធ្លាប់និយាយតែពាក្យពិត ប្តេជ្ញាតែពាក្យពិត ចំឡែក
 តែសមណៈនេះ កំពុងដើរទេ ម្តេចឡើយក៏និយាយថា នៃអង្គុលីមាល
 គថាគតឈប់ហើយ អ្នកចូរឈប់ដែរទៅ បើដូច្នោះ អញត្រូវសួរ
 សមណៈនេះមើល ។ លំដាប់នោះ អង្គុលីមាលបោរ ក៏ពោលនឹង
 ព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នេះថា

នៃសមណៈ លោកកំពុងដើរសោះទេ ត្រឡប់និយាយថា
 គថាគតឈប់ហើយ ថែមទាំងថាឲ្យខ្ញុំដែលឈប់ហើយថា
 អ្នកឯងទេ មិនទាន់ឈប់ដូច្នេះវិញ នៃសមណៈ ខ្ញុំសូម
 សួរដំណើរនឹងលោក លោកដែលឈប់ហើយ តើដូច
 ម្តេច ខ្ញុំដែលមិនទាន់ឈប់តើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គតប
 ថា នៃអង្គុលីមាល គថាគតបានឈ្លោះថា ឈប់ហើយ
 (នោះ) ព្រោះដាក់ចុះនូវគ្រឿងវាយដំចំពោះពួកសត្វទាំង(១)
 អស់ សព្វ ។ កាល ឯអ្នកឯងជាអ្នកមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ

១ ក្នុងអដ្ឋកថា លោកពន្យល់ថា ព្រះអង្គទ្រង់ទំលាក់នូវគ្រឿងវាយដំសត្វចោលចេញហើយ
 ប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាងគឺ មេត្តា ១ ភ័ន្ត ១ បដិសង្ខា (ការពិចារណា) ១ អរិយសា ១ សាវណ្ណ-
 យធម៌ ។ បាននាព្រះអង្គប្រាប់អង្គុលីមាលថា គថាគតឈប់ហើយ គឺឈប់ធ្វើអំពើបាប ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តស្មា បិតោហំ តុវមជ្ឈិតោសិ ។
 ចរិស្សំ វត មេ មហិតោ មហោសិ
 មហាវនំ សមណោ បច្ចុច្ឆនិទំ^(១)
 សោហំ ចរិស្សាមិ បជហិតស្សំ^(២) ចាបិ
 សុត្វាន កាមំ តវ ធម្មយុត្តំ
 ឥត្រូវ ចោរោ អសិមាវុធិញ្ច
 សោព្ពេ បចាតេ នរកេ អន្ធការិ
 អវន្តិ ចោរោ សុគតស្ស ចានេ
 តត្រូវ នំ បព្វជ្ជំ អយាចិ ។
 តុទ្ធោ ច ខោ កាវុណីកោ មហោសិ
 យោ សត្វា លោកស្ស សនេវកស្ស
 តមេហិ ភិក្ខុតិ តទា អវោច
 ឯសេវ តស្ស អហុ ភិក្ខុកាវេតិ ។

អថខោ ភកកំ អាយស្មតា អន្តរិមាលេន បច្ឆា-
 សមណោន យេន សាវត្ថំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ ។
 អនុបុព្វេន ចារិកំ ចរមាធា យេន សាវត្ថំ តទវសរិ ។

១ ឧ សមណោយំ បច្ចុវិទិ ។ ម. បុណ្ណំ សច្ចវិទិ ។ ២ ឧ. ចរិស្សា បហាស្សំ ។
 ម. ចរិស្សាមិ បហាយ ។ ម. អភិវិ ។ អវិភិវិ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគៈ

ព្រោះហេតុនោះ គឺថាគតទើបឈ្នោះថាជាអ្នកឈប់ហើយ
អ្នកឯងឈ្នោះថា ជាអ្នកមិនទាន់ឈប់ ។ អង្គលិមាលចោរគប
ថា នៃសមណៈ លោកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាអ្នកដែលទៅតា
នឹងមនុស្សតែងឬជា លោកមកកាន់មហាវ័ន (ដើម្បីសង្គ្រោះ)
ដល់ខ្ញុំអស់កាលយូរហើយ ខ្លួនខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តតាម នឹងលះ
បង្គំនូវបាបចោលចេញ ព្រោះបានស្តាប់នូវគាថារបស់ព្រះ
អង្គដែលប្រកបដោយធម៌ (ចោរ) ថាដូច្នេះហើយ ក៏គ្រវែង
ដាវនឹងអាវុធចោលទៅក្នុងត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណ្តៅ
អង្គលិមាលចោរក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះសុគត ហើយ
សូមផសនឹងព្រះអង្គ ក្នុងទីនោះឯង ។ ចំណែកព្រះពុទ្ធ ព្រះ
អង្គប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ដែល
ជាគ្រូនៃមនុស្សលោកព្រមទាំងទេវលោក បានត្រាស់ហៅ
អង្គលិមាលចោរនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះក៏ត្រា
នោះ ភិក្ខុភាពនោះឯង ក៏កើតមានដល់អង្គលិមាលចោរនោះ។

ត្រាវនោះ ព្រះភគវន្តមុនី ទ្រង់យកអង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុជា
បច្ចាសមណៈ ស្តេចធ្វើពុទ្ធដំណើរ សំដៅទៅក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះអង្គ
កាលស្តេចចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ ។

រាជវត្តស្ប អង្គលីមាល្បត្តេ បសេនទីស្ប រាជវត្តបសង្កមនំ

[២៨៧] តត្រ សុទ្ធិ កកវា សាវត្ថយំ វិហាវតិ
 ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ
 បន សមយេន រត្តោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 អន្តេបុរាណេ មហាជនកាយោ សង្ឃបតិក្ខា ឧបាសន្តោ
 មហាសន្តោ ហោតិ ចោរោ តេ ទេវ វិជិតេ អង្គលីមា-
 លោ ជាម លុន្តោ លោហិតបាលី ហតបហតេ ធិវិដ្ឋោ
 អនយាបន្នោ ចាលាក្ខតេសុ តេន តាមាបិ អតាមា
 កតា និកមាបិ អនិកមា កតា ជនបទាបិ អជន-
 បទា កតា សោ មនុស្សេ វិជិត្វា វិជិត្វា អង្គលីនិ
 មាលំ ជាវតិ តំ ទេវេ បដិសេធត្វតិ ។ អថខោ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ បញ្ចមត្តេហិ អស្សសតេហិ
 សាវត្ថយា និក្ខមិត្វា^(១) ធិវិជិតស្ស យេន អារាមោ
 តេន ចាវសិ យាវតិកា យានស្ស ក្រមិ យានេន
 កត្វា យាជា បច្ឆោរោហិត្វា បត្តិកោ វ យេន កកវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯក-
 មន្តំ និសីទិ ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសូត្រ ព្រះបាទបសេនទិស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ

(២៨៧) ដំណាលថា ព្រះកតវន្តមុទី ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងជេត-
 វនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គាប់ចួនសម័យនោះ
 ពួកមហាជនកំពុងតែប្រជុំគ្នាទៀបទ្វារខាងក្នុងបូរី របស់ព្រះបាទបសេន-
 ទិកោសល ស្រែកហោតីកកងថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងដែន
 របស់ព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះអង្គលីមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃ
 ប្រឡាក់ឈាម ស្នើទុក្ខការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តី
 អាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ វាតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែន
 ស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជា
 មិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាម
 ដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ សូមព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កំចាត់អង្គលីមាលចោរនោះ
 ចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចេញអំពី
 ក្រុងសាវត្ថី ដោយអស្សយានចំនួន ៥០០ ស្តេចចូលទៅកាន់អាមាម
 ក្នុងវេលាទាំងថ្ងៃ បរយានទៅទល់ត្រឹមទីដែលឈប់យាន ហើយស្តេច
 ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅតែព្រះបាទទេព ចូលសំដៅទៅរកព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយគង់
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(២៨៨) ឯកមន្តំ និស័ន្ទំ ខោ រាជាជំ
 បសេននិកោសលំ^(១) ភកវា ឯតនេវេច ក្តិណ្ឌុ តេ
 មហារាជ រាជា មាគនោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ
 កុបិតោ វេសាលិកា វា លិង្គី អញ្ចោ វា បដិរា.
 ជាលោតិ ។ ន ខោ មេ ភន្តេ រាជា មាគនោ
 សេនិយោ ពិម្ពិសារោ កុបិតោ នបិ វេសាលិកា
 លិង្គី នបិ អញ្ចោ បដិរាជាលោ ខោរោ មេ ភន្តេ
 វិជិតេ អង្គលីមាលោ នាម លុន្នោ លោហិតចាលី
 ហតបហតេ និវិដ្ឋោ អនិយាបន្នោ ចាលាក្ខតេសុ
 តេន កាមាបិ អកាមា កតា និគមាបិ អនិគមា
 កតា ជនបទាបិ អជនបទា កតា សោ មនុស្ស
 វិជិត្វា វិជិត្វា អង្គលីនំ មាលី ជាវេតិ តាហំ ភន្តេ
 បដិសេនិស្សមីតិ ។ សចេ បន ភំ មហារាជ អង្គ-
 លីមាលី បស្សេយ្យាសិ កេសមស្សំ ឌុហារេត្វា កា-
 សាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្វា អតារស្មា អនកាវិយំ
 បព្វជិតំ វិរតំ ចាលាតិចាតា វិរតំ អនិច្ឆានា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២៨៨) លុះព្រះបាទបសេនទិកាសល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា បពិត្រមហាវេជ ទំនងជាមហា-
 បពិត្រខ្វាល់នឹងព្រះបាទមគធសេនិយតិម្ពិសារ ឬខ្វាល់នឹងស្តេចលិច្ឆវិអ្នក
 ក្រុងវេសាលី ឬក៏ខ្វាល់នឹងពួកស្តេចដែលជាបច្ចាមិត្រឯទៀត ឬអ្វី ។
 ព្រះបាទបសេនទិកាសលក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនខឹងនឹងព្រះបាទមគធសេនិយតិម្ពិសារ មិនខឹងនឹងស្តេចលិច្ឆវិ
 អ្នកក្រុងវេសាលី មិនខឹងនឹងពួកស្តេច ដែលជាបច្ចាមិត្រឯទៀតទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិ-
 មាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការបៀតបៀន
 នឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ វា
 តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែន
 និគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់
 ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងកំចាត់អង្គុលិមាលចោរនោះចេញ ។ ព្រះមានបុណ្យ
 ត្រាស់ថា បពិត្រមហាវេជ ចុះបើមហាបពិត្រត្រឡប់ជាឃើញអង្គុលិ-
 មាល កោរសក់ ពួកមាត់នឹងពួកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្នួស វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាន

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាលសុត្តសុខំ

វិវត្តំ មុសាវាទោ ឯកកត្តិកំ ព្រហ្មចារី សីលវន្តំ កល្យា-
ណធម៌ំ កត្តិកំ តំ កកេយ្យសីតិ ។ អភិវាទេយ្យម
វា កន្លេ បច្ចុជ្ជេយ្យម វា អាសនេន វា និមន្តេយ្យម
អភិនិមន្តេយ្យម វា នំ ចីវរិយណ្ឌចាតសេនាសនកិ-
លានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារេហិ ធម្មតំ វា អស្ស
រក្ខាវរណកុត្តំ សិវិទិហេយ្យម កុតោ បទស្ស កន្លេ
ទុស្សីលស្ស ចាបធម្មស្ស ឯវុចោ សីលសំយមោ
ករិស្សតីតិ ។

(២៨៧) តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មា អង្គលី-
មាលោ ភកវតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថទោ ភកវា
ទត្តិណាពាហំ^(១) បក្កហេត្វា រាជាជំ បសេនទិកោសលំ
ឯតទរោច ឯសោ មហារាជ អង្គលីមាលោតិ ។ អថទោ
រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស អហុនេវ ភយំ
អហុ ធម្មិតតំ អហុ លោមហំសោ ។ អថទោ ភកវា
រាជាជំ បសេនទិកោសលំ ភីតិ សិវិក្កុលោមហាដ្ឋ-
ជាតិ វិទិត្វា រាជាជំ បសេនទិកោសលំ ឯតទរោច

រាជវត្ត អង្គុលីមាលសូត្រ ការទ្រង់ចង្អុលបង្ហាញអង្គុលីមាលកិច្ច

វៀរចាកមុសាវាទ បរិភោគភត្តត្ថមួយពេល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ មាន
សីល មានធម៌ដ៏ល្អវិញ តើមហាបពិត្រ ត្រូវធ្វើអង្គុលីមាលនោះដូចម្តេច
ទៅ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីថ្វាយបង្គំ ឬក្រោកទៅទទួល និងនុដោយអាសនៈ
ឬទំទុកបំរុងនូវអង្គុលីមាលនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ថ្នាំ
រក្សារោគជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ នឹងបរិភោគទាំងឡាយ ឬនឹងចាត់ចែងនូវ
ការរក្សា សេចក្តីការពារ នឹងការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ដល់អង្គុ-
លីមាលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអង្គុលីមាលចោរនោះ ធ្លាប់ជា
មនុស្សទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមកហើយ ធ្វើម្តេចនឹងសង្រួមក្នុង
សីលយ៉ាងនោះកើត ។

[៤៨៨] ចួនសម័យនោះឯង អង្គុលីមាលកិច្ចមានអាយុ កំពុង
អង្គុយជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ លើកព្រះ
ហស្តខាងស្តាំ ចង្អុលបង្ហាញព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រមហា-
រាជ នេះហ្នឹងអង្គុលីមាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសលក៏មាន
សេចក្តីភ័យភិត ភក់ស្លុត ព្រីរោម ព្រីស្បែកឡើងមួយរំពេច ។ គ្រានោះ
ព្រះមានព្រះភាគជ្រាបជាក់ថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ភ័យញ័រ
ចំប្រប់ព្រីរោម ដូច្នោះហើយ ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

មា ភាយិ មហារាជ មា ភាយិ មហារាជ នត្ថិ
 តេ ឥតោ^(១) ភយន្តិ ។ អថោ រត្តោ បសេនទិស្ស
 កោសលស្ស យិ អហោសិ ភយិ វា នម្ពិតតិ វា
 លោមហីសោ វា សោ បដិប្បស្សន្តិ ។ អថោ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ យេនាយស្មា អង្គលីមាលោ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តិ អង្គលីមាលី
 ឯតទភោច អយ្យោ នោ ភន្តេ អង្គលីមាលោតិ ។ ឯវិ
 មហារាជាតិ ។ កេមីតោត្តោ ភន្តេ អយ្យស្ស បិតា
 កេមីតោត្តោ អយ្យស្ស មាតាតិ ។ ភត្តោ^(២) ចោ
 មហារាជ បិតា មន្ទាជ័^(៣) មាតាតិ ។ អភិរមតុ
 ភន្តេ អយ្យោ ភត្តោ មន្ទាជ័បុត្តោ អហម.

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ ភ័យអំពីសំណាក់អង្គលិមាលនេះ មិនមានដល់មហាបពិត្រទេ ។ លំដាប់នោះ ភ័យណាត្តិ សេចក្តីតក់ស្លុតណាត្តិ សេចក្តីព្រឺរោម ព្រឺស្បែកណាត្តិ បានកើតមានដល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ភ័យជាដើមនោះ ក៏ស្ទប់រម្ងាប់បាត់ទៅក្នុងលំដាប់នោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ចូលទៅជិតអង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានព្រះឡង្គារស្ទូរអង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ឈ្មោះអង្គលិមាលឬ ។ អង្គលិមាលមានអាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចុះបិតាលោកម្ចាស់គោត្រអូ មាតាលោកម្ចាស់គោត្រអូ ។ អង្គលិមាលមានអាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ បិតា (អាត្មាភាព) ជាគគ្គតោត្រ មាតា (អាត្មាភាព) ជាមន្តានីតោត្រ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះរាជឡង្គារបរាវណាថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់គគ្គតោត្រ មន្តានីបុត្រ អភិរម្យចុះ ខ្ញុំព្រះករុណា

រាជវត្តស្ស អង្គលីមាលសុត្តេ ភគវត្តាបុព្វ

យស្ស ភក្កស្ស មន្តាជីបុត្តស្ស ឧស្សក្កំ កក្កស្សមិ
 ចីវរិបិណ្ឌាចាតសេនាសនតិលាធម្មម្ហយកេសជ្ជបរិក្ខា .
 រាជន្តំ ។ តេន ទោ បន សមយេន អាយស្មា
 អង្គលីមាលោ អារញ្ញកោ ហោតិ បិណ្ឌាចាតិកោ
 បិសុត្តលិកោ តេចីវរិកោ ។ អថទោ អាយស្មា
 អង្គលីមាលោ រាជាជំ បសេនទិកោសលំ ឯតទរោច
 អលំ មហារាជ បរិបុណ្ណំ មេ តិចីវរន្តំ ។

(២៧០) អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ
 អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ ជិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ជិសីន្នោ
 ទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច
 អច្ឆរិយំ កន្តេ អត្ថតិ កន្តេ យាវញ្ចំ កន្តេ ភក្កវា
 អទន្តាជំ ទមេតា អសមេន្តាជំ^(១) សមេតា អបរិ-
 ជិត្វតាជំ បរិជិត្វាបេតា យំ ហិ មយំ កន្តេ ជា-
 សក្កិម្ហា ទណ្ឌោធមិ សត្តោធមិ ទមេតុ សោ ភក្កវតា

រាជវង្ស អង្គលីមាលសូត្រ ការក្រាបបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ

នឹងទំនុកបំរុងដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ថ្នាំរក្សារោគ ជា
 បច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ នឹងបរិភោគទាំងឡាយ ដល់លោកម្ចាស់ គត្តតោត្រ
 មន្តានិបុត្រ ។ សម័យនោះឯង អង្គលីមាលមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត
 នៅតែក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តតែបិណ្ឌបាត ប្រើប្រាស់តែសំពត់បង្អួក្សល
 ប្រើប្រាស់តែចីវរ ៣ ។ បានជាកាលនោះ អង្គលីមាលភិក្ខុមានអាយុ
 ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេនទិកាសលថា ពុំបាច់ទេមហាភជ អាត្មា-
 ភាពមានតែចីវរគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

(២៧០) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកាសល ស្តេចចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកា-
 សល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចម្រើន ចម្រើនណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គអាចទូន្មានបុរសដែលគេទូន្មានមិនបាន អាចរម្ងាប់បុរសដែលគេ
 រម្ងាប់មិនបាន អាចរំលត់ពុកឥតបុរសដែលគេរំលត់មិនបាន បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងទូន្មាននូវបុរសណា ដោយអាជ្ញា
 ភ័ក្តិ ដោយគ្រឿងសស្រ្តាវុធាតុ ព្រះមានព្រះភាគ អាចទូន្មានបុរសនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនេណ្ឌន អសត្ថន(១) នន្តោ ហន្តនានិ(២) មយំ
 កន្តេ កច្ឆាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។
 យស្សនានិ(៣) មហារាជ កាលំ មញ្ញសីតិ ។
 អថោ រាជា បសេននិ កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា
 កកវន្តំ អភិវនេត្វា បនត្តិណំ កត្វា បញ្ញាមិ ។

[២៧០] អថោ អាយស្មា អន្តរិមាលោ បុព្វញ្ញា-
 សមយំ និវសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សាវត្ថំ បិណ្ឌាយ
 ចារិសិ ។ អន្តសា ចោ អាយស្មា អន្តរិមាលោ
 សាវត្ថយំ សបទានំ បិណ្ឌាយ ចរមាលោ អញ្ញាតរំ ឥត្ថំ
 បុណ្ណកតំ វិសាគកតំ ។ ទិស្វានស្ស ឯតទហោសិ
 កិលិស្សន្តិ វត កោ សត្តា កិលិស្សន្តិ វត កោ
 សត្តាតិ ។ អថោ អាយស្មា អន្តរិមាលោ សាវត្ថយំ
 បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកតំ បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ យេន
 កកវ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវនេត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្តសកៈ

បានដោយមិនបាច់មានអាជ្ញា ដោយមិនបាច់មានគ្រឿងសស្ត្រាវុធ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយបង្គំលាទៅវិញ ព្រោះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចការច្រើន មានការរវល់ច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់
 ថា ថ្វាយព្រះពរមហាករុណ សូមមហាបពិត្រទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនឹង
 ស្តេចយាងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ត្រាឆេះ ព្រះបាទបរសេនទិ-
 កោសល ក៏ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះ
 ភាគហើយ ធ្វើប្រទក្សិណស្តេចចេញទៅ ។

(២៩១) លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ស្ងៀកស្បង់
 ប្រដាប់បាត្រចម្រ ក្នុងបុព្វណ្ឌសម័យ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថីដើម្បី
 បិណ្ឌបាត ។ អង្គលិមាលមានអាយុ កាលទៅតាមលំដាប់ច្រកដើម្បី
 បិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានជួបនឹងស្រ្តីម្នាក់ វង្វេងស្មារតីព្រោះគភី
 មិនសប្បាយព្រោះគភី^(១) ។ លុះលោកឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎
 ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ ។ លំដាប់នោះ
 អង្គលិមាលមានអាយុ ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់ពី
 បិណ្ឌបាតក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភក្តហើយ ក៏ឆៀងចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

១ ឈឺពោះ សម្រាលកូន ។

រាជវត្តស្ស អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាលស្ស សច្ចវិចារ

ឯកមន្ត្រី ឯសីទិ ។ ឯកមន្ត្រី ឯសិទ្ធា ។ ខា អាយស្មា
 អង្គលីមាលោ កកវន្ត្រី ឯតទិវោច ឥតាហំ កន្តេ បុព្វស្ថា-
 សមយំ ឯវសេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ សាវត្ថំ បិណ្ឌាយ
 ចារិសំ អទ្ទសំ ។ ខា អហំ កន្តេ សាវត្ថយំ សបទានំ
 បិណ្ឌាយ ចរមាទោ អញ្ញាតវំ ឥត្ថំ មុឡ្ហកត្ថំ វិសាតកត្ថំ
 ទិស្វាន មេ ឯតទិហោសិ កិលិស្សន្តិ វត ភោ
 សត្តា កិលិស្សន្តិ វត ភោ សត្តាតិ ។

[២៩២] តេនហំ ភិក្ខុ អង្គលីមាល យេន សា
 ឥត្ថំ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា ភិក្ខុ ឯវំ វិទេហិ
 យតោហំ កកិទិ ជាតោ នាកិជាទាមិ សញ្ញច្ច ចាលំ
 ជីវិតា វេរោចេតា តេន សច្ចេន សោត្ថិ តេ ហោតុ
 សោត្ថិ កត្តស្សាតិ ។ សោ ហិ ន្ទន មេ កន្តេ
 សម្បជានមុសាវាទោ កវិស្សតិ មយា ហិ កន្តេ តហ្វ
 សញ្ញច្ច ចាលា ជីវិតា វេរោចេតាតិ ។ តេនហំ ភិ
 ក្ខុ អង្គលីមាល យេន សា ឥត្ថំ តេនុបសង្កម
 ឧបសង្កមិត្វា ភិក្ខុ ឯវំ វិទេហិ យតោហំ កកិទិ

រាជវង្ស អង្គលីមាលសូត្រ សច្ចវិចារបស់អង្គលីមាលវិក័តុ

រួចអង្គយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះអង្គលីមាល មានអាយុ អង្គយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្ងៀកស្ងៀង ប្រដាប់បាត្រថ្មីវែក្នុង
 បុព្វលាសម័យក្នុងទីឯណោះ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងដើរទៅតាមលំដាប់ច្រក ដើម្បី
 បិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានចូបនឹងស្រ្តីម្នាក់វង្វេងស្មារតីព្រោះគភ៌ មិន
 សប្បាយព្រោះគភ៌ លុះខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎ ពួក
 សត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ ។

(២៧២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អង្គលីមាល បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចូល
 ទៅរកស្រ្តីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្រ្តីនោះយ៉ាងនេះ
 ថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មាកើតមកមិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តល់ជីវិតសត្វឡើយ
 ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តី
 កើតមានដល់គភ៌ ។ អង្គលីមាលទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម្ប-
 ជានមុសាវាទ នឹងមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានក្លែងផ្តាច់ផ្តល់ជីវិតសត្វជាច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ម្ចាស់អង្គលីមាល បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចូលទៅរកស្រ្តីនោះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្រ្តីនោះយ៉ាងនេះថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ឌសកំ

អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ ជាតិជាតាមិ សញ្ញាច្ច
 ចាណំ ជីវិតា វេរោបេតា តេន សច្ចេន សោត្ត
 តេ ហោតុ សោត្ត កត្តស្សាតិ ។ ។ ឃី កន្លេតិ ខោ
 អាយស្មា អង្គលិមាលោ កកវតោ បដិស្សត្ថា យេន
 សា ឥត្ថំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្ថា តំ ឥត្ថំ ឯត-
 ទវេច យតោហំ កតិនិ អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ
 ជាតិជាតាមិ សញ្ញាច្ច ចាណំ ជីវិតា វេរោបេតា តេន
 សច្ចេន សោត្ត តេ ហោតុ សោត្ត កត្តស្សាតិ ។
 អថខោ សោត្តតិយា អហោសិ សោត្ត កត្តស្ស ។

[២៧៣] អថខោ អាយស្មា អង្គលិមាលោ ឯកោ
 វ្យាបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាប័ បហិតត្តោ វិហារត្តោ នចិ-
 រស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្ថំ ព្រហ្មចរិយចរិយោ សានំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខកត្ថា ឧបសម្ពជ្ឈ វិហាសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កើតហើយក្នុងអរិយជាតិ (បាទជាអរិយបុគ្គល) មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តល់
 ជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង
 សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់គភី ។ អង្គលិមាលមានអាយុ ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកាព្រះមានបុណ្យថា ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកស្រ្តី
 នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងស្រ្តីនោះដូច្នេះថា នែនាង
 តាំងអំពីគាត់កើតហើយក្នុងអរិយជាតិ មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តល់ជីវិតសត្វ
 ឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូម
 សិរីសួស្តី កើតមានដល់គភី ។ គ្រានោះឯង សិរីសួស្តី ក៏បានកើត
 ដល់ស្រ្តីនោះ សិរីសួស្តីក៏បានកើតដល់គភី ។

(២៩៣) លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង
 ដោះខ្លួនចេញចាកពួក ឥតមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែស មានព្យាយាមដុត
 នូវកិលេស ប្រថុយលះបង់នូវអត្តភាព ពួកកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ
 ហើយ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌
 ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែល
 ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក៏បានដឹងច្បាស់

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តន្ត លេខទស្សទិវបទំ

ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មជរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ ឥត្តតាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។ អញ្ញតោ ខោ
 បនាយស្មា អង្គលីមាលោ អរហនំ អហោសិ ។

(២៧២) អថខោ អាយស្មា អង្គលីមាលោ បុព្វណ្ណា-
 សមយំ និវាសេត្វា បត្តចរិវមាទាយ សាវត្ថយំ បិណ្ឌា-
 យ ទាវិសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញនបិ
 លេខុ ទិត្តោ អាយស្មតោ អង្គលីមាលស្ស កាយេ
 និបតតិ អញ្ញនបិ នណ្ណា ទិត្តោ អាយស្មតោ អង្គលី-
 មាលស្ស កាយេ និបតតិ អញ្ញនបិ សត្តោ ទិត្តោ
 អាយស្មតោ អង្គលីមាលស្ស កាយេ និបតតិ ។ អថខោ
 អាយស្មា អង្គលីមាលោ កិណ្ឌេន សីសេន លាហិតេន
 កឡុន្តេន កិណ្ឌេន បត្តេន វិច្ឆាលិតាយ សង្ឃាដិយា
 យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ធសា ខោ
 កកវា អាយស្មន្តំ អង្គលីមាលំ ទ្វារតោ វ អា-
 កច្ឆន្តំ និស្វាទ អាយស្មន្តំ អង្គលីមាលំ ឯតទរោច

រាជវត្ត អង្គលីមាលសូត្រ ការត្រូវដឹងដោយផ្ទុំនឹងនិម្ម័យនាធិម

ថា ជាតិកំណើតរបស់អញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាន
ប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវិនា-
កិច្ចដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរ-
ហន្តទាំងឡាយ អង្គលីមាលមានអាយុ រាប់ថាជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ ។

(២៩៤) លំដាប់នោះ អង្គលីមាលមានអាយុ ស្ងៀកស្បង់
ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត
ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង មនុស្សដទៃយកដុំដីគ្រវែងចោល
ធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គលីមាល មានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃយកដុំដី
គ្រវែងចោលធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គលីមាលមានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃ
យកក្របីផ្គុំធ្លាក់ទៅ លើកាយអង្គលីមាលមានអាយុក៏មាន ។ គ្រា-
នោះ អង្គលីមាលមានអាយុ (មានរូបស) បែកសីសៈ ហូរឈាម
បែកបាត្រ រហែកសង្ឃ័យ ក៏ដើរចូលទៅគាល់ព្រះមានបុណ្យ ។
ព្រះមានបុណ្យ បានទតឃើញអង្គលីមាលមានអាយុ កំពុងដើរមកអំពី
ចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រាស់ទូន្មានអង្គលីមាលមានអាយុដូច្នេះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អធិវាសេហិ ភំ ព្រាហ្មណា អធិវាសេហិ ភំ ព្រាហ្មណា
 យស្ស ខោ ភំ កុម្មស្ស វិចារកេន ពហ្វនិ វស្សនិ
 ពហ្វនិ វស្សសតានិ ពហ្វនិ វស្សសហស្សនិ និរយេ
 បចេយ្យាសិ តស្ស ភំ ព្រាហ្មណា កុម្មស្ស វិចារកំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បដិសំវេទេសីតិ ។

(២៧៥) អថខោ អាយស្មា អន្តរិមាលោ
 រហោគតោ បដិសល្លោ វិមុត្តិសុទ្ធំ បដិសំវេទី តាយំ
 វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ

យោ ក បុត្រេ បមជ្ឈត្វា
 បច្ឆា សោ នប្បមជ្ឈតិ
 សោមំ លោកំ បភាសេតិ
 អញ្ញាមុត្តោវ ចន្ទិមា
 យស្ស បាបំ កតំ កុម្មំ
 កុសលេន បិដិយតិ
 សោមំ លោកំ បភាសេតិ
 អញ្ញាមុត្តោវ ចន្ទិមា
 យោ បាវេ ទិហារេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកខំអត់ទ្រាំទៅ ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកខំអត់ឆ្គួតទៅ អ្នកគួរ
 នឹងឆេះកង់នរកជាច្រើនឆ្នាំ ជាច្រើនរយឆ្នាំ ជាច្រើនពាន់ឆ្នាំ ដោយ
 វិបាកនៃកម្មណា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានទទួលវិបាកនៃកម្មនោះ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ (តែប៉ុណ្ណោះ) ទេ ។

[២៩៥] វេលានោះ អង្គិលិមាលមានអាយុ ទៅនៅក្នុង
 ទីរហោស្ថានពួនសម្បុត្តិម្នាក់ឯង បានប្រទះនូវវិមុត្តិសុខ ទើបបន្លឺទាន

នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលណា ធ្វេសប្រហែសក្នុងកាលមុន ដល់កាលជាខាង
 ក្រោយមក បុគ្គលនោះមិនធ្វេសប្រហែសវិញ បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាញ៉ាំងលោក^(១)នេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រផុតស្រ-
 ឡះចាកពពក បាបកម្មដែលបុគ្គលណាធ្វើហើយ តែបុគ្គល
 នោះត្រឡប់ជាបិទបាន គឺមិនទទួលផលកម្មវិញ ដោយ
 សារកុសលគឺមគ្គ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺ
 ច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រផុតស្រឡះចាកពពក កុក្កុណា កំឡោះ

១ ពាក្យថា លោក ឬ ពួងទីនេះ សំដៅយកខន្ធ ឆាកុ អាយតនៈ របស់ខ្លួន ។ អដ្ឋកថា ។

រាជវត្តស្ប អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាល្យ រាជ

យុញ្ញតិ ពុទ្ធសាសនេ

សោមំ លោកំ បកាសេតិ

អញ្ញាមត្តោ ចន្ទីមា

ទិសា ហិ មេ ធម្មកម្មំ សុណានុ

ទិសា ហិ មេ យុញ្ញតិ ពុទ្ធសាសនេ

ទិសា ហិ មេ តេ មនុស្សា(១) កងទុក្ខ

យេ ធម្មមេវាទបយន្តិ សន្តា

ទិសា ហិ មេ ខន្តិវេទានំ(២)

អវិរោធប្បសំសន្តិ(៣)

សុណានុ ធម្មំ កាលេន

តញ្ញា អនុវិជ្ជយន្តិ

ន ហិ ជាតុ សោ មមំ ហិសេ

អញ្ញា វា(៤) បន កិញ្ញំ

បប្បយ្យ បរមំ សន្តិ

រត្តេយ្យ តសថាវេ ។

ឧទកកញ្ញា នយន្តិ នេត្តិកា

១ ឧ. មនុស្ស ។ ២ ឧ. ខន្តិវិទានំ ។ ម. ខន្តិបរិទានំ ។ ៣ ឧ. អវិរោធប្បសំសន្តិ ។ ម. អវិរោធបសំសន្តិ ។ ៤ ឧ. វ ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលស្សត្រ ឧទានរបស់អង្គលីមាល

នៅឡើយ ប្រកបព្យាយាមក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះឯង
ឈ្មោះថាញ៉ាងលោកនេះឲ្យភ្នំច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ្រផ្កាស្រឡះ
ចាកពពក

សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវ ស្តាប់ធម្មកថារបស់ខ្ញុំ សូមពួក
មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ប្រកបព្យាយាមក្នុងពុទ្ធសាសនា ពួក
សប្បុរសណា តែងដឹកនាំមនុស្សឲ្យរៀនធម៌ សូមពួក
មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សេពគប់ពួកសប្បុរសទាំងនោះចុះ
សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ស្តាប់ធម៌ជាទីផ្លូវផង គឺខន្តិ
ទាំងជាទីសរសើរនូវការមិនខឹងគឺមេត្តា តាមកាលដ៏សមគួរ
ផង សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ បំពេញនូវធម៌នោះផង
មនុស្សណាជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សូមសត្រូវនោះកុំបៀតបៀនខ្ញុំ
ទាំងកុំបៀតបៀនបុគ្គលដទៃណាមួយឡើយ សូមឲ្យដល់
នូវសេចក្តីសុខគឺព្រះនិព្វាន ចូលរក្សានូវមនុស្សដែលប្រកប
ដោយតណ្ហា នឹងមនុស្សដែលមិនមានតណ្ហា ។

ពួកអកបង្ខំទឹក រមែងបង្ខំទឹក (តាមប្រឡាយទឹក) ពួកអក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

ឧសុកាវា នមយន្តំ តេជនំ

នាវំ នមយន្តំ តច្ឆកា

អត្តានំ នមយន្តំ បណ្ឌិតា ។

និណ្ឌានេកេ នមយន្តំ

អង្គសេកំ កសាហំ ច

អនិណ្ឌាន អសត្តន

អហំ និណ្ឌាមិ តានិធា

អហិសកោតំ មេ នាមិ

ហិសកស្ស បុរេ សតោ

អជ្ជាហំ សច្ចនាមោមិ

ន នំ ហិសាមិ កញ្ចំនំ

ចោរោ អហំ បុរេ អាសី

អង្គលំមាលោតំ វិស្សតោ

វិយមាធា មហោយេន

តុន្តំ សរណមាគមិ

លោហិតចាណំ បុរេ អាសី

អង្គលំមាលោតំ វិស្សតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ធ្វើកូនសរ រមែងពត់កូនសរ ពួកអ្នកចាំងឈើ រមែងចាំង
ឈើ អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយ រមែងទូន្មានខ្លួនបានដូច្នោះដែរ ។
ពួកមនុស្សខ្លះទូន្មានដោយដង្ហើម ដោយកង្វើរ ដោយរំពាត់
ចំណែកខ្ញុំជាអ្នកមានអាជ្ញា ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាតាទី
បុគ្គល មិនបានយកដង្ហើម ឬគ្រឿងសស្រ្តាវុធ (មកទូន្មាន
ខ្ញុំទេ) កាលដើមខ្ញុំឈ្មោះថា អហីសកកុមារ (ជាអ្នកមិន
បៀតបៀនគេ) តែជាអ្នកបៀតបៀនគេ ដល់មកថ្ងៃនេះខ្ញុំមាន
ឈ្មោះទៀងទាត់ គឺសមតាមឈ្មោះដើមខ្ញុំហើយ ព្រោះខ្ញុំ
មិនបៀតបៀនអ្នកណាមួយទៀតទេ កាលពីដើមខ្ញុំជាចោរ
មាននាមប្រាកដថា អង្គុលីមាល ដែលជំនន់ធំបន្ទាត់ទៅ
(តែឥឡូវនេះ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងហើយ កាល
ពីដើម ខ្ញុំមានដៃប្រឡាក់ឈាម មាននាមប្រាកដថាអង្គុលី

រាជវត្តស្ប អង្គុលីមាលសុត្តេ អង្គុលីមាល្យទាន់

សរណាគមនីបស្ស

កវនេត្តិ សម្មហតា

តាទិសំ កម្មំ កត្វាន

តហ្មំ^(១) ទុក្ខតតាមនំ

ដុដ្ឋោ កម្មវិហាកេន

អនណោ ភុញ្ញាមិ កោជនំ

បមាទមនុយុញ្ញនំ

ពាលា ទុម្មេដិដោ ជនា

អប្បមាទញ្ច មេធាវី

ជនំ សេដ្ឋីវ រត្តតិ

មា បមាទមនុយុញ្ញេវ

មា កាមរតិសន្តវី

អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ

បប្បោតិ វិបុលំ^(២) សុទ្ធំ

ស្វាគតិ^(៣) នាបគតិ^(៤)

រាជវត្ត អង្គុលីមាលសូត្រ ទី១៧របស់ព្រះអង្គុលីមាល

មាល (តែឥឡូវនេះ) សរណគមន៍ខ្ញុំបានដល់ហើយ កណ្តា
 ជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានគាស់រំលើងពេលហើយ ខ្ញុំ
 បានធ្វើអំពើដែលគួរទៅកាន់ទុគ្គតិដូច្នោះច្រើនពិតមែន តែកម្ម-
 វិបាកគឺមគ្គចេតនាបានមកអប់រំ (ក្នុងសន្តានខ្ញុំហើយ) ខ្ញុំជាអ្នក
 លែងចំពាក់បំណុលគឺកិលេស បរិភោគភោជន ពួកជនពាល
 ឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបសេចក្តីប្រមាទ ឯអ្នកប្រាជ្ញតែងរក្សា
 សេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចរក្សាទ្រព្យដ៏ថ្លៃថ្លា សូមអ្នកទាំង
 ឡាយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រមាទឡើយ កុំប្រកបសេចក្តីត្រកអរ
 នឹងការមូលមិត្រភ័ក្តិកាមឡើយ ព្រោះថាបុគ្គលអ្នកមិនប្រ-
 ហែសធ្វេស ខំដុតបំផ្លាញ (នូវកិលេស) រមែងបានដល់នូវ
 សេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាលកំ

នយេទំ ទុមន្តតំ មម

សុវិភត្ថេស្ក^(១) ធម្មេស្ក

យំ សេដ្ឋំ តទុចាកមិ

ស្វាគតំ យាបគតំ

នយេទំ ទុមន្តតំ មម

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា

កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តំ ។

អង្គលិមាលសុត្តំ ធម្មំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. បដិភក្កេស្ក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

គំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ បណ្ណាធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះអង្គចែករំលែកល្អហើយ ព្រះនិព្វានណាជាគុណ.
 ជាគង្គីប្រសើរ ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះនិព្វាននោះហើយ ខ្ញុំមកល្អ
 ហើយ ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ គំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ
 វិជ្ជា ៣ ប្រការ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំ
 បានធ្វើតាមហើយ ។

ចប់ អង្គលិមាលសូត្រ ទី ៦ ។

សត្វមី បីយជានិកស្តុតំ

(២៩៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាវាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញាតស្ស
កហាបតិស្ស ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាថោ កាល
កតោ ហោតិ ។ តស្ស កាលកិរិយាយ នេវ កម្មន្តា
បដិកន្តំ ន កត្តំ បដិកាតិ ។ សោ អាឡាហនំ កន្តា
កន្តា កន្តតិ កហំ ឯកបុត្តក កហំ ឯកបុត្តកាតិ ។
អថខោ សោ កហាបតិ យេន កកវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(២៩៧) ឯកមន្តំ និសីទិ ខោ តំ កហាបតិ
កកវា ឯតទវោច ន ខោ តេ កហាបតិ សកេ
ចិត្តេ បិតស្ស ឥន្ទ្រិយានំ អត្ថំ តេ ឥន្ទ្រិយានំ អញ្ញ
ថត្តន្តំ ។ កី ហិ មេ កន្តេ ឥន្ទ្រិយានំ នាញ
ថត្តំ កវិស្សតិ មយ្ហញ្ចំ កន្តេ ឯកបុត្តកោ បិយោ

បឋមជាតិកស្វត្រ ទី ៧

(២៩៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងដេតវិនាម របស់អនា-
ថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង គហបតីម្នាក់
មានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណ-
កាលទៅ ។ ព្រោះកូននោះធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារទាំងឡាយក៏មិន
ប្រាកដ គត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់គាត់) ឡើយ ។ គាត់តែងតែទៅ
កាន់ឈាបនដ្ឋានយំរកថា ឧក្ខនតូចថ្ងៃម្តង អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្ខនតូច
ថ្ងៃម្តង អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ គ្រាក្រោយមក គហបតីនោះ ចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(២៩៧) លុះគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមាន
បុណ្យទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកតាំងនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន
គឺនៅរស់ទេ តែហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយគឺមិននៅឡើយ (ព្រោះ)
ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រែសម្បុរវែក ។ គហបតី ទូលថា ឧព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមិនប្រែសម្បុរវែកណាក៏បាន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មនាហោ កាលកតោ តស្ស កាលតិវិយោយ នេវ
 កម្មនា បដិកន្តំ ន ភត្តំ បដិភាតិ សោហំ អាឡា-
 ហនំ កុត្វា កុត្វា កុត្វាមិ កហំ ឯកបុត្តក កហំ
 ឯកបុត្តកាតិ ។ ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ
 មិយជាតិកា ហិ កហបតិ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
 មនស្សនាយាសា មិយប្បក្កតិកាតិ^(១) ។ តស្ស^(២)
 ខោ នាមេតំ ភន្តេ ឯវំ ភវិស្សតិ មិយជាតិកា សោក-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសា មិយប្បក្កតិកា មិយ-
 ជាតិកា ហិ ខោ ភន្តេ អាណន្ទសោមនស្សា មិយប្ប-
 ក្កតិកាតិ ។ អថខោ សោ កហបតិ ភកវតោ កាសិនំ
 អនភិន្និត្វា អប្បដិក្ខោសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះវាធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារ
 ក៏មិនប្រាកដ គត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះ តែងទៅកាន់ឈាបនង្គាន ហើយយំរកថា ឧក្ខន្ធកូចមាសថ្ងៃ
 អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្ខន្ធកូចមាសថ្ងៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ ព្រះមានបុណ្យ
 ត្រាស់ថា ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនោះមែន គហបតី ដំណើរនុ៎ះ យ៉ាងនោះ
 មែន គហបតី ពិតមែន គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ គហបតីក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមាន
 ដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាដែនកើតដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែបើតាមដែលពិតនោះ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមក អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត^(១) ។ ខណៈនោះ គហបតីនោះ មិន
 ត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យទេ ក៏ក្រោក
 ចាកអាសនៈចេញទៅ ។

១ ពាក្យនេះគហបតីនោះអ្នកខ្លួនឬលើកខ្លួនថាយល់ត្រូវជាងព្រះបរមេស្រ្ត ។

រាជវង្ស បិយដានិកសុត្តន្ត អប្បធម្ម

(២៧៨) តេន ខោ បន សមយេន សម្មហុណ
 អត្តចុត្តា ភក្កតោ អវិទូរេ អត្តេហិ និព្វន្តំ ។ អថខោ
 សោ ភហបតិ យេន តេ អត្តចុត្តា តេនុបស្ម័ក្ខមិ
 ឧបស្ម័ក្ខតា តេ អត្តចុត្តេ ឯតទរោច ឥនាហិ
 កោន្តោ យេន សមណោ កោតមោ តេនុបស្ម័ក្ខមិ
 ឧបស្ម័ក្ខតា សមណំ កោតមំ អភិវុទេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទី ឯកមន្តំ និសីទី ខោ មំ កោន្តោ សមណោ
 កោតមោ ឯតទរោច ន ខោ តេ ភហបតិ សកេ
 ចិត្តេ បិតស្ស ឥន្ទ្រិយានិ អត្ថំ តេ ឥន្ទ្រិយានិ អញ្ញាថត្ថនិ
 ឃីវុត្តេ អហំ កោន្តោ សមណំ កោតមំ ឯតទរោចំ
 កំ ហិ មេ កន្តេ ឥន្ទ្រិយានិ ឆាញាថត្ថំ ភវិស្សតិ
 មយ្ហំ ហិ កន្តេ ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាថោ កាល-
 កតោ តស្ស កាលកិរិយាយ នេវ កម្មន្តា បដិកន្តំ

រាជវង្ស បិយជាតិកស្រី ពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់

(២៧៨) សម័យនោះ មានពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ច្រើននាក់
កំពុងលេងដោយល្បែងភ្នាល់ទាំងឡាយ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានអំពីព្រះ
មានបុណ្យ ។ ចំណែកគហបតីនោះ ក៏ចូលទៅរកពួកអ្នកលេងល្បែង
ភ្នាល់នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងអ្នកលេងល្បែង
ភ្នាល់នោះដូច្នេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំបាន
ចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
ព្រះសមណគោតម រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ នៃអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ
លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា
ម្ចាស់គហបតី អ្នកបិតនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនគឺរស់នៅទេ តែហាក់ដូចជា
មិនមានឥទ្ធិយ (ព្រោះ) ឥទ្ធិយរបស់អ្នកប្រែសម្បុរវិបាកដូច្នេះ នៃអ្នក
ដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កាលព្រះសមណគោតមត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏បាន
តបទៅនឹងព្រះសមណគោតមវិញថា ឧព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធិយរបស់
ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនប្រែប្រួលណាសម្បុរវិបាកណាក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តបាន
ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះតែវាធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារក៏មិនប្រាកដ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន កត្តំ បដិភាតិ សោហំ អាឡាហនំ កត្តា កត្តា
 កត្តាមិ កហំ ឯកបុត្តក កហំ ឯកបុត្តកាតិ
 ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ បិយជាតិកា
 ហំ កហបតិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សបាយាសា
 បិយប្បក្កតិកាតិ តស្ស ខោ ជាមេតំ កន្តេ
 ឯវំ កវិស្សតិ បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
 នស្សបាយាសា បិយប្បក្កតិកា បិយជាតិកា ហំ
 ខោ កន្តេ អានន្ទសោមនស្សា បិយប្បក្កតិកាតិ
 អថខោហំ កោន្តោ សមណស្ស កោតមស្ស កាសិទំ
 អនភិនទ្ធីត្វា អប្បដិក្ខោសិក្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កា-
 ម្ពិនំ ។ ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ភត្តាហារកមិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯងតែងទៅកាន់
 ឈាបនដ្ឋានយំរកថា ឧក្ខនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្ខនតូចមាស
 ថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ដូច្នេះ ទើបព្រះសមណគោតមត្រាស់ថា ដំណើរ
 ៥ នុ៎ះយ៉ាងនេះមែន គហបតី ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះមែន គហបតី ពិតមែន
 គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជា
 ដែនកើត (កាលបើព្រះមានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ទូលតបវិញ) ថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមាន
 ដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាដែនកើតមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែតាមដែលពិតនោះ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នេះ នៃអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កាលនោះខ្ញុំក៏មិន
 ត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវភាសិតរបស់ព្រះសមណគោតមទេ ខ្ញុំក្រោក
 ចាកអាសនៈហើយក៏ចេញមក ។ ពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ឆ្លើយតបថា
 បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ
 បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ

រាជវង្ស បិយជាតិកា បញ្ញាបន្ត

បិយជាតិកា ហំ កហបតិ អាមន្តសោមនស្ស

បិយប្បក្ខតិកាតិ ។ អថោ សោ កហបតិ សមេតិ

មេ អត្តនុត្តេហិតិ បកាមិ ។

(២៩៩) អថោ ឥទំ កហ្មត្ថំ អនុប្បោន រាជន្ត-

ប្បំ ចាវសិ ។ អថោ រាជា បសេនទិ កោសលោ

មល្លតិ ទេវី អាមន្តសិ ឥន្តេ មល្លតេ សមណោ

កោតមេន ភាសិតំ បិយជាតិកា សោកហិទេវទុក្ខ-

នោមនស្សចាយាសា បិយប្បក្ខតិកាតិ ។ សចេ តំ

មហារាជ កកវតា ភាសិតំ ឯវមេតន្តិ ។ ឯវមេវំ

មនាយំ មល្លតា យញ្ញោ សមណោ កោតមោ

ភាសិតំ តទេវស្ស អត្តនុមោទតិ សចេ តំ មហារាជ

កកវតា ភាសិតំ ឯវមេតន្តិ សេយ្យថាបិ នាម

រាជវត្ត បិរេនាតិកសូត្រ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះនាងមល្លិកា

បពិត្រលោកគហបតី សេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមក
អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដោយពិត ។
ទើបគហបតីនោះគិតថា ពាក្យរបស់អាត្មាអញ សមគ្នានឹងពួកអ្នកលេង
ល្បែងក្នាល ដូច្នេះ រួចក៏ចេញទៅ ។

(២៩៩) គ្រានោះឯង ដំណើរវេទនានេះ ក៏ឮខ្លួនខ្លោយតាមលំដាប់
រហូតចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ។ វេលានោះ ព្រះបាទបសេន-
ទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់សួរទៅនាងមល្លិការាជទេវីថា នែមល្លិកា ព្រះ
សមណគោតម (ជាគ្រូ) របស់នាងបានសំដែងព្រះវេទនាថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែន
កើតដូច្នេះមែនឬអ្វី ។ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
ព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរ
នុ៎ះក៏ពិតយ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បន្ទោសថា
មិនសមបើយ៉ាងនេះ ។ សោះ ព្រះសមណគោតម ពោលនូវពាក្យ
ណា មល្លិកានេះ ហ៊ាននិយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។ របស់
ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះព្រះមាន
បុណ្យ ទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនុ៎ះក៏ពិតយ៉ាងនោះដូច្នេះសោះ ប្រៀប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាចរិយោ យពាទេវ អន្តេវសិស្ស ភាសតិ តំ តទេវស្ស
 អន្តេវសិ អត្ថនុមោទិតិ ឯវមេតំ អាចរិយ ឯវមេតំ
 អាចរិយាតិ ឯវមេវ ខោ ភំ មល្លិកេ យពាទេវ
 សមណោ តោតមោ ភាសតិ តំ តទេវស្ស អត្ថនុ-
 មោទិសិ សចេ តំ មហារាជ ភកវតោ ភាសតិ
 ឯវមេតន្តិ ចរ បិវេ មល្លិកេ វិនិស្សាតិ ។

[៣០០] អថខោ មល្លិកា ទេវី ជាឡើងផ្លូវ
 ព្រាហ្មណំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភំ ព្រាហ្មណ យេន ភកវ
 តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វេនេន ភកវតោ ចាទេ
 សិរសា វដ្ឋាហិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្គំ លហុដ្ឋាធំ ពលំ
 ជាសុវិហារំ បុច្ឆ មល្លិកា កន្តេ ទេវី ភកវតោ ចាទេ
 សិរសា វដ្ឋាតិ អប្បាពាធំ អប្បាតង្គំ លហុដ្ឋាធំ ពលំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូចអាចារ្យនិយាយពាក្យណា ។ ដល់កូនសិស្ស ។ ក៏និយាយចាក់
 បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។ របស់អាចារ្យនោះថា បពិត្រលោកអាចារ្យ
 ដំណើរនេះយ៉ាងហ្នឹងមែន បពិត្រលោកអាចារ្យ ដំណើរនេះយ៉ាងហ្នឹង
 មែន សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណា នៃមល្លិកា ព្រះសមណគោតម
 ពោលនូវពាក្យណា ។ នាងក៏និយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។
 របស់ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ បើពាក្យនោះ
 ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនេះក៏ពិតយ៉ាងនោះ ក៏មាន
 ទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ នៃមល្លិកា ចូរនាងចៀសអំពីមុខអញចេញ
 ទៅ (ព្រោះ) នាងខិតខូចណាស់ ។

(៣០០) គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិកាក្សត្រី មានព្រះសវនីយ៍
 ទៅរកនាឡិដង្សព្រាហ្មណ៍ថា នៃព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកតាម ចូរអ្នក
 ចូលទៅគាល់ព្រះភគវន្តមុនី លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះ
 ភគវន្តមុនីដោយត្បូង រួចចូលសួរនូវសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមាន
 រោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង ការគង់នៅជាសុខ តាម
 ពាក្យខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមល្លិកាក្សត្រី សូមថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ទាំងសូមចូលសួរនូវ
 ការមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង

រាជវត្តស្ស បិយដាតិកសុត្តេ រាជវត្តបសង្កមមំ

ជាសុរិហារំ បុច្ឆតិវត្តំ ឯវត្តា វទេហិ កាសិកា នុ
 ខោ កន្លេ កកវតោ ឯសា វាថា បិយដាតិកា សោ-
 កបរិទេវទុត្តនោមនស្សនាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ
 យថា តេ(១) កកវា ព្យាករោតិ តំ សាធុតំ
 ទុត្តហេត្វា មហារោចេយ្យសិ(២) ន ហិ តថាគតា
 វិតំ កណ្ឌដ្ឋតិ ។ ឯវំ កោតិវត្តំ ខោ ជាឡិដង្កោ
 ព្រាហ្មណោ មល្លិកាយ ទេវិយា បដិស្សត្វា យេន
 កកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា
 សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទន្តិយំ កកំ សារាណីយំ
 វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ
 និស័ន្នោ ខោ ជាឡិដង្កោ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ
 ឯតទរោច មល្លិកា កោ កោតម ទេវី កោតោ
 កោតមស្ស ចាទេ សិរសា វន្តតិ អប្បពាដិ
 អប្បតន្តិ លហុដ្ឋានំ ពលំ ជាសុរិហារំ បុច្ឆតិ
 ឯវត្តា វទេតិ កាសិកា នុ ខោ កន្លេ កកវតា

រាជវត្ត បិយដាតិកសូត្រ ការចូលទៅកាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ការគង់នៅជាសុខដូច្នេះ រួចចូរអ្នកទូលសួរយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះ
អង្គជីចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នេះ
ឬអ្វី បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយប្រាប់អ្នក យ៉ាងណា ចូរ
អ្នកចង់ចាំពាក្យនោះឲ្យល្អ ហើយមកប្រាប់ដល់ខ្ញុំវិញ ព្រោះព្រះតថា-
គតទាំងឡាយ មិនពេលពាក្យដែលមិនពិតប្រាកដឡើយ ។ ទាឡិ-
ដង្សព្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះវាចារបស់ព្រះនាងមល្លិកាករដទេវីថា ទទួល
ព្រះសវន័យករុណារិសេស ដូច្នេះ រួចក៏ចូលទៅកាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះទាឡិដង្សព្រាហ្មណ៍អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ទើបទូលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានបុណ្យថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន
ព្រះនាងមល្លិកាករដទេវី សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន
ដោយត្បូង ទាំងសូមសួរនូវសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការ
ក្រោកឡើងរហ័ស កំឡាំង ការគង់នៅជាសុខ មួយទៀត ព្រះនាង
សូមទូលសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯសា វាចា បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
 នស្សុទាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។ ឯវមេតំ ព្រាហ្ម-
 ណា ឯវមេតំ ព្រាហ្មណា បិយជាតិកា ហិ ព្រាហ្មណ
 សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សុទាយាសា បិយប្បក្កតិ-
 កាតិ ។ តទិមិនាបេតំ ព្រាហ្មណា បរិយាយេន
 វេទិតុំ យថា បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
 នស្សុទាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។

(៣០១) ក្កតបុព្វំ ព្រាហ្មណា ឥមិស្សយេវ
 សាវត្ថិយា អញ្ញតរស្សា ឥត្ថិយា មាតា កាល-
 មកាសិ ។ សា តស្សា កាលកិរិយាយ ឧម្មត្ថិកា
 ទិត្ថចិត្តា រថិយាយ រថិយំ សិដ្ឋាដកេន សិដ្ឋាដកំ
 ឧបសង្កមិត្តា ឯវមាហា អបិ មេ មាតរំ អនស្សុជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិភិក្ខុ ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នេះឬអ្វី ។ ព្រះអង្គគ្រាស់ថា អើ ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនេះ គឺជាគតថាយ៉ាងនោះមែន អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនេះ គឺជាគតថាយ៉ាងនោះមែន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពិតមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិភិក្ខុ ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិភិក្ខុ ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នេះ ដោយបរិយាយនេះ ។

(៣០១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មានមាតារបស់ស្រ្តីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនេះឯង បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ តាំងអំពីកាលកិរិយា នៃមាតានោះ ស្រ្តីនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រូវឡើងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឧអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ឧអ្នកទាំងឡាយ បាន

រាជវង្ស ប្រយោជន៍សុត្តន្ត ក្នុងបុព្វកថា

អបិ មេ មាតរិ អនុស្សជាតិ ។ ឥមិនាបិ ខោ
 ឯតំ ព្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតត្ថំ យថា
 ប្រយោជន៍កា សោគបរិទេវទុត្តនោមនស្សនា យា-
 សា ប្រយប្បក្ខតិកាតិ ។ ក្នុងបុព្វំ ព្រាហ្មណ
 ឥមិស្សយេវ សាវត្ថិយា អញ្ញាតវស្សា ឥត្ថិយា បិតា
 កាលមកាសិ... កាតា កាលមកាសិ... ភតិជំ
 កាលមកាសិ... បុត្រោ កាលមកាសិ... ជិតា
 កាលមកាសិ... សាមិកោ កាលមកាសិ ។ សា
 តស្ស កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តិកា ទិត្តចិត្តា វជិយាយ
 វជិយំ សិដ្ឋាជកេន សិដ្ឋាជកំ ឧបស្សន្តមិត្តា
 ឯវមាហា អបិ មេ សាមិកំ អនុស្សជេ អបិ មេ
 សាមិកំ អនុស្សជាតិ ។ ឥមិនាបិ ខោ ឯតំ
 ព្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតត្ថំ យថា ប្រយោជន៍កា
 សោគបរិទេវទុត្តនោមនស្សនា យាសា ប្រយប្បក្ខតិ-
 កាតិ ។

រាជវង្ស បិយជាតិកស្វត្រ ពោលអំពីរឿងធ្លាប់មានមកហើយ

ឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ
បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូច
ចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមក
ហើយភី មាតាបិតារបស់ស្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង បានធ្វើ
មរណកាល .. បងប្អូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល.. បងប្អូនស្រីបាន
ធ្វើមរណកាល... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើ
មរណកាល... ស្វាមីបានធ្វើមរណកាល ។ តាំងអំពីកាលកិរិយា
នៃស្វាមីនោះ ស្រីនោះក៏ទៅជាឆ្មត មានចិត្តរវើករាយ ដើរសព្វ
ច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឧអ្នក
ទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ឧអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញ
ស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជា
គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត
ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
ស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៣០២) ភូតបុព្វំ ព្រាហ្មណ សមិស្សយេវ សាវត្ថុ-
 យា អញ្ញាតរស្ស បុរិសស្ស មាតា កាលមកាសិ ។
 សោ តស្ស កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តកោ ខិត្តចិ-
 ត្តោ រថិយាយ រថិយំ សិដ្ឋាជកេន សិដ្ឋាជកំ
 ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហា អបិ មេ មាតរំ អនិស្សជ
 អបិ មេ មាតរំ អនិស្សជាតិ ។ សមិទាបិ ទោ
 ឯតំ ព្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា
 បិយជាតិកា សោកបរិទេវឧត្តនោមនស្សទាយាសា
 បិយប្បភូតិកាតិ ។ ភូតបុព្វំ ព្រាហ្មណ សមិស្សយេវ
 សាវត្ថុយា អញ្ញាតរស្ស បុរិសស្ស បិតា កា-
 លមកាសិ... ភាតា កាលមកាសិ... ភតិជំ
 កាលមកាសិ... បុត្តោ កាលមកាសិ... ធិតា
 កាលមកាសិ .. បជាបតិ កាលមកាសិ ។ សោ
 តស្ស កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តកោ ខិត្តចិ-
 ត្តោ រថិយាយ រថិយំ សិដ្ឋាជកេន សិដ្ឋាជកំ
 ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហា អបិ មេ បជាបតិ
 អនិស្សជ អបិ មេ បជាបតិ អនិស្សជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៣០២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយភី មាន
 មាតាបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះឯង បានធ្វើមរណកាលទៅ ។
 តាំងអំពីមរណកាល នៃមាតានោះ បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្ត
 វេរីវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាង
 នេះថា ឧអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ឧអ្នកទាំងឡាយ បាន
 ឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ
 បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសាកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
 តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមក
 ហើយ មានបិតាបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះឯង បានធ្វើមរណ-
 កាល... បងប្អូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... បងប្អូនស្រីបានធ្វើមរណ-
 កាល... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល...
 ប្រពន្ធបានធ្វើមរណកាលទៅ ។ តាំងអំពីមរណកាលនៃភរិយានោះ
 បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តវេរីវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វ
 ផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឧអ្នកទាំងឡាយ បាន
 ឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ឧអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ។

រាជវង្ស ប័យដាតិកសុត្តេ ភូតបុព្វកថា

ឥមំនាបិ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណ៍ បរិយាយេន វេទិតតំ
 យថា ប័យដាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទា-
 យាសា ប័យប្បក្កតិកាតិ ។

[៣០៣] ភូតបុព្វំ ព្រាហ្មណ៍ ឥមំស្សាយេវ សាវត្ថុ-
 យា អញ្ញាតា ឥត្ថំ ញាតិកុលំ អគមាសិ ។ តស្ស
 តេ ញាតកា សាមិកំ អច្ឆិណ្ឌំ អញ្ញស្ស ទាតុកាមា
 សា ច តំ ន ឥច្ឆតិ ។ អថខោ សា ឥត្ថំ សាមិកំ
 ឯតទលោច ឥមេ មម អយ្យបុត្ត ញាតកា តំ^(១)
 អច្ឆិណ្ឌំ អញ្ញស្ស ទាតុកាមា អហញ្ញ តំ ន ឥច្ឆា-
 មិតិ ។ អថខោ សោ បុរិសោ តំ ឥត្ថំ ទិដា ធម្មា
 អត្តាជំ ឧប្បាលេសិ^(២) ឧកោ បេច្ច ករិស្សាមាតិ ។
 ឥមំនាបិ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណ៍ បរិយាយេន វេទិតតំ
 យថា ប័យដាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទា-
 យាសា ប័យប្បក្កតិកាតិ ។

រាជវត្ត បិយដានិកសូត្រ ពោលអំពីរឿងដែលធ្លាប់មានមកហើយ

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

(៣០៣) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយគឺ ក្នុងក្រុង
សាវត្ថីនេះ មានស្រ្តីម្នាក់បានទៅកាន់ត្រកូលនៃញាតិ គឺមានប្តី ។
ពួកញាតិទាំងនោះ របស់ស្រ្តីនោះ មានប្រាថ្នានឹងផ្តាច់ប្តីចេញ ហើយ
លើក (នាងនោះ) ឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែនាងនោះមិនចង់បានបុរស
នោះសោះ ។ ទើបស្រ្តីនោះនិយាយនឹងប្តីដូច្នេះថា បពិត្រអយ្យបុត្រ
ពួកញាតិរបស់ខ្ញុំនេះ មានប្រាថ្នានឹងផ្តាច់អ្នកចេញ ហើយលើកខ្ញុំឲ្យទៅ
បុរសឯទៀតវិញ តែខ្ញុំមិនចង់បានបុរសនោះសោះ ។ គ្រានោះ បុរស
នោះក៏កាប់ស្រ្តីនោះជាពីរកំណាត់ ហើយវះពោះខ្លួនឯង ដោយប្រាថ្នាថា
សូមឲ្យយើងទាំងពីរនាក់បានចូបគ្នាទៅក្នុងបរលោក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ
ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមក
អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកសកំ

[៣០៤] អថខោ នាឡិដង្ហោ ព្រាហ្មណោ ភគវ-
 តោ ភាសិតំ អភិនិច្ឆ័ត្តា អនុមោទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា
 យេន មល្លិកា ទេវី តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា យា-
 វតតោ អហោសិ ភគវតា សុទ្ធិ កថាសល្លាហេ(១)
 សត្វំ មល្លិកាយ ទេវីយា អាហេថេសិ ។ អថខោ
 មល្លិកា ទេវី យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា រាជាជំ បសេនទិកោសលំ
 ឯតទរោច តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ បិយា តេ វជីរី
 កុមារីតិ ។ ឯវំ មល្លិកេ បិយា មេ វជីរី កុមារីតិ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ មហារាជ វជីរីយា តេ កុមារីយា
 វិបវណាមញ្ញាថាភាវំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោតបរិទេវទុក្ខ-
 ទោមនស្សនាយាសាតិ ។ វជីរីយា មេ មល្លិកេ
 កុមារីយា វិបវណាមញ្ញាថាភាវំ ជីវិតស្សបិ សិយា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៣០៤) គ្រានោះ នាឡិដង្សព្រាហ្មណ៍ ក៏ត្រេកអរអនុមោ-
 នោ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានបុណ្យ រួចក្រោកអំពីភាសនៈ ចូល
 ទៅគាល់ព្រះនាងមល្លិកាភរជទេវី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូល
 នូវពាក្យដែលខ្លួនបានចរចា ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ ដល់ព្រះនាង
 មល្លិកាភរជទេវីដោយសព្វគ្រប់ ។ គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិកាភរជទេវី
 ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 ទូលសួរព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះ
 អង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រាជកុមារីព្រះនាមវជីរី ព្រះអង្គសព្វ
 ព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលតបថា
 អើមល្លិកា វជីរីកុមារី អញស្រឡាញ់ ។ នាងមល្លិកាទូលសួរថា
 បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (បើ) វជីរីកុមារី
 ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
 ទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា (បើ) នាង
 វជីរីកុមារី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខ

រាជវត្តស្ស បិយដាតិកសុត្តេ បិយប្បញ្ញា

អញ្ញាថត្ថំ តី បន មេ ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ សោកបរិទេ-

វទុក្ខនោមនស្សចាយាសាតិ ។ ឥទំ ទោ តិ

មហារាជ តេន កកវតា ជានតា បស្សតា

អរហតា សម្មាសម្ពុទេន សន្យាយ កាសិទំ

បិយដាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា

បិយប្បក្កតិកាតិ ។

(៣០៥) តំ តី មញ្ញាសិ មហារាជ បិយា

តេ វាសកខត្តិយាតិ ។ ឯវំ មល្លិកេ បិយា មេ

វាសកខត្តិយាតិ ។ តំ តី មញ្ញាសិ មហារាជ

វាសកាយ តេ ខត្តិយាយ វិបរិណាមញ្ញថាភាវំ ឧប្ប-

ជ្ឈេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសាតិ ។

វាសកាយ មេ មល្លិកេ ខត្តិយាយ វិបរិណាមញ្ញថា-

ភាវំ ជីវិតស្សបិ សិយា អញ្ញាថត្ថំ តី បន

រាជវត្ត បិយដាតកសុត្រ ប្រសូត្រាព្រាសត្រសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់

ជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
ទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ ឯណា
ក៏បាន ។ ព្រះនាងមល្លិកាករាជទេវីទូលថា បពិត្រព្រះមហាករាជ ព្រះ
ភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
សំដៅយកដំណើរនេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តី
ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

(៣០៥) បពិត្រព្រះមហាករាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
ដូចម្តេច នាងវាសកខត្តិយា តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
អើមល្លិកា នាងវាសកខត្តិយា អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហា-
ករាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (បើ) នាងវាសកខត្តិយា
ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
ទុក្ខ ភូមិចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
ឧមល្លិកា (បើ) នាងវាសកខត្តិយា ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ
សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មេ ន ឧប្បជ្ឈេស្សន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទា-
យាសាតិ ។ ឥទ្ធិ ខោ តំ មហារាជ តេន ភកវតា
ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្យាយ
ភាសិតំ បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
ទាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។

[៣០៦] តំ ភី មញ្ញាសិ មហារាជ បិយោ តេ
វិទ្ធុឌកោ^(១) សេនាបតីតិ ។ ឯវំ មល្លិកេ បិយោ
មេ វិទ្ធុឌកោ សេនាបតីតិ ។ តំ ភី មញ្ញាសិ
មហារាជ វិទ្ធុឌកស្ស តេ សេនាបតីស្ស វិបរិណា-
មញ្ញជាភាវំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
នស្សទាយាសាតិ ។ វិទ្ធុឌកស្ស មេ មល្លិកេ
សេនាបតីស្ស វិបរិណាមញ្ញជាភាវំ ជីវិតស្សបិ
សិយា អញ្ញាបតី ភី បន មេ ន ឧប្បជ្ឈេស្សន្តិ
សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសាតិ ។ ឥទ្ធិ
ខោ តំ មហារាជ តេន ភកវតា ជានតា
បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្យាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ្ចងណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ
ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតអំពីសេចក្តី
ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃនកើត ។

(៣០៦) បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះថា
ដូចម្តេច វិឌូឌុកសេនាបតី តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
អើមល្លិកា វិឌូឌុកសេនាបតី អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ
ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើវិឌូឌុកសេនាបតី ប្រែប្រួល
ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូចចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឧមល្លិកា(បើ)
វិឌូឌុកសេនាបតី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ
ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដូចគ្នា ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតដល់អញ
ឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ

រាជវង្ស បិយដាតិកាសុត្តេ បិយប្បញ្ញា

ភាសិតំ បិយដាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 ចាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។

(៣០៧) តំ ភី មញ្ញាសិ មហារាជ បិយា តេ
 អហន្តិ ។ ឯវំ មល្លិកេ បិយា មេសិ ត្រន្តិ ។ តំ
 ភី មញ្ញាសិ មហារាជ មយ្ហន្តេ វិបរិណាមញ្ញាភាវ
 ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសាតិ ។
 តុយ្ហញ្ចំ មេ មល្លិកេ វិបរិណាមញ្ញាភាវ ជីវិតស្សបិ
 សិយា អញ្ញាសិតំ ភី បន មេ ន ឧប្បជ្ឈិត្ត
 សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសាតិ ។ ឥទំ ខោ
 តំ មហារាជ តេន ភក្កតា ជាតតា បស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្យាយ ភាសិតំ
 បិយដាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា
 បិយប្បក្កតិកាតិ ។

រាជវង្ស បិយជាតិកស្សត្រ ប្រសាស្ត្រាពូលតូសង្ការនៃលង្វាទ័ស្រឡាញ់

បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
ស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

(៣០៧) បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ
ថាដូចម្តេច ចុះខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យដែរឬ ។ អើ
មល្លិកា ឯងក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់អញដែរ ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើខ្ញុំម្ចាស់ប្រែប្រួល ព្រាត់
ប្រាសនិកសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឧមល្លិកា
(បើ) ឯងប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិកសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ
ក៏មុខជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ភូមិចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់
អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរ
នេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
ភូមិចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

(៣០៨) តំ ភី មព្ភាសិ មហារាជ បិយា តេ
 កាសិកោសលាតិ ។ ឯវំ មល្លិកេ បិយា មេ
 កាសិកោសលា កាសិកោសលានំ មល្លិកេ
 អានុភាវេន កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភោម មាលាគន្ធុ-
 វិលេបនំ ធាវេមាតិ ។ តំ ភី មព្ភាសិ មហារាជ
 កាសិកោសលានំ តេ វិបវិណាមព្ភាថាភារោ ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យំ សោកបវិទេវទុក្ខនោមនស្ស្គចាយាសាតិ ។
 កាសិកោសលានញ្ចំ មេ មល្លិកេ វិបវិណាមព្ភាថា-
 ភារា ជីវិតស្សបិ សិយា អព្ភាថតំ ភី បន មេ
 ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ សោកបវិទេវទុក្ខនោមនស្ស្គចាយា-
 សាតិ ។ ឥទំ ទោ តំ មហារាជ តេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សង្ខាយ
 កាសិតំ បិយជាតិកា សោកបវិទេវទុក្ខនោមនស្ស្គ-
 ចាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌសកៈ

(៣០៨) បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច ដែនកាសិនីនដែនកោសល តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យ ឬទេ ។ អធិបូកា ដែនកាសិនីនដែនកោសល ជាទីស្រឡាញ់របស់ អញ ម្ចាស់មលិកា (ព្រោះ) យើងប្រើប្រាស់ខ្លឹមចន្ទន៍ដែលបានមក អំពីដែនកាសី ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ដោយគានុភាពនៃដែនកាសិនីនដែនកោសល ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (បើ) ដែនកាសិនីនដែនកោសល វិបត្តិប្រែប្រួលយ៉ាងដទៃទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី ទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ធម្មលិកា បើដែនកាសិនីនដែនកោសល វិបត្តិប្រែប្រួលយ៉ាងដទៃទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជាវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តី សោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹង ខានកើតដល់អញឯណាបាន ។ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយក ដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី ទុក្ខ ភូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងមកអំពីសេចក្តី ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

រាជវង្សប្បប្បដិសន្ធិ ប្រសាទិកោសល្យាង

(៣០៩) អច្ឆរិយំ មល្លិកេ អត្ថំ មល្លិកេ
 យាវត្ថា សោ ភគវា បញ្ចាយ អតិវិជ្ជា មញ្ញ
 បស្សតិ ឯហិ មល្លិកេ អាចមេហិតិ ។
 អថោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា
 ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តិ ករិត្យា យេន ភគវា
 តេនញ្ញាល័ម្បណាមេត្យា តិក្ខុត្ថំ ឧទានំ ឧទានេសិ
 នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 នមោ តស្ស ។ បេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

ប្បដិសន្ធិ លក្ខណ៍ ធម៌ត្ថំ ។

រាជវត្ត បិយដាតិកសូត្រ ឧទានរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល

(៣០៩) ព្រះបាទបសេនទិកោសលមានព្រះរាជទង្គិកថា អស្ចារ្យ
ណាស់ មល្លិកា ចំឡែកណាស់ មល្លិកា ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ
អង្គនោះ ប្រហែលជាទ្រង់ត្រាស់ដឹង ឃើញច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាមែន
ម្ចាស់មល្លិកា នាងចូរមកកាយ ចូរនាងឲ្យនូវទឹក សម្រាប់លាងជំរះ
(ដល់អញ) ។ តពីនោះមក ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពី
អាសនៈ ធ្វើសំពត់ទុក្ខរាសន្តៈងៀងព្រះអង្គរូម្យាង ប្រណម្យអញ្ជូលី ឆ្ពោះ
ត្រង់ទីព្រះមានព្រះភាគគង់ បន្តិច្យុវទទានអស់វារៈ ព្យាដឹងថា

ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ

នោះ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ។ បេ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ចប់ បិយដាតិកសូត្រ ដំណាច់ ៧ ។

អដ្ឋមី ពាហិតិយសុត្តិ^(១)

[៣០០] ឯវម្មេ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ អថទោ អាយស្មា អានន្តោ បុព្វណ្ណសមយំ
ទិវាសេត្វា បត្តចីវរមាធាយ សាវត្ថំ បិណ្ឌាយ ទាវិសិ
សាវត្ថយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ឌចាតប្ប-
ដិក្កន្តោ យេន បុព្វារមោ មិការមាតុយា^(២) ចាសានោ
តេនុបសង្កមំ ទិវាវិហារាយ ។

[៣០១] តេន ទោ បន សមយេន រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឯកបុណ្ណវិកំ នាគំ អភិរូហិត្វា
សាវត្ថយា និយ្យាតិ ទិវាទិវស្ស ។ អទ្ធិសា ទោ
រាជា បសេនទិ កោសលោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ទ្វារតោ
វ អាកច្ឆន្តំ ទិស្វា^(៣) សិរិវឌ្ឍំ មហាមត្តំ អមន្តេសិ
អាយស្មា នោ ឯសោ សម្ម សិរិវឌ្ឍ អានន្តោតិ ។
ឯវិ មហារាជ អាយស្មា ឯសោ អានន្តោតិ ។

ពារឹកិយសូត្រ ទី ៨

(៣១០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តព្រះជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏តក្រង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះមានន្ទមានអាយុ ស្ងៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ
ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះ
ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថីហើយ ដល់ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ
ក្នុងវេលាក្រោយកត្ត ក៏ចូលទៅឯប្រាសាទ ឈ្មោះបុព្វាភម ជាប់របស់
មិគាមាតា ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

(៣១១) សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
ឡើងគង់ព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ឈ្មោះ ឯកបុណ្ណរីកៈ បរទៅក្នុងក្រុង
សាវត្ថី ទាំងថ្ងៃ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញព្រះ
មានន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយទ្រង់ត្រាស់
ទៅនឹងមហាមាត្រឈ្មោះសិរីវង្សៈថា ម្ចាស់សិរីវង្សៈសំឡាញ់⁺ នុះព្រះ
មានន្ទមានអាយុរបស់យើងឬ ។ សិរីវង្សៈមហាមាត្រ ក្រាបបង្គំទូល
ថា ព្រះករុណារិសេសមហាភជ⁺ នុះហើយព្រះមានន្ទមានអាយុ ។

រាជវង្ស ពាហិតិយសុត្តេ បសេនទិស្ស អញ្ញាតបុរិសាមន្តនំ

អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ អញ្ញាតំ បុរិសំ
 អាមន្តសំ ឯហិ តំ អម្ពោ បុរិស យេនាយ ស្មា អាមន្តោ
 តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្តា មម វេននេន អាយស្មតោ
 អាមន្តស្ស ចានេ សិរសា វន្តាហិ រាជា កន្លេ បសេន-
 ទិ កោសលោ អាយស្មតោ អាមន្តស្ស ចានេ សិរសា
 វន្តតិច្ឆិ ឯវញ្ច វនេសិ សចេ តិរ កន្លេ អាយស្មតោ
 អាមន្តស្ស ន កំញំ អប្ពាយិកំ ករណីយំ
 អាគមេតុ តិរ កន្លេ^(១) អាមន្តោ មុហុតំ អនុកម្យំ
 ឧចានាយាតិ ។ ឯវំ ទេវតិ ខោ សោ បុរិសោ វញ្ញ
 បសេនទិស្ស កោសលស្ស បដិស្សិត្តា យេនាយស្មា
 អាមន្តោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ
 អាមន្តំ អភិវនេត្តា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ
 បិតោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អាមន្តំ ឯតទភេត
 រាជា កន្លេ បសេនទិ កោសលោ អាយស្មតោ
 អាមន្តស្ស ចានេ សិរសា វន្តតិ^(២) សចេ តិរ កន្លេ

១ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ អាយស្មតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ ឯវញ្ច វទេតិ ទិស្សតិ ។

រាជវត្ត ពាហិតិយស្សត្រ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មានព្រះវាចានឹងបុរសម្នាក់

គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់មកថា
 ម្ចាស់បុរសអើយ ចូរឯងមកអោយ ឯងចូរទៅ ឯព្រះអានន្ទមានអោយ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមានអោយ
 ដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់អញថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះអានន្ទមានអោយ ដោយ
 សិរ្សៈ រួចហើយ ចូរពោលយ៉ាងនេះ តទៅទៀតថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន បើព្រះអានន្ទមិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលគួរធ្វើដោយប្រញាប់ទេ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទ អនុគ្រោះរង់ចាំ មួយរំពេចសិន ។
 បុរសនោះទទួលព្រះរាជទានព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណា
 វិសេសព្រះសម្មតិទេព ហើយចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអោយ ត្រង់
 កន្លែងដែលលោកគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទ
 មានអោយដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបុរសនោះ
 អង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះអានន្ទមាន
 អោយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល សូម
 ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមានអោយ ដោយសិរ្សៈ បពិត្រលោក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ន តិញ្ចំ អច្ចាយិកំ
 ករណីយំ អាគមេតុ តិវ ភន្តេ អាយស្មា អានន្តោ
 មុហុតំ អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ
 ខោ អាយស្មា អានន្តោ តុណ្ហិកាវេន ។

[៣០២] អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 យាវតិកា ឆាគស្ស ភូមិ ឆាគេន កត្វា ឆាតា
 បច្ឆោរោហិត្វា បត្តិកោ វ យេឆាយស្មា អានន្តោ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ អជ្ជាសិ ។ ឯកមន្តំ វិគោ ខោ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច
 សចេ ភន្តេ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ន តិញ្ចំ អច្ចាយិ-
 កំ ករណីយំ សាធុ ភន្តេ អាយស្មា អានន្តោ យេន
 អចិវាតិយា នទិយា តិវំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្មំ
 ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ
 តុណ្ហិកាវេន ។ អថខោ អាយស្មា អានន្តោ យេន
 អចិវាតិយា នទិយា តិវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
 អពាតវស្មំ រក្ខមលេ បពាតេ អាសនេ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដ៏ចំរើន បើព្រះអានន្ទមានអាយុ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើ
ដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះអានន្ទ មានអាយុ
អនុគ្រោះរង់ចាំមួយរំពេចសិន ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត
ដោយតុណ្ហីភាព ។

(៣១២) គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរ
រោងរាបដល់អស់ទីដែលដំរីគួរទៅបាន ហើយចុះអំពីព្រះទីនាំងនាគេទ្រូ
យាងទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅត្រង់ទីដែលព្រះអានន្ទមានអាយុគង់
នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុដោយ
គោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល
ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទ
មានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បើព្រះអានន្ទមានអាយុមិនមានកិច្ច
ណាមួយដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះ
អានន្ទមានអាយុ អនុគ្រោះនិមន្តទៅគង់ឆ្នេរស្ទឹងអចិន្តរាត្រី ។ ព្រះអានន្ទ
មានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
អានន្ទមានអាយុនិមន្តចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងអចិន្តរាត្រី លុះចូលទៅដល់ហើយ
ទៅគង់លើភាសនៈដែលគេត្រាលបម្រុងទុក ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។

រាជវត្តស្យ ពាហិតិយសុត្តេ កាយវិចីមោសមាចារ្យញ្ញា

អថ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ យាវតិកា
 ឆាកស្ស ភូមិ នាគេន កន្លា ឆាកា បច្ឆោរោហិត្វា
 បត្តិកោ ។ យេនាយស្មា អាណន្តោ តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អភិវាទេត្វា ឯក-
 មន្តំ អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ វិគោ ខោ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទរោច វេទ កន្តេ
 អាយស្មា អាណន្តោ កដ្ឋត្ថរេ^(១) និស័ទត្វតិ ។ អលំ
 មហារាជ និស័ទ ត្វំ និស័ន្នោ អហំ សកេ
 អាសនេតិ ។ និស័ទិ ខោ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ បញ្ចត្តេ អាសនេ ។

[៣១៣] និសង្គ ខោ រាជា បសេនទិ កោ-
 សលោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទរោច កន្តេ ខោ
 កន្តេ អាណន្តំ សោ កកវា តថាវុបំ កាយស-
 មាចារិ សមាចរេយ្យ ឃ្វាយិ^(២) កាយសមាចារេ
 ឌុចារម្ភោ សមលោហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញាហិតិ ។

១ ឱ. ម. ហត្ថត្ថរេ ។ ២ ឱ. ម. ឃ្វាយិ ។

រាជវង្ស ពាហិតិយសូត្រ ប្រសូត្រាព្វកាយ—វិចី—មនោសមាចារ

ត្រានោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយ
 ព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ដរាបដល់ទីដែលគួរដំរីទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះអំពី
 ព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ស្ដេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅត្រង់ទីដែលព្រះ
 អានន្ទមានអាយុ គង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះ
 អានន្ទមានអាយុ ដោយគោរព ហើយគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់
 ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះអានន្ទ មានអាយុ និមន្តគង់លើកម្រាលទីនាំងដំរីនេះចុះ ។
 ព្រះអានន្ទមានអាយុ តបថា ថ្វាយព្រះតាមហារាជ សូមព្រះអង្គគង់ចុះ
 អាត្មាកាតអង្គុយលើអាសនៈ របស់ខ្លួនបានហើយ ។ ព្រះបាទបសេនទិ-
 កោសល ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។

(៣១៣) លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់ស៊ប់ហើយ ទ្រង់
 ត្រាស់ពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន
 កាយសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ) ណា ដែលគួរឲ្យ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន តើព្រះមានព្រះ
 ភាគអង្គនោះ ប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន ទោ មហារាជ សោ ភគវា តថាវុប្បំ កាយសមាចារំ
 សមាចរេយ្យ យ្វាយំ^(១) កាយសមាចារោ ឌីចារម្ពោ
 សមណេហំ ព្រាហ្មណេហំ វិញ្ញហ័តំ ។ តី
 បន កន្ថេ អានន្ទំ សោ ភគវា តថាវុប្បំ
 វច្ឆសមាចារំ ។ បេ ។ មនោសមាចារំ សមាចរេយ្យ
 យ្វាយំ^(២) មនោសមាចារោ ឌីចារម្ពោ សមណេហំ
 ព្រាហ្មណេហំ វិញ្ញហ័តំ ។ ន ទោ មហារាជ
 សោ ភគវា តថាវុប្បំ មនោសមាចារំ សមាចរេយ្យ
 យ្វាយំ មនោសមាចារោ ឌីចារម្ពោ សមណេហំ
 ព្រាហ្មណេហំ វិញ្ញហ័តំ ។

[៣០៤] អន្ធវិយំ កន្ថេ អភ្នំតំ កន្ថេ យញ្ញា
 មយំ កន្ថេ ជាសត្តម្ពា^(៣) បញ្ចេន បរិបូរេត្ថំ
 តំ កន្ថេ អាយស្មតា អានន្ទេន បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណេន បរិបូរិតំ យេ តេ កន្ថេ ពាលា

១ - ២ ឱ. ម. យោស្ស ។ ៣ ឱ. ជាសត្តម្ពា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះអានន្ទគបថា បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារណាដែលគួរឲ្យពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តវិចីសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយវាចា) មានសភាពដូច្នោះ
 ដែរឬទេ ។ បេ ។ មនោសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត) ណា
 ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រមហារាជ
 មនោសមាចារណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្ត
 មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។

(៣១៤) ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាយើង
 ខ្ញុំមិនអាចនឹងបំពេញនូវពាក្យណាដោយប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ពាក្យនោះ ក្រែងតែព្រះអានន្ទមានអាយុ ទើបអាចនឹងបំពេញដោយ
 ការដោះស្រាយនូវប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកបុគ្គលពាល

រាជវង្ស ពាហិត័យសុត្តេ កាយវិចីមនោសមាចារប្បញ្ញា

អព្យត្តា អនន្តវិច្ឆ អប្បវិយោកាហេត្វា បរេសំ វណ្ណំ វា
អវណ្ណំ វា ភាសន្តិ ន មយន្តំ សារតោ បច្ឆាគច្ឆាម យេ
ច ខោ តេ គន្លេ បណ្ឌិតា ព្យត្តា វិយត្តា មេធាវីនោ
អន្តវិច្ឆ បវិយោកាហេត្វា បរេសំ វណ្ណំ វា អវណ្ណំ
វា ភាសន្តិ តំ មយំ សារតោ បច្ឆាគច្ឆាម កតមោ
បន គន្លេ អាណន្ត កាយសមាចារេ ឌីចារម្ពោ
សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញាបីតិ ។ យោ ខោ
មហារាជ កាយសមាចារេ អគ្គុសលោ ។ កតមោ
បន គន្លេ កាយសមាចារេ អគ្គុសលោ ។ យោ
ខោ មហារាជ កាយសមាចារេ សាវជ្ជោ ។ កតមោ
បន គន្លេ កាយសមាចារេ សាវជ្ជោ ។ យោ ខោ
មហារាជ កាយសមាចារេ សព្វបដ្ឋោ ។ កត-
មោ បន គន្លេ កាយសមាចារេ សព្វបដ្ឋោ ។
យោ ខោ មហារាជ កាយសមាចារេ ធុត្តវិ-
ចាកោ ។ កតមោ បន គន្លេ កាយ-
សមាចារេ ធុត្តវិចាកោ ។ យោ ខោ មហារាជ

រាជវត្ត ពាហិតិយសូត្រ ប្រសូត្រាវកាយ-វច មនោសមាចារ

ដែលមិនឈ្លាសវៃ មិនបានពិចារណា មិនបានស្ទាបស្ទង់មើលហើយ
 ពោលនូវគុណនឹងទោស របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំមិនប្រកាន់
 យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ) ថា មានខ្លឹមសារទេ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលណា ឈ្លាស វង្សវៃ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បាន
 ពិចារណា បានស្ទាបស្ទង់មើលហើយ ពោលនូវគុណនឹងទោស របស់
 បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំប្រកាន់យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំង
 ឡាយនោះ) ថាមានខ្លឹមសារ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ
 ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន តើដូចម្តេច ។
 ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រមហាភដ្ឋ កាយសមាចារដែលជាអកុសល ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលជាអកុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ្ឋ កាយសមាចារដែលប្រកបដោយទោស ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោសតើ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ្ឋ កាយសមាចារដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 បៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីបៀតបៀនតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ្ឋ កាយសមាចារ
 ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយ
 សមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ្ឋ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាយសមាចារោ អត្តព្យាពាធយេបិ សំវត្ថុតិ បរព្យា-
 ពាធយេបិ សំវត្ថុតិ ឧកយព្យាពាធយេបិ សំវត្ថុតិ
 តស្ស អត្តសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ត្តសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឯវុទ្ធា ទោ បទ^(១) មហារាជ កាយសមា-
 ចារោ ឌីចារន្តោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញាបីតិ ។
 កតមោ បទ កន្លេ អាទន្ត វិចីសមាចារោ ។ បេ ។
 មនោសមាចារោ ឌីចារន្តោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ
 វិញ្ញាបីតិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 អត្តសលា ។ កតមោ បទ កន្លេ មនោសមាចារោ
 អត្តសលា ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 សាវជ្ជោ ។ កតមោ បទ កន្លេ មនោសមាចារោ
 សាវជ្ជោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 សព្វាបដ្ឋោ ។ កតមោ បទ កន្លេ មនោសមាចារោ
 សព្វាបដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមា-
 ចារោ ឌុត្តវិចារោ ។ កតមោ បទ កន្លេ
 មនោសមាចារោ ឌុត្តវិចារោ ។ យោ ទោ មហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

កាយសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
 ពីរគឺខ្លួនឯងនិងបុគ្គលដទៃផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ
 រមែងចំរើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ បពិត្រមហាភដ
 កាយសមាចារ មានសភាពដូច្នេះ ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះវិចីសមាចារ
 ។ បេ ។ មនោសមាចារដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ពោលទោសបានតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ មនោសមាចារជា
 អកុសល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារជាអកុសលតើ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយទោស ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោសតើ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 បៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោសមាចារដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីបៀតបៀនតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ មនោសមាចារ
 ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះមនោ-
 សមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភដ

រាជវង្សស្យ ពហិតិយសុត្តេ សព្វកុសលធម្មប្បហានំ

មនោសមាចារេ អត្តព្យាពាធាយបិ សំវត្ថុតិ បរព្យាពា-
 ធាយបិ សំវត្ថុតិ ឧកយព្យាពាធាយបិ សំវត្ថុតិ តស្ស
 អកុសលា ធម្មា អភំវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឯវុទោ ខោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 ឌីនារម្ភោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញហិតិ ។

(៣០៥) កី ធុ ខោ កន្តេ អាធន្ត សោ កកវា
 សព្វេសីយេវ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ វណ្ណតីតិ ។
 សព្វកុសលធម្មបហីនោ ខោ មហារាជ តថាគតោ
 កុសលធម្មសមណគតោ^(១) ។ កតមោ បន កន្តេ
 អាធន្ត កាយសមាចារេ អនោចារម្ភោ សមណោហិ
 ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញហិតិ ។ យោ ខោ មហា-
 រាជ កាយសមាចារេ កុសលោ ។ កតមោ
 បន កន្តេ កាយសមាចារេ កុសលោ ។
 យោ ខោ មហារាជ កាយសមាចារេ អនវដ្ឋោ ។

រាជវត្ត ពាហិតិយសូត្រ ការលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងពួង

មនោសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
 ពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចំរើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ បពិត្រមហារាជ មនោ-
 សមាចារ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ។

(៣១៥) ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ គ្រាន់តែពោលសរសើរនូវការលះបង់នូវអកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយទាំងអស់តែម្យ៉ាងឬ ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រ
 មហារាជ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់ នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយទាំងអស់
 ហើយ ទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន
 ចុះកាយសមាចារ ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញពោល
 ទោសមិនបាន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារជា
 កុសល ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចុះកាយសមាចារជាកុសល តើ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារមិនមានទោស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កតមោ បន កាយសមាចារោ អនុវដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារោ អព្យាបដ្ឋោ ។
 កតមោ បន កន្លេ កាយសមាចារោ អព្យាបដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារោ សុខវិចារោ ។
 កតមោ បន កន្លេ កាយសមាចារោ សុខវិចារោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារោ នេវត្តព្យា-
 ពាធាយថិ សំវត្តតិ ន បរព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ ន
 ឧកយព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ តស្ស អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ វេរោ ទោ
 មហារាជ កាយសមាចារោ អនោចារម្ភោ សមណោហិ
 ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតិ ។ កតមោ បន កន្លេ
 អានន្ទ វិចីសមាចារោ ។ បេ ។ មនោសមា-
 ចារោ អនោចារម្ភោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ
 វិញ្ញាហិតិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 កុសលោ ។ កតមោ បន កន្លេ មនោសមាចារោ
 កុសលោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
 អនុវដ្ឋោ ។ កតមោ បន កន្លេ មនោសមាចារោ
 អនុវដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។
 បពិត្រមហាភវ កាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន
 តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភវ កាយសមាចារមានសេចក្តីសុខជា
 ផល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារមានសេចក្តីសុខជា
 ផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភវ កាយសមាចារមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើន
 ឡើង បពិត្រមហាភវ កាយសមាចារមានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរ
 ឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន ។ បពិត្រ
 ព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះវេសមាចារ ។ បេ ។ មនោសមាចារ ដែលពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច ។
 បពិត្រមហាភវ មនោសមាចារជាកុសល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ចុះមនោសមាចារជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភវ មនោ-
 សមាចារ មិនមានទោស ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន មនោសមាចារ
 មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាភវ មនោសមាចារ

រាជវត្តស្ស ពាហ៍និយសុត្តេ សព្វកុសលធម្មប្បញ្ញា

អព្យាបដ្ឋោ ។ កតមោ បន កន្លេ មនោសមាទារោ

អព្យាបដ្ឋោ ។ យោ ខោ មហារាជ មនោសមាទារោ

សុខវិចារោ ។ កតមោ បន កន្លេ មនោសមាទារោ

សុខវិចារោ ។ យោ ខោ មហារាជ មនោសមាទារោ

នេវត្តព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ ន បរព្យាពាធាយថិ

សំវត្តតិ ន ឧកយព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ តស្ស

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុចោ ខោ មហារាជ មនោសមាទារោ

អនោចារម្ភោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតិ ។

(៣០៦) តិច្ឆា ខោ បន^(១) កន្លេ អាណន្ទ សោ
កកវា សព្វេសំយេវ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្មនំ
វណ្ណតីតិ ។ សព្វាកុសលធម្មប្បហំនោ ខោ មហារាជ
តថាគតោ កុសលធម្មសមន្មាគតោតិ ។

រាជវង្ស ពាហិតយស្សត្រ ប្រសូត្រាវត្តកុសលធម៌ទាំងពួង

មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាថា
មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាក្សត្រ មនោ-
សមាថា មានសេចក្តីសុខជាផល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះមនោ-
សមាថា មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហាក្សត្រ
មនោសមាថា មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀន
បុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ រមែងសាប
សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង បពិត្រមហាក្សត្រ មនោ-
សមាថា មានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជា
អ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន ។

(៣១៦) ព្រះបាទបរសេនទិកាសលត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្ត
ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ត្រាន់តែពោលសរសើរនូវ
ការបំពេញកុសលធម៌ទាំងអស់ តែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះអានន្តថ្វាយព្រះពរ
ថា បពិត្រមហាក្សត្រ ព្រះគង់គត់ទ្រង់លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងអស់
ហើយទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ឌបកំ

(៣១៧) អច្ឆរិយំ កន្លេ អត្ថតំ កន្លេ យាវ
 សុភាសិតញ្ចំនំ កន្លេ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ឥមំនា
 ច មយំ កន្លេ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស សុភាសិតេន
 អត្ថមនាភិវទ្ធា ឃី អត្ថមនាភិវទ្ធា^(១) មយំ កន្លេ
 អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស សុភាសិតេន សចេ កន្លេ
 អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ហត្ថវត្ថនំ កក្កេយ្យ
 ហត្ថវត្ថនម្បំ មយំ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ទិធម្មោម
 សចេ កន្លេ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស អស្សវត្ថនំ
 កក្កេយ្យ អស្សវត្ថនម្បំ មយំ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស
 ទិធម្មោម សចេ កន្លេ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស
 តាមវំ កក្កេយ្យ តាមវម្បំ មយំ អាយស្មតោ
 អាណន្ទស្ស ទិធម្មោម អបិច កន្លេ មយម្បនេតំ^(២)
 ជាធម ទេតំ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស កក្កេយ្យតតំ មយំ
 មេ កន្លេ ពាហិតកា វញ្ញ មាគន្ធន អជាតសត្តនា
 វេទេហិបុត្តេន ធន្តនាឡិយា^(៣) បត្តិបត្តា បហិតា
 សោឡិសសមា អាយាមេន អដ្ឋសមា វិត្តារេន តំ កន្លេ

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ ចសទោ ទិស្សតី ។ ២ ឧ. មយម្បតំ ។ ម. មយ ទេតំ ។
 ៣ ម. វត្តនាឡិយា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៣១៧) បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះពេញជាសុភាសិតដែលព្រះមានទ្ធិមានអាយុរោលហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ម្យ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុនេះពេកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លុះយើងខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ យ៉ាងនេះហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ ហត្ថរតន៍ គួរដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនហត្ថរតន៍ ដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ អស្សរតន៍ គួរដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនអស្សរតន៍ ដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ ស្រកស្នួយ គួរដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនស្រកស្នួយ ដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែយើងខ្ញុំ បានដឹងហេតុនេះថា វត្ថុមានហត្ថរតន៍ជាដើមនេះ មិនគួរដល់ព្រះមានទ្ធិមានអាយុទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន មានតែសំពត់ពាហិតិកា^(១)របស់ខ្ញុំនេះ មានបណ្ណាយ១៦ហត្ថ ទទឹង ៨ ហត្ថ ដែលព្រះបាទមគធអជាតសុត្តវេទេហ៍បុត្ត ដាក់ក្នុងស្រោមធ្មត្រហើយផ្ញើមកឱ្យខ្ញុំ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

១ សំពត់ដែលកើតក្នុងដែនឈ្មោះពាហិតិ ។ អដ្ឋិកថា ។

រាជវត្តស្ស ពាហិតិយសុត្តេ ពាហិតិកបដិទ្ធិហណំ

អាយស្មា អាណន្ទោ បដិគ្គណាតុ អនុគម្យ
 ឧបាទានោតិ ។ អយំ មហារាជ បរិប្បណំ មេ
 តិច្ឆវន្តំ ។

[៣១៨] អយំ ភន្តេ អច្ឆវតិ ននី ទិដ្ឋា
 អាយស្មតា ចេវ អាណន្ទេន អម្ពហិ ច យថា ឧបរិ
 បព្វតេ មហាមេយោ អភិប្បវុដ្ឋោ ហោតិ អថាយំ អច្ឆវតិ
 ននី ឧកតោ កុល្លានិ^(១) សិរិសន្នន្តំ កច្ចតិ ឯវមេវ
 ខោ ភន្តេ អាយស្មា អាណន្ទោ ឥមាយ ពាហិតិកាយ
 អត្ថនោ តិច្ឆវំ ករិស្សតិ យំ បន^(២) អាយស្មតោ
 អាណន្នស្ស បុរាណំ តិច្ឆវំ តំ សុប្រហ្មចារិហិ
 សិរិកជិស្សតិ ឯវាយំ អម្ពាតំ ទិក្ខណា សិរិសន្នន្តំ
 មពោ កមិស្សតិ បដិគ្គណាតុ ភន្តេ អាយស្មា
 អាណន្ទោ ពាហិតិកន្តិ ។ បដិគ្គហេសិ ខោ អាយស្មា
 អាណន្ទោ ពាហិតិកំ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទវោច ហន្ត
 ចនានិ^(៣) មយំ ភន្តេ អាណន្ន កច្ឆាម តហុក្កា មយំ

១ ឧ. កុលាវិ ។ ២ ម. ឥមស្សដ្ឋានេ អត្ថនោតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វិ ។ ម. បន ។

រាជវង្ស ពាហិតិយសូត្រ ការទទួលសំពត់ពាហិតិកា

សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ ដើម្បីសេចក្តីអនុ-
គ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះអានន្ទតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ត្រេចវិវរេបស្ថ
អាត្មាកាតគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

(៣១៨) ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ស្តីអំពីវត្ថុនេះ
ព្រះអានន្ទមានអាយុក្តី យើងខ្ញុំក្តី បានឃើញស្រាប់ហើយ មហាមេឃ
ដែលបង្ករក្សៀងចុះមកខាងលើក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ស្តីអំពីវត្ថុនេះ ក៏នឹង
ហូរហៀរទឹកទៅកាន់មាត់ច្រាំងទាំងពីរខាង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ នឹងធ្វើនូវត្រេចវិវរេបស្ថខ្លួន ដោយសំពត់ពា-
ហិតិកានេះ ចំណែកត្រេចវិវរណា ដែលជាចីវរចាស់របស់ព្រះអានន្ទមាន
អាយុ ព្រះអានន្ទ នឹងចែករំលែកត្រេចវិវរចាស់នោះ ឲ្យដល់ពួកសព្វហូចារី
ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើមានការណ៍យ៉ាងនេះ ទុក្ខណាបានរបស់យើង
ខ្ញុំនេះ ទំនងជានឹងហូរហៀរទៅបាន បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
អានន្ទមានអាយុ ទទួលយកនូវសំពត់ពាហិតិកាចុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
ក៏ទទួលយកសំពត់ពាហិតិកា ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
បានត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទ
ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំត្រឡប់ទៅឥឡូវនេះហើយ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គក្កសកំ

តហុក្ករណីយាតិ ។ យស្សនានិ ទំ មហារាជ
 កាលំ មញ្ញាសីតិ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ភាសីតិ
 អភិទន្ធិត្វា^(១) ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 អភិវទេត្វា បទិត្តិណំ កត្វា បក្កាមិ ។

[៣០៩] អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ អចរ-
 ប្បក្កន្ធស្ស^២ បសេនទិស្ស កោសលស្ស យេន
 ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ
 អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
 ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យាវតកោ អហោសិ រញ្ញា
 បសេនទិនា កោសលេន សន្តិ កថាសល្លាចោ
 តំ សត្វំ ភគវតោ អារោចេសិ តញ្ច ពាហិតិកិ
 ភគវតោ ចាទាសិ ។ អថខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ អនុមោទិត្វាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ រញ្ញាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានការរវល់ច្រើន ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហាពជ សូម
មហាបពិត្រ សំគាល់កាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះអានន្ទ
មានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះអានន្ទមានអាយុ
ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណរួចចៀសចេញទៅ ។

(៣១៩) គ្រាកាលដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចៀស
ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
ដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមាន
អាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលកថាសល្លាបៈ ដែល
លោកបរា ជាមួយនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ទាំងប៉ុន្មាន ដល់ព្រះ
មានព្រះភាគទាំងអស់ រួចថ្វាយសំពត់ពាហិតិកានោះ ទៅព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា

រាជវង្ស ពាហិតយសុត្ត អាទុទ្ទល្យវលោកោ

លាភា ភិក្ខុវេ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 សុលទ្ធិ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 យំ រាជា បសេនទិ កោសលោ លភតិ អាទុទ្ទ
 ទស្សនាយ លភតិ បយេវុទាសនាយាតិ ។ ឥទមរោច
 ភក្ខវា អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភក្ខវតោ ភាសិតំ
 អភិទទ្ទិ ។

ពាហិតយសុត្ត អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

រាជវង្ស ពាហិតិយសូត្រ ករោធនឃើញព្រះអានន្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថាមានលាភ
ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពជាមនុស្ស ព្រះបាទបសេនទិ-
កោសល ឈ្មោះថា បានដោយប្រវត្តិហើយ ព្រោះហេតុដែល
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានជួបអានន្ត ទ្រង់បានចូលទៅជិត
អានន្ត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះបង្ហាត់ហើយ
ភិក្ខុទាំងឡាយមានចិត្តគ្រេកអរ រីករាយចំពោះកាសិគ របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ ពាហិតិយសូត្រ ទី ៩ ។

នវិមំ ធម្មបេតិយសុត្តំ

[១២១] ឯវម្កោ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
សក្កេសុ វិហាវតិ មេទឡុប្បិ^(១) នាម សក្យានិ
និកមោ ។ តេន ខោ បន សមយេន រាជា
បសេនទិ កោសលោ នករកំ^(២) អនុប្បត្តោ ហោតិ
កេនចិទេវ ករណីយេន ។ អថខោ រាជា បសេនទិ
កោសលោ ទីយំ កាវាយនំ អាមន្តេសិ យោដេហិ
សម្ម កាវាយន កម្រានិ កម្រានិ យាធានិ
ឧយ្យានភ្លមិយំ^(៣) កត្វាម សុភ្លមី ទស្សនាយាតិ ។
ឯវំ ទេវតិ ខោ ទីយោ កាវាយនោ រក្ខោ បសេន-
ទិស្ស កោសលស្ស បដិស្សត្វា កម្រានិ កម្រានិ
យាធានិ យោជាបេត្វា រក្ខោ បសេនទិស្ស កោ-
សលស្ស បដិវេទេសិ យុត្តានិ ខោ តេ ទេវ កម្រានិ
កម្រានិ យាធានិ យស្សនានិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

១ ខ. មេទឡុប្ប ។ ២ ខ. ទន្តរកំ ។ ៣ ខ. ម. ឧយ្យានភ្លមី ។

ធម្មបេតិយសូត្រ ទី ៩

(៣២០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងមេឡូបនិគម^(១) របស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជន-

បទ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានមកដល់

នគរភូមិដោយកិច្ចនឹមួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល

ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់នាមាត្យឈ្មោះទ័យកាយនេះថា ម្ចាស់កាយនេះសំ-

ឡាញ់ អ្នកឯងចូរទឹមយានល្អ ។ យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដើម្បីមើល

ទីដែលល្អ ។ ទ័យកាយនាមាត្យ ទទួលព្រះរាជទង្គិក របស់ព្រះ

បាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយប្រើបុរសឲ្យ

ទឹមយានល្អ ។ ស្រេចហើយត្រឡប់មកក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេន-

ទិកោសលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អ ។ បានទឹមរួចស្រេច

ហើយ សូមព្រះអង្គ សំគាល់កាលដ៏សមគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

១ អដ្ឋកថាពន្យល់ថា បានជាឈ្មោះថា មេឡូបៈដូច្នេះ ព្រោះនិគមនោះ មានពើត ថ្មសម្បូរខាង ។ ដូចគ្នាញ់របស់ ។

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយសុត្ត អារាមបរិសទ្ធ

(៣២០) អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 កង្រំ យានំ អភិរូហិត្វា កង្រេហំ កង្រេហំ យានេហំ
 នករកម្មា^(១) និយ្យាសិ មហាច្ចរាជាទុកាវេន យេន
 អារាមោ តេន ចាយាសិ យាវតីកា យានស្ស ភូមិ
 យានេន កត្វា យានា បច្ចោរេហិត្វា បត្តិកោ វ អារាមំ
 ចារិសិ ។ អន្តសា ទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 អារាមេ ជង្គ្រិហារំ អនុចង្គមមាវោ អនុវិចារមាវោ
 រុក្ខមូលានិ ចាសាទិកានិ ចាសាទនីយានិ អប្បសង្កា-
 និ អប្បនិក្យោសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាហស្សេយ្យ-
 កានិ បដិសល្លានសារុប្បានិ និស្វាន កកវន្តិយេវ
 អារត្ត បីតិ ឧទចានិ ឥមានិ ទោ តានិ រុក្ខមូលានិ
 ចាសាទិកានិ ចាសាទនីយានិ អប្បសង្កានិ អប្ប-
 និក្យោសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាហស្សេយ្យកានិ
 បដិសល្លានសារុប្បានិ យត្ថ សុទ្ធំ មយន្តំ កកវន្តំ
 បយ័រុចាសាម អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ ។ អថទោ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ ទីយំ កាវាយនំ អាមន្តេសិ
 ឥមានិ ទោ សម្ម កាវាយន តានិ រុក្ខមូលានិ

រាជត្ថ ធម្មចេតិយសូត្រ ស្ដេចចូលទៅកាន់សួនច្បារ

(៣២១) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើង
 កាន់យានដំរី ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយយានល្អ ។ ឆ្ពោះទៅកាន់
 សួនច្បារដោយគានុភាពជាស្ដេចធំ ស្ដេចទៅដោយយាន ដកបដល់ទី
 ដែលគួរបរយានទៅបាន ទើបទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្ដេចទៅដោយព្រះ
 បាទចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់យាង
 ចង្រ្កមទៅមកក្នុងសួនច្បារបន្តិច ដើម្បីសម្រាកព្រះជន្មា បានទតឃើញ
 ម្លប់ឈើទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេង
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងគឺកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មក អំពីសរីរៈនៃ
 មនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់
 លុះឃើញហើយក៏មានបីតិកើតឡើង ប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
 ម្លប់ឈើទាំងនេះ នាំមកនូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេង
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងគឺកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មក អំពីសរីរៈ
 នៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់ នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុង
 វេលាយប់ ដូចជាទីដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះដែរ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
 ត្រាស់ទៅនឹងទ័យការាយនាមាត្យថា ម្ចាស់ការាយនៈសំឡាញ់ ម្លប់ឈើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ឌសកំ

ចាសាទិកានិ ចាសាទនីយានិ អប្បសន្តានិ អប្ប-
 និក្សេសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាហស្សេយ្យកានិ
 បដិសល្លាទសារុច្ចានិ យត្ថ សុទ្ធិ មយន្តំ កកវន្តំ
 បយ័រុចាសាម អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ កហំ នុ
 ខោ សម្ម កាកាយន ឯតវហំ សោ កកវ វិហារតិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ អត្ថំ មហារាជ មេទឡ្ហប័
 នាម សក្យានំ និគមោ តត្ថ សោ កកវ ឯតវហំ
 វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ ក្តីវទ្ធកេ(១) បន
 សម្ម កាកាយន នករកម្មា មេទឡ្ហប័ នាម សក្យានំ
 និគមោ ហោតីតិ ។ ន ទ្ធកេ មហារាជ តីណិ
 យោជនានិ សក្តា និវសាវសេសេន កន្តន្តំ ។
 តេនហំ សម្ម កាកាយន យោជេហំ កម្រានិ កម្រានិ
 យានានិ កមិស្សាម មយន្តំ កកវន្តំ ទស្សនាយ
 អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ។ ឯវំ ទេវតិ ខោ ទីយោ
 កាកាយោ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 បដិស្សត្វា កម្រានិ កម្រានិ យានានិ យោជាបេត្វា
 រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស បដិវេទេសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទាំងឡាយនេះនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិច ។

ឥតមានសំឡេងគឺកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មកអំពីសរីរៈនៃមនុស្ស គួរ
 ជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទី
 ដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដែរ
 ម្នាលភាគយនៈសំឡេង ចុះឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ។ ទីយភាគយនាមាត្យក្រាប
 បង្គំទូលតបថា បពិត្រមហាពជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គង់នៅក្នុងមេឡបន្តិចមរបស់ពួកសក្យៈ ។ ព្រះរាជា
 ត្រាស់ថា ម្នាលភាគយនៈសំឡេង ចុះមេឡបន្តិចមរបស់ពួកសក្យៈ
 ទៅអំពីនគរភូមិនេះទៅតើចម្ងាយប៉ុន្មាន ។ ទីយភាគយនាមាត្យក្រាបបង្គំ
 ទូលតបថា បពិត្រមហាពជ មិនជាឆ្ងាយណាស់ណាទេ ប្រហែលជា
 ពាយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គអាចស្តេចទៅដល់ មិនពេញមួយថ្ងៃទេ ។
 ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្នាលភាគយនៈសំឡេង បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរទឹម
 យានល្អ ។ យើងនឹងទៅដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ទីយភាគយនាមាត្យ ទទួលយកព្រះរាជទង្គិការរបស់
 ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស រួចប្រើគេឱ្យ
 ទឹមយានល្អ ។ ស្រេចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលថា

រាជវង្សស្ស ធម្មចេតិយសុត្តេ រាត្រីវង្សបស្ច័មម្ត

យុត្តានំ ខេ តេ ទេវ កប្រានំ កប្រានំ យោធានំ
យស្សនានំ កាលំ មញ្ញាស័តិ ។

(៣២២) អថខេ រាជា បសេនទិ កោសលោ
កប្រំ យានំ អភិវហិត្វា កប្រេហិ កប្រេហិ យានេហិ
នករកម្មា យេន មេទឡ្ហបំ នាម សក្យានំ និកមោ
តេន ចាយាសិ តេនេវ និវសាវសេសេន មេទឡ្ហបំ
នាម សក្យានំ និកមំ សម្មាបុណំ យេន អារាមោ
តេន ចាយាសិ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន
កន្ធ្វា យោធា បច្ឆោរេហិត្វា បត្តិកោ វ អារាមំ
ចាវសិ ។ តេន ខេ បន សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ
អញ្ញាកាសេ ចង្គមន្តំ ។ អថ រាជា បសេនទិ
កោសលោ យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
តេ ភិក្ខុ ឯតទរោច កហំ នុ ខេ កន្តេ ឯតវហិ សោ
កកវា វិហារតិ អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ទិស្សនកាមា
ហិ មយន្តំ កកវន្តំ អវហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តំ ។
ឯសោ មហារាជ វិហារោ សុវត្ថុតោ តេន

រាជវត្ត ធម្មចេតិយសូត្រ ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត យានល្អ ។ បានទើបបម្រុងព្រះអង្គរួចស្រេចហើយ
សូមព្រះអង្គសំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

(៣២២) គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងកាន់
យានដ៏ល្អហើយ ស្តេចចេញអំពីនគរតូចទៅដោយយានល្អ ។ បរសំដៅ
ទៅត្រង់មេឡូបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ទៅមិនពេញ ១ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះឯង
ក៏បានដល់ទៅមេឡូបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ហើយឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារ
ទ្រង់យាងទៅដោយយាន ដរាបដល់ទីដែលគួរបរយានទៅបាន ហើយ
ទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។
សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបកំពុងចង្រ្កមក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលសំដៅទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ មានព្រះរាជឡង្ការនេះទៅរកពួកភិក្ខុថា បពិត្រលោក
ទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ព្រោះយើងទាំងឡាយ ចង់ចូបនឹងព្រះ
មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះថ្វាយព្រះ
ពរថា បពិត្រមហាពរាជ វិហារនេះបិទទ្វារជិតទៅហើយ ព្រោះហេតុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អប្បសន្នោ ឧបសង្កម្ភិតា អតរមាណោ អាឡិដ្ឋំ
 បរិសិត្វា ឧក្កាសិត្វា អក្កឡិ អាគោដ្ឋេហិ វិវរិស្សតិ តេ
 ភក្កវា ទ្វារន្តំ ។ អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 តត្ថេវ ខក្កញ្ច ឧឡ្ហាសញ្ច ទីយស្ស កាកាយនស្ស
 ចាទាសិ ។ អថទោ ទីយស្ស កាកាយនស្ស ឯតទ-
 ហោសិ រហាយតិ ទោទានិ មហារាជា ឥនេវទានិ
 មយា ឯតត្វន្តំ ។ អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 យេន សោ វិហារោ សំរុតទ្វារោ តេន អប្បសន្នោ
 ឧបសង្កម្ភិតា អតរមាណោ អាឡិដ្ឋំ បរិសិត្វា ឧក្កា-
 សិត្វា អក្កឡិ អាគោដ្ឋេសិ ។ វិវរិ ភក្កវា ទ្វារំ ។
 អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ វិហារំ បរិសិត្វា
 ភក្កវតោ ចាទេសុ សិរសា និបតិត្វា^(១) ភក្កវតោ
 ចាទានិ មុខេន ច បរិច្ចម្ពតិ ចាណីហិ ច
 បរិសម្ពាហតិ នាមញ្ច សាវេតិ រាជាហំ កន្តេ
 បសេនទិ កោសលោ រាជាហំ កន្តេ បសេ-
 នទិ កោសលោតិ ។ កី បន ត្វំ មហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សូមព្រះអង្គធ្វើព្រះសូរសេន៍តិច ។ ស្តេចចូលទៅសន្សឹម ។ លុះចូល
 ទៅដល់របៀង ធ្វើព្រះទកាសិត (គ្រហែម) រួចគោះសន្ទុះទ្វារ ព្រះ
 មានព្រះភាគ នឹងបើកទ្វារថ្វាយព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិ-
 កោសល ទ្រង់ហុចព្រះខាន់នឹងមកុដឲ្យទៅទីយកាកាយនាមាគ្យ ក្នុង
 ទីនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ទីយកាកាយនាមាគ្យ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ មហាវរាជទ្រង់ស្តេចចូលទៅតែមួយព្រះអង្គឯងទេ
 ឥឡូវនេះ គួរភាគាសញ្ញានៅចាំក្នុងទីនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅត្រង់វិហារ ដែលមានទ្វារបិទនោះ
 ធ្វើព្រះសូរសេន៍តិច ។ ស្តេចចូលទៅសន្សឹម ។ លុះចូលទៅដល់របៀង
 ហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើព្រះទកាសិតហើយគោះសន្ទុះទ្វារ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅកាន់
 វិហារហើយ ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទយុគល នៃព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈផង ទ្រង់ព្រះចុម្ពិត (ដង្ហាក់) ព្រះបាទយុគលនៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយព្រះឥស្នផង ប្របាច់ដោយព្រះហស្តទាំងឡាយផង ប្រកាស
 នាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចឈ្មោះបសេន-
 ទិកោសល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចឈ្មោះបសេនទិ-
 កោសល ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហាវរាជ ចុះមហាបពិត្រ

១ ឥស្សរេវឡេង សៀមយកទៅប្រើក្លាយជា សូរសៀង ។

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយសុត្តេ ធម្មទ្គយកថា

អត្តវសំ សម្មស្សមាណោ ឥមស្មី សរីរេ ឯវ្យុចំ
 បរមនិបច្ចការំ កកោសំ មិត្តបហារំ ឧបទំសេសីតិ ។

[៣២៣] អត្ថំ ខោ មេ កន្លេ កកវតិ ធម្មទ្គយោ
 ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា ស្វាគ្គាតោ កកវតា
 ធម្មោ សុប្បជីបន្នោ កកវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។
 ឥនាហំ កន្លេ កកវា បស្សាមិ ឯកេ សមណាព្រាហ្ម-
 ណោ បរិយន្តកតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តេ ទសថិ វស្សានិ
 វសម្បិ វស្សានិ តីសម្បិ វស្សានិ ចត្តាធិវសម្បិ
 វស្សានិ ។ តេ អបរេន សមយេន សុនហាតា
 សុវិលិត្តា កប្បិតកេសមស្ស បញ្ចហិ កាមតុ-
 ណោហិ សមប្បិតា សមន្តីក្ខតា បរិចារេន្តិ(១) ។
 ឥធិ បនាហំ កន្លេ កិត្តំ បស្សាមិ យាវជីវំ

រាជវង្ស ធម្មលេខិយសូត្រ ពោលអំពីការយល់ធម៌

បានឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាទ្រង់ធ្វើសេចក្តីទុន
លំទោនយ៉ាងក្រៃលែងមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់នេះ ហើយសំ-
ដែងនូវការបូជាដោយសេចក្តីរាប់អាន (ដល់ម្ល៉េះ) ។

(៣២៣) ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌មានកំណត់ ១០ ឆ្នាំខ្លះ ២០ ឆ្នាំខ្លះ ៣០ ឆ្នាំខ្លះ ៤០
ឆ្នាំខ្លះ ។ លុះដល់មកសម័យខាងក្រោយ ក៏ស្រាប់តែពួកសមណព្រាហ្ម-
ណ៍នោះ លាងលាបខ្លួនឲ្យស្អាត កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយ
ឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ផ្ដេកផ្ដិតដោយកាមគុណទាំង៥ទៅវិញ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាចារណកោដិកំ បរិបុណ្ណំ^(១) បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តេ ។ ន ខោ បដាហំ កន្តេ ឥតោ តហិទ្ធា អញ្ញំ
 ឯវំ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ សមនុបស្សាមិ ។
 អយម្យំ ខោ មេ កន្តេ កកវតិ ធម្មន្ទយោ
 ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា ស្វាត្វាតោ កកវតា
 ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ កកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។

[៣២២] បុន ចបរិ កន្តេ រាជាធាបិ រាជ្ជហិ
 វិវទន្តិ ខត្តិយាបិ ខត្តិយេហិ វិវទន្តិ ព្រាហ្មណាបិ
 ព្រាហ្មណេហិ វិវទន្តិ កហបតយោបិ^(២) កហបតិហិ
 វិវទន្តិ មាតាបិ បុត្រេន វិវទតិ បុត្រាបិ មាតវា វិវទតិ
 បិតាបិ បុត្រេន វិវទតិ បុត្រាបិ បិតវា វិវទតិ
 ភាតាបិ ភតិជយា វិវទតិ ភតិជបិ ភាតវា វិវទតិ
 សហាយោបិ សហាយេន វិវទតិ ។ ឥធិ បដាហំ
 កន្តេ កិក្ខុ បស្សាមិ សមន្តេ សម្មោទមាធនេ

១ ម. បរិយុទ្ធិំ ។ ២ ខ. ធិហបតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានជីវិតជាទីបំផុត ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ
 ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារក
 មើលមិនឃើញមានបុគ្គលដទៃ ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌
 គឺព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជា
 សាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។

(៣២៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ច្រើនមាន
 តែពួកព្រះរាជាទាស់ទែងគ្នានឹងពួកព្រះរាជាក៏មាន ពួកក្សត្រទាស់ទែង
 គ្នានឹងពួកក្សត្រក៏មាន ពួកព្រាហ្មណ៍ ទាស់ទែងគ្នានឹងពួកព្រាហ្មណ៍ក៏
 មាន ពួកគហបតីទាស់ទែងគ្នានឹងពួកគហបតីក៏មាន មាតាទាស់ទែង
 នឹងបុត្រក៏មាន បុត្រទាស់ទែងនឹងមាតាក៏មាន បិតាទាស់ទែងនឹងបុត្រ
 ក៏មាន បុត្រទាស់ទែងនឹងបិតាក៏មាន បងប្អូនប្រុសទាស់ទែងនឹងបងប្អូន
 ស្រីក៏មាន បងប្អូនស្រីទាស់ទែងនឹងបងប្អូនប្រុសក៏មាន សំឡាញ់ទាស់
 ទែងនឹងសំឡាញ់ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញតែពួក
 កុកក្នុងសាសនានេះហើយ ដែលមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ស្រស់ស្រាយ

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយសុត្តេ ធម្មនុយកថា

អវិវេកមាណេ ជំរោទក៏ក្រតេ អញ្ញាមញ្ញំ វិយេចត្វហំ
 សម្មស្សន្តេ វិហារន្តេ ។ ន ទោ បដាហំ កន្តេ ឥតោ
 តហិទ្ធា អញ្ញំ ឯវិ សមគ្គំ បរិសំ សមនុបស្សាមិ ។
 អយម្បិ ទោ មេ កន្តេ កកវតិ ធម្មនុយោ ហោតិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា ស្វាត្តាតោ កកវតា ធម្មោ
 សុប្បដិបន្នោ កកវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។

(៣២៥) បុន ចបរាហំ កន្តេ អារាមេន
 អារាមំ ឧយ្យានេន ឧយ្យានំ អនុចង្កមាមិ អនុវិចរាមិ
 សោហំ តត្ថ បស្សាមិ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណោ
 កិសេ លូទេ ទុព្វុណ្ណោ ឧបណ្ណាបណ្ណាកជាតេ
 ធម្មនិសន្តតកត្តេ ន វិយ មញ្ញោ ចក្កំ ពន្ធន្តេ
 ជនស្ស ទស្សនាយ ។ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ
 ឯតទហោសិ អទ្ធា ឥមេ អាយស្មន្តោ អនកិរតា
 វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អត្ថំ វា តេសំ កិញ្ចំ
 ចាបំ^(១) កតំ បដិច្ចដំ^(២) តថា ឥមេ អាយស្មន្តោ

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ ការពោលអំពីការយល់ធម៌

មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចជាទឹកដែលលាយដោយទឹកដោះស្រស់ សំឡឹង
 មៀងមើលគ្នានឹងគ្នាដោយចក់ជាទីស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គពិចារណាកម្រើល មិនឃើញមានបរិស័ទឯទៀត ខាងក្រៅព្រះ
 ពុទ្ធសាសនានេះ ឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីយល់ធម៌ ក្នុង
 សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង
 ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយដោយ
 ប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយ
 ប្រពៃ ។

(៣២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គដើរ
 ក្រឡឹងមើលអំពីសួនច្បារ ១ ទៅសួនច្បារ ១ អំពីឧទ្យាន ១ ទៅឧទ្យាន ១
 ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងទីនោះ ស្តាំងស្តម សៅហ្មង អាប៌
 សម្បុរ កើតរោគល្បឿងស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរាមដោយសរសៃ មិនទំនង
 ឲ្យពួកជនរមិលមើលជាប់ភ្នែកបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំងនេះ ទំនងជាប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទាំងមិនត្រេកអរ ពុំនោះសោតលោកមានអាយុទាំង
 នោះ ធ្វើបាបកម្មណាមួយដ៏កំបាំង បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តិសា លូទា ទុព្ភណ្ណា ឧបល្មាបល្មាកជាតា ធម៌និ.
 សន្តតកត្តា ន វិយ មញ្ញោ ចក្កំ ពន្ធន្តំ ជនស្ស
 ទស្សនាយាតិ ។ ត្យាហំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វនាមិ
 កី នុ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ^(១) តិសា លូទា
 ទុព្ភណ្ណា ឧបល្មាបល្មាកជាតា ធម៌និសន្តតកត្តា ន
 វិយ មញ្ញោ ចក្កំ ពន្ធន្តំ ជនស្ស ទស្សនាយាតិ ។
 តេ ឯវមាហំសុ ពន្ធករោតោ នោ មហារាជាតិ ។
 ឥន បនាហំ កន្តេ ភិក្ខុ បស្សាមិ ហដ្ឋប្បហដ្ឋ
 ឧទក្កុទក្កេ អភិវត្តរូបេ បិណ្ឌិទ្រ្ទិយេ អប្បោស្សក្កេ
 បន្ទុលោមេ បរទុក្ខេ មិគក្ខតេន ចេតសា វិហារន្តេ^(២) ។
 តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឯតទហោសិ^(៣) អត្វា ឥមេ
 អាយស្មន្តោ តស្ស កកវតោ សាសនេ ឧទ្ធារំ
 បុព្វេនាបរំ វិសេសំ ជានន្តិ^(៤) តថា^(៥) ឥមេ អាយស្មន្តោ
 ហដ្ឋប្បហដ្ឋា ឧទក្កុទក្កា អភិវត្តរូបា បិណ្ឌិទ្រ្ទិយា^(៦)

១ ទ. អាយស្មន្តោ ។ ២ ម. ហដ្ឋប្បហដ្ឋា ឧទក្កុទក្កា អភិវត្តរូបា បិណ្ឌិទ្រ្ទិយានិ
 អប្បោស្សក្កា បន្ទុលោមា បរទុក្ខា មិគក្ខតេន ចេតសា វិហារន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ទ. ឯវំ
 ហោតិ ។ ៤ ទ. សញ្ញានន្តិ ។ ៥ ម. តថា ហិ ។ ៦ ម. បិណ្ឌិទ្រ្ទិយា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ស្កម សៅហ្មង អាប៌សម្បរ កើតរោគល្បឿងស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរវាម
ដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យជាប់ក្អែកដល់ជនអ្នកមើល ។ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ចូល
ទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ដូច
ម្តេច បានជាលោកមានអាយុទាំងឡាយ ស្កម សៅហ្មង អាប៌សម្បរ
កើតរោគល្បឿងស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យជាប់
ក្អែកដល់ជនអ្នកមើលដូច្នេះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះនិយាយយ៉ាង
នេះថា បពិត្រមហាភជ យើងទាំងឡាយមានរោគជាប់តាមពូជមក ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មាន
ចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក
មានឥន្ទ្រិយពេញលេញ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្បូរ
ហើយចិត្តមីជឺវិតដោយសារទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូច
ជាម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា លោកមានអាយុទាំងឡាយនេះ ដឹងនូវតុណ្ហវិសេសដទៃក្រៃ
លែងជាងកាលមុនក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានបុណ្យនោះ ដោយពិតហើយ
បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ មានចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្ត
ខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក មានឥន្ទ្រិយពេញលេញ

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយសុត្តេ ធម្មទ្គយកថា

អប្បោស្សក្កា បន្ទុណោមា បរទុត្តា មិត្តក្ខតេន
 ចេតសា វិហារន្តិតំ ។ អយម្យំ ខោ មេ កន្លេ
 កកវតិ ធម្មន្ទយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវ
 ស្វក្ខតោ កកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ កកវតោ
 សាវកសង្ឃេតំ ។

[៣២៦] បុន ចបរាហំ កន្លេ រាជា ខត្តិយោ
 មុន្ទាវសិត្តោ បហោមិ យាតេតាយំ វា យាតេតុំ
 ជាបេតាយំ វា ជាបេតុំ បញ្ចាដេតាយំ វា បញ្ចាដេតុំ ។
 តស្ស មយំ កន្លេ អន្តរាណេ^(១) និសិន្នស្ស អន្តរន្តរា
 កបំ ឌុចាតេន្តិ សោហំ ន លកាមិ មា មេ កោន្តោ
 អន្តរាណេ និសិន្នស្ស អន្តរន្តរា កបំ ឌុចាតេជ កថា
 បរិយោសានំ មេ កវន្តោ^(២) អាគមេន្តិតំ ។ តស្ស មយំ
 កន្លេ អន្តរន្តរា កបំ ឌុចាតេន្តិ ។ ឥធម បរាហំ កន្លេ

១ ឧ. អន្តរាណេ ។ ២ ម. កោន្តោ ។

រាជវត្ត ធម្មចេតិយសូត្រ និយាយអំពីការយល់ធម៌

មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្បូរហើយ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយ
 ទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូចជាម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃនៃមន ព្រះធម៌
 ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃនៃមន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃនៃមន ។

(៣២៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គជារាជា
 ជាក្សត្រិយ៍បានមុនគ្នាភិសេកហើយ ល្មមសម្លាប់មនុស្សដែលគួរសម្លាប់ក៏
 បាន មនុស្សគួរចម្រើនក៏ឲ្យចម្រើនបាន មនុស្សគួរបណ្តេញក៏ឲ្យបណ្តេញ
 បាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនោះកំពុងអង្គុយក្នុង
 រោងសម្រាប់កាត់ក្តី ហើយមានពួកជនហ៊ាននិយាយស្តាប់សំដី ត្រង់ពាក់
 កណ្តាល ខ្ញុំព្រះអង្គនោះក៏បាននិយាយ ឃាត់ថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
 កុំធ្វើសំដីរបស់ខ្ញុំដែលកំពុងអង្គុយ ក្នុងរោងសម្រាប់កាត់ក្តី ឲ្យដាច់ពាក់
 កណ្តាលឡើយ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយបង្កើនចំណេះនិយាយឲ្យចប់សិន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកមនុស្សក៏នៅតែនិយាយស្តាប់សំដី របស់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គត្រង់ពាក់កណ្តាលដដែល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កក្ក បស្សមិ យស្មី សមយេ កក្កា អនេកេ .
 សតាយ បរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ នេវ តស្មី
 សមយេ កក្កាតោ សាវកានំ ទិបិតសន្នោ វា
 ហោតិ ឧក្កាសិតសន្នោ វា ។ ក្ខតប្បព្វំ កន្លេ
 កក្កា អនេកេសតាយ បរិសាយ ធម្មំ ទេសេសិ
 តត្រ អញ្ញតរេ^(១) កក្កាតោ សាវកា ឧក្កាសិ ។
 តមេនំ អញ្ញតរេ សុប្រហ្មចារី ជន្មកេន យដ្ឋេសិ
 អប្បសន្នោ អាយស្មា ហោតុ មា អាយស្មា^(២)
 សទ្ធមកាសិ សត្តា នោ កក្កា ធម្មំ ទេសេតិ ។
 តស្ស មយំ កន្លេ ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ
 អត្ថំ វត ភោ អទណ្ណោន វត ភិរ ភោ អសត្តេន
 ឯវំ សុវិន័តា បរិសា កវិស្សតិ ។ ន ទោ
 បណាហំ កន្លេ ឥតោ តហិទ្ធា អញ្ញំ ឯវំ សុវិន័តិ
 បរិសំ សមនុបស្សមិ ។ អយម្បំ ទោ មេ កន្លេ
 កក្កាតិ ធម្មន្ទយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កក្កា

១ ម. ព្រញតរេ ។ ២ ឧ. ម. អាយស្មា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឃើញតែពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែង
 ធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយក្នុងសម័យណា សម័យនោះ ពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ឥតមានសំឡេងកណ្តាស់ ឬសំឡេងក្អកគ្រហែម
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុធ្លាប់មានពីមុនមក បើព្រះ
 មានព្រះភាគ កំពុងសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ហើយមានសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគណាមួយ ក្អកឡើងក្នុងទីនោះ ។ នឹងមានស-
 ព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ គោះនូវសាវ័កនោះដោយដង្ហើមថា លោកមាន
 អាយុ ចូរធ្វើសំឡេងតិច លោកមានអាយុ កុំធ្វើសំឡេងខ្លាំងឡើយ
 ដូចព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូយើង កំពុងសំដែងធម៌ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎
 ចំឡែកណាស់ហ្ន៎ បរិស័ទដែលព្រះអង្គទូន្មានបានដោយ យ៉ាងនេះ
 ដោយមិនបាច់អាងអាថ្ន័ មិនបាច់អាងគ្រឿងសស្រ្តាឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាមើល មិនឃើញបរិស័ទដទៃក្រៅ
 ពីព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យទូន្មានបានដោយដោយយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង (ដែលនាំឲ្យ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ក្នុង
 សំណាកព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយសុត្តេ ធម្មន្ទយកថា

ស្វាគ្គាតោ ភក្កតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភក្កតោ
សាវកសង្ឃាតិ ។

(៣២៧) បុន ធម្មរាហំ ភន្តេ បស្សមិ
ឥនេកេច្ចេ ខត្តិយបណ្ឌិតេ និបុណោ កក្កបរាប្បវិនេ
វាឡវេធូរេ ។ តេ ភិន្ននា មញ្ញោ ចរន្តិ បញ្ញាកតេន
ទិដ្ឋកតានិ ។ តេ សុណាន្តិ សមណោ ខលុ ភោ
កោតមោ អមុកំ នាម តាមំ វា និកមំ វា
ឌុសវិស្សតីតិ ។ តេ បញ្ញំ អភិសង្ករោន្តិ ឥមំ មយំ
បញ្ញំ សមណំ កោតមំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆស្សាម
ឯវោ ឆោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស
មយំ វាទំ អាហេបេស្សាម ឯវោ បុដ្ឋោ ឯវំ
ព្យាករិស្សតិ ឯវម្បស្ស មយំ វាទំ អាហេបេស្សាមាតិ ។
តេ សុណាន្តិ សមណោ ខលុ ភោ កោតមោ
អមុកំ នាម តាមំ វា និកមំ វា ឌុសដោតិ ។
តេ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមន្តិ ។ តេ
ភក្កវា ធម្មិយា កថាយ សន្នស្សតិ សមាទិបេតីតិ

រាជវត្ត ធម្មចេតិយសូត្រ និយាយអំពីការយល់ធម៌

ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគសំដែងទុកហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃ
ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញខត្តិយបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញ៉ាំ
ញីនូវបរិបូរណ៍បាន មានសភាពដូចជាអ្នកបាញ់ម្រឹកសាហាវ ។ ពួក
ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាទំលាយនូវទិដ្ឋិដោយប្រាជ្ញាបាន ។
ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់
ស្រុកប្បនិគមឯណោះ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះក៏តាក់តែងប្រស្នាហើយ
គិតគ្នាថា យើងនឹងចូលទៅសួរប្រស្នានេះនឹងព្រះសមណគោតម កាល
យើងសួរទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះ
ទេ យើងនឹងលើកវាទះគឺពាលទោស របស់ព្រះសមណគោតមយ៉ាង
នេះ មួយទៀត កាលយើងសួរយ៉ាងនេះហើយ បើព្រះសមណគោតម
ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទះរបស់ព្រះសមណ-
គោតមនោះយ៉ាងនេះថែមទៀត ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បានឮថា
ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុកប្បនិគមឯណោះ ។ ខត្តិយ-
បណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់ពន្យល់ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សមុត្តេជ្ជតិ សម្មហំសេតិ ។ តេ ភកវតោ ធម្មយា
 កថាយ សន្តស្សីតា សមាទមិតា សមុត្តេជ្ជតា
 សម្មហំសីតា ន ថេវ ភកវន្តំ បញ្ញំ បុច្ឆន្តិ
 កុតស្ស(១) វាទំ អាហេបេស្សន្តិ អព្វាទន្តិ(២) ភកវតោ
 សាវកា សម្មជ្ជន្តិ ។ អយម្មំ ខោ មេ កន្តេ
 ភកវតិ ធម្មន្ទយោ ហោតិ សុម្មាសមុទ្ទោ ភកវា
 ស្វាគ្វាតោ ភកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ
 សាវកសង្ឃោតិ ។

(៣២៨) បុន ចបរាហំ កន្តេ បស្សមិ ឥនេកេច្ច
 ព្រាហ្មណមិណ្ឌិតេ ។ បេ ។ គហបតិបណ្ឌិតេ...
 សមណបណ្ឌិតេ ទិបុណោ កតបរាជ្ជវាទេ វាទ្យវេជិ-
 រូបេ ។ តេ ភិន្ននា មពោ ចរន្តិ បញ្ញាកតេន
 ទិដ្ឋិតានិ ។ តេ សុណានិ សមណោ ខន្តុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបាន
 ពន្យល់ពួកខត្តិយបណ្ឌិតឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន
 ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាស្ទូបស្ទានឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគ មិនដឹងជានឹងលើកវះចំណារកើត តាមពិត ត្រឡប់សម្រេច
 ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង
 ដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 មានជោគព្រះអង្គត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃវែមន ព្រះធម៌គឺព្រះមានជោគ
 សំដែងហើយ ដោយប្រពៃវែមន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានជោគ
 ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃវែមន ។

(៣២៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
 ព្រាហ្មណបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ គហបតិបណ្ឌិត... សម-
 ណបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញាំញីនូវបរិបូរណ៍បាន មានសភាព
 ដូចជាអ្នកសម្លាប់ម្រឹកសាហាវ ។ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះហាក់ដូចជាទំ-
 លាយនូវទិដ្ឋដោយប្រាជ្ញាបាន ។ បណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណ-

រាជវត្តស្នំ ធម្មបទិយសុត្តេ ធម្មទ្គយកថា

ភោ តោតមោ អមុកំ នាម តាមំ វា និកមំ វា
 ឡិសវិស្សត្ថិតិ ។ តេ បញ្ញំ អភិសង្ការោន្តំ ឥមំ មយំ
 បញ្ញំ សរណំ តោតមំ ឧបសង្កមិត្តា បុច្ឆស្សាម
 ឯវព្វោ នោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស
 មយំ វាទំ អាហេបេស្សាម ឯវព្វោចិ នោ បុដ្ឋោ ឯវំ
 ព្យាករិស្សតិ ឯវម្បស្ស មយំ វាទំ អាហេបេស្សាមាតិ
 តេ សុណាន្តំ សមណោ ខលុ ភោ តោតមោ
 អមុកំ នាម តាមំ វា និកមំ វា ឡិសដោតិ ។
 តេ យេន ភកវា តេនុបសង្កមន្តំ ។ តេ ភកវា ធម្មិយា
 កថាយ សន្មស្សតិ សមាធិបេតិ សមុត្តេជេតិ
 សម្មហំសេតិ ។ តេ ភកវតា ធម្មិយា កថាយ
 សន្មស្សតា សមាធិបេតា សមុត្តេជេតា សម្មហំសេតា
 ន ថេវ ភកវន្តំ បញ្ញំ បុច្ឆន្តំ កុតស្ស វាទំ
 អាហេបេស្សន្តំ អញ្ញាន្តំ ភកវន្តំយេវ ឡិកាសំ យាចន្តំ
 អតារស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ ។ តេ ភកវា
 បព្វាជេតិ ។ តេ តថា បព្វជេតា សមាធា វុបកដ្ឋា

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ វិយាយអំពីការយល់ធម៌

គោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុកបួនគមឯណោះ ។ គេក៏ភ័យខ្លាចប្រស្នា
ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ នឹងចូលទៅសួរប្រស្នានេះនឹងព្រះសម-
ណគោតម កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណ-
គោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទះរបស់ព្រះសម-
ណគោតមនោះយ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅ
ហើយ បើព្រះសមណគោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងទាំង
ឡាយ នឹងលើកវាទះរបស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះថែម
ទៀត ។ បណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមក
កាន់ស្រុកបួនគមឯណោះ ។ គេក៏នាំគ្នាចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ពន្យល់បណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាច
ហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រស្នាចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគឡើយ នឹងលើកវាទះមកពិណាកើត តាមពិត ទៅជា
សូមឧកាសនឹងព្រះមានព្រះភាគ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ភាព
មិនមានផ្ទះដោយបព្វជ្ឈាវិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏បំបួសបណ្ឌិតទាំង
នោះ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួសដូច្នោះហើយក៏ចៀសចេញទៅ ឥតមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អប្បមត្តា អាតាបិលោ បហិតត្តា វិហារន្តា នចិរស្សេវ
 យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវំ អតារស្មា
 អនការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោជំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្ពជ្ឈ
 វិហារន្តំ ។ តេ វេរមាហំសុ មយំ^(១) វត កន្លេ កោ
 អនស្សាម^(២) មយំ ហិ បុព្វេ អស្សមណា វ សមាទា
 សមណាម្ហាតិ បដិជាជិម្ហា អព្រាហ្មណា វ សមាទា
 ព្រាហ្មណាម្ហាតិ បដិជាជិម្ហា អនរបាល្លោ វ សមាទា
 អរបាល្លោម្ហាតិ បដិជាជិម្ហា ឥនានិ ខោម្ហា^(៣) សមណា
 ឥនានិ ខោម្ហា ព្រាហ្មណា ឥនានិ ខោម្ហា អរបាល្លោតិ ។
 អយម្បិ ខោ មេ កន្លេ កកវតិ ធម្មទូយោ
 ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា ស្វាត្វាតោ កកវតា
 ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ កកវតោ សាវកសង្ឃេតិ ។

១ ឧ.ម. មនំ ។ ២ ឧ. ឯត្ថន្តរេ មនំ វេត កោ អនស្សាមាតិ ទិស្សតិ ។ ម. មនំ វេត
 កោ ល្យបនស្សាមាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ខោម្ហា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួក
 កុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្លូវដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌
 នោះ ដ៏ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រាហ្មចារ្យ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយប្រាជ្ញារបស់
 ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បណ្ឌិតទាំង
 នោះក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើយើងទាំងឡាយ មិនវិនាសទេ ព្រោះថា
 កាលពីដើម យើងទាំងឡាយមិនមែនជាសមណៈប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ
 មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រះអរហន្ត ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាសមណៈ
 ពិតហើយ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាព្រាហ្មណ៍ពិតហើយ
 ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយបានជាអរហន្តពិតហើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីចំរើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃមែន
 ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះ
 សង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃមែន ។

រាជវត្តស្ប ធម្មបទិយសុត្តេ ធម្មទ្គយកថា

(៣២៧) បុន ចប្បំ^(១) កន្លែ ឥមេ ឥសីទន្តបុរាណា^(២) ថបតយោ មមភត្តា មមយាជា អហំ នេសំ ជីវិតំ ធាតា យសស្ស អាហត្តា អថ ច បន នោ តថា មយំ ធិបច្ចកាវំ កកោន្តំ យថា កកវតំ ។

ភូតបុត្វាហំ កន្លែ សេនំ អត្តយ្យតោ សមាជោ ឥមេ^(៣) ឥសីទន្តបុរាណោ ថបតយោ វីមិសមាជោ អញ្ញាតវស្សី សម្ពាជេ អាវសថេ វាសំ ឧបកច្ឆំ ។ អថខោ កន្លែ ឥមេ ឥសីទន្តបុរាណោ ថបតយោ តហុទេវ វត្តំ ធម្មយា កថាយ វិត្តនាមេត្វា យតោ អស្សោស្សី ខោ កកវត្តំ តតោ សីសំ កត្វា មំ បាទតោ កវិត្វា ធិបជ្ជីស្ស ។ តស្ស មយំ កន្លែ ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ អតតំ វត កោ ឥមេ ឥសីទន្តបុរាណោ ថបតយោ មមភត្តា មមយាជា អហំ នេសំ ជីវិតំ ធាតា យសស្ស អាហត្តា អថ ច បន នោ តថា មយំ ធិបច្ចកាវំ កកោន្តំ យថា កកវតំ

រាជវត្ត ធម្មចេតិយសូត្រ និយាយអំពីការយល់ធម៌

(៣២៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ពួកជាងឈើ (ត្រីនាក់)
 គឺឥសិទ្ធនៈ ១ បូរាណៈ ១ ទាំងនេះ មានបាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជា
 បាយគេ មានយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ដូចជាយានគេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឱ្យ
 ជីវិតបានតាំងយសដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែពួកជាងឈើមិនធ្វើសេចក្តី
 ទុនលំទោនមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានលើកពួកសេនាចេញទៅ ដើម្បីល្បង
 មើលនូវពួកជាងឈើឈ្មោះឥសិទ្ធនៈនឹងបូរាណៈទាំងនេះ ហើយឈប់
 សម្រាកក្នុងកន្លែងចង្អៀតមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ
 ពួកជាងឈើឈ្មោះឥសិទ្ធនៈនឹងបូរាណៈទាំងនេះ ញ៉ាំងកាលឱ្យកន្លង
 ទៅដោយធម្មិកថា អស់រាត្រីជាច្រើន បើពួងដំណឹងថា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ គង់នៅក្នុងទីណា ក៏បែរក្បាលទៅត្រង់ទីនោះ ហើយដេកសណ្ឋិត
 ដើរមកលើខ្ញុំព្រះអង្គវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចំឡែកពេក
 ណាស់ ជាងឈើឈ្មោះឥសិទ្ធនៈនឹងបូរាណៈនេះ មានបាយរបស់អញ
 ក៏ដូចជាបាយគេ មានយានរបស់អញ ក៏ដូចជាយានគេ អញបានឱ្យ
 ជីវិត បានតាំងយសដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែជាងឈើទាំងនោះមិនធ្វើ
 សេចក្តីទុនលំទោនមករកអញ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគសោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អន្តា ឥមេ អាយស្មនោ តស្ស កកវតោ សាសនេ
 ឌីឡារំ បុព្វេនាមំ វិសេសំ ជានន្តតិ^(១) ។ អយម្បិ
 ខោ^(២) កន្លេ កកវតិ ធម្មន្ទយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 កកវា ស្វាគ្គាតោ កកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ
 កកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។

[៣៣០] បុន ចបរំ កន្លេ កកវាបិ ខត្តិយោ
 អហម្បិ ខត្តិយោ កកវាបិ កោសលោ អហម្បិ
 កោសលោ កកវាបិ អាសីតិកោ អហម្បិ
 អាសីតិកោ យម្បិ ខោ^(៣) កន្លេ កកវាបិ
 ខត្តិយោ អហម្បិ ខត្តិយោ កកវាបិ កោសលោ
 អហម្បិ កោសលោ កកវាបិ អាសីតិកោ អហម្បិ
 អាសីតិកោតិ ។ ឥមំនា វាវហាមេវាហំ^(៤) កន្លេ
 កកវតិ បរមនិបច្ចការំ កត្តំ មិត្តបហារំ ឧបទិសេតំ
 ហន្ត ចនាជំ មយំ កន្លេ កក្ខាម ពហុកក្ខា
 មយំ ពហុកក្ខវណ្ឌិយាតិ ។ យស្សនាជំ ភ្នំ មហារាជ

១ ឧ. សញ្ញាឥន្តិ ។ ២ ឧ. ម. ខោ មេ ។ ៣ ឧ. ខោសព្វោ ឥន្តិ ។ ៤ ម.
 ឥមិទាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកមានអាយុទាំងនេះ ដឹងនូវគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែង ទាំងខាង
 ដើមខាងចុង ក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះដោយពិត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯងដែលនាំខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុង
 សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ
 មែន ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃមែន
 ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

(៣៣០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាអ្នកកោសល
 ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏មានអាយុ ៨០ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគជា
 ក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគក៏មានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏មានអាយុ ៨០ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែត្រឡប់ជា ខ្ញុំព្រះអង្គ
 គួរដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីទុនលំទោនក្រៃលែង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បី
 សំដែងនូវការបូជាដោយសេចក្តីរាប់អាន ចំពោះព្រះអង្គវិញ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការរាល់ច្រើន
 ចង់ត្រឡប់ទៅវិញឆាប់ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហាពជ

រាជវគ្គស្ស ធម្មចេតិយសូត្រ ធម្មចេតិយភាសិតំ

កាលំ មញ្ញាសីតំ ។ អថខោ រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា ភក្កវន្តំ អភិវទេត្វា
បទិត្តិណំ កត្វា បក្កាមិ ។

[៣៣០] អថខោ ភក្កវ អចិរេវ្យក្កន្តស្ស រញ្ជោ
បសេនទិស្ស កោសលស្ស ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឯសោ
ភិក្ខុវេ រាជា បសេនទិ កោសលោ ធម្មចេតិយានិ
ភាសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោ ឧត្តហាថ ភិក្ខុវេ
ធម្មចេតិយានិ បរិយាបុណាថ ភិក្ខុវេ ធម្មចេតិយានិ
នាវេថ ភិក្ខុវេ ធម្មចេតិយានិ អត្ថសញ្ញាតានិ ភិក្ខុវេ
ធម្មចេតិយានិ អាទិត្រហ្មចរិយកានីតិ ។ ឯទមរោច
ភក្កវ អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ ភាសិតំ
អភិនន្តំ ។

ធម្មចេតិយសូត្រ វិម វិជ្ជិតំ ។

រាជវត្ត ធម្មចេតិយសូត្រ ធម្មចេតិយកាសិក

សូមព្រះអង្គសំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ទើបព្រះ
បាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះ
មានព្រះភាគដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។

(៣៣១) កាលព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចេញទៅមិន
ទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសលនេះ ទ្រង់សំដែងនូវ
ពាក្យដែលធ្វើការគោរព ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ
ស្តេចចេញទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូររៀននូវពាក្យ
ដែលធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
រាល់គ្នា ចូរទទួលពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នករាល់គ្នា ចូរបងចាំទុកពាក្យ ដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រោះពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ដ៏ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ជាអាទិព្រហ្មចរិយកៈ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយចំពោះ
កាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ទស័ កណ្តកត្តលស្ថិតិ

[៣៣២] ឯវម្មេ ស្មតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កា
ឧទញាយំ^(១) វិហារតំ កណ្តកត្តលេ មិគទាយេ ។
តេន ខោ បន សមយេន រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឧទញំ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចិទេវ
ករណីយេន ។ អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
អញ្ញាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ តំ អម្ពោ បុរិស
យេន ភក្កា តេនុបសន្តម ឧបសន្តមិត្តា មម
វេនេន ភក្កតោ ចានេ សិរសា វជ្ជាហំ អប្បាពានំ
អប្បាតន្តំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆ រាជា
កន្តេ បសេនទិ កោសលោ ភក្កតោ ចានេ សិរសា
វជ្ជតិ អប្បាពានំ អប្បាតន្តំ លហុដ្ឋានំ ពលំ
ជាសុវិហារំ បុច្ឆតីតិ ឯវត្ថុ វេទេហំ អដ្ឋ កិរ កន្តេ
រាជា បសេនទិ កោសលោ បច្ឆាកត្តំ កត្តចាតរាសោ

កណ្តកត្តលសូត្រ ទី ១០

(៣៣២) ឱ្យបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភូមិប្រទេស ឈ្មោះកណ្តកត្តលៈ ជាទីឲ្យអភ័យ
ដល់ពួកម្រឹគ ដឹកគ្រងទុក្ខ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកាសល
បានមកដល់ទុក្ខានគរ ដោយកិច្ចនិមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទ
បសេនទិកាសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់ថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯង
ចូរមកនេះ ចូរអ្នកឯងចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះ
អង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់យើង រួចហើយចូរ
សួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបាន
រហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកាសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរ របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរនូវការមិនមានអាពាធ
ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការ
គង់នៅជាសុខ រួចអ្នកឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ គទៅទៀតថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកាសលទ្រង់សោយក្រយា-
សោយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយកត្ត ទ្រង់នឹង

រាជវង្ស រណ្តាបន្ទូលសុត្ត ចក្ខុវង្សវិសេសបុត្រ

កក្កដ៍ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មស្សត្ថិត ។ ឃី ទេវតិ
 ខោ សោ បុរិសោ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 បដិស្សត្ថា យេន កក្កដា តេនុបសង្កម្ម ឧបសង្កម្មត្ថា
 កក្កដ៍ អភិវទេត្ថា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តិ
 ឯសិទ្ធា ខោ សោ បុរិសោ កក្កដ៍ ឯតទេវត
 រាជា កន្លេ បសេនទិ កោសលោ កក្កតោ ចានេ
 សិរសា វន្តិត អប្បាពាធំ អប្បាតធំ លហ្មដ្ឋាធំ
 តលំ ជាសុរិហារិ បុច្ឆតិ ឯវត្ថុ វទេតិ អជ្ជ កិរ
 កន្លេ រាជា បសេនទិ កោសលោ បច្ឆាកត្តំ កុត្ត-
 ចាតវសោ កក្កដ៍ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មស្សត្ថិត ។

(៣៣៣) អស្សោស្សី ខោ សោមា ច កក្កដ
 សកុលា ច កក្កដ អជ្ជ កិរ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ បច្ឆាកត្តំ កុត្តចាតវសោ កក្កដ៍ ទស្ស-
 នាយ ឧបសង្កម្មស្សត្ថិត ។ អថខោ សោមា ច

រាជវត្ត ពណ្ណកុលសូត្រ ចតុវណ្ណវិសេសបុព្វ

ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បុរសនោះទទួលព្រះឡង្ការ របស់
 ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 បាទបសេនទិកោសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ
 ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយធាន ការគង់នៅជាសុខ
 ហើយទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឮថា
 ថ្ងៃនេះព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលបើទ្រង់សោយព្រះក្រយាសោយ
 ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ វេលាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៣៣) ព្រះភគិនី (ជាបជាបតី) ព្រះនាមសោមានឹងព្រះនាម
 សកុលា បានឮថា ថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់
 សោយព្រះក្រយាសោយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់
 នឹងស្តេចទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងសោមា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភគិនី សកុលា ច ភគិនី រាជានី បសេនទិ
 កោសលំ ភត្តាភិហារេ ឧបសង្កមិត្វា ឯតទភេត្តិ
 តេនហិ មហារាជ អម្បាតិបិ វេទនេន ភគវតោ
 ចានេ សិរសា វន្តាហិ អប្បពាធំ អប្បតន្តិ
 លហុដ្ឋាធំ តលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆ សោមា ច
 ភន្តេ ភគិនី សកុលា ច ភគិនី ភគវតោ ចានេ
 សិរសា វន្តន្តិ អប្បពាធំ អប្បតន្តិ លហុដ្ឋាធំ
 តលំ ជាសុវិហារំ បុច្ឆន្តិតិ ។

(៣៣២) អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 បច្ឆាភត្តិ ភត្តចាតរាសោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវទេត្វា ឯតមន្តំ និសីទិ ។
 ឯតមន្តំ និសីទោ ទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 ភគវន្តំ ឯតទភេត ឯតមន្តំ សោមា ច ភន្តេ ភគិនី សកុលា
 ច ភគិនី ភគវតោ ចានេ សិរសា វន្តន្តិ អប្បពាធំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នឹងព្រះនាងសកុលា ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្នុង
 កន្លែងសម្រាប់សោយហើយបានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រមហាពជ បើ
 ដូច្នោះ សូមព្រះអង្គថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 សិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង សូមទ្រង់សួរនូវការមិនមាន
 អាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយ-
 ពល ការគង់នៅជាសុខផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសោមា
 នឹងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈ ហើយសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោក
 ទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខសាន្ត ។

(៣៣២) គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយព្រះ
 ក្រយាសោយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព
 ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសោមានឹងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទ
 ទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ

រាជវត្តស្ប រាជវត្តលស្បត្តិ ចក្ខុវិស័យសមុប្ប

អប្បន្នំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ជាស្ម័វិហារំ បុច្ឆន្តិ ។
 ក៏ បន មហារាជ សោមា ច ក៏នឹង សក្កលា ច
 ក៏នឹង អញ្ចំ ទុតិ ជាលត្ថន្តិ ។ អស្មោស្មំ ទោ
 កន្លែ សោមា ច ក៏នឹង សក្កលា ច ក៏នឹង
 អដ្ឋ ក៏រ រាជា បសេននិ កោសលោ បញ្ញាកត្ត
 កុត្តាតារសោ កកវន្តំ ទិស្សនាយ ឧបសង្កម្មស្សត្ត
 អថទោ កន្លែ សោមា ច ក៏នឹង សក្កលា ច
 ក៏នឹង មិ កត្តាភិហារេ ឧបសង្កម្មតា ឯតទលោច្ចំ
 តេនហិ មហារាជ អម្ពានិបំ វេនេន កកវតោ
 ទានេ សិរសា វជ្ជាហិ អប្បពាធំ អប្បន្នំ ល-
 ហុដ្ឋានំ ពលំ ជាស្ម័វិហារំ បុច្ឆ សោមា ច^(១) ក៏នឹង
 សក្កលា ច ក៏នឹង កកវតោ ទានេ សិរសា
 វន្តន្តិ អប្បពាធំ អប្បន្នំ លហុដ្ឋានំ ពលំ
 ជាស្ម័វិហារំ បុច្ឆន្តិ ។ សុខិនិយោ ហោន្ត^(២) មហា-
 រាជ សោមា ច ក៏នឹង សក្កលា ច ក៏នឹងតិ ។

រាជវត្ត ពណ៌ពត្តលស្សត្រ ចក្ខុវណ្ណវិសេសបុព្វា

ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់
នៅជាសុខសាន្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ
ចុះនាងសោមាទីន៍នាងសកុលា រកអ្នកបម្រើដទៃមិនបានឬ ។ ព្រះបាទ
បសេនទិកោសលក្រាបបង្គំទូលថា នាងសោមាទីន៍នាងសកុលាបានឮថា
ក្នុងវ្យែនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់សោយព្រះក្រយា
សោយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត នឹងយាងចូល
ទៅដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏លំដាប់
នោះ នាងសោមាទីន៍នាងសកុលា ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រង់កន្លែង
សម្រាប់ទទួលភត្ត ហើយពោលពាក្យនេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហា-
រាជ សូមព្រះអង្គថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយ
សិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង ទូលសួរនូវការមិនមាន
អាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល
ការទ្រង់គង់នៅជាសុខថា នាងសោមាទីន៍នាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះ
បាទទាំងគូដោយសិរ្សៈ ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ
ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជា
សុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមឲ្យនាង
សោមាទីន៍នាងសកុលា បានសេចក្តីសុខទាំងអស់គ្នា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៣៣៥] អថទោ ភជា បសេននិ កោសលោ
 ភកវន្តំ ឯតទរោច សុតំ មេតំ ភន្តេ សមណោ
 តោតមោ ឯវមាហា នត្ថំ សោ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា យោ សព្វញ្ញ សព្វនស្សវី អបរិសេសំ
 ញ្ញាណនស្សនំ បដិជានិស្សតំ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតំ យេ
 តេ ភន្តេ ឯវមាហំសុ សមណោ តោតមោ ឯវមាហា
 នត្ថំ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ សព្វញ្ញ
 សព្វនស្សវី អបរិសេសំ ញ្ញាណនស្សនំ បដិជានិស្សតំ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតំ កត្វំ តេ ភន្តេ ភកវតោ វុត្ថវានិយោ
 ន ច ភកវន្តំ អព្វតេន អញ្ញាចិក្ខន្តិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ
 ព្យាករេន្តំ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ
 ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆតីតំ ។ យេ តេ មហាភជ
 ឯវមាហំសុ សមណោ តោតមោ ឯវមាហា នត្ថំ សោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ សព្វញ្ញ សព្វនស្សវី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបល្លាសកៈ

(៣៣៥) គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកាសល បានក្រាប
 ទូលពាក្យនេះ បំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណគោតម ពោលយ៉ាងនេះថា គ្មាន
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញាទូរ
 ញាណទស្សនៈដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះមិនសមហេតុទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះ
 សមណគោតម និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែល
 ដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ប្តេជ្ញាទូរញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់
 ពាក្យដូច្នេះនេះមិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងឡាយ
 នោះ ពោលតាមពាក្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនពោលបង្កាច់ព្រះ
 មានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតទេ ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់
 នវលោកុត្តរធម៌ ទាំងពាក្យក្នុងពាក្យឯប្រកបដោយធម៌ណានីមួយ ក៏មិន
 ដល់នូវទីគួរតិះដៀលទេឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ថា បពិត្រ
 មហាវេជ ជនទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ

រាជវង្សស្ស កណ្តាកុលសុត្តេ ចតុវង្សវិសេសបុត្រា

អបរិសេសំ ញាណានិស្សន្នំ បដិជានិស្សតំ ធនំ
 ហំនំ វិជ្ជតីតំ ន មេ តេ វត្តវាទិយោ អព្ភាចិត្តន្ត
 ច បន មំ តេ អសតា អព្ភតេនាតិ ។

[៣៣៦] អថោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 វិទ្យុឌុកំ^(១) សេនាបតី អាមន្តេសិ កោ ធុ ខោ
 សេនាបតី ឥមំ កថាវត្ថុំ រាជន្តេបុរេ អព្ភនាហាសីតិ ។
 សញ្ញាយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាគាសតោត្តោតិ ។
 អថោ រាជា បសេនទិ កោសលោ អព្ភាតរិ
 បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ ភំ អម្ពោ បុរិស មម
 វចនេន សញ្ញាយំ ព្រាហ្មណំ អាគាសតោត្ថំ អាមន្តេហិ
 រាជា តំ ភន្តេ បសេនទិ កោសលោ អាមន្តេតីតិ ។
 ឯវំ ទេវតិ ខោ សោ បុរិសោ រញ្ជោ បសេនទិស្ស
 កោសលស្ស បដិស្សត្វា យេន សញ្ញាយោ ព្រាហ្ម-
 ណោ អាគាសតោត្តោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
 សញ្ញាយំ ព្រាហ្មណំ អាគាសតោត្ថំ ឯតទេវេច រាជា
 តំ ភន្តេ បសេនទិ កោសលោ អាមន្តេតីតិ ។

រាជវង្ស ពណ៌ពន្លឺសព្វគ្រប់ ចតុវង្សវិសេសបុព្វ

ប្តេជ្ញាឲ្យវិញ្ញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នេះនេះមិនសម
ហេតុឡើយ ជនទាំងឡាយនេះ ពោលតាមពាក្យដែលតថាគតពោល
ហើយ ទាំងមិនឈ្មោះថា ពោលបង្ហាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនទៀង
មិនពិតទេ ។

(៣៣៦) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកាសល ត្រាស់ហៅ
សេនាបតីឈ្មោះវិទូឌុកៈមកហើយសួរថា ម្ចាស់សេនាបតី នរណាហ្ន៎ នឹង
អាចពោលកថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុងនៃព្រះបរមរាជវាំងបាន ។ វិទូឌុកៈ
សេនាបតី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ញយព្រាហ្មណ៍
ជាអាកាសគោត្រ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកាសល ត្រាស់ហៅ
បុរសម្នាក់មកហើយប្រាប់ថា ម្ចាស់បុរសអើយ អ្នកឯងចូរមកអោយ
អ្នកចូរទៅហៅសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ តាមពាក្យរបស់
យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកាសល ទ្រង់មាន
ព្រះឡើងឲ្យហៅលោក ។ បុរសនោះទទួលព្រះឡើងរបស់ព្រះបាទ
បសេនទិកាសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយចូលទៅរកសញ្ញយ-
ព្រាហ្មណ៍ជាអាកាសគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យ
នេះទៅរកសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
ព្រះបាទបសេនទិកាសល ទ្រង់មានព្រះរាជឡើងហៅលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អថខោ វាជា បសេនទិំ កោសលោ ភកវន្តំ ឯតទរោច
សិយា នុ ខោ កន្លេ ភកវតា អញ្ញោ កិញ្ច
សន្ធាយ ភាសិតំ តញ្ច ជនោ អញ្ញាថាបិ បន្ទា-
កន្ធយ្យ យថាកថំ បន កន្លេ ភកវា អភិជាតាតិ
វាចំ ភាសិតាតិ ។ ឯវំ ខោ អហំ មហារាជ
អភិជាតាមិ វាចំ ភាសិតា នត្ថំ សោ សមណោ
វា ព្រាហ្មណោ វា យោ សកិទេវ សព្វំ ញស្សតិ
សព្វំ នក្ខតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជត្តិ ។ ហេតុវបិ
កន្លេ ភកវា អាហ សហេតុវបិ បន កន្លេ ភកវា
អាហ នត្ថំ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ
សកិទេវ សព្វំ ញស្សតិ សព្វំ នក្ខតិ នេតំ ហំនំ
វិជ្ជត្តិ ចត្តារោមេ កន្លេ វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា
វេស្សា សុទ្ធា ឥមេសំ នុ ខោ កន្លេ ចតុន្តំ
វណ្ណានំ សិយា វិសេសោ សិយា ជាតាករណាន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកាសល បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានពោល
 ពាក្យឯទៀត ព្រោះសំដៅហេតុណាមួយ អ្នកផងចូលចិត្តពាក្យនោះ
 ដោយប្រការដទៃដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាប
 នូវពាក្យតាមសមគួរហើយ ទើបពោលវាចាឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា បពិត្រមហាវរាជ តថាគតដឹងយ៉ាងនេះហើយ ទើបពោលវាចា
 ថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញ
 នូវហេតុទាំងពួងតែម្តង សេចក្តីនេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ព្រះបាទ
 បសេនទិកាសល ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យសមហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយហេតុថា គ្មាន
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុ
 ទាំងពួងតែម្តង រឿងដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន វណ្ណៈមាន ៤ គឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រកូលទាំង ៤ នេះ មានសេចក្តីរិះសេស ទាំង
 មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ ។

រាជវង្សស្ស កណ្តាលសុត្តេ ចក្កវណ្ណវិសេសប្បញ្ញ

(៣ ៣ ៧) ចត្តារោមេ មហារាជ វណ្ណា ខត្តិយា
 ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធា ឥមេសំ ខោ មហារាជ
 ចតុន្ទំ វណ្ណានំ ទ្វេ វណ្ណា អក្កមក្ខាយន្តំ ខត្តិយា
 ច ព្រាហ្មណា ច យនិទំ អភិវនិទំ បច្ឆដានំ
 អញ្ចលកម្មំ សាមិច្ឆកម្មន្តំ ។ ធាហំ កន្លេ កកវន្តំ
 ទិដ្ឋធម៌កំ បុត្តាមិ សម្បរាយិកាហំ កន្លេ កកវន្តំ
 បុត្តាមិ ចត្តារោមេ កន្លេ វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា
 វេស្សា សុទ្ធា ឥមេសំ នុ ខោ កន្លេ ចតុន្ទំ វណ្ណានំ
 សិយា វិសេសោ សិយា ធានាករណាន្តំ ។

(៣ ៣ ៨) បញ្ចមាទិ មហារាជ បដានិយង្គានិ ។

កតមាទិ បញ្ច ។ ឥធិ មហារាជ ភិក្ខុ សន្តោ ហោតិ
 សន្តហតិ តថាភក្កស្ស ពោធិ៍ ឥតិចិ សោ កកវ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បជ្ជោ សុតតោ លោកវិទូ

រាជវត្ត ពណ្ណាពុលសូត្រ ចតុវណ្ណវិសេសបុត្ត

(៣៣៧) បតិគ្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិគ្រមហារាជ បណ្ណាវណ្ណៈទាំង ៤ នេះ មានតែវណ្ណៈតិរតី ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ដែលប្រាកដជា ប្រសើរជាងគេ ព្រោះវណ្ណៈទាំងពីរនេះ គួរដល់ការថ្វាយបង្គំ ក្រោក ទទួល ធ្វើអញ្ជាលិកម្ម នឹងសាមីចិកម្ម ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះ អង្គមិនទទួលស្គាល់វត្ថុណាក៏បច្ចុប្បន្ន នឹងព្រះមានព្រះភាគទេ បតិគ្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទទួលស្គាល់វត្ថុណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ មានសេចក្តីវិសេសនឹងសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ ។

(៣៣៨) បតិគ្រមហារាជ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមនេះ មាន ៥ ។ ចុះអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម មាន ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បតិគ្រ មហារាជ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿនូវការត្រាស់ ដឹង របស់ព្រះតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយ ចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញាយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់បរិច្ចាលដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ព្រះអង្គ មានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រលោក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនុត្តរោ បុរិសទម្ពសារថិ សត្វា ទេវមនុស្សានិ តុទ្ធោ
 ភក្កវតិ ។ អប្បតាដោ ហោតិ អប្បតន្តោ សមរេ-
 ថាគិនិយា ភហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ
 នាច្ចណាយ មជ្ឈិមាយ បដានត្វមាយ ។ អសមោ
 ហោតិ អមាយាវី យថាភ្នំ អត្តានំ អារិកត្តា
 សត្វិ វា វិញ្ញាសុ វា សព្វហ្មចារីសុ ។ អារទ្ធវីរ-
 យោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្ពនាយ ថាមវា ទទ្ធិប-
 រក្ខមោ អនិក្ខត្តនរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។
 បញ្ចវា ហោតិ ឧភយត្តតាមិនិយា បញ្ចាយ សម-
 ន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេជ្ជកាយ សម្មា នុត្តត្ត-
 យតាមិនិយា ។ ឥមានំ ខោ មហារាជ បញ្ច
 បដានិយន្តានំ ។ ចត្តារោមេ មហារាជ វណ្ណា ខត្តិយា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះ
អង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាត្រូវនៃទេវតានឹង
មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិប
ត្រឡប់មកកាន់ភពប្តីទៀតហើយ ១ ។ ជាអ្នកមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ
ប្រកបដោយការចាប់បដិសន្ធិ មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក មិន
ក្តៅពេក ជាកណ្តាល អត់ទ្រាំនូវសេចក្តីព្យាយាមបាន ១ ។ ជាអ្នកមិន
អួតអាង មិនមានមាយា ធ្វើនូវខ្លួនឲ្យជាក់ច្បាស់តាមសេចក្តីពិតក្នុងព្រះ
សាស្តាផង ក្នុងសព្វហូរពិជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយផង ១ ។ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
នូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដើម្បី
បំពេញនូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល មានកំឡាំងចិត្ត មានព្យាយាមដ៏មាំមួន
មិនជាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលឡើយ ១ ។ ជាអ្នកមាន
ប្រាជ្ញា ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ស្គាល់សេចក្តីកើតឡើងនឹងវិនាស
ទៅ ជាបញ្ញាដល់នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដែលជាគ្រឿងឡើយ
ណាយ ១ ។ បពិត្រមហាវេទ នេះឯង ជាអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
ទាំង ៥ ។ បពិត្រមហាវេទ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺ ក្សត្រិយ៍ ១

រាជវត្តស្ប ពណ៌រាត្នលស្បត្តេ បញ្ច បណ្ឌិតយន្តាធិ

ព្រាហ្មណ វេស្ស ឥន្ទ្រ តេ ចស្ស ឥមេហិ
 បញ្ចហិ បណ្ឌិតយន្តេហិ សមន្ទាគតា តំ នេសំ
 អស្ស ជ័យរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

(៣៣៧) ចត្តារោមេ កន្លេ វណ្ណា ខត្តិយា

ព្រាហ្មណ វេស្ស ឥន្ទ្រ តេ ចស្ស ឥមេហិ បញ្ចហិ
 បណ្ឌិតយន្តេហិ សមន្ទាគតា ឯត្ថ បន នេសំ កន្លេ
 សិយា វិសេសោ សិយា ធានាគរណ្ឌិ ។ ឯត្ថ ទោ
 នេសាហិ មហារាជ បណ្ឌិតវេមត្តតំ^(១) វិនាមិ ។ សេយ្យ-
 ថាចស្ស^(២) មហារាជ ទ្វេ ហត្ថិទ្ម្មា វា អស្សទ្ម្មា
 វា តោទ្ម្មា វា សុទ្ធ្មា សុវិជ្ជតា ទ្វេ ហត្ថិទ្ម្មា វា
 អស្សទ្ម្មា វា តោទ្ម្មា វា អន្ទ្រា អវិជ្ជតា តំ ក៏ មញ្ញសិ
 មហារាជ យេ ទ្វេ តេ ហត្ថិទ្ម្មា វា អស្សទ្ម្មា វា
 តោទ្ម្មា វា សុទ្ធ្មា សុវិជ្ជតា អបិ ធុ តេ ទ្ម្មា វា

១ ឱ. សនាទវេមត្តំ ។ ២ កត្តបិ បោត្តកេ សេយ្យថា វា បទាតិ ទិស្សតិ ។

រាជវង្ស ពណ្ណាភូលសូត្រ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥

ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំង ៤ នោះ បើបានប្រកប
ដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ទាំង ៥ នេះហើយ ការប្រកបនោះ
នៃវណ្ណៈទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ សេចក្តីចម្រើន អស់
កាលជាយូរអង្វែង ។

(៣៣៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១
ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំងនោះ បើប្រកបដោយអង្គ
នៃសេចក្តីព្យាយាមទាំង ៥ នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើវណ្ណៈទាំង
នោះ មានសេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នា ក្នុងហេតុ⁺នេះដែរឬ ។
បពិត្រមហាភជ នេះហើយដែលគេថាគតពោលថា សេចក្តីព្យាយាម
ខុសគ្នា ក្នុងហេតុ⁺នេះឯង ។ បពិត្រមហាភជ ដូចសត្វពិរាជ គឺដំរី
គួរទន្ទាន ឬសេះគួរទន្ទាន ឬគោគួរទន្ទាន ១ ពួក គេបានទន្ទានប្រដៅ
ល្អហើយ សត្វពួកទីពីរទៀត គឺដំរីគួរទន្ទាន ឬសេះគួរទន្ទាន ឬគោ
គួរទន្ទាន ១ ពួក តែគេមិនបានទន្ទាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ បពិត្រ
មហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សត្វពិរាជណា
គឺដំរីគួរទន្ទាន ឬសេះគួរទន្ទាន ឬគោគួរទន្ទាន ១ ពួក គេបាន
ទន្ទានល្អ ប្រៀនប្រដៅល្អហើយ ក៏សត្វទាំងនោះ លុះគេទន្ទានហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទន្ធការណំ កច្ឆេយ្យំ ទន្ធា វ ទន្ធក្ខីមី សម្មា-
 បុណោយ្យន្តំ ។ ឯវមេត្តិ^(១) កន្លេ ។ យេ បន តេ ទ្វេ
 ហត្ថិទម្មា វ អស្សទម្មា វ តោទម្មា វ អទន្ធា
 អវិជ្ជតា អបិ នុ តេ អទន្ធា វ ទន្ធការណំ កច្ឆេយ្យំ
 អទន្ធា វ ទន្ធក្ខីមី សម្មាបុណោយ្យំ សេយ្យថាបិ
 តេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វ អស្សទម្មា វ តោទម្មា វ
 សុទន្ធា សុវិជ្ជតាតិ ។ ឆោ ហេតុំ កន្លេ ។ ឯវមេវ
 ចោ មហារាជ យន្តំ សទ្ធនេ បត្តត្ថំ អប្បាណនេន
 អសមេន អមាណវិនា អារទ្ធវិរិយេន បញ្ចវតា នំ
 វត^(២) អសន្នោ តហ្មាណោ សមេ មាយាវី កុសីតោ
 ទុប្បញ្ញោ ចាបុណិស្សត្ថិតិ នេតិ ហំនំ វិជ្ជត្ថិតិ ។

[៣២០] ហេតុវ្មី កន្លេ កកវ អាហ
 សហេតុវ្មី បន កន្លេ កកវ អាហ ចត្តារោមេ
 កន្លេ វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធា តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

បានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន លុះគេទូន្មានហើយ ក៏បានដល់នូវ
 ទីតាមដែលទូន្មាន ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីនេះយ៉ាងនេះ
 ហើយ ។ សត្វពួកទីពីរណា គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរ
 ទូន្មាន ១ ពួក តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ សត្វទាំងនោះ
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ តើបានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ តើបានដល់នូវទីតាមដែលទូន្មាន ដូចជា
 ពួកសត្វទាំងនោះ គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែល
 គេបានទូន្មានល្អ ប្រដៅល្អហើយដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 នេះមិនដូច្នោះទេ ។ បពិត្រមហាភជ សេចក្តីនេះ មានទបមេយ្យដូចបុគ្គល
 មានសទ្ធា មិនមានអាពាធ ជាអ្នកមិនអ្នកអាង មិនមានមាយា ប្រាវពន្លូវ
 សេចក្តីព្យាយាម មានប្រាជ្ញា រមែងដល់នូវហេតុណា បុគ្គលគ្មានសទ្ធា
 មានអាពាធច្រើន ជាអ្នកអ្នកអាង មានមាយា ខ្ជិលច្រអូស ឥតប្រាជ្ញា
 នឹងដល់នូវហេតុនោះដូចគ្នា ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៣៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យ
 ដ៏សមគួរដល់ហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវ
 ពាក្យប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤
 នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំងនោះ

រាជវង្សស្យ រាជ្យកត្តលសុត្តេ បញ្ច បដានិយង្គានិ

ចស្ស័ ឥមេហិ បញ្ចហិ បដានិយង្គេហិ សមន្មាគតា
 តេ ចស្ស័ សម្មប្បជានា ឯត្ថ បន តេសំ កន្លៃ
 សិយា វិសេសោ សិយា នានាករណ៍ ។ ឯត្ថ
 ខោ នេសាហំ មហារាជ ន កិត្យំ នានាករណ៍
 វនាមិ យទិទំ វិមុត្តិយា វិមុត្តិ ។ សេយ្យថាបិ
 មហារាជ^(១) បុរិសោ សុត្ថំ សាលកង្គំ អាទាយ
 អត្ថំ អភិធិព្វត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុករេយ្យ^(២) ។
 អថ អបរេ^(៣) បុរិសោ សុត្ថំ អម្ពកង្គំ អាទាយ
 អត្ថំ អភិធិព្វត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុករេយ្យ ។ អថ
 ច^(៤) អបរេ បុរិសោ សុត្ថំ ឧទុម្ពកង្គំ អាទាយ អត្ថំ
 អភិធិព្វត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុករេយ្យ ។ តំ កំ
 មញ្ញាសិ មហារាជ សិយា នុ ខោ តេសំ អត្ថំ
 នានាទារុតោ អភិធិព្វត្ថានំ កិត្យំ នានាករណ៍ អច្ច្វយា
 វា អច្ច្វ^(៥) វណ្ណេន វា វណ្ណំ អាភាយ វា អាភន្តិ ។

១ ឧ. ឯត្ថន្តរេ បុរិសោ សុត្ថំ សាលកង្គំ អាទាយ អត្ថំ អភិធិព្វត្ថេយ្យ តេជោ ចាតុ-
 ករេយ្យ ។ អថ អបរេតិ ។ អតិបរេបាហេ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ធាតុ ។ ៣ ម. អថាបរេ ។
 ៤ ឧ. ម. ចសទ្វោ នត្ថិ ។ ៥ ឧ. ម. អច្ច្វ ។

រាជវត្ត ពណ្ណាពត្តលសូត្រ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥

បើប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ នេះ វណ្ណៈទាំងនោះឈ្មោះថា

មានសេចក្តីព្យាយាមដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំងនោះ

មានសេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នា⁺ក្នុងហេតុនេះឯង ។ បពិត្រមហារាជ

តថាគតមិនពោលនូវអំពើផ្សេងៗ បន្តិចបន្តួចក្នុងហេតុនេះ⁺ គឺមុតិដោយ

មុតិទេ ។ បពិត្រមហារាជ ដូចបុរសយកទសសាលាព្រឹក្សដែលស្អូត មក

បង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតឡើង ។ មានបុរសម្នាក់ទៀត យកទសស្វាយ

ដែលស្អូតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតឡើងដែរ ។ បុរសម្នាក់ទៀត យក

ទសល្វាដែលស្អូតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើតភ្លើងឡើងដែរ ។ បពិត្រម-

ហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អំពើបន្តិចបន្តួចផ្សេងៗ

របស់ភ្លើងទាំងនោះ ដែលកើតអំពីទសផ្សេងៗ គឺអណ្តាតភ្លើងដោយ

អណ្តាតភ្លើងក្តី ពណ៌ដោយពណ៌ក្តី ពន្លឺដោយពន្លឺក្តី ខុសគ្នាដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នោហោតំ កន្លេ ។ ឯវមេវ ខោ មហារាជ យំ
 តំ តេជំ វិរិយានិម្មជិតំ បដាធាភិធម្មត្ថំ^(១) នាហំ
 តត្ថ កិត្យា នាធាករណំ វនាមិ យទិទំ វិមុត្តិយា
 វិមុត្តិនំ ។

(៣៤០) ហេតុវចំ កន្លេ ភកវា អាហា
 សហេតុវចំ បន កន្លេ ភកវា អាហា កី បន
 កន្លេ អត្ថំ ទេវតំ ។ កី បន តំ មហារាជ ឯវំ
 វទេសំ កី បន កន្លេ អត្ថំ ទេវតំ ។ យទិ វា តេ
 កន្លេ ទេវា អាកាសាហោ ឥន្ទ្រតំ យទិ វា អនាកាសាហោ
 ឥន្ទ្រតិនំ ។ យេ តេ មហារាជ ទេវា សព្វាបដ្ឋា
 តេ ទេវា អាកាសាហោ ឥន្ទ្រតំ យេ តេ ទេវា
 អព្វាបដ្ឋា តេ ទេវា អនាកាសាហោ ឥន្ទ្រតិនំ ។

(៣៤២) ឯវំ វុត្ថេ វិទូធុកោ សេនាបតិ ភកវន្តំ
 ឯតទេវេច យេ តេ កន្លេ ទេវា សព្វាបដ្ឋា

១ ម. វិរិយានិម្មជិតំ បដាធាភិធម្មត្ថំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌសកៈ

សេចក្តីនេះ មិនដូច្នោះទេព្រះអង្គ ។ បពិត្រមហាភដ តេជះណា
ដែលបុគ្គលមិនបានញាំញី ដោយព្យាយាម ដែលកើតអំពីព្យាយាម
តថាគត មិនពោលនូវអំពើបន្តិចបន្តួចថា ផ្សេងគ្នាក្នុងតេជះនោះ គឺវិមុត្តិ
ដោយវិមុត្តិយ៉ាងនេះទេ ។

(៣១១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យ
ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទេវតាមាន
ដែរឬ ។ បពិត្រមហាភដ ចុះហេតុដូចម្តេចបានជាទ្រង់ត្រឡប់សួរយ៉ាង
នេះវិញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទេវតាមានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើទេវតាមានមែន ទេវតាទាំងនោះ មុខជានឹងមកកាន់
អត្តភាពជាមនុស្សនេះតុំខាន ឬបើមិនមានទេ (ទេវតាទាំងនោះ) នឹង
មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះឡើយ ។ បពិត្រមហាភដ ពួកទេវតា
ណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជា
មនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ
មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

(៣៤២) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាងនេះ
ហើយ វិទូឌុកសេនាបតី ក៏បានពោលតបទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា

រាជវង្ស រាជវង្ស រាជវង្ស រាជវង្ស

អាគន្ធារោ ឥត្តត្ថំ តេ ទេវា យេ តេ ទេវា
 អព្យាបជ្ឈា អនាគត្តារោ ឥត្តត្ថំ តេ ទេវេ តម្លា
 ហំនា ចារឹស្សន្តំ វា បញ្ចាជេស្សន្តំ វាតិ ។ អថទោ
 អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ អយំ ទោ
 វិឌ្ឍឧកោ សេនាបតិ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 បុត្តោ អហំ ភគវតោ បុត្តោ អយំ ទោ កាលោ
 យំ បុត្តោ បុត្តេន មន្តេយ្យតិ ។ អថទោ
 អាយស្មា អានន្ទោ វិឌ្ឍឧកំ សេនាបតិ អមន្តេសិ
 តេនហិ សេនាបតិ តញ្ជាវេត្ត^(១) បដិប្បច្ឆិស្សាមិ
 យថា តេ ឧមេយ្យ តថា នំ ព្យាករេយ្យាសិ
 តំ កី មញ្ញាសិ សេនាបតិ យាវតា រញ្ជោ
 បសេនទិស្ស កោសលស្ស វិជិតំ យត្ថ ច
 រាជា បសេនទិ កោសលោ ឥស្សរិយាធិបតី រជ្ជិ
 ការេតិ បហោតិ តត្ថ រាជា បសេនទិ កោសលោ
 សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុព្វាវន្តំ វា អបុព្វាវន្តំ
 វា ព្រហ្មចរិយាវន្តំ វា អព្រហ្មចរិយាវន្តំ វា តម្លា
 ហំនា ចារឹត្ថំ វា បញ្ចាជេត្ថំ វាតិ ។ យាវតា ភោ

រាជវង្ស កណ្តកត្តលស្សត្រ ទេវប្បញ្ញា

ទាំងនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមាន
សេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ
ហើយញ៉ាំងទេវតាដែលមានព្យាបាទទាំងនោះ ឲ្យកក្រើកចាកទីនោះ ឬ
បណ្តេញចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា វិទូឌុកសេនាបតីនេះ ជាបុត្តរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឯអាត្មា
អញជាបុត្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលឲ្យបុត្តប្រឹក្សាជា-
មួយនឹងបុត្ត ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ហៅវិទូឌុកសេ-
នាបតីមកថា បពិត្រសេនាបតី បើដូច្នោះ អាត្មាភាពនឹងស្ទុះប្រស្នា
ចំពោះទ្រង់ក្នុងដំណើរនេះវិញ ប្រស្នាគួរដល់ទ្រង់យ៉ាងណា សូមទ្រង់
ដោះស្រាយយ៉ាងនោះចុះ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តី
នោះ ថាដូចម្តេច ដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយ
ទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតី
ក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសលអាចធ្វើឲ្យកក្រើក ឬបណ្តេញ
នូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យក្តី ឥតបុណ្យក្តី មានសេចក្តី
ប្រព្រឹត្តិល្អក្តី មិនមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិល្អក្តី ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ
ក្នុងទីដែននោះ បានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ដែន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គោលកំ

រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស អំជិតំ យត្ថ
 ច រាជា បសេនទិ កោសលោ ន ស្សន្ទិយាធិបតី
 រជ្ជំ ការេតិ បហោតិ តត្ថ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុព្វាវន្តំ
 វា អបុព្វាវន្តំ វា ព្រហ្មចរិយវន្តំ វា អព្រហ្មចរិយវន្តំ
 វា តម្អា ឃំនា ចារេតី វា បព្វាជេតី វាតិ ។
 តំ ភី មព្វាសិ សេនាបតិ យាវតា រញ្ជោ
 បសេនទិស្ស កោសលស្ស អំជិតំ យត្ថ ច
 រាជា បសេនទិ កោសលោ ន ស្សន្ទិយាធិបតី
 រជ្ជំ ការេតិ តត្ថ បហោតិ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុព្វាវន្តំ
 វា អបុព្វាវន្តំ វា ព្រហ្មចរិយវន្តំ វា អព្រហ្មចរិយវន្តំ
 វា តម្អា ឃំនា ចារេតី វា បព្វាជេតី វាតិ ។
 យាវតា កោ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 អំជិតំ យត្ថ ច រាជា បសេនទិ កោសលោ ន
 ស្សន្ទិយាធិបតី រជ្ជំ ការេតិ ន តត្ថ បហោតិ

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេន-
 ទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក បណ្តាញចេញនូវសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អឬប្រព្រឹត្តអាក្រក់
 ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបាន ។ បពិត្រសេនាបតី
 ទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះ
 បាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល
 មិនបានសោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតីក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេន-
 ទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក បណ្តាញនូវសមណព្រាហ្មណ៍
 ដែលមានបុណ្យឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អឬប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឲ្យចេញចាក
 តំណែងនោះបានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ទីដែលមិនមែន
 ជាដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតីក្នុងដែនណា

រាជវង្ស រាជវង្ស រាជវង្ស រាជវង្ស

រាជា បសេនទិ កោសលោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ
 វា បុត្រានំ វា អបុត្រានំ វា ព្រាហ្មណ៍យនំ
 វា អព្រាហ្មណ៍យនំ វា ឥត្តា ហំនា ចាវេត្តំ
 វា បញ្ចេត្តំ វាតិ ។ តំ កំ មញ្ញសំ សេនាបតិ
 សុតា តេ ទេវា តាវត្តិសាតិ ។ ឯវំ កោ សុតា មេ
 ទេវា តាវត្តិសា ឥនាទិប្បិ(១) កោតា រញ្ញ បសេនទិណ
 កោសលេន សុតា ទេវា តាវត្តិសាតិ ។
 តំ កំ មញ្ញសំ សេនាបតិ បហោតិ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ ទេវេ តាវត្តិសេ ឥត្តា ហំនា
 ចាវេត្តំ វា បញ្ចេត្តំ វាតិ ។ ទស្សនាយបិ
 កោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ទេវេ តាវត្តិសេ
 ទស្សហោតិ កុតោ បន ឥត្តា ហំនា ចាវេស្សតិ វា
 បញ្ចេស្សតិ វាតិ ។ ឯវំមេវ ខោ សេនាបតិ យេ
 តេ ទេវា សព្វាបជ្ឈា អាគន្ធារោ ឥត្តត្ថំ តេ
 ទេវា យេ តេ ទេវា អព្វាបជ្ឈា អនាគន្ធារោ

រាជវង្ស ពណ្ណាពន្ធសូត្រ ទេវប្បញ្ញា

ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក ឬបណ្តេញនូវ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យឬឥតបុណ្យ មានព្រហ្មចរិយៈ
ធម៌ឬមិនមានព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងដែននោះ
បានទេ ។ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
ទ្រង់បានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមានដែរឬ ។ ព្រះករុណាយ៉ាង
ហ្នឹងហើយ ខ្ញុំបានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមាន តែឥឡូវនេះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសលដ៏ចំរើន ក៏ទ្រង់ឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យ
មានដែរ ។ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើកឬបណ្តេញពួកទេវតា
ជាន់តាវត្តិឱ្យ ឲ្យចេញចាកទីនោះបានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់
ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីមើលពួកទេវតាជាន់
តាវត្តិឱ្យឃើញទេ នឹងទៅបំបរបង់ឬបណ្តេញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យ
ចេញចាកទីនោះឯណាបាន ។ បពិត្រសេនាបតី យ៉ាងនោះពិតហើយ
ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មកកាន់អត្ត-
ភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
ទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ (ទេវតាទាំងនោះ)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឥន្ទ្រតិំ តេ ទេវេ ទស្សនាយបិ នប្បហោន្តិ កុតោ
 បន តត្ថា ហំនា ចាវេស្សន្តិ វា បញ្ចេស្សន្តិ
 វាតិ អថេចា វាជា បសេនទិំ កោសលោ កកវន្តិ
 ឯតទេវេន កោនាមាយំ^(១) កន្លេ ភិក្ខុតិំ ។ អាណន្តោ
 នាម មហាវាជាតិ ។

[៣២៣] អាណន្តោ វត កោ អាណន្តរូចោ វត
 កោ ហេតុរូបំ កន្លេ អាយស្មា អាណន្តោ អាហ
 សហេតុរូបំ បន កន្លេ អាយស្មា អាណន្តោ អាហ
 កី បន កន្លេ អត្ថំ ព្រហ្មាតិ ។ កី បន ត្ថំ
 មហាវាជ ឯវំ វេទេសំ កី បន កន្លេ អត្ថំ ព្រហ្មាតិ ។
 យទិំ វា សោ កន្លេ ព្រហ្មា អាកន្តា ឥន្ទ្រតិំ យទិំ
 វា អនាកន្តា ឥន្ទ្រតិំ ។ យោ សោ មហាវាជ ព្រហ្មា
 សព្វាបដ្ឋោ សោ អនាកន្តា ឥន្ទ្រតិំ យោ សោ
 ព្រហ្មា អព្វាបដ្ឋោ សោ ព្រហ្មា អនាកន្តា ឥន្ទ្រតិំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនអាចដើម្បីមើលឃើញ នូវពួកទេវតាទាំងនោះឃើញទេ នឹងទៅបំបរ
បង់បូបល្អាញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យចេញចាកទីឯណាបាន ។ គ្រានោះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទូលសួរទៅព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះឈ្មោះអ្វី ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រ
មហាករ្ជ ឈ្មោះអានន្ទ ។

(៣៤៣) ព្រះរាជាមានព្រះឡង្គារថា អើហ្ន៎ ព្រះអានន្ទទេតី
អើហ្ន៎ រូបព្រះអានន្ទទេតី បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះអានន្ទមាន
អាយុ ចេះសំដែងពាក្យសមគួរដល់ហេតុ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេះសំដែងពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើដោយហេតុ
បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចុះព្រហ្មមានដែរឬ ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរ
ថា បពិត្រមហាករ្ជ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គមានព្រះឡង្គារសួរ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រហ្មមានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់
ដ៏ចម្រើន បើព្រហ្មនោះមានមែន មុខជានឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស
នេះ មិនខានទេ បើមិនមានទេ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ
ឡើយ ។ បពិត្រមហាករ្ជ បើព្រហ្មណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ព្រហ្ម
នោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ព្រហ្មណា មិនមានសេចក្តី
ព្យាបាទទេ ព្រហ្មនោះ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

រាជវង្ស កណ្តាលសុត្តន្ត បសេនិកោសលបុត្រ

អថោ អញ្ញតោ បុរិសោ រាជានំ បសេនិកោសលំ ឯតទរោច សញ្ញាយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាកាសតោត្ថោ អាកតោត្ថំ ។ អថោ រាជានំ បសេនិកោសលោ សញ្ញាយំ ព្រាហ្មណំ អាកាសតោត្ថំ ឯតទរោច កោ ទុ ខោ ព្រាហ្មណ ឥមំ កថាវត្ថុំ រាជន្តេបុរេ អព្ពនាហាសីតិ ។ វិទូធុកោ មហារាជ សេនាបតីតិ ។ វិទូធុកោ សេនាបតី វិមាហា សញ្ញាយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាកាសតោត្ថំ ។ អថោ អញ្ញតោ បុរិសោ រាជានំ បសេនិកោសលំ ឯតទរោច យានកាលោ មហារាជានំ ។

[៣៤៤] អថោ រាជានំ បសេនិកោសលោ កកវន្តំ ឯតទរោច សព្វញ្ញតំ មយំ កន្តេ កកវន្តំ អប្បចម្មា សព្វញ្ញតំ កកវំ ព្យាកាសំ តញ្ច បទម្ពាតំ វុច្ចតិ ថេរ ឧមតំ ច តេន ចម្មា អត្តមនា ចាតុវណ្ណំ សុទ្ធិំ មយំ កន្តេ កកវន្តំ អប្បចម្មា ចាតុវណ្ណំ សុទ្ធិំ កកវំ ព្យាកាសំ

រាជវត្ត កណ្តាកុលស្វត្រ បសេនទិកោសលបុព្វ

លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នេះថា បពិត្រមហាភជ សញ្ញាយព្រាហ្មណ៍ ជាអាគាសគោត្រមកដល់ ហើយ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះឡង្ការទៅនឹងសញ្ញាយ- ព្រាហ្មណ៍ ជាអាគាសគោត្រដូច្នេះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នរណាហ្ន៎ អាចពោលនូវកថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុងនៃបូរីរបស់ស្តេចបាន ។ សញ្ញាយ- ព្រាហ្មណ៍ជាអាគាសគោត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហាភជ មាន តែវិទូឌុកសេនាបតី ។ ឯវិទូឌុកសេនាបតី ពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ មហាភជ មានតែសញ្ញាយព្រាហ្មណ៍ជាអាគាសគោត្រ ។ គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ទៀត បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នេះ ថា បពិត្រមហាភជ កាលនេះគួរស្តេចយាងហើយ ។

(៣២២) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបបង្គំ ទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូល សួរនូវសព្វពាក្យណា នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវសព្វពាក្យណា ការព្យាករនោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់ យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរដោយការព្យាករនោះ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំ បានទូលសួរនូវសេចក្តីស្អាតនៃវណ្ណៈទាំង ៤ នឹង ព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវសេចក្តីស្អាត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តញ្ច បនម្នាក់ រុច្ឆតិ ថេវ ខមតិ ច តេន ចម្មា
អត្តមនា អនិទេវេ មយំ កន្លេ កក្កដំ អប្បចម្ពា អនិទេវេ
កក្កវា ព្យាកាសំ តញ្ច បនម្នាក់ រុច្ឆតិ ថេវ ខមតិ
ច តេន ចម្មា អត្តមនា អនិព្រហ្មនំ មយំ កន្លេ
កក្កដំ អប្បចម្ពា អនិព្រហ្មនំ កក្កវា ព្យាកាសំ តញ្ច
បនម្នាក់ រុច្ឆតិ ថេវ ខមតិ ច តេន ចម្មា អត្តមនា
យំ យទេវ ច បន មយំ កក្កដំ អប្បចម្ពា តំ
តទេវ កក្កវា ព្យាកាសំ តញ្ច បនម្នាក់ រុច្ឆតិ ថេវ
ខមតិ ច តេន ចម្មា អត្តមនា ហន្ត ចនានំ មយំ
កន្លេ កក្កាម ពហុកក្កាម មយំ ពហុកក្កាម ។
យស្សនានំ តំ មហារាជ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នៃវណ្ណៈទាំង ៤ ហើយ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើង
 ខ្ញុំផង យើងខ្ញុំរីករាយដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំបានសួរនូវពួកទេវតាជាធំ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវពួកទេវតាជាធំ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង
 គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូលសួរនូវព្រហ្មជាធំ នឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវព្រហ្មជាធំ ការព្យាករណ៍
 នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរដោយការ
 ព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត យើងខ្ញុំបានទូលសួរ
 នូវហេតុណា ។ នឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ
 នូវហេតុនោះ ។ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង
 យើងខ្ញុំបានត្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន យើងខ្ញុំ
 សូមថ្វាយបង្គំលាត្រឡប់ទៅវិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រ
 មហាវរាជ សូមព្រះអង្គសំគាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

រាជវត្តស្ស ឧទ្ទាតំ

អថខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ភគវតោ
 ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 ភគវន្តំ អភិរាទេត្វា បទត្ថិណំ កត្វា បក្កាមិតំ ។

កណ្តកត្តលសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

រាជវត្តោ ចតុព្ភោ ។

តស្ស វត្តស្ស ឧទ្ទាតំ

ដោតិសហាយកិរដ្ឋនាមោ ច

រាជា មយទេវមជ្ជរកថាពោធិ

អដ្ឋលិមាលោ ធម្មទេវតិយសមោ

កណ្តកត្តលោ ទសមោ^(១) ។

១ ឧ. ម. តស្ស វត្តស្ស ឧទ្ទាតំ ដោតិ... ទសមោតិ ន ទិស្សតិ ។

រាជវត្ត ឧទ្ទាន

លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ
រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអា-
សនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណហើយ
ស្ដេចចេញទៅ ។

ចប់ កណ្តកត្តលសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ រាជវត្ត ទី ៤ ។

ឧទ្ទាននៃរាជវិគ្គនោះគឺ

ជាតិសហាយក^(១) សូត្រ ១ រដ្ឋបាលសូត្រ ១ មឃទេវម្ព-
សូត្រ ១ មគ្គុសូត្រ ១ ពោធិកដកុមារសូត្រ ១ អង្គលិមា-
លសូត្រ ១ (ប៊យជាតិកសូត្រ ១ ពាហិតិយសូត្រ ១) ធម្ម-
បេតិយសូត្រ ១ កណ្តកត្តលសូត្រ ១ គ្រប់ជា ១០ សូត្រ ។

• ក្នុងសូត្រឈ្មោះថា យដិការសូត្រ តែដល់មកក្នុងឧទ្ទានឈ្មោះថា ជាតិសហាយកសូត្រ
វិញ លោកឲ្យឈ្មោះតាមរឿង ព្រោះស្ដេចឆ្នាំងឈ្មោះយដិការ ផាស់ឡាញ់របស់គោតិយាល-
មាណព ។

សត្វនបិដកេ
១៣៦

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

បញ្ចមោ ភាគោ

បរិព្វាជិកវិគ្គោ

បឋមំ ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្ថំ

អង្កេ

បរិព្វាជិកវត្ថុស្ស ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្ថេ អក្ខរតន អញ្ញាបិក្ខនំ ៣

គិហិសញ្ញាជនំ ៥

សុញ្ញាព្យាករណំ ៧

ទុតិយំ អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្ថំ

បរិព្វាជិកវត្ថុស្ស អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្ថេ ទេសទិដ្ឋិតតំ ៩

ទិដ្ឋិត្តហនាទិព្យាករណំ ១៥

វិមុត្តិប្បញ្ញា ១៧

អត្ថិជលនិព្វតិប្បញ្ញា ១៩

ខន្ធប្បហានំ ២១

ធម្មទេសនាបសំសា ២៣

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

បញ្ចមភាគ

បរិញ្ញាជកវគ្គ

ចូឡវិច្ឆិកោត្តសូត្រ ទី ១

លេខ ១០៧

បរិញ្ញាជកវគ្គ ចូឡវិច្ឆិកោត្តសូត្រ	ការពោលបង្ហាត់ដោយពាក្យមិនពិត . . . ៣
	គិហិសញ្ញាជនៈ ៥
	ការទ្រង់ព្យាករណ៍លទ្ធិរបស់ត្រីវិយថាសូន្យ . . ៧

អគ្គិវិច្ឆិកោត្តសូត្រ ទី ២

បរិញ្ញាជកវគ្គ អគ្គិវិច្ឆិកោត្តសូត្រ	ទិដ្ឋិ ១០ ប្រការ ៩
	ការទ្រង់សំដែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃ
	ស្យាគជាដើម ១៥
	ការសួរអំពីវិមុត្តិ ១៧
	ការសួរអំពីការឆេះនឹងការរលត់ភ្លើង . . . ១៩
	ការលះបង់នូវខន្ធ ២១
	ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា . . . ២៣

តតិយ៍ មហាវច្ឆេតាត្ថសុត្តិ

អង្កេ

បរិបាជកវគ្គសូត្រ មហាវច្ឆេតាត្ថសុត្តិ	ទស ធម្មា	២៧
	ទបាសកបុត្តា	២៨
	ទបាសិកាបុត្តា	៣១
	ធម្មាភគកតា	៣៣
	ធម្មទេសនាបសំសា	៣៧
	ឥន្ទានុការោ	៣៩
	បរិចតិវិជ្ជា	៤១
	ចូត្តបបាតវិជ្ជា	៤៣
	កតវន្តទស្សនាយគមនំ	៤៥
	វច្ឆេតាត្ថប្បសំសា	៤៧

ចតុត្ថិ ជ័យនិទ្ទេសសុត្តិ

បរិបាជកវគ្គសូត្រ ជ័យនិទ្ទេសសុត្តិ	ឯកសំ វេទិជ្ជិ	៤៩
	ទិដ្ឋិប្បហានំ	៥១
	កាយានុបស្សនា	៥៥

មហាវិច្ឆេទសូត្រ ទី ៣

លេខទំព័រ

បរិព្វាធិការ មហាវិច្ឆេទសូត្រ ធម៌ ១០ ប្រការ	២៧
ការសួរអំពីទុក្ខសក	២៨
ការសួរអំពីទុក្ខសិកា	៣១
ការបានបំពេញធម៌	៣៣
ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា	៣៧
ពានុភាពនៃបូជិ	៣៩
បរចក្កវិជ្ជា	៤១
ចក្កបបាតវិជ្ជា	៤៣
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៥
ការទ្រង់សរសើរវិច្ឆេទគាត្តកិក្ខុ	៤៧

ទីយន្តវសូត្រ ទី ៤

បរិព្វាធិការ ទីយន្តវសូត្រ វេទន៍នឹងទិដ្ឋិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍

ពួកមួយ	៤៨
ការលះបង់នូវទិដ្ឋិ	៥១
ការពិចារណានូវកងកាយ	៥៥

អង្កេ

បរិបាណវត្តស្ស ទិយនេសុត្តេ ភិវេននានិព្វិតា ៥៧

ទុប្បាសកុត្តនេសនា ៥៨

បញ្ចមំ មាគណ្ឌិយសុត្តិ

បរិបាណវត្តស្ស មាគណ្ឌិយសុត្តេ ភគវេនា ភិគ្គិសេនា ៦១

អគ្យតារូបសង្គមនំ ៦៣

ចកាយតនាទិកថា ៦៥

រូបាយតនាទិកថា ៦៧

ទិព្វកាមូបមា ៦៨

បឋមកុដ្ឋាបមា ៧៣

ទុតិយកុដ្ឋាបមា ៧៥

តតិយកុដ្ឋាបមា ៧៧

កាមគណ្ណា ៧៨

ជច្ឆនបមា ៨១

បថជនតាថា ៨៣

លេខទំព័រ

បរិញ្ញាដកវត្ថុ ទ័យខុស្សត្រ

ការនឿយណាយក្នុងវេទនា ៣ . . . ៥៧

ការសំដែងខ្លួនជាឧបាសក . . . ៥៨

មាតិកាសូត្រ ទី ៥

បរិញ្ញាដកវត្ថុ មាតិកាសូត្រ

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ . . . ៦១

សេចក្តីលទៅកាន់រោងភ្លើង . . . ៦៣

ការពោលអំពីអាយតនៈមានអាយតនៈគឺ

ចក្ខុជាដើម ៦៥

ការពោលអំពីអាយតនៈមានរូបាយតនៈ

ជាដើម ៦៧

សេចក្តីប្រៀបដូចកាមជាទិព្វ . . . ៦៨

សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតយូន៍ទី ១ ៧៣

សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតយូន៍ទី ២ ៧៥

សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកើតយូន៍ទី ៣ ៧៧

កាមគណ្ណា ៧៨

សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត ៨១

តាមសម្រាប់បុគ្គជន ៨៣

អង្កេត

បរិញ្ញាដកវត្ថុស្ស មាតិកាណ្ឌិយសុត្តេ	មាតិកាណ្ឌិយាវគ្គនា	៨៥
	ធម្មទេសនាបស័សា	៨៧
	មាតិកាណ្ឌិយោ អវហត្ថប្បវត្តោ	៧១

ធម្មិក សុទ្ធកស្ថតិ

បរិញ្ញាដកវត្ថុស្ស សុទ្ធកស្ថតេ	តិវច្ឆានិកថា	៧៣
	ធម្មិកថា	៧៥
	វេទិកិកថា	៧៧
	បឋមព្រហ្មចរិយវាសោ	៧៧
	ទុតិយព្រហ្មចរិយវាសោ	១០៣
	តតិយព្រហ្មចរិយវាសោ	១០៥
	ចតុត្ថព្រហ្មចរិយវាសោ	១០៧
	បឋមព្រហ្មចរិយំ	១១៥
	តតិយព្រហ្មចរិយំ	១១៧
	ចតុត្ថព្រហ្មចរិយំ	១២១
	ពុទ្ធកុណកថា	១២៣

លេខទំព័រ

បរិព្វាណវគ្គ មាតិកាសូត្រ សេចក្តីអារាធនាវនមាតិកាសូត្របរិព្វាណវគ្គ . .	៨៥
ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា . .	៨៧
មាតិកាសូត្រកិក្ខុបាទសម្រេចព្រះអរហន្ត . .	៨១

សង្ខេបសូត្រ ទី ៦

បរិព្វាណវគ្គ សង្ខេបសូត្រ តិរច្ឆានកថា	៨៣
ធម្មកថា	៨៥
ការពោលអំពីព័ទ្ធនឹងទិដ្ឋិ	៨៧
អព្រហ្មចរិយវាសទី ១	៨៧
អព្រហ្មចរិយវាសទី ២	១០៣
អព្រហ្មចរិយវាសទី ៣	១០៥
អព្រហ្មចរិយវាសទី ៤	១០៧
ព្រហ្មចរិយធម៌ទី ១	១១៥
ព្រហ្មចរិយធម៌ទី ៣	១១៧
ព្រហ្មចរិយធម៌ទី ៤	១២១
ពុទ្ធភិក្ខុណកថា	១២៣

អង្កេ

បរិព្វាណវគ្គស្ស សន្តកសុត្តេ

តិស្សក វិជ្ជា ១២៥

បញ្ចដ្ឋាននដ្ឋកថា ១២៧

ហត្ថបទច្រើនបទ ១២៩

សុត្តបរិយាយសានំ ១៣១

សុត្តម្ា មហាសុត្តន្តបិដក

បរិព្វាណវគ្គស្ស មហាសុត្តន្តបិដក ១៣៣

អនុរាគកថា ១៣៥

ឆ សុត្តន្តបិដក ១៣៧

សុត្តន្តបិដក ១៣៩

បញ្ចសុត្តន្តបិដក ១៤៣

តតិយបញ្ចសុត្តន្តបិដក ១៤៥

អប្បហារតា ១៤៧

សុត្តន្តបិដក ១៤៩

បញ្ចសុត្តន្តបិដក ១៥៣

តតិយបញ្ចសុត្តន្តបិដក ១៥៥

បរិច្ឆេទវគ្គ សន្តកសូត្រ

វិជ្ជា ៣ ប្រការ ១២៥

ការមិនប្រព្រឹត្តិល្មើសនូវហេតុ

៥ ប្រការ ១២៧

សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសកំបុតដៃជើង. ២១៧

ទីបំផុតនៃសូត្រ ១៣១

មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទី ៧

បរិច្ឆេទវគ្គ មហាសកុលុទាយិសូត្រ ភិវចនកថា ១៣៣

ការក្រាបបង្គំទូលអំពីអន្តរកថា . . . ១៣៥

សេចក្តីមិនគោរពដល់គ្រូទាំង៦. . . ១៣៧

សេចក្តីគោរពដល់ព្រះសាស្តា . . . ១៤១

ការពោលអំពីធម៌ទី ១ កងពួកធម៌៥ . ១៤៣

ការពោលអំពីធម៌ទី ៣-៤ ១៤៥

ការមានអាហារតិច ១៤៧

សេចក្តីសន្យាស ១៤៧

ធម៌ទី ១ ១៥៣

ធម៌ទី ៣ ១៥៥

អង្កេ

បញ្ចករវត្ថុស្ស មហាសកុលុកាយសុត្តេ	ចតុត្ថជម្លោះ	១៥៧
	ចត្តារោ សម្មប្បធានា	១៥៧
	សត្ត ពោជ្ឈន្តិនិ	១៦១
	អដ្ឋ វិមោក្ខា	១៦៣
	អដ្ឋាភិកាយតនានិ	១៦៥
	ចត្តារិ ឈានានិ	១៦៧
	ទុតិយជ្ឈានំ	១៧១
	ចតុត្ថជ្ឈានំ	១៧៣
	មនោមយិទ្ធិ	១៧៥
	ឥទ្ធិវិធិញ្ចាណំ	១៧៧
	ទិព្វសោតធាតុញ្ចាណំ	១៧៧
	ចេត្តាបរិយញ្ចាណំ	១៨១
	បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ចាណំ	១៨៣
	ទិព្វចក្ខុញ្ចាណំ	១៨៥
	បញ្ចមជម្លោះ	១៨៧

បរិច្ឆាទិកវគ្គ មហាសកុលុបាយសូត្រ ធម៌ទី ៤	១៥៧
សម្មប្បធាន ៤	១៥៧
ពោជ្ឈង្គធម៌ ៧ ប្រការ	១៦១
វិមាត្ថ ៨ ប្រការ	១៦៣
អភិកាយគនៈទាំង ៨	១៦៥
ឈានទាំង ៤	១៦៧
ទុតិយជ្ឈាន	១៧១
ចតុត្ថជ្ឈាន	១៧៣
មនោមយិទ្ធិ	១៧៥
ឥទ្ធិវិធកាណ	១៧៧
ទិព្វសាគធាតុកាណ	១៧៧
ចេតោបរិយកាណ	១៨១
បុព្វេនិវាសានុស្សតិកាណ	១៨៣
ទិព្វចក្ខុកាណ	១៨៥
ធម៌ទី ៥	១៨៧

អដ្ឋមិ ឧបសម្ព័ន្ធនាម្យស្ថិតិ

អង្កេ

បរិព្វាណវគ្គស្ស ឧបសម្ព័ន្ធនាម្យស្ថិតិ ភិវាទកថា	១៨៧
បរិព្វាណវគ្គស្ស ភិវាទកថា	១៨៩
ភិវាទកថា ភិវាទ	១៩៣
ទស ធម្មា	១៩៥
អកុសលសីលកថា	១៩៧
កុសលសីលកថា	១៩៧
កុសលសីលកថា	២០១
ទសសេក្ខន្ធម្មា	២០៣

ធូលី ចូឡសកុលុទាយស្ថិតិ

បរិព្វាណវគ្គស្ស ចូឡសកុលុទាយស្ថិតិ បរិសាប្បវត្តន៍	២០៧
បុព្វបទកថា	២០៧
ជនបទកុលុទាយស្ថិតិ កម្មបមា	២១៣
ភិវាទកុលុទាយស្ថិតិ កម្មបមា	២១៥

សមណបុណ្ញកស្សត្រ ទី ៨

លេខទំព័រ

បរិព្វាធិការ ១ សមណបុណ្ញកស្សត្រ ត្រូវបានកថា	១៨៧
វេទនៃបរិព្វាធិការ	១៨១
វេទនៃព្រះមានព្រះភាគ	១៨៣
ធម៌ ១០ ប្រការ	១៨៥
ការពោលអំពីសីលជាអកុសល	១៨៧
ការពោលអំពីសីលជាអកុសល	១៨៧
ការពោលអំពីសង្គហៈជាអកុសល	២០១
អសេខធម៌ ១០ ប្រការ	២០៣

ចូឡសកុលុទាយស្សត្រ ទី ៩

បរិព្វាធិការ ២ ចូឡសកុលុទាយស្សត្រ ការគ្រាបបង្គំទូលអំពីរឿងវ៉ានៃបរិស័ទ ២០៧	
ការពោលអំពីប្រសាញាញទីបំផុតខាង	
ដើមនឹងខាងចុង	២០៧
សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសអ្នកប្រាថ្នាខាង	
ជនបទកល្យាណ	២១៣
សេចក្តីប្រៀបដូចពន្លឺអម្ពិលអម្ពិល	
ដែលជាកិមិជាតិ	២១៥

អង្កេត

បរិព្វាដកវត្តស្ស ចូឡសកុលុទាយសុត្តេ	បណ្ណា រសចន្ទវណ្ណបមា	. ២១៧
	ឯកនសុខប្បញ្ញា	. . . ២១៧
	សុខទុក្ខប្បញ្ញា	. . . ២២១
	ឯកនសុខប្បញ្ញា	. . . ២២៣
	ចតុបដ្ឋានំ	. . . ២២៥
	តិរិចញ្ញាណំ	. . . ២២៧
	បព្វជ្ជាយាចនំ	. . . ២២៧

ឧសមី វេទណសសុត្ត

បរិព្វាដកវត្តស្ស វេទណសសុត្តេ	បរមវណ្ណប្បញ្ញា	. . . ២៣៣
	ឧកយវណ្ណប្បញ្ញា	. . . ២៣៥
	កាមគ្គសុខប្បសំសា	. . . ២៣៧
	បព្វនាបរនកថា	. . . ២៤១
មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសពេ	បរិព្វាដកវត្តវសានំ	. . . ២៤៣

បរិព្វាជកវគ្គ ចូលសកុលទាយសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដូចពន្លឺព្រះចន្ទ្រ

កងថ្ងៃ ១៥ កើត ២១៧

ការសួរអំពីសេចក្តីសុខដោយចំ-

ណែកមួយ ២១៨

ការសួរអំពីសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខ . . . ២២១

ការសួរអំពីលោកដែលមានសេចក្តីសុខ

ដោយចំណែកមួយ ២២៣

រូបជ្ឈាន ៤ ២២៥

ញាណ ៣ ប្រការ ២២៧

ការក្រាបបង្គំទូលសូមផ្លូវ ២២៨

វេទណសស្សត្រី ទី ១០

បរិព្វាជកវគ្គ វេទណសស្សត្រី ការសួរអំពីពន្លឺដែលថ្ងៃថ្នាំ . . . ២៣៣

ការសួរអំពីពន្លឺទាំងពីរ ២៣៥

ការពោលសរសើរសេចក្តីសុខដែល

ជាកំពូលនៃកាម ២៣៨

ការពោលអំពីទីបំផុតខាងដើមនឹង

ខាងចុង ២៤១

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ ទីបំផុតនៃបរិព្វាជកវគ្គ ២៤៣

រាជវិគ្គោ

បឋម យជិការសុត្តន្ត

អង្កេ

រាជវគ្គស្ស យជិកាសុត្តេ	ភូតបុព្វវត្ថុ	២២៥
	ដោតិបាលសមាទេមនំ	២២៧
	សមាសមទេបសង្កមនំ	២៥១
	ដោតិបាលស្ស អធិប្បាយោ	២៥៣
	កិកកាសិរាជវត្ថុ	២៥៥
	កិកនិវេសន្ទូបសង្កមនំ	២៥៧
	យជិការប្បសំសា	២៥៩
	កាសិភាគិនន្ទនំ	២៦៧

ទុតិយ រដ្ឋបាលសុត្តន្ត

រាជវគ្គស្ស រដ្ឋបាលសុត្តេ	ភគវន្ទបសង្កមនំ	២៦៩
	បព្វជ្ជាយាចនំ	២៧១
	មាតាបិតាបុត្រា	២៧៣
	រដ្ឋបាលាយាចនំ	២៧៥

រាជវិគ្គ

យជីការសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

រាជវិគ្គ	យជីការសូត្រ	រឿងរ៉ាវភ្នំបាតមានមកហើយ	២៤៥
		ការបបួលដោតិបាលមាណាត	២៤៧
		ការចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ	២៥១
		បំណងរបស់ដោតិបាលមាណាត	២៥៣
		រឿងព្រះរាជាដៃនកាសីទ្រង់ព្រះនាមភិក្ខុ	២៥៥
		ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ព្រះ បាទភិក្ខុ	២៥៧
		ការទ្រង់សរសើរយជីការសូត្រឆ្នាំង	២៥៩
		ការត្រេកអរចំពោះកាសិត	២៦៧

រដ្ឋបាលសូត្រ ទី ២

រាជវិគ្គ	រដ្ឋបាលសូត្រ	ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	២៦៩
		ការទូលសូមបញ្ជូន	២៧១
		ការពោលលាមាតាបិតា	២៧៣
		ការពោលអង្គរដ្ឋបាលកុលបុត្រ	២៧៥

រាជវត្តស្យ រដ្ឋបាលសុត្តេ មាតាបិតាយាចនំ	២៧៧
បព្វជានុជាននំ	២៧៧
អរហត្តប្បត្តភារោ	២៨១
រដ្ឋបាលប្បវត្តភារោចនំ	២៨៣
បិគ្គនិវេសន្តបសង្គមនំ	២៨៥
សិវិត្តភាថា	២៨៧
រដ្ឋបាលបសង្គមនំ	២៨១
ជពបារិជ្ជពាកថា	២៨៣
កោតបារិជ្ជពាកថា	២៨៥
ចត្តារោ ធម្មទេសា	២៨៧
បឋមធម្មទេសកថា	២៨៧
ទុតិយធម្មទេសកថា	៣០១
តតិយធម្មទេសកថា	៣០៣
ចតុត្ថធម្មទេសកថា	៣០៥
និគមភាថា	៣០៧

រាជវត្ត រដ្ឋបាលសូត្រ

ការពោលអង្គរមាតាបិតា	២៧៧
ការអនុញ្ញាតឲ្យទៅបួស	២៧៩
ការបានសម្រេចព្រះអរហត្ត	២៨១
ការប្រាប់ដំណឹងព្រះរដ្ឋបាល	២៨៣
ការចូលទៅកាន់លំនៅរបស់បិតា	២៨៥
តាមជាទីសង្ឃឹម	២៨៩
ស្តេចចូលទៅរកព្រះរដ្ឋបាល	២៩១
ការពោលអំពីសេចក្តីសាបសូន្យព្រះជរា	២៩៣
ការពោលអំពីសេចក្តីសាបសូន្យកោតៈ	២៩៥
ធម្មទ្ទេស ៤ ប្រការ	២៩៧
ការពោលអំពីធម្មទ្ទេសទី ១	២៩៩
ការពោលអំពីធម្មទ្ទេស ទី ២	៣០១
ការពោលអំពីធម្មទ្ទេស ទី ៣	៣០៣
ការពោលអំពីធម្មទ្ទេស ទី ៤	៣០៥
និគមតាម	៣០៧

តតិយំ មយទេវស្ថិតំ

អង្កេ

រាជវត្តស្ស មយទេវស្ថិតំ

មយទេវរាជវត្ត ៣១៣

មយទេវបព្វជ្ជា ៣១៥

ជេដ្ឋបត្តសមនុសាសនី ៣១៧

មយទេវបត្តបព្វជ្ជា ៣១៧

ចតុព្រហ្មវិហារការវនា ៣២១

និមិកជេដ្ឋការមា ៣២៣

សុធម្មាសម្បវេសនំ ៣២៥

កប្បកាមន្តនំ ៣២៧

ជេដ្ឋបត្តសមនុសាសនី ៣២៧

អន្តិមបុរិសក្ខតការវេ ៣៣១

កល្យាណវត្តំ ៣៣៣

មឃទេវិសូត្រ ទី ៣

លេខទំព័រ

រាជវត្ត មឃទេវិសូត្រ រឿងព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៣
បព្វជ្ជានៃព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៥
ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣១៧
បព្វជ្ជានៃព្រះរាជបុត្រព្រះបាទមឃទេវៈ	៣១៧
ការចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤	៣២១
ព្រះឥន្ទ្រមានព្រះរាជបំណងចង់ឃើញព្រះបាទ និមិរាជ	៣២៣
ការនាំចូលទៅកាន់រោងសុធម្មា	៣២៥
ទ្រង់មានព្រះបណ្តាំនឹងខ្ចាន់ព្រះកេស	៣២៧
ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣២៧
ការវះដាបុរសថោកថយ	៣៣១
កល្យាណវត្ត	៣៣៣

ចតុត្ថិ មជ្ឈិមសុត្ត

អង្ក

រាជវត្តស្ស មជ្ឈិមសុត្ត

ចតុត្ថិណ្ឌប្បញ្ញា ៣៣៧

ចតុត្ថិណ្ឌសមសមភារោ ៣៤១

ចោរក្ខតចតុត្ថិណ្ឌប្បញ្ញា ៣៤៧

សមណក្ខតចតុត្ថិណ្ឌប្បញ្ញា ៣៤៧

មហាក្ខតចតុត្ថិសំសា ៣៥១

ទុក្ខសក្កប្បវេទនំ ៣៥៣

បញ្ចមិ តោធិរាជកុមារសុត្ត

រាជវត្តស្ស ពោធិរាជកុមារសុត្ត

ស្វាគនាយាធិរាសនំ ៣៥៥

និវេសន្តបសង្កមនំ ៣៥៧

ភាទ្យវបសង្កមនំ ៣៥៧

ទុក្ខបសង្កមនំ ៣៦៥

បប្បមុបមា ៣៦៧

ទុតិយ្យបមា ៣៧១

មធ្យសូត្រ ទី ៤

លេខទំព័រ

រាជវត្ត មធ្យសូត្រ	ប្រសូត្រាព្វវណ្ណៈទាំង ៤	៣៣៧
	ការវែវវណ្ណៈទាំង ៤ ស្មើៗគ្នា	៣៤១
	ប្រសូត្រាព្វវណ្ណៈទាំង ៤ ដែលជាចោរ	៣៤៧
	ប្រសូត្រាព្វវណ្ណៈទាំង ៤ ដែលជាសមណៈ	៣៤៩
	ការទ្រង់ត្រាស់សរសើរព្រះមហាក្សត្រ	៣៥១
	ការប្រកាសខ្លួនជាឧបាសក	៣៥៣

ពោធិរាជកុមារសូត្រ ទី ៥

រាជវត្ត ពោធិរាជកុមារសូត្រ	ការទ្រង់ទទួលនិមន្តដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក	៣៥៥
	ស្តេចចូលទៅកាន់និវេសន៍របស់ព្រះរាជ- កុមារ	៣៥៧
	ស្តេចចូលទៅរកកាឡារតាបស	៣៥៩
	ស្តេចចូលទៅរកទទ្ទកតាបស	៣៦៥
	ឧបមាទី ១	៣៦៩
	ឧបមាទី ២	៣៧១

រាជវត្តស្ប ពោធិរាជពុម្ពសុត្ត	ភត្តិយ្យបមា	៣៧៣
	អប្បនកដ្ឋានំ	៣៧៥
	អាហារបច្ឆេទា	៣៨១
	អប្បហារតា	៣៨៣
	កដ្ឋការវេទនា	៣៨៥
	ឧទ្យោកាហារកុញ្ញនំ	៣៨៧
	អាសវក្ខយញ្ញាណំ	៣៨៩
	អប្បស្សត្តិការពេ	៣៩១
	ព្រហ្មជ្ឈេសនា	៣៩៣
	តិវិគ្គប្បល្លបមសត្តា	៣៩៥
	បឋមធម្មទេសនារម្យា	៣៩៧
	ទបកាជីវកទស្សនំ	៣៩៩
	បញ្ចវគ្គិយ្យបសង្កមនំ	៤០១
	ព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៤០៧

សង្ខេបបង្គំលម្អិតប្រាប់មាតិកា

៥២១

លេខទំព័រ

រាជវង្ស ពោធិរាជពុទ្ធសាស្ត្រ	ទបមាទី ៣	៣៧៣
	អប្បនកដ្ឋាន	៣៧៥
	ការផ្តាច់អាហារ	៣៨១
	ការមានអាហារតិច	៣៨៣
	វេទនាដ៏ខ្លោចផ្សា	៣៨៥
	ការទ្រង់សោយអាហារដ៏ត្រាតត្រាត	៣៨៧
	អាសវ័កយញ្ញាណ	៣៨៩
	ការវះដាច់អ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច..	៣៩១
	ព្រហ្មគ្រាបបង្គំទូលអាពាធនា	៣៩៣
	ពពួកសត្វមានសេចក្តីប្រៀបដូចផ្កា	
	ទប្បល ៣ យ៉ាង	៣៩៥
	ការទ្រង់ប្រារព្ធអំពីបឋមធម្មទេសនា..	៣៩៧
	ការទ្រង់ចូបនឹងទបកាដ៏វែក	៣៩៩
	សេចចូលទៅរកបញ្ចវគ្គយកិក្ខុ	៤០១
	ប្រសាប្រារព្ធមគ្គព្រហ្មចរិយៈ	៤០៧

អង្កេ

រាជវង្ស ពោធិរាជកុមារសុត្ត	ហត្ថវង្សប្បដិបូចា	៤០៧
	បញ្ច បដានិយដ្ឋានិ	៤១១
	ទបាសកត្តប្បវេទនំ	៤១៥

ធម្មំ អង្គលិមាលសុត្ត

រាជវង្ស អង្គលិមាលសុត្ត	ភគវន្តនិវរណំ	៤១៧
	ឥន្ទាកិសង្ករណំ	៤២១
	អង្គលិមាលបរិវតក្កោ	៤២៣
	បសេនទិស្ស ភគវន្តបសង្កមនំ	៤២៥
	អង្គលិមាលសន្ទស្សនំ	៤២៧
	ភគវន្តបច្ឆា	៤២៧
	អង្គលិមាលស្ស សច្ចវេទនា	៤២៩
	លេខទណ្ឌទិវិបនំ	៤៣៣
	អង្គលិមាលទានំ	៤៣៥

រាជវត្ត ពោធិរាជពុហសូត្រ	ការទ្រង់សាកសួរអំពីការឡើងជិះដំរី . .	៤០៧
	អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ . .	៤១១
	ការប្រកាសព្រះអង្គជាឧបាសក . .	៤១៥

អង្គលីមាលសូត្រ ទី ៦

រាជវត្ត អង្គលីមាលសូត្រ	ការទូលយាត់ព្រះមានព្រះភាគ . .	៤១៧
	ការទ្រង់សំដែងបូជិ	៤២១
	សេចក្តីត្រិះរិះនៃអង្គលីមាលវោរ . .	៤២៣
	ព្រះបាទបសេនទិស្តចចូលទៅគាល់	
	ព្រះមានបុណ្យ	៤២៥
	ការទ្រង់ចង្អុលបង្ហាញអង្គលីមាលភិក្ខុ . .	៥២៧
	ការក្រាបបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ . .	៤២៧
	សច្ចវាចារបស់អង្គលីមាលភិក្ខុ . . .	៤៣១
	ការគ្រវែងដុំដីនឹងដង្កូវជាដើម . . .	៤៣៣
	ទុទានរបស់ព្រះអង្គលីមាល . . .	៥៣៥

អង្គ

សត្តមី បិយដាតិកា សុត្ត

រាជវត្តស្ស បិយដាតិកាសុត្ត	អកុដ្ឋតា	៤៤១
	មល្លិកាមន្តនំ	៤៤៣
	កត្តន្តបសង្កមនំ	៤៤៥
	ភូតបុព្វកថា	៤៤៧
	បិយប្បញ្ញា	៤៥១
	បសេនទិកាសល្លទានំ	៤៥៥

អដ្ឋមី ពាហិតិយ សុត្ត

រាជវត្តស្ស ពាហិតិយសុត្ត	បសេនទិស្ស អញ្ញាតបុរិសាមន្តនំ	៤៥៧
	កាយវិចីមនោសមាចារប្បញ្ញា .	៤៥៧
	សព្វកុសលធម្មប្បហានំ . . .	៤៦៣
	សព្វកុសលធម្មប្បហានំ . . .	៤៦៥
	ពាហិតិកបដិគ្គហណំ	៤៦៧
	អានន្ទទស្សនលាភោ	៤៦៧

បិយដាតិកសូត្រ ទី ៧

លេខទំព័រ

រាជវត្ត បិយដាតិកសូត្រ	ពួកអ្នកលេងវិល្យង្គាល់	៤៤១
	ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលហៅព្រះនាងមល្លិកា	៤៤៣
	ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៤៤៥
	ការពោលអំពីរឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៤៤៧
	ប្រស្នាប្រារព្ធសក្កសង្ខារជាទីស្រឡាញ់	៤៥១
	ទទានរបស់ព្រះបាទបរសេនទិកោសល	៤៥៥

ពាហិតិយសូត្រ ទី ៨

រាជវត្ត ពាហិតិយសូត្រ	ព្រះបាទបរសេនទិទ្រង់មានព្រះបន្ទូល	
	នឹងបុរសម្នាក់	៤៥៧
	ប្រស្នាប្រារព្ធកាយ-វិចី មនោសមាថា	៤៥៨
	ការលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងពួង	៤៦៣
	ប្រស្នាប្រារព្ធកុសលធម៌ទាំងពួង	៤៦៥
	ការទទួលសំពត់ពាហិតិកា	៤៦៧
	ការបានឃើញព្រះអានន្ទ	៤៦៨

ឈ្មោះ ធម្មចេតិយស្មុត្ត

អង្កេ

រាជវត្តស្ស ធម្មចេតិយស្មុត្ត	អាភាសបរិស័ទ្ធ	៤៧១
	កតវនបសង្កមន៍	៤៧៣
	ធម្មន្ទយកថា	៤៧៥
	ធម្មចេតិយភាសិត៍	៤៨៧

ឈ្មោះ កណ្តា កត្តលស្មុត្ត

រាជវត្តស្ស កណ្តា កត្តលស្មុត្ត	ចតវរណវិសេសបូថា	៤៨៩
	បញ្ច បធានិយង្គនិ	៤៩៧
	ទៅប្បញ្ញា	៥០១
	បរសនទិកាសលបូថា	៥០៥
	ទុក្ខន៍	៥០៧



ធម្មបេតិយសូត្រ ទី ៩

លេខទំព័រ

រាជវត្ត ធម្មបេតិយសូត្រ	ស្តេចចូលទៅកាន់ស្នូនច្បារ . . .	៤៧១
	ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . .	៤៧៣
	ការពោលអំពីការយល់ធម៌ . . .	៤៧៥
	ធម្មបេតិយភាសិត	៤៨៧

កណ្តកត្តលសូត្រ ទី ១០

រាជវត្ត កណ្តកត្តលសូត្រ	ចតុរណ្តវិសេសបុត្តា	៤៨៩
	អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥	៤៩៧
	ទេវប្បញ្ញា	៥០១
	បរសនទិកាសលបុត្តា	៥០៥
	ទុក្ខាន	៥០៧



វិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

៥២៥

វិទ្យាបាហោ	អវិទ្យាបាហោ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយ័
កាយស ភេត	កាយស្ស ភេត	៥	១៣
ឧប ជ្ជត្តិ	ឧប្បជ្ជត្តិ	១៧	១០
បាទំ	បាទី	១៨	៥
ភូមសិ	ភូមសិ	១៣៨	”
មាទេយ្យ	មាទេយ្យំ	១៤៧	”
សនដ្ឋតា	សនដ្ឋតា	១៥១	១
ចតុតមោ	ចតុតមោ	១៥៧	”
អតិកន្ធមានុសកេន	អតិកន្ធមានុសកេន	១៨៤	៧
និដ្ឋតិ	និដ្ឋតិ	១៨៧	១៤
បតិក្កដ្ឋតរោ ប	បតិក្កដ្ឋតរោ ប	២១៨	១៨
វិទ្ធោ	វិទ្ធោ	២៣៧	៣
ភិក្ខុសង្ឃ	ភិក្ខុសង្ឃំ	២៤៥	១០
ជាតិបាលោ	ជាតិបាលោ	២៦៧	១១
រដ្ឋបាលសុត្ត	រដ្ឋបាលសុត្ត	២៧៧	១
មាហា	មោហា	៣០៧	១៧
ពហ្មនំ	ពហ្មនំ	៣១២	៧
ទិស្វាន	ទិស្វាន	”	១៦

វិទ្យុបាលី	អវិទ្យុបាលី	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយំ
(២៨២)	(២៩២)	ក្របខ	៥
អព្ភាគរ	អព្ភាគរ	ក្របខ	១៥
ទំ	អំ	ក្រសក	១១
អលមរិយ ព្រាណ	អលមរិយ ព្រាណ	២០២	„
បក្កមុនី	បក្កមុនី	២២២	១២
(ក២២៣)	(ក២២៣)	៥០២	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

៥២៧

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នូវវិជ្ជា	នូវវិជ្ជា	៤	៨
ជីវិត	ជីវិត	១២	១៥
ទិដ្ឋ	ទិដ្ឋ	១៦	១៨
ដូច្នេះឬក៏មិនគួរ	ដូច្នេះក៏មិនគួរ	១៧	៦
នូវកិរិយា	នូវកិរិយា	២០	៧
ដោយផ្ទាល់	ដោយផ្ទាល់	៧៣	១៥
មិនបានដឹង	មិនបានដឹង	៨២	១៣
ព្រះអរហន្ត	ព្រះអរហន្ត	៩១	១
រដ្ឋលរដ្ឋម	រដ្ឋលរដ្ឋម	១៣៥	១៥
បាលីហោថា	បាលីហោថា	..	..
សញ្ញាយវេលដ្ឋបត	សញ្ញាយវេលដ្ឋបត	១៣៦	៤
កំពុងច្បុក	កំពុងច្បុក	១៨៥	១៦
(១៨២)	(១៩២)	២៧៩	១១
ចូលមកនេះ	ចូរមកនេះ	២៨៦	៩
សំពត់កាសាយ	សំពត់កាសាយ	២៩៥	១៧
វេមន៍ក្តៅ	វេមន៍ក្តៅ	៣១០	៧
ប្រាំបីហ្នឹងឬនពាន់គ្នា	ប្រាំបីហ្នឹងឬនពាន់គ្នា	៣១៦	៦

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាប់
នៃបុគ្គ	នៃបុគ្គ	៣១៧	១៣
ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ	ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ	៣២០	៨
ឯសំឡេងសុះសាយ	ឯសំឡេងសុសសាយ	៣៣៧	៦
ជាទីតាប់ចិត្ត	ជាទីតាប់ចិត្ត	៣៣៨	១៣
ព្រះយោបល	ព្រះយោបល់	៣៤១	៤
សំឡេងសុះសាយ	សំឡេងសុសសាយ	„	៨
អ្នកចូរទៅ	អ្នកចូរចូលទៅ	៣៥៤	„
„	„	៣៥៦	១២
អាឡាតាបស	គម្ភាគត	៣៦២	១៣
យើងរាមបុត្រ	យើងរាមៈ	៣៦៧	២
មិនមានកណ្តា	មិនមានកណ្តា	៤៣៥	១៥
ឈ្មោះដើម	ឈ្មោះដើម	៤៣៦	៧
ប្រស្នាប្រាស	ប្រស្នាប្រាស	៤៥១	១

